

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om yrkesutbildning och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att lagstiftningen om grundläggande yrkesutbildning på andra stadiet och lagstiftningen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska omarbetas fullständigt för att svara mot framtida kompetensbehov. Genom omarbetningen genomförs den reform av yrkesutbildningen på andra stadiet som utgör ett av de sex spetsprojekten inom det prioriterade området kompetens och utbildning i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering.

I denna proposition föreslås det en ny lag om yrkesutbildning. Lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås bli upphävda. Vidare föreslås ändringar av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och av vissa andra lagar som bör ändras på grund av att lagstiftningen om yrkesutbildning ses över.

Bestämmelserna om yrkesutbildning föreslås bli sammanförda i en enda lag. Vidare föreslås undervisnings- och kulturministeriet överta ansvaret för en del av arbetskraftsutbildningen. Det föreslås att yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina ska kunna avläggas som yrkesinriktade examina på motsvarande sätt som i nuläget. Alla yrkesinriktade examina föreslås vara kompetensbaserade, och det föreslås att man övergår till ett enda sätt att avlägga examina. Dessutom föreslås det att utbildning som handleder för yrkesutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv och övrig yrkesutbildning som inte leder till examen även i fortsättningen ska kunna ordnas som yrkesutbildning.

Inom yrkesutbildningen införs enligt förslaget en enhetlig process för personlig tillämpning, som går ut på att identifiera och erkänna det kunnande som en studerande tidigare har förvärvat samt planera förvärvandet av kunnande som saknas, påvisandet och bedömningen av kunnandet samt behövliga stödåtgärder. När det gäller bedömning av kunnandet föreslås det att man övergår till ett sådant sätt att avlägga yrkesinriktade examina som baserar sig på ett yrkesprov och är oberoende av hur kunnandet har förvärvats. Enligt förslaget ska kunnandet i regel visas i praktiska arbetssituationer i arbetslivet. Studerandes rätt att få särskilt stöd på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak utvidgas enligt förslaget till att omfatta även studerande som avlägger en yrkesexamen eller specialyrkesexamen.

Det föreslås att utbildningsanordnaren på motsvarande sätt som för närvarande ska kunna ordna målinriktad och handledd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Läroavtalsutbildningen kvarstår enligt förslaget till centrala delar i nuvarande form. Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal föreslås som en ny form av utbildning på en arbetsplats. Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal ersätter den nuvarande formen av inlärning i arbetet.

Det föreslås att reglerings- och styrsystemet för yrkesutbildningen ses över så att all yrkesutbildning i fortsättningen regleras med ett tillstånd att ordna utbildning, det vill säga ett anordnartillstånd. Enligt förslaget ska utbildningsanordnarna ha större frihet än tidigare att inom ramen för sitt anordnartillstånd få bestämma hur de inriktar sitt utbildningsutbud och på vilket sätt och i vilka inlärningsmiljöer de ordnar utbildning. Styr- och regleringssystemet föreslås bestå av anordnartillstånd och årliga prestationsbeslut för finansieringen genom vilka det bes-

lutas om antalet målsatta studerandeår för det följande finansåret, inklusive de studerandeår som reserveras för arbetskraftsutbildning.

Systemet för finansiering av yrkesutbildning omformas enligt förslaget till en enhetlig helhet genom att de nuvarande finansieringarna för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter sammanförs. Det finansiella systemet föreslås omfatta även finansieringen av examensinriktad arbetskraftsutbildning och en del av finansieringen av arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. Statsfinansieringen för yrkesutbildningen ändras enligt förslaget så att den blir budgetbaserad. Inom det nya finansiella systemet förskjuts tyngdpunkten så att prestationerna och utbildningens genomslagskraft betonas i stället för beräkningen av den tid som använts för studierna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÄN MOTIVERING	7
1 INLEDNING.....	7
2 NULÄGE	8
2.1 Lagstiftning och praxis.....	9
2.1.1 Examina och utbildningar	9
2.1.2 Ordande av examina och utbildning.....	15
2.1.3 Ansökan till utbildning och beslut om antagning som examinand eller studerande.....	19
2.1.4 Identifiering av kunnande, erkännande och personlig tillämpning	20
2.1.5 Avläggande av examen och bedömning av kunnandet	23
2.1.6 Utbildning och förvärvande av kunnande	28
2.1.7 Trygg studiemiljö och disciplin.....	35
2.1.8 Studerandes övriga rättigheter och skyldigheter	37
2.1.9 Personal	40
2.1.10 Kvalitetsledning	43
2.1.11 Utbildningsexport.....	43
2.1.12 Arbetskraftsutbildning.....	44
2.1.13 Studerandevård.....	46
2.1.14 Övriga förmåner	48
2.1.15 Finansiering av yrkesutbildning.....	51
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	57
2.3 Bedömning av nuläget	64
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	88
3.1 Målsättning	88
3.2 Alternativ	92
3.3 De viktigaste förslagen.....	108
3.3.1 Lag om yrkesutbildning	108
3.3.2 Finansiering av yrkesutbildningen	122
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	129
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	129
4.1.1 Konsekvenser för utbildningsanordnaren.....	129
4.1.2 Konsekvenser för den studerade.....	145
4.1.3 Konsekvenser för statsfinanser och den kommunala ekonomin	146
4.2 Konsekvenser för administrationen och konsekvenser för myndigheterna.....	150
4.2.1 Konsekvenser för utbildningsanordnaren.....	150
4.2.2 Konsekvenser för andra myndigheter.....	156
4.3 Samhälleliga konsekvenser	158
4.3.1 Konsekvenser för tillgången på och tillgängligheten av utbildning och dess kvalitet.....	158
4.3.2 Konsekvenser för företag och arbetsmarknaden	162
4.3.3 Konsekvenser för de studerade.....	165

5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	168
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	168
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats.....	170
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	173
	DETALJMOTIVERING	175
1	LAGFÖRSLAG	175
1.1	Lagen om yrkesutbildning	175
	1 kap. Allmänna bestämmelser	175
	2 kap. Examina och utbildningar	177
	3 kap. Ordande av examina och utbildning	193
	4 kap. Att söka sig till utbildning samt antagning som studerande.....	212
	5 kap. Personlig tillämpning	221
	6 kap. Avläggande av examen eller genomförande av handledande utbildning och bedömning av kunnandet	228
	7 kap. Förvärvande av kunnande	238
	8 kap. Utbildning som ordnas på en arbetsplats	244
	9 kap. Trygg studiemiljö.....	258
	10 kap. Studerandes övriga rättigheter och skyldigheter	266
	11 kap. Behandling och utlämnande av uppgifter	279
	12 kap. Ändringssökande.....	280
	13 kap. Särskilda bestämmelser.....	282
1.2	Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	302
	3 a kap. Grunderna för fastställande av finansiering för yrkesutbildning	312
1.3	Lagen om grundläggande utbildning	328
1.4	Gymnasielagen.....	329
1.5	Lagen om fritt bildningsarbete.....	329
1.6	Universitetslagen.....	329
1.7	Yrkeshögskolelagen.....	330
1.8	Lagen om Sameområdets utbildningscentral	331
1.9	Lagen om studiestöd	334
1.10	Lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning	335
1.11	Lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata	336
1.12	Lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser	336
1.13	Lagen om allmänna språkexamina.....	336
1.14	Lagen om registret över rättstolkar	336
1.15	Lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering	336
1.16	Lagen om rättsskyddsnämnden för studerande	336
1.17	Lagen om statsandel för kommunal basservice	337
1.18	Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	337
	1 kap. Allmänna bestämmelser	337
	5 kap. Arbetskraftsutbildning	337
	6 kap. Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.....	340
	13 kap. Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem	340
	14 kap. Ändringssökande.....	340

RP 39/2017 rd

1.19	Lagen om främjande av integration	340
1.20	Lagen om utkomstskydd för arbetslösa	340
1.21	Hälso- och sjukvårdslagen	341
1.22	Lagen om Polisyrkeshögskolan	342
1.23	Körkortslagen	342
1.24	Lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	344
1.25	Straffregisterlagen	344
1.26	Djurskyddslagen	345
1.27	Miljöskyddslagen	345
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	346
2.1	Lagen om yrkesutbildning	346
2.2	Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	349
3	IKRAFTTRÄDANDE	349
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	353
	LAGFÖRSLAG	358
	1. Lag om yrkesutbildning	358
	2. Lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	407
	3. Lag om ändring av 40 § i lagen om grundläggande undervisning	419
	4. Lag om ändring av 18 a § i gymnasielagen	420
	5. Lag om ändring av 3 § i lagen om fritt bildningsarbete	421
	6. Lag om ändring av 37 och 37 a § i universitetslagen	422
	7. Lag om ändring av 25 och 26 § i yrkeshögskolelagen	423
	8. Lag om ändring av lagen om Sameområdets utbildningscentral	424
	9. Lag om ändring av lagen om studiestöd	426
	10. Lag om ändring av 2 § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning	428
	11. Lag om ändring av 1 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata	429
	12. Lag om ändring av 1 § i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser	430
	13. Lag om ändring av 4 § i lagen om allmänna språkexamina	431
	14. Lag om ändring av 5 § i lagen om registret över rättstolkare	432
	15. Lag om ändring av 2 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering	433
	16. Lag om ändring av 1 § i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande	434
	17. Lag om ändring av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice	435
	18. Lag om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	436
	19. Lag om ändring av 24 § i lagen om främjande av integration	440
	20. Lag om ändring och temporär ändring av 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa	441
	21. Lag om ändring av 17 § i hälso- och sjukvårdslagen	442
	22. Lag om ändring av 22 § i lagen om Polisyrkeshögskolan	443
	23. Lag om ändring av körkortslagen	444
	24. Lag om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	446

RP 39/2017 rd

25. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen.....	448
26. Lag om ändring av 26 b och 33 f § i djurskyddslagen	449
27. Lag om ändring av 159 och 195 § i miljöskyddslagen.....	450
BILAGOR.....	452
PARALLELLTEXT	452
2. Lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.....	452
3. Lag om ändring av 40 § i lagen om grundläggande undervisning	479
4. Lag om ändring av 18 a § i gymnasielagen.....	480
5. Lag om ändring av 3 § i lagen om fritt bildningsarbete	481
6. Lag om ändring av 37 och 37 a § i universitetslagen	482
7. Lag om ändring av 25 och 26 § i yrkeshögskolelagen	484
8. Lag om ändring av lagen om Sameområdets utbildningscentral.....	486
9. Lag om ändring av lagen om studiestöd.....	489
10. Lag om ändring av 2 § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning	491
11. Lag om ändring av 1 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata.....	492
12. Lag om ändring av 1 § i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser	493
13. Lag om ändring av 4 § i lagen om allmänna språkexamina	494
14. Lag om ändring av 5 § i lagen om registret över rättstolkar	495
15. Lag om ändring av 2 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering	496
16. Lag om ändring av 1 § i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande	497
17. Lag om ändring av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.....	498
18. Lag om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	499
19. Lag om ändring av 24 § i lagen om främjande av integration.....	505
20. Lag om ändring och temporär ändring av 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa	506
21. Lag om ändring av 17 § i hälso- och sjukvårdslagen	508
22. Lag om ändring av 22 § i lagen om Polisyrkeshögskolan.....	509
23. Lag om ändring av körkortslagen.....	510
24. Lag om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	513
25. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen.....	516
26. Lag om ändring av 26 b och 33 f § i djurskyddslagen	517
27. Lag om ändring av 159 och 195 § i miljöskyddslagen.....	519
FÖRORDNINGSUTKAST	522
Undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning	522
BILAGA	526

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Statsminister Juha Sipiläs regering kom överens om sitt strategiska regeringsprogram den 29 maj 2015. Det strategiska regeringsprogrammet innehåller fem prioriterade områden med sammanlagt 26 spetsprojekt. Att reformera yrkesutbildningen på andra stadiet utgör ett av de sex spetsprojekten inom det prioriterade området kompetens och utbildning. Enligt det strategiska regeringsprogrammet är det meningen att reformen av yrkesutbildningen ska stärka yrkesutbildningens samhälleliga betydelse och innebära att finansieringen av utbildningen samt utbildningsstrukturerna reformeras, dock så att behörigheten för fortsatta studier består. Dessutom ska en regionalt sett heltäckande utbildning tryggas och växelverkan mellan utbildning och arbetsliv intensifieras. Överlappningar inom utbildningen åtgärdas. Likaså avlägsnas gränserna mellan ungas och vuxnas yrkesutbildning. Utbildningsutbudet, finansieringen och styrningen samlas till en enhetlig helhet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet. Finansierings- och styrsystemet för yrkesutbildningen omformas till en enhetlig helhet. Utbildningsanordnarna sporras till att göra sin verksamhet effektivare. Lärandet på arbetsplatserna utökas. Dessutom reformeras läroavtalsutbildningen genom att arbetsgivarnas administrativa och ekonomiska börda görs mindre.

I handlingsplanen för genomförande av spetsprojekten och reformerna i det strategiska regeringsprogrammet 2015—2019 preciserar regeringen åtgärderna inom spetsprojekten och reformerna för att finansieringsmålen och tidtabellsmålen enligt det strategiska regeringsprogrammet ska kunna nås. Enligt regeringens handlingsplan ingår det två centrala åtgärder i spetsprojektet för att reformera yrkesutbildningen:

1. Yrkesutbildningen på andra stadiet reformeras så att den motsvarar framtida kompetensbehov.
2. Finansierings- och styrsystemet för yrkesutbildningen omformas till en enhetlig helhet.

Yrkesutbildningen reformeras så att den motsvarar framtida behov genom att den verksamhetslagstiftning som gäller yrkesutbildningen som helhet ses över. Överlappningar åtgärdas genom att den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning slås samman till en ny lag där den centrala utgångspunkten är att utbildningen ska vara kompetensbaserad och kundinriktad. Vidare genomförs en examensreform inom yrkesutbildningen, och den reglering och förvaltning som anknyter till examenssystemet förenklas genom att examina görs mera omfattande och antalet separata examina skärs ned samt genom att man övergår till ett sätt att visa kunnande och genomföra bedömningen av kunnande. Samtidigt förtydligas processerna i anslutning till personlig tillämpning så att de lämpar sig för alla kundgrupper. Dessutom ses antagningen av studerande till yrkesutbildning och ansökningstjänsterna över. Inom reformen av yrkesutbildningen skapas och införs det en ny modell för utbildningsavtal, som medger flexibla inriktningar för att främja inläring på arbetsplatsen och avlägga examen på ett praktiskt sätt. Som en viktig målgrupp beaktas också invandrare.

Systemet för finansiering av yrkesutbildning omformas till en enhetlig helhet genom att de nuvarande finansiella systemen för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter sammanförs. I det finansiella systemet tas också in finansieringen av examensinriktad arbetskraftsutbildning och en del av finansieringen av arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. Finansieringsandelen i

fråga riktas till utbildning av arbets- och näringsjäsenternas kundkrets. Verksamhetens genomslagskraft och effektivitet ges större betydelse i utbildningsanordnarnas finansiering, och sådan reglering som begränsar kundorienterad, resultatrik och effektiv verksamhet avvecklas.

Även reglerings- och styrsystemet för yrkesutbildningen ses över så att all yrkesutbildning i fortsättningen regleras med ett tillstånd att ordna utbildning. Styrsystemet reformeras med betoning på resultat, kvalitet och genomslagskraft, och styrningen av utbildningsanordnarnas verksamhet görs smidigare. Som en del av översynen av reglerings- och styrsystemet för yrkesutbildningen ska tillgången till yrkesutbildning för sådana vuxna som saknar examen på andra stadiet tryggas också i speciella inlärningsmiljöer, såsom fängelser. Enligt undersökningar är utbildning av fångar ett av de mest verkningsfulla och kostnadseffektiva sätten att minska återfall i brott och de kostnader som de orsakar samhället. Läroavtalsutbildningen och inlärnin g på arbetsplatsen görs attraktivare ur arbetsgivarnas, utbildningsanordnarnas och de studerandes perspektiv.

Som en del av reformen av yrkesutbildningen inleds dessutom andra åtgärder som inte förutsätter några lagstiftningsmässiga ändringar eller som genomförs inom ramen för den lagstiftning som ses över. Ett exempel på sådana åtgärder är programmet för utveckling av anordnarstrukturen inom utbildningen, där målet är att serviceförmågan hos nätverket av utbildningsanordnare och tillgången till utbildning och dess regionala täckning tryggas genom att anordnarstrukturen ses över. Utbildningsanordnarna uppmuntras till frivilliga fusioner så att huvudmännens neutralitet beaktas.

I samband med reformen av yrkesutbildningen kommer yrkesutbildningsanordnarnas verksamhetsprocesser och inlärningsmiljöer att ses över och digitaliseras. Inom reformen av yrkesutbildningen inleds ett utvecklingsprogram inom vilket verksamhetsprocesserna inom yrkesutbildningen ses över så att de blir kompetensbaserade och kundinriktade, utbildningsanordnarnas verksamhet effektiviseras och görs mer flexibel, förvaltningen lättas upp och undervisningspersonalens kompetens stärks. I synnerhet läroavtalsutbildning för unga utökas, arbetsgivarnas administrativa och ekonomiska börda till följd av läroavtalsutbildning minskas och kvaliteten på studier på en arbetsplats förbättras. Utbildningsanordnarnas samarbete med verksamheten i anslutning till verkstäder för unga utökas som en del av reformen av yrkesutbildningen för att utveckla individuella studievägar och olika former av inlärningsmiljöer. Digitala tjänster och inlärningsmiljöer som stöder dessa mål utvecklas och införs i stor utsträckning, och undervisningspersonalens kompetens stärks.

2 Nuläge

Bestämmelser om yrkesutbildning finns i två separata lagar, lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998). Lagarna trädde i kraft den 1 januari 1999.

Lagen om grundläggande yrkesutbildning innehåller bestämmelser om grundläggande yrkesutbildning och om examina inom denna utbildning samt om handledande utbildningar som inte leder till examen. Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller i sin tur bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats, och om utbildning som förbereder för dessa examina samt om annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina.

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Examina och utbildningar

Examensstrukturen inom yrkesutbildningen följer en trestegsmodell, som består av tre typer av examina: yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina. I undervisnings- och kulturministeriets förordning om examensstrukturen inom yrkesutbildningen (835/2014) ingick år 2016 sammanlagt 351 yrkesinriktade examina, av vilka 52 var yrkesinriktade grundexamina, 177 yrkesexamina och 122 specialyrkesexamina. Yrkesinriktade grundexamina kan avläggas inom den grundläggande yrkesutbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller som fristående examina som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Yrkesexamina och specialyrkesexamina kan avläggas enbart som fristående examina. Inom grundläggande yrkesutbildning kan man förutom att avlägga yrkesinriktade examina också genomgå två former av handledande utbildning, nämligen handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Yrkesinriktade grundexamina som avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen

Bestämmelser om grundläggande yrkesutbildning och om examina inom den grundläggande yrkesutbildningen, det vill säga yrkesinriktade grundexamina, finns i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt 3 § i den lagen är grundläggande yrkesutbildning utbildning som avläggs enligt utbildningsanordnarens läroplan och som leder till en yrkesinriktad grundexamen. Enligt 4 § har den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde. En yrkesinriktad grundexamen kan avläggas som en grundläggande yrkesutbildning eller som en fristående examen. Den grundläggande yrkesutbildningen har planerats i första hand för behoven hos dem som börjar studera direkt efter den grundläggande utbildningen och hos andra som saknar arbetserfarenhet och yrkeskompetens.

Enligt 5 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning är den grundläggande yrkesutbildningens mål att ge de studerande det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för en yrkesinriktad grundexamen samt färdigheter i företagande. Målet för utbildningen är dessutom att stödja de studerandes utveckling till goda och harmoniska människor och samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, en yrkesmässig utveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling. Enligt 6 § ska i den grundläggande yrkesutbildningen särskilt arbetslivets behov beaktas. Utbildningen ska ordnas i samarbete med näringslivet och arbetslivet i övrigt.

Med stöd av 4 a § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina och om de kompetensområden som ingår i dem (examensstrukturen) samt om fördelningen av grundexamina enligt utbildningsområde. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas också bestämmelser om de principer som används vid bestämmande av examensbenämningarna.

En yrkesinriktad grundexamen inom den grundläggande yrkesutbildningen innehåller enligt 12 b § i lagen om grundläggande yrkesutbildning yrkesinriktade examensdelar, gemensamma examensdelar och fritt valbara examensdelar. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om hur examen byggs upp av de examensdelar som nämns ovan samt om de gemensamma examensdelarnas omfattning och om de delområden som hör till dem.

Enligt 12 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning är omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen 180 kompetenspoäng. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet får det föreskrivas att en examen får omfatta fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller branschen förutsätter detta. Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen motsvarar enligt 12 § 3 mom. 60 kompetenspoäng.

Med stöd av 13 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning bestämmer Utbildningsstyrelsen examensgrunderna för varje examen som ingår i examensstrukturen. I examensgrunderna anges examensbenämningarna, examens uppbyggnad av obligatoriska och valbara examensdelar, omfattningen i kompetenspoäng av examensdelarna och de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna samt kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna samt bedömningen av kunnandet. I examensgrunderna anges också nyckelfärdigheterna för livslångt lärande. Med dessa avses bland annat lärande- och problemlösningssförmåga, interaktions- och samarbetsförmåga samt yrkesetiska och estetiska kvalifikationer.

Fristående examina

Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses enligt 1 § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats, liksom även utbildning som förbereder för dessa examina samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina.

Enligt 2 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning är syftet med utbildningen att upprätthålla och höja den vuxna befolkningens yrkeskunnande, förse de studerande med färdigheter i företagande, utveckla arbetslivet och svara mot dess behov av kunnande samt främja sysselsättningen och stödja livslångt lärande. Syftet med den yrkesinriktade vuxenutbildningen är dessutom att ge möjlighet att påvisa yrkesskickligheten oberoende av hur den har förvärvats samt att främja avläggande av examina eller delar av dem.

Syftet med fristående examina är främst att personer som redan har tidigare arbetserfarenhet eller som deltar i arbetslivet ska kunna visa sin yrkesskicklighet och få en möjlighet att vid examenstillfällena visa att de behärskar uppgiftshelheterna inom arbetslivet. Före examenstillfället kan en person delta i utbildning som förbereder för fristående examen. I enlighet med 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning svarar utbildningsanordnaren för den personliga tillämpningen när det gäller ansökan till fristående examen och till utbildning som förbereder för sådan, avläggande av examen och förvärv av behövlig yrkesskicklighet samt för handledningen i anslutning till dessa. Avläggandet av fristående examina är dock alltid oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats, och därför är det möjligt att delta i examenstillfällena även utan någon förberedande utbildning.

I en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen ska examinandan enligt 12 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning visa att han eller hon har breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde. Definitionen motsvarar till sitt innehåll den definition av yrkesinriktad grundexamen inom den grundläggande yrkesutbildningen som finns i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Den som avlägger en yrkesexamen ska visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som är djupare än den som krävs för grundexamen eller som gäller mer avgränsade arbetsuppgifter. Den som avlägger en specialyrkesexamen ska visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som innefattar djupa yrkeskunskaper eller mångprofessionellt kunnande.

Med stöd av 12 b § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina och om de kompetensområden som ingår i dem, om yrkesexamina och specialyrkesexamina samt om fördelningen av examina enligt utbildningsområde (examensstrukturen). Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas också bestämmelser om de principer som används vid bestämmande av examensbenämningarna.

Enligt 12 c § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning består de fristående examina av yrkesinriktade examensdelar. Det finns inga bestämmelser om omfattningen av yrkesinriktade examina som avläggs genom fristående examina, och inga mått eller bestämmingar som visar examinas omfattning är i bruk.

Med stöd av 13 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning bestämmer Utbildningsstyrelsen examensgrunderna för varje examen som ingår i examensstrukturen. I examensgrunderna anges kompetensområdena för yrkesexamina och specialyrkesexamina, examensbenämningarna, examens uppbyggnad av obligatoriska och valbara examensdelar samt kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna och bedömningen av kunnandet.

I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns examenskommissioner som tillsatts av Utbildningsstyrelsen och som i enlighet med 7 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ingår avtal om att ordna fristående examina och säkerställer kvaliteten på ordnandet av fristående examina.

RP 39/2017 rd

Tabell 1. De som avlagt en yrkesinriktad examen 2010—2015, inkl. arbetskraftsutbildning

De som avlagt en examen	År					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Humanistiska och pedagogiska området	1 396	1 341	1 971	2 229	2 482	2 660
yrkesinriktad grundexamen	972	907	1 018	1 035	1 143	1 247
yrkesexamen	352	371	943	1 186	1 312	1 398
specialyrkesexamen	72	63	10	8	27	15
Kultur	3 144	3 601	3 599	3 625	3 409	3 498
yrkesinriktad grundexamen	2 720	2 934	3 027	2 987	2 879	2 980
yrkesexamen	390	586	555	561	490	460
specialyrkesexamen	34	81	17	77	40	58
Samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området	11 805	12 430	12 839	12 559	12 622	13 639
yrkesinriktad grundexamen	4 834	6 212	5 604	5 769	6 435	7 215
yrkesexamen	4 342	3 730	4 377	4 089	3 799	4 014
specialyrkesexamen	2 629	2 488	2 858	2 701	2 388	2 410
Naturvetenskapliga området	1 648	1 499	1 488	1 263	1 314	1 239
yrkesinriktad grundexamen	1 533	1 397	1 376	1 148	1 218	1 159
yrkesexamen	103	99	106	113	96	73
specialyrkesexamen	12	3	6	2		7
Teknik och kommunikation	25 644	26 489	25 078	24 772	25 432	26 023
yrkesinriktad grundexamen	20 656	21 311	20 077	19 997	20 549	20 958
yrkesexamen	3 463	3 885	3 423	3 133	3 030	3 137
specialyrkesexamen	1 525	1 293	1 578	1 642	1 853	1 928
Naturbruk och miljöområdet	3 152	3 238	3 668	3 392	3 678	3 959
yrkesinriktad grundexamen	2 318	2 388	2 742	2 604	2 689	3 011
yrkesexamen	720	744	854	695	910	896
specialyrkesexamen	114	106	72	93	79	52
Social-, hälso- och idrottsområdet	12 167	13 920	13 771	13 030	14 630	14 820
yrkesinriktad grundexamen	9 288	10 770	11 090	11 100	12 221	12 158
yrkesexamen	2 550	2 829	2 404	1 607	1 969	2 229
specialyrkesexamen	329	321	277	323	440	433
Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen	7 238	7 263	7 610	7 809	7 724	8 235
yrkesinriktad grundexamen	4 752	4 853	5 106	5 530	5 416	5 950
yrkesexamen	1 917	1 906	1 946	1 685	1 738	1 685
specialyrkesexamen	569	504	558	594	570	590
Totalt	66 194	69 781	70 024	68 679	71 291	74 073

RP 39/2017 rd

Tabell 2. Studerande inom examensinriktad yrkesutbildning 2010—2015, inkl. arbetskraftsutbildning

Studerande	År						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Humanistiska och pedagogiska området	5 344	6 067	7 336	8 126	8 409	8 592	
yrkesinriktad grundexamen	3 801	3 789	3 942	4 095	4 112	4 245	
yrkesexamen	1 356	2 170	3 329	3 982	4 243	4 266	
specialyrkesexamen	187	108	65	49	54	81	
Kultur	14 343	14 302	13 895	13 436	12 725	12 393	
yrkesinriktad grundexamen	11 474	11 372	11 091	10 829	10 186	9 777	
yrkesexamen	2 665	2 751	2 657	2 405	2 388	2 382	
specialyrkesexamen	204	179	147	202	151	234	
Samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området	49 417	49 444	49 011	47 531	48 852	50 053	
yrkesinriktad grundexamen	22 279	25 803	23 071	24 228	25 506	25 985	
yrkesexamen	15 668	12 600	15 071	13 992	13 907	13 964	
specialyrkesexamen	11 020	11 041	10 869	9 311	9 439	10 104	
Naturvetenskapliga området	7 291	6 751	6 197	5 886	5 858	5 540	
yrkesinriktad grundexamen	6 525	6 014	5 526	5 288	5 276	5 069	
yrkesexamen	712	719	658	595	567	441	
specialyrkesexamen	54	18	13	3	15	30	
Teknik och kommunikation	107 305	105 764	103 300	103 503	104 759	104 258	
yrkesinriktad grundexamen	80 313	78 779	77 364	77 364	79 437	79 047	
yrkesexamen	19 253	19 339	17 669	17 669	16 873	16 828	
specialyrkesexamen	7 739	7 646	8 267	8 267	8 449	8 383	
Naturbruk och miljöområdet	14 883	14 899	14 933	14 933	15 461	15 519	
yrkesinriktad grundexamen	10 983	10 953	10 990	11 123	11 220	11 267	
yrkesexamen	3 365	3 487	3 468	3 312	3 847	3 903	
specialyrkesexamen	535	459	475	440	394	349	
Social-, hälso- och idrottsområdet	49 966	50 802	50 600	50 985	54 238	56 347	
yrkesinriktad grundexamen	40 511	42 119	42 529	43 649	45 989	47 566	
yrkesexamen	8 065	7 224	6 364	5 057	6 144	6 410	
specialyrkesexamen	1 390	1 459	1 707	2 279	2 105	2 371	
Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen	29 322	29 118	29 343	29 673	29 398	28 515	
yrkesinriktad grundexamen	20 106	20 169	20 634	21 289	21 155	20 476	
yrkesexamen	6 770	6 489	6 114	5 878	5 851	5 712	
specialyrkesexamen	2 446	2 460	2 595	2 506	2 392	2 327	
Totalt	277 871	277 147	274 615	274 015	279 700	281 217	

Handledande utbildningar

Som handledande utbildning som inte leder till examen kan enligt 3 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ordnas handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Enligt 5 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning är målet för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning att ge de studerande färdigheter för att söka till grundläggande yrkesutbildning och att stärka de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Målet är att via individuella mål och studievägar stärka det kunnande som de studerande behöver för att övergå till grundläggande yrkesutbildning.

Målet för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är i sin tur att ge de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller skada undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter. Den är avsedd för dem som på grund av sjukdom eller skada inte har möjlighet att övergå till examensinriktad utbildning efter den

handledande utbildningen. Utbildningen genomförs alltid som specialundervisning och för den studerande ska det utarbetas en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas.

Även för de handledande utbildningarna är målet dessutom att stödja de studerandes utveckling till goda och harmoniska människor och samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, en yrkesmässig utveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling.

Enligt 12 c § i lagen om grundläggande yrkesutbildning innehåller de handledande utbildningarna utbildningsdelar. Närmare bestämmelser om de utbildningsdelar som ingår i handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet. Omfattningen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är enligt 12 § 2 mom. 60 kompetenspoäng. Med stöd av 13 b § bestämmer Utbildningsstyrelsen utbildningsgrunderna för de handledande utbildningarna. I utbildningsgrunderna anges obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng och dessutom målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna.

Enligt insamlingen av basuppgifter våren 2016 (20.1.2016) deltog 4 499 studerande i handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och 1 040 studerande i utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Annan yrkesinriktad tilläggsutbildning

I lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avsedd annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina är särskilt avsedd för de behov av breddad kompetens som inte ingår i utbildning som förbereder för examina. Enligt 8 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning beslutar utbildningsanordnaren om innehållet i, omfattningen av och ordnande av annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. Hygienpass, certifikat för heta arbeten och annan kortvarig utbildning är exempel på annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. År 2015 genomfördes sammanlagt 1 977 studerandeårsverken i form av annan yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Personalutbildning

Utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan ordnas även som personalutbildning. Med personalutbildning avses vanligen utbildning som bekostas av arbetsgivaren och för vilken gäller att arbetsgivaren i enlighet med sin direktionsrätt kan besluta om vem som ska delta i utbildningen. Arbetsgivaren betalar lön för tiden för deltagande i utbildningen eller ersätter i pengar eller med ledighet den fritid som gått förlorad under deltagandet. Personalutbildning som företag ordnar utgår i regel från det som krävs i arbetsuppgifterna. Personalutbildning är av hävd kortvarig fortbildning på en arbetsplats eller vid en läroanstalt, men den kan också vara utbildning som leder till examen. År 2015 genomfördes inom yrkesinriktad tilläggsutbildning 872 studerandeårsverken i form av personalutbildning, och av dem var 368 studerandeårsverken inom utbildning som inte leder till examen.

Särskilda yrkesläroanstalter

Enligt 4 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan utbildning ordnas i riksomfattande särskilda läroanstalter. Utbildningen vid de riksomfattande särskilda läroanstalterna betjänar företagen och den offentliga förvaltningen. Utbildning kan ordnas också i en särskild

yrkesläroanstalt som ordnar sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som huvudsakligen behövs för att utbildningsanordnaren eller dennas medlemssammanslutning ska kunna bedriva verksamhet. De särskilda yrkesläroanstalterna är läroanstalter som drivs av företag inom industrin eller handeln. De utbildar anställda i första hand för huvudmännens behov. De ordnar yrkesinriktad tilläggsutbildning men även grundläggande yrkesutbildning inom industri- och handelsbranschen. De särskilda läroanstalterna ordnar dessutom utbildning i form av läroavtalsutbildning och arbetskraftsutbildning. År 2015 fanns det 25 särskilda yrkesläroanstalter, och i dem ordnades utbildning motsvarande sammanlagt 181 541 studerandearbetsdagar.

2.1.2 Ordnanande av examina och utbildning

Tillstånd att ordna utbildning

För att grundläggande yrkesutbildning eller yrkesinriktad vuxenutbildning ska kunna ordnas inom det statsandelsfinansierade utbildningssystemet krävs det tillstånd att ordna utbildning som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet. År 2006 genomfördes ändringar som innebar att tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning separerades tekniskt så att de blev egna tillstånd. För närvarande styrs grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning genom separata tillstånd att ordna utbildning. Bestämmelser om tillstånden finns i lagen om grundläggande yrkesutbildning och i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Regleringsnivån och regleringsmålen för tillstånden avviker från varandra.

Bestämmelser om utbildningsanordnare finns i 8 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Motsvarande bestämmelser finns i 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. En kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk kan beviljas tillstånd att ordna utbildning. Enligt undervisnings- och kulturministeriets beslut kan utbildning också ordnas i statliga läroanstalter.

Förutsättningarna för att tillstånd ska beviljas är samstämmiga i lagarna. I 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och i 5 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreskrivs det att en förutsättning för att ett tillstånd ska beviljas är att undervisningen behövs och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna undervisningen på ett ändamålsenligt sätt. Vid bedömningen av om utbildningen behövs har man beaktat bland annat det branschvisa och regionala utbudet av den utbildning som avses i lagen. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Utbildningsuppgiften anges i det tillstånd att ordna utbildning som ministeriet beviljat. Utbildningsuppgiften enligt tillståndet att ordna grundläggande yrkesutbildning innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsstadier, utbildningsområden, examina, undervisningsspråket, de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, antalet studerande, en särskild utbildningsuppgift, den form i vilken utbildningen ordnas samt andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen. En utbildningsuppgift som beviljats med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning berättigar till att ordna i den lagen avsedda grundexamina inom grundläggande yrkesutbildning samt med stöd av en hänvisningsbestämmelse i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning även utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen. Alla som fått tillstånd har också rätt att ordna grundläggande yrkesutbildning i form av läroavtalsutbildning.

Enligt 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet med stöd av 9 § i den lagen bestämma att utbildningsanordnaren ska ha en särskild utbildningsuppgift att sköta ordnandet av specialundervisning och utbildning som hand-

leder för arbete och ett självständigt liv samt utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter i anknytning till specialundervisningen. Utbildningsanordnare som fått en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning ordnar utbildning för personer med de svåraste funktionsnedsättningarna och för andra studerande som behöver rikligt med särskilt stöd och vilkas servicebehov i fråga om och tillgänglighet till specialundervisning förutsätter mer omfattande och mångsidigare specialundervisningstjänster. Det finns 12 sådana utbildningsanordnare, och antalet studerande som fått specialundervisning hos dem rör sig kring 4 500.

Utbildningsuppgiften för specialläroanstalter och andra utbildningsanordnare som fått en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning går ut på att ordna såväl examensinriktad utbildning som utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Dessutom ska de som specialundervisning ordna handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, vilket gör det möjligt för studerande som behöver rikligt med särskilt stöd att fortsätta inom grundläggande yrkesutbildning som ordnas som specialundervisning. Specialläroanstalterna ska dessutom fullgöra utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter i anknytning till specialundervisningen. Genom dessa uppgifter stöder de anordnarna av yrkesutbildning i att utveckla och genomföra den yrkesinriktade specialundervisningen genom att tillhandahålla personalen sakkunnigtjänster och främja möjligheterna att beakta behoven av särskilt stöd hos de studerande som behöver specialundervisning. Enligt insamlingen av basuppgifter hösten 2016 (20.9.2016) deltog sammanlagt 1 278 studerande i sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och 1 039 studerande i sådan utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning.

Vilken aktör som helst kan ordna utbildning som förbereder för exempelvis yrkesexamen, men för erhållande av statsandelsfinansiering för förberedande utbildning och examina krävs det tillstånd att ordna utbildning. Det beror på att systemet med fristående examina inte till sina grunder är ett utbildningssystem utan ett system som är oberoende av hur yrkeskompetensen har förvärvats.

Tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning gäller utbildning som förbereder för yrkesexamina och specialyrkesexamina samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. Enligt 5 § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller en utbildningsuppgift behövliga bestämmelser om undervisningsspråket, utbildningsområden, antalet studerandeårsverken samt läroavtal i utbildning som förbereder för fristående examina och i annan yrkesinriktad tilläggsutbildning och om en särskild utbildningsuppgift för dessa samt om en utvecklings- och serviceuppgift för arbetslivet och om andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen och examina. I tillståndet anges särskilt rätt att ordna utbildning vid en läroanstalt eller i form av läroavtalsutbildning.

Samarbetet med olika arbetsplatser är en viktig del av utbildningen, eftersom den yrkesinriktade vuxenutbildningen i första hand vänder sig till den yrkesverksamma vuxna befolkningen. Det är viktigt att utbildningen utgår från arbetslivet, och den är ofta förlagd även till arbetsplatser.

Utbudet av grundläggande yrkesutbildning regleras på riksnivå genom styrning via tillstånden att ordna utbildning. De viktigaste elementen i styrningen av den grundläggande yrkesutbildningen utgörs av regleringen på grundval av tillståndsförfarandet och det finansiella systemet, som är nära förknippat med förfarandet. Ett nära samband mellan verksamhet och ekonomi vid ordnande av utbildning står som en viktig utgångspunkt. Via tillståndsregleringen och det finansiella systemet kan man styra utbildningsutbudet så att det tillgodoser behoven inom

olika arbetslivsområden. Dessutom säkerställs det att det finns tillgång till utbildning i olika delar av landet och i båda språkgrupperna. För grundläggande yrkesutbildning gäller att det totala antalet studerande enligt tillståndet att ordna utbildning samtidigt utgör det maximala finansieringsbeloppet. Utbildningsanordnaren kan anta fler studerande än det maximala antalet enligt tillståndet, men statsandelsfinansieringen kan inte vara större än för det maximala antalet. Utbildningsanordnaren bestämmer själv hur verksamheten ska organiseras och inom ramen för tillståndet hur utbildningen ska fördelas enligt det regionala utbildningsbehovet. Anordnarna kan utan någon kvantitativ reglering ordna grundläggande yrkesutbildning som läroavtalsutbildning enligt efterfrågan inom alla utbildningsområden.

Inom yrkesinriktad tilläggsutbildning är tillståndet att ordna utbildning inte något primärt instrument för att reglera utbildningen i kvantitativt hänseende eller rikta in den på olika utbildningsområden. I stället styrs utbildningen i hög grad via det finansiella systemet. Utbildningsuppgiften har emellertid i förekommande fall kunnat kompletteras med bindande skyldigheter för utbildningsanordnaren, exempelvis genom bestämmelser om att tillhandahålla en viss utbildning som behövs på nationell eller regional nivå. Därmed har man via tillstånden kunnat förlägga tilläggsutbildningen till vissa regioner eller utbildningsområden både för aktuella och för bestående särbehov. Ett flertal utbildningsanordnare får ordna utbildning utan restriktioner inom alla utbildningsområden, men för en del av dem är rätten begränsad till ett visst utbildningsområde eller vissa utbildningsområden eller till en utbildning som förbereder för vissa examina. Utbildning kan ordnas på ett smidigare sätt när det i tillståndet att ordna utbildning inte anges på vilka orter utbildningen ska tillhandahållas.

I tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning anges det minimiantal studerandeårsverken som läggs till grund för statsandelen och det årliga minimiantal läroavtal som läggs till grund för statsandelen. Syftet med förfarandet har varit att finansieringen för utbildningsanordnarna ska vara mer förutsägbar. I praktiken har minimiantalet tryggt minimifinansieringen för en del utbildningsanordnare, och blivit underlag för beräkningen av statsandelsfinansieringen. För de flesta utbildningsanordnare är det antal studerandeårsverken som läggs till grund för finansieringen dock betydligt större än minimiantalet i tillståndet. Av de 135 anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt som fick statsandelsfinansiering 2016 fick 22 finansiering på basis av minimiantalet i tillståndet att ordna utbildning.

Tabell 3. Antalet anordnare av yrkesutbildning enligt ägartyp åren 2006—2017, situationen i början av 2016

Ägartyp	Anordnare med tillstånd att ordna yrkesutbildning, totalt						Anordnare med en utbildningsuppgift inom grundläggande yrkesutbildning						Anordnare med en utbildningsuppgift inom yrkesinriktad tilläggsutbildning					
	2006	2011	2014	2015	2016	2017	2006	2011	2014	2015	2016	2017	2006	2011	2014	2015	2016	2017
Stat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kommun	27	13	11	10	9	9	26	12	11	10	9	9	26	12	10	9	8	8
Samkommun	58	40	36	35	35	35	57	39	35	34	34	34	57	39	35	34	34	34
Privat	148	144	141	138	130	120	91	87	84	85	82	75	131	132	130	127	119	116
Totalt	234	198	189	184	175	165	175	139	131	130	126	119	215	184	176	171	162	159

Beslut om ändring av tillståndet att ordna utbildning fattas av undervisnings- och kulturministeriet. Enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning kan undervisnings- och kulturministe-

riety också utan ansökan ändra de bestämmelser som gäller utbildningsområdena, examina och antalet studerande, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet. Enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet också utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet. Dessutom kan antalet studerandeårsverken eller läroavtal som ingår i tillståndet ändras också i det fallet att utbildningsanordnaren har ordnat utbildning till avsevärt mindre volym än vad som anges i tillståndet. I regel ändras tillståndet dock med stöd av båda lagarna på ansökan av utbildningsanordnaren.

Förutom att ändra tillståndet har ministeriet också möjlighet att återkalla det. Enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om utbildningen inte längre uppfyller de krav som bestäms för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas i strid med den lagen eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan ett tillstånd att ordna utbildning återkallas, om tilläggsutbildning inte längre ordnas eller om utbildningen inte längre uppfyller de krav som föreskrivs för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med den lagen eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Innan tillståndet återkallas ska undervisnings- och kulturministeriet dock vid behov bereda utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

Examenskommissioner och arrangörer av fristående examina

Enligt 7 § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska examenskommissioner som på trepartsbasis företräder arbetsgivare, arbetstagare, lärare och självständiga yrkesutövare ansvara för organiseringen av ordnandet av fristående examina och i anslutning till detta för att det med examensarrangörerna ingås avtal om att ordna fristående examina. Utbildningsstyrelsen bestämmer branscher och verksamhetsområden för de olika examenskommissionerna samt tillsätter kommissionerna för högst tre år i sänder. Utbildningsstyrelsen har tillsatt sammanlagt 91 examenskommissioner för perioden den 1 augusti 2016—31 augusti 2018. I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns dessutom sekretariatet för fristående examina. Sekretariatet bistår examenskommissionerna i deras praktiska uppgifter.

Enligt 7 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ingår examenskommissionerna avtal om att ordna fristående examina med utbildningsanordnare och vid behov med andra sammanslutningar och stiftelser som har tillräcklig sakkunskap för ordnande av fristående examina (*examensarrangör*). Enligt 6 § 2 mom. ska examensarrangören ha tillräckliga ekonomiska och yrkesmässiga förutsättningar att ordna fristående examina av hög kvalitet samt tillräcklig sakkunskap om systemet med fristående examina och de examina som den ordnar. Enligt 7 d § 2 mom. ska det dessutom finnas ett regionalt eller riksomfattande behov av examina eller examensdelar. Enligt 6 § 2 mom. ska examensarrangören ha tillräckliga ekonomiska och yrkesmässiga förutsättningar att ordna fristående examina av hög kvalitet samt tillräcklig sakkunskap om systemet med fristående examina och de examina som den ordnar. Enligt examenskommissionsregistret AITU fanns det ungefär 2 040 gällande avtal om att ordna fristående examina. Största delen av avtalen gäller tills vidare. Enskilda avtal om att ordna fristående examina omfattar i genomsnitt 1,9 examina. På motsvarande sätt rör sig det genomsnittliga antalet avtal per yrkesinriktad examen kring 11.

Enligt 6 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska examensarrangören ordna tillräckligt med examenstillfällen med tanke på behovet. Examensarrangören ska utvärdera och utveckla kvaliteten på de examenstillfällen som ordnas och delta i den kvalitetssäkring som examenskommissionerna genomför.

Bestämmelser om avtal om att ordna fristående examina finns i 5 § i förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning (812/1998). Ett avtal om att ordna fristående examina ska åtminstone ta upp 1) de examina som avtalet gäller, 2) examensspråken, 3) arrangemangen i samband med examenstillfällena, 4) de personer som bedömer examensprestationerna, 5) möjligheten att avlägga en fristående examen utan förberedande utbildning, 6) avgifterna för dem som deltar i examenstillfällena som ordnas utan förberedande utbildning, 7) ordnandet av information och rådgivning om avläggande av examina och om de kostnader som examenstillfällena förorsakar deltagarna, 8) förfarandet vid avgörande av meningsskiljaktigheter som gäller avtalet och 9) avtalets giltighet samt hävning och uppsägning av det. Som bilaga till avtalen om att ordna fristående examina ska examensarrangörerna göra upp en plan för hur de i praktiken tänker ordna fristående examina. Utbildningsstyrelsen har gett en anvisning om planens innehåll.

Enligt 7 § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning har examenskommissionerna också till uppgift att säkerställa kvaliteten på ordnandet av fristående examina. Kvalitetssäkringen är en del av examenskommissionernas skyldighet att utvärdera examensarrangörernas verksamhet med tanke på målsättningarna, lagstiftningen och avtalen om att ordna fristående examina. En av examenskommissionernas uppgifter är att se till att examenstillfällena ordnas i enlighet med avtalet om och planen för att ordna fristående examina och att man vid examensstillfällena iakttar examensgrunderna.

Examenskommissionerna har också till uppgift att delta i utvecklandet av systemet med fristående examina. Examenskommissionerna deltar i utarbetandet av grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina och om nödvändigt för yrkesinriktade grundexamina och i utvecklandet av strukturen för yrkesexamina och specialyrkesexamina. Examenskommissionerna får göra framställningar till undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen om utvecklande av enskilda yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina samt systemet med fristående examina.

Med stöd av 7 § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska examenskommissionerna också utfärda examensbetyg över avlagda fristående examina och på begäran betyg över avlagda examensdelar. I examenskommissionernas uppgifter ingår också att behandla begäran om omprövning av bedömningen av kunskandet hos den som avlagt en examen eller en examensdel.

2.1.3 Ansökan till utbildning och beslut om antagning som examinand eller studerande

Enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning får en studerande fritt söka till vilken yrkesutbildning han eller hon önskar, bortsett från personalutbildning. Bestämmelser om grunderna för antagning som studerande för grundexamina inom grundläggande yrkesutbildning och som studerande till handledande utbildningar finns i 27 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen kan antas den som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan även antas någon annan som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara studierna. Utbildningsanordnaren beslutar om övriga grunder för antagningen av studerande liksom även om eventuella inträdes- eller lämplighetsprov. Enhetliga antagningsgrunder ska tillämpas på samtliga sökande.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014) an-

vänds gemensam ansökan vid antagning av studerande till grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning. Gemensam ansökan används dock inte vid antagning av studerande till utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen, grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning, grundläggande yrkesutbildning på främmande språk, grundläggande yrkesutbildning i form av sådan specialundervisning på basis av en särskild utbildningsuppgift som avses i 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning, grundexamen i flygledning, handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller vid antagning av studerande till utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Ansökan till yrkesutbildning i form av specialundervisning används vid antagningen av studerande till följande utbildningar som ordnas i form av sådan specialundervisning på basis av en särskild utbildningsuppgift som avses i 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning: grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildningar.

Enligt 1 § 3 mom. i statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014) får inte de som efter den grundläggande utbildningen har avlagt en yrkesinriktad grundexamen, någon annan yrkesinriktad examen, såsom yrkesexamen eller specialyrkesexamen, eller högskoleexamen söka till grundläggande yrkesutbildning genom gemensam ansökan. Tanken bakom bestämmelsen har varit att de studieplatser inom den grundläggande yrkesutbildningen som leder till examen i första hand ska anslås för unga och för studerande utan examen på andra stadiet. Möjligheterna för studerande att söka sig till yrkesutbildning har dock inte egentligen begränsats, utan de har kunnat söka sig till grundläggande yrkesutbildning via ansökningstjänster utanför gemensam ansökan. I dessa situationer är det utbildningsanordnarna som bestämmer om ansökningsförfarandet och grunderna för antagning av studerande.

Med stöd av 11 § 2 punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning beslutar utbildningsanordnaren om grunderna för antagning av studerande samt om eventuella inträdes- eller lämplighetsprov. Enhetliga antagningsgrunder ska tillämpas på samtliga sökande. Yrkesinriktad vuxenutbildning, inklusive grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående examen, omfattas inte av gemensam ansökan, utan ansökan görs direkt till utbildningsanordnaren och kan göras året runt.

2.1.4 Identifiering av kunnande, erkännande och personlig tillämpning

Personlig studieplan samt identifiering och erkännande av kunnande i samband med grundläggande yrkesutbildning

I 29 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning föreskrivs det om *den studerandes personliga studieplan*. Utbildningsanordnaren ska tillsammans med den som studerar för avläggande av en grundexamen inom den grundläggande yrkesutbildningen göra upp en personlig studieplan utifrån den studerandes individuella mål och val. Planen ska uppdateras under studietiden. Alla de frågor som är centrala med tanke på studierna tas in i den personliga studieplanen. Avsikten är att bland annat den studerandes individuella val, de sätt som studierna genomförs på, tidtabellen, identifieringen och erkännandet av den studerandes kunnande samt platserna för inläring i arbetet och yrkesproven ska fastställas i den personliga studieplanen. Det finns dock inte några närmare bestämmelser om studieplanens innehåll.

Enligt 30 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning har en studerande rätt att få tidigare förvärvat kunnande som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna identifierat och erkänt. Tidigare förvärvat kunnande kan vara kunnande som förvärvats tidigare i en annan läroanstalt, i arbetslivet eller på annat sätt. Det kan med andra ord vara fråga om icke-formellt eller informellt lärande. Genom erkännande av kunnandet är det möjligt att få vissa examensdelar eller utbildningsdelar helt eller delvis avlagda. Till skillnad från det som gäller för systemet med fristående examina identifieras och erkänns tidigare förvärvat kunnande endast på ansökan av den studerande. I samband med ansökan ska den studerande visa en sådan utredning som identifieringen och erkännandet av kunnandet förutsätter. Utbildningsanordnaren beslutar i sin läroplan närmare om förfarandena för identifiering och erkännande av kunnande.

I fråga om identifiering och erkännande av kunnande i samband med grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen iakttas bestämmelserna om bedömning av kunnandet, bestämmelserna om beslut om bedömningen av kunnandet och bestämmelserna om omprövning av bedömningen. Utbildningsstyrelsen kan bestämma om principerna för dimensioneringen av identifieringen och erkännandet av kunnande samt om omvandlingen av vitsord.

Personlig tillämpning i samband med fristående examina

Enligt 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning svarar utbildningsanordnaren för den personliga tillämpningen när det gäller ansökan till fristående examen och till utbildning som förbereder för sådan, avläggande av examen och förvärv av behövlig yrkesskicklighet samt för handledningen i anslutning till dessa. Bestämmelsen gäller yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina.

Personlig tillämpning innebär att man på ett kundorienterat sätt för en examinand och en studerande som deltar i utbildning som förbereder för fristående examen planerar och genomför deltagandet i den förberedande utbildningen, examenstillfällena samt handlednings-, rådgivnings- och stödåtgärderna.

Med hjälp av systemet med fristående examina kan man förnya och påvisa yrkesskicklighet som förvärvats på olika sätt. Inom de fristående examina görs det utifrån examinandens personliga behov och om nödvändigt utifrån arbetsplatsens behov upp en plan för den utbildning en person behöver och hur annat kunnande ska förvärvas. Detta görs i enlighet med examensgrunderna. Identifiering och erkännande av kunnande som förvärvats på olika sätt är en viktig princip i systemet med fristående examina. Det kunnande som påvisas genom fristående examina har en person kunnat förvärva i arbetslivet, genom utbildning eller på något annat sätt, exempelvis genom fritidsintressen. Personlig tillämpning utgör ett led i examinandens rättskydd, och genom personlig tillämpning kan man säkerställa att förberedande utbildning inte erbjuds i större omfattning än vad som behövs med tanke på avläggandet av examen eller en examensdel. Med hjälp av personlig tillämpning ser man också till att den behövliga utbildningen ordnas med beaktande av den studerandes livssituation och tidigare förvärvat kunnande, samt att tiden och sätten för fullgörande av studierna är ändamålsenliga. Om en person

inte har deltagit i utbildning som förbereder för fristående examen, svarar examensarrangören för den personliga tillämpningen.

Enligt 8 a § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning får närmare bestämmelser om förfarandena vid personlig tillämpning utfärdas genom förordning av statsrådet. Statsrådets förordning om personlig tillämpning inom yrkesinriktad vuxenutbildning (794/2015) har utfärdats med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning. I förordningen har personlig tillämpning indelats i tre delar: 1) ansökan till fristående examina och utbildning som förbereder för sådana, 2) avläggande av examen och 3) förvärvande av behövlig yrkesskicklighet. Personlig tillämpning är en process där det finns ett tydligt samband mellan dessa tre delar. Under processen för personlig tillämpning ska utbildningsanordnaren samarbeta förutom med den sökande eller examinanden också med examensarrangören, företrädare för arbetslivet och vid behov även med andra sakkunniga. Examensgrunderna iakttas alltid i samband med personlig tillämpning.

Enligt 7 § i förordningen ska utbildningsanordnaren tillsammans med examinanden utarbeta ett dokument om den personliga tillämpningen. I dokumentet sammanställs uppgifter om ansökan, förvärvande av behövlig yrkesskicklighet och avläggande av examen. Inlärn timer på arbetsplatsen planeras i nära samarbete med den berörda arbetsplatsen. I förordningen ingår bestämmelser om vad som åtminstone ska finnas med i dokumentet om personlig tillämpning. I dokumentet om personlig tillämpning antecknas följande uppgifter: examinandens och den examen som avläggs, kunnande som examinandens tidigare förvärvat och visat, erkännande av kunnande, behovet av förberedande utbildning och av annat förvärvande av behövlig yrkesskicklighet samt målen för, innehållet i och sätten för förvärvande av behövlig yrkesskicklighet, behövliga handlednings- och stödåtgärder, förfaranden för behov av särskilt stöd samt avläggande av examen, examenstillfällena och arrangemangen vid examenstillfällena. I dokumentet om personlig tillämpning kan enligt behov antecknas även andra än de uppgifter som anges i 7 § i förordningen.

Det kunnande som examinandens tidigare har förvärvat utreds som en del av den personliga tillämpningen. Bestämmelser om erkännande av kunnande finns i 8 a § 2 och 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Förpliktad enligt 1 § i förordningen om personlig tillämpning utreder utbildningsanordnaren, utifrån de dokument den sökande visar upp och annan utredning som han eller hon lämnar, det kunnande den sökande tidigare förvärvat och visat, samt bedömer tillsammans med den sökande vilken examen som är lämplig för honom eller henne. På denna grund bedömer utbildningsanordnaren till vilka delar ett förslag till erkännande av kunnande kan lämnas på basis av dokumenten, till vilka delar personen kan anvisas att delta direkt i ett examenstillfälle och till vilka delar personen anvisas att förvärva behövlig yrkesskicklighet. I 8 a § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning sägs att om examina som examinandens har avlagt tidigare eller delar av sådana examina motsvarar kunnande som anges i examensgrunderna för den examen som avläggs, tillämpas på erkännande av kunnande bestämmelserna om bedömning och bestämmelserna om rättelse och omprövning av bedömningen. Om en person har tillräckligt med dokumentation för erkännande av kunnandet, såsom betyg över en avlagd examensdel, lämnar en bedömningsgrupp bestående av tre parter ett förslag till examenskommissionen om att kunnandet ska erkännas som en del av examen.

I 8 a § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning sägs att om personen har annat än i 2 mom. avsett kunnande som anges i examensgrunderna, ska utbildningsanordnaren eller examensarrangören anvisa personen att delta direkt i ett examenstillfälle. Om det tidigare förvärvade kunnandet inte räcker för att delta i examenstillfallet, ska utbildningsanordnaren eller examensarrangören anvisa personen att förvärva behövlig yrkesskicklighet till denna del.

2.1.5 Avläggande av examen och bedömning av kunnandet

Avläggande av yrkesinriktad grundexamen och bedömning av kunnandet inom grundläggande yrkesutbildning

Inom den grundläggande yrkesutbildningen avläggs en yrkesinriktad grundexamen genom att det kunnande som anges i examensgrunderna visas genom yrkesprov i samband med praktiska arbetsuppgifter på arbetsplatser enligt en av det organ som ansvarar för genomförande och planering av yrkesprov godkänd plan för bedömning av kunnandet och enligt den personliga studieplan som gjorts upp på basis av den och vid behov genom andra bedömningar och genom deltagande i utbildning enligt den personliga studieplanen.

Bestämmelser om bedömning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning finns i 24 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt paragrafen är syftet med bedömningen av den studerande att handleda och uppmuntra den studerande i studierna, att utveckla den studerandes förutsättningar att utvärdera sig själv, att ge information om den studerandes kunnande samt att säkerställa att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna uppnås. Den studerandes inläring och kunnande ska bedömas mångsidigt och tillräckligt ofta under utbildningen. Enligt 24 b § bedöms inläringen genom att den studerande ges muntlig eller skriftlig respons. Bedömningen av den studerandes inläring görs av den lärare som ansvarar för undervisningen. Vid inläring i arbetet görs bedömningen av den studerandes inläring även av en person som arbetsgivaren utser. Vid läroavtalsutbildning görs bedömningen av inläringen för de teoretiska studiernas del av den lärare som ansvarar för undervisningen. Vid utbildning på arbetsplatsen görs bedömningen av inläringen av en person som arbetsgivaren utser.

Enligt 25 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning bedöms den studerandes kunnande genom att det jämförs med det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Om avvikelser i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna gjorts genom anpassning enligt 19 a § eller på grund av sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 §, bedöms den studerandes kunnande genom att det jämförs med den studerandes individuella mål. Inom utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen ska den studerandes yrkeskunnande bedömas på basis av yrkesprov samt vid behov på annat sätt. I yrkesprovet visar den studerande sitt kunnande i arbetssituationer och arbetsuppgifter på en arbetsplats, i en läroanstalt eller på någon annan plats som utbildningsanordnaren anvisar. Utbildningsanordnaren utarbetar en plan för genomförandet av bedömningen av kunnandet och för de metoder som används vid bedömningen av kunnandet. Yrkesproven mäter inte bara den studerandes kompetensnivå utan stöder också den studerandes kompetensutveckling. Under yrkesproven kan den studerande stödjas och handledas vid behov, men detta kan påverka vitsordet.

I enlighet med 25 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ges på basis av bedömningen av kunnandet vitsord för examensdelar, yrkesprov, delområden i gemensamma examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildning. Bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 10 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning bedöms godkänt kunnande i fråga om en yrkesinriktad grundexamens examensdelar, yrkesprov och delområden för gemensamma examensdelar med skalan berömligt (3), gott (2) och nöjaktigt (1). Med avvikelse från vad som anges ovan kan kunnande i fritt valbara examensdelar som är studier som stöder förutsättningarna för fortsatta studier eller yrkesmässig utveckling eller examensdelar som baserar sig på kunnande som förvärvats via arbetserfarenhet, genom utbildningsanordnarens beslut bedömas med skalan god-

känt/underkänt. Med skalan godkänd/underkänd bedöms också en del av en yrkesexamen eller en specialyrkesexamen som ingår i valbara yrkesinriktade examensdelar eller fritt valbara examensdelar i en yrkesinriktad grundexamen.

För planeringen och genomförandet av yrkesprov ska utbildningsanordnaren i enlighet med 25 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning tillsätta ett eller flera organ, där medlemmarna företräder utbildningsanordnaren, lärarna och de studerande samt arbets- och näringslivet inom respektive bransch eller branscher. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ. Organet har till uppgift att godkänna utbildningsanordnarens planer för genomförande och bedömning av bedömningen av kunnandet, i synnerhet av yrkesproven, övervaka yrkesprovsverksamheten, fatta beslut om bedömning av yrkesprov samt behandla begäran om omprövning i steg två när det gäller bedömningen av kunnandet. Organets ordförande och övriga medlemmar utses för högst tre år i sänder. Till ordförande för organet ska utses en medlem som inte företräder de studerande. En medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. En medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig när organet behandlar begäran om omprövning som gäller bedömningen av studerande. I fråga om jäv för medlemmarna tillämpas vad som föreskrivs i 27—29 § i förvaltningslagen (434/2003). Utbildningsanordnaren beslutar närmare om organets övriga uppgifter, arbetssätt och beslutsfattande samt om arvoden till organets medlemmar.

Enligt 25 b § i lagen om grundläggande yrkesutbildning fattas besluten om bedömningen av kunnandet i en examensdel, ett delområde i de gemensamma examensdelarna eller i en handledande utbildning av den lärare eller, om lärarna är många, av de lärare gemensamt som ansvarar för undervisningen. Angående bedömningen av yrkesprov beslutar de lärare och företrädare för arbetslivet som utsetts av det organ som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov, gemensamt eller var för sig. Om bedömningen av yrkeskunnandet i en examensdel görs inte bara genom yrkesprov utan också på annat sätt, fattas beslut om denna bedömning av den lärare som svarar för undervisningen eller de teoretiska studierna eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt. Bestämmelser om den kompetens som ska krävas av andra bedömare än lärare utfärdas genom förordning av statsrådet. I fråga om jäv för dem tillämpas vad som föreskrivs i 27—29 § i förvaltningslagen.

Med stöd av 25 c § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har en studerande rätt att få veta hur bedömningsgrunderna har tillämpats på bedömningen av hans eller hennes kunnande. Bestämmelser om förfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet. En studerande kan muntligen eller skriftligen begära omprövning av det vitsord som getts på basis av bedömningen av kunnandet hos rektor eller hos den som fattat beslut om bedömningen. Begäran om omprövning ska göras inom 14 dagar från den tidpunkt då den studerande har haft möjlighet att få veta resultaten av bedömningen samt hur bedömningsgrunderna har tillämpats på honom eller henne. En studerande får skriftligen begära omprövning av det beslut som avses i 2 mom. hos det organ som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov inom 14 dagar efter det att han eller hon har fått del av beslutet. Om beslutet uppenbart är felaktigt kan organet bestämma att ny bedömning ska företas.

Enligt 25 d § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren ge den studerande möjlighet att ta om påvisandet av kunnandet, om den studerandes kunnande bedöms som underkänt. Utbildningsanordnaren ska också ge möjlighet att höja ett godkänt vitsord som getts på basis av bedömningen av kunnandet. Om den studerandes kunnande bedöms som underkänt, ska utbildningsanordnaren vid behov ge den studerande möjlighet att på annat sätt visa att han eller hon har förvärvat sådant kunnande som gör det möjligt att gå vidare i studierna.

I enlighet med 25 e § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ger utbildningsanordnaren den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen ett examensbetyg när han eller hon med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. Om den studerande säger upp sin studieplats innan examen har avlagts, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar. Ett betyg över avlagda examensdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Enligt samma paragraf ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över slutförd handledande utbildning, när den studerande har slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Om den studerande säger upp sin studieplats innan den handledande utbildningen har slutförts, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar. Ett betyg över avlagda utbildningsdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Utbildningsanordnaren får dock inte ge ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av anpassning enligt 19 a § eller särskilda studiearrangemang enligt 21 § inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över den studerandes kunnande.

Närmare bestämmelser om innehållet i betygen inom grundläggande yrkesutbildning och om undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 13 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning består examensbetyget av ett avgångsbetyg och ett yrkesprovsbetyg. Betyget över avlagda examensdelar består i sin tur av ett betyg över avlagda examensdelar och ett betyg över avlagda yrkesprov. Avgångsbetyget och betyget över avlagda examensdelar innehåller avlagda examensdelar och vitsorden för dem. Betygen undertecknas av utbildningsanordnaren. Avgångsbetyget och betyget över avlagda yrkesprov innehåller avlagda yrkesprov och vitsorden för dem. Betygen undertecknas av ordföranden i det organ som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov.

Betyget över slutförd handledande utbildning innehåller enligt 13 § i förordningen de utbildningsdelar som avlagts och vitsorden för dem. Betyget undertecknas av utbildningsanordnaren. Om det i den handledande utbildningen ingår yrkesinriktade examensdelar enligt examensgrunderna för yrkesinriktad grundexamen, ges för dessa examensdelar därtill ett betyg över yrkesprov.

Betyget över den studerandes kunnande innehåller enligt 13 § i förordningen en verbal beskrivning av den studerandes kunnande i fråga om de examensdelar där den studerande på grund av anpassning enligt 19 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller särskilda studiearrangemang enligt 21 § i den lagen inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. Betyget undertecknas av utbildningsanordnaren.

Till betygen ska enligt 13 a § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning fogas ett utdrag ur studieprestationsregistret eller motsvarande utredning, av vilken framgår de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna och bedömningen av kunnandet i fråga om dessa samt andra helheter som är mindre än en examensdel. På den studerandes begäran ska utbildningsanordnaren ge ett tillägg som är avsett särskilt för internationellt bruk och som innehåller uppgifter om det kunnande som examen ger samt om examens nivå och ställning i det finländska utbildningssystemet. Till betyget över avlagda examensdelar ska fogas en ut-

redning över den yrkesskicklighet som bygger på regleringen som gäller branschen som den studerande har på basis av de avlagda examensdelarna. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och i bilagorna till dem.

Avläggande av fristående examen och bedömning av kunnande i samband med fristående examina

Enligt 12 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avläggs fristående examina genom att examinanden visar sitt kunnande vid examenstillfällena. Bestämmelser om bedömning av examinandens kunnande finns i 15 a §, enligt vilken syftet med bedömningen av kunnandet är att ge information om examinandens kunnande samt säkerställa att kraven på yrkesskicklighet i examensgrunderna uppnås. Examinandens kunnande ska bedömas mångsidigt genom att kunnandet jämförs med det kunnande som anges i examensgrunderna. Enligt 7 § i förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning bedöms ett godkänt kunnande inom yrkesinriktade grund-examina med tillämpning av skalan berömliga (3), goda (2) och nöjaktiga (1). Inom yrkes-examina och specialyrkesexamina bedöms kunnandet med tillämpning av skalan godkänd/underkänd. Utbildning som förbereder för fristående examen eller annan yrkesinriktad tilläggsutbildning bedöms inte enligt skalan för bedömning av kunnande.

De personer som bedömer examensprestationerna ska tas upp i avtalen om att ordna fristående examina. Examensprestationerna bedöms av en bedömningsgrupp som består av företrädare för arbetsgivare, arbetstagare och undervisningsområdet. Om den examensprestation som bedöms hör till en examen där självständig yrkesutövning är utmärkande för branschen, får en självständig yrkesutövare ersätta företrädaren för arbetsgivare eller arbetstagare. Bedömarna ska ha tillräcklig yrkesskicklighet i fråga om den examen som avläggs och vara tillräckligt insatta i bedömningen av och grunderna för den examen som avläggs. Dessutom ska åtminstone en av bedömarna ha genomgått examensmästarutbildning.

En examinand har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes examensprestation. Examinanden får skriftligen begära rättelse av bedömningen först hos de bedömare som har gjort bedömningen, och om examinanden inte är nöjd med bedömarnas beslut får examinanden efter det skriftligen begära omprövning hos examenskommissionen. Om beslutet är uppenbart felaktigt, får examenskommissionen bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning kräva att examensarrangören ska utse nya bedömare.

I enlighet med 7 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska examenskommissionen utfärda ett examensbetyg när en person med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. Dessutom ska examenskommissionen utfärda ett betyg över avlagda examensdelar på begäran. Enligt 9 a § ska utbildningsanordnaren utfärda ett intyg över deltagande i utbildning som förbereder för fristående examen eller i annan utbildning. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i betygen och intygen och om undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen och intygen. Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare om vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och intygen och i bilagorna till dem.

Enligt 6 § i förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller examensbetyget och betyget över avlagda examensdelar uppgifter om avlagda examensdelar och vitsorden för dem. Betyget undertecknas av en företrädare för examenskommissionen och en företrädare för den som ordnat examen. En anteckning över examen i ett av Utbildningsstyrelsen godkänt yrkes-

bevis är ett med examensbetyg jämförbart betyg över att examen har avlagts. Enligt 6 a § i förordningen innehåller intyget över deltagande i förberedande utbildning eller annan utbildning uppgifter om utbildningens innehåll och längd. Intyget undertecknas av utbildningsanordnaren.

Enligt undervisningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen avlade sammanlagt 69 512 personer en yrkesinriktad examen inom utbildningsförvaltningens område år 2015. 37 132 studerande avlade en yrkesinriktad grundexamen inom grundläggande yrkesutbildning. År 2015 avlade sammanlagt 32 247 examinander hela examen genom en fristående examen, och av dem avlade 14 157 en yrkesinriktad grundexamen, 12 616 en yrkesexamen och 5 474 en specialyrkesexamen. Sammanlagt 94 402 avlade en yrkesinriktad examensdel eller flera yrkesinriktade examensdelar. En granskning som inkluderar arbetskraftsutbildning visar att 74 073 personer avlade en yrkesinriktad examen år 2015. 37 132 studerande avlade en yrkesinriktad grundexamen inom grundläggande yrkesutbildning. År 2015 avlade sammanlagt 36 808 examinander hela examen genom en fristående examen, och av dem avlade 17 413 en yrkesinriktad grundexamen, 13 902 en yrkesexamen och 5 493 en specialyrkesexamen. Sammanlagt 101 660 avlade en yrkesinriktad examensdel eller flera yrkesinriktade examensdelar.

Betyg och intyg

I enlighet med 25 e § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ger utbildningsanordnaren den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen ett examensbetyg när han eller hon med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. Om den studerande säger upp sin studieplats innan examen har avlagts, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar. Ett betyg över avlagda examensdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Enligt samma paragraf ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över slutförd handledande utbildning, när den studerande har slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Om den studerande säger upp sin studieplats innan den handledande utbildningen har slutförts, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar. Ett betyg över avlagda utbildningsdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Om den studerande på grund av anpassning eller särskilda studiearrangemang inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet, ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över den studerandes kunnande.

Närmare bestämmelser om innehållet i betygen inom grundläggande yrkesutbildning och om undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 13 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning består examensbetyget av ett avgångsbetyg och ett yrkesprovsbetyg. Betyget över avlagda examensdelar består i sin tur av ett betyg över avlagda examensdelar och ett betyg över avlagda yrkesprov. Avgångsbetyget och betyget över avlagda examensdelar innehåller avlagda examensdelar och vitsorden för dem. Betygen undertecknas av utbildningsanordnaren. Avgångsbetyget och betyget över avlagda yrkesprov innehåller avlagda yrkesprov och vitsorden för dem. Betygen undertecknas av ordföranden i det organ som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov.

Betyget över slutförd handledande utbildning innehåller enligt 13 § i förordningen de utbildningsdelar som avlagts och vitsorden för dem. Betyget undertecknas av utbildningsanordnaren. Om det i den handledande utbildningen ingår yrkesinriktade examensdelar enligt examensgrunderna för yrkesinriktad grundexamen, ges för dessa examensdelar därtill ett betyg över yrkesprov.

Till betygen ska enligt 13 a § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning fogas ett utdrag ur studieprestationsregistret eller motsvarande utredning, av vilken framgår de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna och bedömningen av kunnandet i fråga om dessa samt andra helheter som är mindre än en examensdel. På den studerandes begäran ska utbildningsanordnaren ge ett tillägg som är avsett särskilt för internationellt bruk och som innehåller uppgifter om det kunnande som examen ger samt om examens nivå och ställning i det finländska utbildningssystemet. Till betyget över avlagda examensdelar ska fogas en utredning över den yrkesskicklighet som bygger på regleringen som gäller branschen som den studerande har på basis av de avlagda examensdelarna. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och i bilagorna till dem.

I enlighet med 7 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska examenskommissionen utfärda ett examensbetyg när en person med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. Dessutom ska examenskommissionen utfärda ett betyg över avlagda examensdelar på begäran. Enligt 9 a § ska utbildningsanordnaren utfärda ett intyg över deltagande i utbildning som förbereder för fristående examen eller i annan utbildning. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i betygen och intygen och om undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen och intygen. Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare om vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och intygen och i bilagorna till dem.

Enligt 6 § i förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller examensbetyget och betyget över avlagda examensdelar uppgifter om avlagda examensdelar och vitsorden för dem. Betyget undertecknas av en företrädare för examenskommissionen och en företrädare för den som ordnat examen. En anteckning över examen i ett av Utbildningsstyrelsen godkänt yrkesbevis är ett med examensbetyg jämförbart betyg över att examen har avlagts. Enligt 6 a § i förordningen innehåller intyget över deltagande i förberedande utbildning eller annan utbildning uppgifter om utbildningens innehåll och längd. Intyget undertecknas av utbildningsanordnaren.

2.1.6 Utbildning och förvärvande av kunnande

Grundläggande yrkesutbildning

Den grundläggande yrkesutbildningen har planerats för att tillgodose behoven hos i första hand unga personer, unga personer som saknar arbetserfarenhet och yrkeskompetens och som ofta kommer direkt från den grundläggande utbildningen. De som saknar arbetserfarenhet och yrkeskompetens behöver undervisning med hjälp av vilken de kan förvärva det kunnande som behövs för avläggande av examen. På grund av detta regleras utbildningen närmare än utbildning som förbereder för fristående examen.

Den grundläggande yrkesutbildningen och den handledande utbildningen ska ordnas så att den studerande kan avlägga examen eller slutföra utbildningen på en tid som motsvarar dess omfattning. Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen och den handledande utbildningen motsvarar 60 kompetenspoäng. För en yr-

kesinriktad grundexamen som omfattar 180 kompetenspoäng har således tre år angetts som den tid som examen avses omfatta.

Enligt 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska en yrkesinriktad grundexamen avläggas inom en tid som med högst ett år överskrider den tid som examen avses omfatta, om inte den studerande av grundad anledning beviljas förlängning. En handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ska slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller av någon annan särskild orsak beviljas förlängning.

Tiden för slutförandet av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bestäms utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för slutförandet av utbildningen. Utbildningstiden kan vara högst tre år.

Enligt 15 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning beslutar utbildningsanordnaren om de sätt som utbildningen genomförs på. En yrkesinriktad grundexamen som avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen ska dock enligt 16 a § inbegripa kunnande genom inläring i arbetet. Inläring i arbetet är sådan annan utbildning än läroavtalsutbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska uppgifter.

Enligt 14 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren utarbeta och godkänna en läroplan som följer de examensgrunder eller de grunder för handledande utbildning som Utbildningsstyrelsen har fastställt. I läroplanen bestäms det om den utbildning som ska ordnas. Läroplanen godkänns separat för finsk-, svensk- och samiskspråkig utbildning och vid behov för utbildning på något annat språk. Läroplanen ska utarbetas så att den ger den studerande möjligheter att på ett individuellt sätt förvärva och påvisa kunnandet.

Enligt 3 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren i sin läroplan besluta om åtminstone följande frågor som gäller den utbildning som ordnas: 1) de sätt som utbildningen genomförs på, 2) genomförande av utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter, 3) den studerandes möjligheter till individuella val samt ordnande av examensdelar och delar av handledande utbildning i samarbete med andra utbildningsanordnare och arbetslivet, 4) genomförande av studiehandledning och utarbetande av den studerandes personliga studieplan, 5) genomförande av specialundervisning och utarbetande av den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas, 6) de allmänna principerna för bedömningen av studerande, samt 7) förfarandena vid identifiering och erkännande av tidigare förvärvat kunnande. Dessutom ska utbildningsanordnaren i sin läroplan för varje examen och för den handledande utbildningens del besluta om 1) utbudet av examensdelar och delar av handledande utbildning, 2) ordningsföljden för avläggandet av examensdelarna och delarna av handledande utbildning, 3) hur och när utbildningen genomförs samt om inlärmingsmiljön, och 4) bedömningen av den studerandes kunnande enligt den plan som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Enligt 29 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har en studerande rätt att få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. En studerande har dessutom rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning.

Utbildning som förbereder för fristående examen

Enligt 8 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning beslutar utbildningsanordnaren enligt examensgrunderna om ordnande av förberedande utbildning för en fristående examen samt om

innehållet i sådan utbildning. I lagstiftningen anges inte hur lång tid avläggande av en fristående examen eller genomförande av den förberedande utbildningen tar i anspråk, eftersom fristående examina kan avläggas oberoende av hur yrkesskickligheten förvärvats. Enligt 9 § beslutar utbildningsanordnaren också om innehållet i, omfattningen av och ordnandet av annan än i 8 § avsedd yrkesinriktad tilläggsutbildning som förbereder för fristående examen. Enligt 9 b § har studerande rätt att få undervisning samt personlig och annan behövlig handledning.

I 8 b § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning sägs att i de fall då en studerande inte har tillräckliga studiefärdigheter kan som en del av den utbildning som förbereder för fristående examina ordnas studier i syfte att möjliggöra avläggande av fristående examen eller en del av den och deltagande i utbildning som förbereder för fristående examen. Studier som förbättrar studiefärdigheterna får som heltidsstudier räcka högst sex månader. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av studier som förbättrar studiefärdigheterna och om studiernas innehåll.

Enligt undervisningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen deltog sammanlagt 262 227 studerande i examensinriktad yrkesutbildning inom undervisningsförvaltningens område år 2015. Det fanns 123 776 studerande inom grundläggande yrkesutbildning. Yrkesutbildning som förbereder för fristående examen hade 138 451 studerande, av vilka 65 893 deltog i utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen och 48 779 i utbildning som förbereder för yrkesexamen och 23 779 i utbildning som förbereder för specialyrkesexamen. Av de studerande 2015 var 110 935 nya studerande. Av nya studerande deltog 46 362 i grundläggande yrkesutbildning för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. 29 851 av de studerande deltog i utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen, 24 424 nya studerande deltog i utbildning som förbereder för yrkesexamen och 10 298 nya studerande deltog i utbildning som förbereder för specialyrkesexamen. En granskning som inkluderar arbetskraftsutbildning visar att sammanlagt 281 217 studerande deltog i examensinriktad yrkesutbildning år 2015. Det fanns 123 776 studerande inom grundläggande yrkesutbildning. Yrkesutbildning som förbereder för fristående examen hade 157 441 studerande, av vilka 79 656 deltog i utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen och 53 906 i utbildning som förbereder för yrkesexamen och 23 879 i utbildning som förbereder för specialyrkesexamen.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats

Bestämmelser om utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter finns i 16 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt paragrafen avtalar utbildningsanordnaren skriftligen med arbetsgivaren om utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. En förutsättning för avtalet är att arbetsplatsen där utbildningen sker har en tillräcklig produktions- och serviceverksamhet för att den utbildning och de yrkesprov som anges i examensgrunderna ska kunna genomföras, behövlig arbetsutrustning samt kompetenta anställda med sådan yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet att en ansvarig arbetsplatshandledare för den studerande kan utses bland dem. I det avtal som enligt 16 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ingås mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren avtalas enligt 5 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning om parternas uppgifter, hur handledningen av den studerande, bedömningen av den studerandes inläring och kunskande samt de yrkesprov som ingår i bedömningen av kunnandet ska ordnas, ersättningar som eventuellt ska betalas till arbetsgivaren, samt andra nödvändiga omständigheter som hänför sig till ordnandet av utbildningen och yrkesproven. I fråga om utbildning som sker på en arbets-

plats avtalas dessutom om längden på och tidpunkten för utbildningen samt om kunnande som ska förvärfvas på arbetsplatsen i enlighet med examensgrunderna. Vid behov avtalas särskilt för varje studerande om de frågor som nämns i paragrafen.

Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter genomföras som inlärn timer i arbetet enligt 16 a § i den lagen eller som läroavtalsutbildning enligt 17 § i den lagen.

Enligt 16 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning är inlärn timer i arbetet sådan annan utbildning än läroavtalsutbildning som är målinriktad och handledd utbildning och som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Under tiden för inlärn timer i arbetet står den studerande inte i ett arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren, om inte den studerande och arbetsgivaren separat har avtalat om att ingå ett arbetsavtal. Enligt 5 a § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning ska yrkesinriktade grundexamina som avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen inbegripa kunnande genom inlärn timer i arbetet omfattande minst 30 kompetenspoäng.

Enligt 17 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning är läroavtalsutbildning utbildning som huvudsakligen ordnas på arbetsplatsen och som grundar sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid (läroavtal) som ingås mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren. Ett läroavtal kan ingås om arbetsgivaren och en utbildningsanordnare har kommit överens om att ordna läroavtalsutbildning. Läroavtalsutbildningen kan också grunda sig på ett skriftligt tidsbundet avtal (tjänstemannaläroavtal) som ingås mellan en tjänsteman och arbetsgivaren, om arbetsgivaren och en utbildningsanordnare har kommit överens om att ordna utbildning. En företagare kan få läroavtalsutbildning i sitt eget företag, om utbildningsanordnaren och företagaren har kommit överens om att ordna utbildning. En företagares och en tjänstemans läroavtalsutbildning baserar sig inte på ett arbetsavtal. I 7 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning sägs att om en utbildningsanordnare ordnar läroavtalsutbildning, svarar utbildningsanordnaren för ledningen av läroavtalsutbildningen och övervakningen av läroavtalen.

Av läroavtalet ska enligt 6 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning framgå avtalets giltighetstid, provtidens längd, den examen som avläggs genom läroavtalsutbildning eller för vilken läroavtalsutbildningen förbereder samt grunderna för den studerandes avlöning. Till läroavtalet ska fogas ett personligt studieprogram för den studerande av vilket framgår 1) den examen som ska avläggas, den examensgrund som ska iakttas samt examens omfattning eller målen för annan utbildning än sådan som syftar till examen, 2) de centrala arbetsuppgifterna, 3) den teoretiska undervisning som ingår i utbildningen, 4) hur de teoretiska studierna infaller under utbildningstiden, 5) de ansvariga utbildarna samt 6) övriga omständigheter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av studierna.

I studieprogrammet ska den studerandes tidigare utbildning och arbetserfarenhet beaktas och räknas till godo. Studieprogrammet utarbetas gemensamt av den studerande, arbetsgivaren och utbildningsanordnaren så att det kan fogas till läroavtalet när avtalet godkänns.

För den utbildning som ordnas på arbetsplatsen betalas till arbetsgivaren ersättning enligt de kostnader som utbildningen bedöms åsamka arbetsgivaren. Vid bedömningen beaktas utbildningsområdet, den examen som ska avläggas samt den studerandes erfarenhet och vilket skede studierna befinner sig i.

Den som deltar i grundläggande yrkesutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning ska ges möjlighet att som en del av utbildningen avlägga en sådan fristående examen som föreskrivs i

lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt 6 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning bestämmer utbildningsanordnaren om läroavtalsutbildningen ska ordnas som utbildning som leder till en examen eller som utbildning som förbereder inför en fristående examen.

Enligt 4 § 3 i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan även utbildning som avses i den lagen ordnas i form av läroavtalsutbildning. På utbildningen tillämpas då följande bestämmelser i lagen om grundläggande yrkesutbildning: bestämmelserna i 17 § om läroavtalsutbildning, bestämmelserna i 18 § om tillämpning av lagstiftningen om arbetstagare på läroavtalsutbildningen, bestämmelserna i 24 b § 3 mom. om bedömning av den studerandes inläring inom läroavtalsutbildning och bestämmelserna i 39 § om studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning.

Bland de utbildningsanordnare som får finansiering för utbildning som ordnas som läroavtalsutbildning var 64 utbildningsanordnare inom grundläggande yrkesutbildning och 65 utbildningsanordnare inom tilläggsutbildning år 2016.

Inom undervisningsförvaltningens område deltog 49 040 studerande i examensinriktad läroavtalsutbildning år 2015. Av läroavtalsstuderandena avlade 536 en yrkesinriktad grundexamen inom den grundläggande yrkesutbildningen. 17 848 studerande deltog i läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen. 14 883 studerande deltog i läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesexamen och 15 773 studerande deltog i läroavtalsutbildning som förbereder för specialyrkesexamen. Av läroavtalsstuderandena 2015 var 19 277 nya studerande. En granskning som inkluderar arbetskraftsutbildning visar att sammanlagt 49 040 studerande deltog i examensinriktad läroavtalsutbildning år 2015. Av läroavtalsstuderandena avlade 536 en yrkesinriktad grundexamen inom den grundläggande yrkesutbildningen. 17 848 studerande deltog i läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen. 14 883 studerande deltog i läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesexamen och 15 773 studerande deltog i läroavtalsutbildning som förbereder för specialyrkesexamen.

Enligt Utbildningsstyrelsens insamling av kostnadsuppgifter 2014 avlades sammanlagt 3 391 779 studieveckor som yrkesinriktade grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen, och av dem utgjordes 641 218 av studieveckor inom inläring i arbetet, det vill säga ungefär 19 procent av alla avlagda studieveckor.

Specialundervisning

Enligt 19 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska studerande som för en längre tid eller regelbundet behöver särskilt stöd i sitt lärande och sina studier på grund av inläringssvårigheter, skada, sjukdom eller någon annan orsak få specialundervisning. Med specialundervisning avses planenligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes individuella mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

Målet för specialundervisningen är att den studerande kan uppnå de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. I specialundervisningen kan man dock göra avvikelser från examensgrunderna genom att anpassa kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i den omfattning detta är nödvändigt med hänsyn till den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsstyrelsen kan i examensgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för anpassningen.

Enligt 20 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning beslutar utbildningsanordnaren om huruvida den studerandes undervisning ges som specialundervisning samt om den anpassning som avses i 19 a § 2 mom. För genomförandet av specialundervisningen ska utbildningsanordnaren utarbeta en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas för den studerande. Planen uppdateras vid behov. Närmare bestämmelser om utarbetandet av planen och dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan det fattas beslut i ovan avsedda frågor och innan den individuella planen om ordnandet av undervisningen fastställs.

Antalet specialstuderande som läggs till grund för finansieringen uppgick till sammanlagt 19 177 den 20 september 2016.

Den individuella planen för ordnandet av undervisningen ska innehålla beslut om anpassning av kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna eller av bedömningen av kunnandet. Planen ska innehålla den studerandes individuella studieplan av vilken framgår hur kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna eller bedömningen av kunnandet har anpassats samt uppgifter om pedagogiskt stöd i anknytning till ordnandet av specialundervisning samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

I 25 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning sägs att om avvikelser i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna gjorts genom anpassning, bedöms den studerandes kunnande genom att det jämförs med den studerandes individuella mål. I typiska fall handlar det om reducerade möjligheter att agera självständigt. Ofta handlar det om att personen agerar med stöd av någon annan (ganska självständig), under handledning (behöver handledning) eller med assistans (behöver mycket hjälp). I 10 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning sägs att om de krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet eller den bedömning av kunnandet som anges i examensgrunderna har anpassats, bedöms den studerandes kunnande dessutom verbalt. Uppgift om anpassning av vitsordet enligt bedömningsskalan ska antecknas på det betyg som ges till den studerande. Om det konstateras att den studerande inte ens med hjälp av specialundervisning har uppnått eller kommer att uppnå de centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet som anges i examensgrunderna så att yrkesskickligheten och kunnandet motsvarar nivån N1 enligt bedömningskriterierna, ska det för den studerande individuellt utformas bedömningskriterier som är på en lägre nivå än enligt den normala bedömningsskalan för nivån N1 (anpassade berömliga 3 (B3^A), anpassade goda 2 (G2^A) eller anpassade nöjaktiga 1 (N1^A)). De anpassade kriterierna för bedömningsskalan har härletts utifrån examensgrunderna, men de beskriver det kunnande som är föremål för bedömning i enlighet med individens förutsättningar som mindre krävande, mindre omfattande eller snävare kunnande.

Enligt 25 e § 5 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning får utbildningsanordnaren inte ge ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av anpassning inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över den studerandes kunnande. Betyget över den studerandes kunnande innehåller en verbal beskrivning av den studerandes kunnande i fråga om de examensdelar där den studerande på grund av anpassning inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet.

Anpassningen förutsätter att utbildningsanordnaren har fattat ett beslut om specialundervisning för den studerande, utarbetat en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas samt tillhandahållit specialundervisning för att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet ska uppnås. Anpassningen förutsätter att utbildningsanordnaren har god specialundervisnings-

kompetens och en tydlig verksamhetsprocess för hur anpassningen genomförs inom specialundervisningen. Anpassning innebär att den studerande har lika möjligheter att förvärva och påvisa yrkeskompetens samt kan få betyg trots anpassningen. En fotnot om anpassning i betyget kan dock påverka den studerandes tillträde till fortsatta studier eller sysselsättning. Anpassning är därför alltid ett stort beslut med tanke på den studerandes rättssäkerhet. Redan innan den studerande antas till utbildningen bör situationen i princip alltid bedömas med hänsyn till såväl de så kallade SORA-bestämmelserna som examensgrunderna och sysselsättningen.

Särskilda studiearrangemang

I 21 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning sägs att förutom i den specialundervisning som avses i 19 a § får avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna göras också om

1) de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna till någon del är oskäligen för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller

2) avvikelse är motiverad av skäl som har samband med den studerandes hälsotillstånd.

Kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna kan anses vara oskäligen exempelvis i sådana fall där den studerande exempelvis på grund av språkliga svårigheter, som hör till inlärnings svårigheter, inte tidigare i den grundläggande utbildningen har studerat det andra inhemska språket utan varit befriad från de studierna. På motsvarande sätt kan det i vissa situationer anses vara orimligt att kräva att studerande med ett främmande språk som modersmål ska ha kunskaper i det andra inhemska språket, om de inte tidigare har studerat det och om kunskaperna inte utgör ett sådant centralt kunnande i arbetslivet som anges i examensgrunderna. Särskilda studiearrangemang kan användas också i situationer där det på grund av den studerandes hälsotillstånd eller funktionsnedsättning eller skada kan anses att förvärvande och påvisande av kunnande enligt examensgrunderna är ett oskäligt krav eller utgör ett hinder för avläggande av examen. Redan innan den studerande antas till utbildningen bör situationen i princip alltid bedömas med hänsyn både till bestämmelserna om lämplighet som studerande och till examensgrunderna och sysselsättningen.

Enligt 21 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning är målet för de särskilda studiearrangemangen att den studerande kan avlägga en examen eller genomgå en utbildning även om han eller hon av orsaker som avses i bestämmelsen till någon del inte kan uppnå kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet har fått göras endast i den omfattning detta har varit nödvändigt. Om avvikelser i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna gjorts på grund av särskilda studiearrangemang, bedöms den studerandes kunnande genom att det jämförs med den studerandes individuella mål. Utbildningsanordnaren får dock inte ge ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av särskilda studiearrangemang inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över den studerandes kunnande. Betyget över den studerandes kunnande innehåller en verbal beskrivning av den studerandes kunnande i fråga om de examensdelar där den studerande på grund av särskilda studiearrangemang inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. Särskilda undervisningsarrangemang och avvikelser antecknas också i en fotnot i examensbetyget.

Utbildningsanordnaren beslutar om de särskilda studiearrangemangen. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan det fattas beslut, om de särskilda studiearrangemangen inte grundar sig på den studerandes förslag.

Utbildningsstyrelsen kan i examens- eller utbildningsgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för de särskilda studiearrangemang som avses i paragrafen.

Fängelseundervisning

Utbildning i fängelser hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och baserar sig i första hand på nationell lagstiftning och tillämpning av den. Fångarnas undervisning ska motsvara undervisningen inom det allmänna utbildningssystemet. I fråga om den utbildning som ordnas i ett fängelse iakttas i tillämpliga delar vad som allmänt föreskrivs om sådan utbildning. Fängelseundervisningen påverkas dessutom av innehållet i och syftet med fängelselagen och fängelseförordningen samt av internationella rekommendationer om fängelseundervisning. I straffanstalter kan man delta i grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning.

För ordnande av fängelseundervisning krävs det att utbildningsanordnaren har specialkompetens. De utbildningsanordnare som ordnar fängelseundervisning har olika praxis och sådana sätt att genomföra utbildningen som har anpassats för en fängelsemiljö. Fångarna har ofta inlärningssvårigheter, och inom utbildning för fångar finns det därför ett större behov än i genomsnitt av närundervisning, olika former av stöd och handledning under olika skeden av studierna samt av specialundervisning och personlig tillämpning. Inlärningssvårigheter, psykiska problem och missbruksproblem samt bristfälliga samhällsfärdigheter innebär att olika former av rehabilitering och färdighetsskapande utbildning före yrkesutbildning spelar en viktig roll. Utbildning som ordnas som fängelseundervisning förutsätter därför yrkesövergripande samarbete mellan utbildningsanordnaren och fängelset. En stor rotation bland de studerande och små undervisningsgrupper är kännetecknande för utbildning som ordnas som fängelseutbildning. Vissa fångar kan studera i grupp, medan det är ett omöjligt alternativ för vissa fångar.

Yrkesutbildning i fängelser ordnas huvudsakligen som statsandelsfinansierad yrkesutbildning. Fängelseundervisning har också i någon mån ordnats med finansiering för kompetensprogram.

2.1.7 Trygg studiemiljö och disciplin

Enligt 28 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning har en studerande rätt till en trygg studiemiljö. I 28 § 2 mom. föreskrivs det om föremål och ämnen som är förbjudna i läroanstalterna. Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas även på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Enligt 28 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. I avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt trygghet och trivsel i läroanstalten ska utbildningsanordnaren godkänna en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas vid läroanstalten.

Enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning ska en studerande utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. För att en trygg studiemiljö ska kunna garanteras bör man kunna ingripa när en studerande uppför sig olämpligt. Bestämmelser om disciplin finns i 35 §

i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Bestämmelserna tillämpas även på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

En yrkesutbildningsstuderande kan ges en skriftlig varning bland annat om han eller hon stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt, gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid läroanstalten. Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år, samt uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna. I fråga om disciplin föreskrivs det också att en studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt kan bli tillsagd att lämna undervisningsutrymmet eller en tillställning vid läroanstalten. En studerande kan också förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar eller under vissa förutsättningar avhållas från studierna.

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, elevvården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig expertutredning och annan utredning skaffas, och den studerande och den studerandes vårdnadshavare ska ges tillfälle att bli hörda. Innan en studerande avstängs från läroanstalten, uppsägs från elevhemmet eller ges en skriftlig varning, ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd.

I fråga om disciplinstraff, indragning av studierätten och avhållande från studier ska ett skriftligt beslut meddelas. Åtgärder som innebär att en studerande blir tillsagd att avlägsna sig från klassrummet eller förvägras undervisning ska registreras.

Bestämmelser om avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten finns i 35 b § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Lyder en studerande inte en uppmaning att avlägsna sig, har rektorn och läraren enligt paragrafen rätt att avlägsna den studerande från klassrummet eller ett annat undervisningsutrymme. Försöker en studerande som ska avlägsnas förhindra detta genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få den studerande avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Bestämmelser om verkningarna av anhängigt åtal och domstols beslut på disciplinärt förfarande finns i 35 c § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Enligt 35 d § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har rektorn och en lärare rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen frånta en studerande ett förbjudet föremål eller ämne enligt 28 § 2 mom. i den lagen. Försöker en studerande som innehar ett föremål eller ämne som ska omhändertas förhindra omhändertagandet genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att omhänderta föremålet eller ämnet och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Rätten att använda maktmedel gäller enbart föremål och ämnen som äventyrar den studerandes eller andras säkerhet.

En lärare och rektorn har rätt att under arbetsdagen granska de saker som en studerande har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som den studerande förfogar över och att utföra en ytlig granskning av den studerandes kläder för att omhänderta ett föremål eller ämne som avses i 28 § 2 mom. och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att den studerande innehar sådana föremål eller ämnen och den studerande trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana. Åtgärderna för att omhänderta föremål och ämnen och för att granska den studerandes saker ska genomföras på ett så säkert sätt som möjligt. Åtgärderna får inte ingripa i den studerandes personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studieron och säkerheten.

2.1.8 Studerandes övriga rättigheter och skyldigheter

Enligt 29 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har en studerande rätt att få sådan undervisning och studiehandledning som gör det möjligt att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. En studerande har dessutom rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning. Bestämmelser om den studerandes skyldigheter finns i 34 §. Enligt den paragrafen ska en studerande delta i undervisningen om han eller hon inte har beviljats befrielse från den. En studerande ska också utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. I 33 § föreskrivs det dessutom om tystnadsplikt för studerande. Bestämmelserna om tystnadsplikt för studerande och om övriga skyldigheter för studerande tillämpas även på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Delaktighet och studerandekår

Enligt 36 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren främja alla studerandes delaktighet och se till att alla studerande har möjlighet att delta i läroanstaltens verksamhet och utveckling samt att de har möjlighet att uttrycka sin åsikt i frågor som gäller de studerandes ställning. Varje läroanstalt där det ordnas i lagen om grundläggande yrkesutbildning avsedd utbildning ska ha en studerandekår som består av läroanstaltens studerande. Den verksamhet som gäller delaktighet och studerandekår ska planeras som en del av läroplanen och övriga planer som grundar sig på läroplanen eller i samband med dem. I samband med utbildning som ordnas enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning förutsätts det inte att utbildningsanordnaren eller läroanstalten har en studerandekår.

Studiesociala förmåner

Bestämmelser om studiesociala förmåner finns i 37 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. En studerande som studerar på heltid har rätt till en avgiftsfri måltid de arbetsdagar då läroplanen kräver att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. Vid utbildning som meddelas vid internatskola har den studerande dessutom dagligen rätt till andra avgiftsfria måltider.

Det är avgiftsfritt för de studerande att bo i studiebostäder som utbildningsanordnaren anvisar. Att bo i studiebostäder som utbildningsanordnaren anvisar är som studiesocial förmån bundet vid studieplatsen. I bestämmelserna om disciplin i 35 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning föreskrivs det om möjligheten att säga upp en studerande från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna. Lagen innehåller också bestämmelser om verkställighet av ett icke lagakraftvunnet beslut om uppsägning och om det förfarande som ett beslut om uppsägning förutsätter. Enligt de allmänna bestämmelserna om sökande av ändring i

lagen om grundläggande yrkesutbildning får ett beslut om uppsägning från elevhemmet överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt Utbildningsstyrelsens utredning från 2015 bor mer än 10 000 av de studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen i studiebostäder som utbildningsanordnarna svarar för. År 2014 bedrev 83 utbildningsanordnare internatboendeverksamhet. Utbildningsstyrelsen föreskriver om de centrala principerna för samarbetet mellan hemmet och läroanstalten och för studerandevården samt om målen för den studerandevård som hör till undervisningsväsendet. Utbildningsanordnaren ska i sin läroplan ange formerna för samarbetet mellan hemmet och läroanstalten samt för studerandevården.

Bestämmelser om studiesociala förmåner i specialundervisningen finns i 38 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, och bestämmelser om studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning finns i 39 § i den lagen. Studerande som får specialundervisning har rätt att få sådana assistenttjänster, övriga studerandevårdstjänster samt särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för att de ska kunna delta i undervisningen. En studerande inom i 20 § 2 mom. avsedd specialundervisning hos en utbildningsanordnare som fått en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning kan dessutom avgiftsfritt ges läroböcker och annat skolmaterial, behövliga resor varje vecka mellan inkvarteringsstället och hemmet, helpension i internatboende eller på annat inkvarteringsställe samt personlig arbetsutrustning.

Under den tid som studerande i läroavtalsutbildning deltar i teoretisk undervisning har de rätt att få dagpenning, familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar. Om den studerande får lön för samma tid eller har rätt till andra lagstadgade förmåner, har den studerande endast rätt till ersättning för rese- och inkvarteringskostnader. Bestämmelserna om studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning tillämpas även på i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avsedd utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning.

Studerandeavgifter

Enligt 37 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning är undervisning inom den grundläggande utbildningen avgiftsfri för den studerande. Avgifter kan dock tas ut hos privatstuderande som avses i 27 § 4 mom. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter hos de studerande även i andra fall. Sådana tillstånd har inte sökts och följaktligen inte heller beviljats. Praxis för den avgiftsfria undervisningen samt för de avgifter för läroböcker, läromedel och förnödenheter som tas ut i samband med undervisningen har dessutom preciserats genom undervisningsministeriets anvisning av den 22 oktober 2008 (dnr 19/502/2008).

I 47 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning sägs att genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs om grunderna för avgifter som tas ut hos de studerande enligt vad som bestäms om offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten. Med stöd av en hänvisande bestämmelse tillämpas bestämmelsen även på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Bestämmelser om avgifterna finns i undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande (1323/2001).

Enligt 4 § i förordningen kan en provavgift på 50,50 euro tas ut av privatstuderande som avses i 27 § 4 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning. I 6 § i förordningen finns dessutom bestämmelser om avgifter för läromedel och förnödenheter. Om en utbildningsanordnare ger

den studerande de läroböcker som studierna förutsätter eller andra läromedel avsedda för den studerandes personliga bruk eller redskap, maskiner, anordningar, material och andra förnödenheter avsedda för personligt bruk, som den studerande efter slutförd utbildning får behålla, kan utbildningsanordnaren ta ut en avgift för dem motsvarande högst de verkliga anskaffnings- och produktionskostnaderna. Om den studerande skaffar sig dessa läromedel och förnödenheter på annat sätt, kan de avgifter som avses i momentet inte tas ut av den studerande. Som läromedel och förnödenheter betraktas inte arbetsredskap, maskiner, anordningar, skyddskläder, i bestämmelserna om skydd i arbetet föreskriven utrustning, i undervisningen behövliga material och förnödenheter som tillhör utbildningsanordnaren samt annan motsvarande undervisningsmateriel som ingår i den avgiftsfria undervisningen och behövs för att undervisningen ska kunna ordnas.

Enligt 17 § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning är också utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen avgiftsfri för den studerande. Enligt 2 mom. kan en skälig studieavgift tas ut hos de studerande i utbildning som förbereder för yrkesexamen och specialyrkesexamen samt i annan tilläggsutbildning. Med avgiften täcks kostnader för ordnande av utbildningen och examen. Bestämmelser om avgifter som tas ut i utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning finns i 5 § i undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande. Av en studerande i utbildning som förbereder för yrkesexamen och specialyrkesexamen kan enligt den paragrafen tas ut en avgift som utgör högst 50 procent av det belopp per studerande som beräknats på basis av priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning. I annan yrkesinriktad tilläggsutbildning kan avgiften utgöra högst 75 procent av priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Enligt 17 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning tas en examensavgift ut hos den som deltar i en fristående examen. Examensavgiften fastställs så att avgifterna motsvarar kostnaderna för examensverksamheten. I praktiken har examensavgifterna använts för att täcka arbetsinsatserna för examenskommissionerna, sekretariatet för fristående examina och Utbildningsstyrelsen när det gäller att styra, administrera och utveckla systemet med fristående examina. Enligt 17 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning tar examensanordnaren ut en examensavgift i samband med anmälan till en fristående examen och redovisar examensavgifterna till Utbildningsstyrelsen. Avgiften är en examensspecifik avgift av engångsnatur. I enlighet med 5 § i förordningen om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande tas en fast examensavgift på 58 euro ut av dem som deltar i yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs i form av fristående examina. För närvarande inflyter ungefär 2,8 miljoner euro per år i examensavgifter.

Enligt 17 § 4 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan en skälig avgift för ordnande av examen tas ut hos den som deltar i yrkesexamen och specialyrkesexamen och som avlägger examen utan förberedande utbildning. Närmare bestämmelser om beloppet eller övriga grunder för avgiften har inte utfärdats genom förordning.

I 8 § i förordningen om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande sägs av vid beräkning av de kostnader som ska läggas till grund för de avgifter som bestäms i förordningen beaktas de kostnader som används vid bestämmande av det självkostnadsvärde för en prestation som avses i 6 § i lagen om grunderna för avgifter till staten. Detta tillämpas dock inte på i 5 § 1 mom. i förordningen avsedda kostnader för avgifter som tas ut i utbildning som förbereder för yrkesexamen och specialyrkesexamen och i annan yrkesinriktad tilläggsutbildning och som är bundna vid priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning.

2.1.9 Personal

Enligt 40 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och enligt en hänvisande bestämmelse i 16 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska varje läroanstalt där det ordnas utbildning enligt dessa lagar ha en rektor som svarar för verksamheten. Vid tvåspråkiga läroanstalter ska det finnas en rektor för vardera språkgruppen eller en rektor som fullständigt behärskar läroanstaltens bägge undervisningsspråk. En utbildningsanordnare ska också ha ett med beaktande av den form i vilken utbildningen ordnas tillräckligt antal lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande. Utbildningsanordnaren kan dessutom ha timlärare samt annan personal. I fråga om behörighetsvillkoren för rektor och lärare föreskrivs genom förordning av statsrådet. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge yrkesutbildning på något konstområde.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektor och kraven på språkkunskaper för rektor finns i 2 kap. i statsrådets förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998, nedan *behörighetsförordningen*). Behörig som rektor är enligt huvudregeln i 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen den som har

- 1) högre högskoleexamen,
- 2) sådan behörighet som lärare för utbildningsformen i fråga som föreskrivs i behörighetsförordningen,
- 3) tillräcklig arbetserfarenhet av läraruppgifter, och
- 4) examen i undervisningsförvaltning enligt av Utbildningsstyrelsen godkända grunder, slutfört studier i undervisningsförvaltning omfattande minst 25 studiepoäng eller minst 15 studieveckor som ordnas vid ett universitet eller har på annat sätt inhämtad tillräcklig kännedom om undervisningsförvaltning.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren och kraven på språkkunskaper för lärare och studiehandledare inom yrkesutbildningen finns i 5 kap. i behörighetsförordningen. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för lärare i yrkesinriktade studier finns i 13 §, en bestämmelse om meddelande av yrkesinriktad undervisning utan pedagogiska studier finns i 13 a § och bestämmelser om behörighetsvillkoren för lärare inom handledande utbildningar finns i 13 b §.

Behörig att meddela yrkesinriktad undervisning som ingår i yrkesutbildningen är enligt den huvudregel som anges i 13 § 1 mom. i behörighetsförordningen den som

- 1) har avlagt en högskoleexamen som är lämplig för den undervisningsuppgift som utbildningsanordnaren bestämt,
- 2) har slutfört pedagogiska studier för lärare i en omfattning av minst 60 studiepoäng eller minst 35 studieveckor,
- 3) har minst tre års praktisk arbetserfarenhet i uppgifter som närmast motsvarar innehållet i undervisningsuppgiften samt

4) innehar behörighetsbrev eller certifikat eller har rätt att utöva ett yrke inom hälso- och sjukvården som legitimerad yrkesutbildad person, om verksamhet i uppgifter inom branschen förutsätter behörighetsbrev, certifikat eller legitimation.

Med pedagogiska studier för lärare avses enligt 22 § i behörighetsförordningen pedagogiska studier för lärare enligt 19 § 1 mom. 5 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina och enligt förordningen om examina och lärarutbildning på det pedagogiska området, pedagogiska studier för ämneslärare enligt förordningen om pedagogiska examina och studier, yrkespedagogiska lärarutbildningsstudier enligt statsrådets förordning om yrkespedagogisk lärarutbildning samt sådana minst 35 studieveckors pedagogiska studier i yrkespedagogisk lärarutbildning som anges i tidigare bestämmelser och föreskrifter och som slutförts fristående eller i examen. Pedagogiska studier för lärare fordras inte särskilt av den som har behörighet som klasslärare eller som i magisterexamen i hälsovetenskaper har slutfört de pedagogiska studier för lärare som avses i förordningen om examina i hälsovetenskaper (628/1997). De pedagogiska studierna för lärare kan vara slutförda i examen eller fristående.

Rätt att meddela yrkesinriktad undervisning har enligt 13 a § i behörighetsförordningen även den som har anställts som lärare på villkor att han eller hon inom tre år från det att anställningsförhållandet inleddes slutför de pedagogiska studier för lärare som avses i 13 § 1 mom. 2 punkten.

Behörig att ge orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen samt utbildning som förbereder invandrare för den grundläggande yrkesutbildningen, vilka numera har slagits samman till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, är enligt 13 b § i behörighetsförordningen den som har behörighet för lärare inom yrkesinriktade studier eller gemensamma studier enligt behörighetsförordningen. Den som har behörighet för lärare som meddelar specialundervisning är behörig att meddela undervisning och ge handledning för handikappade i tränings- och rehabiliteringssyfte, enligt gällande lagstiftning utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för lärare i gemensamma studier, det vill säga gemensamma examensdelar enligt gällande lagstiftning, finns i 14 § i behörighetsförordningen. Behörig att ge undervisning i gemensamma examensdelar är enligt den huvudregel som anges i 14 § 1 mom. i behörighetsförordningen den som

1) har avlagt högre högskoleexamen, i vilken ingår minst 120 studiepoängs eller minst 55 studieveckors eller motsvarande studier i ett undervisningsämne och minst 60 studiepoängs eller minst 35 studieveckors eller motsvarande studier i andra undervisningsämnena, eller som har avlagt diplomingenjörsexamen i något lämpligt utbildningsprogram, samt

2) har slutfört minst 60 studiepoängs eller minst 35 studieveckors pedagogiska studier för lärare.

Behörig att ge studiehandledning är enligt 15 § i behörighetsförordningen den som

1) har behörighet för lärare i yrkesinriktade och gemensamma studier samt har slutfört 60 studiepoängs eller 35 studieveckors studier för studiehandledare vid yrkespedagogisk lärarhögskola eller universitet eller minst 60 studiepoängs studier enligt 19 § 1 mom. 4 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina, eller

2) har behörighet för studiehandledare i gymnasiet.

Om ändamålsenliga arrangemang inom studiehandledningen kräver det kan även någon annan lärare som avses i 5 kap. i behörighetsförordningen ge studiehandledning som en del av hans eller hennes övriga undervisning.

Behörig att meddela specialundervisning är enligt 16 § i behörighetsförordningen den som har behörighet för lärare i yrkesinriktade eller gemensamma studier och som har slutfört studier för speciallärare inom yrkesutbildningen i en omfattning av minst 60 studiepoäng eller minst 35 studieveckor eller som har slutfört studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom specialundervisning enligt 19 § 1 mom. 3 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004). Behörig att meddela undervisning i gemensamma studier som meddelas som specialundervisning är även den som avlagt lämplig högre högskoleexamen och som har fullgjort studierna för speciallärare. Om ändamålsenliga arrangemang inom specialundervisningen kräver det kan specialundervisning meddelas även av någon annan lärare som avses i 5 kap. i behörighetsförordningen som en del av hans eller hennes övriga undervisning.

Inom yrkesutbildningen gäller enligt 17 § i behörighetsförordningen att lärarna ska behärska det språk som används i undervisningen. Lärare som meddelar undervisning i modersmålet ska ha utmärkt förmåga att använda detta språk i tal och skrift. Utmärkt förmåga att använda finska eller svenska i tal och skrift visas enligt 22 a § i behörighetsförordningen på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003). Utbildningsanordnaren bedömer om språkkunskaperna är tillräckliga.

Enligt 23 § i behörighetsförordningen kan en person med tillräcklig utbildning och den förmåga uppgiften kräver förordnas att meddela undervisning interimistiskt - för högst ett år. En sådan person kan dock förordnas att meddela undervisning för längre tid än sex månader endast om personer som uppfyller de behörighetsvillkor som nämnda uppgift förutsätter inte står till buds när förordnandet ges eller om det finns andra särskilda skäl till detta. Den som har tillräcklig utbildning för undervisningsuppgiften och god praktisk yrkesskicklighet kan dock förordnas att meddela yrkesinriktad undervisning för högst två år. En sådan person kan förordnas att meddela undervisning för längre tid än ett år endast om personer som uppfyller de behörighetsvillkor som nämnda undervisningsuppgift förutsätter inte finns tillgängliga eller om det finns andra särskilda skäl till detta.

Enligt publikationen Lärarna i Finland 2013 omfattade undervisningspersonalen inom yrkesutbildningen dryga 15 000 personer, det vill säga rektorer, chefer som ansvarar för verksamheten, lärare, studiehandledare, speciallärare och övrig undervisningspersonal. Publikationen baserar sig på Statistikcentralens personbaserade datainsamling om lärare från våren 2013. Insamlingen av uppgifter om lärare görs med två eller tre års mellanrum. Den senaste insamlingen gjordes våren 2016, men publikationen om uppgifterna är ännu inte tillgänglig. Av dem som svarade på enkäten vårterminen 2013 och som i första hand arbetade inom yrkesutbildningen var 1 851 (12 procent) lärare i gemensamma studier och 13 166 (88 procent) lärare i yrkesinriktade studier.

Enligt publikationen Lärarna i Finland 2013 var nästan 80 procent av de lärare som i första hand arbetade inom yrkesutbildningen formellt behöriga. Behörighetsgraden ökade från 2010 med mer än 7,5 procentenheter, vilket delvis tycks förklaras med att behörighetsvillkoren för lärare ändrades 2010. Behörighetsgraden bland dem som arbetar i ledande positioner och bland lektorerna var 95 procent, det vill säga den har hållits kvar på en hög nivå. Även andelen formellt behöriga speciallärare har stigit från 2008 års 88 procent till 95 procent, men antalet speciallärare ser ut att minska kraftigt. En förklarande faktor kan vara att många yrkespe-

dagogiska lärare också har behörighet som speciallärare men inte syns i statistiken för tjänstetypen speciallärare. Antalet studiehandledare ser ut att ha ökat från 2008. Antalet lärare och lärarnas behörighet inom yrkesutbildningen beskrivs närmare i tabell 4.

Tabell 4. Lärarbehörigheten bland lärare verksamma i första hand inom yrkesutbildningen enligt tjänstetyp åren 2008, 2010 och 2013

Tjänstetyp	2008			2010			2013		
	Lärare totalt	Formellt behöriga		Lärare totalt	Formellt behöriga		Lärare totalt	Formellt behöriga	
		antal	%		antal	%		antal	%
Rektorer, chefer	185	172	93,0	163	147	90,2	142	135	95,1
Bitr. rektorer, föreståndare, andra chefer osv.	530	471	88,9	641	561	87,5	622	550	88,4
Lektorer	6393	5939	92,9	6160	5711	92,7	6425	6080	94,6
Timlärare i huvudsyssla	5790	3054	52,7	5903	3192	54,1	5970	4011	67,2
Timlärare i bisyssla	694	233	33,6	603	223	37,0	511	232	45,4
Speciallärare	406	357	87,9	195	167	85,6	178	169	94,9
Studiehandledare	188	162	86,2	230	197	85,7	242	222	91,7
Övriga eller okända	642	320	49,8	619	339	54,8	927	585	63,1
Totalt	14828	10708	72,2	14514	10537	72,6	15017	11984	79,8

Svarsprocenten var 87,5 år 2008, 86,2 år 2010 och 90 år 2013. Källa: Statistikcentralen. Lärarförfrågan, våren 2008, 2010 och 2013.

2.1.10 Kvalitetsledning

För närvarande finns det inga separata bestämmelser om kvalitetsledning i lagstiftningen om yrkesutbildning. Bestämmelser om utvärdering av utbildningen finns dock i 24 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt den paragrafen är syftet med utvärderingen att säkerställa att syftet med lagen om grundläggande yrkesutbildning nås och att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring. Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten. De viktigaste resultaten av utvärderingarna ska offentliggöras. Paragrafen innehåller dessutom en bestämmelse om bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling, men inga närmare bestämmelser har utfärdats.

Motsvarande bestämmelser finns i 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I 7 § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning konstateras dessutom att examenskommissionerna har till uppgift bland annat att säkerställa kvaliteten på ordnandet av fristående examina. Kvalitetssäkringen är en del av examenskommissionernas skyldighet att utvärdera examensarrangörernas verksamhet med tanke på målsättningarna, lagstiftningen och avtalen om att ordna fristående examina. En av examenskommissionernas uppgifter är att på olika sätt se till att examenstillfällena också i praktiken ordnas i enlighet med avtalen om och planen för att ordna fristående examina och att man vid examenstillfällena iaktar examensgrunderna. En examenskommission ska ingripa, om den upptäcker problem i samband med ordnandet av fristående examina.

2.1.11 Utbildningsexport

Lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller inte några separata bestämmelser om utbildningsexport, eftersom lagarna har stiftats för att svara mot nationella utbildningsbehov. En del anordnare av yrkesutbildning har exporterat yrkesutbildning som ett led i den avgiftsbelagda service som avses i 48 § i lagen om grund-

läggande yrkesutbildning. Med stöd av en hänvisningsbestämmelse i 16 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning tillämpas bestämmelserna om avgiftsbelagd service även inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

År 2014 genomförde Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry¹ en enkät om utbildningsexport bland sina medlemmar. Enkäten besvarades av 35 utbildningsanordnare från olika delar av Finland. Enkäten visar att utbildningsexport intresserar yrkesutbildningsanordnarna, och mer än hälften av de som besvarade enkäten har redan upptagit utbildningsexport i sin organisationsstrategi. Några yrkesutbildningsanordnare genomför redan nu projekt för utbildningsexport till ett värde av flera miljoner euro. De flesta utbildningsanordnare befinner sig dock än så länge bara i sonderingsstadiet och håller på att bekanta sig med den kommersiella verksamheten på den internationella marknaden.

2.1.12 Arbetskraftsutbildning

Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen erbjuder offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt vad som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Genom den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen främjas enligt 1 kap. 2 § i den lagen arbetsmarknadens funktion genom att tillgången på kunnig arbetskraft tryggas och de som söker arbete erbjuds möjligheter att få arbete och dessutom främjas uppkomsten av ny företagsverksamhet och utvecklas företagens verksamhetsförutsättningar och arbetslivets kvalitet.

Som offentlig arbetskrafts- och företagsservice erbjuds arbetsförmedling, information och rådgivning, kompetensutveckling och service för att starta och utveckla företagsverksamhet. Till den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen hör också sakkunnigbedömningar som gäller enskilda kunders serviceprocess samt stöd och ersättningar enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Enligt 4 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska offentlig arbetskrafts- och företagsservice tillhandahållas utifrån näringslivets och arbetsmarknadens behov och bygga på prognostisering av förändringar. Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen ska bedöma kundernas behov av service tillsammans med kunderna. Utifrån servicebehovet ska sådan offentlig arbetskrafts- och företagsservice tillhandahållas som på bästa sätt tryggar tillgången på kunnig arbetskraft och främjar enskilda kunders placering på den öppna arbetsmarknaden samt främjar inledning och utveckling av företagsverksamhet.

Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen kan producera service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice själva eller skaffa den delvis eller helt av serviceproducenter med de anslag som i statsbudgeten anvisats för anskaffning av service. Det anslag i statsbudgeten under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som är avsett att främja sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten (sysselsättningsanslag) ska användas till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

¹ AMKE ry:s medlemmar utgörs av 83 yrkesutbildningsanordnare i vars läroanstalter mer än 90 procent av de studerande inom yrkesutbildningen studerar.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012) ansvarar närings-, trafik- och miljöcentralerna för anskaffningarna av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Arbets- och näringsbyråerna kan göra anskaffningar av offentlig arbetskrafts- och företagsservice inom de gränser som närings-, trafik- och miljöcentralerna fastställer. Närings-, trafik- och miljöcentralerna samt arbets- och näringsbyråerna kan även sköta anskaffningarna gemensamt.

Bestämmelser om arbetskraftsutbildning finns i 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Genom arbetskraftsutbildning förbättras enligt kapitlets 1 § de vuxnas yrkesskicklighet, möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete och deras färdigheter att bedriva verksamhet som företagare samt främjas tillgången på yrkeskunnig arbetskraft och uppkomsten av ny företagsverksamhet.

Som arbetskraftsutbildning erbjuds utbildning som ger yrkesfärdigheter och integrationsutbildning enligt 20 § i lagen om främjande av integration (1386/2010). Som arbetskraftsutbildning kan dessutom erbjudas grundläggande utbildning för vuxna, om avsaknaden av den grundläggande utbildningens lärokurs hindrar någon från att genomgå yrkesutbildning.

I dagsläget ordnas inte läroavtalsutbildning som arbetskraftsutbildning. För arbetslösa kan det dock ordnas studiehelheter där en del av utbildningen ordnas som arbetskraftsutbildning och en del som läroavtalsutbildning. En arbetsgivare kan ha rätt att för tiden för läroavtalsutbildning få lönesubvention som avses i 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och som betalas som ersättning för lönekostnader för anställning av en arbetslös person.

Enligt 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice kan som studerande till arbetskraftsutbildning antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till utbildning som ger yrkesfärdigheter endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier.

På antagningen av studerande till arbetskraftsutbildning tillämpas dessutom bestämmelserna om grunderna för antagning av studerande, behörighet för studier, tillgänglighet och förutsättningarna för antagning som studerande och information om antagningen av studerande i lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolelagen (351/2003) och universitetslagen (558/2009), beroende på utbildning.

Arbets- och näringsbyrån beslutar om antagningen av studerande till utbildning. När det är fråga om studier som leder till högskoleexamen, beslutar högskolan om antagningen av studerande. Själva antagningstillfället och lämplighetsproven i anslutning till antagningen till arbetskraftsutbildning är avgiftsfria för dem som söker sig till arbetskraftsutbildning.

Till arbetskraftsutbildning söks enligt 9 § i statsrådets förordning om arbetskrafts- och företagsservice elektroniskt via den för ändamålet avsedda webbtjänsten. Till arbetskraftsutbildning kan också sökas med arbets- och näringsministeriets blankett, som undertecknas och lämnas in till arbets- och näringsbyrån. Om utbildningen genomförs som gemensam anskaffning av utbildning och utbildningen i huvudsak ordnas för anställda eller inhyrda arbetstagare i ett visst företag, söks till arbetskraftsutbildning med en av arbets- och näringsministeriet fastställd gruppansökningsblankett, någon annan blankett som innehåller motsvarande uppgifter eller genom ett elektroniskt förfarande. Den som söker till arbetskraftsutbildning ska på begä-

ran som bilaga till sin ansökan tillställa sådana kompletterande redogörelser och betyg som behövs för antagningen av studerande och genomförandet av utbildningen.

Bestämmelser om antagning av studerande till arbetskraftsutbildning finns i 10 § i statsrådets förordning om arbetskrafts- och företagsservice. Enligt paragrafen ska den arbets- och näringsbyrå som ansvarar för antagningen av studerande säkerställa att den sökande uppfyller de allmänna kraven för utbildning och övriga inträdeskrav som uppställts särskilt för respektive utbildning. Vid antagningen av studerande kan sakkunniga utanför arbets- och näringsförvaltningen anlitas, intervjuer göras samt lämpliga testmetoder användas. Om utbildningen genomförs som gemensam anskaffning av utbildning, kan den arbetsgivare som deltar i finansieringen av utbildningen, uppdragsgivaren för den som tänker bli företagare eller det företag som överlåter företagarrättigheterna delta i antagningen av studerande som medlem i antagningsgruppen. Till arbetskraftsutbildning söks i första hand med webbansökning via arbets- och näringsstjänsternas webbplats. Antagningsgruppen beslutar om antagning. I antagningsgruppen ingår förutom företrädare för arbets- och näringsbyrån också företrädare för utbildaren samt när det är fråga om samanskaffningsutbildning företrädare för arbetsgivaren eller någon annan sammanslutning. Vid behov kan dessutom andra lämpliga sakkunniga anlitas, såsom läkare, socialmyndigheter eller sakkunniga inom ett visst yrkesområde eller en bransch. Den arbets- och näringsbyrå som namngetts i anskaffningsavtalet fattar beslut om antagning av studerande till utbildningen. Av beslutet om antagning ska framgå de som sökt till utbildningen, grunderna för och förfarandet vid antagningen, de som blivit antagna, de som står i reserv och de vilkas ansökan har avslagits, och motiveringen till avslaget. Om det sökts med gruppansökan till utbildningen, bekräftar arbets- och näringsbyrån antagningen genom att godkänna ansökan.

De senaste åren har knappt hälften av anslagen för offentlig arbetskrafts- och företagsservice använts för arbetskraftsutbildning, och år 2015 användes 208 miljoner euro för arbetskraftsutbildning. År 2015 inledde ungefär 58 800 studerande en arbetskraftsutbildning; av dem inledde 14 000 integrations- eller läs- och skrivfärdighetsutbildning för invandrare. För arbetslösa och arbetssökande som hotas av arbetslöshet har som yrkesinriktad arbetskraftsutbildning ordnats inte bara yrkesinriktad tillägg- och fortbildning utan också utbildning som förbereder för ett nytt yrke och för examen. Inom arbetskraftsutbildning avlades år 2014 mer än 5 000 fristående examina och knappa 8 000 examensdelar.

2.1.13 Studerandevård

Bestämmelser om rätt till elevhälsa för studerande i utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013). Den gällande lagen om elev- och studerandevård gäller även grundläggande utbildning och gymnasieutbildning, och avsikten har varit att lagen bland annat ska skapa en kontinuitet i elev- och studerandevården från förskolan till andra stadiet. Tjänsterna enligt lagen har planerats för att tjäna barns och ungas intressen och behov. Lagen om elev- och studerandevård tillämpas inte på privatstuderande som avses i 27 § 4 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning, studerande inom utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller studerande inom läroavtalsutbildning som avses i 17 § i lagen om yrkesutbildning, om den utbildning som ordnas som läroavtalsutbildning är utbildning som förbereder för fristående examen eller tilläggsutbildning som inte leder till examen. Elevhälsan omfattar enligt 3 § 3 mom. i lagen om elev- och studerandevård elevhälsa i enlighet med en läroplan som godkänts av utbildningsmyndigheten samt elevhälsotjänster, vilka är psykolog- och kuratorstjänster samt studerandehälsotjänster. Den kommun där läroanstalten är belägen svarar för tillhandahållandet av psykolog- och kuratorstjänster.

Med studerandevård avses enligt 16 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning främjande och upprätthållande av de studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande samt understödjande verksamheter. Utbildningsanordnaren ska samarbeta med de myndigheter och andra aktörer som ger och ordnar elevhälsotjänster. Utbildningsanordnaren ska informera de studerande om de förmåner och tjänster inom elevhälsan som är tillgängliga samt vid behov handleda dem när det gäller att ansöka om dessa förmåner och tjänster.

Bestämmelser om studerandehälsovård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011). Enligt 17 § i hälso- och sjukvårdslagen ska den kommunala primärvården ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning och högsolor i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Närmare bestämmelser om studerande vid en läroanstalt berättigade till studerandehälsovård finns i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga. I 23 § i hälso- och sjukvårdslagen avsedda läroanstalter, för vars studerande kommunen ska ordna studerandehälsovård, är enligt 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten i förordningen läroanstalter enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning och läroanstalter enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Såsom studerande vid en läroanstalt anses enligt 3 § 2 mom. i förordningen en studerande vid en läroanstalt enligt 1 mom. som studerar i en utbildning som berättigar till studiestöd enligt lagen om studiestöd. Kommunen kan ordna studerandehälsovård även för andra än i 2 mom. avsedda studerande.

Till studerandehälsovården hör

- 1) att främja en sund och trygg studiemiljö på läroanstalten och främja välbefinnandet bland de studerande samt att följa upp detta med tre års mellanrum,
- 2) att följa och främja de studerandes hälsa, välbefinnande och studieförmåga, vilket omfattar två periodiska hälsoundersökningar för gymnasieelever och studerande i yrkesläroanstalt och hälsoundersökningar för alla studerande efter individuellt behov,
- 3) att ordna hälso- och sjukvårdstjänster för studerande, vilka inbegriper tjänster inom mentalvårdsarbete och alkohol- och drogarbete, främjande av den sexuella hälsan och mun- och tandvård,
- 4) att i ett tidigt stadium identifiera behovet av särskilt stöd eller undersökningar hos studerande och att stödja de studerande och vid behov hänvisa dem till ytterligare undersökningar eller fortsatt vård.

Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i inläring i arbetet och arbetspraktik.

När den kommunala primärvården ordnar tjänster inom studerandehälsovården ska den samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare till minderåriga studerande, med annan studenthäls- och undervisningspersonal och med andra relevanta instanser. Studerandehälsovården är en del av studerandevården enligt lagen om elev- och studerandevård och enligt 16 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Den myndighet som svarar för den kommunala primärvården ska delta i utarbetandet av läroplanen enligt 11 § i gymnasielagen (629/1998) och 14 § i lagen

om grundläggande yrkesutbildning till den del den gäller studerandevården och samarbetet mellan läroanstalten och hemmet.

2.1.14 Övriga förmåner

Studiestöd

Finska medborgare som i Finland bedriver heltidsstudier under minst två månader i en följd efter fullgjord läroplikt beviljas studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994). Studiestöd beviljas i form av studiepenning, bostadstillägg och statsborgen för studielån. Enligt 4 § 3 mom. 1 och 2 punkten i lagen om studiestöd beviljas studiestöd studerande som genomför yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning och studerande som genomför utbildning som förbereder för fristående examina eller annan yrkesinriktad tilläggsutbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt 6 § 1 mom. beviljas studiestöd dock inte den som deltar i läroavtalsutbildning som ordnas enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning eller den som deltar i arbetskraftsutbildning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

De allmänna villkoren för att studiestöd ska beviljas är att den studerande har antagits till en läroanstalt, att han eller hon bedriver studierna på heltid, har framgång i studierna samt är i behov av ekonomiskt stöd. Yrkesinriktade studier är enligt 5 a § 3 mom. i lagen om studiestöd heltidsstudier när studiernas omfattning i genomsnitt är minst tre studieveckor eller 4,5 kompetenspoäng per studiemånad. När studiernas omfattning inte har dimensionerats i studieveckor eller kompetenspoäng, fordras att den studerande under i genomsnitt minst 25 veckotimmar deltar i undervisning enligt undervisnings- eller utbildningsprogrammet eller i praktik som hör till studierna. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är dock alltid heltidsstudier.

För yrkesutbildning beviljas studiestöd för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Studiestöd kan beviljas för högst tolv månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med den regelrätta studietiden avses tiden för slutförande av studierna utan förlängning enligt 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller 24 § 1 mom. i gymnasielagen eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen, om tiden inte är angiven i lagstiftningen. I fråga om grundläggande yrkesutbildning, det vill säga utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen, beviljas studiestöd först för den tid som motsvarar studiernas omfattning, exempelvis vanligen för tre studieår när det gäller en yrkesinriktad grundexamen som omfattar 180 kompetenspoäng. I fråga om annan än gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning beviljas studiestöd i regel för tiden för utbildningens längd eller för den tid som motsvarar studiernas omfattning (4,5 kompetenspoäng/studiemånad eller 3 studieveckor/studiemånad), om längden inte har fastställts. I fråga om utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv beviljas studiestöd för tiden enligt den personliga studieplanen, dock för högst tre år. Enligt 5 b § 1 mom. i lagen om studiestöd anses framgången i studierna tillräcklig, om den tid under vilken den studerande bedriver studier på heltid inte väsentligt kommer att överskrida den stödtid som fastställts för studierna i fråga. När det gäller utbildning på andra stadiet innehåller lagstiftningen om studiestöd inte några exakta gränser för när studieprestationerna anger att studierna ska anses framskrida tillräckligt. Normativa gränser för tillräcklig studieframgång är i praktiken i medeltal 4,5 kompetenspoäng eller 3 studieveckor per studiemånad (Folkpensionsanstaltens förmånsanvisning, studiestöd 15.08.2016, kela.fi).

Enligt publikationen FPA-statistik, Studieförmåner 2014/15 var ungefär 91 000 av mottagarna av studiestöd läsåret 2014—2015 studerande vid yrkesläroanstalter. Det läsåret var det totala

antalet mottagare av studiestöd ungefär 290 000. Av mottagarna av studiestöd var ungefär 5 000 studerande vid yrkesutbildningscenter för vuxna, 274 studerande vid särskilda yrkesläroanstalter och 739 studerande vid specialyrkesläroanstalter.

Stöd för skolresor

Bestämmelser om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan bostaden och läroanstalten för studerande som bedriver gymnasiestudier eller yrkesinriktade studier finns i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997, nedan *lagen om stöd för skolresor*). Berättigad till stöd för skolresor är enligt 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten i lagen om stöd för skolresor en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland inom utbildning enligt 3 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller inom sådan frivillig utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen. Bestämmelser om vilka studier som är heltidsstudier finns i lagen om studiestöd. Berättigad till stöd för skolresor är dock inte en studerande som deltar i utbildning som ordnas som distans- eller privatundervisning eller som avgiftsbelagd service eller i läroavtalsutbildning.

Ett villkor för att stöd för skolresor ska beviljas är att skolvägen är lång och att färd sättet är lämpligt. När dessa bestäms gäller det att beakta de regelbundna resekostnaderna per månad, den studerandes möjligheter att anlita kollektivtrafik samt huruvida studierna bedrivs i en följd. Enligt 3 § i lagen om stöd för skolresor kan stöd för skolresor beviljas en studerande 1) vars skolväg i ena riktningen är minst 10 kilometer, 2) vars skolresekostnader per månad överstiger 54 euro, samt

3) som utnyttjar kollektivtrafik eller skolskjuts som utbildningsanordnaren ordnar eller något annat lämpligt eget färd sätt när de villkor som föreskrivs i 4 a § uppfylls. Stöd för skolresor beviljas inte en studerande som har möjlighet att bo avgiftsfritt i en bostad som utbildningsanordnaren svarar för, om det inte finns särskilda skäl för att den studerande inte kan ta emot bostaden, eller en studerande som enligt någon annan lag får stöd för de kostnader som föränleds av skolresan.

Ett villkor för beviljande av stöd för skolresor är dessutom att den studerande per vecka har minst sju sådana resor i ena riktningen som berättigar till stöd för skolresor under en sammanhängande tid av minst 18 dagar.

Enligt publikationen FPA-statistik, Studieförmåner 2014/15 var ungefär 37 500 av de sammanlagt ungefär 52 500 mottagarna av stöd för skolresor läsåret 2014—2015 studerande vid yrkesläroanstalter. Av dem var ungefär 29 000 under 20 år.

Vuxenutbildningsstöd

Bestämmelser om på pensionsförsäkrat förvärvsarbete baserat vuxenutbildningsstöd som beviljas för tiden för utbildning som gäller utveckling och upprätthållande av i Finland bosatta löntagares och företagares yrkesskicklighet finns i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000). Som förmån enligt den lagen beviljas vuxenutbildningsstöd i ersättning för inkomstbortfall under studietiden. Därtill kan beviljas statsborgen för studielån enligt lagen om studiestöd (65/1994). Förutsättningar för beviljande av vuxenutbildningsstöd för löntagare är enligt 5 § att 1) personen innan stödperioden inleds har minst åtta års tid i arbete enligt 7 §, 2) personen innan stödperioden inleds har haft ett anställningsförhållande såsom huvudsyssla i

minst ett år hos samma arbetsgivare under en eller flera perioder, 3) personen är studieledig enligt lagen om studieledighet (273/1979) eller på motsvarande sätt ledig på grund av utbildning enligt någon annan överenskommelse med arbetsgivaren, och 4) frånvaron från arbetet på grund av utbildning pågår oavbrutet minst två månader eller löntagaren ansöker om jämkat vuxenutbildningsstöd enligt 12 a §. En löntagare förlorar inte sin rätt till vuxenutbildningsstöd för löntagare, om hans eller hennes anställningsförhållande sägs upp efter det att stödperioden inletts av orsaker som är oberoende av löntagaren.

Förutsättningar för beviljande av vuxenutbildningsstöd för företagare är enligt 5 a § i lagen om vuxenutbildningsstöd att 1) företagaren innan stödperioden inleds har minst åtta års tid i arbete enligt 7 § i den lagen, 2) företagaren omedelbart innan stödperioden inleds har varit verksam som företagare enligt 3 § minst ett år, 3) studierna pågår oavbrutet minst två månader eller, om utbildningen inte är oavbruten, att den pågår sammanlagt minst 43 dagar under flera perioder, och 4) att företagarens inkomster från företagsverksamheten under stödperioden har minskat med minst en tredjedel jämfört med den senast verkställda beskattningen före inledandet av studierna. Företagaren har inte rätt till vuxenutbildningsstöd om hans eller hennes förvärvsinkomster från annat än företagsverksamhet under stödperioden överstiger tre fjärdedelar av beloppet av det vuxenutbildningsstöd som betalats till företagaren. Med företagare avses enligt 3 § den som för sin huvudsyssla är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006).

Enligt 6 § 1 mom. 1 punkten i lagen om vuxenutbildningsstöd kan vuxenutbildningsstöd beviljas den som studerar på heltid och som deltar i sådan utbildning inom undervisningsministeriets ansvarsområde som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, för avläggande av delar av de examina som avses ovan eller som är tilläggsutbildning eller fortbildning enligt dessa lagar.

Av Utbildningsfondens statistik framgår att av alla de sammanlagt ungefär 20 500 mottagarna av vuxenutbildningsstöd år 2015 studerade ungefär 6 200 vid yrkesläroanstalter (koulutusrahasto.fi).

Arbetslöshetsförmåner

Utgångspunkten är att arbetslösa inte har rätt till arbetslöshetsförmåner, det vill säga inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd, under tiden för heltidsstudier som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Arbetslösa kan dock bedriva studier som betraktas som deltidstudier utan att gå miste om sin arbetslöshetsförmån. Arbetslöshetsförmåner kan betalas under tiden för heltidsstudier, om det är fråga om arbetskraftsutbildning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller om i den lagen avsedda arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån eller om i lagen om främjande av integration avsedd frivillig integrationsutbildning som stöds med arbetslöshetsförmån.

Under tiden för arbetskraftsutbildning och under tiden för de ovannämnda studier som stöds med arbetslöshetsförmån kan arbetssökande ha rätt att få arbetslöshetsförmånen till förhöjt belopp för den så kallade aktiva tiden. Dessutom betalas kostnadsersättning för kostnader under den tid arbetssökande deltar i arbetskraftsutbildning och i lagen om främjande av integration avsedd frivillig integrationsutbildning som stöds med arbetslöshetsförmån.

Enligt vedertagen praxis för tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa har man ansett att utgångspunkten är att den lagens bestämmelser om studier inte ska tillämpas på läroavtalsutbildning. I praktiken tolkas ett läroavtal som vilket arbetsavtal som helst, och om arbetstiden är högst 80 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagar i heltidsarbete kan den arbetssökande ha rätt till jämkad arbetslöshetsförmån under läroavtalsutbildningstiden.

2.1.15 Finansiering av yrkesutbildning

Bestämmelser om finansiering av yrkesutbildning finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009, nedan *finansieringslagen*) och i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1766/2009, nedan *finansieringsförordningen*). Med grundläggande yrkesutbildning avses i enlighet med terminologin i finansieringslagen och finansieringsförordningen utbildning som ordnas med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning förbereder för sådana yrkesinriktade grundexamina som avläggs i form av fristående examina. Med yrkesinriktad tilläggsutbildning avses utbildning som enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning förbereder för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Den finansiering som beviljas anordnare av grundläggande yrkesutbildning är en del av kommunernas statsandelssystem inom vilket staten och kommunerna tillsammans finansierar yrkesutbildning. Den offentliga finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning utgörs helt och hållet av statsfinansiering. En del av yrkesutbildningen ordnas dessutom som personalutbildning, som då medfinansieras även av de företag som utbildar sin personal.

Den finansiering som utbildningsanordnaren får bestäms enligt de prestationer som finansieringen av varje utbildningsform bygger på och de kalkylerade priserna per enhet för varje prestation. Prestationsenheter är exempelvis antalet studerande och studerandeårsverken. Priserna per enhet baserar sig på de genomsnittliga riksomfattande faktiska driftskostnaderna för grundläggande yrkesutbildning.

Finansieringen av yrkesutbildning baserar sig på ett kalkylerat system och en så kallad huvudmannamodell, där utbildningsanordnaren beviljas finansiering och utbildningsanordnaren beslutar om fördelningen av finansieringen. Till utbildningsanordnarna betalas finansiering enligt priset per enhet till fullt belopp, med undantag för kommunerna. Från statsandelsfinansieringen till kommunerna avdras kommunens andel per invånare. På så sätt undviks onödig betalningstrafik som går i kors. Bestämmelser om kommunens kalkylerade självfinansieringsandel finns i 8 § i finansieringslagen. Enligt den gällande bestämmelsen utgör kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning 58,11 procent av grunden för kommunens statsandel. Kommunerna tar del i finansieringen av grundläggande yrkesutbildning i förhållande till antalet invånare i respektive kommun. För 2016 uppgår den beräknade finansieringsandelen för kommunen till 291,92 euro per invånare.

Bestämmelser om beaktande av mervärdesskatten i finansieringen för privata utbildningsanordnare finns i 32 § i finansieringslagen. Enligt den paragrafen höjs priserna per enhet för privata utbildningsanordnare så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som utbildningsformerna orsakar de privata utbildningsanordnarna. Andelen för mervärdesskatt

läggs till priset per enhet för privata utbildningsanordnare. År 2016 uppgår andelen till 4,91 procent

Bestämningsgrunderna för finansieringen av grundläggande yrkesutbildning

Enligt 5 § i finansieringslagen bestäms finansieringen för grundläggande yrkesutbildning på basis av antalet studerande och de per studerande bestämda priserna per enhet. Genom förordning av statsrådet utfärdas enligt 23 § 1 mom. i finansieringslagen årligen bestämmelser om de genomsnittliga priser per enhet för gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret, i enlighet med vad som bestäms i 54 § 2 mom. och 57 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. I dessa paragrafer föreskrivs det om de förändringar som beaktas när de genomsnittliga priserna per enhet beräknas, nämligen förändringarna i statsandelsåliggandenas omfattning och art, de uppskattade förändringarna i kostnadsnivån enligt prisindexet för basservice samt justeringarna av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning uppgår till 10 465,32 euro år 2016.

Enligt 23 § 2 mom. i finansieringslagen bestäms priserna per enhet av undervisnings- och kulturministeriet. Priserna per enhet bestäms så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet. I 25 § 1 mom. i finansieringslagen föreskrivs det om beräkningen av priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning på basis av de faktiska riksomfattande totalkostnaderna. När kostnaderna beräknas beaktas de riksomfattande totalkostnader som yrkesutbildningsanordnarna under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms har orsakats för yrkesutbildning och handledande utbildningar samt för utbildning som enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning förbereder för sådana yrkesinriktade grundexamina som avläggs i form av fristående examina. Kostnader för läroavtalsutbildning beaktas inte. Bestämmelser om kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet finns i 31 § i finansieringslagen.

Bestämmelser om beräkning av priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning per utbildningsområde finns i 25 § 2 mom. i finansieringslagen. De per studerande bestämda priserna per enhet beräknas per utbildningsområde genom att de riksomfattande totalkostnaderna för utbildningen inom respektive utbildningsområde divideras med det totala antalet studerande som fått utbildning inom utbildningsområdet under året i fråga.

Tabell 5. Utbildningsområdesspecifika priser per enhet år 2016 (i euro)

1. Humanistiska och pedagogiska området	9 311,88
2. Kultur	11 172,81
3. Samhällsvetensk., företagsekon. och adm. området	7 674,24
4. Naturvetenskapliga området	8 052,31
5. Teknik och kommunikation	10 700,59
6. Naturbruk och miljöområdet	14 433,26
7. Social-, hälso- och idrottsområdet	8 563,69
8. Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen	10 295,77
Totalt	10 465,32

I 4 § 1 mom. i finansieringsförordningen föreskrivs det om gradering av priserna per enhet inom respektive utbildningsområde. I momentet anges examina och kompetensområden för examina där de utbildningsområdesspecifika priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning är högre än i annan utbildning inom samma utbildningsområde.

Tabell 6. Graderingsprocent år 2016

Utbildningsområde	Utbildning	Förhöjning %
2. Kultur	- Utbildning som leder till grundexamen i musik	40
5. Teknik och kommunikation	- Utbildningsprogrammet för mejeribranschen som leder till grundexamen inom livsmedelsbranschen	35
	- Utbildning som leder till grundexamen i sjöfart	25
	- Grundexamen i logistik, utbildningsprogrammet för transportservice, utbildning till chaufför	35
	- Utbildningarna till busschaufför och kombinationsfordonsförare	70
	- Utbildning som leder till grundexamen i flygplansmekanik	55
	- Utbildningsprogrammet för schaktningsmaskintransport som leder till grundexamen inom byggnadsbranschen	70
6. Naturbruk och miljöområdet	- Utbildningsprogrammet för körning av skogsmaskiner som leder till grundexamen inom skogsbranschen	90
	- Övrig utbildning för grundexamen inom skogsbranschen	40
	- Utbildning för grundexamen i hästhushållning	25
7. Social-, hälso- och idrottsområdet	- Utbildning som leder till grundexamen i idrott	55

Priset per enhet för handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning bestäms genom att det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning graderas med koefficienten 0,80 enligt 4 § 2 mom. i finansieringsförordningen. Priset per enhet för handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning uppgår till 8 372,26 euro år 2016.

Enligt 4 § 3 mom. i finansieringsförordningen höjs de utbildningsområdesspecifika priserna per enhet och priset per enhet i handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning med 47 procent i specialundervisningen. Bestämmelser om höjningar av priset per enhet i utbildning på basis av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning enligt 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning finns i 9 § i finansieringsförordningen. Höjningarna tillämpas både på de utbildningsområdesspecifika priserna per enhet för examensinriktad utbildning och på priset per enhet för handledande utbildning. De utbildningsområdesspecifika priserna per enhet höjs med ett belopp som fås genom att det utbildningsområdesspecifika priset per enhet multipliceras med 1,31. På finansieringen av handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv tillämpas det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning multi-

plicerat med 1,65. År 2016 är priset per enhet således 17 267,78 euro. I finansieringsförordningen föreskrivs det dessutom om höjningar av priset per enhet på basis av svår funktionsnedsättning och på basis av anlitande av ett personligt skolgångsbiträde. På basis av svår funktionsnedsättning höjs priset per enhet med ett belopp som fås när det genomsnittliga priset per enhet multipliceras med 1,12, och på basis av anlitande av ett personligt skolgångsbiträde höjs priset per enhet med ett belopp som fås när det genomsnittliga priset per enhet multipliceras med 2,72.

Bestämmelser om höjning av priset per enhet på basis av studerandes inkvarteringsförmån finns i 10 § i finansieringsförordningen. Enligt paragrafen höjs priset per enhet i fråga om studerande som har haft inkvarteringsförmån med ett belopp som är 15 procent av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning. För utbildning på basis av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning höjs priset per enhet med 63 procent av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning och för utbildning som ordnas i internat med 26 procent av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning. Sammanlagt 10 239 studerande hade anmälts som inkvarterade studerande som läggs till grund för finansieringen.

Enligt 25 § 6 mom. i finansieringslagen utgör priset per enhet för sådan grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning 63,13 procent av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning. Priset per enhet för läroavtalsutbildning höjs dessutom med 50 procent för specialundervisning. När det gäller läroavtalsutbildning graderas inte priset per enhet på basis av utbildningsområde. År 2016 är det mervärdesskattefria priset per enhet 6 606,76 euro.

Enligt 25 § 4 mom. i finansieringslagen kan undervisnings- och kulturministeriet på basis av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av andra särskilda skäl höja priset per enhet. Med stöd av bestämmelsen beviljas årligen höjningar av priset per enhet efter prövning. Priset per enhet kan höjas efter prövning exempelvis på basis av en särskild utbildningsuppgift enligt tillståndet att ordna utbildning, utbildningsanordnarens totalekonomiska situation, en exceptionellt dyr utbildning eller ett riksomfattande utvecklingsprojekt. Utifrån initialkostnaderna för anordnarfusioner har även koncentrationen av anordnarfältet stötts genom att priset per enhet har höjts efter prövning. År 2016 ansökte 33 anordnare om höjning av priset per enhet efter prövning, och 28 av dem beviljades en höjning. Åtta av dessa anordnare beviljades behovsprövad höjning på basis av kostnaderna för fusioner.

Enligt 25 § 2 mom. i finansieringslagen graderas priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning också på basis av goda resultat i utbildningen. Den resultatbaserade graderingen bestäms på basis av de studerandes sysselsättning, övergång till fortsatta studier, avbrott i studierna och studietider (genomslagskraftsmätare) samt personalens behörighet och åtgärder för personalutveckling (personalmätare). Den andel som bestäms på basis av verksamhetens resultat utgör högst 3 procent av de riksomfattande totalkostnader som avses i 25 § 1 mom. i finansieringslagen. Bestämmelser om gradering av priserna per enhet på basis av verksamhetens goda resultat och om mätare som används vid bedömning av verksamhetens resultat finns i 5—7 § i finansieringsförordningen. De anordnare av grundläggande yrkesutbildning för vilka den behövliga informationen inte är tillgänglig eller antalet studerande är så litet att ett resultatindex inte kan beräknas på ett statistiskt tillförlitligt sätt omfattas inte av resultatindexberäkning. Resultatindexet beräknas inte heller för de utbildningsanordnare som har en i 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning avsedd särskild uppgift att ordna specialundervisning.

För grundläggande yrkesutbildning beviljas finansieringen på basis av antalet studerande under två årliga beräkningsdagar, nämligen den 20 januari och den 20 september. Bestämmelser om beräkningen av antalet studerande finns i 48 § i finansieringslagen och i 21 § i finansieringsförordningen. Förskottsfinansieringen för finansåret beräknas enligt det genomsnittliga antalet studerande året före finansåret, och finansieringen justeras före utgången av finansåret så att den överensstämmer med det faktiska antalet studerande under finansåret.

I tillståndet att ordna utbildning anges utbildningsanordnarens maximala antal studerande, som också utgör det maximiantal prestationer som beaktas som grund för finansieringen till utbildningsanordnaren. I fråga om läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen finns dock ingen kvot för antalet läroavtal per anordnare, utan utbildning får ordnas och utbildning finansieras enligt efterfrågan.

Bestämningsgrunderna för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning

Statsfinansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning beviljas för utbildning för yrkesexamina och specialyrkesexamina och för utbildning som förbereder för dem samt för annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina. Finansiering beviljas också för genomförande av yrkesinriktade grundexamina som avläggs som fristående examina utan förberedande utbildning.

Enligt 5 § i finansieringslagen bestäms finansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt på basis av det antal studerandeårsverken som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av statsfinansieringen samt det per studerandeårsverke bestämda priset per enhet. Ett studerandeårsverke är enligt 30 § i finansieringsförordningen 190 arbetsdagar om minst sju timmar per studerande. En sådan del av en fristående examen som den studerande avlägger utan att delta i den förberedande utbildningen inför examen motsvarar vid fastställande av finansieringen 8 procent av ett helt studerandeårsverke.

Enligt 49 § i finansieringslagen fastställer undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för maximibeloppet i statsbudgeten det antal studerandeårsverken som läggs till grund för den kalkylbaserade statsfinansieringen för varje utbildningsanordnare. I tillståndet att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning anges för varje utbildningsanordnare minimiantalet studerandeårsverken per år. Det har blivit vedertaget att som grund för fastställandet av antalet studerandeårsverken använda medeltalet av det faktiska antalet studerandeårsverken under de två år som föregår finansåret och det antal studerandeårsverken som anmälts i förfrågan om basuppgifter, men studerandeårsverken fastställs dock alltid till åtminstone minimiantalet enligt tillståndet att ordna utbildning. År 2015 genomfördes sammanlagt 17 733,2 studerandeårsverken, av vilka sammanlagt 15 854 var studerandeårsverken inom så kallad frivillig utbildning.

Bestämmelser om beräkningen av priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning finns i 27 § i finansieringslagen. Enligt 1 mom. beräknas priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt på basis av det genomsnittliga pris per enhet som föreskrivs för grundläggande yrkesutbildning i 23 § 1 mom. i finansieringslagen särskilt för frivillig tilläggsutbildning och för personalutbildning. Enligt 10 § 1 mom. i finansieringslagen är statsandelsprocenten för yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt 85,60 och för personalutbildning 47,23. I statsandelsprocenten för frivillig yrkesinriktad tilläggsutbildning har det beaktats att inom utbildningen kan en skälig studerandeavgift tas ut hos den studerande. I statsandelsprocenten för personalutbildning har det beaktats att även företag tar del i finansieringen.

Bestämmelser om gradering av priserna per enhet enligt olika prisgrupper finns i 11 § i finansieringsförordningen. Prisgrupperna baserar sig på skillnader i kostnaderna för att arrangera utbildning inom olika områden och för olika examina. Enligt 11 § i finansieringsförordningen höjs priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning dessutom med 50 procent av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning i fråga om studerande som får särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon därmed jämförbar orsak.

För driftskostnaderna för sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning beviljas utbildningsanordnaren enligt 10 § 2 mom. i finansieringslagen som finansiering det belopp som fås när antalet studerande som genomgår utbildningen multipliceras med de per studerande bestämda priserna per enhet för utbildningen. Enligt 27 § 2 mom. i finansieringslagen bestämmer undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten priserna per enhet för sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning. Priserna per enhet bestäms särskilt för utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen och särskilt för annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. När det gäller läroavtalsutbildning graderas inte priserna per enhet enligt utbildningsområde. År 2016 är priset per enhet för sådan utbildning i form av läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen 3 268,70 euro och för annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen 2 360,73 euro.

I tillståndet att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning anges det årliga minimiantalet läroavtal. Det maximala antalet läroavtal bestäms årligen i statsbudgeten och per utbildningsanordnare årligen genom ministeriets beslut om det maximala antalet. Bestämmelser om beräkningen av antalet studerande finns i 21 § i finansieringsförordningen. Finansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning betalas enligt medeltalet för beräkningsdagarna, dock högst inom ramen för det antal prestationer som anges i undervisnings- och kulturministeriets beslut.

Enligt 27 § 3 mom. i finansieringslagen graderas priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning också på basis av verksamhetens resultat. Den andel som bestäms på basis av resultatet utgör högst 3 procent av utbildningsanordnarnas sammanlagda kalkylerade grund för statsandelen för yrkesinriktad tilläggsutbildning. Beloppet av den statsandel som baserar sig på verksamhetens resultat bestäms på basis av avlagda yrkes- och specialyrkesexamina. Den resultatbaserade finansieringen beräknas som en del av det pris per enhet som fastställs för utbildningsanordnaren. Närmare bestämmelser om hur den resultatbaserade finansieringen fastställs och om resultatfinansieringens maximala andelar för olika utbildningsanordnare finns i 12 § i finansieringsförordningen.

Bestämmelser om finansieringen för särskilda yrkesläroanstalter finns i 10 § 3 mom. i finansieringslagen. I momentet sägs att för driftskostnaderna för en särskild yrkesläroanstalt beviljas utbildningsanordnaren i statsandel det belopp som fås när det antal studerandearbetsdagar som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av finansieringen multipliceras med det per studerandearbetsdag bestämda priset per enhet. Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal studerandearbetsdagar som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret. Det är vedertaget att det antal studerandearbetsdagar som undervisnings- och kulturministeriet beviljar baserar sig på antalet studerandetimmar som anmälts på statistikföringsdagarna under de två föregående åren före finansåret. I statsbudgeten anges separat det maximala antalet studerandearbetsdagar som årligen beviljas Suomen Ilmailuopisto. Enligt 27 § 4 mom. i finansieringslagen fastställer undervisnings- och kulturministeriet årligen det per studerandearbetsdag bestämda priset per

enhet för särskilda yrkesläroanstalter. Priset per enhet fastställs genom att det för det föregående året bestämda priset per enhet justeras till den beräknade kostnadsnivån det år då priset per enhet tillämpas.

Beräkning och utbetalning av finansiering

Undervisnings- och kulturministeriet är statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i finansieringslagen. På uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet svarar Utbildningsstyrelsen för insamlingen av data och för redovisningstjänsterna. De datasystem- och rapporteringstjänster som behövs för redovisningen köps från Tammerfors universitet, och dessutom köps en del av datainsamlingen från Statistikcentralen.

Enligt 50 § i finansieringslagen beviljar undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan kommunen eller en annan utbildningsanordnare den statsandel till kommunen som avses i 6 § i den lagen, den finansiering till samkommuner och privata utbildningsanordnare som avses i 7 § och den statsandel för driftskostnaderna för yrkesinriktad tilläggsutbildning som avses i 10 §. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning utbetalar finansieringen för driftskostnader till en utbildningsanordnare i enlighet med vad som föreskrivs i 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Enligt den paragrafen ska servicecentret betala ut som en helhet statsandelar och hemkommunsersättningar som avses i den lagen samt statsandelar och annan finansiering som avses i finansieringslagen och lagen om fritt bildningsarbete. Beloppen betalas ut i jämnstora poster månatligen från finansårets ingång. Vidare tar servicecentret ut skillnaden mellan statsandelen och kommunens självfinansieringsandel hos kommunen, om kommunen är skyldig att i självfinansieringsandel betala mera än vad som betalas i statsandel till kommunen.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Sverige

I Sverige upphör skolplikten vid 16 års ålder, och efter det kan de studerande söka sig till gymnasiets yrkesprogram eller högskoleförberedande program. De vuxna som saknar utbildning på andra stadiet eller som vill byta yrke kan söka sig till kommunal yrkesutbildning för vuxna på andra stadiet (kommunal vuxenutbildning). Gymnasiets yrkesinriktade program är treåriga riksomfattande utbildningar där målet är att förbereda studerande för ett yrke. Det finns sammanlagt aderton utbildningsprogram: tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande program. Sedan 2011 har alla yrkesprogram kunnat fullgöras genom läroavtal (lärlingsutbildning). Under de senaste åren har också de skolbetonade utbildningsprogrammets yrkesinriktade karaktär stärkts och inläring i arbetet (arbetsplatsförlagt lärande) utökats. Studerande som har inläringssvårigheter kan efter grundskolan delta i en fyra år lång specialundervisning på andra stadiet (gymnasiesärskolan). Specialundervisning ges också till vuxna. En studerande som inte är behörig för ett visst riksomfattande utbildningsprogram kan först delta i ett introduktionsprogram (introduktion). Det finns fem olika introduktionsprogram, och syftet är att ge den studerande en utbildning som är skräddarsydd enligt individuella utbildningsbehov, som klargör studievägarna, vägleder till arbete samt ger en grund för fortsatt utbildning. Majoriteten (98 procent) av de unga väljer gymnasiet men bara ungefär en fjärdedel (27—28 procent) av dem deltar i yrkesutbildning och hela en femtedel i introduktionsprogram. I Sverige vilar hela utbildningssystemet, även yrkesutbildningen, på statens ansvar. Den språkbetonade introduktionsutbildningen (språkintrouktion) syftar till att ge ungdomar med

invandrarbakgrund kunskaper i svenska och således möjliggöra fortsatta studier på andra stadiet eller inom en annan utbildning. Den introduktionsutbildning som är yrkesinriktad (yrkesintroduktion) syftar till att förbättra möjligheterna att få en yrkesutbildning eller ett arbete.

Danmark

Danmark har ett i hög grad utvecklat och omfattande yrkesutbildningssystem som har utformats och styrs i samråd med arbetslivet. Den senaste revideringen av systemet genomfördes 2015. I Danmark deltar omkring 50 procent av ungdomarna i en frivillig tionde klass i grundskolan innan de övergår till en utbildning på andra stadiet. Syftet med grundskolans tionde klass är att den studerande ska klargöra sitt val av antingen gymnasium eller yrkesutbildning. I samband med 2015 års reform infördes även utbildning som förbereder för yrkesutbildning. Yrkesutbildning ordnas som samarbete mellan läroanstalterna och arbetslivet enligt en så kallad dualmodell. Studierna inleds på normalt sätt vid en läroanstalt, men för att bli färdig ska den studerande också ha ett avtal med en arbetsgivare, eftersom en del av studierna (30–50 procent) fullgörs genom ett läroavtal. Det finns sammanlagt 111 yrkesutbildningsprogram (erhvervsuddannelse). Längden på dem varierar i hög grad, de flesta är tre och ett halvt till fyra år långa. Största delen (94 procent) av de unga fortsätter studera på andra stadiet, och något mer än hälften av dem genomgår en yrkesutbildning, men endast en femtedel (19 procent) kommer till yrkesutbildningen direkt från grundskolan. Yrkesutbildningsprogrammen i Danmark är öppna för unga och vuxna på samma villkor. Dessutom ordnas yrkesinriktad vuxenutbildning (arbejdsmarkedsuddannelser), och där tillhandahålls bland annat alternativa förberedande utbildningar för exempelvis invandrare. För studerande med inlärnings svårigheter finns det både förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen och utbildning av verkstadstyp. Inom vuxenutbildningen finns det tillgång till två alternativa förberedande utbildningar. Den ena (FVU) förbättrar de grundläggande färdigheterna i matematik och läskunnighet samt inlärningsfärdigheterna och kunskaperna i danska som andra språk. Den allmänna vuxenutbildningen (AVU) är i sin tur avsedd för vuxna som saknar grundläggande utbildning på högstadienivå eller som behöver komplettera vissa läroämnen.

Norge

Alla som gått ut grundskolan i Norge har enligt lagen rätt att delta i en tre år lång högre utbildning på andra stadiet. Studerande kan välja mellan tre akademiskt inriktade program och nio yrkesprogram. Norge har ett välutvecklat yrkesutbildningssystem, som administreras genom samarbete mellan staten och arbetslivet och som baserar sig på en modell med läroavtalsutbildning. De flesta yrkesprogrammen leder till en yrkesexamen (fag- og svennebrev), av vilka det finns sammanlagt ungefär 180. Yrkesutbildningen på andra stadiet ordnas vanligen enligt en så kallad 2+2-modell: två års praktisk undervisning vid en läroanstalt samt kort arbetspraktik, på vilken följer en två år lång läroavtalsutbildning i ett företag eller en offentlig organisation. Läroavtalsvägen står öppen även för vuxna, och för exempelvis invandrare finns det introduktionsprogram och verksamhet av verkstadstyp. I Norge väljer ungefär hälften av ungdomsåldersklassen en yrkesutbildning, men bara 35 procent av åldersklassen avlägger en yrkesexamen. En yrkesstuderande som vill fortsätta studera vid en högskola ska fatta beslut om detta efter två års studier och sedan fortsätta ytterligare ett år vid läroanstalten (Påbygging til generell studiekompetanse) i stället för att delta i läroavtalsutbildning. Den studerande blir då utan yrkesexamen. Ungefär en fjärdedel av alla studerande inom yrkesutbildningen väljer detta alternativ.

Island

På Island får alla 16 år fyllda som har slutfört den grundläggande utbildningen fortsätta studera på andra stadiet oavsett sin tidigare studieframgång, men av ungdomsåldersklassen väljer bara ungefär 35 procent en yrkesinriktad studieväg. I synnerhet bland flickor är gymnasiestudier (och därefter högskolestudier) den populäraste utbildningsformen på andra stadiet. Yrkesutbildningen bygger i huvudsak på ett dualsystem och samarbete med arbetslivet. Studieprogrammets längd varierar från två terminer till fyra år. Studierna indelas i en grunddel, som är gemensam för de flesta studierna inom samma bransch, och specialiseringsstudier. Största delen av utbildningen sker vid en läroanstalt även om alla program också innefattar utbildning på arbetsplatser som varierar från 3 till 36 veckor. Endast en liten del av examina avläggs så att utbildningen ordnas uteslutande vid en läroanstalt. Yrkesutbildning för vuxna och även utbildning för invandrare ingår i det officiella utbildningssystemet och ordnas både vid yrkesinriktade läroanstalter och av andra aktörer.Handledning ingår som systematisk verksamhet på alla nivåer inom det isländska utbildningssystemet.

Nederländerna

I Nederländerna upphör läroplikten vid 16 års ålder. Sedan 2008 har man haft ett extra år för de 16–17-åringar som inte har uppfyllt de krav som ställs på dem som ska övergå till en allmän eller yrkesinriktad utbildning på andra stadiet. Den lägre yrkesutbildningen på andra stadiet (VMBO) är fyra år lång och avsedd för 12–16-åriga studerande. Studerande med inlärningsvårigheter har tillgång till en utbildningsform av verkstadstyp (PRO). De två första åren av VMBO inrymmer allmänna studier, inklusive akademiska ämnen och språk. Under de två sista åren finns det fyra utbildningslinjer. Linjerna för teoretiska yrkesinriktade studier (VMBO-TL) och kombinationsstudier (VMBO-GL) möjliggör övergång till högre yrkesutbildning på andra stadiet. Den högre nivån på den yrkesinriktade utbildningslinjen (VMBO-KL) förbereder för tre till fyra års examina på andra stadiet, och den lägre nivån (VMBO-BL) förbereder för kortvariga program. De studerande väljer då också en yrkesinriktning bland fyra till fem områden. Efter VMBO följer ett till fyra år långa MBO-program som leder till ett yrke. MBO-program finns att tillgå både som läroanstalts- (BOL) och läroavtalsbetonade (BBL) i hela landet vid regionala läroanstalter (ROC), vid olika branschens egna läroanstalter (vakscholen) eller jordbruksläroanstalter (AOC). Något under 30 procent av yrkesutbildningsstuderandena avlägger examen inom en läroavtalsutbildning. MBO-programmen fungerar delvis också som yrkesinriktad vuxenutbildning, eftersom deltagarnas ålder inte har fastställts strikt. I övrigt har Nederländerna inte någon egentlig yrkesinriktad vuxenutbildning inom det officiella utbildningssystemet, men det finns ett stort utbud av utbildningsmöjligheter på den fria marknaden. I Nederländerna väljer ungefär hälften av ungdomsåldersklassen en yrkesutbildning.

Österrike

I Österrike upphör läroplikten vid 15 års ålder, men vid 10 års ålder övergår eleverna till utbildning på det lägre andra stadiet. I detta skede inleds differentieringen då eleverna fördelar sig mellan tre olika skolor vars utbildning räcker fyra år. Efter läroplikten är alternativen antingen en fyraårig akademisk skola på andra stadiet (AHS-Oberstufe) eller andra yrkesutbildningslinjer. Yrkesutbildningen är mycket populär och mångsidig i Österrike, och ungefär 80 procent av de studerande väljer den. Systemet inrymmer ett stort antal olika slags alternativa sätt att avlägga en yrkesexamen. Till egentlig yrkesutbildning övergår man efter åttonde klassen, och utbildningen följer en dualmodell, är fyra eller fem år lång och leder till yrkesexamen. Utbildningen kan fullgöras antingen genom läroavtal, vid en yrkesskola (BMS) eller vid

en yrkesläroanstalt (BHS). Vid en yrkesläroanstalt tar det fem år att avlägga examen, som också ger högskolebehörighet. Ungefär 40 procent av yrkesutbildningsstuderandena avlägger examen inom läroavtalsutbildning. Dessutom kan man välja en utbildning som förbereder för yrkesutbildning och som är en ett år lång utbildning på andra stadiet (grade 9). Syftet med utbildningen är att stödja de studerandes val av utbildning och yrke. Sedan 2008 har utbildningssystemet i Österrike även innefattat en utbildningsgaranti för personer under 18 år. Ungdomar som behöver specialpedagogiskt stöd samt personer med funktionsnedsättning och ungdomar som av någon annan orsak behöver stöd erbjuds specialyrkesutbildning (integrative Berufsausbildung). Yrkesutbildningssystemet administreras genom samarbete mellan staten och arbetslivet. Även utbudet av vuxenutbildning är rikligt, inbegripet kurser vid läroanstalter och fortbildning och kompletteringsutbildning i arbetslivet.

Frankrike

I Frankrike börjar den sju år långa utbildningen på andra stadiet redan vid 11 års ålder och fördelas på två nivåer; en lägre och en högre utbildning på andra stadiet. Den första nivån (stage) på andra stadiet är obligatorisk och genomförs på fyra år (collège) och i åldern 11 till 15 år. De som har inlärningssvårigheter genomför antingen en allmän eller en yrkesinriktad linje vid collège, som inrymmer minimikraven för läroplikten. I den högre utbildningen på andra stadiet kan man välja en allmän, en teknisk eller en yrkesinriktad utbildning. Efter collège rekommenderar skolan någon lämplig fortsatt utbildning för eleven på basis av skolbetyg och intresse. Studierna kan fortsätta vid ett gymnasium som ordnar allmänna studier eller tekniska studier, eller vid ett yrkesinriktat gymnasium (lycée). Yrkesinriktade studier kan också fullgöras inom läroavtalsutbildning, för vilken det finns separata läroavtalscenter (CFA). Båda utbildningsformerna omspannar ungefär två år och leder till en yrkesinriktad grundexamen (CAP - Certificat d'Aptitude Professionnel). Dessutom finns det en yrkeskvalifikation (BEP - Brevet d'études professionnelles), som vanligen leder till en högre yrkesexamen (Baccalaureate). Baccalaureate är då den enda som ger möjlighet att söka in till högskoleutbildning. Vuxna kan avlägga examina via vägar för erkännande av kunskaper och livslångt lärande. I Frankrike administreras yrkesutbildningen genom samarbete mellan staten, regionerna och arbetsmarknadsparterna. Utöver statliga examina finns det många yrkesinriktade examina som olika branscher eller privata aktörer har initierat och ansvarar för.

Europeiska unionens rekommendationer och initiativ

Utvecklingen av yrkesutbildningen i Finland påverkas av Europeiska unionens rekommendationer och initiativ om utbildningsutveckling. I det följande presenteras de viktigaste beslut och rekommendationer som påverkar utvecklingen av yrkesutbildningen i länderna i Europa.

Beslutet av den 15 december 2004 om en enhetlig gemenskapsram för tydlighet i kvalifikationer och meriter innebar att det infördes en personlig, samordnad dokumentportfölj (Europass), som medborgarna kan använda frivilligt för att bättre förmedla och lägga fram sina kvalifikationer och meriter i hela Europa.

Rekommendationen av den 18 juni 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande innehåller en referensram med vars hjälp medlemsstaterna kan säkerställa att alla ungdomar som genomgått grundläggande utbildning och yrkesutbildning har nyckelkompetenser som behövs för vuxenlivet, vidareutbildning och arbetslivet. Rekommendationen hjälper också medlemsstaterna att se till att vuxna kan utveckla och uppdatera sina nyckelkompetenser genom hela livet.

Rekommendationen av den 23 april 2008 om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (EQF-rekommendationen) kopplar den gemensamma referensramen till åtta kvalifikations- och kunskapsnivåer som fastställs via resultat av lärande. Varje nivå kan nås på olika sätt genom formellt, icke-formellt och informellt lärande.

Rekommendationen av den 18 juni 2009 om inrättande av en europeisk referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning hjälper medlemsländerna att utveckla sina yrkesutbildningssystem och yrkesutbildningens kvalitet. Referensramen omfattar olika kvalitetssäkringsfaser: planering, genomförande, utvärdering/bedömning och översyn/revidering. I rekommendationen anges gemensamma kvalitetskriterier och vägledande deskriptorer för varje fas som är avsedda som stöd för medlemsländerna och utbildningsanordnarna när de genomför referensramen. I en bilaga till referensramen ingår dessutom en uppsättning indikatorer (exempelvis investering i utbildning för lärare) av vilka medlemsländerna kan välja de som lämpar sig bäst som stöd vid utvärdering och kvalitetsförbättring av yrkesutbildningssystem och/eller utbildningsanordnare. Nationella referenspunkter är centrala aktörer när referensramen införs. I Finland är Utbildningsstyrelsen en sådan referenspunkt.

Rekommendationen av den 18 juni 2009 om inrättande av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET) tillhandahåller gemensamma metodramar för att underlätta överföring av lärandemeriter från ett system för utbildningsbevis till ett annat eller från en utbildningsväg till en annan. ECVET-systemets metodram omfattar principer och tekniska specifikationer som kan användas för att presentera utbildningsbevis i form av utbildningsmoduler och tillhörande ECVET-poäng, vilket möjliggör meritöverföring och ackumulering av studiemeriter samt inrättande av partnerskap.

Rekommendationen av den 22 december 2012 om validering av icke-formellt och informellt lärande uppmanar medlemsstaterna att senast 2018 inrätta nationella arrangemang för validering av icke-formellt och informellt lärande. Här ingår att erbjuda arbetslösa och de som riskerar arbetslöshet att delta i bedömning och identifiering av färdigheter.

I rekommendationen av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti rekommenderas medlemsstaterna att se till att alla unga under 25 år inom fyra månader efter det att de blivit arbetslösa eller avslutat sin formella utbildning får ett högkvalitativt erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik. Medlemsstaterna uppmanas erbjuda unga vägar för att återgå till utbildning, eller vuxenutbildningsprogram, som ger dem inlärningsmiljöer som motsvarar deras behov och gör att de kan få den kvalifikation de har missat.

Finland har infört åtgärderna enligt rekommendationerna, bortsett från en europeisk referensram för kvalifikationer. Avsikten är att en regeringsproposition som gäller införande av en finländsk referensram för examina och övriga kompetenser ska lämnas till riksdagen hösten 2016 så att referensramen kan börja gälla den 1 januari 2017.

Den nya kompetensagendan (New Skills Agenda) är det viktigaste europeiska initiativet som påverkar yrkesutbildningen. Europeiska kommissionen antog initiativet i juni 2016. Målet med kompetensagendan är att säkerställa att européerna redan tidigt skaffar sig bred kompetens och att det europeiska humankapitalet tas till vara så bra som möjligt. På så sätt kan man höja anställbarheten, konkurrenskraften och tillväxten i Europa. Rent konkret föreslår kommissionen att följande tio åtgärder främjas under de två följande åren:

1) Rådets rekommendation om kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna, som antogs i december 2016 (Upskilling pathways). Syftet är att hjälpa vuxna med låg kompetens-

nivå att uppnå en miniminivå av läs-, skriv- och räknekunskaper och digital kompetens samt att gå vidare mot en examen på andra stadiet.

2) Översyn av den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF), för att bidra till bättre utnyttjande på den europeiska arbetsmarknaden av examina och den kompetens de medför.

3) En koalition för digital kompetens och arbetstillfällen där medlemsstater och aktörer för utbildning, arbetsliv och industri ingår och där det finns en stor reserv av kunniga personer med digital kompetens. Vidare säkerställs det att enskilda och arbetskraften i Europa har tillräcklig digital kompetens.

4) En strategi för branschsamverkan kring kompetens för att utveckla kompetensinventeringen och motverka kompetensbrister inom vissa branscher.

5) Ett verktyg för kartläggning av kompetensprofilen för personer från länder utanför EU, för att i ett tidigt skede kunna kartlägga kompetensen hos asylsökande, flyktingar och andra migranter.

6) En översyn av bestämmelserna för Europass, för att människorna ska kunna erbjudas bättre och användarvänligare verktyg för att presentera sin kompetens och för att man ska få bättre information i realtid om nuvarande och kommande kompetensbehov och på så vis underlätta karriär- och studieval.

7) Yrkesutbildning som ett förstahandsval genom att förbättra möjligheterna till arbetsplatsförlagt lärande för studerande inom yrkesutbildning samt genom att se till att yrkesutbildningens goda resultat på arbetsmarknaden får större synlighet.

8) En översyn av rekommendationen om nyckelkompetenser för livslångt lärande, för att fler människor ska kunna skaffa sig sådana grundläggande färdigheter som behövs i arbetet och livet på 2000-talet. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt att främja företagande och innovativt tänkande.

9) Ett initiativ om uppföljning av personer med examen, för att kunna ta fram bättre information om hur de som fullgjort sina studier avancerar på arbetsmarknaden.

10) Ett förslag om att ytterligare analysera frågan om kompetensflykt och främja utbyte av bästa praxis för att hantera kompetensflykten.

Europeiska unionens reglering och rättspraxis i fråga om statligt stöd

Statligt stöd karaktäriseras av att offentliga medel eller stöd kanaliseras till företag/ekonomiska aktörer så att åtgärden är selektiv, det vill säga stödet riktas till exempelvis vissa företag och snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Bestämmelser om statligt stöd finns i artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I artikel 107.1 sägs att om inte annat föreskrivs i fördragen, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Finansiering som uppfyller kriterierna i artikel 107.1 i EUF-fördraget kan således anses strida mot EU:s regler om statligt stöd.

Våren 2016 offentliggjorde kommissionen ett tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (2016/C 262/01). I tillkännagivandet klargörs kommissionens tolkning av artikel 107.1, så som den har tolkats av unionens domstolar.

Företag och ekonomisk verksamhet står som föremål för EU:s reglering av statligt stöd och EU:s SGEI-reglering (SGEI, tjänster av allmänt ekonomiskt intresse). Det viktiga är att definiera i synnerhet ekonomisk verksamhet och verksamhet av icke-ekonomisk art. Reglerna om statligt stöd gäller endast företag. Enligt kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd har Europeiska unionens domstol konsekvent definierat företag som enheter som bedriver ekonomisk verksamhet, oberoende av deras rättsliga ställning och hur de finansieras. Klassificeringen av en viss enhet som ett företag beror därför helt och hållet på vilken typ av verksamhet den bedriver. Det har ingen särskild betydelse om enheten har upprättats i vinstsyfte. Även icke-vinstdrivande enheter kan erbjuda varor och tjänster på en marknad. Om så inte är fallet, faller enheter utan vinstsyfte utanför kontrollen av statligt stöd. En enhet som bedriver både ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet är att betrakta som ett företag endast med avseende på den ekonomiska verksamheten. All verksamhet som går ut på att erbjuda varor och tjänster på en marknad utgör ekonomisk verksamhet som avses i konkurrensreglerna.² Det att verksamheten klassificeras som social verksamhet eller bedrivs utan vinstsyfte är inte i sig ett tillräckligt särdrag för att verksamheten ska klassificeras som en ekonomisk verksamhet.

Enligt punkt 28 i kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd kan allmän utbildning som anordnas inom ett nationellt utbildningssystem som finansieras och står under tillsyn av staten betraktas som en icke-ekonomisk verksamhet. Enligt kommissionens tillkännandegivande har domstolen slagit fast att staten ”genom att upprätta och upprätthålla ett sådant system för offentlig undervisning som i regel finansieras med medel ur den offentliga budgeten och inte av eleverna eller deras föräldrar, inte avser att bedriva verksamhet i vinstsyfte utan endast att uppfylla sina sociala, kulturella och utbildningspolitiska uppgifter gentemot sina medborgare”.

I punkt 29 i kommissionens tillkännandegivande sägs att den offentliga utbildningens icke-ekonomiska art inte i princip påverkas av att elever eller deras föräldrar ibland måste betala undervisnings- eller inskrivningsavgifter som bidrar till att finansiera kostnaderna för att driva systemet. Sådana avgifter täcker ofta endast en bråkdel av de verkliga kostnaderna för tjänsten och kan således inte betraktas som betalning för den tjänst som tillhandahålls. Därför ändrar de inte det faktum att en offentlig utbildningstjänst som främst finansieras med offentliga medel är av icke-ekonomisk art. Dessa principer kan gälla för offentliga undervisningstjänster såsom yrkesutbildning, privata och offentliga grundskolor och förskolor, sekundär undervisning vid universitet samt universitetsutbildning.

Det framgår av domstolens domar i såväl målet Humbel (C-263/86) som målet Wirth (C-109/92) att det huvudsakliga kännetecknet för undervisningstjänster som tillhandahålls mot ersättning är den avgift som betalas av antingen eleven själv eller en annan person, och som mer eller mindre motsvarar den ekonomiska kostnaden för undervisningen. I ett sådant fall utgör erbjudandet av undervisningstjänster en ekonomisk verksamhet. Om kriterierna för statligt

² Exempelvis Pavlov-domen, mål C-180/98, punkt 75.

stöd inte uppfylls, får stödet inte beviljas utan kommissionens godkännande (artikel 108 (3) i EUF-fördraget). Skyldighet att lämna en förhandsanmälan gäller som huvudregel i fråga om statligt stöd.

Enligt punkt 30 i kommissionens tillkännagivande måste offentliga utbildningstjänster särskiljas från tjänster som finansieras främst av föräldrar och elever eller genom kommersiella intäkter. Till exempel omfattas högre utbildning som finansieras helt och hållet av studenter helt klart av den senare kategorin. I vissa medlemsstater kan offentliga institutioner även erbjuda utbildningstjänster som, på grund av sin art, finansieringsstruktur och förekomsten av konkurrerande privata organisationer, ska betraktas som ekonomiska.

2.3 Bedömning av nuläget

Examina och utbildningar

Genom lagstiftning som trädde i kraft den 1 augusti 2015 reviderades examenssystemet inom yrkesutbildningen för att kunna svara mot de förändringar som skett och som sker i allt snabbare takt vad gäller behoven inom arbetslivet, hos individerna och i samhället, vilka också förändras i allt snabbare takt. I samband med reformen av lagstiftningen skapades ramar för en tydligare examensstruktur och för en reform av examensgrunderna som ska motsvara kraven inom arbetslivet bättre än tidigare. Den kompetensbaserade definitionen av yrkesinriktade examina samt den struktur som består av examensdelar stärktes, vilket har stöttat uppbyggandet av flexibla och individuella studievägar samt främjat identifieringen och erkännandet av tidigare förvärvat kunnande som en del av examen. Detta snabbade också upp examensstrukturen och beslutsfattandet i fråga om den och gjorde det möjligt att reagera mer flexibelt på de förändringar som sker i arbetslivet och samhället. Dessutom förtydligades och förenhetligades lagstiftningen om grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning, särskilt i fråga om den reglering och terminologi som gäller examensstrukturer, examensgrunder och kompetensgrunden. Inom den grundläggande yrkesutbildningen tog man också i bruk kompetenspoäng enligt det europeiska systemet för meritöverföring inom yrkesutbildningen. Kompetenspoäng beskriver omfattningen och djupet hos examina och handledande utbildningar samt delarna av dem och ersatte studieveckorna som baserade sig på studiernas längd. Dessutom ändrades strukturen hos de gemensamma examensdelar som hör till yrkesinriktade grundexamina så att den i högre grad baserar sig på kunnande. Detta genomfördes genom att de tidigare läroämnesliknande gemensamma examensdelarna slogs samman till fyra tematiska examensdelar. Ett mål med reformen av yrkesutbildningen är att fortsätta arbetet med att se över examensstrukturen så att examenssystemet i allt högre grad baserar sig på kunnande och blir allt flexiblere.

Examensstrukturen inom yrkesutbildningen följer en trestegsmodell, som består av tre typer av examina: yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina. Examensstrukturen enligt trestegsmodellen motsvarar väl behoven i arbetslivet inom olika kompetens- och verksamhetsområden och betjänar även individens behov av kompetensutveckling under hela arbetskarriären. Den struktur i tre steg som baserar sig på att det kunnande som examens-typerna genererar definieras och där kunnandet utökas och fördjupas från grundexamina till specialyrkesexamina stöder karriärhandledningen och skapar större klarhet i individens val. Dessutom hjälper den arbetslivet att uppfatta vilket kunnande och vilken kompetensnivå arbetssökanden egentligen har. Förhållandet mellan yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina bestäms dock alltid enligt branschens karaktär och behov. Lagstiftningen förutsätter inte att examina enligt examenstyp bildar ett kontinuum där kunnande läggs till det kunnande som visats i en tidigare examen. I praktiken kan kompetenskraven utgå från

branschbehoven så att examina bildar en utvecklingsstig, där yrkesexamina bildar ett kontinuum med grundexamina och där specialyrkesexamina bildar ett kontinuum med yrkesexamina. Yrkesexamina och specialyrkesexamina kan också vara helt självständiga helheter i förhållande till varandra, och yrkesexamina kan även utgöra inträdesexamina till en bransch, i synnerhet när det inte finns någon grundexamen inom branschen i fråga.

Problemet med examensstrukturen enligt trestegsmodellen är att den kan leda till ett ökat antal examina och överlappande krav på yrkesskicklighet för olika examina. Antalet yrkesinriktade examina har ökat markant under 2000-talet. I synnerhet när det gäller yrkesexamina och specialyrkesexamina är strukturen för närvarande anmärkningsvärt tät. Inom flera studieområden finns det examina där kraven på yrkesskicklighet står nära varandra, och då är det ofta svårt för examinandena och arbetslivet att se skillnaderna mellan närliggande examina eller den yrkeskompetens som bildas av dem. En del examina gäller dessutom ett mycket begränsat yrkesområde och har alltför snäva krav på yrkesskicklighet med tanke på behoven inom arbetslivet som förändras och blir allt mer mångfasetterat i snabb takt. Den täta examensstrukturen bromsar även upp möjligheterna att i examenssystemet snabbt ta in uppdagade nya behov av kunskande i arbetslivet. Inom den täta examensstrukturen svarar man i regel på ett nytt behov av kunskande genom att utforma en ny examen, vilket kräver såväl ändring av förordningen om examensstrukturen som nya examensgrunder och följaktligen är tidskrävande. Arbetslivet förändras snabbt och detta förutsätter att också examenssystemet inom yrkesutbildningen kan reagera på förändrade kompetensbehov på ett smidigare sätt än för närvarande och med framförhållning i fråga om förändringarna i arbetslivet.

De problem som beskrivs ovan kan emellertid lösas genom att examensstrukturen utvecklas systematiskt. Den 15 april 2015 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en styrgrupp för arbetslivet för att förnya examensstrukturen inom yrkesutbildningen enligt en trestegsmodell. Målet är att undanröja oändamålsenliga överlappningar och minska antalet yrkesinriktade examina, i synnerhet antalet yrkesexamina och specialyrkesexamina, genom att sammanföra dem till mera omfattande helheter för att examensstrukturen ska bilda en helhet som både medborgarna och arbetslivet har lättare att förstå än för närvarande och för att examensstrukturen ska göra det möjligt att på ett bättre sätt än för närvarande kombinera olika slag av kunskande och bygga upp individuella studievägar. Omfattande yrkesinriktade examina gör det också möjligt att svara på nya kompetensbehov enbart genom att ändra examensgrunderna, vilket snabbar upp möjligheterna att svara på arbetslivets kompetensbehov.

Yrkesexamina och specialyrkesexamina består för närvarande av obligatoriska och valbara yrkesinriktade examensdelar. I yrkesinriktade grundexamina finns dessutom gemensamma examensdelar och fritt valbara examensdelar, som ingår enbart i yrkesinriktade grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen. Till de gemensamma examensdelarna hör kunskande i kommunikation och interaktion, kunskande i matematik och naturvetenskap, kunskande som behövs i samhället och arbetslivet, och socialt och kulturellt kunskande. De som avlägger en yrkesinriktad grundexamen som en fristående examen avlägger endast de yrkesinriktade examensdelar som ingår i examen och kan inte ens om de så önskar avlägga gemensamma och fritt valbara examensdelar, trots att de skulle kunna behöva i synnerhet gemensamma examensdelar för arbetslivet och med tanke på grundläggande färdigheter som behövs för fortsatta studier. Detta försätter dem som avlägger yrkesinriktade grundexamina i en ojämlik ställning enligt sättet att avlägga examen. För en större jämlikhet bör uppbyggnaden av yrkesinriktade grundexamina vara densamma för alla som avlägger en examen. Vidare bör de gemensamma examensdelarna utvecklas så att de är i mindre grad läroämneliknande och i högre grad kompetensbaserade och utgår från arbetslivet. Det innebär att de gemensamma examensdelarna på ett bättre sätt än för närvarande svarar mot behoven även hos dem som

kommer från arbetslivet för att avlägga examen och att det blir lättare än tidigare att avlägga de gemensamma examensdelarna i samband med de yrkesinriktade examensdelarna.

De nuvarande gemensamma examensdelarna har gällt sedan den 1 augusti 2015. Det har ansetts vara bra att de är omfattande och byggs upp kring tematiska helheter, likaså att de erbjuder rätt omfattande valbarhet. Däremot har de gemensamma examensdelarnas struktur ansetts vara besvärlig när det gäller att bygga upp individuella studievägar. Det har ansetts att i synnerhet examensdelen socialt och kulturellt kunnande gör uppbyggnaden av examen mer invecklad och att examensdelen har en misslyckad benämning, eftersom den i praktiken kan innehålla flera slags kunnande, även sådant som ingår i de övriga gemensamma examensdelarna. Detta har medfört bland annat att examensbetygen inte alltid ger en korrekt bild av individens kunnande. Om en studerande har valt endast matematik eller fysik och kemi som delområde inom examensdelen socialt och kulturellt kunnande, visar examensbetyget detta valbara kunnande i anslutning till examensdelen socialt och kulturellt kunnande trots att det på ett naturligare sätt hör till examensdelen kunnande i matematik och naturvetenskap. Strukturen hos de gemensamma examensdelarna bör följaktligen förtydligas och förenklas.

Enligt de nuvarande bestämmelserna kan de fritt valbara examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina bestå av bland annat yrkesinriktade examensdelar eller gemensamma examensdelar. I examensgrunderna kan dessutom en del av de yrkesinriktade examensdelarna hänföras till de fritt valbara examensdelarna. Detta innebär att reglerna om grundexaminans uppbyggnad är komplexa och svåra att uppfatta. Uppbyggnaden av grundexamina bör vara enklare än för närvarande.

Dimensioneringsprinciper för och omfattning av examina

Enligt den gällande lagstiftningen används kompetenspoäng för att uttrycka omfattningen av grundexamina inom grundläggande yrkesutbildning och omfattningen av de examensdelar som hör till sådana grundexamina samt omfattningen av handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv och av de delar som hör till dessa utbildningar. Kompetenspoängen ger kompletterande information om en examen eller en handledande utbildning eller om delar som ingår i dessa och beskriver omfattningen av och djupet i kunnandet på ett enhetligt sätt. I samband med fristående examina används inget omfattningsmått. Avsaknaden av ett omfattningsmått har försvagat överblickbarheten och jämförbarheten för fristående examina, i synnerhet i internationella sammanhang, och medfört att fristående examina och examensdelar som hör till dem har dimensionerats inofficiellt på flera olika sätt för att beskriva omfattningen av kunnandet. För att yrkesutbildningssystemet ska bli tydligare och mera överblickbart bör ett enhetligt dimensioneringskriterium tas i bruk inom alla yrkesinriktade examina, nämligen kompetenspoäng. Med hjälp av kompetenspoäng framgår det kompetensdjup och den kompetensomfattning som krävs för examen tydligt för arbetsgivaren och examinanden, såväl i Finland som på det internationella planet. Kompetenspoäng kan dessutom användas för att bygga upp smidiga och individuella studievägar när examensdelar från andra yrkesinriktade examina tas in i en examen.

Avläggande av examen och bedömning av kunnandet

Enligt den gällande lagstiftningen kan en yrkesinriktad grundexamen avläggas på två olika sätt: som en grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning eller som en fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Fördelen med två sätt att avlägga examen är att man genom lagstiftning kan se till att olika slags kundgrupper kan hänvisas till att avlägga examen på det sätt som passar dem bäst. I lagstiftningen kan

man dessutom tydligt slå fast vem som betalar examensavgiften eller studerandeavgifterna och hur examen för olika kundgrupper byggs upp. Behoven hos den åldersklass som avslutar den grundläggande utbildningen blir beaktade via den grundläggande yrkesutbildningen, och de olika behoven hos dem som redan förvärvat arbetserfarenhet kan på motsvarande sätt beaktas på ett flexibelt sätt via fristående examina och personlig tillämpning. De kundgrupper inom den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade vuxenutbildningen som definierats i lagstiftningen är dock i praktiken inte internt enhetliga, utan i båda kundgrupperna finns det individer med olika behov. Ur detta perspektiv upprätthåller de olika sätt att avlägga examen som riktar sig till de olika kundgrupperna i onödan skiljemurar mellan yrkesutbildningen för unga och yrkesutbildningen för vuxna, vilka enligt regeringsprogrammet bör undanröjas.

De olika sätt att avlägga examen som riktar sig till de olika kundgrupperna står mycket nära varandra i fråga om påvisande och bedömning av yrkeskompetens. Inom den grundläggande yrkesutbildningen påvisas kunnandet för olika yrkesinriktade examensdelar genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och processer. Dessa situationer benämns yrkesprov. Vid fristående examina visas kunnandet i situationer som benämns examenstillfällen. Även där utförs praktiska arbetsuppgifter i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser i arbetslivet. I praktiken består skillnaden närmast i hur strikt man håller fast vid att kunnandet visas explicit på en arbetsplats och hur många bedömare som beslutar om bedömningen av kunnandet. I synnerhet de studerande och företrädarna för arbetslivet har följaktligen haft svårt att göra åtskillnad mellan de olika sätten att avlägga examen och svårt att uppfatta enligt vilken lagstiftning den studerande avlägger examen i respektive fall.

Om en utbildningsanordnare ordnar en yrkesinriktad grundexamen både inom grundläggande yrkesutbildning och i form av fristående examen, ska utbildningsanordnaren för närvarande för en och samma examen utarbeta både en sådan plan för att ordna fristående examen som lämnas till examenskommissionen och en sådan plan för genomförande och bedömning av yrkesprov som ingår i planen för bedömning av kunnandet och lämnas till organet för yrkesprov. Båda planerna uppdateras vid behov, bland annat när examensgrunderna förnyas. Dessa planer som olika aktörer ska ha och som avviker från varandra har orsakat överlappande arbete för utbildningsanordnarna. Yrkesexamina och specialyrkesexamina kan avläggas enbart i form av fristående examina. Där förekommer det således inte något överlappande arbete.

Enligt den gällande lagstiftningen bedöms fristående examina enligt examensdelar så att företrädare för arbetsgivare, arbetstagare och undervisningsområdet tillsammans beslutar om bedömningen. För närvarande beslutar lärare och företrädare för arbetslivet tillsammans eller var för sig om bedömningen av yrkesprov. Fördelen med den nuvarande trepartsbedömningen inom systemet med fristående examina är att arbetslivet på ett kraftfullt sätt tar del i bedömningen i och med att företrädare för både arbetsgivare och arbetstagare är bedömare. Problemet med trepartsbedömningen har dock varit att det i praktiken har varit svårt att få i synnerhet arbetsgivare att ställa upp för att bedöma vid examenstillfällen. I vissa fall har man tvingats betala dem för bedömningarna. Vidare har många bedömare som företräder arbetsgivare inte tillräckligt praktisk yrkesskicklighet som hänför sig till den examen och examensdel som ska avläggas, vilket har inneburit att deras insats vid bedömningen har varit obetydlig. Fördelen med den nuvarande bedömningen av yrkesprov är att den är smidig visavi bedömarna. En företrädare för arbetslivet och en lärare kan vara bedömare, antingen tillsammans eller var för sig. Problemet med bedömningen av yrkesprov har varit att om enbart en lärare är bedömare blir arbetslivets röst inte alls hörd när det gäller att säkra kvaliteten på kunnandet. Om enbart en företrädare för arbetslivet är bedömare gäller däremot att bedömningen inte alltid följer de bedömningskriterier som angetts i examensgrunderna, utan bedömningen görs i förhållande

till exempelvis arbetslivsbedömarens eget kunnande eller andra examinanders kunnande. Då blir likabehandlingen av de studerande lidande.

Förutom planerna i anslutning till bedömningen av kunnandet och bedömnarna av kunnandet avviker också de betyg som ges examinanderna och de studerande och de som utfärdar betygen från varandra enligt det sätt på vilket examen har avlagts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utfärdas examensbetyg och övriga betyg av utbildningsanordnaren. Både ett examensbetyg och ett betyg över avlagda examensdelar består av två delar, av vilka den ena innehåller information om avlagda examensdelar och den andra information om avlagda yrkesprov. Examenskommissionen utfärdar examensbetyg över avlagda fristående examina och examensdelar. Betyget består av en enda del med information om avlagda examensdelar. De skillnader mellan dokumenten och de olika tillvägagångssätt som beskrivs ovan har medfört extra administrativt arbete för utbildningsanordnarna och examensarrangörerna och försatt dem som avlagt examen i en delvis ojämlik ställning visavi de uppgifter som examensbetyget innehåller och hur snart efter examen de kan få sitt examensbetyg.

Även praxis för rättelse och omprövning av bedömningen av kunnandet är enligt gällande lagstiftning olika inom grundläggande yrkesutbildning och i samband med fristående examina. Inom den grundläggande yrkesutbildningen begärs omprövning inledningsvis muntligen eller skriftligen hos rektor eller hos den som fattat beslut om bedömningen; i fråga om fristående examina begärs rättelse inledningsvis skriftligen hos bedömnarna. Inom den grundläggande yrkesutbildningen får omprövning i nästa steg begäras skriftligen hos det organ för yrkesprov som utbildningsanordnaren har tillsatt; i fråga om fristående examina hos den riksomfattande examenskommissionen, som också i sista hand juridiskt fattar beslut om bedömningen av fristående examina. Olika praxis för rättelse och omprövning försätter dem som avlägger examen i en ojämlik ställning visavi i vilken utsträckning rättelse och omprövning kan begäras hos någon som inte varit med om att besluta om bedömningen.

Handledande utbildningar

Genom den lag (246/2015) om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning som trädde i kraft den 1 augusti 2015 slogs olika utbildningar som förbereder och handleder för grundläggande yrkesutbildning samman till två helheter, nämligen handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. De två nya utbildningshelheterna har visat sig vara välfungerande.

Riksdagen förutsatte i sitt uttalande i sitt svar på regeringens proposition om handledande utbildningar att regeringen målmedvetet följer verkningarna av reformen inom den handledande yrkesutbildningen med avseende på samtliga persongrupper som deltar i utbildningen (RSv 311/2014 rd).

År 2015 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett utredningsarbete om behovet av och tillgången på specialundervisning för personer med de svåraste funktionsnedsättningarna inom yrkesutbildningen (UKM/47/240/2015). Syftet var att klarlägga behovet av och tillgången på yrkesinriktad specialundervisning för personer med de svåraste funktionsnedsättningarna. Utredningen genomfördes av Owl Group Oy och leddes av yrkesutbildningsexperter vid undervisnings- och kulturministeriet. I bakgrunden till utredningen låg en riksomfattande helhetsbedömning av behovet av och tillgången på specialundervisning där man också hade bedömt tillräckligheten hos utbildningsutbudet för personer med de svåraste funktionsnedsättningarna inom utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. För utredningen genomfördes elektroniska enkäter bland tolv utbildningsanordnare med en särskild utbildningsuppgift

inom specialundervisning och grundskolor som ordnar grundläggande utbildning för årskurserna 7—9 eller påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen (Utredning om behovet av specialundervisning för personer med de svåraste funktionsnedsättningarna, 2015, Undervisnings- och kulturministeriet).

Enligt de centrala resultaten och slutsatserna i utredningen kan nybörjarplatserna inom utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv anses vara tillräckliga för de studerande som kommer direkt från den grundläggande utbildningen, men det är en utmaning att det bland de sökande finns personer som inte tidigare har sökt sig till eller blivit antagna till utbildningen. Enligt utredningen finns det inte på riksplanet på längre sikt något behov av att öka den totala dimensioneringen av antalet studieplatser.

Enligt utredningen bör utbildningsanordnarna säkerställa ett kompetensbaserat genomförande, varvid även antagningen av studerande till utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv blir flexiblere. Utbildningsanordnarna kan också på ett smidigare sätt tillhandahålla utbildning tillsammans med handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Enligt utredningen bör utbildningsanordnarnas samarbete fortsätta för att de studieplatser som finns ska kunna fördelas regionalt. Om utbildning inte kan flyttas till mindre orter, bör man se till att det även i fortsättningen finns tillräckligt med studiebostadsplatser vid de större verksamhetsställena.

Utbildningsanordnarnas samarbete med den grundläggande utbildningen vid övergångsskedet i utbildningen spelar enligt utredningen en viktig roll för dimensioneringen av nybörjarplatserna. Trots att det redan bedrivs mycket samarbete bör man enligt utredningen fästa särskild uppmärksamhet vid insatser för att stödja grundskolorna i samarbetet med vårdnadshavarna för att tillträde till utbildning samt rätt och lämplig utbildningsväg ska kunna säkerställas.

Studier som förbättrar studiefärdigheterna

Bestämmelser om studier som förbättrar studiefärdigheterna fogades till lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning genom lag 247/2015 som trädde i kraft den 1 augusti 2015, samtidigt som bestämmelser om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv fogades till lagen om grundläggande yrkesutbildning genom lag 246/2015. Syftet med studier som förbättrar studiefärdigheterna har varit att för den vuxna befolkningen, och i synnerhet den vuxna invandrarbefolkningen, skapa en lämplig utbildningsheltet och utveckla de studiefärdigheter som krävs i studier som syftar till att avlägga fristående examen, med sikte på bättre studiemässiga färdigheter.

Styrning och tillståndsreglering

Den gällande styrnings- och regleringsmodellen har utformats under en tid då arbetsmarknaden fortfarande i mycket hög grad fungerade i enlighet med traditionella övergångar. Grundläggande yrkeskompetens som förvärvats som ung stod som utgångspunkt, och den kompletterades genom breddning och fördjupning under karriären. För arbetsmarknadens behov skapade man ett yrkesutbildningssystem som byggde på ett system som siktade till att förvärva grundläggande kompetens och som kompletterades av yrkesinriktad vuxenutbildning. Individernas studiegångar har dock förändrats när arbetslivet har förändrats. När kompetensbehoven förändras och blir allt mångformigare krävs det allt oftare att examina och olika sätt att förvärva kunskaper kombineras på ett nytt och smidigt sätt. Styr- och regleringssystemen inom den grundläggande yrkesutbildningen och inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen avviker från varandra och förmår inte till alla delar skapa förutsättningar för att svara på kom-

petensbehoven. Systemen medför också osmidighet när det gäller utbildningsanordnarnas möjligheter att erbjuda möjligheter till kompetenshöjning enligt kundernas mål. Vägarna från yrkesutbildning till arbetslivet och till fortsatta studier har diversifierats, och vuxna personers utbildningsbehov bygger inte längre lika tydligt på tidigare förvärvat kunnande. Det nuvarande styr- och regleringssystemet fördelas på separata helheter och försvårar möjligheterna att hitta sådana utbildningslösningar som lämpar sig bäst för kunden och arbetslivet, exempelvis när det gäller att välja mellan utbildning vid en läroanstalt eller läroavtalsutbildning, att kombinera dessa former för ordnande av utbildning eller att på ett flexibelt sätt fördela de resurser som anvisats yrkesutbildningen i enlighet med kundernas behov.

I enlighet med den gällande lagstiftningen bedömer undervisnings- och kulturministeriet om den som ansöker om tillstånd att ordna yrkesutbildning har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen. När det gäller fristående examina bedömer examenskommissionerna dessutom om examensarrangören har förutsättningar att ordna examenstillfällena. Förfarandet har inneburit att tillståndspraxis har blivit komplicerad och att det har uppkommit situationer där en anordnare har tillstånd att ordna utbildning men inte att ordna examenstillfällena. Bedömningen av förutsättningarna att ordna yrkesutbildning har spridits över flera aktörer utan att bilda någon klar helhet. Lagstiftningen förutsätter dock att utbildningsanordnaren svarar för att den som deltar i förberedande utbildning har möjlighet att avlägga en fristående examen som en del av utbildningen. En anordnare som inte har rätt att ordna examina blir tvungen att köpa tjänsten från någon annan utbildningsanordnare eller examensarrangör. Upphandlingsverksamheten mellan utbildningsanordnarna har inte i alla situationer varit kostnadseffektiv och inte heller tydlig. Inom ramen för regleringssystemet har man dock med hjälp av samarbete kunnat svara på olika kompetensbehov på ett flexibelt sätt. En anordnare har då skaffat en del av tjänsterna från andra anordnare. Ansvarsfördelningen mellan anordnarna har emellertid inte alltid varit tydlig, och det samlade ansvaret för den utbildning som ordnas har blivit oklart.

Inom den grundläggande yrkesutbildningen fastställs enligt nuvarande lagstiftning det maximala antal studerande som i regel utgör taket för finansieringen av verksamheten. Antalet studerande enligt tillståndet att ordna utbildning kan emellertid överskridas i fråga om den finansiering som beviljas, om undervisnings- och kulturministeriet fattar ett sådant beslut och det finansieringsbelopp som det beslutats om i budgeten möjliggör detta. I tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning anges i regel det minsta antal studerandeårsverken som styr ministeriets finansieringsbeslut så att oberoende av utfallet ska prestationer fördelas minst till ett antal som motsvarar minimiantalet enligt tillståndet. Tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning innehåller inget prestationstak. Den kvantitativa regleringen av grundläggande yrkesutbildning har varit osmidig, eftersom maximiantalen inte har kunnat ändras utan att tillståndet att ordna utbildning ändras. Denna typ av kvantitativ reglering har dock lämpat sig för långvarig utbildning där utbildningens karaktär innebär att de årliga variationerna i volymen är mindre. Inom yrkesinriktad tilläggsutbildning har det varit möjligt att ändra studerandevolymen årligen i samband med finansieringsbeslutet. Detta har lämpat sig bra för utbildning som är kortvarigare än grundexamina. Minimiantalet enligt tillstånden har emellertid i vissa fall medfört att finansiering har beviljats trots att det inte har funnits någon verksamhet. Till följd av de separata regleringssystemen har den kvantitativa regleringen av yrkesutbildningen inte bildat någon speciellt tydlig helhet.

I tillstånden att ordna grundläggande yrkesutbildning anges för närvarande de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas permanent. Platserna för ordnande av utbildningen anges inte i tillståndet att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning. När det gäller grundläggande yrkesutbildning har det att kommunerna anges i tillstånden gjort det möjligt att bedöma tillgången på

utbildning i förhållande till behoven hos unga, i synnerhet den åldersklass som avslutar den grundläggande utbildningen, och i förhållande till regionens arbetskraftsbehov. Yrkesinriktad tilläggsutbildning handlar däremot i högre grad om samarbete mellan företag och arbetsplatser. Företag ingår ofta sådana avtal med anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning där statssandelsfinansierad verksamhet och avgiftsbelagd serviceverksamhet kombineras. Därför har det inte varit ändamålsenligt att koppla verksamheten till regioner eller kommuner.

Det finns ingen kvantitativ reglering som gäller grundexamensinriktad läroavtalsutbildning. Utbildningsanordnarna har kunnat ordna utbildning enligt arbetslivets behov. Tilläggsutbildning omfattas av kvantitativ reglering. Det har inte behövts någon kvantitativ reglering inom grundexamensinriktad utbildning, eftersom arbetsgivarnas efterfrågan på långvarig utbildning är mer begränsad än efterfrågan på kortvarigare tilläggsutbildning. Detta har inneburit att läroavtalsutbildningens volym har hållits på en rätt stabil nivå. Avsaknaden av en kvantitativ reglering har dock medfört situationer där volymerna för grundexamensinriktad läroavtalsutbildning har ökat markant för några anordnare, vilket har berott på lagstridiga förfaranden och på att utbildningen de facto har inriktats på annat än på avläggande av grundexamina.

Avbrott och genomströmning i yrkesutbildningen

Avbrotten inom yrkesutbildningen har minskat successivt under hela 2000-talet. Under motsvarande period har avbrotten inom yrkesutbildningen minskat mer än avbrotten på andra utbildningsstadiet. Enligt de senaste uppgifterna från Statistikcentralen avbröt 6,9 procent av de studerande helt och hållet sin yrkesutbildning under läsåret 2013—2014.

Tabell 7. Studerande som helt och hållet avbrutit studierna inom grundläggande yrkesutbildning

läsår	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
avbr. %	9,4 %	9,2 %	8,9 %	7,6 %	8,1 %	8,1 %	7,8 %	7,6 %	6,9 %

Källa: Statistikcentralen

Under läsåret 2013—2014 avbröt kvinnor sin yrkesutbildning något mera sällan än män (6,7/7,0). De studerande avbröt i regel sina studier mest inom det naturvetenskapliga området samt inom naturbruk och miljöområdet, och minst inom social-, hälso- och idrottsområdet. Inom gymnasie- och yrkesutbildning för unga avbröt studerande över 19 år studierna klart oftare än yngre studerande.

Det finns många faktorer som bidrar till att yrkesinriktade studier avbryts. I bakgrunden till avbrotten kan finnas exempelvis misslyckade val av studieområde, bristfällig studiehandledning, bristfälliga studiefärdigheter, hälsorelaterade skäl, svårigheter i det personliga livet, motivationsproblem, avsaknad av lämpliga utbildningsmöjligheter, sysselsättningsutsikterna inom branschen samt även övergång till arbetslivet under pågående studier. Avbrott i studierna kan utgöra en orsak till marginalisering. Avbrotten kan emellertid också vara en konsekvens av en marginaliseringsutveckling som redan har initierats.

De regionala variationerna i antalet studerande som avbryter sina studier påverkas av bland annat områdets näringsstruktur och sysselsättningsmöjligheterna för ungdomarna i vilka det kan finnas till och med stora skillnader. De utbildningsbranschspecifika skillnaderna i fråga om avbrotten är också relaterade till sysselsättningsutsikterna men även till dragningskraften

hos arbetsuppgifterna inom en viss bransch. De är dessutom relaterade till de möjligheter och den kunskapsgrund som de studerande har att på den sista årskursen inom den grundläggande utbildningen göra studieval som träffar rätt. Det finns studerande som avbryter studierna trots att de har fått en plats inom ett önskat utbildningsområde, vilket innebär att den studiehandledning och det stöd som den grundläggande utbildningen erbjuder har en accentuerad roll.

Inom yrkesutbildningen har man genomfört flera omfattande åtgärder för att minska avbrotten. Det senaste exemplet är programmet för effektivisering av genomströmningen inom yrkesutbildningen åren 2012—2015.

Programmet för effektivisering av genomströmningen inom yrkesutbildningen (2011—2015) avslutades hösten 2015. I programmet deltog 55 stora utbildningsanordnare och det omfattade mer än 88 procent av de studerande som avlägger en yrkesinriktad grundexamen på läroplansbasis. Effektiviseringsprogrammet fokuserade på att utveckla den grundläggande yrkesutbildningen för att avbrotten i studierna ska minska och för att examina ska avläggas inom den målsatta tiden. Inom effektiviseringsprogrammet satsade man särskilt på att ta fram föregripande och mer individuella handlingsmodeller för studiehandledning och studerandevård, att ta fram pedagogiska lösningar, handledningspraxis och handlingsmodeller som stöder avläggande av hela examen samt att erbjuda olika arbetsintensiva inlärningsmiljöer och inlärningsmöjligheter.

Resultaten av den kvantitativa uppföljningen av programmet visar att avbrottsskillnaderna mellan utbildningsanordnarna kvarstod på en hög nivå. Under den sista uppföljningsperioden (2014—2015) varierade skillnaderna från 1,3 till 17,8 procent. Bra utbildningsanordnare lyckades minska avbrotten ytterligare, medan de sämre utbildningsanordnarna hölls kvar på samma siffror som tidigare. Även skillnaderna mellan olika utbildningsområden och olika grundexamina har fortsatt vara stora, och skillnaderna har uppvisat samma riktning under hela programmets gång.

Risken för att studierna avbryts är mångdubbelt större för 20—24-åringar än för yngre studerande. Orsakerna till avbrotten uppvisar också en större mångfald inom denna åldersgrupp än bland yngre studerande. Resultaten av studerandeenkäter visar att drygt en tredjedel upplever att studierna är alltför lätta. En del av de studerande anser däremot att studierna är alltför stressande och alltför krävande. Det behövs individuella studievägar och alternativa undervisningsmetoder, mångsidiga inlärningsmiljöer och tillräckligt med handledning och stöd i olika former.

Ett klart och tydligt resultat av effektiviseringsprogrammet är att de studerandes övergripande välfärd, inklusive god hälsa, livsbalans samt upplevelse av delaktighet och möjlighet att påverka de egna studierna, förebygger studieavbrott. Observationerna av uppföljningen visar att inom gruppen 20—24-åringar uppvisar orsakerna till studieavbrotten en större mångfald än inom yngre åldersgrupper. Avbrotten kan ha orsaker som hänför sig till vuxenlivet, exempelvis sysselsättning, familjefrågor eller ekonomiska bekymmer, eller till ett kontinuum av tidigare utbildningsproblem, såsom tidigare avbrott eller arbetslöshet.

Av resultaten kan också utläsas att könstillhörigheten på ett betydande sätt förklarar avbrotten, och den könsrelaterade differentieringen är fortfarande en utmaning inom den grundläggande yrkesutbildningen. Den starka differentieringen av vissa branscher som flick- och pojkbanscher höjer också avbrottsprocenten inom de berörda branscherna. Avbrotten innebär att segregationen inom utbildningen stärks, och detta problem bör åtgärdas genast i början av studierna.

Genom åtgärderna för att minska avbrotten inom utbildningen har man lyckats minska avbrottsgraden i jämn takt, men antalet studerande som avbryter studierna har hållits på en relativt stabil nivå. Det innebär att när antalet studerande inom yrkesutbildningen väl har ökat kommer en proportionellt sett större del av de studerande att avlägga en examen medan ett absolut sett lika stort antal studerande kommer att avbryta utbildningen. Det behövs således även i fortsättningen åtgärder för att minska avbrotten.

Att söka sig till studier eller examen samt antagning som studerande

När det gäller ansökningsförfaranden inom yrkesutbildning förekommer det skillnader mellan olika utbildningsformer. Under de senaste åren har man i betydande grad utvecklat ansökningsförfarandena inom yrkesutbildningen och Utbildningsstyrelsens elektroniska ansöknings-tjänster, och utveckling behövs även i fortsättningen. Gemensam ansökan främjar en smidig övergång till utbildning på andra stadiet för den åldersklass som avslutat den grundläggande utbildningen, och de smidiga förfarandena för kontinuerlig ansökan vid sidan om gemensam ansökan svarar mot behoven hos olika grupper av sökande, exempelvis vuxna. Den gällande regleringen av ansökningsförfaranden och urvalsgrunder är inte till alla delar tydlig och konsekvent. Regleringen bör göra det möjligt att på ett smidigt sätt söka sig till utbildning samtidigt som den bör säkerställa att de sökande behandlas lika och har ett tillräckligt rättsskydd.

I dagsläget finns det ingen heltäckande statistik över andra sökande än sökande som deltar i gemensam ansökan, eftersom uppgifter om dem som söker sig direkt till en utbildningsanordnare inte registreras i Studieinfo-tjänsten. Exempelvis våren 2015 deltog sammanlagt 79 662 sökande i gemensam ansökan, och av dem sökte sig 46 324 i första hand till grundläggande yrkesutbildning. Ungefär 34 000 studerande tog emot en studieplats inom yrkesutbildningen. År 2015 inledde sammanlagt ungefär 111 000 studerande sina yrkesutbildningsstudier, vilket innebär att för ungefär 65 000 av dem som inledde sina studier finns det inte några tillgängliga uppgifter om ansökan eller bakgrund. Det går inte heller att få heltäckande uppgifter om de sökande som har sökt sig till en utbildning direkt hos en utbildningsanordnare men inte blivit antagna eller att på ett heltäckande sätt få sådana uppgifter. Detta försämrar möjligheterna att vidta styråtgärder eller andra åtgärder för att främja tillträde till utbildning samt att säkerställa att de sökande och de intresserade individerna behandlas jämlikt.

Identifiering av kunnande, erkännande och personlig tillämpning

De olika sätten att avlägga examen och de olika formerna för ordnande av utbildning har lett till att yrkesutbildningssystemet inrymmer ett flertal dokument med olika benämningar och sinsemellan något avvikande innehåll i vilka examinandens eller den studerandes val och individuella studieväg antecknas. En personlig studieplan har gjorts upp för studerande inom grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildningar för grundläggande yrkesutbildning. Inom läroavtalsutbildning ska läroavtalet åtföljas av ett individuellt studieprogram. En individuell plan för hur undervisningen ska ordnas görs upp för de studerande som får specialundervisning. I samband med fristående examina görs för varje sökande upp ett dokument om personlig tillämpning när det gäller ansökan, förvärv av kunnande och avläggande av examen. Denna mångfald av olika dokument medför rikligt med administrativt arbete för utbildningsanordnarna och skapar förvirring hos de studerande och i arbetslivet.

Den gällande lagstiftningen innehåller också skillnader som gäller de åligganden och processer där personlig tillämpning ska göras och smidiga och individuella studievägar ska byggas. Exempelvis erkännande av kunnandet är en rättighet för studerande inom grundläggande yrkesutbildning och genomförs alltid på ansökan av den studerande. I samband med fristående

examina är identifiering och erkännande av kunnandet däremot en skyldighet för utbildningsanordnaren eller examensarrangören. Det tidigare förvärvade kunnandet ska identifieras och erkännas som en del av examinandens examen på basis av de dokument och utredningar som examinanden lägger fram. Processen för personlig tillämpning och de dokument som upprättas utgående från den bör förenhetligas för att alla examinander och studerande inom handledande utbildningar ska ha samma möjligheter att bygga upp en individuell studieväg och att på ett smidigt sätt avancera i riktning mot sitt mål. Dessutom bör identifiering och erkännande av kunnandet alltid vara en skyldighet för utbildningsanordnaren, för att resurserna för yrkesutbildning ska kunna riktas till förvärv av kunnande som saknas och därigenom effektivisera utbildningen och förkorta studietiderna och möjliggöra en snabbare övergång från utbildningen till arbetslivet.

Inom yrkesutbildningssystemet finns det dessutom olika slags trepartsorgan eller organ med i övrigt bred sammansättning som har hand om delvis samma, delvis olika uppgifter och till vilka utbildningsanordnarna och examensarrangörerna för godkännande ska sända planer om anordnande av examina eller påvisande och bedömning av kunnande. Detta medför överlappande arbete för utbildningsanordnarna, i synnerhet när det gäller yrkesinriktade grundexamina där planer som gäller avläggande av samma examen ska lämnas in till examenskommissionen utformade på ett visst sätt och till organet för yrkesprov utformade på ett lite annorlunda sätt. Situationen är klarare för yrkesexamina och specialyrkesexamina, eftersom dessa examina kan avläggas endast som fristående examina. Även anordnandet av fristående examina har dock varit förenat med överlappande arbete, eftersom varje examenskommission har krävt att examensarrangörerna använder specifika blanketter eller tillvägagångssätt.

Trepartsorgan

Inom yrkesutbildningssystemet finns det enligt gällande lagstiftning olika slags trepartsorgan eller organ med i övrigt bred sammansättning som har hand om delvis samma, delvis olika uppgifter. För planeringen och genomförandet av yrkesprov ska utbildningsanordnaren tillsätta ett eller flera organ, där medlemmarna företräder utbildningsanordnaren, lärarna och de studerande samt arbets- och näringslivet inom respektive bransch eller branscher. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ. De riksomfattande examenskommissioner på trepartsbasis som tillsätts av Utbildningsstyrelsen och vars medlemmar företräder arbetsgivare, arbetstagare, lärare och självständiga yrkesutövare ingår i sin tur avtal om att ordna fristående examina, säkerställer kvaliteten på ordnandet av fristående examina samt utvecklar systemet med fristående examina och de fristående examina. Dessutom har systemet med utbildningskommissioner och den styrgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet och de utbildningskommissioner tillsatta av Utbildningsstyrelsen som ingår i systemet till uppgift att i egenskap av expertorgan utarbeta kvalitativa prognoser för utbildningssektorn och att främja växelverkan mellan utbildningssektorn och arbetslivet inom yrkesutbildning på andra stadiet och högskoleutbildning. De enskilda utbildningskommissionerna ska bland annat följa, bedöma och göra upp prognoser för hur utbildningen och behovet av kompetens i arbetslivet utvecklas och lämna in initiativ till olika aktörer om hur de yrkesinriktade examina samt yrkesutbildningen och den högre utbildningen kan utvecklas innehållsmässigt.

Utbildningsanordnarna och examensarrangörerna ska till organen för yrkesprov eller till examenskommissionerna för godkännande och undertecknande ge in planer om ordnande av examina eller påvisande och bedömning av kunnandet, beslutsförslag och betyg. Detta medför överlappande arbete för utbildningsanordnarna, i synnerhet när det gäller yrkesinriktade grundexamina där planer som gäller avläggande av samma examen ska lämnas in till examenskommissionen utformade på ett visst sätt och till organet för yrkesprov utformade på ett lite

annorlunda sätt. Situationen är klarare för yrkesexamina och specialyrkesexamina, eftersom dessa examina kan avläggas endast som fristående examina. Även anordnandet av fristående examina har dock varit förenat med överlappande arbete, eftersom varje examenskommission har krävt att examensarrangörerna använder specifika blanketter eller tillvägagångssätt. Behovet av samt rollen och uppgifterna för organen bör omprövas med tanke på utvecklingen av ett nytt yrkesutbildningssystem och kvalitetssäkringen.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats

För närvarande förvärvas kunskaper på en arbetsplats i form av inläring i arbetet inom den grundläggande yrkesutbildningen, som läroavtalsutbildning samt genom att kunskaper enligt de mål som planerats vid personlig tillämpning förvärvas på arbetsplatser.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats har utvecklats under hela 2000-talet. Det har gjorts flera undersökningar om detta samt en omfattande extern utvärdering.

Inläring i arbetet för unga och läroavtalsutbildning för unga har utvecklats i synnerhet sedan 2014 som en del av åtgärdshelheten för en reform av ungas inläring i arbetet och ungas läroavtalsutbildning inom ramen för ungdomsgarantin. En uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammets resultat och genomslag färdigställdes mot slutet av 2015 (Owal Group Oy). Rapporten, som hade beställts av undervisnings- och kulturministeriet, innehöll utvecklingsförslag som gäller dagens inläring i arbetet och läroavtalsutbildning i synnerhet som en utbildningsform för unga. Samarbete mellan läroavtals- och läroanstaltsaktörerna är viktigt när det gäller att utveckla alternativet med läroavtal som studieväg. De skiljemurar som utbildningsanordnarna delvis själva byggt upp och konkurrensen mellan olika resultatenheter bromsar för närvarande upp utformningen av flexibla och kundinriktade lösningar och försvårar informationen om olika utbildnings- och servicemöjligheter och möjligheterna att lära av andra.

För att läroavtalsutbildningen, eller över lag lärandet på arbetsplatser, ska kunna utökas förutsätts det enligt rapporten att ledningen engagerar sig och går in för att målmedvetet leda i riktning mot målet. Även arbetsgivarna behöver bli mer medvetna om olika möjligheter, och över lag få mer kännedom om läroavtalsutbildningen. För att individuella studievägar ska kunna främjas krävs det mera information och attitydpåverkan förutom bland undervisningspersonalen också bland de unga och vårdnadshavarna. Det svåra sysselsättningsläget ses som den primära utmaningen när det gäller att ingå läroavtal. Företagens osäkra ekonomi men även kommunernas varierande praxis och tårånda för att främja ungdomsgarantin har påverkat åtgärdsprogrammets projektverksamhet och ingåendet av läroavtal. För att främja modeller som kombinerar utbildning vid en läroanstalt och läroavtalsutbildning bör reformen av det finansiella systemet slutföras så att systemet sporrar utbildningsanordnarna att ta fram och genomföra sådana modeller för att ordna utbildning som innebär att olika utbildningsformer kombineras. För flera aktörer befinner sig arbetet fortfarande på försöksstadiet när det gäller att ta fram inlärningslösningar och inlärningsmiljöer som stöder inläringen på arbetsplatsen och utnyttjar informations- och kommunikationsteknik. I arbetsgivarnas svar accentuerades i synnerhet lärarnas aktivitet som en faktor som har betydelse för att inläringen i arbetet ska vara framgångsrik. De flesta utvecklingsobjekt, men även god praxis, som arbetsgivarna lyfte fram hänför sig till samarbete med arbetsgivaren, utbyte av information och lärarnas närvaro på arbetsplatserna.

Annukka Norontaus granskade i sin doktorsavhandling (Oppisopimuskoulutus yritysten tuotantamateriaalin palveluna: tavoitteista vaikutuksiin, Villmanstrand 2016) de mål som företagen har när det gäller läroavtalsutbildning och de effekter som uppkommer för de företag som

tillhandahåller utbildning. Undersökningen gällde sådana små och medelstora företag inom olika branscher som har tillhandahållit läroavtalsutbildning och har mångårig erfarenhet av detta. I undersökningen deltog också små och medelstora företag för vilka läroavtalsutbildning med tillhörande verksamhet var obekant. I undersökningen klargjordes perspektivet för tillhandahållande av service och tillhörande mål och effekter för företagen och läroavtalsutbildningens administrativa aktörer. Enligt undersökningen anses läroavtalsutbildningen ha positiva och neutrala effekter, och det finns nästan inga branschspecifika skillnader i fråga om effekterna. Både för de studerande och för arbetsgivarna är upplevelsen av att skapa och producera värde ett viktigt led på vägen till positiva effekter. Även företagets engagemang samt ledningskompetens i fråga om arbetet och utbildningen backar upp de positiva effekterna. Det är viktigt för företagen att ha en bra image som utbildare. Effekterna av att tillhandahålla läroavtalsutbildning är mer omfattande än de uppställda målen, i synnerhet när det gäller effekterna i fråga om strukturellt kapital. Läroavtalsutbildningens genomslagskraft i ett företag uppkommer av förhållandet mellan målen och effekterna. Sammantaget kan det konstateras att läroavtalsutbildningen har bra genomslagskraft och prestationsförmåga i företagen trots att kvaliteten varierar en aning. Initierande, inledande och tillhandahållande av läroavtalsutbildning hänför sig ofta till sådana utvecklingsorienterade personer som någon gång i livet har haft positiva erfarenheter av möjligheterna med läroavtalsutbildning. Enligt undersökningen består kostnaderna för läroavtalsutbildningen av kostnader för anställningsförhållandet, kostnader för frånvaro från arbetet under den teoretiska utbildningen samt kostnader för handledning och bedömning, men utbildningen anses vara ekonomiskt lönsam. Tillhandahållande av läroavtalsutbildning förhindras i huvudsak av brist på kommunikation och information, utebliven identifiering av en utbildningsmöjlighet, företagets svaga utbildningskultur samt oklara föreställningar och uppfattningar. Faktorer relaterade till anställningsförhållandet och ekonomiska faktorer, faktorer relaterade till den ungas utvecklingsstadium samt många slags pedagogiska och etiska faktorer utgör enligt undersökningen moderatorer när det gäller att tillhandahålla läroavtalsutbildning för unga. Av undersökningen framgick dessutom att begreppet unga är diffust både begreppsmässigt och med avseende på referensgruppen. De olika formerna av yrkesutbildning och läroavtalsutbildning samt de många begreppen skapar också oklarhet i båda kontexterna, nämligen i företag där läroavtalsutbildning tillhandahålls och i företag där sådan utbildning inte tillhandahålls.

Rådet för utbildningsutvärdering genomförde år 2006 en utvärdering av studier på arbetsplatsen och en uppföljande utvärdering år 2010 (Publikationer från Rådet för utbildningsutvärdering 44). Utvärderingen av studier på arbetsplatsen gällde såväl inläring i arbetet som läroavtalsutbildning. Enligt utvärderingen hade de allmänna målen för inläring i arbetet då uppfyllts relativt väl. Inläring i arbetet har främjat yrkesutbildningens konkurrenskraft och bidragit till att utbildningen i högre grad utgår från arbetslivet, ökat dialogen mellan olika aktörer och lärarnas arbetslivskontakter, förändrat de studerandes inlärningsmiljö så att den i högre grad baserar sig på arbetslivet, främjat yrkeskompetensen, stärkt yrkesutbildningens dragningskraft och förutsättningar att trygga möjligheterna att få kvalitativt och kvantitativt tillräcklig arbetskraft för arbetslivet, stärkt de studerandes kännedom om arbetets faktiska karaktär, verksamhetssätten i arbetslivet och arbetsmarknaden och underlättat sysselsättning, sänkt sysselsättningsströskeln för unga som löper risk att bli utslagna och för specialstuderande och bidragit till förändrade attityder gentemot dessa. Samarbetet med arbetslivet och formerna för samarbetet varierar från en anordnare till en annan. Utbildningsanordnarna avgränsade i hög grad samarbetet med arbetslivet till att gälla inläring i arbetet. Andra aspekter på samarbete med arbetslivet och utbildningens arbetslivsmatchning har ägnats mindre uppmärksamhet. Arbetslivsengagemanget och möjligheterna att orka sågs som orosmoment. Fortlöpande användning av samma "bra" platser för inläring i arbetet kan leda till belastning och därmed trötthet, frustration och vägran. På arbetsplatserna uppdagades förvirring i fråga om olika styr-, upp-

följnings- och finansieringspraxis visavi utbildningsformer och utbildningsområden samt anordnare. För partnerskapsförhållanden behövs det enhetliga förfaranden mellan olika utbildningsanordnare och sektorer. Dessutom behövs det allt bättre samordning också mellan olika utbildningsformer. Verksamhetssätten inom grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning - inklusive arbetskraftspolitisk utbildning - har inte heller förenhetligats, och kopplingar till yrkeshögskolornas verksamhetssätt har inte diskuterats. Det lyftes fram som ett problem att arbetsplatserna, i synnerhet arbetsplatshandledarna och arbetsplatsutbildarna, inte klarar av att behärska många olika former av praxis. Ur arbetslivets perspektiv skulle det vara motiverat att olika anordnare, läroanstalter och branscher har samma verksamhetssätt och principer.

Skiljemurarna mellan olika utbildningsformer, läroanstalter och branscher har inverkat negativt på det interna samarbetet inom anordnarens organisation. God praxis för läroavtalsutbildning och vuxenutbildning har nästan inte alls tagits till vara för att utveckla inläringen i arbetet. Inläring på arbetsplatsen i samband med läroavtalsutbildning har inte heller utvecklats samtidigt som inläring i arbetet. Det ringa samarbetet mellan olika utbildningsformer, utbildningsnivåer och branscher ansågs i hög grad vara en följd av styrsystemets strukturer och de skarpa skiljemurar som uppkommit i och med detta. Till följd av flera strukturella faktorer och av många andra orsaker finns det olika utbildnings- och träningspraxis för arbetsplatsutbildare/arbetsplatshandledare inom yrkesprovsbaserad utbildning och läroplansbaserad utbildning. Detta är inte ändamålsenligt med tanke på exempelvis en ändamålsenlig användning av utbildningsresurser, att lära av andra och övergripande utveckling av handledningspraxis. För såväl lärare som arbetsplatshandledare gäller att utbildningsbehoven är permanenta. Behoven av höjda anslag accentuerades vid inläring på arbetsplatsen i samband med läroavtalsutbildning. Utgångspunkten är att i förhållande till annan grundläggande utbildning bör utbildningsanordnarna ha jämlikare ekonomiska utgångslägen och resurser att informera och marknadsföra, anordna, handleda och utvärdera samt utveckla inläring på arbetsplatsen än för närvarande. Det grundläggande problemet är att de ekonomiska resurserna för läroavtalsutbildning motsvarar 60 procent av priset per enhet för annan grundläggande yrkesutbildning. Detta påverkar bland annat de utbildningsersättningar som betalas till arbetsplatserna och som kan sjunka ytterligare när kostnaderna för de teoretiska studierna stiger.

I den uppföljande utvärdering av studier på arbetsplatsen som Rådet för utbildningsutvärdering genomförde 2010 konstaterades att inläringen i arbetet hade utvecklats väldigt mycket sedan den nationella utvärderingen från 2006. Verkställandet av yrkesprov och utvecklingsarbetet i anslutning till dem har haft speciellt stor betydelse. Yrkesprov som en del av inläringen i arbetet ses som ett viktigt mål. Det går inte och anses inte heller vara nödvändigt att åtskilja inläring i arbetet från yrkesprov. Yrkesproven håller följaktligen på att integreras i inläringen i arbetet och den bedömning av de studerande som hänför sig till inläringen i arbetet. I och med yrkesproven har tyngdpunkten vid bedömningarna av de studerande förskjutits till bedömning av kunnandet. Målen för inläring i arbetet har blivit tydligare och samarbetet med arbetsplatserna har intensifierats och förtydligats. Utbildningen utgår på det hela taget i allt högre grad från arbetslivet. Även organiseringen av inläring i arbetet är smidigare och mer systematisk än tidigare. Arbetsplatshandledarnas och lärarnas utbildningsbehov och behovet av perioder i arbetslivet för lärarna är fortlöpande. Det ordnas både utbildning och perioder i arbetslivet, men behovet är större än vad som kan genomföras. Alla arbetsplatser har dock inte någon utbildad arbetsplatshandledare. De största bristerna i förhållande till nationella rekommendationer och fullföljande av dem hänför sig till pedagogisk ledning, obetydlig sänkning av skiljemurarna mellan olika utbildningsformer och utbildningsnivåer och undanröjande av strukturella hinder i anslutning till dessa, ersättningar till arbetslivet inom social- och hälsovårdsområdet samt utbildningsanordnarnas utvecklade system för självvärdering, upp-

följning och respons. Det finns inte tillräckligt många utbildade arbetsplatshandledare. Handledningsresurserna på arbetsplatserna är ringa, och därför är det svårt att handleda och bedöma de studerande. På arbetsplatserna förstår man inte det språk som läroanstalterna använder sig av. Terminologin i läroplanen är främmande. I synnerhet bedömningskriterierna upplevs som svåra. Arbetsplatserna har begränsade resurser att beakta olika studerandes handledningsbehov och övriga behov. Unga studerande är ofta alltför oerfarna för att kunna utföra krävande uppgifter, och därför behöver de individuell handledning och klart definierade uppgifter och annat stöd. På vissa arbetsplatser ses de studerande som arbetskraft, vilket kan innebära att den studerande hindras från att studera enligt målen.

I slutsatserna i den uppföljande utvärderingen konstateras att enligt principen om livslångt lärande bör utbildning och arbetsliv på ett smidigare sätt än för närvarande överlappa varandra och växla i personernas arbetshistoria. Inom nationella utvecklingsprojekt bör man skapa nya modeller och alternativa verksamhetssätt där man beaktar livslångt lärande, förändrade krav inom arbetslivet och förändrade krav som gäller arbetslivsfärdigheter, internationalisering, färdigheter för självständig yrkesutövning och företagande. Begreppen inläring i arbetet och yrkesprov bör förtydligas och förenhetligas med de begrepp som används inom vuxenutbildningen och i yrkeshögskolorna. Även lärarnas ansvar och uppgifter bör göras enhetligare. Dessutom gäller det att skapa enhetlig praxis för de prov och yrkesprov som ingår i vuxenutbildning.

Trots att utvärderingen av studierna på arbetsplatsen genomfördes för ungefär tio år sedan och den uppföljande utvärderingen för sex år sedan kan de centrala slutledningarna alltför anses vara relevanta, i synnerhet när det gäller olika verksamhetspraxis, begreppssamlingen och stödjandet av studier på arbetsplatsen. I synnerhet tillvaratagande av existerande möjligheter till inläring i arbetet och läroavtalsutbildning samt medvetenhet om flexibla utbildningsalternativ är alltför ett aktuellt utvecklingsobjekt.

För närvarande kan studerande delta i utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter antingen i ett arbetsavtalsförhållande eller utan ett arbetsavtalsförhållande. När det gäller inläring i arbetet enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning innehåller lagen mycket få bestämmelser om den studerandes rättsställning, såsom om tillämplig arbetstid när den studerande inte står i ett anställningsförhållande till arbetsgivaren. Detta skapar oklarhet och varierande praxis. På en arbetsplats kan det samtidigt finnas både studerande som inte står i ett anställningsförhållande och studerande som står i ett anställningsförhållande inom läroavtalsutbildning. Med tanke på likabehandling av de studerande och med tanke på de studerandes rättsskydd bör det skapas större klarhet i de studerandes rättigheter och skyldigheter under tiden för annan utbildning på arbetsplatsen än sådan utbildning på arbetsplatsen som grundar sig på ett arbetsavtal.

Specialundervisning

Metoderna inom specialundervisningen, särskilt stöd och handledning samt anpassning, gör det möjligt att beakta individuella förutsättningar hos studerande i behov av särskilt stöd när det gäller att förvärva yrkeskompetens, yrkesskicklighet och färdigheter för livslångt lärande. Antalet studerande inom specialundervisning har ökat oavbrutet under 2000-talet. Tre fjärdedelar av de studerande som får specialundervisning studerar inom yrkesutbildningsanordnarnas utbildningar tillsammans med andra studerande, vilket innebär att jämlikhet och delaktighet i utbildningen och arbetslivet blir verklighet.

Det förhöjda pris per enhet vid finansieringen som utbildningsanordnaren får för studerande som får specialundervisning och som är avsett som ersättning för kostnaderna för specialundervisningen har kunnat öka antalet studerande inom specialundervisning så att även studerande med lindriga inlärningssvårigheter har betecknats som studerande som får specialundervisning, även om inget särskilt stöd har getts. Den minskade finansieringen förutsätter i framtiden att finansieringen för specialundervisning riktas till de studerande för vilka specialundervisning är nödvändig för att de ska kunna nå utbildningsmålen. Genom att bättre än tidigare ta till vara andra former av handledning och stöd i utbildningen när behoven av stöd är mindre kan man förebygga att svårigheterna hopar sig och möjliggöra ingripande i ett tidigt skede när svårigheter uppdagas. Beaktande av individuella studievägar, flexibilitet i utbildningen och individuella behov utgör specialundervisningens styrka.

Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller inte några bestämmelser om specialundervisning, men utbildningsanordnaren har dock i anslutning till finansiering kunnat anmäla studerande som studerande som får specialundervisning och få ett pris per enhet till förhöjt belopp för den studerande i fråga. Till följd av motstridigheterna mellan den lag som gäller verksamheten och finansieringslagen har bara mycket få studerande som fått specialundervisning anmälts till grundexamina, yrkesexamina eller specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina. Ur perspektivet för likabehandling av de studerande har det varit problematiskt om den studerande har antagits för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avläggs genom en fristående examen och behovet av specialundervisning har uppdagats först under den förberedande utbildningen. Om den studerandes behov av särskilt stöd inte har beaktats i den förberedande utbildningen, har följden kunnat bli att avläggandet av en examensdel eller hela examen avbrutits. Detta har i sin tur ökat upplevelserna av misslyckande i utbildningen. Generellt inriktade tillräckliga handlednings- och stödinsatser för de studerande står alltid i första rummet och räcker också ofta till för att bemöta behoven av särskilt stöd. Specialundervisning bör dock finnas att tillgå på lika grunder när det tydligt finns ett behov av specialundervisning.

Fängelseundervisning

De kostnader som utbildning som ordnas som fängelseundervisning medför för utbildningsanordnaren varierar i hög grad beroende på i vilket fängelse utbildningen har ordnats och i vilken grad verksamhetsmiljön har kunnat stödja ordnandet och genomförandet av utbildningen. När det gäller antalet arbetsledare och väktare vid fängelser varierar de olika fängelsernas personalresurser. Arbetsledarna vid fängelser har en viktig roll som handledare i samband med sådana arbetsuppgifter i fängelser där innehållet kan tas till vara vid utbildning. Väktarna följer fångarna till utbildningslokalerna, och i vissa fall är en väktare närvarande på lektionerna. Även fängelsernas egna studiehandledare har en viktig roll när utbildning genomförs. Tidigare har fängelserna haft egna lärare, men i dag finns det bara arbetsledare kvar. Fängelserna uppvisar också skillnader i fråga om vilka slags psykologtjänster de kan erbjuda.

Kostnaderna för genomförande av utbildning inom fängelseundervisning ökas generellt av exempelvis antalet speciallärare, små undervisningsgrupper, byggande av inlärningsmiljöer i fängelset samt produktion av separata läromedel som utarbetats för fängelseundervisningens behov. Det nuvarande finansiella systemet identifierar emellertid inte i tillräcklig grad alla dessa faktorer som påverkar kostnaderna för fängelseundervisningen. Det finns dock behov av att ordna mer yrkesutbildning i fängelserna än vad som ordnas för närvarande.

Studiesociala förmåner och studerandevård

Helheten av studiesociala förmåner för studerande, studerandehälsovård och studerandevård är för närvarande fragmenterad och svår att uppfatta för både de studerande och de aktörer som svarar för verkställandet, eftersom det föreskrivs om förmånerna och tjänsterna och om de som är berättigade till dem på olika sätt och i olika författningar. Även finansieringen och den allmänna styrningen kommer från olika myndigheter. Studerande som avlägger samma examen hos samma utbildningsanordnare kan beviljas studiesociala förmåner på olika villkor beroende på formen för ordnande av utbildning eller beroende på finansieringsformen. Exempelvis rätten till tjänster enligt lagen om elev- och studerandevård eller till avgiftsfria måltider för dem som avlägger en yrkesinriktad grundexamen har bestämts på basis av om examen avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen eller inom utbildning som förbereder för fristående examen. En del utbildningsanordnare har erbjudit exempelvis avgiftsfria måltider även till andra studerande än de som enligt lag är berättigade till denna förmån.

I lagen om grundläggande yrkesutbildning finns det väldigt få bestämmelser om utbildningsanordnares internatboendeverksamhet, och det är oklart hur vissa av bestämmelserna i den lagen kan gälla för internatboende i praktiken.

Avgifter som tas ut av studerande

De avgifter som för närvarande tas ut av studerande avviker från varandra på så vis att undervisningen inom utbildning som leder till eller förbereder för en yrkesinriktad grundexamen alltid är avgiftsfri medan en examensavgift tas ut av den som avlägger en yrkesinriktad grundexamen som en fristående examen. En motsvarande examensavgift tas också ut av den som avlägger en yrkesexamen eller en specialyrkesexamen som en fristående examen. Examensavgiften och grunderna för hur den bestäms har fastställts tydligt i lag, eftersom beloppet av examensavgiften anges genom förordning och avgiften enligt lag ska fastställas så att intäkterna från avgifterna motsvarar examenskommissionernas kostnader. I praktiken har en examensavgift tagits ut för avläggande av den första examensdelen i en examen, men den principen har inte angetts i bestämmelserna. Beloppen av enskilda examensavgifter är relativt små och uttagandet och redovisningen av dem medför även administrativa kostnader. Examensavgifterna har därför en relativt liten betydelse för den samlade finansieringen av yrkesutbildningen.

Handledande utbildning och utbildning som leder till eller förbereder för en yrkesinriktad grundexamen är alltid avgiftsfria, men i utbildning som förbereder för en yrkesexamen och specialyrkesexamen samt i annan yrkesinriktad tilläggsutbildning kan enligt lag en skälig avgift tas ut av de studerande. Med avgiften täcks kostnader för utbildningen och kostnader för ordnande av examen. Bestämmelser om avgifternas maximibelopp i förhållande till priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning har utfärdats genom förordning av ministeriet. Regleringen av maximibeloppen är dock inte helt tydlig. Priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning bestäms nämligen per studerandeårsverke men i bestämmelsen tas inte ställning till hur utbildningens omfattning eller längd ska beaktas när avgiften bestäms.

Inom finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning har möjligheten att ta ut studerandavgifter beaktats så att den kalkylerade finansieringsandel som täcks med studerandavgifter uppgår till 14,4 procent. Avgifternas kalkylerade andel av finansieringen har angetts som genomsnittlig, men de maximibelopp som anges genom förordning överstiger dock betydligt det genomsnittliga avgiftsbelopp som enligt finansieringslagen fastställts via procentsatsen för nedsatt pris per enhet. I praktiken fattar utbildningsanordnaren beslut om beloppet av den avgift som tas ut, och utbildningsanordnaren kan också besluta att inga studerandavgifter ska

tas ut. Det inbördes förhållandet mellan den genomsnittliga andelen för studerandeavgifter enligt finansieringslagen, maximibeloppen av avgifter enligt förordningen och de studerandeavgifter som utbildningsanordnarna de facto fattar beslut om är inte speciellt tydligt. Av bestämmelserna framgår inte heller klart vilken praxis som ska följas när avgifterna bestäms.

När studerandeavgifter bestäms gäller det också att beakta EU:s bestämmelser om statligt stöd och konkurrensbestämmelser samt de ståndpunkter som framförts i kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd. Med tanke på den offentliga utbildningens karaktär av icke-ekonomisk verksamhet är det viktigt att försäkra sig om att studerandeavgifterna inte kan stå för huvuddelen av finansieringen av utbildningen.

I lagstiftningen om yrkesutbildning anges inte för närvarande om de inträdes- och lämplighetsprov som ordnas vid antagningen av studerande är avgiftsbelagda eller avgiftsfria. I samband med antagningen ordnar utbildningsanordnarna i praktiken exempelvis psykologiska lämplighetstest, och för deltagandet tas då ut en avgift. Avgifterna är av storleksklassen 50—70 euro. I lagstiftningen bör det anges om det är möjligt att ta ut avgifter för inträdes- och lämplighetsprov. I universitetslagen och i yrkeshögskolelagen föreskrivs det att urvalsproven är avgiftsfria för de studerande.

Kvalitetsledning

Enligt den gällande lagstiftningen ska den som ordnar utbildningen också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten. Vidare förutsätts det att de viktigaste resultaten av utvärderingarna ska offentliggöras. Kvalitetsbedömning av utbildningsanordnarens verksamhet har endast ingått som ett led i tillståndprocessen ur perspektivet för yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar. Verksamhetens kvalitet på strategisk nivå eller med tanke på fungerande förfaranden för kvalitetsledning eller förutsättningarna för ordnande har inte varit föremål för granskning. Förändringarna i omvärlden och det ökade samarbetet med arbetslivet förutsätter att utbildningsanordnaren har en fungerande kvalitetsledning och mångsidig utvärdering av den egna verksamheten för att verksamheten ska kunna utvecklas och för att dess kvalitet på ett konkret sätt ska kunna påvisas för de studerande, arbetslivet samt alla samarbetspartner och intressentgrupper. För systematiskt utvecklande av kvalitetsledningen behövs det förpliktande lagstiftning.

Våren 2015 klarlades läget för kvalitetsledningen inom yrkesutbildningen genom en självvärdering av kvalitetsledningssystemen som Utbildningsstyrelsen organiserade och genom en extern utvärdering som genomfördes av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU). Mer än 90 procent av alla yrkesutbildningsanordnare deltog i självvärderingen. Utvärderingen baserade sig på kriterier och det förutsattes att utbildningsanordnarna skulle höra olika intressentgrupper på bred front (exempelvis lärare, studerande, arbetslivet och samarbetspartner). Enligt utvärderingen har merparten (71 procent) av yrkesutbildningsanordnarna ett kvalitetsledningssystem som kan anses vara fungerande. Utvärderingen visade dock att också de utbildningsanordnare som nådde upp till den godkända gränsen hade sådant som bör utvecklas inom kvalitetsledningen. Det centrala resultatet av utvärderingen var att utveckling av kvalitetsledningen förutsätter att utbildningsanordnaren engagerar sig.

Utbildningsexport

Hittills har exporten av yrkesutbildning och yrkesinriktade examina varit obetydlig, även om några exportprojekt redan har pågått. Enligt Utbildningsstyrelsens projekt för att främja export av yrkesutbildning (2015) har exporten av yrkesutbildning bestått av bland annat utbildnings-

utveckling samt utveckling av läroplaner, bedömningskompetens och lärarnas pedagogiska kompetens. Enligt projektet möter inte det nuvarande utbudet av utbildningsexport till alla delar efterfrågan, som enligt de utbildningsanordnare som deltar i projektet gäller i synnerhet yrkesinriktade examina. Examensexport skulle öka exporten av finländsk yrkesutbildning och svara mot kundernas behov.

Den gällande lagstiftningen om yrkesutbildning möjliggör inte export av utbildning som leder till examen eller export av examina. I tillståndet att ordna grundläggande yrkesutbildning anges den plats där undervisningen ordnas samt undervisnings- och examensspråket. I enlighet med lagstiftningen gäller dessutom att undervisningen, yrkesproven och examenstillfällena för fristående examen ordnas i huvudsak på finska och svenska. Även språkraven i examensgrunderna medför hinder för att exportera utbildning. För yrkesinriktade grundexamina gäller att språkraven utgör en del av målen för kunnandet i gemensamma examensdelar. Språkrav ingår dessutom i yrkesinriktade examensdelar för grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina. Examensgrunderna innehåller också sådan på finsk lagstiftning och finska bestämmelser baserade krav på yrkesskicklighet som begränsar utbildningsexporten. Även de bestämmelser i nuvarande lagstiftning som gäller avgiftsfri grundläggande yrkesutbildning utgör ett hinder för att exportera utbildning. Inom Utbildningsstyrelsens projekt för att främja export har man bedömt att exportpotentialen är störst för fristående examina som kan avläggas oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats. Dessutom gäller att utbildning som förbereder för fristående examina redan nu kan ordnas också på andra språk än de inhemska språken och att avgifter kan tas ut för utbildningen. Efterfrågan på utbildning kommer i synnerhet från länder utanför EU och EES-området.

Nuläget inom export av utbildning på andra stadiet och hindren för export har också granskats i slutrapporten av en arbetsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 23 mars 2016: *Utbildningsexport. Åtgärder för att främja export i fråga om yrkesutbildning och gymnasieutbildning* (undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2016:20). Arbetsgruppen konstaterar att exporten av examensinriktad utbildning inbegriper flera lagstiftningsmässiga utmaningar med anknytning till undervisningsspråket, platsen där undervisningen ordnas, undervisningens avgiftsfrihet, studerandeantagningen, studiesociala förmåner och inbefattandet av utbildningen i fråga i statsandelssystemet samt det att utbildning inte kan ordnas i vinstsyfte. Arbetsgruppen föreslår bland annat utveckling av kompetensen inom affärsverksamhet, marknadsföring och riskhantering, grundande av en nationell stödorganisation för utbildningsexport, skapande av stödinstrument för aktörer inom utbildningsexport samt försök med export av examensinriktad yrkesutbildning utanför EU och EES-området.

Hösten 2016 inledde Utbildningsstyrelsen ett försök med export av examensinriktad utbildning till länder utanför EU och EES-området. Försöket genomförs som ett examensförsök där man kan göra undantag från språkraven i examensgrunderna och från de kompetenskrav för examen som baserar sig på finsk lagstiftning och finska bestämmelser utan att de centrala kraven på yrkesskicklighet och de centrala målen för kunnandet i examina frångås. Försöksutbildningarna avslutas före utgången av 2020. Den utbildning som genomförs inom försöket utgör export av utbildning som inte till någon del kan finansieras med finansiering som enligt finansieringslagen beviljas yrkesutbildningsanordnare, utan alla kostnader för utbildningen ska tas ut av den som beställer eller av den som deltar i utbildningen.

Ordnande av arbetskraftsutbildning

Det centrala syftet med arbetskraftsutbildning är att reagera snabbt på problem på arbetsmarknaden och höja befolkningens sysselsättningsgrad. För upphandling av arbetskraftsutbildning

behövs en öppen verksamhet och en tillräckligt lång tid för konkurrensutsättning. Upphandlingsverksamheten har gjort det möjligt att inrikta utbildningarna enligt behovet av arbetskraft men har fördröjt möjligheten att inleda utbildning när behovet har uppdagats. Den administrativa fördröjningen hos såväl utbildningsanordnarna som närings-, trafik- och miljöcentralerna i anslutning till upphandlingen har de facto bromsat upp de utbildningsmässiga möjligheterna att reagera på arbetslivets behov. Samtidigt har den medfört onödig väntan på tillträde till utbildning för arbetslösa och på så vis ökat deras så kallade passiva tid.

Upphandlingsverksamheten har medfört en betydande fördröjning mellan det uppdagade behovet och inledandet av utbildning. Arbetskraftsutbildning har styrts och administrerats vid arbets- och näringsministeriet och frivillig utbildning vid undervisnings- och kulturministeriet. Arbetskraftsutbildningen och den frivilliga utbildningen har inte bildat någon sammanhängande helhet eftersom bägge ministerierna har styrt verksamheten från sina egna utgångspunkter och eftersom samordningen har varit obetydlig. Exempelvis utbudet av arbetskraftsutbildning och frivillig utbildning har inte samordnats, inte heller vilka aktörer som ordnar utbildningen. Likaså har kvalitetsledningen av verksamheten följt olika principer. Inom vissa utbildningssektorer har det också uppkommit motstridiga situationer när en utbildningsanordnare som saknat tillstånd att ordna en viss utbildning har kunnat ordna den i form av arbetskraftsutbildning.

Finansiering av yrkesutbildning

Enligt den gällande lagstiftningen består systemet för finansiering av yrkesutbildningen av finansiering av grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt, finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt samt finansiering av läroavtalsutbildning. När det gäller den prestation som läggs till grund för finansieringen finns det tre olika slags grunder: studerande inom grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt, studerandeårsverke inom tilläggsutbildning vid en läroanstalt och läroavtal inom läroavtalsutbildning. Även sätten att beräkna antalet prestationer avviker från varandra. Inom grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt och inom läroavtalsutbildning baserar sig det antal prestationer som läggs till grund för finansieringen på det antal som uppgetts för beräkningsdagarna. Inom yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt baserar sig antalet prestationer däremot på det årliga kalkylerade antalet studerandeårsverken. Det samlade systemet för finansiering av yrkesutbildningen kan följaktligen anses vara komplicerat.

Även grunden för beräkning av priset per enhet för den prestation som läggs till grund för finansieringen varierar mellan de olika formerna för ordnande av utbildning. Priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt baserar sig direkt på tidigare faktiska kostnader. Priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt och priserna per enhet för grundläggande utbildning i form av läroavtalsutbildning uppgår till ett belopp som motsvarar en viss procentandel av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt. Priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning i form av läroavtalsutbildning bestäms i sin tur i statsbudgeten. De olikheter som finansieringsgrunderna för olika former för ordnande av utbildning inrymmer i förhållande till tidigare faktiska kostnader har för sin del gjort det finansiella systemet svårtolkat och ökat finansieringens interna inkonsekvens.

När det gäller utbildning vid en läroanstalt och utbildning i form av läroavtalsutbildning omfattar den grundläggande yrkesutbildningen en finansieringsandel för kommunerna, men någon sådan finansieringsandel ingår inte i den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. Grundläggande yrkesutbildning är avgiftsfri, men inom yrkesinriktad tilläggsutbildning kan avgifter tas

ut. Examensinriktad arbetskraftsutbildning är i sin tur till alla delar statsfinansierad, och det tas inte ut några avgifter av de studerande inom arbetskraftsutbildning. Systemen avviker således från varandra när det gäller inkomstfinansiering och finansieringsansvar. När examensstrukturen förändras så att den bildar en allt flexiblare helhet måste det skapas större klarhet i hur den nuvarande ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna samt den offentliga och arbetsgivarfinansierade utbildningen fungerar.

I det gällande finansiella systemet baserar sig utbildningsanordnarnas finansiering i huvudsak på antalet studerande eller studerandeårsverken och på prestationsbestämda priser per enhet. Av finansieringen av yrkesutbildning beviljas 97 procent enbart på basis av att den studerande är närvarande, oberoende av prestationerna, och resultatrik verksamhet står för endast 3 procent av totalfinansieringen. Alla utbildningsanordnare kan inte heller få resultatbaserad finansiering bland annat på grund av att de har för få studerande. Den nuvarande nivån för resultatbaserad finansiering är inte tillräcklig för att styra och sporra utbildningsanordnarna att utveckla och effektivisera sin verksamhet, eftersom största delen av finansieringen beviljas enbart på basis av att den studerande är närvarande.

Enligt det nuvarande finansiella systemet beviljas utbildningsanordnare finansiering separat för grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt och i form av läroavtalsutbildning och för tilläggsutbildning, samt beviljas särskilda yrkesläroanstalter finansiering. På motsvarande sätt är den kvantitativa regleringen olika för de olika formerna. Trots att finansieringen är allmänt täckande har bestämmandet av prestationer för de olika formerna inte gjort det möjligt för utbildningsanordnarna att fördela finansieringen mellan olika former, exempelvis från utbildning vid en läroanstalt till utbildning i form av läroavtalsutbildning, om behovet inom arbetslivet skulle förutsätta detta. Volymen för utbildningsanordnarens verksamhet är bunden vid den finansiering som riktats till den aktuella formen och vid prestationerna för den. Detta har inte på bästa tänkbara sätt gjort det möjligt att rikta utbildningsutbudet eller att välja smidiga genomförandesätt i enlighet med kundens behov.

Ändringarna av bestämmelserna och föreskrifterna om utvecklande av examensstrukturen för yrkesutbildningen trädde i kraft den 1 augusti 2015. Det centrala syftet med reformen var att stärka den kompetensbaserade definitionen av yrkesinriktade examina samt den struktur som består av examensdelar, att stötta uppbyggandet av flexibla och individuella studievägar samt att främja identifieringen och erkännandet av tidigare förvärvat kunnande som en del av examen. Inom ramen för reglerna för examinas uppbyggnad utvidgades dessutom möjligheterna att i examen ta in examensdelar från andra grundexamina eller från yrkesexamina och specialyrkesexamina. Det nuvarande finansiella systemet beaktar emellertid inte i tillräcklig grad dessa ändringar som redan gjorts för att utveckla examensstrukturen.

Finansieringen av grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt och i form av läroavtalsutbildning samt yrkesinriktad tilläggsutbildning i form av läroavtalsutbildning baserar sig enligt gällande lagstiftning på den beräkning av antalet studerande eller antalet läroavtal som görs två gånger per år. Följaktligen beaktar finansieringen inte i tillräcklig grad utbildning som inleds under olika tider av året eller att studietiderna varierar i större grad än för närvarande och främjar således inte i tillräcklig grad en effektiv och smidig användning av studerandeplatserna.

Det nuvarande finansiella systemet är bra när det gäller att trygga en stabil finansiering som kan beräknas på förhand. Systemet styr och sporrar emellertid inte till kompetensbaserad verksamhet som utgår från kunden eller till uppbyggande av individuella utbildningsvägar, såsom kombination av olika former för ordnande av utbildning, möjliggörande av avläggande

av examensdelar eller samordning av arbetsliv och studier i enlighet med den studerandes behov. Det finansiella systemet styr och sporrar inte i tillräcklig grad till att effektivisera verksamheten och främja dess genomslagskraft eller till att fullt ut erkänna kunnande som har förvärvats tidigare eller till att ta vara på sommarstudier så att den effektiva utbildningstiden förkortas. Systemet stöder inte heller i tillräcklig grad alternativet att avlägga examen oberoende av hur kunnandet har förvärvats och uppmuntrar inte utbildningsanordnarna till att så snart den studerandes kunnande medger det hänvisa personen till yrkesprov i stället för till förberedande utbildning.

Det finansiella systemet bör för sin del stödja måluppfyllelsen när det gäller de mål som uppställts för utvecklande av examensstrukturen, kompetensbaserad och kundinriktad verksamhet, kortare studietider, identifiering och erkännande av tidigare förvärvat kunnande samt för smidig antagning av studerande.

Finansiering av yrkesutbildning med tanke på EU:s bestämmelser om statligt stöd

Utifrån kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan frivillig examensinriktad yrkesutbildning samt handledande utbildning ur perspektivet för EU:s reglering av statligt stöd klassificeras som en icke-ekonomisk verksamhet inom det offentliga utbildningssystemet. Utifrån kommissionens tillkännagivande är det också godtagbart att hos studerande ta ut skäliga avgifter som bidrar till att finansiera kostnaderna för att driva systemet. Statsandelen för yrkesinriktad tilläggsutbildning utgör 85,60 procent, och ungefär 15 procent av de kalkylerade kostnaderna för utbildningen täcks med studerandeavgifter. I det föregående har det emellertid bedömts att det inbördes förhållandet mellan den genomsnittliga andelen för studerandeavgifter enligt finansieringslagen, maximibeloppen av avgifter enligt förordningen och de studerandeavgifter som utbildningsanordnarna de facto fattar beslut om inte är speciellt tydligt i den nuvarande lagstiftningen. När man utfärdar bestämmelser om studerandeavgifter bör man således beakta utbildningens karaktär av offentlig utbildning, som betraktas som en icke-ekonomisk verksamhet med tanke på EU:s bestämmelser om statligt stöd.

EU:s bestämmelser om statligt stöd bör granskas också när det gäller särskilda yrkesläroanstalter, personalutbildning och finansiering av annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. Statligt stöd handlar om att offentliga medel kanaliseras till företag. Statligt stöd karaktäriseras av att offentliga medel eller stöd kanaliseras till företag/ekonomiska aktörer så att åtgärden är selektiv, det vill säga stödet riktas till exempelvis vissa företag och snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Om dessa fyra villkor är uppfyllda omfattas åtgärden av EU:s reglering av statligt stöd. Offentlig utbildning som ordnas inom ramen för det nationella utbildningssystemet och som i huvudsak eller helt och hållet finansieras med statsmedel och övervakas av staten betraktas emellertid som annan än ekonomisk verksamhet, och dessa utbildningstjänster omfattas inte av regleringen av statligt stöd eller av den reglering som gäller fri rörlighet.

Offentligt stöd till företag är statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget endast till den del det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. I det avseendet är det enligt kommissionen inte nödvändigt att fastställa att stödet faktiskt påverkar handeln mellan medlemsstaterna, utan endast att stödet kan påverka sådan handel. Enligt kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd har domstolen särskilt slagit fast att om ett statligt finansiellt stöd förstärker ett företags ställning i förhållande till andra konkurrerande företag i handeln inom unionen ska denna handel anses påverkas av detta stöd.

För utbildning som ordnas vid särskilda yrkesläroanstalter och för generellt inriktad personalutbildning gäller att det inte finns någon sådan fri rätt att söka till utbildningen som den rätt som gäller enligt lagstiftningen om yrkesutbildning, utan utbildningen ordnas för ett företags personal. Offentlig finansiering som anvisas särskilda yrkesläroanstalter och personalutbildning generellt kan följaktligen medföra konkurrensfördelar för de berörda företagen, eftersom andra företag är tvungna att köpa motsvarande utbildningstjänster på den fria marknaden.

När det gäller personalutbildning som ordnas som annan yrkesinriktad tilläggsutbildning beslutar företaget i regel om innehållet i utbildningen, det vill säga utbildningen skräddarsys för företagets behov. Annan yrkesinriktad tilläggsutbildning i allmänhet är också i princip oförmögen att profilera sig i förhållande till agerande på marknaden i ett konkurrensläge, och den offentliga finansieringen kan potentiellt snedvrider konkurrensen eftersom vem som helst kan sälja utbildning med samma innehåll. Däremot är det fritt att söka sig till offentligt finansierad yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i annan form än som personalutbildning, vilket innebär att utbildningen inte riktas till exempelvis personalen vid ett visst företag eller ett visst företags behov.

Personalutbildning är utbildningsverksamhet som finansieras delvis av staten och delvis av företagen. Statsandelen för personalutbildning utgör 47,23 procent. Det kan anses att finansieringen av personalutbildning indirekt handlar om att offentliga medel kanaliseras till företag, eftersom offentliga medel används för att finansiera sådan personalutbildning som ordnas av utbildningsanordnare med tillstånd att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning om vilken utbildningsanordnaren och ett företag har kommit överens om och för vilken företaget betalar en andel till utbildningsanordnaren. Åtgärden är på så vis selektiv att statsandelen i finansieringen av personalutbildning riktas till ett företag som har kommit överens om ordnande av personalutbildning med en utbildningsanordnare som fått tillstånd att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning.

I den nationella lagstiftningen uppställs dock inga begränsningar för vilka företag som får avtala med en utbildningsanordnare om ordnande av personalutbildning, utan i princip har alla företag lika möjligheter till detta och samtidigt lika möjligheter att få statsandel för finansieringen av personalutbildningen. Finansieringen av personalutbildning kan således inte entydigt tolkas som en selektiv åtgärd eller som verksamhet som snedvrider konkurrensen. På motsvarande sätt kan inte heller finansieringen för särskilda yrkesläroanstalter entydigt tolkas som en selektiv åtgärd. Alla företag kan i princip ansöka om tillstånd att ordna utbildning som en särskild yrkesläroanstalt och på så vis få offentlig finansiering, om den utbildningsverksamhet som ska ordnas uppfyller de lagstadgade villkoren för att ett tillstånd ska beviljas.

Det framgår av domstolens domar i såväl målet Humbel³ som målet Wirth⁴ att det huvudsakliga kännetecknet för undervisningstjänster som tillhandahålls mot ersättning är den avgift som betalas av antingen eleven själv eller en annan person, och som mer eller mindre motsvarar den ekonomiska kostnaden för undervisningen. Statsandelen för personalutbildning utgör 47,23 procent av priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning. Priset per enhet för yr-

³ Målet C-263/86.

⁴ Målet C-109/92.

kesinriktad tilläggsutbildning baserar sig på det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning, som i sin tur baserar sig på de faktiska kostnaderna för den grundläggande yrkesutbildningen. Priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning baserar sig således inte direkt på kostnaderna för den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. Enbart utifrån statsandelsprocenten för personalutbildning kan man således inte bedöma om en privat aktör, det vill säga ett företag, betalar avgifter som mer eller mindre motsvarar den ekonomiska kostnaden för undervisningen. Det skulle dock vara tydligare för tillämpningen av regleringen av statligt stöd om det utifrån lagstiftningen entydigt kunde fastställas att statsfinansieringen av personalutbildningen utgör mer än 50 procent av de kalkylerade kostnaderna för utbildningen.

Examensinriktad yrkesutbildning och annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen kan ordnas i form av personalutbildning. Med tanke på uppfyllandet av kriterierna för personalutbildning och statligt stöd bör man också analysera skillnaden mellan examensinriktad utbildning och annan yrkesinriktad tilläggsutbildning, i synnerhet med avseende på om det kan anses att offentliga medel eller stöd kanaliseras till företag/ekonomiska aktörer eller om det är fråga om en icke-ekonomisk verksamhet inom det offentliga utbildningssystemet. Enligt punkt 30 i kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd måste det offentliga utbudet av utbildningstjänster särskiljas från tjänster som finansieras främst av föräldrar och elever eller genom kommersiella intäkter. Inom personalutbildning finansieras utbildningen delvis med intäkter som företaget betalar, vilket torde kunna tolkas som sådana kommersiella intäkter som avses i kommissionens tillkännagivande.

Statsandelen för personalutbildning innebär visserligen att stöd riktas till företag/ekonomiska aktörer, men stödet har olika inriktning beroende på om examensinriktad utbildning eller annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen ordnas som personalutbildning. Inom examensinriktad yrkesutbildning förvärvas och påvisas sådant kunnande och sådan yrkesskicklighet i enlighet med Utbildningsstyrelsens examensgrunder som i princip kan vara till nytta rent generellt i arbetslivet och i anställning hos flera företag. Som annan yrkesinriktad tilläggsutbildning kan däremot ordnas skraddarsydd utbildning som hänför sig explicit till det aktuella företagets verksamhet och som generellt kan vara till nytta i betydligt mer begränsad omfattning än examensinriktad personalutbildning. Annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas som personalutbildning kan följaktligen anses närma sig ett uppfyllande av kriterierna för statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget när det gäller åtgärdens selektivitet och ekonomiskt stöd som riktas till ett visst företag.

Vid särskilda yrkesläroanstalter ordnas enligt 4 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som huvudsakligen behövs för att utbildningsanordnaren eller dennas medlemssammanslutning ska kunna bedriva verksamhet. Så som i det föregående konstaterats om yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen och som ordnas som generellt inriktad personalutbildning närmar sig utbildning som inte leder till examen och som ordnas vid särskilda yrkesläroanstalter uppfyllandet av kriterierna för statligt stöd när det gäller åtgärdens selektivitet och ekonomiskt stöd som riktas till ett visst företag.

Utbildningsanordnarnas status som juridiska personer

En förutsättning för att ett tillstånd att ordna yrkesutbildning ska beviljas är att utbildning inte får ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. Det kan emellertid vara svårt att bedöma villkorsuppfyllelsen, om utbildningsanordnaren som juridisk person bedriver även annan verksamhet. I praktiken har det ansetts att bestämmelsen innebär att den yrkesutbildningsverksamhet som avses i tillståndet inte får ge ekonomisk vinst, medan annan verksamhet som den juridiska personen ordnar på företagsmässiga grunder får ge ekonomisk vinst. Det kan dock vara

svårt att påvisa hur finansieringen riktas till icke-ekonomisk verksamhet och till företagsmässig verksamhet.

Kravet på icke-vinstdrivande verksamhet har inte tolkats som ett krav på att verksamheten inte får medföra ett överskott för utbildningsanordnaren. Överskottet ska dock användas för ordnande och utvecklande av yrkesutbildningen och för investeringar i anslutning till detta. Överskottet får inte innebära ekonomiska förmåner för aktieägarna i ett aktiebolag eller för någon annan som deltar i verksamheten eller svarar för den. Regleringen av tillstånd att ordna yrkesutbildning innehåller dock inte för närvarande några uttryckliga bestämmelser om dessa omständigheter.

Inom det nuvarande yrkesutbildningssystemet avviker beskattningsförfarandena för utbildningsanordnare som har aktiebolagsform och för andra privaträttsliga utbildningsanordnare till vissa delar från beskattningsförfarandena för kommunala utbildningsanordnare. Även den reglering av syftet som gäller för olika former av status som juridisk person uppvisar olikheter. Enligt aktiebolagslagen är syftet med ett bolag att bereda vinst åt aktieägarna, men enligt stiftelselagen ska en stiftelse ha ett nyttigt ändamål. Detta torde för sin del påverka beskattningen för dessa former av juridiska personer. Likabehandling av anordnare med olika status som juridisk person kan bidra till att utbildningsanordnarna har lika förutsättningar att ordna utbildning i synnerhet i framtiden när den finansiering som riktas till yrkesutbildning minskar. Åtminstone mervärdesskattepraxis och inkomstskattepraxis är förenade med olikheter och potentiella problem.

Den mervärdesskattekomensation som beaktas som en höjning av priserna per enhet för privata utbildningsanordnare baserar sig på de privata utbildningsanordnarnas sammanlagda mervärdesskatteutgifter utifrån vilka en genomsnittlig kompensationsprocent beräknas för alla privata anordnare. Eftersom mervärdesskattekomensation inte betalas till ett belopp som motsvarar just den berörda anordnarens belopp av mervärdesskatt som inte berättigar till avdrag utan som en genomsnittlig kalkylerad höjning av priset per enhet är det tänkbart att höjningen av priset per enhet underskrider eller överskrider det belopp av mervärdesskatt som de facto ingår i anskaffningarna. På anordnarnivå innebär detta att höjningen av priset per enhet täcker och rentav överkompenserar mervärdesskattekostnaderna för en del anordnare medan den inte täcker kostnaderna till fullt belopp för andra. För kommunala anordnare kommer mervärdesskattekostnaderna alltid att beaktas till fullt belopp, eftersom de omfattas av systemet med kommunåterbäring. Utbildningsanordnare som har aktiebolagsform har således en olämplig ställning i förhållande till de kommunala anordnarna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Som ett av spetsprojekten i Juha Sipiläs strategiska regeringsprogram kommer det att genomföras en reform av yrkesutbildningen på andra stadiet. Syftet är att förnya yrkesutbildningen så att den blir en kompetensbaserad och kundinriktad helhet samt att effektivisera den. Ett annat mål är att rationalisera administrationen och avveckla sådan reglering som är oändamålsenlig med tanke på den nya verksamheten.

Syftet med de förnyelser som genomförs i yrkesutbildningsreformen är ett yrkesutbildningssystem som på ett tidsmässigt rättare, bättre allokerat och effektivare sätt svarar på arbets- och näringslivets, individernas och samhällets allt snabbare föränderliga yrkesmässiga kompetensbehov och som samtidigt stöder ekonomins förnyelse, skapandet av nya arbetsplatser och före-

tag samt samhällets utveckling och integritet. Reformernas syften har nedan betraktats mer detaljerat från arbets- och näringslivets, individernas och samhällets synvinkel samt genom de centrala reformerna.

Målet för reformerna från arbets- och näringslivets, individernas och samhällets synvinkel

Från arbets- och näringslivets olika branscherna samt enskilda företags och den offentliga sektorns arbetsplatser synvinkel är målet att yrkesutbildningen på ett effektivt och smidigt sätt samt i rätt tid och rätt allokerat ska svara på arbetslivets kompetensbehov. Yrkesutbildningen tar för sin del hand om tillgången på kompetent arbetskraft, förstärker företagets konkurrenskraft och den offentliga sektorns serviceförmåga, stöder företag och den offentliga sektorn vid anpassningen till förändringarna i verksamhetsomgivningen och i förnyelsen av verksamheten samt skapar förutsättningar för ny företagsverksamhet och innovationer. Målet är att yrkesutbildningens utbud, tjänster och verksamhetsformer ska bli klara och lätt tillgängliga för arbetslivet samt att de på ett mer helhetsinriktat sätt än nu tar hänsyn till företagets och arbetsplatsernas behov och verksamhetsomgivningens krav. På det här sättet förstärks yrkesutbildningens roll i utvecklingen av arbetslivet. Målet med den kundinriktade och kompetensbaserade verksamheten samt det starkare arbetslivssamarbetet i anknytning till den är att även öka villigheten av företagen och den offentliga sektorns arbetsplatser att delta i genomförandet av sådan utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Från individernas synvinkel är syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildningen att producera yrkesskicklighet samt generiska kunskaper som behövs såväl när man övergår till arbetslivet som för att förbli sysselsatt när arbetslivet förändras. Målet är att bättre än nu inom utbildningen ta hänsyn till individernas varierande behov, mål, utgångspunkter och förutsättningar för utvecklandet av kunnandet. Yrkesutbildningen och yrkesinriktade examina främjar livslångt lärande genom att ge färdigheter till kontinuerlig utveckling av kunnandet och allmän behörighet till fortsatta studier vid yrkeshögskolor och universitet. Yrkesutbildningens uppgift är därtill att ge färdigheter att verka i samhället och till aktivt medborgarskap.

Yrkesutbildningen betjänar såväl unga som vuxna. Utöver kundgrupper av olika slag (till exempel de som avslutat den grundläggande utbildningen, de som är i arbetslivet, företagare eller de arbetslösa) är målet att mer än nu fästa uppmärksamhet vid individernas och arbetsplatsernas diversifierade behov och förutsättningar. Målet är att yrkesutbildningen ska möjliggöra förvärvandet av kunnande för kunder som med tanke på kompetensbehoven, inlärningsfärdigheterna, livssituationen och karriärplanerna är olika på det sätt som bäst lämpar sig för var och en. I synnerhet framhävs kundgrupper med det största behovet att förstärka och förnya kunnandet och som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Dylika grupper är bland annat de som avslutat den grundläggande utbildningen och andra personer utan examen efter grundstadiet, arbetslösa arbetssökande, personer vars yrkesskicklighet är föråldrad eller bristfällig, personer i behov av särskilt stöd samt personer med invandrarbakgrund.

Från samhällets synvinkel är yrkesutbildningens uppgift att främja sysselsättning och företagande, höja sysselsättningsgraden samt främja delaktighet. Därtill ska den främja Finlands konkurrenskraft och finländarnas välmående samt stödja ekonomins förnyelse på ett hållbart sätt. Syftet med reformerna är att bättre än tidigare allokera yrkesutbildningsutbudet enligt behoven av de olika branscherna inom arbetslivet. Vid allokeringen av utbildningsutbudet beaktas även utbildningsgarantin. I enlighet med målen med utbildningsgarantin är det meningen att trygga tillräckliga utbildningsmöjligheter för personer som avslutar den grundläggande utbildningen och andra som mest behöver utveckling av kompetens samt personer som har en svag arbetsmarknadsställning. Syftet med yrkesutbildningen är att utöver utvecklingen av den

yrkeskompetens som behövs i arbetslivet och samhället trygga individernas och regionernas jämlikhet och jämställdhet, med hänsyn till bägge nationalspråken. Därtill är syftet med yrkesutbildningen att förstärka samhällets integritet samt medborgarnas delaktighet och välmående. Yrkesutbildningen har även en viktig roll vid integreringen av personer med invandrarbakgrund och stödjandet av den snabba övergången till arbetsmarknaden. Förbättringen av utbildningens effektivitet gör det lättare att anpassa sig till den offentliga ekonomins allt knappare resurser.

Syften med de centrala reformerna

För att de ovan beskriva målen kan nås föreslås det omfattande reformer och åtgärder med vilka man kan slopa överlappningar inom utbildningen samt avskaffa gränserna mellan de ungas och de vuxnas yrkesutbildning. Utbildningsutbudet, finansieringen och styrningen ska bilda en enhetlig enhet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet. Därtill är det avsikten att utveckla studierna på arbetsplatsen och förnya strukturen och verksamhetsprocesserna för anordnare av yrkesutbildningen för att förbättra yrkesutbildningens arbetslivsorientering, serviceförmåga och tillgänglighet.

Kärnprocesserna inom yrkesutbildningen ska förnyas genom att övergå till ett enda sätt att avlägga examina som baserar sig på yrkesprov och är oberoende av sättet att förvärva kunnandet och till en process för personlig tillämpning som är gemensam för alla, genom att utveckla utbildningens former på arbetsplatsen, genom att förnya det sätt på vilket man söker sig till utbildningen och valet av studerande, genom att öka utbildningsanordnarnas frihet att bestämma om utbildningsutbudet samt de former genom vilka utbildningen ordnas och om inlärningsmiljöerna. Syftet med de föreslagna reformerna är att möjliggöra mer flexibla och individuella studievägar, som tar hänsyn till olika individers och arbetsplatserns avvikande behov och förhållanden och som ger förutsättningar att förvärva och påvisa det kunnande som eftersträvas på ett sätt som bäst lämpar sig för den studerande och arbetslivet. Därtill ska det genom reformen för utbildningsanordnarna skapas ramar att effektivisera sin verksamhet och förbättra verksamhetens genomslag. Ett annat syfte med reformen är att minska den administrativa börda som ordnandet av examina och utbildning orsakar.

I och med att gränserna mellan de unga och vuxna slopas är det meningen att flytta tyngdpunkten i utbildningstjänster allt starkare till livslångt lärande och utvecklingen av kompetensen under de olika skedena av arbetskarriären. På det här sättet förbättras i synnerhet de vuxnas möjligheter att ständigt utveckla sin kompetens, men samtidigt tryggas tillgången på utbildning för personer som avslutar den grundläggande utbildningen genom till exempel valet av studerande och finansieringsgrunderna. Syftet med att utveckla utbildning som ordnas på arbetsplatsen är att öka utnyttjandet av arbetsplatser som inlärningsmiljö. Det är meningen att använda läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på utbildningsavtal som en form för utvecklingen av kunnandet hos både de som redan finns på arbetsmarknaden och de som övergår till den. Läroavtalsutbildningen ska göras mer lockande genom att enhetliga och förbättra dess finansiella ställning i förhållande till andra utbildningsformer samt genom att göra dess administrativa förfaranden klarare och mer enhetliga, å ena sidan som en del av individuella studievägar och å andra sidan som en del av de övriga formerna av utbildning som ordnas på arbetsplatsen. Därtill är det meningen att ta i bruk en utbildningsavtalsmodell, som ska ersätta den nuvarande inläringen i arbetet. Syftet med utbildningsavtalet är att utvidga både individers och arbetsplatserns möjligheter att delta i genomförandet av målinriktad och handledd utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Det är meningen att förnya yrkesutbildningens styrnings- och finansieringssystem till en enhetlig helhet genom att övergå till ett anordnartillstånd samt genom att kombinera de nuvarande finansieringssystemen för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter. I helheten ska även ingå finansieringen av arbetskraftsutbildning som leder till examen och en del av finansieringen av sådan arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. Syftet med reformen av styrnings- och finansieringssystemet som helhet är att stödja kompetensbaserad och kundinriktad verksamhet, styra och sporra till en förbättring av verksamhetens genomslag och kvalitet, styra till det att utbildningen bättre än nu motsvarar arbetslivets behov, skapa finansieringsgrunderna för genomförandet av individuella studievägar enligt arbetslivets och individernas behov och förutsättningar samt allokera finansieringen på ett ändamålsenligt sätt i förhållande till de kostnader som utbildningen och ordnandet av examina orsakar.

Det är meningen att förnya yrkesutbildningens reglerings- och styrningssystem så att all yrkesutbildning härnäst regleras med ett och samma anordnartillstånd. Med tillståndet att ordna utbildning ska definieras ramarna för utbildningsanordnarnas uppgifter och verksamhet. Därtill ser man genom anordnartillstånden till att den riksomfattande strategiska styrningen av yrkesutbildningen överensstämmer med de utbildningspolitiska samt arbetskrafts- och näringspolitiska målen. Syftet är att öka anordnarnas handlingsutrymme och befogenheter att i rätt tid och flexibelt svara på arbetslivets och individernas samt regionernas föränderliga kompetensbehov genom yrkesutbildningens serviceutbud och de olika sätten att ordna utbildningen. Samtidigt ska man dock se till att den riksomfattande styrningen av yrkesutbildningen är tillräckligt starkt för att man ska kunna uppnå de mål som fastställs i riksomfattande strategier. Utbildningsanordnarnas ansvar för genomförandet av yrkesutbildningen mål framhävs i reformen. Detta förutsätter av alla utbildningsanordnare välfungerande kvalitetsledningsmetoder som en del av lednings- och verksamhetssystemet.

Syftet med reformen av yrkesutbildningens finansieringssystem är att styra och sporra utbildningsanordnarna att rikta sina tjänster enligt arbetslivets behov. Genom finansieringen styrs utbildningsanordnarna också att i synnerhet se till att utbildningsgarantin genomförs samt att kunnandet av de personer som har den svagaste arbetsmarknadsställningen förstärks. Därtill styrs och uppmuntras utbildningsanordnarna genom finansieringen att effektivisera sina utbildningsprocesser och därigenom förkorta utbildningstiderna. Syftet är att öka utbildningsanordnarnas befogenheter att bestämma om allokeringen av utbildningen enligt arbetslivets och individernas behov genom att slopa gränserna mellan finansieringen av olika former att ordna utbildningen och olika examentyper samt genom att främja utnyttjandet av examensdelar vid sidan av hela examina när de svarar på kompetensbehoven. Dessutom ökas utbildningsanordnarnas möjligheter att på ett flexibelt sätt använda olika former att genomföra utbildningen och olika inlärningsmiljöer på ett sätt som bäst lämpar sig för de studerandes och arbetslivets behov.

Genom reformen av yrkesutbildningens finansiering främjas också bildandet av anordnarorganisationer i aktiebolagsform och förbättras deras verksamhetsbetingelser genom att förnya finansieringsgrunderna så att de behandlar privaträttsliga anordnare på samma sätt som kommunala anordnare.

Genom överföringen av arbetskraftsutbildningen från arbets- och näringsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet så att den blir en del av det nya yrkesutbildningssystemet förkortas dröjsmålet mellan inledandet av utbildningen och det upptäckta behovet att utveckla kunnandet. Samtidigt minskas det administrativa arbetet som föranleds av konkurrensutsättandet.

Yrkesutbildningsreformen förutsätter en reform av både lärarrollen och inlärningsmiljöerna. Syftet är att kompetensbaseringen och kundinriktningen förnyar lärarrollen och framhäver lärarrollens och handledningens betydelse. Målet är att förnya lärarrollen så att den är handlande och uppmuntrande samt främjar förvärvandet av kunnande så att de studerande uppnår den eftersträlvade kompetensen och får den undervisning och handledning som de behöver i olika inlärningsmiljöer. I och med att examina blir bredare och mer flexibla och studievägarna mer individuella framhävs även samarbete och gemenskap i lärarrollen. Kombinationen av olika examensdelar och utbildningar till helheter som motsvarar arbetslivets och de studerandes behov samt säkrandet av kompetensens kvalitet förutsätter nära samarbete mellan lärare. Därtill ska det finnas mer samarbete med studiehandledare samt till exempel med arbets- och näringslivet, socialväsendet, ungdomsväsendet och arbets- och näringsförvaltningen. Personlig tillämpning och bildandet av individuella studievägar ska vara en del av lärarens yrkeskicklighet på samma sätt som bedömningen av kunnandet och försäkrandet av kunnandets existens och kvalitet. Syftet med undervisningen och handledningen ska vara att stödja varje studerande att uppnå sitt mål och göra sitt bästa.

3.2 Alternativ

Yrkesutbildningens examensstruktur och examina

Eftersom reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet på ett betydande sätt förnyar hela yrkesutbildningen, bedömdes även examensstrukturen och utvecklingsalternativen för examina inom yrkesutbildningen i början av beredningen på nytt genom att utnyttja utvecklingsarbetet av examensstrukturen för yrkesutbildningen, som genomfördes med lagstiftning som trädde i kraft den 1 augusti 2015. Som alternativ till examensstrukturen i tre steg enligt den gällande lagstiftningen (yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen) betraktades en examensstruktur i två steg samt ett system för yrkesutbildningen utan examina eller examenstyper utan enbart kompetenshelheter som baserar sig på arbetslivets kompetensbehov och arbets- och verksamhetshelheter och som ska motsvara de nuvarande examensdelarna.

Examensstrukturen i två steg ska basera sig på examina som ger den grundläggande yrkeskompetensen som behövs i arbetslivet samt på påbyggnadsexamina som kompletterar yrkeskompetensen. I stället för de nuvarande tre examenstyperna ska det alltså bara finnas två examenstyper. Detta ska förenkla yrkesutbildningens examenssystem och även yrkesutbildningens finansierings- och styrningssystem. I tvåstegsmodellen förlorar man dock en examenstyp som har visat sig vara nödvändig i arbetslivet och stödja utvecklingen av kompetensen genom arbetskarriären i väldigt många branscher. Tvåstegsmodellens utgångspunkt är i första hand administrationen, inte arbetslivets kompetensbehov, vilket strider mot reformens centrala mål, det vill säga förstärkandet av yrkesutbildningens kundorientering.

Det är även möjligt att förnya yrkesutbildningens examenssystem på så sätt att det inte alls omfattar examenstyper eller examina utan enbart kompetenshelheter som baserar sig på arbetslivets kompetensbehov samt arbets- och verksamhetshelheter. Ett dylikt system framhäver det att det viktigaste för arbetslivet är kompetens, inte examina. Genom att utnyttja och fritt kombinera kompetenshelheter av olika slag kan man bilda verkligen individuella studievägar, och gränserna mellan kompetensområden och branscher blir lägre. Reformen av enskilda kompetenshelheter, en helhet åt gången, är också ett flexibelt sätt att reagera på arbetslivets kompetensbehov, som även kan förändras snabbt. Systemet omfattar dock oundvikligen så många kompetenshelheter att det blir svårt för en individ att hitta en lämplig eller som stöd för sysselsättningen behövligen kombination. Även handledningen till en studieväg som bäst lämpar sig för en individ försvåras, eftersom handledarna måste vara medvetna om alla tillbudsva-

rande kompetenshelheter. Den centrala kärnkompetensen i olika kompetensområden och branscher, som består av flera kompetenshelheter och som i de nuvarande examina typiskt ingår i de obligatoriska examendelarna, blir således otydligare. Dessutom blir det svårt för arbetsgivarna att bedöma och jämföra de arbetssökandes kompetens, när alla sökande har en varierande kombination av kompetenshelheter och den kompetens som varje enskild del ger ska utredas separat.

Det uppskattades att den nuvarande trestegsmodellen är det bäst fungerande och mest ändamålsenliga genomförandealternativet. Yrkesutbildningens nuvarande examensstruktur och examina har bedömts i kapitel 2.3 Bedömningen av nuläget.

Dimensioneringsprinciperna och omfattningen av examina

Ett av målen med yrkesutbildningsreformen är att för alla yrkesinriktade examina skapa enhetliga dimensioneringsprinciper och även införa kompetenspoäng i fristående examina. Den arbetslivsstyrgrupp som undervisnings- och kulturministeriet den 15 april 2015 tillsatte lämnade enligt sitt uppdrag ett förslag om dimensioneringen av fristående examina och om poängsättningen av olika examenstyper.

Poängsättningen av yrkes- och specialyrkesexamina kan enligt arbetslivsstyrgruppen genomföras på två alternativa sätt. I det första alternativet fastställs omfattningen av alla yrkesexamina så att de omfattar samma antal poäng, och på motsvarande sätt ska alla specialyrkesexamina omfatta samma antal poäng. Detta anses dock leda till att omfattningen av olika examina måste enhetligas på ett artificiellt sätt oberoende av att arbetsuppgifterna i olika branscher varierar. För att man även framöver ska kunna dimensionera examina enligt arbetslivets kompetensbehov, måste de kunna ha olika omfattningar. Ett mer naturligt genomförandealternativ är således ett sådant där kompetenspoängen även kan variera inom examenstyper. Med tanke på utvecklingen av examina och gestaltandet av deras omfattning är det dock motiverat att variationen av antalet poäng inom olika examenstyper begränsas. Variationen av kompetenspoängen inom yrkes- och specialyrkesexamina ska bestå av tre steg. Yrkesexamina kan omfatta 120, 150 eller 180 kompetenspoäng. Specialyrkesexamina kan å sin sida omfatta 160, 180 eller 210 kompetenspoäng.

När det gäller yrkesinriktade grundexamina tog arbetslivsstyrgruppen upp ett alternativ där omfattningen av grundexamina kunde variera enligt bransch. När det gäller grundexamina valde man emellertid ett alternativ som motsvarar den nuvarande lagstiftningen, där omfattningen av alla grundexamina i princip är 180 kompetenspoäng. På det här sättet vill man försäkra sig om att alla ungdomar, oberoende av det utbildningsområde som de valt, får enhetliga färdigheter för yrkeslivet, fortsatta studier och livslångt lärande.

Formen av juridisk person för utbildningsanordnaren

Anordnartillståndet för yrkesutbildningen kan för närvarande beviljas åt kommuner, samkommuner, registrerade samfund eller stiftelser. Utbildningsanordnarnas tillståndsreglering kan alternativt genomföras så att anordnartillstånden förnyas och blir tillstånd motsvaranden lagstiftningen om yrkeshögskolor. I detta fall ska tillstånden beviljas åt särskilda yrkesutbildningsaktiebolag, om vilka det ska föreskrivas delvis avvikande från aktiebolagslagen. På grund av de offentligt finansierade lagstadgade uppgifterna ska yrkesutbildningsaktiebolagen vara icke-vinstdrivande, vilket innebär att de inte kan dela ut vinst till sina ägare eller ge någon annan ekonomisk fördel för de som deltar i verksamheten. När det gäller yrkeshögskole-

aktiebolag har det även föreskrivits att medlen vid upplösning av bolaget ska användas för motsvarande verksamhet.

Genom övergången till en särskild juridisk person för yrkesutbildning i aktiebolagsform kan man trygga allokeringen av finansieringen så fullt som möjligt till den verksamhet som den har avsetts för. Aktiebolagsformen ska även framhäva utbildningsaktörernas ansvar för ekonomin samt verksamhetens genomslag och effektivitet. Utbildningsanordnarna kommer då inte heller att i några som helst omständigheter bilda för sina ägare en större ekonomisk risk än den som deras ägarandel medför. Den enhetliga formen av juridisk person för utbildningsanordnare ska även möjliggöra enhetliga tolkningar och enhetlig praxis i anslutning till beskattningen på motsvarande sätt som man har kunnat göra i fråga om yrkeshögskolor. Detta anses skapa en klar och konsekvent grund för tryggandet av utbildningsanordnarnas verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar.

Aktiebolagsformen ska på ett transparent sätt möjliggöra ett mer omfattande och djupare samarbete med arbetslivet, till exempel för att genomföra gemensamma investeringar och effektivt utnyttja de gemensamma resurserna, samt förstärkandet av arbetslivets roll vid yrkesutbildningens styrning. Aktiebolagsformen ska även möjliggöra den snabba förmågan att fatta beslut som orienteringen i arbetslivet förutsätter. I detta sammanhang är det även möjligt förstärka arbets- och näringslivets roll i styrningen av yrkesutbildningen genom att föreskriva om arbets- och näringslivets representation i de administrativa organen för yrkesutbildningens aktiebolagsmodell.

Övergången till ett tillståndssystem i aktiebolagsform omfattar dock för yrkesutbildningens del frågor som delvis avviker från yrkeshögskoleutbildningen och som innebär betydande förändringar i organiseringen av utbildningens anordnande. Övergången till ett tillståndssystem i aktiebolagsform förutsätter att alla anordnare av yrkesutbildning ska bolagisera sin verksamhet inom yrkesutbildningen. Yrkesutbildningsaktiebolagen, som fastställts genom lag, ska bli självständiga juridiska personer som inte kan ha andra uppgifter än sådana som genom lag fastställts för sådana aktörer. För närvarande fungerar till exempel folkhögskolor som anordnare av yrkesutbildning, men de anordnar ofta även verksamhet inom det fria bildningsarbetet och gymnasieutbildning. Det är inte möjligt att kombinera det fria bildningsarbetet eller gymnasieutbildning med yrkesutbildningsaktiebolag utan dessa funktioner ska särskiljas under någon annan aktör. Även utbildningssamkommuner och kommuner fungerar som anordnare av yrkesutbildning. Kommunala aktörer ska också bolagisera sin verksamhet för anordnande av yrkesutbildning under ett separat yrkesutbildningsaktiebolag.

Alternativt kan ordnandet av yrkesutbildningen organiseras så att yrkesutbildningsaktiebolagen är huvudformen för ordnandet av yrkesutbildning. Vid sidan av dessa ska även de privaträttsliga utbildningsanordnare som i betydande grad utöver yrkesutbildning har annan offentligt finansierad utbildning, till exempel fritt bildningsarbete, vars genomförande bolagiseringen betydligt försvårar, ha kvar möjligheten att fungera som utbildningsanordnare. I denna lösning måste man även ta ställning till det om arrangemanget bara gäller under en övergångsperiod eller om man även kan bevilja nya anordnartillstånd åt andra aktörer än yrkesutbildningsaktiebolag.

Ändringen av den juridiska formen för anordnare av yrkesutbildningen till aktiebolag kan på grund av tidtabeller inte genomföras i samband yrkesutbildningsreformen. Den eventuella övergången till aktiebolagsform ska genomföras som en process i två faser så att reformerna av lagen om yrkesutbildning och finansieringslagen genomförs först och ändringen av den ju-

ridiska personens form sedan, på motsvarande sätt som det gjordes gällande yrkeshögskolor. Detta förutsätter beredningen av en separat regeringsproposition om ärendet.

När det gäller bestämmelserna om anordnartillstånd för yrkesutbildning, har det i samband med beredningen av propositionen bedömts huruvida de nuvarande bestämmelserna om ekonomiska vinstintressen är tillräckliga. Det kan vara ändamålsenligt att specificera vad det avses med icke-vinstdrivande verksamhet. I 5 § i yrkeshögskolelagen föreskrivs om ett yrkeshögskoleaktiebolags ställning som juridisk person. Enligt paragrafen i fråga får ett yrkeshögskoleaktiebolag inte bedriva verksamhet i vinstsyfte och får inte dela ut vinst eller ge annan ekonomisk fördel till en aktieägare eller någon annan som deltar i verksamheten. Bestämmelsen i yrkeshögskolelagen om icke-vinstbringande verksamhet är noggrannare än bestämmelsen som gäller anordnartillstånden för yrkesutbildning. I yrkeshögskolelagen föreskrivs även om utdelningen av medel i vissa situationer och konstateras att medlen övrigt ska användas för ändamål som överensstämmer med yrkeshögskolans uppgift. Det finns ingen motsvarande bestämmelse i yrkesutbildningslagstiftningen. Lagstiftningen förutsätter inte heller att bokföringen ska särskiljas. I nuläget är det dock inte möjligt att på ett enhetligt sätt föreskriva om vinstsyftet, fördelningen av medel och bokföringen i yrkesutbildningslagstiftningen på motsvarande sätt som i yrkeshögskolelagstiftningen, eftersom anordnare av yrkesutbildning inte har en och samma form av juridisk person.

Styrning och reglering

Det är möjligt att genomföra styrningen av anordnartillstånd för examina och utbildning genom att i tillstånden detaljerat fastställa de utbildningsområden eller examina och utbildningar som anordnaren har rätt att ordna. Å andra sidan kan man genomföra tillstandsregleringen på motsvarande sätt som i de nuvarande tillstånden för yrkesinriktad tilläggsutbildning så att det i tillstånden inte separat föreskrivs om examina eller utbildningsområden utan bara ges de nödvändiga bestämmelserna om ordnandet av utbildningen. Regleringen av utbildningsområden eller examina i anordnartillstånden är motiverat med tanke på utbildningsutbudets ändamålsenliga allokering och säkerställandet av ett tillräckligt omfattande utbud. Användningen av utbildningsområden i klassificeringen av examina är dock problematiskt, eftersom omfattningen av examina och förändringarna i arbetslivet har gjort att alla examina inte lägre entydigt kan klassificeras under ett visst utbildningsområde. Vid beredningen av propositionen har man kommit till den slutsatsen att det i anordnartillstånden framöver i stället för utbildningsområden ska bestämmas om de examina som utbildningsanordnaren har rätt att utfärda och ordna.

Regleringen av examina i anordnartillstånden är även motiverat för att utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna utbildning enligt utbildningsuppgiften uttryckligen bedöms vid beviljandet av ett anordnartillstånd beträffande de examina för vilka tillståndet ansöks om. En liberal tillstandsreglering blir problematisk i en situation i vilken utbildningsanordnarna vid sidan av ordnandet av utbildning även genomför bedömningen av kunnandet och utfärdar examina. Fastställandet av examina i utbildningsuppgiften gör det möjligt att även bevilja anordnartillstånd åt små utbildningsanordnare med bara en bransch, som inte har några förutsättningar att ordna all yrkesutbildning eller till exempel alla examina inom ett visst utbildningsområde. Å andra sidan får regleringen av anordnartillstånden inte i onödan begränsa utbildningsanordnarens möjligheter att på ett flexibelt sätt svara på arbetslivets behov. Ändringen av anordnartillstånden i samband med nya examina i examensstrukturen samt förändringar i utbildningsbehoven ska därför administrativt sett vara så snabbt och smidigt som möjligt.

I tillståndet för grundläggande yrkesutbildning föreskrivs för närvarande om de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, men i anordnartillstånden för yrkesinriktad tilläggsutbildning

används motsvarande regional reglering inte. I och med att studierna på arbetsplatsen ökar och digitala inlärningsmiljöer blir allt vanligare, är ordnandet av utbildningen mindre bundet till fysiska verksamhetsplatser eller vissa områden, vilket talar för att man kan avstå från strikt reglering som baserar sig på område. Å andra sidan förutsätter tryggheten av utbildningsutbudet i alla delar av landet även framöver att det är möjligt att vid behov i anordnartillstånden bestämma om utbildningsanordnarnas verksamhetsområde.

För närvarande föreskrivs det även i anordnartillstånden om huruvida utbildningen kan anordnas som läroavtalsutbildning. Regleringen av läroavtalsutbildningen kan alternativt befrias så att alla utbildningsanordnare som fått anordnartillstånd har möjlighet att ordna läroavtalsutbildning, vilket möjliggör för alla anordnare en flexibel kombination av olika utbildningsformer. Detta förutsätter att bedömningen av förutsättningarna för ordnandet vid beviljande av ett tillstånd ska omfatta utbildningens samtliga genomförandeformer och att anordnaren till alla delar har förutsättningar att ordna utbildning med alla olika genomförandeformer.

På basis av läroavtalsuppgiften i anordnartillståndet får anordnaren för närvarande ordna läroavtalsutbildning i alla utbildningsområden, medan genomförandet av kunskapsbaserad utbildning är bundet till de utbildningsområden som nämns i tillståndet. Detta har till exempel gjort det möjligt att avlägga ovanliga examina var som helst i Finland som läroavtalsutbildning, även om denna utbildning i form av läroanstaltsutbildning bara ordnades vid en eller några få läroanstalter. Å andra sidan förknippas det problem med arrangemanget, eftersom den i lagstiftningen definierade utbildningsanordnaren då är en part som inte har expertis i utbildningen i fråga utan anskaffar hela utbildningen av andra aktörer eller anordnare. Detta har delvis suddat ut utbildningsanordnarnas ansvar och delvis överfört det faktiska ansvaret till den aktör som ansvarar för ordnandet av examenstillfällena eller den kunskapsinriktade utbildningen.

Regleringen av anordnartillstånden för läroavtalsutbildning kan alternativt genomföras så att rätten till genomförandet av läroavtalsutbildning begränsas till utbildning som motsvarar anordnartillståndet. Då kan man bättre än nu se till att utbildningsanordnaren har expertis i i frågavarande examen och utbildning. Meningen är att en person ska söka sig till läroavtalsutbildning hos en sådan utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna examen i fråga. När det gäller sällsynta examina innebär detta alternativ att utbildningsanordnaren kan ligga långt borta från den studerandes bostadsort och läroavtalsarbetsplats. Vid den personliga tillämpningen och handledningen av den studerande blir det dock möjligt att utnyttja elektroniska tjänster samt vid förvärvandet av kunskaper de möjligheter som studierna på nätet erbjuder. Begränsningen av läroavtalsutbildningen till examina enligt utbildningsuppgiften ska även klarlägga läroavtalsutbildningens finansiering, eftersom finansieringen i detta fall direkt riktas till den anordnare som i verkligheten ordnar utbildningen och inte till den anordnare som skaffar läroavtalsutbildning.

De ovan beskrivna problemen ansluter sig till det nuvarande sättet att ordna läroavtalsutbildning samt begränsandet av rätten att ordna läroavtalsutbildning bara till examina enligt tillståndet. Som lösning till dessa problem har det i propositionen föreslagits en modell där vissa utbildningsanordnare ges en mer omfattande rätt att ordna läroavtalsutbildning även i andra examina än de som överensstämmer med anordnartillståndet.

I anordnartillstånden regleras också för närvarande om specialuppgifter av olika slag, till exempel om ordnandet av handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och om specialuppgiften för specialundervisning. I samband med förslaget ska motsvarande specialuppgifter bli ordnandet av arbetskraftsutbildning och utbildningen av fångar. När det gäller specialuppgifter är det möjligt att genomföra regleringen av anordnartillstånden antingen så att

alla anordnare inom ramen för sitt anordnartillstånd får ordna dessa specialuppgifter eller alternativt så att specialuppgifterna ska fastställas i anordnartillståndet. Specialuppgifter kräver ofta sådan kompetens som ska bedömas i samband med beviljandet av anordnartillståndet, vilket innebär att det även framöver är motiverat att bestämma om de flesta specialuppgifter i anordnartillstånden. Därtill är en del av specialuppgifterna, till exempel ordnandet av krävande specialundervisning, till sin natur sådana att det med tanke på tryggheten av deras utbud är motiverat att bestämma om dem i anordnartillståndet så att ordnandet binder anordnaren.

För närvarande gör tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning det möjligt för utbildningsanordnaren att inte alls ordna examensutbildning utan bara annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen. Om examina enligt utbildningsuppgiften i fortsättningen ska fastställas i anordnartillstånden, måste man även beträffande sådan utbildning som inte leder till examen definiera dess förhållande till utbildningsuppgiften. I detta fall ska man i anordnartillståndet till exempel kunna bestämma att utbildning som inte leder till examen ska ansluta sig till en examen, även om utbildningsanordnaren inte anordnade examen i fråga, om man även framöver vill göra det möjligt att bevilja ett anordnartillstånd för enbart utbildning som inte leder till examen. Alternativt kan tillståndet att ordna utbildning som inte leder till examen begränsas bara till sådana anordnare som även ordnar examensutbildning. Detta är, såsom det konstateras ovan vid bedömningen av nuläget, klarare även med tanke på statsstödsregleringen och säkerställer för sin del att utbildningsanordnaren har tillräckliga förutsättningar att ordna utbildningen. Då är det motiverat att begränsa ordnandet av utbildning som inte leder till examen till examina som ingår i anordnarens utbildningsuppgift. Detta alternativ innebär att det framöver bara är möjligt för sådana aktörer som även har ansökt om tillstånd att ordna examensutbildning att ordna yrkesutbildning som inte leder till examen.

Utgångspunkten i yrkesutbildningens volymmässiga reglering är att komma överens om allokeringen av de resurser som står till utbildningsanordnarnas förfogande. Den volymmässiga regleringen kan genomföras antingen enbart inom ramen för anordnartillstånden eller prestationsbesluten eller som en kombination av dessa. I styrningen kan även ingå målavtal eller styrsamtal mellan utbildningsanordnare och undervisnings- och kulturministeriet.

Genomförandet av styrningen och den volymmässiga regleringen inom ramen för anordnartillstånden kan ordnas så att det för alla anordnare i tillståndet fastställs högsta antalet prestationer. Högsta antalet ska även fungera som ett tak för finansieringen, och anordnaren kan inte anmäla fler prestationer än detta som grund för finansieringen. Högsta antalet prestationer ska även kunna omfatta bestämmelser om volymen av vissa specialuppgifter, till exempel arbetskraftsutbildning, men utgångspunkten ska vara att utbildningsanordnarnas verksamhet inte styrs för övrigt utan de kan agera inom ramen för sitt tillstånd enligt kundernas behov. Ifall anordnarens verksamhet inte motsvarar utbildningsbehovet eller ifall det förekommer andra problem i den, ska undervisnings- och kulturministeriet inom ramen för lagstiftningen kunna ändra tillståndet. Denna modell är avsedd att skapa stabila och förutsägbara verksamhetsbetingelser för utbildningsanordnarna, men den riksomfattande styrningens förmåga att reagera till förändringar blir långsam, eftersom inverkan på den volymmässiga regleringen alltid förutsätter en ändring av anordnartillstånden. I synnerhet yrkesinriktad tilläggsutbildning och utbildning i form av arbetskraftsutbildning förutsätter ofta möjligheter att snabbt och flexibelt reagera på förändrade utbildningsbehov.

Den volymmässiga regleringen kan alternativt genomföras så att anordnartillstånden inte omfattar volymmässig reglering utan undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om antalet prestationer per år. Det antal prestationer som ministeriet slagit fast ska även fungera som finansieringsgrund. I den här modellen är den volymmässiga regleringens förmåga att reagera

på förändringar snabb och flexibel. Å andra sidan ger modellen ministeriet omfattande beslutanderätt och försvagar från utbildningsanordnarnas synvinkel systemets förutsägbarhet och stabilitet, om de prestationer som årligen fastställs kan variera på ett betydande sätt.

I den volymmässiga regleringen är det också möjligt att använda en kombination av reglering som baserar sig på anordnartillstånd och årligt beslutsfattande. I detta alternativ ska det i anordnartillstånden fastställas ett minsta antal prestationer, vilket ska trygga stabiliteten och förutsägbarheten. En del prestationer ska fastslås årligen, vilket gör att systemet kan reagera till allokeringen av utbildningsbehov. Denna kombination har också vid beredningen av propositionen ansetts vara det mest ändamålsenliga genomförandesättet.

Inom yrkesutbildningen är det möjligt att som ett alternativ för styrningen ta i bruk resultatavtalsförhandlingar, som motsvarar styrningen av högskolor. Syftet med dylik målstyrning är att styra utbildningsanordnarnas verksamhet i enlighet med de utbildningspolitiska målen samt trygga tillgången på utbildningen branschvis och regionalt enligt arbetslivets behov. I målstyrningsprocessen avtalar utbildningsanordnarna med undervisnings- och kulturministeriet om centrala volymmässiga och kvalitativa mål som gäller verksamheten och utbildningsutbudet. Därtill ska man kunna komma överens om uppgifter i anslutning till utvecklingen av verksamheten och sådan finansiering som eventuellt beviljas för dem. Målavtalet avses vara i kraft en viss tid, till exempel fyra år åt gången. Genom målavtalsförfarandet är det möjligt att komplettera eller ersätta den volymmässiga regering som baserar sig på anordnartillstånd och prestationsbeslut. Användningen av målavtal gör det möjligt att genomföra volymmässig reglering som är mer flexibel än anordnartillstånden. Målstyrningsprocessen ska även öka dialogen mellan utbildningsanordnarna och ministeriet och erbjuda ett förfaringssätt genom vilket man tillsammans kan ställa strategiska mål och tyngdpunktsområden för att kunna svara på kompetensbehov och utnyttjandet av resurser utan att öka regleringen av utbildningsanordnarnas verksamhet.

Den volymmässiga regleringen och allokeringen av utbildningen kan i stället för målavtalen även styras med styrsamtal mellan utbildningsanordnarna och undervisnings- och kulturministeriet. Styrsamtalsförfarandet är ett lättare förfarande än målavtalsprocessen, i vilket yrkesutbildningens uppgift och mål i olika regioner och verksamhetsbranscher görs bättre synliga. I styrsamtalsförfarandet ska man inte komma överens om volymmässig reglering utan samtalen är avsedda att bilda ett styrningselement som möjliggör en dialog mellan utbildningsanordnarna och ministeriet samt konkretiserar anordnarnas uppgifter i förhållande till anordnartillstånden för yrkesutbildning. Ett styrsamtal avses inte på samma sätt vara juridiskt bindande som målavtalsförfarandet, där det ingås målavtal mellan ministeriet och utbildningsanordnarna. Syftet med styrsamtalet ska vara att stödja undervisnings- och kulturministeriet i beslutsfattandet gällande allokeringen av utbildningsresurserna.

Målavtalen eller styrsamtalen som styrningselement är viktiga, eftersom de främjar dialogen mellan utbildningsanordnarna och ministeriet samt möjliggör en flexibel och ändamålsenlig allokering av utbildningen enligt rådande behov och resurser. Bilateral förhandling mellan ministeriet och utbildningsanordnarna förutsätter emellertid en sådan arbetsmängd på ministeriet som inte är möjlig att genomföra inom ramen för det nuvarande antalet anordnare.

Att söka sig till studier och val av studerande

Det är möjligt att genomföra ansökan till utbildningen antingen genom ansökningsförfaranden som har bestämts av utbildningsanordnaren eller genom riksomfattande gemensamma ansökan. Bägge dessa sätt används för närvarande, och det är motiverat att möjliggöra ansöknings-

förfaranden av olika slag även framöver. Ansökan direkt till utbildningen genom ansökningsförfaranden som utbildningsanordnaren bestämmer om gör det möjligt att flexibelt söka sig till utbildningen året om. Å andra sidan tryggar riksomfattande gemensamma ansökningsförfaranden en flexibel övergång av den åldersklass som avslutar den grundläggande utbildningen till andra stadiets utbildning.

Det är möjligt att föreskriva om förutsättningarna för antagningen som studerande och om urvalsgrunderna för de studerande genom lag och förordning eller alternativt låta var och en utbildningsanordnare bestämma om saken. Numera är förutsättningarna för antagning som studerande enligt lagen rätt allmänna och flexibla. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet har föreskrivits om grunderna för antagning som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen, men för andra utbildningar finns inga gemensamma urvalsgrunder. I samband med riksomfattande ansökningsförfaranden är det ändamålsenligt att använda gemensamma urvalsgrunder. Det är också möjligt att föreskriva att användningen av gemensamma urvalsgrunder blir obligatoriskt även i andra val av studerande, vilket ska trygga jämlikheten mellan de studerande.

Vid beredningen av propositionen har det dock ansetts att även om gemensamma urvalsgrunder tryggar jämlikheten mellan de sökande, är det inte annat än i det riksomfattande ansökningsförfarandet ändamålsenligt att föreskriva om obligatoriska gemensamma urvalsgrunder. Användningen av urvalsgrunder är i princip möjligt när det finns flera sökande som samtidigt söker sig till utbildningen och dessa ska ställas i rangordning. Å andra sidan kan det vara motiverat att rikta utbildning till vissa målgrupper, och i detta fall blir man tvungen att avvika från de föreskrivna urvalsgrunderna. Därtill är användningen av gemensamma urvalsgrunder vanligen i praktiken omöjligt, när enskilda lediga platser fylls mitt på året, eftersom det då är oklart med vad uppfyllandet av urvalsgrunderna ska jämföras.

Numera är utbildningsanordnarna skyldiga att använda elektroniska ansökningstjänster som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen, när de erbjuder yrkesutbildning vid den gemensamma ansökan. För övrigt kan utbildningsanordnarna bestämma om de använder de elektroniska ansökningstjänsterna. Alternativt kan utbildningsanordnarna på ett bredare sätt än nu åläggas att i sitt utbildningsutbud använda elektroniska ansökningstjänster som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen. Fördelen med förfarandet är att de sökande i huvudsak hittar yrkesutbildningsutbudet på ett och samma ställe, dvs. i tjänsten studieinfo.fi. Öppnandet av utbildningsutbudet bara genom en servicekanal kan dock i viss mån begränsa besvarandet av kundernas behov, om de sökande inte längre kan vara i direkt kontakt med utbildningsanordnaren om de så vill. I den här regeringspropositionen föreslås följaktligen inte en utvidgning av skyldigheten att använda elektroniska ansökningstjänster, men det finns skäl att framöver undersöka saken när ansökningstjänsterna utvecklas.

Identifiering, erkännande och personlig tillämpning av kunskande

Det är möjligt att genomföra personlig tillämpning antingen genom att behålla de nuvarande processerna för personlig tillämpning som varierar enligt målgrupp eller genom att övergå till en gemensam process för personlig tillämpning. En gemensam process för personlig tillämpning ansågs vara det bästa genomförandealternativet, eftersom den slopar gränser mellan de ungas och vuxnas yrkesutbildning och ger alla studerande likadana möjligheter att bygga en individuell och flexibel studieväg som på ett äkta sätt motsvarar det tidigare kunnandet och inlärningsfärdigheterna. Därtill ska utbildningsanordnarna ändra sina förfaringssätt och undervisningsarrangemang så att de som redan har tidigare kunskande enligt grunderna för examen eller utbildningen ska kunna framskrida snabbt och flexibelt mot en examen.

Avläggande av examen och bedömning av kunnande

För närvarande är det möjligt att avlägga yrkesinriktade grundexamina på två olika sätt, antingen som grundläggande yrkesutbildning eller i form av fristående examina. Yrkesexamina och specialyrkesexamina kan bara avläggas som fristående examina. Det är möjligt att bibehålla de nuvarande sätten att avlägga examina eller alternativt övergå till ett enda sätt att avlägga examina beträffande alla yrkesinriktade examina. Övergången till ett enda sätt att avlägga examen avses förenkla yrkesutbildningssystemet, terminologin, regleringen och administrationen samt slopa överlappningar och parallell reglering. Dessutom blir de studerandes ställning gentemot varandra mer likvärdig än nu. De som för närvarande avlägger en yrkesinriktad grundexamen som fristående examen har inte samma valmöjligheter som de som avlägger samma examen i form av grundläggande yrkesutbildning. De har inte heller möjlighet eller tvång att inkludera i sina examina gemensamma och valbara examensdelar, i motsats till de studerande som avlägger en examen inom den grundläggande yrkesutbildningen. Det finns två alternativa möjligheter att övergå till ett enda sätt att avlägga examen: antingen genom att välja någotdera av sätten att avlägga examen enligt den nuvarande lagstiftningen eller genom att skapa ett nytt sätt att avlägga examina som baserar sig på yrkesprov.

Om grundläggande yrkesutbildning väljs som sättet att avlägga examina, måste sådana vuxna som redan har förvärvat kunnande i arbetslivet avlägga examina på samma sätt som ungdomar som avslutat den grundläggande utbildningen. I detta fall förverkligas den individuella vägen mot examen inte nödvändigtvis i praktiken utan studierna avläggs i grupper och framskrider enligt gruppens schema. Detta kommer att förlänga studietider och fördröja avläggandet av examina. Därtill är det främst utbildningsanordnaren som i den nuvarande grundläggande yrkesutbildningen försäkrar sig om den existerande kompetensen och dess art. Riksomfattande kvalitetssäkring är mindre pålitlig än i fristående examina, i vilka avläggandet av examensdelar fastställs och examensbetygen utfärdas av en examenskommission. Det blir nödvändigt att förstärka den riksomfattande kvalitetssäkringen för att det nya yrkesutbildningssystemet ska vara trovärdigt. Å andra sidan, om det nuvarande systemet med fristående examina väljs som sättet att avlägga examina, klarar systemet inte av det ökande antalet personer som avlägger en examen. Då kommer det att behövas mera resurser och examenskommissioner för att upprätthålla systemet med fristående examina. Dessutom ska arbetslivet kunna erbjuda klart fler personer som deltar i bedömningen av kunnandet vid fristående examina, vilket torde bli svårt.

Det bästa genomförandealternativet ansågs vara övergången till ett enda sätt att avlägga en yrkesinriktad examen så att kompetensen i alla yrkesinriktade examina påvisas genom att bilda ett nytt sätt att påvisa kunnande som baserar sig på yrkesprov genom att utnyttja de bästa sidorna av den grundläggande yrkesutbildningen och systemet med fristående examina. Avläggandet av yrkesinriktade examina och yrkesutbildningen ska enligt förslaget starkt basera sig på personlig tillämpning samt identifieringen och erkännandet av tidigare förvärvat kunnande, som ingår i den. Detta förstärker yrkesutbildningens kundinriktning och kompetensbaserad enligt regeringsprogrammets målsättningar. Utmaningen med detta alternativ är hur den personliga tillämpningen kan genomföras i praktiken, när utbildningsanordnarna ska med allt knappare resurser bilda en verkliga unik studieväg för en allt större skara studerande.

Det är meningen att påvisa kunnandet i delar av yrkesinriktade examina i verkliga arbetssituationer. När det gäller yrkesprovsmiljön är ett alternativ platsen för ordnandet av examenstillfällen i det nuvarande systemet för fristående examina, som är arbetsplatsen och bara i undantagsfall någon annan plats. Fördelen med alternativet är äkta arbetslivsinriktning och det att alla studerande genom yrkesprovsmiljön får en direkt kontakt med arbetslivet, vilket främjar sysselsättningen efter att examen har avlagts. I praktiken är det dock omöjligt att för alla som ska

avlägga en yrkesinriktad examen hitta en yrkesprovsmiljö i arbetslivet, eftersom knappt 80 procent av examenstillfällena för fristående examina och cirka 50 procent av yrkesproven för närvarande ordnas på arbetsplatser. Ett annat alternativ är den nuvarande yrkesprovsmiljön, som kan vara en arbetsplats, läroanstalt eller annan plats som anvisats av utbildningsanordnaren. Fördelen med detta alternativ är flexibilitet, men en klar svaghet är att det inte uppmuntrar utbildningsanordnarna till samarbete med arbetslivet, i synnerhet när det är lättast att ordna yrkesproven vid läroanstalten.

Som yrkeprovsmiljö föreslås följaktligen ett tredje genomförandealternativ, i vilket yrkesproven i första hand ska ordnas på företag och på arbetsplatser inom den offentliga förvaltningen, men där de av motiverad anledning även kan ordnas annanstans. Det som är väsentligt är att yrkesprovsmiljön gör det möjligt att påvisa det kunnande som har fastställts i examensgrunderna. Fördelen med detta alternativ är att det ger tillräckligt med flexibilitet för genomförandet av yrkesproven, men uppmuntrar å andra sidan klart att ordna yrkesproven på arbetsplatser för att de studerande ska få erfarenhet om och en direkt kontakt med arbetslivet.

När det gäller bedömning av kunnandet betraktades det som alternativa genomförandesätt den nuvarande tredelade bedömningen i systemet med fristående examina, den nuvarande bedömningen av yrkesprov, bedömning som enbart genomförs av lärare samt bedömning som genomförs tillsammans av utbildningsanordnaren och en företrädare för arbetslivet. De nuvarande bedömningsmetoderna har utvärderats i kapitel 2.3 Bedömning av nuläget, och därför beskrivs bara de två sistnämnda genomförandealternativen närmare i detta avsnitt.

I bedömning som enbart genomförs av lärarna är det meningen att den egentliga bedömningen genomförs av och om bedömningen bestämmer en lärare som är expert i pedagogik och känner till examensgrunderna. Företrädarna för arbetslivet kunde ge respons om den studerandes kunnande, men responsen påverkar inte bedömningen av kunnandet. Svagheten med detta alternativ är att arbetslivet i praktiken inte har någon roll i bedömningen av kunnandet och säkerställandet av kunnandets kvalitet utan bedömningen genomförs enbart av personer som arbetar hos utbildningsanordnaren. När en betydande andel av utbildningsanordnarnas finansiering i framtiden kommer att fastställas enligt avlagda examensdelar och examina, finns det en risk att man vill producera prestationer oberoende av kvaliteten. Då är det viktigt att även arbetslivets företrädare, som inte direkt är underställd utbildningsanordnaren och som inte har något intresse att pruta på kvaliteten utan däremot håller fast vid den, deltar i bedömningen.

Det ansågs att det best fungerande alternativet är ett alternativ där två bedömare som har utsetts av utbildningsanordnaren ska bedöma kunnandet i delar av yrkesinriktade examina och bestämma om bedömningen. En av dessa ska representera arbetslivet och en utbildningsanordnaren. Företrädaren för arbetslivet ska ha särskilt stark praktisk yrkesskicklighet i anslutning till den examensdel som ska bedömas, men också kunnande om bedömningen. Hans eller hennes kompetens kompletteras av en lärare som har sådana pedagogiska kunskaper som behövs för bedömningen och som känner väl examensgrunderna. Företrädaren för utbildningsanordnaren kan dock av särskild anledning vara någon annan person än en lärare, om han eller hon uppfyller de krav som fastställs för bedömaren i lagen. Av särskild anledning ska det vara möjligt att bedömningen genomförs och om bedömningen bestämmer två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren. Bedömningen av delar av den handledande utbildningen samt gemensamma examensdelar och deras delområden ska alltid genomföras av och om bedömningen ska bestämma en lärare eller av särskild anledning annan företrädare för utbildningsanordnaren.

Arbetslivets deltagande i bedömningen av det kunnande som förutsätts i examina på riksomfattande och lokal nivå är en central mekanism för yrkesutbildningens kvalitetssäkring. Kommissionernas roll och möjliga genomförandealternativ betraktades ur den här synvinkeln. Det identifierades fyra möjliga genomförandealternativ:

1) Riksomfattande eller regionala branschvisa trepartsorgan vars uppgifter, sammansättning och tillsättande ska fastställas i lagen. Organen ska enligt förslaget bestämma om bedömare, upprätthålla en bedömarpool och utfärda examina samt ge ut examensbetygen på basis av bedömarnas bedömning samt behandla rättelsebegäran av bedömningen. Organen ska tillsättas av Utbildningsstyrelsen.

2) Regionala eller utbildningsanordnarvisa trepartsorgan per bransch, vars uppgifter, sammansättning och tillsättande ska fastställas i lagen. Utbildningsanordnaren eller -anordnarna tillsammans ska tillsätta ett organ som bestämmer om bedömare och utfärdar en examen enligt bedömarnas bedömning samt behandlar rättelsebegäran av bedömningen.

3) Utbildningsanordnaren ska i det av ministeriet beviljade anordnatillståndet även få rätten att utfärda examina i enlighet med tillståndet och ge ut examensbetygen. Ett regionalt, branschvist trepartsorgan som har tillsatts av en utbildningsanordnare eller flera utbildningsanordnare tillsammans och vars uppgifter, sammansättning och tillsättande fastställs i lagen ska godkänna bedömare samt behandla rättelsebegäran av bedömningen. Examen ska utfärdas enligt bedömarnas bedömning.

4) Utbildningsanordnaren ska i det av ministeriet beviljade anordnatillståndet även få rätten att utfärda examina i enlighet med tillståndet och ge ut examensbetygen. Examen ska utfärdas enligt bedömarnas bedömning. Riksomfattande organ, vars uppgifter, sammansättning och tillsättande ska fastställas i lagen, deltar i detta alternativ i kvalitetssäkring av bedömningen av kunnandet genom att bedöma bedömningens genomförandeplaner och ge ett utlåtande om dem till ministeriet samt genom att följa med genomförandet av bedömningen och rapportera om de brister som de har upptäckt till ministeriet. Därtill ska organen behandla rättelsebegäran av bedömningen. Utbildningsanordnaren ska besluta om bedömare i enlighet med en genomförandeplan av bedömningen, som den har utarbetat.

Fördelen med alternativen 1 och 2 är att såväl bedömningen av kunnandet som utfärdandet av examen är oberoende av utbildningsanordnaren. Svagheter med alternativen är dock att de orsakar rätt mycket administrativt arbete, såväl på riksomfattande nivå som av utbildningsanordnaren.

I alternativen 3 och 4 är bedömningen av kunnandet oberoende av utbildningsanordnaren, men den utfärdar själv examen, visserligen enligt bedömarnas bedömning. Detta ansågs vara tillräckligt oberoende. Både alternativ 3 och alternativ 4 förutsätter mindre administrativt arbete än alternativen 1 och 2. Alternativ 4 ansågs vara det bästa av de presenterade alternativen, eftersom det är relativt lätt vad gäller administrationen. Därtill ska kvalitetssäkringen ske på riksomfattande nivå, vilket ökar kvalitetssäkringens enhetlighet i olika delar av landet. Alternativ 4 förbättrar också de studerandes rättsskydd, då man till alla delar kan söka rättelse till bedömarnas bedömning av en riksomfattande instans som inte har deltagit i beslutet om bedömningen.

Det ska vara möjligt att genomföra sekreterartjänsterna för de nya riksomfattande organen på flera alternativa sätt. Ett alternativ är att sekreterarna utnämns bland kommissionernas medlemmar. Styrkan med detta alternativ är att det inte behövs några separata sekreterartjänster,

vilket minskar kommissionernas totalkostnader. Svagheten är å andra sidan att en sekreterare som utnämnts bland kommissionens medlemmar inte nödvändigtvis har tid att sätta sig in i sekreteraruppgifterna vid sidan om sitt eget arbete. Dessutom kan olika kommissioners verksamhetssätt bli mycket varierande, när sekreteraruppgifterna handhas av personer från flera olika parter. Ett motsvarande hot om diversifieringen av verksamhetssätten är förknippat med ett alternativ där kommissionen kan köpa sekreterartjänster från den aktör som den själv valt. Fördelen med detta alternativ jämfört med det föregående är att det dock för sekreterare som skaffats i form av köptjänst har reserverats klara resurser för sekreteraruppgifterna.

Det är också möjligt att ordna sekreteratjänsterna så att Utbildningsstyrelsen utser sina egna experter som sekreterare för kommissionerna på samma sätt som den gör i de nuvarande utbildningskommissionerna. Fördelen med detta alternativ är att det gör det möjligt att bygga enhetliga verksamhetssätt i olika kommissioner, när alla sekreterare är anställda av Utbildningsstyrelsen. Svagheten med alternativet är att när det har tillänkts att kommissionerna ska ha uppgifter i anslutning till utvecklingen av examensgrunderna, är det problematiskt om experter vid Utbildningsstyrelsen, som ansvarar för utarbetandet av examensgrunderna, i egenkap av sekreterare tar initiativ eller ger utlåtanden som gäller deras eget arbete. Detta kan försvaga iakttagandet av arbetslivets åsikter vid utvecklingen av examensgrunderna. Det bästa genomförandealternativet ansågs vara alternativet där ett sekretariat som liknar sekretariatet för fristående examina och som fungerar i anslutning till Utbildningsstyrelsen men som ändå är självständigt svarar för kommissionernas sekreteraruppgifter. Sekretariatet ska göra det möjligt att enhetliga kommissionernas verksamhetssätt men är tillräckligt oberoende av Utbildningsstyrelsen för att det på ett trovärdigt sätt kan ta hand om alla sekreteraruppgifter, även initiativen och utlåtanden i anknytning till utvecklingen av examensgrunderna.

Utbildning som ordnas på arbetsplatsen

Som en del av reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet tillsatte undervisnings- och kulturministeriet utredningspersoner för att bereda ett förslag om en utbildningsavtalsmodell och dess ibruktagande inom yrkesutbildningen. Utredningspersonerna lämnade sitt förslag om en modell för utbildningsavtalet till undervisnings- och kulturministeriet den 12 april 2016 (Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2016:8). I utredningen föreslås att det inom yrkesutbildningen ska tas i bruk ett utbildningsavtal som i princip lämpar sig för alla studerande inom yrkesutbildningen, oberoende av det om deras studier leder till examen eller inte. Genom utbildningsavtalet ska det avtalas om studier på arbetsplatsen annat än i anställningsförhållande, eller i andra jämförbara miljöer, oberoende av dess omfattning, mål och längd. Det är meningen att även framöver avtala om inläringen på arbetsplatsen i anställningsförhållande med ett läroavtal. Utgångspunkten med förslaget är att inläringen på en arbetsplats planeras och överenskomms om separat för olika examensdelar. Samtidigt kommer man överens om huruvida det ska ingå ett utbildningsavtal eller ett läroavtal mellan utbildningsanordnaren, arbetsplatsen och den studerande. Enligt förslaget betalas arbetsplatsen ingen utbildningsersättning för inläringen på arbetsplatsen inom ramen för ett utbildningsavtal. Ersättning kan dock betalas om en betydande del av handledningen av inläringen enligt avtalet ska skötas av en företrädare för arbetsplatsen. Enligt förslaget kan arbetsgivaren under utbildningsavtalets giltighet betala ersättning till den studerande, om den så vill, utan att det uppstår ett anställningsförhållande mellan dem.

Genomförandet av utredningspersonernas förslag som en del av reformen av yrkesutbildningen bereddes vid undervisnings- och kulturministeriet som tjänstemannaarbete i samarbete med experter i anställningsfrågor vid arbets- och näringsministeriet. Den faktor som skiljer åt ett läroavtal i anställningsförhållande och ett utbildningsavtal utan anställningsförhållande och

som fattas från utredningspersonernas modell och ansluter sig i synnerhet till tillämpandet av anställningslagstiftningen, visade sig vara problematisk. Om de studerande kan utföra samma arbetsuppgifter och avlägga samma utbildning till och med på samma arbetsplatser både i form av utbildningsavtal och läroavtal, är de inte likställda vad gäller deras rättigheter och skyldigheter. Om arbetsgivaren därtill kunde, om den vill, betala en ersättning även till en studerande som inte står i anställningsförhållande, är det möjligt att lagstiftningen gällande ett anställningsförhållande ändå måste tillämpas, ifall de faktiska kännetecknen för ett anställningsförhållande, som har definierats i lagstiftning och i rättspraxis, uppfylls.

Läroavtalsutbildning kan vara en form som används motsvarande den gällande lagstiftningen då förvärvandet av kunnande i huvudsak sker på arbetsplatsen genom att utföra praktiska arbetsuppgifter. I läroavtalsutbildningen ska studierna kompletteras på samma sätt som nu med förvärvandet av kunnande i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer. Kunnandet kunde förvärvas som läroavtalsutbildning, om största delen av förvärvandet av det kunnande som planerats för den studerande kan förvärvas på läroavtalsarbetsplatsen i äkta arbetslivssituationer i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Ett alternativ är att föreskriva att den studerande i utbildning som grundar sig på utbildningsavtal kan förvärva en del, till exempel högst hälften, av det kunnandebehov som konstaterats i samband med den personliga tillämpningen på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Då ska förvärvandet av kunnande i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer kompletteras med utbildning som ordnas på en äkta arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Den kvantitativa differentieringen av förvärvandet av kunnande på arbetsplatsen under olika avtalsarrangemang ska göra det klart när ett läroavtal kan väljas som avtalsform för utbildning som arrangeras på arbetsplatsen och när man kan välja ett utbildningsavtal som inte baserar sig på ett anställningsförhållande. Då uppstår det inte situationer där till exempel studerande som har samma uppgifter på en och samma arbetsplats och samma mål är olika ställda beroende på om de har ett anställningsförhållande med arbetsgivaren eller inte. Inte heller faktorer som är externa med tanke på ordnandet av utbildningen ska i detta fall påverka valet av formen för den utbildning som ordnas på arbetsplatsen. Å andra sidan kommer begränsningen av sådan utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal till en viss del av det förvärvade kunnandet, som planerats i samband med personlig tillämpning, att göra förfaringssättet komplicerat, i synnerhet gällande det när gränsen har uppfyllts.

Alltid då avtalsparterna konstaterar att inläringen på arbetsplatsen är den huvudsakliga formen för förvärvandet av kunnande, ska det ingås ett läroavtal som baserar sig på ett anställnings- eller tjänsteförhållande. Eftersom en läroavtalsstuderande då är sysselsatt heltid, främjar användningen av läroavtalet sysselsättningen och höjer sysselsättningsgraden. Omfattningen av användningen av läroavtalsutbildning kommer dock att på ett central sätt vara bunden till arbetsgivarnas villighet att anställa en person med läroavtal. Utbildningsavtalet ska möjliggöra inläringen på en arbetsplats utan ett anställningsförhållande på samma sätt som inläringen i arbetet gör för närvarande. Då blir det möjligt att utnyttja det som en del av andra sätt att genomföra utbildning, men inte som det huvudsakliga sättet. Det ska vara möjligt att övergå från ett utbildningsavtal till läroavtalsutbildning, ifall det anses att förvärvandet av kunnande i huvudsak kan ske på arbetsplatsen. Detta förutsätter dock att arbetsgivaren är redo att anställa den studerande i ett anställnings- eller tjänsteförhållande.

För att klarlägga målsättningarna och skillnaderna mellan ett läroavtal som baserar sig på anställningsförhållande och utbildning som baserar sig på ett utbildningsavtal utan ett anställ-

ningsförhållande kan det också vara möjligt definiera antalet arbetsplatser eller arbetsgivare som används för förvärvandet av kunnande i de olika avtalsformerna. Detta kan till exempel genomföras så att man med utbildningsavtal på en arbetsplats inte kan förvärva mer än hälften av kunnandet enligt det kunnandebehov som konstaterats i samband med den personliga tillämpningen. Detta avses främja övergången till läroavtalsutbildning alltid då avtalsparterna konstaterar att inläringen på arbetsplatsen är den lämpligaste och huvudsakliga formen för förvärvandet av kunnande. Verifieringen av högsta mängden utbildning som grundar sig på utbildningsavtal kommer att förutsätta noggrann uppföljning per studerande och arbetsplats av utbildningsanordnaren, vilket ökar utbildningsanordnarens administrativa förpliktelser och ökar kostnaderna. Gränsdragningen kan bli öppen för tolkning och artificiell. Dessutom är innehållet i till exempel yrkesinriktade grundexamina så mångsidigt att det även för närvarande ofta förvärvas kunnande på flera olika arbetsplatser. Å ena sidan ska begränsningen av omfattningen av studierna på en och samma arbetsplats trygga det att den studerande har tillräckliga möjligheter att på arbetsplatsen studera inlärningsmål enligt examensgrunderna, å andra sidan gör det möjligt att förvärva en stor del av kunnandet på en arbetsplats. Bindandet av högsta mängden till en arbetsplats innebär alltså inte nödvändigtvis att det önskade målet, det vill säga övergången till läroavtal, ska förverkligas utan enbart det att arbetsgivaren byts ut flera gånger när det gäller utbildningen som grundar sig på utbildningsavtal. Detta ska dock möjliggöra mer omfattande möjligheter att för det mesta studera genom att arbeta jämfört med att studierna enbart ska genomföras som läroavtalsutbildning, eftersom användningen av läroavtalsutbildning är bunden till arbetsgivarnas villighet att ta en studerande till ett anställnings- eller tjänsteförhållande.

När det gäller utbildning på arbetsplatsen kan det också vara möjligt att förutsätta en minimiandel i form av förvärvandet av kunnande på arbetsplatsen, till exempel om en studerande som avlägger en yrkesinriktad grundexamen inte har en tidigare yrkesinriktad examen eller arbetserfarenhet i anslutning till examen. Det kunde vara möjligt att förutsätta att denna minimiandel av utbildning som anordnas på arbetsplatsen för en studerande som avlägger en grundexamen ska genomföras med ett utbildningsavtal. Mängden kunnande som ska förvärvas på arbetsplatsen i samband med de praktiska arbetsuppgifterna ska uppskattas av utbildningsanordnaren som en del av den personliga tillämpningen. Eftersom förvärvandet av kunnandet i enlighet med målet för förslaget inte heller i yrkesinriktade grundexamina i fortsättningen ska vara bundet till tid utan kunnande, blir det utmanande att noggrant fastställa minimiandelen av förvärvandet av kunnande som sker på arbetsplatsen. För varje studerande ska utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där målet kan vara samma antal kompetenspoäng och samma examen, men tidsmässigt kan utbildningens längd variera enligt studerande, beroende bland annat på det kunnande som den studerande tidigare förvärvat. Bedömningen av en tillräcklig mängd blir utmanande för utbildningsanordnaren och den ska basera sig på en bedömning av varje enskild studerande. Det är möjligt att de studerande inte behandlas jämnt, eftersom det är omöjligt att noggrant föreskriva om en minimiandel.

Betalningen av sådan lönesubvention som avses i 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice under läroavtalsutbildningen kan sporra arbetsgivarna att ingå läroavtal. Därför är det inte ändamålsenligt att avstå från möjligheten att bevilja subvention på basis av ett läroavtal. Om läroavtalsutbildningen ordnas så att utbildningen är arbetskraftsutbildning och den studerande är i ett anställningsförhållande, kan arbetsgivaren få lönesubvention och den person som ingått läroavtalet kan ha möjlighet att få arbetslöshetsförmån som höjts med så kallade höjningar för aktiv tid samt kostnadsersättning. Detta innebär en ökning av arbetslöshetsskyddskostnaderna från nuläget. Ett annat alternativ är en ändring av bestämmelserna om arbetslöshetsförmån som betalas under arbetskraftsutbildningen enligt lagen om utkomstskydd

för arbetslösa när det gäller läroavtal, men undantagen gällande läroavtalsutbildningen strider mot det allmänna målet att klarlägga arbetslöshetsskyddslagstiftningen.

Utöver den ovannämnda ökningen av arbetslöshetsskyddsutgifterna förutsätter ordnandet av läroavtalsutbildning som arbetskraftsutbildning antingen en ökning av de anslag som reservratts för anskaffandet av arbetskraftsutbildning eller en omallokering av anslagen från annan arbetskraftsutbildning till arbetskraftsutbildning i form av läroavtal.

Eftersom ett läroavtal, förutsättningarna för beviljande av lönesubvention enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa bildar en konsekvent helhet, anses ordnandet av läroavtalsutbildning som arbetskraftsutbildning inte vara ändamålsenligt.

Finansiering

Det nuvarande finansieringssystemet för yrkesutbildningen baserar sig på en kostandsbas som kalkyleras enligt de verkliga kostnaderna, på basis av vilken det årliga anslaget för yrkesutbildningen fastställs. Finansieringen för högskolorna baserar sig däremot på statens budget, och om finansieringen bestäms årligen i budgeten. Ett system som baserar sig på de verkliga kostnaderna sporrar dock inte på ett optimalt sätt till en effektivisering av verksamheten. Ifall anslagen var budgetbaserade, saktade detta ner ökningen av yrkesutbildningens kostnader. Ett budgetbaserat anslag kommer också att ändra fastställandet av kommunernas finansieringsandel. Kommunernas finansieringsandel ska fastställas i förhållande till statens anslag, som fastställts i budgeten, och inte som en procentandel av kostandsbasen.

Det är möjligt att genomföra reformen av finansieringssystemet för yrkesutbildningen inom ramen för det nuvarande finansieringssystemet, som baserar sig på enhetspriset och antalet studerande så att den andel som beviljas på basis av resultatet ska ökas betydligt. Ökningen av resultatfinansieringsandelen ska uppmuntra utbildningsanordnaren att förbättra verksamhetens resultat. Om finansieringen emellertid fastställs enligt antalet studerande, kommer den sporrande effekten till effektivare verksamhet och erkännandet av tidigare kunskaper dock inte att förverkligas när det gäller den övriga finansieringen.

Ett alternativ till enhetsprissystemet är övergången till ett relativt finansieringssystem, som redan finns i bruk i finansieringen av universitet och yrkeshögskolor. I det relativa finansieringssystemet baserar sig den finansiering som utbildningsanordnaren får inte på ett fast enhetspris som fastställts i förväg utan utbildningsanordnarna får finansiering enligt prestationernas relativa antal. Övergången till det relativa finansieringssystemet kan i viss mån göra finansieringen svårare att förutse och mindre stabil, men å andra sidan uppmuntrar systemet utbildningsanordnarna att effektivisera sin verksamhet bättre än enhetsprissystemet. I det relativa finansieringssystemet blir det också lättare att genomföra införandet av finansieringselement som ansluter sig till utbildningens genomslag och effektivitet, eftersom redan utgångspunkten är att förhållandevis mer finansiering allokeras till effektiva aktörer.

Vid fastställandet av finansieringen ska det vara möjligt att använda prestationer av olika slag, till exempel antalet elever eller avlagda examina. Vid fastställandet av finansieringen blir det också möjligt att använda olika faktorer som mäter utbildningens genomslag, såsom de stu-

derandes sysselsättning eller responssystem av olika slag. Vid kalkyleringen av antalet studerande kan man använda en modell som baserar sig på kalkyleringsdagar, i vilken antalet studerande baserar sig ett tvärsnitt på en viss dag. Alternativt är det möjligt att använda en kalkylerad prestation, till exempel studerandeår, med vilken man fastställer en studerandes deltagande i utbildningen på dagsnivå. Modellen som baserar sig på kalkyleringsdagar är enkel och klar, men den styr kraftigt utbildningens längd och uppmuntrar inte till inledandet och avslutandet av studierna på ett flexibelt sätt året om. Om dagen används som grund, tar man å andra sidan bättre hänsyn till olika flexibla studievägar.

Det är också möjligt att använda som finansieringsgrund de föregående årens verkliga prestationer, prestationerna under finansåret eller prestationer som fastställts med undervisnings- och kulturministeriets prestationsbeslut. I yrkesutbildningens nuvarande finansieringssystem används inom den grundläggande yrkesutbildningen och läroavtalsutbildningen finansårets verkliga prestationer och i yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt prestationer som bestämts av undervisnings- och kulturministeriet. Användningen av finansårets verkliga prestationer förutsätter att finansieringen först beviljas i förväg och att det i slutet av finansåret ska fattas ett justeringsbeslut, i vilket finansieringen justeras enligt de verkliga prestationerna. Användningen av justeringsbeslutet förutsätter att de prestationer som används som grund för finansieringen är kända i god tid innan finansåret tar slut. I det nuvarande systemet är uppgifterna tillgängliga efter kalkyleringsdagen i september.

Användningen av de föregående finansårens verkliga prestationer som grund för beviljandet av finansiering gör det möjligt att bevilja finansiering som slutlig, genom ett beslut utan behov av ett justeringsbeslut. Användningen av de föregående finansårens prestationer är dock på det sättet problematiskt att förändringarna i utbildningsutbudet och -volymen alltid beaktas med ett dröjsmål. I modellen som baserar sig på de föregående finansårens verkliga prestationer blir det därtill problematiskt om antalet prestationer hos olika anordnare varierar betydligt från år till år. Därtill blir det komplicerat att i modellen ta i beaktande tilläggen eller avdragen som riktas till de årliga anslagen, eftersom prestationerna beaktas gällande ett tidigare finansår. En modell som baserar sig på tidigare utfall ska dock säkerställa att den finansiering som betalas ut till utbildningsanordnarna baserar sig på anordnarens verkliga verksamhet.

Som grund för fastställandet av finansieringen är det också möjligt att använda prestationer som ministeriet årligen fastställer, såsom det för närvarande görs inom yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt. Detta ger ministeriet stor beslutanderätt, men å andra sidan blir den volymmässiga regleringens och finansieringens förmåga att reagera till förändringar snabb och flexibel. Det är möjligt att begränsa ministeriets beslutanderätt genom att i lagen föreskriva om de grunder som ministeriet ska ta i beaktande när det beslutar om det årliga antalet prestationer. Det förknippas dock en risk med finansiering som baserar sig på prestationer som bestämts av ministeriet, det vill säga att anordnarens verksamhet under finansåret märkbart avviker från den verksamhetsvolym som fastställts som grund för finansieringen. På detta kan man i så fall reagera först efteråt med följande års prestationsbeslut.

Som grund för fastställandet av finansieringen kan också användas kombinationer av de ovan nämnda faktorerna till exempel så att en del av finansieringen fastställs genom ministeriets prestationsbeslut och en del enligt de föregående finansårens verkliga prestationer. I propositionen föreslås också en dylik kombinerad modell. Användningen av finansårets verkliga prestationer förutsätter att finansieringen justeras i slutet av finansåret, och det är inte möjligt att använda detta alternativ i en sådan modell där antalet prestationer blir klart först på finansårets sista dag.

3.3 De viktigaste förslagen

3.3.1 Lag om yrkesutbildning

I propositionen föreslås en ny lag om yrkesutbildning. Det föreslås att den nuvarande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska upphävas.

Det föreslås att man inom yrkesutbildningen ska övergå till ett enda sätt att avlägga examen, som baserar sig på yrkesprov och är oberoende av sättet att förvärva kunnandet. Avsikten är att avstå från systemet med fristående examina enligt den gällande lagstiftningen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt från sättet att avlägga grundexamina som baserar sig på den grundläggande yrkesutbildningen. Påvisandet av kunnandet ska enhetligas och den parallella administrationen i anslutning till det ska avvecklas så att kunnandet ska påvisas i praktiska arbetssituationer och yrkesprovet ska bedömas av en lärare som har utsetts av utbildningsanordnaren och en företrädare för arbetslivet tillsammans. Rätten att utfärda en yrkesinriktad examen ska bli en del av anordnartillståndet och i sin helhet övergå till utbildningsanordnaren. Examenskommissionerna i den nuvarande formen ska avskaffas och i stället för dem tillsätts arbetslivskommissioner, vars uppgifter koncentreras på säkerställandet av yrkeskompetensens kvalitet och arbetslivsorientering. Avsikten är att också avstå från de organ som utbildningsanordnarna tillsatt för att planera och genomföra yrkesprov.

Det föreslås att sättet att söka sig till yrkesutbildning samt valet av studerande och antagning som studerande ska ändras så att den kontinuerliga ansökan blir huvudkanalen när man söker sig till studier. Avsikten är att samtidigt specificera förfaranden i anslutning till valet av examen eller utbildning, som görs i samband med ansökan, samt handledningen för de sökande. Det är meningen att i första hand hålla kvar den gemensamma ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt gemensamma ansökningsförfaranden till handledande utbildningar och specialundervisning som en kanal för de som avslutat den grundläggande utbildningen samma år och andra personer som inte har en yrkesinriktad examen efter grundstadiet.

I och med övergången till ett enda sätt att avlägga examina är det meningen att utvidga den enhetliga personliga tillämpningen som omfattar identifiering, erkännande och förvärvande av kunnandet samt kunnande och de nödvändiga handlednings- och stödåtgärderna att gälla alla studerande som avlägger en examen eller dess del samt deltar i handledande utbildningar. Dessutom ska det föreskrivas att erkännandet av kunnande är utbildningsanordnarens skyldighet, vilket innebär att utbildningen koncentrerar sig på förvärvandet av det kunnande som fattas. Dokumenteringen i anknytning till personlig tillämpning ska klarläggas och förenklas genom att övergå till en personlig utvecklingsplan för kunnandet. I planen ska införas all information gällande den personliga tillämpningen, och den ska ersätta dokumentet om personlig tillämpning av fristående examina, den personliga studieplanen för grundläggande yrkesutbildning, det personliga studieprogrammet som förutsätts i läroavtalsutbildningen samt den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas inom specialundervisningen enligt den nuvarande lagstiftningen.

Studier som ordnas på en arbetsplats ska förnyas så att utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal ska tas i bruk i stället för inläringen i arbetet, som ingår i den nuvarande lagstiftningen. Huvudformerna av den utbildning som ordnas på arbetsplatsen ska i fortsättningen vara läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Dessutom ska man i samband med den personliga tillämpningen kunna avtala om annan inläring på arbetsplatsen på samma sätt som nu. De utbildningsformer som bäst lämpar sig för den studerande och som ordnas på arbetsplatsen i samband med de praktiska arbetsuppgifterna ska planeras i

anknytning till den personliga tillämpningen, och den studerande ska till exempel flexibelt kunna flytta från utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal till läroavtalsutbildning, när hans eller hennes kompetens och färdigheter ökar och förutsättningarna för ingåendet av ett läroavtal uppnås. Läroavtalsutbildningens attraktion i synnerhet som en utbildningsform för de unga ska ökas genom att enhetliga dess finansiella ställning i förhållande till de övriga formerna för genomförandet av utbildningen, genom att klarlägga och enhetliga dess administrativa processer och öka flexibiliteten att utnyttja den som en utbildningsform på ett mångsidigare sätt inom ramen för den personliga tillämpningen. Kriterierna för ingåendet av ett läroavtal och utbildningsavtal ska fastställas enligt enhetliga principer för att klarlägga den pedagogiska och administrativa processen på arbetsplatsen och göra den smidigare samt för att säkra kvaliteten på den utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Det föreslås att om rätten att utfärda examina och ordna utbildning ska bestämmas med ett anordnatillstånd att ordna yrkesutbildning i stället för nuvarande separata tillstånd för yrkesinriktad grundutbildning och tilläggsutbildning. Det föreslås vidare att utfärdandet av examina ska ändras så att rätten att utfärda examina ska ges direkt till utbildningsanordnaren, vilket innebär att man kan avstå från systemet med examenskommissioner och separata avtal om ordnande av yrkesprov, som ingås med examenskommissionerna. Utbildningsanordnarna ska inom ramen för de examina som ingår i deras anordnatillstånd friare än tidigare få bestämma hur de allokerar sitt utbildningsutbud samt om det på vilket sätt och i vilka inlärningsmiljöer utbildning anordnas. Samtidigt är det meningen att klarlägga utbildningsanordnarnas ansvar i samband med ordnandet av utbildning och examina, då enbart utbildningsanordnarna ska ha rätten att utfärda examina. Tillståndet ska även omfatta bestämmelser och uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av utbildning och examina samt tillgången på utbildningen. Arbetskraftsutbildning som leder till examen och en del av den arbetskraftsutbildning som inte leder till examen ska bli en del av yrkesutbildningen som förvaltas av undervisnings- och kulturministeriet från början av 2018, och i anordnatillståndet ska föreskrivas om uppgiften för arbetskraftsutbildningen. Utgångspunkten är att arbets- och näringsmyndighetens arbetskraftspolitiska bedömning ska bli kvar vid antagning som studerande och arbets- och näringsförvaltningen ska höras vid ordnandet av utbildningar. Utbildningsförvaltningen ska ansvara för utbildningens kvalitet och finansiering.

Det föreslås att finansieringssystemet för yrkesutbildningen ska förnyas till en enhetlig enhet genom att kombinera de nuvarande finansieringssystemen för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter. I finansieringssystemet ska även ingå finansieringen av sådan arbetskraftsutbildning som leder till examen och en del av finansieringen av sådan arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. Vikten av verksamhetens genomslag och effektivitet i utbildningsanordnarnas finansiering ska ökas. I det föreslagna nya finansieringssystemet flyttas finansieringens tyngdpunkt på ett märkbart sätt från kalkyleringen av den tid som använts för studierna till avlagda examensdelar och examina, sysselsättning eller placering i fortsatta studier efter utbildningen samt till den respons som erhållits om utbildningen. I fortsättningen ska finansieringen basera sig på ett anslag i statens budget, och man kommer att till alla delar avstå från kostnadsbasen. Ökningen av kostnadsnivån ska iakttas i anslaget genom att använda ett index.

Finansieringssystemet ska bestå av fyra finansieringselement: elementen för den kalkylerade finansieringen, dvs. basfinansiering, prestationsbaserad finansiering, genomslagsfinansiering samt strategifinansiering. Finansieringssystemet ska vara relativt, vilket innebär att värdet på prestationer i basfinansieringen och den prestationsbaserade finansieringen fastställs inom ramen för anslaget i statens budget i förhållande till alla prestationer som ligger som grund för finansieringen. I alla former av utbildningen ska användas enhetliga prestationer, såsom stu-

derandeår, examina och deras delar. Grunderna för fastställandet av finansiering ska enhetligas mellan de olika former genom vilka utbildning genomförs. Det tillräckliga utbudet av arbetskraftsutbildning ska tryggas genom att bestämma om den studerandeårsvolym som ska reserveras för den som en del av högsta antalet målinriktade studerandeår i anordnarens basfinansiering.

1 kap. i den nya lagen om yrkesutbildning ska innehålla de allmänna bestämmelserna om bland annat lagens tillämpningsområde, syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning samt definitionerna.

2 kap. i lagen ska innehålla bestämmelserna om examina och utbildningar. Motsvarande nu läget ska de yrkesinriktade examina vara yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina. Alla yrkesinriktade examina ska vara kompetensbaserade och examenstypernas definitioner ska inte ändras. I en yrkesinriktad grundexamen visas breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde med anknytning till en samlad verksamhet inom arbetslivet. I en yrkesexamen ska visas sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som är djupare än den som krävs för grundexamen eller som gäller mer avgränsade arbetsuppgifter. I en specialyrkesexamen ska visas sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som innefattar djupare yrkeskunskaper än i en yrkesexamen eller mångprofessionellt kunnande. För de som avslutat grundutbildningen ska en yrkesinriktad grundexamen även framöver vara den främsta yrkesinriktade examen. Alla yrkesinriktade examina ska alltså ge allmän behörighet till fortsatta studier vid högskolor.

Bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som ingår i examensstrukturen ska utfärdas på samma sätt som nu genom en förordning om examensstrukturen som utfärdats av undervisnings- och kulturministeriet. Det är meningen att avstå från placeringen av examina i utbildningsområden i förordningen om examensstrukturen, men utbildningsområdesklassificeringen kan alltså vid behov användas som statistisk klassificering. Avsikten är att i regel även avstå från bestämmelser om kompetensområden inom yrkesinriktade grundexamina i förordningen om examensstrukturen, och om kompetensområden ska föreskrivas i examensgrunderna på samma sätt som om kompetensområden för yrkesexamina och specialyrkesexamina redan nu. Ändringarna ska göra det möjligt att snabbare och mer flexibelt reagera till arbetslivets förändrade kompetensbehov.

Som handledande utbildning som inte leder till examen är det möjligt att även framöver ordna två utbildningar som riktar till olika målgrupper, dvs. handledande utbildning för yrkesutbildning samt handledande utbildning för arbete och självständigt liv. Utbildning som handleder för yrkesutbildning ska ge de studerande färdigheter att söka sig till yrkesinriktad examensutbildning och stärka de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen. Utbildning som handleder för yrkesutbildning ska i huvudsak motsvara den nuvarande utbildningen som handleder för grundläggande yrkesutbildning, men i fortsättningen kan den vid sidan om yrkesinriktade grundexamina till exempel handleda för de yrkesinriktade examina som fungerar som inledande examina till en bransch. Med detta tillägg ökas möjligheterna att bygga studievägar som stöder förvärvandet av yrkesskicklighet enligt kundernas olika behov. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är riktad till personer som på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning inte har möjlighet att gå över till examensutbildning. Syftet med utbildningen är att ge de studerande som på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning behöver särskilt stöd undervisning och handledning enligt de-

ras individuella mål och färdigheter. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ska motsvarar det som föreskrivs i den gällande lagstiftningen.

Som övrig yrkesutbildning kan ordnas utbildning som kompletterar eller fördjupar yrkeskompetensen. Den övriga yrkesutbildningen syftar inte till avläggande av en examen eller examensdel. Såsom övrig yrkesutbildning kan det också ordnas, på samma sätt som nu, utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare, utbildningar som förbereder för uppgifter som förare i den spårbundna stadstrafiken samt som ett nytt element utbildning som förbereder för uppgifter som flygledare.

Alla yrkesinriktade examina, handledande utbildning samt examens- och utbildningsdelar ska ha en gemensam kompetensbaserad dimensioneringsgrund, kompetenspoäng. Kompetenspoängen ska även tas i bruk i yrkes- och specialyrkesexamina. Motsvarande nuläget ska omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen vara 180 kompetenspoäng. Omfattningen av en yrkesexamen är enligt förslaget 120, 150 eller 180 kompetenspoäng och omfattningen av specialyrkesexamina 160, 180 eller 210 kompetenspoäng. Undervisnings- och kulturministeriet ska bestämma om omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina samt om omfattningen av enskilda yrkesinriktade grundexamina som överskrider 180 kompetenspoäng genom förordning. Handledande utbildningar ska omfatta 60 kompetenspoäng, vilket motsvarar nuläget.

Utbildningsstyrelsen ska alltså bestämma om examensgrunderna för varje examen som hör till examensstrukturen. Såsom i nuläget ska Utbildningsstyrelsen bereda examensgrunderna i nära samarbete med arbetslivet och andra intressentgrupper. Utbildningsstyrelsen ska dessutom vid beredningen av examensgrunderna samarbeta med respektive arbetslivskommission. Utbildningsstyrelsen ska också alltså bestämma om grunderna för de handledande utbildningarna. Utbildningsstyrelsen ska i examensgrunderna bestämma om examensdelarnas omfattning och i utbildningsgrunderna om omfattningen av de handledande utbildningarnas delar i enlighet med dimensioneringsgrunderna för examens- och utbildningsdelar, som föreskrivs i lagen.

En yrkesinriktad examen byggs upp av yrkesinriktade examensdelar på samma sätt som nu. Yrkesinriktade grundexamina ska förutom yrkesinriktade examensdelar omfatta delar som är gemensamma för alla grundexamina, som är nödvändiga för att uppnå yrkesskicklighet och som kompletterar yrkesskickligheten. Syftet med dem är att se till att den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen oberoende examen har de grundläggande skickligheter och kunskaper som behövs i arbetet och livet, gemensamt kunnande som behövs i alla branscher samt lika färdigheter till livslångt lärande samt aktiv och jämlik verksamhet i samhället. De gemensamma examensdelarna ska även stödja förvärvandet av yrkeskompetens redan under utbildningstiden.

Enligt den gällande lagstiftningen har de gemensamma examensdelarna ingått i grundexamina som avläggs i form av grundläggande yrkesutbildning men inte i grundexamina som avläggs som fristående examina. I fortsättningen ska de gemensamma examensdelarna ingå i examina för alla de som avlägger en yrkesinriktad grundexamen, och deras struktur, innehåll och kunskandemål ska justeras så att de bättre än nu även motsvarar behoven av de vuxna som redan är i arbetslivet, i synnerhet med tanke på förbättrandet av grundläggande färdigheter. Meningen är att avstå från de valbara examensdelar som enligt den gällande lagstiftningen ingår i yrkesinriktade grundexamina som separata examensdelar, och motsvarande valbarhet ska ingå i yrkesinriktade examensdelar.

I 3 kap. i lagen ska föreskrivas om rätten att utfärda examina och att ordna sådan utbildning som avses i denna lag. I fortsättningen ska all yrkesutbildning samt anordnande och utfärdande av yrkesinriktade examina omfattas av ett anordnartillstånd för yrkesinriktade examina och utbildning. De som fått tillståndet ska kallas utbildningsanordnare. Avsikten är att avstå från separata anordnartillstånd för grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning samt från anordnaravtal för fristående examina. Utbildningsanordnarna ska inom ramen för sitt anordnartillstånd få ordna yrkesprov, utfärda examina samt ordna examensutbildning och handledande utbildning samt övrig yrkesutbildning för kunderna inom yrkesutbildningen. Utbildningsanordnaren ska inom ramen för sitt anordnartillstånd få bestämma om utbudet av utbildning och examina, sättet att ordna och genomföra utbildningen samt om sin profilering enligt till exempel bransch eller kundgrupp.

Det centrala syftet med anordnartillstånden är att fastställa utbildningsanordnarens uppgift och försäkra sig om anordnarens verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna examina och utbildning av hög kvalitet. Därtill syftar anordnartillstånden till att säkerställa att det finns ett utbildningsbehov för de examina och den utbildning som tillhandahålls. Anordnartillstånden och de utbildningsuppgifter som fastställs i dem skapar för sin del ramarna för utbildningens strategiska riksomfattande koordinering.

I anordnartillståndet ska även till alla delar ges ett tillstånd att utfärda examina. Systemet med examenskommissioner ska avskaffas och den rätt att ordna examina som ges i anordnartillståndet ska omfatta såväl den examensutbildning som är avsedd för förvärvandet av kompetens som utfärdandet av examen.

De förutsättningar som ansluter sig till beviljandet av ett anordnartillstånd för examina och utbildning samt förutsättningar inom ramen för vilka undervisnings- och kulturministeriet kan ändra eller återkalla tillståndet ska specificeras jämfört med nuläget. En förutsättning för beviljande av ett anordnartillstånd av examina och utbildning ska vara att ordnandet av de examina och den utbildning som avses i ansökan är behövligt med beaktande av de riksomfattande eller regionala kompetensbehov samt att den sökande har ekonomiska och operativa förutsättningar att på ett ändamålsenligt ta hand om den uppgift som den ansökt om. Vid bedömningen av förutsättningarna för beviljandet av ett anordnartillstånd ska utöver kompetensbehovet beaktas verksamhetens art, effektivitet och genomslag. För att uppfylla de operativa kraven ska den sökande med tanke på resultatrik, effektiv och högklassig skötsel av uppgiften enligt anordnartillståndet ha utbildningspersonal som uppfyller behörighetskraven, tidsenliga pedagogiska processer och stödprocesser som uppfyller kraven på en kompetens- och kundbaserad verksamhet samt ändamålsenliga inlärningsmiljöer och fungerande kvalitetsledningsförfaranden för att ta hand om utbildningsuppgiften. Examina eller utbildning ska inte heller framöver få ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst med undantag för uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska området.

Ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna yrkesinriktade examina och utbildning ska berättiga till ordnandet av förvärvade av sådant kunnande som behövs för yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina, för ordnande av påvisandet av kunnande, det vill säga i praktiken yrkesprov, i de examina som nämns i tillståndet samt utfärdandet av examina. Tillståndet kan dock avgränsas så att det bara gäller utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning. Därtill kan utbildningsanordnaren beviljas en utvidgad uppgift för läroavtalsutbildning, som berättigar utbildningsanordnaren att i form av läroavtalsutbildning även skaffa andra examina än de som nämns i anordnartillståndet. I tillståndet ska dessutom föreskrivas om rätten att ordna handledande utbildningar, utbildning i form av internatboende, utbildning för fångar samt arbetskraftsutbildning. Därtill ska det i till-

ståndet föreskrivas om undervisnings- och examensspråket, utbildningsanordnares viktigaste verksamhetsområde samt om minimiantalet studerandeår som avses i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Det ska vara möjligt att i tillståndet vid behov även bestämma om övriga rättigheter, skyldigheter, villkor samt om utvecklings- och andra uppgifter som ansluter sig till ordnandet av examina och utbildning.

I det nya tillståndet att ordna yrkesutbildning ska bestämmas om minimiantalet studerandeår. Detta är avsett att styra undervisnings- och kulturministeriets årliga beslut om antalet målinriktade studerandeår, eftersom antalet målinriktade studerandeår inte kan ställas lägre än minimiantalet studerandeår i anordnartillståndet. För att göra det lättare att förutse utbildningsanordnarnas verksamhetsvolym ska största andelen, dvs. i praktiken cirka 90 procent av det antal studerandeår som är tillgängligt inom ramen för budgeten, bestämmas i anordnartillstånden. Därtill kan ministeriet årligen allokera antalet studerandeår som överstiger minimiantalet i anordnartillstånden enligt behov. Med förfarandet tryggas å ena sidan för anordnarna förutsebarhet av verksamheten, å andra sidan möjliggör det allokeringen av utbildningsresurserna på ett mer flexibelt sätt än nu enligt förändringarna i verksamhetsomgivningen, till exempel sysselsättningssituationen och behovet av arbetskraft. Det antal studerandeår som har bestämts i anordnartillståndet ska inte i regel bindas vid utbildningsformer, examenstyper eller branscher utan anordnare ska få bestämma om allokeringen av sina studerandeår enligt behovet inom sitt verksamhetsområde eller bransch.

Med stöd av sitt anordnartillstånd ska utbildningsanordnaren även kunna ordna yrkesutbildning som inte leder till examen i anslutning till examina enligt anordnartillståndet. Det ska dock inte vara möjligt att bevilja ett anordnartillstånd enbart för anordnande av yrkesutbildning som inte leder till examen med undantag för utbildning som utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare och flygledare samt uppgifter som förare i den spårbundna stadstrafiken.

Motsvarande nuläget ska tillståndet att ordna examina och utbildning beviljas på ansökan. Den sökande ska definiera den uppgift den ansöker om samt beskriva utbildningsbehovet och sina förutsättningar att sköta uppgiften. Utbildningsanordnaren ska inom ramen för sitt tillstånd flexibelt kunna allokera utbudet av examina och utbildning enligt kompetens- och utbildningsbehovet.

Enligt huvudregeln ska en ändring av tillstånden att ordna examina och utbildning ske efter ansökan från utbildningsanordnaren. Undervisnings- och kulturministeriet ska dock utan ansökan kunna ändra eller återkalla tillståndet att ordna examina och utbildning, om förutsättningarna för ändring eller återkallande av anordnartillståndet enligt lagen uppfylls.

En del av arbetskraftsutbildningen ska förvaltas och finansieras av undervisnings- och kulturministeriet från början av 2018. Utgångspunkten är att arbets- och näringsmyndighetens arbetskraftspolitiska bedömning ska bli kvar vid antagningen som studerande och att arbets- och näringsförvaltningen ska höras vid ordnandet av enskilda utbildningar. Undervisningsförvaltningen ska ansvara för utbildningens kvalitet och finansiering. En del av de studerandeår som fastställts i budgeten ska allokeras till arbetskraftsutbildning. För de utbildningsanordnare som fått uppgiften för arbetskraftsutbildning ska anvisas en del av basfinansieringens målinriktade studerandeår för ordnande av arbetskraftsutbildning. Utbildningsanordnaren ska genomföra utbildningen för de kunder som utsetts av arbets- och näringsmyndigheten inom ramen för denna resurs.

I statens budget överförs stegvis från 2018 till momentet för yrkesutbildning 80 miljoner euro för att användas för sådan utbildning som förutsätter arbetskraftspolitisk bedömning av arbets- och näringsmyndigheten. Övergången till ett statsandelsfinansierat system inom arbetskraftsutbildningen innebär samtidigt att arbetskraftsutbildning med finansiering från undervisnings- och kulturministeriet inte kan genomföras om utbildningsanordnaren inte har ett tillstånd att ordna yrkesutbildning som berättigar till detta. För närvarande ordnas arbetskraftsutbildning även av aktörer utan anordnartillstånd. Även framöver ska alla de juridiska personer som nämns i lagen kunna ansöka om tillstånd att ordna yrkesutbildning. Utbildningsanordnaren ska även kunna ansöka om ett anordnartillstånd enbart för ordnande av arbetskraftsutbildning samt de examina som den tänker ordna i form av arbetskraftsutbildning. Vid tillståndsprövningen ska förutsättningarna bedömas i förhållande till den verksamhet som aktören ansöker om, och i tillståndsprövningen ska arbets- och näringsministeriet höras beträffande arbetskraftsutbildning. Utbildningsanordnarna ska dessutom vara skyldiga att föra en kontinuerlig dialog med arbets- och näringsförvaltningen när det gäller allokeringen av utbildningsutbudet.

I 3 kap. ska även föreskrivas om uppdragsutbildning och examensutbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Denna reglering är nytt i lagstiftningen om yrkesutbildningen, eftersom så kallad utbildningsexport gällande examina inte tidigare har varit möjligt inom ramen för lagstiftningen. Inom uppdragsutbildningen ska utbildningsanordnaren kunna ordna sådana examina och examensdelar som har fastställts i anordnartillståndet samt examensutbildning som handleder för dem för grupper av studerande så att utbildningen ska beställas och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning. Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämföras med dem. Bestämmelserna om uppdragsutbildning ska motsvara bestämmelserna om uppdragsutbildningen i universitetslagen och lagen om yrkeshögskolor.

I lagen ska även föreskrivas om examenutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Inom ramen för den ska en utbildningsanordnare utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kunna ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem. Målgruppen av studerande är den samma som i uppdragsutbildningen, men skillnaden med uppdragsutbildningen är att denna utbildning kan direkt erbjudas åt studerande utan en aktör som fungerar som beställare. Uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får inte försämra utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna examina och utbildning som anges i anordnartillståndet. Uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska ordnas enligt affärsekonomiska grunder, dvs. utbildningsanordnaren ska ta ut av beställaren av utbildningen eller den studerande avgifter som åtminstone täcker kostnaderna för att ordna utbildningen.

I 4 kap. i lagen föreskrivs om att söka sig till studier samt om antagning som studerande. Såsom nu, ska var och en ha rätt att fritt söka sig till att avlägga den önskade examen eller genomföra den önskade utbildningen med undantag av personalutbildning och arbetskraftsutbildning. Om ansökan till arbetskraftsutbildning och om urvalsgrunderna ska delvis föreskrivas i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Det är meningen att de ska finnas två huvudsakliga kanaler att söka sig till yrkesutbildning, det vill säga kontinuerliga ansökan samt riksomfattande ansökningsförfaranden. Med riksomfattande ansökningsförfaranden avses i praktiken den nuvarande gemensamma ansökan till grundläggande yrkesutbildning och gymnasieutbildning, den gemensamma ansökan till hand-

ledande utbildningar och specialundervisning. Såsom nu ska de riksomfattande ansökningsförfarandena ordnas årligen på våren. Genom den kontinuerliga ansökan ska det vara möjligt att söka sig till all utbildning som utbildningsanordnaren ordnar, flexibelt året om. Såsom nu ska bestämmelser om riksomfattande ansökningsförfaranden utfärdas genom förordning av statsrådet och om de urvalsgrunder som används i den gemensamma ansökan, dvs. om urvalspoäng som ges åt de sökande, genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. För övrigt ska utbildningsanordnaren bestämma om ansökningsförfaranden och de urvalsgrunder som tillämpas. Vid antagning av studerande ska jämlika urvalsgrunder tillämpas.

Som studerande kan en person antas som utbildningsanordnaren anser ha tillräckliga förutsättningar att förvärva det kunnande eller avlägga den examen som eftersträvas. Motsvarande nuläget ska som studerande dock inte den antas som på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte kan genomföra utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö vid så kallade SORA-examina. Förutsättningarna för att bli antagen som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning ska motsvara de gällande förutsättningarna för att bli antagen som studerande till en utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning.

I lagen ska föreskrivas närmare än nu om handledningen vid valet av den examen eller utbildning som ska avläggas. Det ska vara utbildningsanordnarens uppgift att tillsammans med den sökande utreda vilken examen, examensdel eller utbildning som är lämplig för honom eller henne, om den sökande inte har ansökt om att bli antagen som studerande till en viss examen eller utbildning. Därtill ska det vara utbildningsanordnarens uppgift att vid behov hänvisa den sökande till utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare eller till en annan ändamålsenlig tjänst. Utbildningsanordnaren ska på motsvarande sätt ge handledning åt en person som redan antagits som studerande, om denna av motiverad anledning vill byta examen eller utbildning eller av annan anledning vill avbryta de inledda studierna.

I 5 kap. i lagen finns bestämmelser om personlig tillämpning. Avsikten är att i all yrkesutbildning ta i bruk en enhetlig process för personlig tillämpning som lämpar sig för alla kunder inom yrkesutbildningen. Genom den ska man identifiera och erkänna den studerades existerande kunnande, planera hur den del som fattas ska förvärfvas, hur kunnandet visas och bedöms samt de handlednings- och stödåtgärder som behövs för uppnåendet av målen. Ansvar och förfaranden gällande ansökan till studier och antagning som studerande ska kunna variera enligt kanal, såsom det föreskrivs i 4 kap. i lagen.

Det ska föreskrivas att det är utbildningsanordnarens skyldighet att utreda och erkänna kunnande som den studerande tidigare förvärvat. I lagen och i förordningen som utfärdas med stöd av den ska föreskrivas om förfaranden gällande erkännandet av det tidigare förvärvade kunnandet, på motsvarande sätt som när det gäller personlig tillämpning inom yrkesinriktad vuxenutbildning. I utbildningen koncentrerar man sig att enbart förvärva sådant kunnande som fattas av den studerande i förhållande till det mål som ställts i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

I processen för personlig tillämpning ska uppgifterna om tidigare förvärvat kunnande samt uppgifterna i anknytning till erläggandet av examina eller utbildning och förvärvandet av det behövliga kunnandet och yrkesskickligheten samlas i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Utbildningsanordnaren ska utarbeta den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande. Arbetsgivaren eller någon annan företrädare för arbetsplatsen ska delta i utarbetandet av planen, om utbildningen ordnas som läroavtalsutbildning eller som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller om kunnandet visas på arbetsplat-

sen. Även andra aktörer ska delta i utarbetandet av planen till den del förvärvandet av kunnande och kunnandet enligt planen baserar sig på samarbete mellan utbildningsanordnaren och en annan anordnare av yrkesutbildning, en anordnare av gymnasieutbildning eller andra aktörer.

I 6 kap. i lagen finns bestämmelser om avläggandet av examen och handledande utbildning och om bedömningen av kunnandet. På motsvarande sätt som i den gällande lagstiftningen har en examensdel avlagts när det kunnande som anges i examensgrunderna har påvisats antingen genom ett yrkesprov eller genom erkännande av kunnande. En examen har avlagts när alla examensdelar som enligt examensgrunderna krävs för examen har avlagts med godkänt resultat. Utbildningsanordnaren ska vara skyldig att ordna möjligheter att avlägga examina också för dem som inte deltar i examensutbildningen.

Uppgifterna gällande bedömningen av kunnandet ska inte i det stora hela ändras från de nuvarande, inte heller utbildningsanordnarens skyldighet att upprätta en plan för genomförandet av bedömningen. Bedömningen av kunnandet och planen över bedömningen ska enligt förslaget dock enhetligas och bedömningens pålitlighet ska förbättras genom att övergå till ett enda sätt att avlägga en yrkesinriktad examen som baserar sig på yrkesprov och är oberoende av sättet att förvärva kunnande. Kunnandet ska påvisas i alla yrkesinriktade examina på ett enhetligt sätt, i huvudsak genom att visa det i arbetslivet i praktiska arbetssituationer. Även andra yrkesprovsmiljöer kan komma i fråga av motiverade skäl. Det är meningen att avstå från systemet med fristående examina och ett sätt att avlägga en yrkesinriktad grundexamen som baserar sig på grundläggande yrkesutbildning, men med personlig tillämpning är det möjligt att se till att alla de som avlägger en yrkesinriktad examen får den undervisning och handledning som de behöver för att kunna avlägga den examen eller den handledande utbildning som eftersträvas eller deras del.

Kunnandet ska bedömas separat för varje examens- eller utbildningsdel samt i fråga om gemensamma examensdelar, separat för varje delområde. Två bedömare som har utsetts av utbildningsanordnaren ska ansvara för och besluta om bedömandet av kunnandet. En av dessa ska i regel vara lärare och den andra ska företräda arbetslivet. En lärare eller av särskild anledning annan företrädare för utbildningsanordnaren ska ansvara för bedömningen av kunnandet och besluta om den i fråga om gemensamma examensdelar och i handledande utbildningar. Såsom nu ska bedömarena ha tillräcklig yrkesskicklighet i anknytning till den examen som ska avläggas samt tillräcklig förtrogenhet med bedömning och grunderna för den examen som avläggs. Utbildningsanordnaren ska introducera bedömarena från arbetslivet i bedömningen av kunnandet. Motsvarande nuläget ska de studerande ges möjlighet till självbedömning av sina prestationer och de ska även ha rätt att få respons om utvecklingen av sitt kunnande under avläggandet av examen och utbildningen. Rättelseförfarandet av bedömningen ska enhetligas.

Utbildningsanordnaren ska ge ut och underteckna ett examensbetyg och betyg över avlagda examensdelar samt andra behövliga betyg och bilagorna till dem. Meningen är att avstå från delen för fristående examina i det tvådelade examensbetyget för en yrkesinriktad grundexamen som avlagts i form av grundläggande yrkesutbildning. I alla yrkesinriktade examina ska examensbetyget bestå av en del, men på samma sätt som nu kan det innehålla obligatoriska bilagor.

I 7 kap. i lagen finns bestämmelser om förvärvandet av kunnande. Utbildningsanordnaren beslutar om sättet att genomföra utbildningen. Utbildningsanordnaren ska ha breda möjligheter att genomföra individuella studievägar och i dem utnyttja olika inlärmingsmiljöer och pedagogiska lösningar. De studerande ska även framöver ha rätt att i olika inlärmingsmiljöer få sådan

undervisning och sådan individuell och annan behövlig handledning som gör det möjligt att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Därtill ska den studerande motsvarande nuläget ha rätt att få individuell och annan behövlig studiehandledning. Utbildningsanordnaren ska besluta om innehållet i och genomförandet av utbildningen. Innehållet ska emellertid följa grunderna för examen och den handledande utbildningen. Om en studerande inte har tidigare kunnande som förvärvats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som hänför sig till den examen som ska avläggas, ska utbildningsanordnaren för den studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen ordna utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

I de fall då utbildningsanordnaren bedömer att den studerande inte har tillräckliga studiefärdigheter, kan som en del av examensutbildningen ordnas studier som förstärker kunnandet och förutsättningarna att avlägga en examen eller en del av den och att delta i examensutbildning. Syftet med studier som stöder studiefärdigheterna ska vara att förstärka sådana studiefärdigheter som krävs i examensutbildningen, till exempel språkliga, matematiska eller informationstekniska färdigheter, eller att förstärka färdigheterna i anslutning till studietekniken.

En studerande som på grund av inlärnings svårigheter, skada, funktionsnedsättning, sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna ska ha rätt till särskilt stöd. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes personliga behov, mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. Det särskilda stödet ska omfatta alla studerande inom den handledande utbildningen och examensutbildningen, avvikande från tidigare bestämmelser, även de studerande för yrkesexamina och specialyrkesexamina.

Såsom enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning ska man inom specialundervisningen även i fråga om den studerande för en yrkesinriktad grundexamen som får särskilt stöd kunna avvika från examensgrunderna genom att anpassa bedömningen av kunnandet i den omfattning det är nödvändigt med hänsyn till den studerandes individuella mål och färdigheter. Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina eller den handledande utbildningen när det gäller andra studerande än sådana som får särskilt stöd får enligt förslaget göras, om de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna till någon del är oskäliga för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande eller om avvikelsen är motiverad av skäl som har samband med den studerandes skada, funktionsnedsättning eller hälsotillstånd. Bestämmelserna om avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och inlärningsmål ska i huvuddrag motsvara bestämmelserna om särskilda studiearrangemang i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, men avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och inlärningsmål i en yrkesinriktad grundexamen ska i fortsättningen innebära att den studerande inte avlägger något kunnande enligt examensgrunderna, och därmed ska det inte bedömas. Anpassandet ska i fortsättningen bara gälla bedömningen av kunnandet. Anpassande eller avvikelse ska inte vara möjligt i yrkes- och specialyrkesexamina.

I 8 kap. i lagen finns bestämmelser om utbildning som ordnas på en arbetsplats. Sådan målinriktad utbildning som har planerats av utbildningsanordnaren och som utbildningsanordnaren ansvarar för men som ordnas annanstans än i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter ska ordnas i form av utbildning som grundar sig på ett läroavtal eller ett utbildningsavtal. Utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal ska ersätta inläringen i arbetet enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Därtill kan det på arbetsplatsen genomföras även annan inläring och andra studier

i anknytning till uppnåendet av yrkesskicklighetskraven och kompetensmålen enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, som inte nödvändigtvis förutsätter avtalande om det mellan den studerande, arbetsgivaren och utbildningsanordnaren.

På basis av utbildningsavtal och läroavtal ska man på arbetsplatsen kunna genomföra målinriktad och handledd inläring på ett sätt som från fall till fall lämpar sig bäst för den studerande och arbetsgivaren. Det ska därtill vara möjligt att kombinera utbildning som grundar sig på utbildningsavtal och läroavtal på ett flexibelt sätt inom det förvärvande av kunnande som planerats för den studerande.

Om förutsättningarna för ingåendet av ett läroavtal och ett utbildningsavtal ska förskrivas på ett enhetligt sätt. En förutsättning är att det på arbetsplatsen med tanke på uppnåendet av det kunnande som har ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och ordnandet av yrkesprov finns tillgång på tillräcklig produktions- och serviceverksamhet, behövliga arbetsredskap samt personal som är kompetent i fråga om yrkesskicklighet, utbildning och arbetserfarenhet, bland vilka en personlig arbetsplatshandledare kan utses för den studerande. Arbetsplatsen ska vara sådan att den studerande kan förvärva det planerade kunnandet i äkta arbetslivssituationer och arbetsmiljöer. På arbetsplatsen ska utföras sådana arbetsuppgifter genom vilka det planerade målet för kunnande kan uppnås.

Läroavtalsutbildningen ska basera sig på ett skriftligt tidsbundet avtal mellan den studerande i anställnings- eller tjänsteförhållande och arbetsgivaren. I läroavtalsutbildningen sker förvärvandet av det eftersträfvade kunnandet i huvudsak på en arbetsplats och det kompletteras vid behov med förvärvandet av kunnande i andra inlärningsmiljöer. Om läroavtalsutbildningen uppskattas orsaka kostnader för arbetsgivaren, betalar utbildningsanordnaren arbetsgivaren utbildningsersättning enligt detta.

Förvärvandet av kunnande på en företagares eget företag ska genomföras på samma sätt som nu med ett läroavtal för en företagare. Ingen utbildningsersättning ska betalas ut i företagarens läroavtalsutbildning. Utbildningsersättning kan dock betalas ut åt en annan arbetsplats eller annan arbetsplatshandledare för kostnader som orsakas av handledningen och rådgivningen av en företagare som får läroavtalsutbildning.

På läroavtalet ska i huvudsak tillämpas arbetslagstiftning, såsom i nuläget. Eftersom utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal inte ordnas i anställningsförhållande, ska det för utbildningsavtalets del separat föreskrivas om tillämpandet av lagstiftning som gäller arbetstiden samt om hävandet av avtalet.

I utbildning som grundar sig på utbildningsavtal ska den studerande kunna förvärvakunnande som har ställts som mål och planerats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter. I utbildning som grundar sig på utbildningsavtal står den studerande inte i anställningsförhållande. Utbildningsavtalet ska vara ett tidsbundet avtal om vilket det avtalas enligt examensdelar enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Utbildningen av fångar som ordnas i samband med arbetsverksamheten vid en straffanstalt ska framöver ordnas med utbildningsavtal.

När det är fråga om ett utbildningsavtal betalar arbetsplatsen ingen ersättning för den studerande och arbetsplatsen betalas ingen ersättning under tiden utbildningsavtalet gäller. När studierna grundar sig på utbildningsavtal, ska en studerande på heltid ha rätt till studiestöd och stöd för skolresor samt till en avgiftsfri måltid som utbildningsanordnaren erbjuder på samma sätt som i studier som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer.

Utbildningsanordnaren ska ansvara för att förvärvandet av kunnande på en arbetsplats ordnas så att de mål gällande kunnande som ställts för studeranden i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet uppnås. Arbetsgivaren eller utbildningsavtalsarbetsplatsen ska ansvara för den studerandes arbetarskydd under den tid utbildningen ordnas på en arbetsplats.

Om ett läroavtal eller utbildningsavtal hävs, ska utbildningsanordnaren ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Syftet är att studierna inte ska avbrytas när man inom en och samma utbildningsanordnare övergår till exempel från ett utbildningsavtal till ett läroavtal eller tvärtom.

I 9 kap. i lagen föreskrivs om rätten till en trygg studiemiljö, indragning och återställande av studierätten, narkotikatest, rätten att omhänderta förbjudna föremål eller ämnen av studerande, rätten att granska den studerandes saker samt om disciplinen i inlärningsmiljön. Därtill föreskrivs det i kapitlet särskilt om disciplin på internatboenden.

I avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt trygghet och trivsel i studiemiljön ska utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas vid läroanstalten. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning har utbildningsanordnaren även numera skyldighet att godkänna en ordningsstadga eller att meddela andra ordningsbestämmelser. Bestämmelsen tillämpas dock inte på sådan utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Skyldighet att godkänna en ordningsstadga eller att meddela andra ordningsbestämmelser som tillämpas vid en läroanstalt ska därmed i fortsättningen omfatta alla utbildningsanordnare. Med undantag av bestämmelsen om godkännandet av en ordningsstadga och disciplin på internatboenden motsvarar bestämmelserna i kapitlet i huvudsak de motsvarande bestämmelserna i 5 kap. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, som med stöd av hänvisningsbestämmelser även i huvudsak har tillämpats på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I 10 kap. i lagen finns bestämmelser om den studerandes rättigheter och skyldigheter. I kapitlet ska ingå bestämmelser om allmänna skyldigheter, om när studerande anses ha avgått, om studerandevård, studiesociala förmåner, utbildningsanordnarens verksamhet, avgifter, hörande av studerande och om uppdragsutbildning.

Om studerandehälsovården föreskrivs i hälso- och sjukvårdslagen och om rätten av den studerande inom utbildning för en yrkesinriktad grundexamen och handledande utbildning till studerandevård i lagen om elev- och studerandevård. I och med övergången till ett enda sätt att avlägga en examen blir det nödvändigt att ändra tillämpningsområdet för lagen om elev- och studerandevård när det gäller grundläggande yrkesutbildning, eftersom de studerande framöver inte kan särskiljas mellan de som avlägger en läroplansbaserad yrkesinriktad grundexamen och en yrkesinriktad grundexamen som baserar sig på yrkesprov. Avsikten är att ge ut regeringens proposition om ändring av lagen om elev- och studerandevård senare under 2017.

Om den studerandes rätt till avgiftsfria måltider föreskrivs i huvudsak motsvarande nuläget så att den studerande inom heltidsutbildning för en grundexamen och handledande utbildning har rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. I utbildning som enligt anordnartillståndet ordnas i en internatskola samt i andra studier om vilka det enligt den gällande lagstiftningen föreskrivs genom förordning ska den studerande därtill ha rätt till andra måltider.

Bestämmelserna om studiesociala förmåner för de studerande som får särskilt stöd ska till sitt sakinnehåll motsvara bestämmelserna om studiesociala förmåner inom specialundervisningen enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Även bestämmelserna om de studiesociala förmånerna för den studerande i läroavtalsutbildning ska i huvudsak motsvara bestämmelserna i den gällande lagstiftningen, men avvikande från nuläget föreskrivs de om förmånerna genom lag.

Om utbildningsanordnarens internatboende föreskrivs noggrannare än nu. Syftet är att enhetliga nuvarande praxis och förbättra rättsskyddet för elever som bor på internat och främja jämställdheten mellan de som ansöker om plats på internatboende. För internatboendets del ska det föreskrivas om dess ordnande samt om beviljandet av en plats på internatboendet och om rätten till en plats. Bestämmelsen om ordnandet av internatboende ska i huvudsak motsvara nuvarande praxis, även om det inte finns närmare bestämmelser om ärendet i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Ordnandet av internatboende ska även framöver vara frivilligt för utbildningsanordnaren. Motsvarande nuläget blir boende på utbildningsanordnarens internat avgiftsfritt för den studerande. Bestämmelsen om avgiftsfriheten av boendet på ett internat i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning tillämpas dock inte för närvarande på sådan utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Det föreslås att bestämmelserna om disciplinen på internatboenden ska finnas i ett separat kapitel om en trygg studiemiljö.

Utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen och handledande utbildning är avgiftsfri för de studerande. Dessutom är de inträdes- och lämplighetsprov som eventuellt används vid antagningen studerande avgiftsfria för de studerande. I utbildningen för yrkesexamen och specialyrkesexamen och i den övriga yrkesutbildning ska det vara möjligt för utbildningsanordnaren att ta ut en skälighetsstudieavgift. Inga avgifter tas emellertid ut för arbetskraftsutbildning.

Utbildningsanordnaren ska säkerställa de studerandes möjlighet att delta i utbildningsanordnarens verksamhet och i utvecklandet av verksamheten samt möjlighet att påverka beslut som gäller dem själva och påverkar deras ställning.

I 11 kap. i lagen ska föreskrivas om behandling och utlämnande av uppgifter.

I 12 kap. finns bestämmelserna om ändringssökande. I kapitlet ska huvudsakligen motsvarande nuläget föreskrivas om begäran om omprövning, sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen och hos rättsskyddsnämnden för studerande samt om tiden för sökande av ändring, verkställande av disciplinbeslut och beslut om avhållande från studierna, besvärsförbud och besvärstillstånd.

I 13 kap. i lagen ska bland annat föreskrivas om utbildningsanordnarens personal, samarbetskyldighet för utbildningsanordnare, arbetslivskommissioner, utbildningsanordnarens informationsskyldighet, samarbetsskyldighet, prognostisering av kompetensbehovet samt om utvärdering av utbildningen och kvalitetsledning. Bestämmelserna om personalen ska i huvudsak motsvara de gällande bestämmelserna. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektor och lärare ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Motsvarande nuläget ska en utbildningsanordnare med beaktande av det sätt som utbildningen ordnas ha ett tillräckligt antal lärare och annan personal.

En anordnare av yrkesutbildning ska ha en allmän skyldighet att samarbeta med andra utbildningsanordnare inom regionen. Bestämmelsen förutsätter samarbete med såväl andra anord-

nare av yrkesutbildning som anordnare av gymnasieutbildning och annan utbildning, såsom universitet eller högskolor eller läroanstalter som erbjuder grundläggande utbildning. Därtill omfattar samarbetskyldigheten offentliga aktörer samt privata sammanslutningar och stiftelser som bedriver ungdomsarbete.

I kvalitetssäkringen av yrkeskompetensen och yrkesinriktade examina ska delta arbetslivskommissioner som ansvarar för vissa examina och som är riksomfattande organ. Arbetslivskommissionerna ska delvis motsvara de nuvarande examenskommissionerna men de ska inte ha sådana administrativa uppgifter som ingående av avtal om ordnande av fristående examina eller utfärdande av examina eller givande av betyg. Arbetslivskommissionernas viktigaste uppgift enligt förslaget är att delta i kvalitetssäkringen av genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet samt i utvecklandet av yrkesutbildningens examensstruktur, yrkesinriktade examina och grunderna för dem i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen. Därtill ska arbetslivskommissioner behandla begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet. Kommissionerna ska verka i samband med Utbildningsstyrelsen, som även tillsätter dem. Till sin sammansättning och mandatperiod liknar arbetslivskommissionerna de nuvarande examenskommissionerna, men på grund av att antalet examina och uppgifterna minskar, ska deras antal vara lägre. För varje arbetslivskommission utses de examina som de ansvarar för. Avsikten är att avstå från organen för yrkesprov som lagstadgade organ. Utbildningsanordnarna förutsätts dock alltså enligt lagen samarbeta med regionens arbetsliv och andra anordnare av yrkesinriktade examina och yrkesutbildning, anordnare av gymnasieutbildning, högskolor samt anordnare av den grundläggande utbildningen och ungdomsverkstäder. Formerna av regionalt samarbete och eventuella organ kan bestämmas av utbildningsanordnaren.

I paragrafen om bedömningen av utbildningen och kvalitetsledningen ska föreskrivas om utbildningsanordnarens skyldighet att utvärdera de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar samt deras genomslag. Utbildningsanordnaren ska svara för kvaliteten på och kontinuerlig utveckling av kvalitetsledningen av de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar. Utbildningsanordnaren ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetsledningssystemen och publicera resultaten av utvärdering som den har ordnat. Syftet med bestämmelsen är att förbättra kvalitetsledningen hos anordnaren av yrkesutbildning samt försäkra den höga kvaliteten på examina och utbildning, när utbildningsanordnarens befogenheter om ordnandet av utbildning ökar.

Arbetskraftsutbildning

I reformen av yrkesutbildningen ska arbetskraftsutbildning som leder till examen och en del av utbudet, finansieringen och förvaltningen av sådan arbetskraftsutbildning som inte leder till examen utgöra en del av yrkesutbildningen, som är underställd undervisnings- och kulturministeriet. I tillståndet att ordna utbildning ska det vara möjligt att ge utbildningsanordnaren som utbildningsuppgift att ordna arbetskraftsutbildning. Ansvar för arbets- och näringspolitiken såsom även beslutsfattandet och lagstiftningen om rättigheterna och skyldigheter för arbets- och näringsförvaltningens personkunder ska alltså till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I enlighet med lagen om yrkesutbildning ska det i den arbetskraftsutbildning som ordnas i huvudsak iakttas bestämmelserna om nämnda utbildning. Arbetskraftsutbildningen ska avvika från den övriga utbildningen bland annat gällande ansökningen, antagningen som studerande och planeringen av utbildningstjänster.

Arbetskraftsutbildning kan genomföras av de utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna utbildning och examina, och i tillståndet ska nämnas utbildningsuppgiften för arbetskraftsutbildning.

De utbildningsanordnare som fått utbildningsuppgiften för arbetskraftsutbildning ska genomföra arbetskraftsutbildning inom ramen för sin statsandelfinansiering. De aktörer som har ordnat arbetskraftsutbildning och som inte har haft tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning eller yrkesinriktad tilläggsutbildning ska även framöver kunna ansöka om tillståndet och omfattas av statsandelfinansierad arbetskraftsutbildning. Förutsättningarna för beviljandet av tillståndet ska bedömas i förhållande till de förutsättningar som ställs av lagen, på samma sätt som gällande de övriga aktörerna.

En utbildningsanordnare ska bestämma om ordnandet av arbetskraftsutbildning, men anordnaren ska på inbjudan av arbets- och näringsförvaltningen delta i regionala diskussioner som gäller planering av arbetskraftsutbildningen. Utbildningsanordnarna ska på basis av diskussionerna bestämma om genomförandet av utbildningen. Såsom nu ska utbildningsanordnaren meddela arbets- och näringsförvaltningen uppgifter om den arbetskraftsutbildning som den ordnar.

För arbetskraftsutbildningen ska anges ett mål beträffande antalet prestationer som en del av undervisnings- och kulturministeriets årliga prestationsbeslut. Innan prestationsbeslutet fattas ska undervisnings- och kulturministeriet höra arbets- och näringsförvaltningen.

3.3.2 Finansiering av yrkesutbildningen

Finansieringssystemet generellt

Enligt regeringens verksamhetsplan föreslås det att finansieringssystemet för yrkesutbildningen ska förnyas till en enhetlig helhet genom att kombinera de nuvarande finansieringssystemen för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter. I finansieringssystemet ska även ingå finansieringen av arbetskraftsutbildning som leder till examen och en del av finansieringen av sådan arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. I enlighet med regeringens verksamhetsplan ska vikten av verksamhetens genomslag och effektivitet i utbildningsanordnarnas finansiering ökas. I det föreslagna nya finansieringssystemet flyttas finansieringens tyngdpunkt på ett märkbart sätt från kalkyleringen av den tid som använts för studierna till åstadkomna prestationer och utbildningens genomslag.

Det ska till alla delar avstås från fastställandet av finansieringen enligt de verkliga kostnaderna, och statens finansiering för yrkesutbildningen ska i framtiden basera sig på budgeten. Anslaget i budgeten och kommunens självfinansieringsandel i anknytning till den ska justeras årligen motsvarande ökningen av kostnadsnivån för yrkesutbildningsindexet. Staten och kommunerna ska även i fortsättningen tillsammans delta i finansieringen av yrkesutbildningen. Kommunernas finansieringsandel av yrkesutbildningens driftskostnader ska fastställas som en procentandel av statsfinansieringen av yrkesutbildningen i statens budget. Kommunernas relativa finansieringsandel ska fastställas enligt finansieringsnivån under finansåret 2017, och i enlighet med lagen om statsandel för kommunal basservice ska statsandelen i nya och utvidgande uppgifter vara 100 procent.

Det föreslås att det i finansieringen av yrkesutbildningen ska tas i bruk ett förfarande som motsvarar den modell som är i bruk på universitet och yrkeshögskolor, enligt vilken det inte i förväg ska ställas ett fast pris på de prestationer som används som grund för finansieringen.

Denna modell lämpar sig bättre när anslaget är budgetbaserat. Dessutom ska betydelsen av verksamhetens effektivitet och genomslag som finansieringsgrund öka i framtiden och sätten att genomföra utbildningen kan variera mer än nu. I den nya finansieringsmodellen ska den finansiering som beviljas utbildningsanordnarna motsvara den relativa andelen av anordnarens verkliga prestationer av alla utbildningsanordnarnas prestationer. Prestationernas värde i euro ska fastställas per år och variera enligt prestationernas totalantal i hela landet. Detta ska försäkra att finansieringen för prestationerna hålls inom ramen för det anslag som har fastställts i statens budget.

I fortsättningen ska det i finansieringssystemet inte finnas olika kanaler för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, lärovaltalsutbildning eller särskilda yrkesläroanstalter. Man ska dock ta i beaktande skillnaderna mellan och särdragen i olika examenstyper och utbildningsformer då detta är ändamålsenligt med tanke på kompetensbaseringen och kundinriktningen. I finansieringssystemet ska identifieras centrala faktorer som påverkar utbildningens kostnader, till exempel kostnadsskillnader mellan olika examina och branscher, olika examenstyper, formerna att genomföra utbildningen, särskilt stöd och logi, arbetskraftsutbildning, studier som stöder inlärningsfärdigheter och personalutbildning genom att vikta antalet prestationer som användas som grund för finansieringen med olika koefficienter som tar hänsyn till kostnadsskillnaderna. Jämför med nuläget är det dock avsikten att minska och enhetliga graderingsfaktorer per examen och bransch, vilket gör att finansieringssystemet blir klarare och enklare. Enhetligandet av finansieringsgrunderna minskar även de olika finansieringskoefficienternas inverkan på det hur kundens studieväg ska genomföras. Målet är att utbildningsanordnaren ska planera förvärvandet av kunnandet på basis av kundernas behov med sådana genomförandeformer som bästa lämpar sig för deras behov. Det hur förvärvandet av kunnande genomförs ska styras av kundens behov av kunnande, inte av finansieringsnivån för de olika formerna med vilka utbildningen ordnas. Även om fastställandet av finansieringsnivå som helhet inte i fortsättningen ska basera sig på en kostnadsbas, ska det även framöver vid fastställandet av kostnadsskillnaderna och ändringar i kostnadsnivån användas kostnadsinformation som har samlats av utbildningsanordnarna. Finansieringskoefficienterna ska justeras regelbundet vid behov på basis av den verkliga kostnadsutvecklingen.

I dagens läge varierar grunderna enligt vilka de prestationer och enhetspriser som används som grund för finansieringen fastställs, vilket gör att en reform av finansieringen till en enhetlig helhet även förutsätter att de prestationer som används som grund för beviljandet av finansiering ska enhetligas så att de kan mätas enligt samma måttstock. Därför föreslås det att det ska tas i bruk ett *studerandeår*, som ska används som grund för den volymmässiga regleringen och den prestation som används som grund för finansieringen i styrnings- och regleringssystemet. Studerandeåret ska vara en jämförbar prestation i alla former av yrkesutbildningen. Studerandeåret lämpar sig såväl för långvarigare utbildning för en yrkesinriktad grundexamen som för kortvarig yrkesinriktad tilläggsutbildning och övrig yrkesutbildning. Andra prestationer som ska användas som grund för finansieringen är enligt förslaget till exempel avlagda examina och examensdelar. Med dessa styr och uppmuntrar man å ena sidan till effektivare utbildningsprocesser. Å andra sidan gör det möjligt att på ett flexibla sätt svara på kompetensbehov, eftersom inte bara examina utan även examensdelar ska användas som prestationer. Detta gör det möjligt att mer flexibelt än nu svara på arbetslivets och olika individers kompetensbehov med såväl examina som deras delar.

I dagens läge baserar sig finansieringen antingen på antalet verkliga prestationer under finansåret eller på ett antal prestationer som fastställts genom ett finansieringsbeslut. Enligt förslaget ska finansieringsgrunden framöver vara deras kombination, dvs. i basfinansieringen prestationer som bestämts genom prestationsbeslutet och i den prestationsbaserade finansieringen

och genomslagsfinansieringen det verkliga antalet prestationer under åren före finansåret. Finansieringen ska beviljas hösten före finansåret med budgetvillkor, och den beviljade finansieringen ska inte justeras på basis av verkliga prestationer under finansåret. Såsom i nuläget ska finansieringen beviljas och betalas utbildningsanordnaren, som bestämmer om dess användning enligt användningssyftet.

Grunderna för fastställande av finansieringsandelar

Totalfinansieringen enligt budgeten ska uppdelas i basfinansiering, prestationsbaserad finansiering, genomslagsfinansiering och strategifinansiering. Basfinansieringen, den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen ska fastställas enligt kalkylerade grunder och den finansiering som beviljas utbildningsanordnarna ska motsvara den relativa andelen av anordnarens verkliga prestationer av alla utbildningsanordnarnas prestationer inom varje finansieringsandel. Beviljandet av strategifinansiering ska basera sig på undervisnings- och kulturministeriets prövning. Strategifinansieringen ska beviljas inom de ramar som fastställts i statens budget, och dess andel ska högst vara fyra procent av anslaget för yrkesutbildningen i statens budget, som innehåller statens och kommunens finansieringsandel. Resten av anslaget för yrkesutbildningen ska beviljas på kalkylerade grunder så att basfinansieringsandelen är 50 procent, prestationsbaserad finansieringsandelen 35 procent och genomslagsfinansieringsandelen 15 procent.

Syftet med basfinansieringen är att skapa förutsättningar och en förutsägbar grund för ordnandet av examina och utbildning i olika branscher samt för olika kundgruppers utbildning. I basfinansieringen tas enligt förslaget hänsyn till examensbaserade kostandsfaktorer, examenstyper samt andra centrala faktorer som påverkar utbildningens kostnadsnivå, till exempel särskilt stöd, inkvartering, personalutbildning, fängelseundervisning och arbetskraftsutbildning. Med basfinansieringens fem kostnadsgrupper, dvs. graderingsfaktorer per examen ska man ta hänsyn till de varierande kostnaderna för olika examina och därmed se till att utbildningsanordnarna har tillräckliga förutsättningar att ta hand om olika branschers utbildningsbehov. Därtill stöder man med graderingen av finansieringen utbildningsanordnarnas förutsättningar att ta hand om utbildningen av en hel åldersklass, om arbetskraftsutbildning samt utbildningen av de som behöver mera stöd och handledning. Genom graderingsfaktorer tar man till exempel hänsyn till resursbehovet för särskilt stöd, fängelseundervisning, studier som stöder inlärningsfärdigheter eller de studerande som behöver inkvartering. Basfinansieringen avses trygga finansieringen även då den studerande av olika anledningar inte klarar av att avlägga examensdelar eller avlägger dem långsammare än i genomsnitt eller behöver mera stöd och handledning för att uppnå den eftersträlvade kompetensen. Utbildningsanordnarens bransch- och kundgruppsprofil ska på det här sättet tas i beaktande i basfinansieringen. Inom ramen för basfinansieringen ska även finansieras avläggandet av studentexamen samtidigt som en yrkesinriktad grundexamen enligt samma principer som nu.

Basfinansieringen bestäms utifrån den målinriktade studerandevolymen som fastställs årligen. Som den prestation som mäter studerandevolymen ska användas ett studerandeår. Undervisnings- och kulturministeriet ska årligen besluta om antalet målinriktade studerandeår för varje utbildningsanordnare under det följande finansåret. Antalet kan inte underskrida minimiantalet studerandeår enligt anordnartillståndet. Det ska även vara möjligt att höja basfinansieringsandelen efter prövning på ansökan av särskilda skäl som hänför sig till utbildningsanordnarens verksamhet, till exempel ordnandet av speciellt dyr utbildning.

Den prestationsbaserade finansieringen ska bestämmas utifrån avlagda examina samt delar av examina. Syftet med den prestationsbaserade finansieringen är att styra och uppmuntra utbild-

ningsanordnarna att rikta utbildning och examina starkare än nu enligt arbetslivets och individers kompetensbehov. Därtill ska den styra och uppmuntra att effektivisera studieprocesser och se till att de studerande kan avlägga examina och deras delar enligt de mål som ställts för utbildningen. Med den prestationsbaserade finansieringen uppmuntrar man även till kortare studietider samt effektivare identifiering och erkännande av tidigare förvärvat kunnande. Dessutom gör användningen av inte bara examina utan också examensdelar som prestationer det möjligt att mer flexibelt än nu svara på arbetslivets och olika individers kompetensbehov av olika slag till exempel inom ramen för examensdelar eller genom att kombinera delar av olika examina till en examen.

Vid fastställandet av antalet prestationer som ligger som grund för finansieringen under ett finansår ska användas de examensdelar och examina som avlagts under året före det år som föregår finansåret. Yrkesinriktade examina har sammanlagt uppskattningsvis 3 500 examensdelar av olika slag, och deras omfattning och kravnivå varierar inom en examen och mellan examina. Examensdelarnas omfattning och kravnivå ska tas i beaktande genom att använda kompetenspoäng. Största delen av den prestationsbaserade finansieringen ska fastställas på basis av kompetenspoängen för de avlagda examensdelarna. Vid behov ska det vara möjligt att begränsa en oändamålsenligt stor ökning av antalet prestationer genom att ställa antalet prestationer i förhållande till det antal studerandeår som utbildningsanordnaren genomfört. Detta förbättrar för sin del finansieringens förutsägbarhet.

I den prestationsbaserade finansieringen ska man även ta hänsyn till olika målsättningar för yrkesinriktade grundexamina samt yrkes- och specialyrkesexamina och deras särdrag. Vikten av en yrkesinriktad grundexamen i den prestationsbaserade finansieringen ska vara sådan att den uppmuntrar till avläggandet av hela examina, vilket är det främsta målet med den grundläggande yrkesutbildningen. När det gäller yrkes- och specialyrkesexamina kan vikten för en examen definieras som mindre än i grundexamina, vilket betyder att examensdelarnas relativa andel på motsvarande sätt blir större. Genom detta är de meningen att ta hänsyn till att det allt oftare går att svara på kompetensbehoven av personer som redan förvärvsarbetar även med examensdelar, och i alla situationer är det inte nödvändigt att avlägga hela examina, om personen till exempel redan avlagt en yrkesinriktad examen. I dagens läge har en stor andel av de som avlägger yrkes- och specialyrkesexamina redan en tidigare avlagd yrkesinriktad examen. I finansieringen av examina ska man därtill ta hänsyn till kostnadsskillnaderna mellan examina och behovet av särskilt stöd samt det om den studerande har en tidigare yrkesinriktad examen efter grundstadiet. Den avlagda examens vikt ska därtill vara större om den studerande inte har en yrkesinriktad examen som avlagts efter grundstadiet. Genom detta stöder man tillgången på utbildning av personer som avslutat den grundläggande utbildningen och andra personer som inte har en yrkesinriktad examen efter grundstadiet.

Som grund för fastställandet av genomslagsfinansieringen ska användas sysselsättning och placering i fortsatta studier i fråga om dem som avlagt hela examina eller examensdelar samt studerande- och arbetslivsrespons. I genomslagsfinansieringsandelen är det meningen att allokera finansieringen på basis av det genomsnitt som utbildningsanordnarnas verksamhet och kvalitet har. Syftet är att sporra och styra utbildningsanordnarna att allokera utbildning till de branscher i vilka det finns behov av arbetskraft, att se till att utbildningen motsvarar arbetslivet och är av hög kvalitet samt att erbjuda förutsättningar för fortsatta studier. Genomslagsfinansieringen och den prestationsbaserade finansieringen ska bilda en balanserad helhet, eftersom genomslagsfinansieringen ska för sin del försäkra att den finansiering som baserar sig på avlagda examina och examensdelar inte styr utbildningsanordnarna att arbeta på ett oändamålsenligt sätt, till exempel genom att allokera sitt utbildningsutbud så att de kan maximera finansieringen i stället för enligt arbetslivets kompetensbehov. Därtill ska genomslagsfinansie-

ringen uppmuntra till ordnande av läroavtalsutbildning, eftersom läroavtalsutbildningen sysselsätter bättre än andra former av utbildning.

Inom genomslagsfinansieringen är det meningen att betrakta de studerade som avlägger hela examina och de som avlägger examensdelar separat. Därtill tar man hänsyn till det om den studerande var sysselsatt eller inte när studierna inleddes. Inom genomslagsfinansieringen har sådana personer den största vikten som inte var sysselsatta innan utbildningen inleddes men som fått arbete efter att de avlagt en examen eller dess del.

Genom strategifinansieringen är det meningen att stödja genomförandet av utbildningspolitiskt betydande mål, till exempel den nationella utvecklingen av yrkesutbildningen, utbildningsanordnarnas strategiska utvecklingsverksamhet, ordnandet av tävlingar i yrkesskicklighet och utvecklingen av anordnarstrukturen. Utbildningens nationella utveckling kan till exempel betyda grundandet av bransch- eller examensvisa utvecklingsnätverk.

De kostnader som föranleds av särskilt stöd ska tas i beaktande med koefficienter i basfinansieringen samt för den prestationsbaserade finansieringens del i avlagda examina och examensdelar. Det anses vara motiverat att ta hänsyn till särskilt stöd i basfinansieringen, eftersom en studerande som får särskilt stöd inte nödvändigtvis kan klara av sina studier inom samma tid som de övriga studerandena. Det är också nödvändigt att ta hänsyn till särskilt stöd i den prestationsbaserade finansieringsandelen. Genom detta uppmuntras utbildningsanordnarna att med pedagogiskt stöd och andra nödvändiga stödåtgärder även göra det möjligt för de studerande som får särskilt stöd att avlägga en examen.

Bestämmande om finansieringen

I statens budget ska årligen bestämmas om högsta antalet studerandeår, som ska basera sig på det anslag som ingår i statens budget. Detta högsta antal som har bestämts i budgeten ska fungera som tak för de studerandeår som undervisnings- och kulturministeriet årligen delar ut med sina prestationsbeslut och som ministeriet annars delar ut under finansåret. På basis av anslaget och det högsta antalet studerandeår bildas det ett värde i euro för ett studerandeår, men detta värde ska dock inte användas på samma sätt som enhetspriset direkt som grund för finansieringen.

I det nya tillståndet att ordna yrkesutbildning ska bestämmas om minimiantalet studerandeår för utbildningsanordnarna. Meningen är att minimiantalet studerandeår enligt anordnartillstånden ska sammanlagt täcka cirka 90 procent av alla studerandeår som delas ut inom ramen för statens budgetanslag. Med det minimiantal som fastställts i anordnartillstånden är det meningen att trygga basfinansieringens förutsägbarhet och därmed utbildningsanordnarnas möjlighet till långsiktig planering och utveckling av verksamheten samt till nödvändiga investeringar.

Undervisnings- och kulturministeriet ska årligen på hösten genom ett prestationsbeslut besluta om antalet målinriktade studerandeår för varje utbildningsanordnare under det följande finansåret enligt finansårets behov. De målinriktade antalen studerandeår som bestäms genom prestationsbesluten ska täcka cirka 98 procent av alla studerandeår som delas ut. En liten andel av studerandeåren ska delas ut under finansåret för att det ska vara möjligt att svara på akuta behov att allokera utbildning.

På basis av budgetanslaget och det högsta antalet studerandeår bildas det årligen ett slags värde i euro för ett studerandeår. Om nivån på budgetanslaget ändras, ska detta i regel även

beaktas i antalet studerandeår som används som finansieringsgrund så att det eurobelopp som betalas per studerandeår ska förbli stabilt. Förfarandet ska skapa ramarna för finansieringens tillräckliga förutsägbarhet till exempel när anslagsnivån eller antalet studerandeår som utbildningsanordnarna genomfört ändras. Ifall antalet studerandeår som utbildningsanordnaren genomfört överskrider högsta antalet i budgeten, påverkar detta inte nödvändigtvis prestationernas värde så att det sänker det under det kommande finansåret.

Minimiantalet studerandeår enligt anordnartillståndet ska ligga som grund för undervisnings- och kulturministeriets årliga beslut om antalet målinriktade studerandeår per utbildningsanordnare. Ministeriet kan inte fatta ett beslut som underskrider minimiantalet i anordnartillståndet. När det fattas beslut om antalet målinriktade studerandeår, ska det också vara möjligt att ta hänsyn till de verkliga antalen prestationer under tidigare finansår, de årliga behoven att allokera utbildningen samt utdelningen av eventuella tilläggsanslag mellan utbildningsanordnarna. Vid beslutsfattandet ska man även trygga verksamhetens stabilitet och möjligheterna att ordna långvarig utbildning.

Ministeriet ska höra utbildningsanordnarna innan det fattar beslutet om målinriktade studerandeår, vilket gör att utbildningsanordnarna ska ha möjlighet att meddela sina utbildningsbehov och de motiverade resursbehoven i anslutning till dem. Ministeriet kan genomföra hörandet i form av ett interaktivt styrsamtal, antingen med enskilda utbildningsanordnare eller med flera anordnare samtidigt. Genom detta förfarande skapar man ett transparent, flexibelt och interaktivt förfarande att kvantitativt allokera verksamheten på årsnivå.

I den nya modellen för kvantitativ reglering av yrkesutbildningen är det meningen att kombinera former av yrkesutbildning om vilka det nu beslutas med separata prestationsbeslut, och i fortsättningen ska anordnaren beviljas ett totalantal studerandeår. Antalet studerandeår ska i regel inte bindas vid utbildningsformer, examenstyper eller branscher utan anordnare ska enligt det behov som den upptäckt eller förutser få använda antalet studerandeår på det sätt som den anser vara ändamålsenligt med tanke på arbetslivets kompetensbehov och utbildningsbehoven. Antalet målinriktade studerandeår om vilka det bestäms genom ett prestationsbeslut ska dock innehålla en bestämmelse om den målinriktade volymen av utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning.

Utbildningsanordnaren ska beviljas basfinansiering enligt de målinriktade studerandeåren, även om det verkliga antalet studerandeår under finansåret i fråga inte motsvarade antalet målinriktade studerandeår. Om antalet målinriktade studerandeår underskrider märkbart, ska man dock ta hänsyn till detta när beslut om målinriktade studerandeår fattas för kommande finansår.

Genom det prestationsbeslut som fattas årligen på hösten ska man bestämma antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnaren för det kommande finansåret, som styr utbildningsanordnarens verksamhet under det kommande finansåret och fungerar som grund för fastställandet av basfinansieringen. För det andra ska man genom prestationsbeslutet fastställa de faktiska antalen prestationer som ska användas som beviljandegrund för prestations- och genomslagsfinansieringen för det kommande finansåret, dvs. de examina och examensdelar som tas i beaktande samt grunderna för beviljandet av genomslagsfinansieringen. Om beviljandet av finansieringen i euro ska bestämmas på basis av målinriktade studerandeår i prestationsbeslutet samt de fastställda faktiska antalen prestationer i samband med finansieringsbeslutet om betalningen av statsandelar, som fattas i slutet av året.

Insamlingen av data för finansieringssystemet

De uppgifter som behövs för det nya finansieringssystemet fås från system som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen och Statistikcentralen. Finansieringsreformen kommer att ändra den informationsgrund som används som grund för finansieringen och datainnehållet i de uppgifter som ska samlas in. De nya datainsamlingar som behövs som grund för fastställandet av finansieringen ska göras genom att utnyttja elektroniska system som byggs som en del av Utbildningsstyrelsens system. Målet är att den information som behövs ska överföras genom gränssnitt från ett system till ett annat i realtid så vitt det är möjligt. Då behövs det inte några separata datainsamlingar, vilket minskar behovet av manuellt arbete i anslutning till datainsamlingar. Under övergångsperioden behövs det emellertid elektronisk datainsamling och -överföring i nuvarande former eller i en form som utvecklas från dem, eftersom den information som används som grund för finansieringen inte till alla delar än är tillgänglig. Statistikcentralens datalager innehåller redan de uppgifter som behövs i det nya finansieringssystemet. Datainsamlingen genom gränssnitt från utbildningsanordnarnas system inom utbildningsförvaltningen ska även göra det möjligt för utbildningsanordnarna att få prestationsuppgifterna för det kommande finansåret tidigare än nu. Detta ska göra finansieringen lättare att förutse, eftersom anordnarna utöver sina egna prestationer har information om det sammanlagda antalet prestationer i hela landet i god tid innan det egentliga prestationsbeslutet fattas.

I datainsamlingen som gäller studerandeår ska under övergångsperioden användas Utbildningsstyrelsens nuvarande blankettdatainsamlingar och dataöverföringar i elektronisk form samt former som bearbetats från dem. Datainsamlingen ska utvecklas så att den blir allt lättare att använda för utbildningsanordnarna.

Examensuppgifterna ska under övergångsperioden fås av Statistikcentralen. De examensuppgifter som fås av Statistikcentralen kan enligt planerna användas genast då det nya finansieringssystemet tas i bruk, det vill säga när prestationsbeslutet för finansåret 2018 fattas. Enligt den övergångsbestämmelse som föreslås i lagen ska examensdelar inte användas som grund för beviljandet av finansieringen för finansåren 2018 och 2019.

Undervisnings- och kulturministeriet har genom sitt beslut av den 10 juli 2015 (UKM/33/040/2015) utsett en styrgrupp för beredningen av ett register för verifierat kunnande och tillsammans med Utbildningsstyrelsen inlett ett utvecklingsprojekt som har i uppgift att planera, genomföra och ta i bruk ett register för verifierat kunnande, som ska bilda det huvudsakliga datalagret för kunnande som verifierats av en myndighet. En del av de uppgifter som behövs för fastställandet av finansieringen, till exempel uppgifterna om studerandeår för basfinansieringen samt uppgifterna för den prestationsbaserade finansieringen om examensdelar och examina med sina omfattningar, ska enligt förslaget vara tillgängliga genom gränssnitt från utbildningsanordnarnas system inom undervisningsförvaltningen till det datalager som är under beredning och för fastställandet av finansieringen.

Uppgifterna om sysselsättningen och fortsatta studier, som ska användas som grund för genomslagsfinansieringen, ska komma från Statistikcentralen.

Studeranderesponsuppgifterna per anordnare ska fås från studeranderesponssystemet för yrkesutbildningen, som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen. Till exempel det existerande responssystemet för AIPAL-yrkesprov kan utvidgas så att det kommer att gälla all yrkesutbildning, och dess innehåll kan utvecklas enligt finansieringssystemets behov. Vid sidan av studeranderesponssystemet ska det skapas ett arbetslivsresponssystem, i vilket arbetsgivarnas respons ska samlas in. Uppgifterna i studeranderesponssystemet ska användas för första gången

som grund för finansieringen för finansåret 2020 och uppgifterna i arbetslivsresponsystemet som grund för finansieringen för finansåret 2022.

Utbildningsstyrelsens insamling av kostnadsdata ska fortsätta i en förnyad form för uppföljningen av examina och kostnadsutvecklingen av andra viktningsgrunder. Meningen är att på basis av kostnadsuppgifterna bedöma kostnadsskillnaderna mellan examina och viktningsgrunderna och de förändringar som sker i dem. På basis av dessa uppgifter ska kostnads- och andra viktningskoefficienter i finansieringsmodellen vid behov ändras.

Datainsamlingarna för det nya finansieringssystemet och de system som de förutsätter ska koncentreras till Utbildningsstyrelsen. Prestationsbeslutsrapporteringen liksom rapporteringen av finansierings- och kostnadsuppgifterna för utbildningsförvaltningens interna bruk och utbildningsförvaltningens och anordnarnas gemensamma bruk ska integreras med OIVA - Utbildningsförvaltningens styrnings- och regleringstjänst. Den offentliga rapporteringen av prestationsuppgifter och kostnadsuppgifter ska koncentreras till utbildningsförvaltningens gemensamma statistiktjänst Vipunen. Dataöverföringen mellan datasystemen och OIVA - Utbildningsförvaltningens styrnings- och regleringstjänst ska ske genom gränssnitt.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

4.1.1 Konsekvenser för utbildningsanordnaren

År 2017 genomförd besparing

Enligt planen för de offentliga finanserna 2017—2020 anvisas det en anslagsbesparing på 190 miljoner euro för yrkesutbildning från och med 2017. Lagändringarna gällande denna besparing i yrkesutbildningen har gjorts med lagändringen 1486/2016, som trädde i kraft den 1 januari 2017. Genom nämnda lagändring har besparingen helt allokerats till grundläggande yrkesutbildning som ordnas vid en läroanstalt, vilket gör att besparingen inte än 2017 riktas till sådana anordnare av yrkesutbildning vars hela verksamhet med statsandelsfinansiering består av yrkesinriktad tilläggsutbildning. I regeringspropositionen om lagändringen (RP 177/2016 rd) har det konstaterats att de besparingar i finansieringssystemet som bereds som en del av reformen av yrkesutbildningen från och med 2018 ska hänföra sig till alla anordnare av yrkesutbildning.

I regeringspropositionen gällande besparingen i yrkesutbildningen har konstaterats att utbildningsanordnarna kan anpassa sin verksamhet till den sjunkande anslagsnivån genom att minska antalet studerande eller sänka kostnaderna per studerande eller genom att kombinera dessa alternativ. De föreslagna sparalternativen gör att besparingen kan omsättas i praktiken på det sätt som är mest ändamålsenligt för varje utbildningsanordnare. Undervisnings- och kulturministeriet skickade våren 2016 en enkät till alla anordnare av yrkesutbildning. I den frågades bland annat om anordnarnas ekonomiska bärkraft samt de yrkes- och verksamhetsmässiga förutsättningarna att ordna högklassig utbildning. I regeringspropositionen har konstaterats att det på basis av svaren förefaller som att anordnarna av yrkesutbildning inte i någon betydande grad anpassar sin verksamhet genom att minska antalet studerande, utan genom att effektivisera sin verksamhet på andra sätt.

Enligt svaren till enkäten kommer man att minska utgifterna för personalen inom undervisning med cirka 80 miljoner euro, dvs. knappa 10 procent, under perioden 2016—2018. Under

samma period minskar hela personalstyrkan med cirka 1 400 lärare från 21 500 till 20 100, och fortsätter att minska med ungefär 200 fram till 2020. För lärare i huvudsyssla innebär minskningen att antalet minskar med cirka 800 lärare 2016—2018.

Enligt enkäten planerar anordnarna att spara cirka 20 miljoner i fastighetsutgifter 2016—2018. Också efter 2018 anpassas fastighetsutgifterna med ytterligare ungefär fem miljoner euro. Nedskärningarna i fastighetsutgifterna motsvarar en minskning på ungefär sju procent i de totala fastighetsutgifterna. En del av utbildningsanordnarna har inte möjlighet att minska lokal-kostnaderna speciellt snabbt. Mer än hälften av anordnarna planerar att effektivisera användningen av lokalerna och ungefär en tredjedel av utbildningsanordnarna planerar att minska antalet lokaler. Enligt anordnarnas uppskattningar stängs cirka 130 lokaler fram till 2020. Utbildningsanordnarna avser att minska investeringarna med cirka 25 miljoner euro fram till 2018.

Vid övergången till det nya finansieringssystemet kommer besparingen på 190 miljoner euro i finansieringen av yrkesutbildningen 2017 att allokeras till alla anordnare av yrkesutbildning i stället för grundläggande yrkesutbildning vid läroanstalter. Utgångspunkten är att besparingen riktas jämt till alla anordnare och alla former med vilka yrkesutbildning anordnas eftersom finansieringen inte i det nya finansieringssystemet fördelas enligt examenstyper eller de former under vilka de ordnas utan i budgeten ska fastställas helhetsfinansieringen för yrkesutbildning, som fördelas relativt enligt den yrkesutbildning som utbildningsanordnarna tillhandahåller. Enligt enkäten till anordnare av yrkesutbildning kommer anpassningsåtgärderna med anledning av besparingen på 190 miljoner euro att äga rum under åren 2017—2020, och en del aktörer har redan genomfört åtgärder 2016. Därmed kommer en del av de ovan beskrivna anpassningsåtgärderna att äga rum under det nya, föreslagna finansieringssystemets giltighet.

De i den ovannämnda enkäten konstaterade åtgärderna av utbildningsanordnare baserade sig på de medel och åtgärder med vilka utbildningsanordnarna då planerade att anpassa sin verksamhet. De element i det nya finansieringssystemet som baserar sig på verksamhetens effektivitet och genomslag samt ändringarna i lagstiftningen om yrkesutbildningsverksamheten, i synnerhet enhetligandet av verksamhetsmetoderna, personlig tillämpning, ökningen av utbildningen på arbetsplatsen samt avvecklingen av överlappande och parallell reglering skapar för sin del förutsättningar för utbildningsanordnarna att förnya sin verksamhet, förbättra dess arbetslivsorientering och anpassa den till den nya finansieringsnivån.

Finansieringssystemet

Reformen av yrkesutbildningens finansieringssystem kommer att påverka fördelningen av finansieringen mellan anordnarna av yrkesutbildning. Finansiering ska relativt sett mer än nu riktas till de utbildningsanordnare som har effektiv genomströmning och utbildning, eftersom vikten av avlagda examina och examensdelar samt genomslaget för utbildningen som grund för finansieringen ska öka märkbart jämfört med nuläget.

I och med att finansieringssystemet förnyas kan den relativa fördelningen av finansieringen mellan utbildningsanordnarna även ändras på grund av anordnarnas utbildningsutbud. På den här ändringens storlek och riktning påverkar de koefficienter som används vid beviljandet av finansieringen, ifall de inte direkt baserar sig på kostnaderna för ordnandet av utbildningen utan det ingår andra styreffekter i dem. Till exempel höjningen av finansieringsnivån för sådan utbildning som ordnas som läroavtalsutbildning jämfört med nuläget innebär att nivån på finansieringen för sådana anordnare som ordnar mycket läroavtalsutbildning stiger.

Därtill kommer det hurdan utbildning och hurdana examina utbildningsanordnarna ordnar att påverka fördelningen av finansieringen mellan utbildningsanordnarna. Utbildningsanordnarna ska i fortsättningen friare få bestämma i vilken mån de erbjuder examina eller deras delar för att svara på arbetslivets kompetensbehov eller i vilket förhållande de erbjuder utbildning i olika branscher och olika examenstyper. Detta påverkar utbildningsanordnarens totalfinansiering. Finansieringskoefficienterna påverkar å andra sidan det hur väl finansieringen motsvarar de kostnader som föranleds av examina av olika slag, deras delar och ordnandet av utbildningen. Variationerna i finansieringsnivån med anledning av de ovannämnda faktorerna i anknytning till allokeringen av utbudet påverkar därför inte direkt utbildningsanordnarnas förmåga att ordna utbildning inom ramen för den erhållna finansieringen.

Finansieringssystemets reform ska även påverka finansieringens stabilitet och förutsebarhet. Finansieringen kommer att variera mer än nu på basis av utbildningsanordnarens resultat och verksamhetens genomslag. Finansieringens stabilitet och förutsebarhet ska tryggas med det minimiantal studerandeår som fastställs i anordnartillståndet, en tillräcklig basfinansieringsandel, begränsning av den prestationsbaserade finansieringen samt en övergångsperiod. Förutsegheten kommer dock att minska för sådana anordnare vars antal prestationer varierar kraftigare per år, eftersom prestationen av varje enskild utbildningsanordnare i det relativa finansieringssystemet ska för sin del påverka den finansiering som de övriga utbildningsanordnarna får. Utöver minimiantalet studerandeår ska det beviljade målinriktade antalet studerandeår i basfinansieringen bestämmas årligen, vilket betyder att anordnarens antal studerandeår i viss mån kan variera från ett år till ett annat. Å andra sida ska förutsegheten av den studerandeårsbaserade basfinansieringens värde i euro tryggas genom att årligen bestämma om högsta antalet studerandeår, som används som grund för finansieringen, i stället för att antalet studerandeår som utbildningsanordnaren genomför direkt ska påverka antalet prestationer i det kommande finansårets basfinansiering.

Den prestationsbaserade finansieringen ska fastställas enligt de examensdelar och examina som utbildningsanordnaren åstadkommit. Den prestationsbaserade finansieringen riktar finansieringen mer till sådana utbildningsanordnare som har effektiv genomströmning. Antalet examina som utbildningsanordnarna årligen ordnar varierar, vilket ska påverka finansieringsnivån i förhållande till vikten av examensfinansiering. För utbildningsanordnare med en stor examensvolym (mer än 1 000 examina per år), har de årliga variationerna varit relativt små, 4–5 procent årligen i genomsnitt, i relation till tre års medeltal. De största relativa årliga variationerna i antalet examina har små utbildningsanordnare. Det finns dock skillnader mellan små utbildningsanordnare, vilket betyder att antalet examina för vissa varierar lite, medan de för andra varierar betydligt.

Genomslagsfinansieringen ska basera sig på det hur de som avlagt examen eller examensdelar får arbete och placerar sig i fortsatta studier samt på studerande- och arbetslivsresponsen. Genomslagsfinansieringen riktar sig förhållandevis mest till sådana anordnare hos vilka så många som möjligt av dem som avlagt en examen eller en examensdel blir sysselsatta eller övergår till fortsatta studier. Även sådana anordnare som har många studerande som avlägger yrkesexamina eller specialyrkesexamina kunde få mera genomslagsfinansiering, eftersom sysselsättningsgraden av de som avlägger sådana examina är högre än hos de som avlagt grundexamen. På motsvarande sätt ökar finansieringen för sådana anordnare som relativt sett har mer läroavtalsutbildning, eftersom de studerande efter läroavtalsutbildningen i genomsnitt hittar bättre arbete än de som genomgått utbildning vid läroanstalter. Å andra sidan fäster man vid den prestationsbaserade finansieringen mer vikt vid sysselsättningen av en sådan studerande som inte var sysselsatt innan studierna inleddes.

Det har gjorts testkalkyler om förändringarna i finansieringen vid övergången till det nya finansieringssystemet. I dessa testkalkyler har använts uppgifter som är tillgängliga på basis av det nuvarande finansieringssystemet. Som studerandeår har i fråga om grundläggande yrkesutbildning och läroavtalsutbildning använts det viktade medeltalet av antalet studerande samt i fråga om yrkesinriktad tilläggsutbildning vid en läroanstalt finansierade studerandeårsverken. I kalkylerna har det antagits att en studerande och ett studerandeårsverke motsvarar ett studerandeår. De examina och examensdelar som ligger som grund för den prestationsbaserade finansieringen har fastställts enligt de uppgifter som för närvarande finns till förfogande. I basfinansieringen och den prestationsbaserade finansieringen har skillnaderna enligt bransch och examen beaktats med kostnadsgruppskoefficienter som baserar sig på uppgifter per bransch och examen, som erhållits från de nuvarande kostnadsdatainsamlingarna genom att använda fem olika kostnadsgrupper. I basfinansieringen och den prestationsbaserade finansieringen har kostnadsskillnaderna enligt examenstyp samt läroavtalsutbildningens avvikande kostnader beaktats med koefficienter enligt det bifogade utkastet till förordning. Utgångspunkten för koefficienterna för inkvartering och särskilt stöd är de nuvarande koefficienterna. I genomslagsfinansieringen har man mätt andelen av de som avlagt en examen och en examensdel som blivit sysselsatta och fortsatt med sina studier vid högskolor. De som avlagt hela examen i förhållande till de som avlagt en examensdel har viktats 2:1 och de som var arbetslösa före examen i förhållande till de som var sysselsatta 2:1.

I de testkalkyler som beskriver effekterna av övergången till den nya finansieringsmodellen har använts uppdelningen till basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering enligt regeringens proposition. De data som det nya systemet kräver finns inte till alla delar på ett brett sätt till förfogande, vilket innebär att testkalkylerna har gjorts med de tillgängliga uppgifterna. Som studerandeår har i fråga om grundläggande yrkesutbildning och läroavtalsutbildning använts det viktade medeltalet av antalet studerande enligt det nuvarande finansieringssystemet samt i fråga om yrkesinriktad tilläggsutbildning studerandeårsverken. Om examensdelar och deras omfattning har det funnits information som har samlats in av Utbildningsstyrelsen, men inte på ett heltäckande sätt. Om information har fattats, har det använts uppskattningar. Informationen om examina och om sysselsättningen och fortsatta studier har fått från Statistikcentralen. Den respons som finansieringssystemet behöver har inte funnits tillgänglig, vilket betyder att genomslagsfinansieringens hela andel på 15 procent har i testkalkylerna fördelats enbart på basis av uppgifterna om sysselsättning och fortsatta studier. De olika koefficienter som har använts i testkalkylerna och som beaktar olika kostandsfaktorer har härletts av de nuvarande kostnaderna eller alternativt har koefficienter motsvarande de nuvarande nivåerna använts. Som koefficienter avsedda för den styrande effekten har använts de koefficienter som har planerats i förordningen. De anordnare som bara har utbildning vid specialläroanstalter är inte med i testkalkylerna.

På basis av testkalkyler kommer finansieringen av cirka 40 procent av anordnarna att förändras med mer än 10 procent jämfört med den nuvarande statsandelsfinansieringen. För en femtedel av anordnarna kommer finansieringen att sjunka och för en femtedel att öka så här mycket. Sådana anordnares vars finansiering kommer att sjuka med mer än 10 procent andel av den nuvarande finansieringens eurobelopp, samt även av antalet elever, är cirka 12 procent. För knappt 4 procent av anordnarna kommer finansieringen att minska med över 20 procent. Dessa anordnares andel av finansieringen och de studerande är bara en promille.

De anordnares vars finansiering ska öka med mer än 10 procent andel av den nuvarande finansieringen är 13 procent och av antalet studerande 15 procent. För var tionde anordnare ökar finansieringen med mer än 20 procent. Deras andel av finansieringen är 3 procent och av de studerande 4 procent. För de anordnare vars finansieringsandel ska öka med mer än 10 procent

kommer en större andel av finansieringen än i genomsnitt utan undantag från prestations- och genomslagsfinansieringen. Deras prestationsförmåga är alltså bättre än i genomsnitt. Hos några är basfinansieringens andel mindre än en fjärdedel av finansieringen. I synnerhet hos anordnare som ökar sin finansiering med mer än 20 procent bildar genomslagsfinansieringen minst 30 procent av finansieringen, dvs. dubbelt så mycket som i genomsnitt. Här måste man dock beakta att responssystemen inte är med. Deras införande kan antas balanserat fördelningen av genomslagsfinansieringen något.

Vid införandet av det nya finansieringssystemet ska det finnas en övergångsperiod under vilken basfinansieringsandelen ska gradvis sjunka mot 50 procent och andelarna av den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen på motsvarande sätt öka. Med övergångsperioden ska man se till att den finansiering som utbildningsanordnaren får inte ska ändras märkbart eller överraskande i samband med införandet av den nya finansieringsmodellen. Övergångsperioden ska garantera anordnarna tillräckligt med tid för att anpassa verksamheten till de ändringar som finansieringsmodellen orsakar. Dessutom kan man under övergångsperioden uppskatta hur koefficienterna fungerar i förhållande till de ställda målen.

Under finansåren 2018 och 2019 ska basfinansieringens andel vara 95 procent och den prestationsbaserade finansieringens 5 procent. Detta innebär att finansieringen under dessa år i huvudsak bestäms enligt de studerandeår som har allokerats till anordnarna. 2020 kommer basfinansieringens andel att vara 70 procent, den prestationsbaserade finansieringens 20 procent och genomslagsfinansieringens 10 procent. Då kommer enligt testkalkylerna finansieringen att förändras med mer än 10 procent hos knappt 30 procent av anordnarna. Hos drygt 15 procent kommer finansieringen att minska med mer än 10 procent och hos knappt 14 procent kommer den att öka med mer än 10 procent. Deras andel som förlorar mer än 10 procent är 2 procent av den nuvarande finansieringen och deras andel som får en ökning på mer än 10 procent är 5 procent. Även om redan övergången till en basfinansiering på 70 procent minskar finansieringen med mer än 10 procent hos nästa var sjätte anordnare, är deras andel av finansieringen dock bara 2 procent. Detta beror på att det bara finns en stor anordnare i denna grupp. När basfinansieringen sjunker till 50 procent, finns det flera stora utbildningsanordnare hos dem som förlorar över 10 procent.

Den gradvisa övergången från finansiering som mest består av basfinansiering till en andel av basfinansiering på 50 procent ger anordnarna tid att anpassa sin verksamhet. I testkalkylerna simulerades situationen av två stora anordnare med flera branscher och verksamhetsformer. Hos båda dessa ska finansieringen minska med mer än 10 procent, när basfinansieringens andel blir 50 procent. I simuleringen testades hur mycket deras ställning förbättras, om de kan producera prestationer inom den prestationsbaserade finansieringen i förhållande till prestationerna i basfinansieringen i samma förhållande som de i genomsnitt produceras, alltså kalkylerat på det här sättet vara lika effektiva som anordnarna i genomsnitt. En av anordnarna kan genom att effektivisera produktionen av examensdelar och examina förbättra sin ställning med 4 procentenheter och genom att öka antalet personer som blir sysselsatta eller övergår till fortsatta studier med 7 procentenheter. Därmed kommer dess finansiering att ligga på samma nivå som nu. Den andra ska å sin sida öka sin finansieringsandel något. Inverkan av både effektiviseringen av produktionen av examensdelar och examina och ökningen av sysselsättningen och övergången till fortsatta studier är 8 procentenheter.

Vid bedömningen av finansieringsmodellens testkalkyler måste man ta hänsyn till det att de beskriver det hur finansieringen per anordnare hade ändrats om den hade delats enligt de nya finansieringsgrunderna och om utbildningsanordnarens verksamhet inte ändras från det tidigare. På grund av finansieringskoefficienternas styrande effekt kommer utbildningsanordnarna

att ändra sin verksamhet, men det är svårt att i detalj uppskatta denna ändring, eftersom den beror på flera faktorer.

Finansieringsmodellens dynamiska effekter har även uppskattats med en enkät. Enkäten, som gjordes i januari 2017, utredde utbildningsanordnarnas åsikter och uppskattningar om hur den nya finansieringsmodellen påverkar deras verksamhet. 60 procent av utbildningsanordnarna besvarade enkäten. Svaren baserar sig på utkastet till regeringens proposition som hade sänts på remiss. Respondenterna ansåg att finansieringssystemet i princip är sporrande och största delen uppskattade att det nya systemet sporrar anordnarna att vara mer resultatdrivna, effektivisera sin verksamhet och komma på innovativa lösningar samt ökar utbildningsanordnarnas ansvar för sina resultat. Ungefär hälften ansåg att de mätare som ska användas i det nya finansieringssystemet mäter utbildningens genomslag, men bara en tredjedel ansåg att viktningen av prestationerna inom genomslagsfinansieringen överensstämmer med målen. Mest kritiskt ställde sig respondenterna till det huruvida det nya finansieringssystemet är tillräckligt förutsebart för att man ska kunna planera framtiden, huruvida det tar hänsyn till de centrala faktorer som påverkar kostnader och om det ger tillräckliga ramar att erbjuda utbildning åt mer utmanande kundgrupper. Därtill ansåg nästan hälften av respondenterna att det nya finansieringssystemet inte behandlar de olika sätten att genomföra utbildning på ett jämlikt sätt.

I enkäten utreddes respondenternas syn på hur sannolikt de anser att det nya finansieringssystemet leder till negativa styreffekter. Respondenterna ansåg att den mest sannolika negativa styreffekten blir inverkan på urvalet. 82 procent av respondenterna ansåg att finansieringen inte i tillräcklig grad sporrar att välja mer utmanande studerande för utbildningen. En annan potentiell negativ effekt ansågs vara den att utbildningsanordnarna bara koncentrerar sig på att åstadkomma prestationer, i vilket fall till exempel sysselsättningen av de studerande får mindre uppmärksamhet och utbildningsanordnarna sänker sina kvalitetskrav. Respondenterna ansåg dock att det är osannolikt att utbildningsanordnarna låter bli att försöka komma på nya innovativa lösningar för att utveckla sin verksamhet eller att utbildningsanordnarna försöker förvränga de uppgifter som används vid mätningen.

I enkäten utreddes närmare hur respondenterna tror att deras egen verksamhet kommer att ändras till följd av finansieringssystemet. På basis av svaren kommer finansieringssystemet att påverka målen gällande antalet studerande. Mest ökning ville man ha i antalet läroavtal inom grundutbildningen och andra mest i antalet läroavtal inom tilläggsutbildningen. När det gäller yrkesinriktad tilläggsutbildning vid läroanstalter fördelades målen ganska jämt mellan ökning och bibehållande på nuvarande nivå. I fråga om antalet studerande inom grundläggande yrkesutbildning vid läroanstalter var det vanligaste målet att bibehålla det på nuvarande nivå. Respondenternas svar beror dock på det hur mycket utbildningsanordnaren för närvarande har studerande i dessa utbildningsformer. De som inte alls har ifrågavarande studerande strävar inte efter öknings utan största delen konstaterar att finansieringssystemet inte kommer att påverka frågan eller att de inte kan påverka saken. En stor del av respondenterna ansåg att finansieringssystemet inte kommer att ha någon större inverkan på allokeringen av utbildningen. Det vanligaste målet var dock att öka utbildningens allokering till de som inte har en tidigare examen, de arbetslösa, invandrare och de som avslutat den grundläggande utbildningen.

Mer än hälften av utbildningsanordnarna planerade att sträva efter en ökning i antalet kompetenspoäng och examina samt i sysselsättningen hos de studerande. Bara en liten andel av respondenterna ansåg att finansieringssystemet inte kommer att påverka målen gällande examina eller kompetenspoäng eller att de inte kan påverka deras antal. När det gäller sysselsättningen av de studerande, ansåg dock mer än en tredjedel av respondenterna att finansieringssy-

stemet inte kommer att ha någon inverkan eller att utbildningsanordnaren inte kan påverka saken.

Till följd av finansieringssystemet var det vanligaste målet i fråga om verksamhetssätten att öka satsningarna på processen för personlig tillämpning, och cirka 70 procent av respondenterna strävade efter detta. De näst vanligaste målen var att öka samarbetet med näringslivet, utbildning inom bara den del som fattas, utbudets allokering enligt arbetslivets behov och inläringen på arbetsplatsen. Cirka hälften av respondenterna ville öka samarbetet med andra utbildningsanordnare samt stödjande studerande vid arbetssökning och erläggandet av studierna. Cirka 20 procent av respondenterna ansåg att finansieringssystemet inte kommer att påverka stödet för de studerande när de söker sig till fortsatta studier eller utbildningens marknadsföring, och inom dessa strävade respondenterna också minst efter ökning.

På basis av svaren till enkäten tänker utbildningsanordnarna utnyttja den information som finansieringssystemet producerar. Mer än 90 procent av respondenterna tänkte följa med informationen om sin egen verksamhet som ligger som grund för finansieringssystemet och utnyttja den för att utveckla sin verksamhet. Närmare 70 procent av utbildningsanordnarna tänkte i sin verksamhet mer än tidigare koncentrera sig på de saker som systemet mäter, det vill säga åstadkommandet av examina och kompetenspoäng samt de studerandes sysselsättning och/eller övergång till fortsatta studier. De negativa konsekvenserna, till exempel valet av studerande och produktionen av prestationer, utreddes genom att fråga om utbildningsanordnarna tänker specificera urvalsgrunderna eller underlätta erhållandet av studieprestationer när det nya finansieringssystemet har trätt i kraft. Litet under hälften av respondenterna berättade att de tänker specificera urvalsgrunderna, men största delen ansåg att de inte kommer att underlätta erhållandet av prestationer.

När det gäller svaren till enkäten bör man dock ta hänsyn till det att en del respondenter ansåg att det var utmanande att besvara frågorna på basis av propositionsutkastet. Därtill konstaterade en del respondenter att finansieringssystemet är en del av en större helhet och att det är svårt att veta vilka ändringar som beror på det.

Under införandet av det nya finansieringssystemet ska det finnas en övergångsperiod under vilken basfinansieringsandelen ska gradvis sjunka mot 50 procent och andelarna av prestations- och genomslagsfinansieringen på motsvarande sätt öka. Med övergångsperioden ska man se till att den finansiering som utbildningsanordnaren får inte ska ändras märkbart eller överraskande i samband med införandet av den nya finansieringsmodellen. Övergångsperioden ska garantera anordnarna tillräckligt med tid för att anpassa verksamheten till de ändringar som finansieringsmodellen orsakar. Dessutom kan man under övergångsperioden uppskatta hur koefficienterna fungerar i förhållande till de ställda målen.

Det nya finansieringssystemet förutsätter av utbildningsanordnarna större ekonomisk bärkraft än för närvarande, eftersom förändringarna i utbildningsanordnarens utbud och verksamhet i en finansieringsmodell som i huvudsak baserar sig på de föregående årens verkliga prestationer i regel påverkar den erhållna finansieringen med ett dröjsmål på två år. Å andra sidan jämnar detta ut förändringarnas inverkan när antalet prestationer minskar. En ökning av studerandevolymen som baserar sig på ökningar i budgetanslagen eller andra allokeringsbehov av utbildning ska dock tas i beaktande redan i finansåret finansiering som en ökning av studerandear i basfinansieringen, vilket säkerställer utbildningsanordnarnas ekonomiska möjligheter att svara på de allokerade utbildningsbehoven för varje enskilt finansår.

När de gäller en privat anordnare av yrkesutbildning föreslås det gällande mervärdesskatteutgifterna i anknytning till de lagstadgade uppgifterna övergång till ett kompensationsförfarande, s.k. euro för euro, vars principer motsvarar förfarandet enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen. Ersättningen ska beviljas åt alla utbildningsanordnare enligt de verkliga mervärdeskostnaderna. Övergången till euro för euro-principen ska slopa ett problem i samband med den nuvarande mervärdeskompensationen, som i dagens läge beviljas som genomsnitt, dvs. det att den inte motsvarar anordnarens verkliga mervärdesskattebörd. Förfarandet gör att privata utbildningsanordnare sinsemellan samt privata och kommunala utbildningsanordnare i förhållande till varandra kommer att vara mer jämlikt ställda.

Reformen av yrkesutbildningen

Den finansiering som utbildningsanordnarna får avses även framöver vara av allmän karaktär, dvs. utbildningsanordnarna ska själva kunna allokera den finansiering som de fått på det sätt som de anser vara ändamålsenligt. I och med reformen av yrkesutbildningen ändras de lagstadgade uppgifterna i anknytning till ordnandet av yrkesutbildningen delvis. Med övergången till ett enda sätt att avlägga examen blir utbildningsanordnarnas verksamhetsprocesser enhetligare och parallell administration avvecklas, vilket minskar kostnaderna för ordnandet av utbildningen. Å andra sidan kommer reformen att innebära vissa nya eller ändrade uppgifter för anordnarna, som ökar deras kostnader. De viktigaste kostnadseffekterna av nya eller ändrade uppgifter ansluter sig till personlig tillämpning, utbildning som ordnas på en arbetsplats, gemensamma examensdelar, särskilt stöd för de studerande samt till studiesociala förmåner.

Överföringen av arbetskraftsutbildningen till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde ska genomföras genom att flytta anslaget för arbetskraftsutbildning från arbets- och näringsministeriets huvudklass till undervisnings- och kulturministeriets huvudklass från 2018. De nedan presenterade kostnadskalkylerna och -bedömningarna beträffande yrkesutbildningen baserar sig enbart på uppgifter om den yrkesutbildning som numera är underställd utbildningsförvaltningen, eftersom finansieringen av arbetskraftsutbildningen ska genomföras inom ramen för anslag som flyttas över.

I och med övergången till ett enda sätt att avlägga examen ska rätten att utfärda examina övergå till utbildningsanordnarna och examenskommissionerna i den nuvarande formen ska avskaffas. Ändringen minskar utbildningsanordnarnas administrativa arbete i anknytning till anskaffande och förnyelse av anordnaravtalen. Examenskommissionerna har ingått avtal om ordnandet av utbildning med utbildningsanordnarna och andra aktörer. Avtalen förnyas enligt verksamhetsperiod. Enligt utbildningsanordnarnas uppskattningar är den arbetsmängd som förberedelsen av ett nytt avtal att ordna examen kräver cirka 30–100 arbetstimmar i genomsnitt. Uppskattningarna varierar dock kraftigt beroende på examen och examenskommissionernas praxis. Den arbetsmängd som förnyelsen av ett avtal för anordnande av examen förutsätter är enligt utbildningsanordnarna litet mindre än arbetsmängden vid förberedelsen av ett nytt avtal. Det kan uppskattas att en förnyelse av avtalet att ordna en examen eller förberedelserna för ett nytt avtal förutsätter 50 timmar av arbete i genomsnitt. För förberedelserna ansvarar i huvudsak lärarna (den årliga kostnaden enligt bedömningsramen för kommunal ekonomi cirka 61 080 euro: 1 595 arbetstimmar per år = cirka 38 euro per timme). Detta innebär att förnyelsen av tillståndet att ordna en enskild examen orsakar kostnader på cirka 1 900 euro för utbildningsanordnarna. År 2016 fanns det uppskattningsvis cirka 2 050 avtal om anordnande av examina i kraft hos sammanlagt 185 aktörer. Ifall avtalen förnyades med tre års mellanrum, orsakar detta för utbildningsanordnarna administrativa kostnader på uppskattningsvis 1,3 miljoner euro per år (2050 avtal x 1 900 euro per avtal per 3 år). Slopandet av avtal om anord-

nande av examina ska därmed minska utbildningsanordnarnas kostnader med cirka 1,3 miljoner euro.

På motsvarande sätt skapar förberedelsen av examensbetyg för examenskommissionernas godkännande för utbildningsanordnarna administrativt arbete, som försvinner i och med reformen. Utbildningsanordnarna samlar in bedömningarna samt förbereder examensbetygen och skickar dem till examenskommissionerna för undertecknande. Enligt uppskattningar från utbildningsanordnarna tar det cirka 3 timmar av arbete att sammanställa bedömningarna, förbereda betygen och skicka dem till en studerande. Cirka en timme av denna tid kan uppskattas bestå av kontakterna med examenskommissionerna. Uppskattningarna om arbetstid varierar dock enligt anordnare. Dessa arbetsskeden utförs i huvudsak av studiesekreterare/byråsekreterare (lönkostnad inklusive lönebikostnader cirka 39 000 euro; priset på en arbetstimme cirka 24 euro). År 2015 avlades det sammanlagt 32 247 fristående examina. I förhållande till examensantalet 2015 är de årliga kostnaderna för förberedelsen av examensbetygen cirka 800 000 euro för utbildningsanordnarna.

Det kan uppskattas att övergången till ett enda sätt att avlägga examina på längre sikt, till exempel fem år, möjliggör för utbildningsanordnarna en effektivisering av administrationen i anknytning till undervisningen med minst fem procent. Detta ska minska utbildningsanordnarnas kostnader med cirka 7,5 miljoner euro.

Personlig tillämpning och effektivisering av erkännande av tidigare förvärvat kunnande

Enligt förslaget ska det utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet för alla de som avlägger en examen och de studerande inom den handledande utbildningen. För de som tidigare avlagt en yrkesinriktad examen i form av fristående examen ska den föreslagna personliga tillämpningen och den personliga utvecklingsplanen för kunnandet mycket långt motsvara den personliga tillämpning som förutsätts i den gällande lagstiftningen och dokumentet om den, vilket gör att det till den här delen inte uppstår ytterligare kostnader för utbildningsanordnarna. För de som avlagt en yrkesinriktad grundexamen i form av grundläggande yrkesutbildning och de studerande inom den handledande utbildningen ska den föreslagna personliga tillämpningen delvis avvika från de studerandevisa planerna enligt den nuvarande lagstiftningen, såväl till förfaranden som till innehållet. Detta ökar i viss mån behovet av personlig handledning och utbildningsanordnarnas kostnader.

När man bedömer storleken av de tilläggskostnader som den personliga tillämpningen orsakar, ska man komma ihåg att förfaranden som liknar den föreslagna personliga tillämpningen på rätt omfattande sätt redan används även inom den grundläggande yrkesutbildningen, eftersom utbildningsanordnarna ska tillsammans med de studerande upprätta en personlig studieplan som baserar sig på personliga mål och val (HOPS). Handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv baserar sig i princip på kartläggandet av de studerandes individuella behov och mål. Därför kan den nya processen för personlig tillämpning inte just anses öka utbildningsanordnarnas arbetsmängd inom den handledande utbildningen. Dessutom ska det inom specialundervisningen upprättas en individuell plan för hur undervisningen skall ordnas (IP), som innehåller information i anslutning till genomförandet av specialundervisningen. Inom läroavtalsutbildningen upprättas å sin sida en personlig studieplan för den studerande. Den enhetliga processen för personlig tillämpning avses ersätta dessa parallella administrativa förfaranden. I fortsättningen

ska utbildningsanordnarna även kunna utnyttja gemensamma digitala lösningar, som håller på att utvecklas, vilket gör att anordnarna redan under ansökningsstadiet får uppgifter som behövs i den personliga tillämpningen på ett mer omfattande och säkrare sätt än nu. Detta gör att fasen för den personliga tillämpningen blir effektivare och kortare.

Det har inte på årsnivå samlats in kostnadsuppgifter gällande de kostnader som den personliga tillämpningen och motsvarande förfaranden inom den grundläggande yrkesutbildningen och den handledande utbildningen orsakar utbildningsanordnarna. Därför är det inte möjligt att uppskatta kostnaderna för den utvidgade personliga tillämpningen direkt på basis av statistiken. Det kan emellertid bedömas att upprättandet av en personlig utvecklingsplan för kunnandet kan, jämfört med nuvarande praxis, för varje person som avlägger en yrkesinriktad grundexamen orsaka läraren tilläggsarbete på 3,5 arbetstimmar och studiehandledaren tilläggsarbete på 3,5 tilläggstimmar, dvs. sammanlagt cirka ett dagsverke. Kostnadsökningen med anledning av utvidgningen av den personliga tillämpningen för anordnare av grundläggande yrkesutbildning blir således cirka 10,7 miljoner euro. I kalkylen har använts löner enligt kalkyleringsramen för den kommunala ekonomins effektivitetskalkyler inklusive lönebikostnader (lönen för en lektor vid en yrkesskola 61 080 euro och för en studiehandledare 60 424 euro) samt det årliga antalet arbetstimmar (1 595 arbetstimmar). Som antal studerande som avlägger en yrkesinriktad grundexamen har använts uppskattningen i budgeten för 2017, enligt vilken antalet studerande som inleder sina studier är 40 000.

Å andra sidan kommer man att i samband med den personliga tillämpningen att på ett mer omfattande sätt än nu utreda de studerandes tidigare kunnande och planera förvärvandet av det kunnande som fattas, vilket kommer att effektivisera utbildningen. Därför uppskattas det att utvidgningen av den personliga tillämpningen och handledningen i samband med den kommer att minska andra kostnader för ordnandet av utbildningen, eftersom man då mer systematiskt än nu kan identifiera tidigare förvärvat kunnande, och i ordnandet av utbildningen allt effektivare koncentrera sig på att förvärva sådant kunnande som fattas. Därtill förbättras utbildningens genomströmning och avbrutna studier minskar, vilket för sin del effektiviserar utbildningsanordnarnas verksamhet.

Erkännandet av kunnande ska enligt lagförslaget bli utbildningsanordnarens skyldighet i all examensutbildning och handledande utbildning. I och med detta kommer utbildningsanordnarna att i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet att koncentrera sig på förvärvandet av det kunnande som fattas. Effektiviseringen av erkännandet av kunnande kommer att i synnerhet påverka de grundamina som tidigare avlagts i form av grundläggande yrkesutbildning. År 2014 fanns det sammanlagt cirka 128 649 studerande inom grundläggande yrkesutbildning som baserar sig på läroplaner. Bland dessa hade 19 237 studerande en tidigare avlagd examen, bland vilka 17 903 studerande hade en yrkesinriktad grundexamen, studentexamen eller högskoleexamen. För sådana här studerande kan man i regel erkänna till exempel de gemensamma examensdelarna (35 kompetenspoäng) och de valfria examensdelarna (10 kompetenspoäng). I Utbildningsstyrelsens kostnadsdatainsamling 2015 anmälde utbildningsanordnarna sammanlagt cirka 738 000 kompetenspoäng som avlagts genom erkännande av kunnande, vilket var cirka 10 procent av alla anmälda kompetenspoäng (studieveckorna under tiden 1.1.—31.7.2015 omvandlade till kompetenspoäng med koefficienten 1,5). Ifall den studerande genom erkännandet av kunnande kunde avlägga alla gemensamma och valfria examensdelar, dvs. sammanlagt 45 kompetenspoäng, motsvarar detta 25 procent av omfattningen av en examen som omfattar 180 kompetenspoäng.

Ifall erkännandet av gemensamma examensdelar ökade så att hälften av de studerande som har en tidigare avlagd yrkesinriktad grundexamen, studentexamen eller högskoleexamen direkt

genom erkännande av expertis kan avlägga 1/3 eller 11,7 kompetenspoäng av gemensamma examensdelar och det uppskattas att kostnadsstrukturen av de gemensamma examensdelarna motsvarar kostnaderna för utbildningsområdet samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration, blir kostnadsbesparingen 13,8 miljoner euro. På motsvarande sätt om erkännandet av de valbara examensdelarna ökade så att hälften av de studerande som har en tidigare avlagd examen direkt genom erkännandet av kunnande årligen kan avlägga 1/3, dvs. 3,3 kompetenspoäng av de valbara examensdelarna och kostnadsstrukturen av de valbara examensdelarna uppskattas motsvara de genomsnittliga kostnaderna, blir kostnadsbesparingen 5,7 miljoner euro. Enligt Utbildningsstyrelsens kostnadsdatainsamling är kostnaden för ett kompetenspoäng inom utbildningsområdet samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration 132 euro (årlig kostnad 7 920 €/60 kompetenspoäng). Den genomsnittliga kostnaden för ett kompetenspoäng i en yrkesinriktad grundexamen är enligt kostnadsuppgifterna för 2015 cirka 179 euro (genomsnittlig årlig kostnad 10 749 €/60 kompetenspoäng).

Därtill kan tidigare kunnande identifieras på basis av arbetserfarenhet samt annan inofficiell eller vardagsinläring eller på basis av den studerades andra studier än sådana som ingått i en examen. Då kan den studerande antingen styras att direkt påvisa sitt kunnande eller att förvärva den yrkesskicklighet eller det kunnande som fattas innan kunnandet kan påvisas. En effektivisering av identifieringen av kunnande förkortar examensutbildningens längd. Det behövs alltså inte nödvändigtvis alls någon examensutbildning eller den behövs bara till den del som den studerads tidigare kunnande inte räcker till för att påvisa kunnandet. Enligt Vipunen var 28 648 av de studerande i den läroplansbaserade grundläggande yrkesutbildningen år 2015 20-åringar eller äldre. Av dessa var 9 594 25-åringar eller äldre. En stor del av dessa studerande har tidigare arbetserfarenhet. Om det av 20-åringar eller äldre studerade på basis av tidigare arbetserfarenhet identifieras till exempel 5 kompetenspoäng mer kunnande (till exempel sammanlagt 15 kompetenspoäng, det vill säga cirka 8 procent av examenomfattningen), behöver personen i fråga mindre utbildning. Enligt kostnadsuppgifter om yrkesinriktad tilläggsutbildning under 2015 är ett examenstillfalles kostnad cirka 8 procent av ett studerandeårsverkets totalkostnader. Enligt kostnaderna 2015 var den grundläggande yrkesutbildningens genomsnittliga kostnad per kompetenspoäng 179 euro, vilket gör att kostnadsbesparingen per identifierad kompetenspoäng är 165 euro, om man tar i beaktande kostnaden på uppskattningsvis 8 procent som orsakas av ordnandet av yrkesprovet. Om det enligt en måttlig uppskattning årligen av 28 648 studerande på basis av tidigare arbetserfarenhet identifierades 5 kompetenspoäng mer än nu, blir kostnadsbesparingen 23,6 miljoner euro. Om mer kunnande erkänns, ökar kostnadsbesparingen på motsvarande sätt.

Ett enda sätt att avlägga examina och möjliggörandet av individuella studievägar tillsammans med ökningen av friheten att ordna utbildning skapar för utbildningsanordnarna ramar för att utveckla och ta i bruk kompetensbaserade pedagogiska verksamhetsmodeller och undervisningsarrangemang av nytt slag. I och med dem kan man till exempel på ett effektivare sätt utnyttja digitala inlärningslösningar och tjänster, effektivera användningen av lokaler till exempel genom att övergå till två studerandeskiften och bättre än nu i studierna utnyttja tiden mellan terminerna. De digitala tjänster och nya verksamhetsmodeller som anknyter sig till den personliga tillämpningen och den personliga utvecklingsplanen för kunnandet möjliggör för sin del effektivare processer och kostnadssänkningar. KOSKI-tjänsten (koncentrerad riksfattande integrationstjänst av studierättigheter och prestationer), som håller på att byggas, kommer att effektivera erkännandeprocesser för kunnande hos utbildningsanordnarna, eftersom tidigare examina och studieprestationer samlas in i ett nytt datalager. Detta innebär att man inte behöver utreda dem på basis av betyg eller motsvarande dokument. Det är dock i det här skedet omöjligt att i detalj uppskatta den kostnadsbesparing som dess åtgärder medför.

Utbildning på arbetsplatser

Ökningen av utbildning som ordnas på en arbetsplats, avläggandet av yrkesprov i första hand på arbetsplatser samt den lagstadgade samarbetskyldigheten kommer att förutsätta av utbildningsanordnarna närmare samarbete med arbets- och näringslivet. Å andra sidan minskar ökningen av undervisningen som i olika former ordnas på arbetsplatsen och påvisandet av yrkesskickligheten i anslutning till delar av yrkesinriktade examina i första hand i praktiska arbetsuppgifter på en arbetsplats utbildningsanordnarnas behov av lokaler och kostnaderna i anslutning till maskiner, redskap och materiel. I och med övergången till ett enda sätt att avlägga examen kommer man också att avstå från organen för yrkesprov som har utnämnts av anordnare av grundläggande yrkesutbildning.

Andelen av sådan utbildning som ordnas på arbetsplatsen kommer att bero på hur den lockar utbildningsanordnarna, arbetsplatser och studerande. Därtill kommer det allmänna sysselsättningsläget och det ekonomiska läget att påverka arbets- och näringslivets möjligheter att erbjuda uppgifter som lämpar sig för utbildning som ordnas på arbetsplatser. För närvarande deltar litet under 250 000 studerande årligen i yrkesutbildningen, vilket innebär att antalet potentiella deltagare i utbildning som ordnas på arbetsplatsen är rätt stort. Av dessa 250 000 studerande är 49 000 för närvarande läroavtalsstuderande.

Ökningen av utbildning som ordnas på arbetsplatsen ska minska kostnaderna i anslutning till fastigheter, maskiner, redskap och materiel. Kostnaderna för undervisningen och handledningen kommer att öka när det gäller utbildningen på arbetsplatsen, men på motsvarande sätt minskar de gällande sådan utbildning som ordnas i andra inlärningsmiljöer, när undervisning och handledning mer än nu ska genomföras på arbetsplatser i stället för läroanstalter. På motsvarande sätt ska ökningen av möjligheterna till utbildning i andra inlärningsmiljöer än i utbildningsanordnarens fysiska inlärningsmiljöer tillsammans med en ökad effektivisering av utnyttjandet av lokaler en sänkning av kostnaderna i anslutning till lokaler, maskiner, utrustning och materiel.

På basis av kostnadsdatainsamlingarna för 2015 uppgick fastighetskostnaderna inom den grundläggande yrkesutbildningen till cirka 270 miljoner euro. Undervisningsverksamhetens övriga utgifter, i vilka maskiner, utrustning och materiel ingår, uppgick till cirka 139 miljoner euro år 2015. Ökningen av läroavtalsutbildningen och utbildningen som grundar sig på utbildningsavtal på längre sikt minskar kostnaderna i anslutning till fastigheter, maskiner, redskap och materiel. Ifall utgifterna i fråga sjunker med cirka 10 procent, blir kostnadsbesparingen sammanlagt cirka 40,9 miljoner euro.

Syftet med reformen är att öka läroavtalsutbildning genom att bland annat enhetliga dess finansieringsnivå i förhållande till andra former att ordna utbildning. Ett enhetligt finansieringssystem möjliggör en flexibel kombination av läroavtalsutbildning och utbildning som sker i andra inlärningsmiljöer bättre än nu och sporrar också till den. Läroavtalsutbildningen genomförs i huvudsak på arbetsplatsen. År 2015 uppgick läroavtalsutbildningens årliga kostnader till 6 191 euro per studerande inom grundläggande yrkesutbildning och till 10 749 euro per studerande i utbildning som ordnas vid läroanstalter. Kostnaderna för yrkesinriktad tilläggsutbildning inom läroavtalsutbildningen var 3 545 euro per studerande och inom utbildningen vid läroanstalter 8 781 euro per studerande. Ifall utbildningsanordnaren ordnade utbildning med läroavtal i stället för den nuvarande utbildningen vid en läroanstalt, blir den årliga kostnadsskillnaden inom grundläggande yrkesutbildning 4 558 euro och inom yrkesinriktad tilläggsutbildning 5 236 euro. På basis av kostnadsdatainsamlingen var det årliga antalet elever 2015 inom grundläggande yrkesutbildning i läroavtalsform 11 919 och inom yrkesin-

riktad tilläggsutbildning 21 894. Om antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen som ordnas som läroavtalsutbildning på längre sikt, till exempel inom de följande fem åren, ökar med 70 procent, det vill säga till cirka 20 000 studerande årligen, kommer detta att sänka utbildningsanordnarnas kostnader med cirka 38 miljoner euro. Läroavtalsutbildningens andel av den grundläggande yrkesutbildningens volym ökar enligt nivån 2015 uppskattningsvis med fyra procentenheter från cirka 8 procent till 12 procent. Den årliga ökningen av läroavtal blir då 1 600 läroavtal i genomsnitt. Ökningen av läroavtalsutbildningens volym med ett tusen studerande och minskningen av utbildningen vid läroanstalter på motsvarande sätt ger enligt ovan beskrivna grunder cirka 4,7 miljoner euro i kostnadsbesparingar. Om antalet studerande inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen som ordnas vid läroanstalter ökade med 5 procent, kommer detta att sänka utbildningsanordnarnas kostnader med cirka 5,7 miljoner euro. Som helhet blir den uppskattade spareffekten cirka 23,7 miljoner euro.

Enligt Utbildningsstyrelsens kostandsdatainsamling 2015 avlades det inom den grundläggande yrkesutbildningen som baserar sig på läroavtal sammanlagt cirka 7 890 000 kompetenspoäng. Av dessa var cirka 1 440 000 (studieveckorna under perioden 1.1.—31.7.2015 omvandlade till kompetenspoäng med koefficienten 1,5 och kompetenspoängen för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs som fristående examen uppskattade för perioden 1.8.—31.12.2015) kompetenspoäng från inläringen i arbetet. På basis av kostnadsuppgifterna för 2015 var kostnaderna för undervisningen exklusive inläringen i arbetet cirka 834 066 000 euro. Kostnaderna för inläringen i arbetet uppgick till 70 410 000 euro, och de ersättningsars andel som betalades till arbetsgivarna var 5 741 000 euro. Kalkylerat med ovannämnda siffror blir den genomsnittliga kostnaden för ett kompetenspoäng inom inläringen i arbetet cirka 49 euro och inom den övriga undervisningen cirka 129 euro. Inom den läroplansbaserade grundläggande yrkesutbildningen avlades det enligt kostnadsdatainsamlingen 2015 cirka 6 604 000 kompetenspoäng (studieveckorna under perioden 1.1.—31.7.2015 omvandlade till kompetenspoäng med koefficienten 1,5). Av dessa var cirka 1 442 200 kompetenspoäng inom inläringen i arbete. Detta motsvarar cirka 22 procent av alla anmälda kompetenspoäng inom den läroplansbaserade grundläggande yrkesutbildningen. Inom kostnadsdatainsamlingen av utbildning vid yrkesläroanstalter i form av yrkesinriktad vuxenutbildning samlas det inte in data om kostnaderna eller volymen av utbildning som ordnas på arbetsplatser.

Enligt den gällande lagstiftningen är omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning 180 kompetenspoäng, och av detta ska minst 30 kompetenspoäng bestå av förvärvandet av kunskande i form av inläring i arbetet. I en treårig examen ska det alltså i genomsnitt finnas inläring i arbetet värt 10 kompetenspoäng. Om andelen av utbildningen på arbetsplatser som grundar sig på utbildningsavtal på längre sikt, till exempel fem år, ska öka till exempel till 20 kompetenspoäng per år, kommer andelen av sådan utbildning som grundar sig på utbildningsavtal att öka till 33 procent av en yrkesinriktad grundexamen på 180 kompetenspoäng. Kalkylerat på basis av det sammanlagda antalet kompetenspoäng 2015 blir antalet kompetenspoäng som grundar sig på ett utbildningsavtal i detta fall cirka 2 179 000, dvs. antalet kompetenspoäng som baserar sig på inläringen i arbetet stiger till cirka 51 procent jämfört med 2015. Utvidgningen av studier på arbetsplatser beror dock i sista hand på arbetsgivarnas villighet att ta emot fler studerande än nu till arbetsplatser och besluta under vilken form studierna på arbetsplatsen genomförs, vilket gör att de presenterade uppskattningarna är riktgivande.

Inom den utbildning som ordnas på arbetsplatsen på basis av utbildningsavtal ska arbetsgivaren enligt förslaget inte längre i fortsättningen betalas några ersättningar, vilket kommer att sänka kostnaderna för utbildningen som grundar sig på utbildningsavtal med cirka 5,7 miljoner euro på nivån för 2015. Utan utbildningsersättningar blir den genomsnittliga kostnaden för

ett kompetenspoäng inom inläringen i arbetet cirka 45 euro. På basis av kostnadsuppgifterna 2015 är skillnaden mellan utbildning som ordnas som inläring i arbetet och i annan inlärmingsmiljö i så fall 84 euro per kompetenspoäng. Ökningen av studierna på arbetsplatsen förutsätter större satsningar på handledningen av inläringen på arbetsplatsen, vilket gör att utgångspunkten vid bedömningen av kostnadseffekterna är att en del av den undervisning och handledning som utbildningsanordnaren genomför ska överföras till arbetsplatser. Då minskar kostnadsskillnaden mellan studier på arbetsplatsen och undervisningsverksamheten inom studier i andra inlärmingsmiljöer jämfört med nuläget.

På basis av kostnadsuppgifterna för 2015 var undervisningsverksamhetens personalutgifter för inläringen i arbetet exklusive utbildningsersättningen cirka 59 825 000 euro, dvs. cirka 41 euro per kompetenspoäng. Om det uppskattas att kostnaderna för undervisningen och handledningen av sådan utbildning som grundar sig på utbildningsavtal ökar med 25 procent, kommer personalkostnaden för undervisningen att öka med 10 euro per kompetenspoäng. Om andelen utbildning som grundar sig på utbildningsavtal stiger med 51 procent till cirka 2 179 000 kompetenspoäng, blir kostnadsökningen i undervisningens personalutgifter sammanlagt cirka 22,6 miljoner euro. Personalutgifterna för undervisningen inom utbildning som ordnas i annan inlärningsomgivning ska minska med motsvarande eurobelopp, dvs. med cirka 2,7 procent, och antalet kompetenspoäng ska minska motsvarande ökningen av utbildning på basis av utbildningsavtal med cirka 737 000 kompetenspoäng. Med dessa förändringsantaganden blir den genomsnittliga kostanden för utbildning som grundar sig på utbildningsavtal 55 euro per kompetenspoäng och kostanden för utbildning som ordnas i annan inlärningsomgivning 113 euro. Skillnaden blir 58 euro. Enligt de ovan presenterade antagandena ska utbildningsanordnarnas kostnader således minska med cirka 42,8 miljoner euro.

Utvidgning av avläggandet av gemensamma examensdelar

I och med övergången till ett enda sätt att avlägga examen kommer examensdelar som motsvarar de nuvarande examensdelarna och valbara examensdelarna att ingå i examen för alla som avlägger en yrkesinriktad grundexamen. Detta medför en ny skyldighet och kräver kunnande av nytt slag av de utbildningsanordnare som har ordnat yrkesinriktade grundexamina bara i form av fristående examen. Det fanns sammanlagt 15 sådana utbildningsanordnare 2014. År 2014 avlade 12 785 personer en yrkesinriktad grundexamen som fristående examen (utbildningsförvaltningen). Omfattningen av de gemensamma examensdelarna är 35 kompetenspoäng, dvs. 19,4 procent av en yrkesinriktad grundexamen omfattande 180 kompetenspoäng. Kostnadsstrukturen av gemensamma examensdelar kan uppskattas motsvara utbildningsområdet samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration, vars genomsnittliga kostnad 2015 var 7 920 euro. Genom att använda ovannämnda kostnad som utbildningens årliga kostnad och som utbildningens längd tre år blir de kalkylerade kostnaderna för gemensamma examensdelar cirka 4 620 euro per studerande. Omfattningen av valbara examensdelar har varit 10 kompetenspoäng, dvs. 5,5 procent av en yrkesinriktad grundexamen omfattande 180 kompetenspoäng, och de har kunnat innehålla till exempel yrkesinriktade eller gemensamma examensdelar. Kostnadsstrukturen av gemensamma examensdelar kan uppskattas motsvara yrkesutbildningens genomsnittliga kostnad, som 2015 var 10 749 euro. Genom att använda den genomsnittliga kostnaden som utbildningens årliga kostnad och som utbildningens längd tre år blir de kalkylerade kostnaderna för valbara examensdelar cirka 1 320 euro per den studerande. År 2014 hade 66 procent av dem som avlade en yrkesinriktad grundexamen i form av fristående examen (informationen finns tillgänglig bara gemensamt för alla förvaltningsgrenar) en tidigare yrkesinriktad grundexamen eller studentexamen, vilket betyder att de i regel ska få de gemensamma examensdelarna och valbara examensdelarna godkända genom erkännandet av kunnande. Om 44 procent av de som avlagt en yrkesinriktad grundexamen i form av fri-

stående examen, dvs. cirka 5 600 nya studerande, i fortsättningen avlägger de gemensamma examensdelarna och valbara examensdelarna, blir den uppskattade totalkostnaden för denna ökning i fråga om gemensamma examensdelar cirka 26 miljoner euro och i fråga om valbara examensdelar 7,4 miljoner euro. Kostnadsuppskattningen påverkas dels av det med hurdan volym utbildningsanordnarna i fortsättningen ordnar yrkesinriktade grundexamina för målgruppen i fråga. Den ovan presenterade uppskattningen baserar sig på volymen 2015 och det antagande att det även framöver ordnas grundexamina i samma förhållande för målgruppen i fråga. I stället för grundexamina kan dessa personer i fortsättningen avlägga till exempel yrkesinriktade examina eller i stället för en hel examen examensdelar, vilket gör att det i dylika situationer inte uppstår kostnader för gemensamma examensdelar.

Utbildningsanordnarna ska i fortsättningen ha skyldighet att ordna särskilt stöd även för studerande som avlägger yrkesexamina och specialyrkesexamina. För närvarande har utbildningsanordnaren kunnat frivilligt ordna specialundervisning för studerande inom yrkesinriktad tilläggsutbildning. År 2014 ordnades det yrkesinriktad tilläggsutbildning i form av specialundervisning för cirka 150 studerandeårsverken, vilket motsvarar cirka en procent av alla studerandeårsverkerna. Inom finansieringen har enhetspriset för yrkesinriktad tilläggsutbildning höjts för de studerandes del som fått specialundervisning med ett eurobelopp som är 50 procent av det genomsnittliga enhetspriset för yrkesutbildningen, dvs. på nivån 2016 5 232,66 euro per studerande. Inom den grundläggande yrkesutbildningen fanns det hösten 2015 cirka 21 500 studerande som avlade en yrkesinriktad grundexamen och fick specialundervisning, dvs. 14,7 procent av alla studerande. Det kan dock uppskattas att andelen studerande inom utbildningen för yrkes- och specialyrkesexamen som får särskilt stöd i fortsättningen blir lägre än inom den grundläggande yrkesutbildningen. Om antalet studerande inom utbildningen för yrkes- och specialyrkesexamina som får särskilt stöd hade varit till exempel fyra procent av alla studerandeårsverken, dvs. 600 studerandeårsverken, blir de uppskattade kostnaderna med anledning av ökad specialundervisning cirka 2,4 miljoner euro.

Antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen som är berättigade till avgiftsfria måltider blir litet högre än enligt den nuvarande lagen, när heltidsstuderande inom den handledande utbildningen som avlägger en yrkesinriktad grundexamen som fristående examen enligt den nuvarande lagstiftningen ska ingå i antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen. Enligt Utbildningsstyrelsen kostnadsdatainsamling för 2015 var de genomsnittliga kostnaderna för anordnande av måltider 517 euro per studerande. Enligt uppgifterna i Vipunen fanns det 2015 cirka 44 375 studerande inom den handledande utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen vid läroanstalt (undervisningsförvaltningen). Ifall 1/3 av detta antal studerade heltid hela kalenderåret och var i fortsättningen berättigad till avgiftsfria måltider, ökar kostnaderna med anledning av måltiderna uppskattningsvis med cirka 7,6 miljoner euro. En del utbildningsanordnare erbjuder dock redan nu en avgiftsfri måltid även för studerande som avlägger en grundexamen i form av fristående examen, vilket betyder att den verkliga kostnadsökningen blir en aning mindre.

Måltidskostnaderna för utbildningsanordnarna varierar i synnerhet enligt antalet studerande. En del anordnare lagar måltiderna själva eller köper dem av en serviceproducent. På en läroanstalt i genomsnittlig storlek kostar det uppskattningsvis 4 euro per dag att ordna en daglig avgiftsfri måltid enligt uppgifter från några utbildningsanordnare och Utbildningsstyrelsen. Att ordna en måltid på en specialläroanstalt och under inläringen i arbetet är ofta dyrare.

Om utbildning som ordnas på arbetsplatsen för studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen ökar, kan detta höja utbildningsanordnarnas kostnader jämfört med ordnandet av avgiftsfria måltider vid en läroanstalt. För närvarande försöker utbildningsanordnarna under

inlärnigen i arbetet med arbetsplatsen ingå ett avtal om ordnandet av dagliga måltider, men om detta inte lyckas, betalar utbildningsanordnarna en matpeng eller erbjuder en möjlighet att äta på en annan undervisningsplats som anordnaren eventuellt har nära inlärningsplatsen. Värdet på den matpeng som under inlärnigen i arbetet betalas till studerande är cirka 4–7 euro.

Att svara på utbildningsbehoven med examensdelar

Utbildningsanordnarnas befogenheter att svara på arbetslivets och individernas kompetensbehov ska ökas så att anordnarna inom ramen för sin utbildningsuppgift enligt anordnartillståndet fritt kan bestämma hurdan utbildning och hurdana examina de erbjuder. Dessutom ska finansieringssystemet framöver identifiera examensdelar som prestationer inom finansieringen. Därmed kunde utbildningsanordnarna flexibla än nu bestämma i vilken mån de svarar på arbetslivets och individernas kompetensbehov genom hela examina eller alternativt examensdelar. På det här sättet kan utbildningsarrangemangen ytterligare effektiviseras, eftersom det i framtiden allt oftare blir möjligt att svara på sådana personers kompetensbehov som tidigare avlagt en examen med enskilda examensdelar i stället för hela examina. Detta kommer att minska utbildningskostnaderna per studerande jämfört med det att de i första hand erbjuds examensutbildning, såsom det i dagens läge i regel görs.

För utbildningsanordnaren gör möjligheten att utnyttja examensdelar det möjligt att ett lika omfattande utbildningsutbud kan produceras med lägre kostnader, när det är möjligt att bättre allokera resurserna till att svara på kompetensbehovet. På basis av den tillgängliga informationen är det dock svårt att presentera ett eurobelopp, eftersom utbildningsanordnarna bestämmer om utbudet enligt arbetslivets behov. År 2015 avlades sammanlagt 69 512 yrkesinriktade examina inom sådan utbildning som är underställd utbildningsförvaltningen. Av dessa avlades 82 procent vid en läroanstalt och 18 procent som läroavtalsutbildning. Inom utbildningen vid läroanstalter avlades det 46 710 yrkesinriktade grundexamina, 8 596 yrkesexamina och 1 972 specialyrkesexamina. År 2015 tog avläggandet av en läroplansbaserad yrkesinriktad grundexamen 2,9 år i genomsnitt och som fristående examen 1,8 år. Det tog i genomsnitt 1,3 år att avlägga en yrkesexamen och 1,7 år att avlägga en specialyrkesexamen. På basis av medeltalen är den genomsnittliga totalkostnaden för en grundexamen på basis av läroplan cirka 31 000 euro ($2,9 \times 10\,749\text{ €}$) och som fristående examen 19 300 euro ($1,8 \times 10\,749\text{ €}$).

Bland de som 2014 avlade en yrkesinriktad grundexamen hade 11 procent (4 167 studerande) av dem som studerade inom den grundläggande yrkesutbildningen tidigare avlagt en yrkesinriktad examen eller högskoleexamen och 63 procent av dem som deltog i den utbildning som leder till fristående examen (10 118 studerande). Det kan uppskattas att 50 procent av dem som tidigare avlagt en yrkesinriktad examen i fortsättningen i stället för en hel examen avlägger examensdelar så att den studerande i genomsnitt avlägger cirka hälften av de yrkesinriktade delarna av en grundexamen. Inom den läroavtalsbaserade yrkesinriktade grundexamen blir i detta fall även de gemensamma och valbara examendelar oavlagda. Omfattningen av de yrkesinriktade examensdelarna är 135 kompetenspoäng, vilket innebär att den studerande avlägger examensdelar för cirka 70 kompetenspoäng i genomsnitt. Om man antar att kostnaderna för avläggandet av 60 kompetenspoäng på nivån 2015 motsvarar en årlig kostnad på 10 749 euro, är kostanden för avläggandet av 70 kompetenspoäng cirka 12 500 euro. I detta fall blir kostnadsbesparingen för den läroplansbaserade utbildningens del cirka 38,8 miljoner euro och i fråga om utbildning i form av yrkesprov 34,4 miljoner euro, dvs. sammanlagt 73,3 miljoner euro.

Man kan dock anta att utbildningsanordnare kommer att använda de resurser som besparas även för att öka utbudet. Den verkliga besparingspotentialen kommer alltså att bero på utbild-

ningsanordnarnas beslut. Därtill ska man i kalkylen ta hänsyn till att en del av denna besparingspotential överlappar med den kostnadsbesparing som föranleds av ökningen av erkännandet och identifieringen av kunnandet. Om en studerande som avlagt en tidigare examen avlägger en annan yrkesinriktad examen, förverkligas spareffekten genom identifiering och erkännande av kunnande. Ifall en studerande som tidigare avlagt en examen bara avlägger enskilda examensdelar i stället för en hel examen, förverkligas spareffekten direkt genom mindre behov av utbildning.

Kvalitetsledning

Fungerande kvalitetsledning, som förutsätts av utbildningsanordnarna ökar inte utbildningens kostnader utan främjar utbildningsanordnarens strategiska utveckling och anpassningen av verksamheten till de befintliga ekonomiska resurserna samt styr dem att agera enligt de strategiska målen.

4.1.2 Konsekvenser för den studerade

Det föreslås att rätten till avgiftsfria måltider ska utvidgas att gälla alla heltidsstuderande som avlägger en yrkesinriktad grundexamen. Detta ska förbättra i synnerhet de vuxna studerandes studiesociala förmåner, eftersom de som avlägger en yrkesinriktad grundexamen som fristående examen inte har rätt till en avgiftsfri måltid enligt den gällande regleringen.

Motsvarande nuläget ska den grundläggande yrkesutbildningen och den handledande utbildningen vara avgiftsfria för den studerande, men det är möjligt att uppbära avgifter för yrkes- och specialyrkesutbildningen samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. Det föreslås att man ska avstå från examensavgifter för deltagande i ett examenstillfälle, vilket gör att avläggandet av examina blir avgiftsfritt för den studerande. Detta ska förbättra den ekonomiska ställningen för en studerande som avlägger en examen eller en examensdel. För övrigt är det meningen att behålla den genomsnittliga nivån på de studerandeavgifter som tas ut för utbildningen för yrkes- och specialyrkesexamina oförändrad, vilket betyder att förslaget till den här delen inte har konsekvenser för de studerandes allmänna ekonomiska ställning. Utbildningsanordnaren ska även framöver bestämma om storleken på avgiften på en enskild utbildning som de ordnar inom ramen för bestämmelser som ges genom förordning av utbildnings- och kulturministeriet.

När det gäller heltidsstudier har de studerande inom yrkesutbildningen rätt till förmåner enligt lagen om studiestöd. Inga ändringar föreslås i denna rätt.

Den som avlägger en yrkesinriktad grundexamen samt den studerande för handledande utbildning har rätt till stöd för skolresor enligt lagen om stöd för skolresor, om längden på skolresan åt en riktning är minst 10 kilometer och den studerande har minst sju resor åt en riktning per vecka som berättigar till stöd under en oavbruten period på minst 18 dagar. Rätten till stöd för skolresor finns såväl under studier vid en läroanstalt som på en arbetsplats, ifall de övriga förutsättningarna för beviljandet av stödet uppfylls. I fortsättningen kommer kunnande allt oftare att förvärfvas även i andra inlärningsmiljöer, vilket kan leda till att färre studerande än nu har rätt till stöd för skolresor, om antalet regelbundna skolresor minskar.

Längden på utbildningen och arbetslöshetsperioderna påverkar en persons löneinkomster. Flexibla kanaler till utbildningen året om kommer att göra att det tar kortare tid att inleda studier och därmed blir perioderna utanför utbildningen och arbetslivet kortare. Förfaranden med personlig tillämpning och prestationsinriktningen i finansieringssystemet kommer att göra ut-

bildningen kortare, vilket gör att den som avlagt en examen kommer att övergå fortare till arbetslivet. För personer som redan var i arbetslivet innan studierna inleddes, kommer detta att förkorta perioder utanför arbetslivet. Förkortningen av studiernas längd och arbetslöshetsperioder kommer därmed att öka löneinkomsterna av den person som hittar arbete. För vissa studerande kan utbildningen dock även bli längre, eftersom det att gemensamma examensdelar och valbara examensdelar blir obligatoriska kommer att förlänga tiden för avläggandet av examen för de som för närvarande avlägger en yrkesinriktad grundexamen som fristående examen samt studietiden inom den handledande utbildningen, vilket skjuter upp övergången till arbetslivet.

4.1.3 Konsekvenser för statsfinanser och den kommunala ekonomin

Anslaget för yrkesutbildningen beviljas under budgetens moment 29.20.30 *Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningens driftskostnader*. Utöver statsandelen för yrkesutbildning innehåller momentet statsandelar för ändamål av olika slag. En del av dessa beviljas som statsunderstöd som avses i 44 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och en del som statsunderstöd enligt statsunderstödslagen (688/2001). Statsunderstöd beviljas även under moment 29.30.21 *Utvecklande av vuxenutbildningen*. Från moment 29.20.01 *Omkostnader för statlig yrkesutbildning* finansieras yrkesutbildning som ordnas av staten. Därtill finansieras under moment 29.20.33 kompetensprogrammet för unga vuxna, vars finansiering tar slut i slutet av 2017.

I den nya modellen för finansieringen av yrkesutbildningen ska det avstås från fastställandet av finansieringen enligt den verkliga kostnadsbasen, och statens hela finansiering för yrkesutbildningen ska i framtiden basera sig på budgeten. Anslaget i budgeten ska justeras årligen motsvarande ökningen av kostandesnivån för yrkesutbildningsindexet. Ett budgetbaserat anslag gör det möjligt att bättre än nu förutse statens och kommunernas utgifter vad gäller yrkesutbildningen och bromsar ner ökningen av de offentliga utgifter som anvisas till utbildningen.

Kommunerna deltar för närvarande i finansieringen av den grundläggande yrkesutbildningen (examensutbildning och handledande utbildning) med en självfinansieringsandel, om vilken det föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Enligt gällande bestämmelser deltar kommunerna inte i finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. I fortsättningen ska finansiering för yrkesutbildning inte beviljas separat för grundläggande yrkesutbildning och tilläggsutbildning, vilket gör att kommunernas finansieringsansvar inte framöver kan särskiljas enligt den nuvarande fördelningen mellan grundläggande utbildning och tilläggsutbildning. Enligt 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning. Med stöd av en hänvisningsbestämmelse tillämpas bestämmelsen i fråga även på finansiering som avses i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Kommunerna ska ha kvar sin självfinansieringsandel för finansieringen av yrkesutbildningen. Kommunernas finansieringsansvar ska inte längre uppdelas mellan grundläggande utbildning och tilläggsutbildning, men bestämmelsen i 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice om den 100-procentiga statsandelen för nya och mer omfattande uppgifter ska tas i beaktande så att kommunernas relativa eller eurofinansiering av yrkesutbildningens totalfinansiering inte ska stiga när det nya finansieringssystemet tas i bruk. Situationen under finansåret 2017 ska användas som basår för fastställandet av statens och kommunernas relativa finansie-

ringsandelar samt kommunernas finansieringsandel i euro. Kalkylmässigt ska kommunernas självfinansieringsandel av finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen kompenseras genom att minska kommunernas finansieringsandel av den grundläggande yrkesutbildningen.

På grund av att de grundläggande principerna för yrkesutbildningens finansieringssystem ändras är det i fortsättningen inte möjligt att definiera kommunernas finansieringsandel motsvarande det gällande systemet som en procentandel av statsandelens grund utan definitionsregeln ska ändras så att den överensstämmer med principerna i den nya finansieringsmodellen. I den nya finansieringsmodellen ska statens finansieringsandel av yrkesutbildningens finansiering bestämmas i statens budget och kommunernas finansieringsandel ska definieras som en relativ andel av anslaget i statens budget. I praktiken erhålls kommunernas finansieringsandel genom att multiplicera statens anslag med den i lagen föreskrivna koefficienten.

Även i kommunernas finansieringsansvar är det avsikten att avstå från fastställandet av finansieringen på basis av den verkliga kostnadsbasen, och kommunernas finansieringsandel ska fastställas med en koefficient på basis av anslaget i statens budget. På kommunernas finansieringsandel ska därtill tillämpas en indexhöjning enligt yrkesutbildningsindexet, vilket gör att kommunernas finansiering i euro ska stiga motsvarande höjningen av kostnadsnivån enligt indexet. Bestämmelserna om statsfinansieringen av nya och mer omfattande åligganden enligt 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice ska även framöver tillämpas, dvs. enligt dem kan kommunernas finansieringsansvar inte öka. En eventuell sänkning av anslaget i statens budget ska å sin sida minska eurobeloppet på kommunernas finansieringsandel direkt på basis av den i lagen föreskrivna koefficienten.

Kommunens självfinansieringsandel ska även framöver basera sig på antalet invånare i kommunen, vilket innebär att kommunernas finansieringsställning som yrkesutbildningens finansiering inte ändras till den här delen.

Beloppet på den ersättning för mervärdesskatt som i fortsättningen ska betalas till privata utbildningsanordnare kommer att ändras från år till år enligt utfallet. De genomsnittliga mervärdesskatterna har dock redan nu ersatts för privata anordnare som höjningar av enhetspriset, vilket innebär att ändringen inte har några märkbara effekter på statsfinanserna. Den ersättning för mervärdesskatt som för närvarande betalas för privata anordnare av yrkesutbildning ingår i statens anslag enligt budgeten och i kommunernas finansieringsandel. I fortsättningen ska eurobeloppet på mervärdesskattersättningen skiljas åt från anslaget för yrkesutbildningen så att det i budgeten fastställs ett eurobelopp av anslaget under momentet som får användas för att betala de mervärdesskatteersättningar som nämns i finansieringslagen. Detta eurobelopp ska basera sig på de privata utbildningsanordnarnas senast fastställda bokslut. Förfarandet ska motsvara det förfarande som används i finansieringen av universitetens och yrkeshögskolornas mervärdesskatteersättningar.

Regeringen har i sin plan för de offentliga finanserna 2016—2019 beslutat om överföringen av anslag i anslutning till överföringen av arbetskraftsutbildningen från moment 32.30.51 i arbets- och näringsministeriets huvudklass till undervisnings- och kulturministeriets huvudklass från 2018. För att trygga tillgången på och kontinuiteten av arbetskraftsutbildningen har det mellan undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet avtalats om utbildningens finansiering under övergångsperioden så att övergångsperiodens utbildningsanskaffningar under moment 32.30.51 både 2016 och 2017 ska betalas från moment 32.30.51. Från början av 2018 ansvarar undervisnings- och kulturministeriet för finansieringen av de utbildningar som inleds. Det är meningen att returnera det anslag som har bedömts för anskaf-

fandet av de utbildningar som är föremål för övergångsperioden som en budgetteknisk rättelse från undervisnings- och kulturministeriets huvudklass till arbets- och näringsministeriets huvudklass i planen för de offentliga finanserna 2018—2021 och i statens budget. Gällande de utbildningar som överförs från arbets- och näringsministeriets förvaltningsgren till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsgren ska de utbildningar som anskaffats till arbets- och näringsministeriets förvaltningsgren avslutas senast under året 2019, och det ska inte längre uppstå kostnader för dem i statens budget för 2020. Återbetalningar av anslag för utbildningar som är föremål för övergångsperioden ska specificeras som en del av budgetberedningen.

Det kommer att uppstå tilläggskostnader för Utbildningsstyrelsen med anledning av reformen och underhållet av datainsamlingen om yrkesutbildning, eftersom Utbildningsstyrelsen ansvarar för utvecklingen och underhållet av utbildningsförvaltningens datasystem och för insamlingen av finansieringsdata. Undervisnings- och kulturministeriet har genom sitt beslut av den 10 juli 2015 (UKM/33/040/2015) utsett en styrgrupp för beredningen av ett register för verifierat kunnande och tillsammans med Utbildningsstyrelsen inlett ett utvecklingsprojekt som har i uppgift att planera, genomföra och ta i bruk ett register för verifierat kunnande, som ska bilda det huvudsakliga datalagret för kunnande som verifierats av en myndighet. En del av de uppgifter som behövs för fastställandet av finansieringen kan enligt förslaget vara tillgängliga genom gränssnitt från utbildningsanordnarnas system inom undervisningsförvaltningen till det datalager som är under beredning och för fastställandet av finansieringen. Detta kommer att specificeras då beredningsprojektet om registret för verifierat kunnande framskrider.

Utvecklingen och underhållet av ett studeranderesponssystem kommer att ge Utbildningsstyrelsen tilläggskostnader. I utvecklingen av systemet kan de nuvarande responssystemen (AIPAL/OPAL) dock utnyttjas. Därtill uppstår det kostnader från utvecklingen och underhållet av det nya systemet för arbetslivsrespons.

När det gäller uppgifter från Statistikcentralen kommer det bara att uppstå sådana mindre kostnader som inte föranleds av extraheringen av data. Produceringen av data om sysselsättning och fortsatta studier, som används som grund för genomslagsfinansieringen, kommer inte att leda till några ändringar i systemen eller i datainsamlingen. Statistikcentralen ska dock genomföra den extrahering av data som behövs vid kalkyleringen av genomslagsfinansieringen från sitt sysselsättningsregister och leverera uppgifterna till utbildningsförvaltningen.

För närvarande uppgår intäkterna från examensavgifterna till cirka 3 miljoner euro per år. De kostnader som allokerats till examenskommissionernas verksamhet har varit cirka 2,4 miljoner euro per år. Den uppskattade totalkostnaderna för det sekretariat för fristående examina som inlett sin verksamhet den 1 augusti 2016 är cirka 750 000 euro per år och de är en del av kostnaderna för examenskommissionernas verksamhet. Den arbetsinsats som Undervisningsstyrelsen använt för administrationen, styrningen och utvecklingen av systemet med fristående examina har på årsnivå varit drygt 7 dagsverken, dvs. cirka 256 000 euro, och totalkostnaderna för Undervisningsstyrelsen 357 000 euro. Undervisningsstyrelsen har uppskattat att det med anledning av utvidgningen av omfattningen av yrkesutbildningsexamina och det minskade antalet examina samt kommissionernas färre uppgifter kan finnas cirka 40 arbetslivskommissioner, och kostnaderna för kommissionernas verksamhet och sekretariat uppskattas uppgå till cirka 1,2 miljoner euro. När de kostnader som uppstår för Utbildningsstyrelsen inberäknas, blir totalkostnaderna för arbetslivskommissionerna uppskattningsvis cirka 1,5 miljoner euro per år.

De reformer som ansluter sig till studier på arbetsplatsen kan ha effekter på de offentliga finanserna beroende på hur studierna på arbetsplatsen ökar och under vilka former de genomförs. Om utnyttjandet av läroavtalsutbildningen ökar, påverkar detta de offentliga finanserna genom en ökning av skatteintäkter, eftersom de studerande då är sysselsatta. Om studierna som grundar sig på utbildningsavtal däremot ökar, kommer detta inte att direkt påverka de offentliga finanserna, men om de minskar utnyttjandet av läroavtal från den nuvarande volymen, kommer detta att öka studiestödsutgifter och utgifter i form av stöd för skolresor. I den här situationen minskar statens och kommunernas skatteintäkter på motsvarande sätt.

Sammanfattning av de uppskattade ekonomiska effekterna

Ändring, ökning eller slopande av lagstadgade uppgifter i anslutning till ordnandet av yrkesutbildning eller andra ändringar i verksamheten*	uppskattad kostnadsökning	uppskattad kostnadsminskning	Nettoeffekt
		euro	
Övergång till ett enda sätt att avlägga examen	55 600 000	-7 300 000	48 300 000
Utvidgning av personlig tillämpning att omfatta alla studerande	10 700 000		
Infogande av gemensamma och valbara examensdelar i alla grundläggande examina	33 400 000		
Utvidgningen av målgruppen för särskilt stöd för de studerande	2 400 000		
Utvidgning av målgruppen för studiesociala förmåner (avgiftsfria måltider)	7 600 000		
Minskning av utbildningsanordnarnas och andra myndigheters administrativa uppgifter		-7 300 000	
<i>* grundade av arbetslivskommissioner och de resurser som verksamheten förutsätter</i>	<i>1 500 000</i>		
Erkännande av kunnande som utbildningsanordnarnas skyldighet i all föreskriven utbildning**	0	-43 100 000	-43 100 000
<i>* erkännande av kunnande effektiveras i den grundläggande yrkesutbildningen</i>		-19 500 000	
<i>* identifiering av kunnande effektiveras i den grundläggande</i>		-23 600 000	

<i>yrkesutbildningen</i>			
Övergång från avläggande av hela examina till avläggande av examensdelar**	0	-73 000 000	-73 000 000
<i>* Utbildning som ordnas minskar och studiernas längd blir kortare</i>		-73 000 000	
Ökning av utbildning som ordnas på arbetsplatsen	0	-92 200 000	-92 200 000
<i>* utbildning på arbetsplatsen ökar (läroavtal)</i>		-43 700 000	
<i>* utbildning på arbetsplatsen ökar (utbildningsavtal)</i>		-42 800 000	
<i>* utbildningsersättningar slopas</i>		-5 700 000	
Undervisningsarrangemang effektiveras	0	-40 900 000	-40 900 000
<i>* effektivt genomförande av individuella studievägar ("läsordningar")</i>			
<i>* kostnader för fastigheter, utrustning, materiel och undervisningsadministration minskar</i>		-40 900 000	
Sammanlagt	55 600 000	-256 500 000	-200 900 000

** kan delvis finnas överlappande spareffekter

4.2 Konsekvenser för administrationen och konsekvenser för myndigheterna

4.2.1 Konsekvenser för utbildningsanordnaren

Övergången till ett anordnartillstånd och förnyelsen av alla anordnartillstånd kommer att påverka utbildningsanordnarna. Övergången till ett anordnartillstånd ska göra det möjligt för utbildningsanordnarna att på ett mer omfattande sätt än nu allokera utbildningsutbudet till exempel till den grundläggande utbildningen eller tilläggsutbildningen eller, när det gäller ut-

bildningen i olika inlärningsmiljöer (till exempel utbildningsavtal, läroavtal, digitala inlärningsmiljöer), på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på det aktuella allmänna eller individuella utbildningsbehovet. Alla utbildningsanordnare ska ha möjlighet att ordna utbildning även som läroavtalsutbildning för de examina som nämns i tillståndet. Därtill ska utbildningsanordnarna kunna anskaffa sådana examensdelar som inte ingår i deras tillstånd av andra utbildningsanordnare för att genomföra individuella studievägar.

De anordnare som har ett gällande tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning eller tilläggsutbildning ska inte behöva ansöka om ett nytt tillstånd, utan undervisnings- och kulturministerier ändrar de gällande tillstånden till anordnartillstånd enligt den nya lagen med stöd av de övergångsbestämmelser som ingår i lagen. Ändringen av anordnartillstånden ska dock påverka på det sättet att det framöver i tillstånden ska fastställas de examina som utbildningsanordnaren har rätt att ordna i stället för utbildningsområden. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska anordnartillståndet beviljas för de examina till vilka utbildningsanordnaren har haft ett avtal om anordnande av examen med examenskommissionen. När det gäller yrkesinriktad tilläggsutbildning blir tillståndsregelringen strängare, eftersom utbildningsanordnarnas rätt att ordna handledande utbildning per utbildningsområde eller examen inte har begränsats i de nuvarande tillstånden för tilläggsutbildning. I samband med omvandlingen av anordnartillstånden ska anordnarna dock ha möjlighet att till sina anordnartillstånd även ansöka om nya examina, till exempel sådana examina för vilka de har ordnat förberedande utbildning.

I tillstånden att ordna utbildning ska det som nya uppgifter även föreskrivas om utbildningsuppgiften för arbetskraftsutbildning och utbildning av fångar, som utbildningsanordnaren ska ansöka om. Även regleringen av anordnartillstånden gällande verksamhetsområde kommer att ändras och införas som en ny bestämmelse för nuvarande anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Därtill påverkar ändringarna i styrnings- och finansieringssystemet den volymmässiga regleringen som baserar sig på anordnartillstånden. I anordnartillstånden ska även bestämmas om minimiantalet studerandeår. Detta minimiantal ska till sin natur vara annorlunda än högsta antalet studerande, som i dagens läge fastställs i anordnartillstånden för grundläggande yrkesutbildning, eftersom finansieringen av den utbildning som ordnas ska basera sig på det målinriktade antalet studerandeår som fastställs årligen och inte på det verkliga antalet studerande. Inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen baserar sig finansieringen redan nu på antalet studerandeårsverken, som bestäms genom finansieringsbeslut, och inom läroavtalsutbildningen på det årliga antalet läroavtal.

Utbildningsanordnaren ska kunna ordna annan utbildning i anslutning till de examina som ansluter sig till utbildningsuppgiften, men ett tillstånd att ordna enbart övrig yrkesutbildning ska inte längre beviljas. Detta påverkar ställningen av framför att de utbildningsanordnare som för närvarande inte har rätt att ordna examensutbildning i sitt tillstånd. Dessa utbildningsanordnare ska ansöka om tillstånd att ordna examensutbildning efter övergångsperioden på tre år.

Även ändringen av anordnartillståndsregleringen gällande läroavtalsutbildning påverkar utbildningsanordnarna. I fortsättningen ska utbildningsanordnarna bara kunna ordna läroavtalsutbildning i de examina som ingår i deras anordnartillstånd. Detta kommer att ha märkbara effekter på verksamheten av vissa anordnare, eftersom det för närvarande har varit möjligt att ordna läroavtalsutbildning i alla utbildningsområden genom att förvärva de kunskapsinriktade studierna från en sådan anordnare som har anordnartillståndet för utbildningsområdet i fråga. Den föreslagna ändringen framhäver det att anordnare av läroavtalsutbildning även beträff-

fande ordnandet av läroavtalsutbildning ska ha det nödvändiga kunnandet med tanke på ordnandet av utbildningen för varje examen och utfärdandet av examen samt tillräckligt samarbete med arbetslivet. Utbildningsanordnaren kan även ansöka om nya examina till sitt tillstånd och därmed utvidga sitt utbud enligt arbetslivets behov. Å andra sidan ska rätten att ordna läroavtalsutbildning även delvis utvidgas, eftersom alla anordnare kan enligt förslaget ordna läroavtalsutbildning i de examina som ingår i deras anordnartillstånd, och ordnandet av läroavtalsutbildning är inte längre beroende av utbildningsuppgiften för läroavtalsutbildning enligt anordnartillståndet.

I och med övergången till ett enda sätt att avlägga examen blir utbildningsanordnarnas verksamhetsprocesser, i synnerhet då det gäller förvärvandet, påvisandet och bedömningen av kunnande samt utfärdandet av betyg, klarare när man kan avstå från parallella processer. Detta ska minska utbildningsanordnarnas arbetsmängd. Därtill förenklar och klarlägger övergången till ett enda sätt att avlägga examen och bedöma kunnandet yrkesutbildningens administration och styrning. Utbildningsanordnarens bestämmanderätt och befogenheter ska öka, när den utfärdar alla yrkesinriktade examina och ger ut alla betyg.

Examenskommissionerna för fristående examina ska avskaffas och en del av deras uppgifter ska överföras till utbildningsanordnarna. De nuvarande examenskommissionerna har gett ut betygen för de yrkesinriktade examina som avlagts som fristående examina. År 2014 avlades det sammanlagt 34 900 fristående examina. Examenskommissionerna utfärdade ett examensbetyg åt alla som hade avlagt en hel examen. Utöver examensbetyg har examenskommissionerna årligen gett ut ett stort antal betyg över genomförda examensdelar på examinandernas begäran. I fortsättningen är det meningen att utbildningsanordnaren utfärdar alla examina och ger ut alla betyg, men detta ska inte öka utbildningsanordnarens arbetsmängd. Även för närvarande har utbildningsanordnarna gjort betygen och examenskommissionerna har bara godkänt och undertecknat dem. De har också sett till att de som avlagt en examen eller examensdelar får de undertecknade betygen. I praktiken innebär överföringen av utfärdandet av examina och utgivandet av betyg till alla delar till utbildningsanordnarna att ett administrativt skede i processen försvinner, vilket som allra bäst kan göra det snabbare att få betyg.

Det att det framöver bara finns ett enda sätt att avlägga yrkesinriktade examina minskar avtal och planer av olika slag som utbildningsanordnaren ska upprätta. I fortsättningen behöver utbildningsanordnaren inte ingå separata avtal om ordnande av fristående examina med kommissionerna utan rätten att utfärda examina och ordna examensutbildning ska vara en del av tillståndet att utfärda examina och ordna utbildning, som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet. För närvarande (september 2016) finns det enligt AITU-examenskommissionsregistret sammanlagt 185 aktörer som har ingått ett avtal om ordnande av fristående examina. Per en utbildningsanordnare finns det i genomsnitt 11 anordnaravtal. Utbildningsanordnarna har 1—56 olika examenskommissioner som sina avtalsparter. En utbildningsanordnare som i dagens läge ordnar yrkesinriktade grundexamina såväl som fristående examen som i form av grundläggande yrkesutbildning ska för en och samma examen upprätta en plan för ordnandet av den fristående examen för examenskommissionen samt en plan för genomförandet och bedömningen av yrkesproven för organet för yrkesprov. I fortsättningen kommer utbildningsanordnarens administrativa arbete att minska till den här delen, eftersom utbildningsanordnaren bara ska upprätta en plan för genomförandet av bedömningen av kompetensen per examen, som innehåller en plan för genomförande och bedömning av yrkesproven.

Enligt den gällande lagstiftningen måste en utbildningsanordnare som ordnar yrkesinriktade grundexamina som grundläggande yrkesutbildning eller en anordnare som ordnar handledande

utbildningar ha upprättat en läroplan enligt examensgrunderna eller grunderna för den handledande utbildningen, i vilken det bestäms om den utbildning som ska ordnas. Man har varit tvungen att upprätta en separat läroplan för utbildning som ordnas på finska, svenska och samiska samt vid behov på annat språk. Genom statsrådets förordning har det närmare föreskrivits om de ärenden som ska bestämmas i läroplanen. Enligt förslaget ska utbildningsanordnaren inte längre ha en lagstadgad skyldighet att upprätta en läroplan i viss format. Detta ska minska utbildningsanordnarnas arbetsmängd. Utbildningsanordnarna ska även i fortsättningen utarbeta en genomförandeplan för den utbildning som den ordnar men kan själv bestämma om planen och dess innehåll. Utbildningsanordnaren ska dock alltså se till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till utbildningen finns allmänt tillgänglig.

Enligt förslaget ska det i all yrkesutbildning tas i bruk en personlig tillämpningsprocess, som lämpar sig för alla kunder inom den yrkesinriktade utbildningen. Den personliga tillämpningen ska utvidgas så att den i fortsättningen gäller alla studerande inom examensutbildningen och den handledande utbildningen, vilket ökar utbildningsanordnarnas arbetsmängd något i samband med den personliga tillämpningen. Å andra sidan kommer övergången till en gemensam process för personlig tillämpning att klarlägga och förenkla utbildningsanordnarnas verksamhetsprocesser samt enhetliga utarbetandet av personliga studievägar.

I processen för personlig tillämpning ska det i fortsättningen vara utbildningsanordnarens uppgift att utarbeta för den studerande en personlig utvecklingsplan för kunnandet och i den införa personliga uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande och visande av kunnandet samt om handlednings- och stödåtgärder. Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ska ersätta dokumentet om personlig tillämpning av fristående examina, den personliga studieplanen för grundläggande yrkesutbildning, det personliga studieprogrammet som förutsätts i läroavtalsutbildningen samt den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas inom specialundervisningen enligt den nuvarande lagstiftningen. I fortsättningen ska det att bara en plan behöver upprättas klarlägga och förenkla utbildningsanordnarnas uppgifter i samband med den personliga tillämpningen.

Den personliga tillämpningen, genomförandet av individuella studievägar och bedömningen av kunnandet förutsätter av utbildnings- och handledningspersonalen förmåga att arbeta i inlärningsmiljöer av olika slag. Den yrkesmässiga lärarrollen förutsätter allt mer arbete tillsammans och mångprofessionellt samarbete i läroanstaltens vardag samt utnyttjandet av utbildningsanordnarens sakkännedom i den kundinriktade serviceprocessen. Samarbete krävs också till exempel med arbets- och näringslivet, socialväsendet, aktörer som är engagerade i ungdomsarbetet samt arbets- och näringsförvaltningen.

Examensdelar som motsvarar de nuvarande gemensamma examensdelarna och valbara examensdelarna ska ingå i examen för alla som avlägger en yrkesinriktad grundexamen, vilket innebär att det av dem som nu ordnat yrkesinriktade grundexamina bara som fristående examina i fortsättningen krävs nytt kunnande. År 2014 fanns det sammanlagt 15 sådana utbildningsanordnare. För dem innebär reformen att de måste anställa kompetent personal för nya uppgifter eller uppdatera den nuvarande personalens kunnande.

Enligt förslaget ska även strukturen, innehållet och kompetensmålen för de gemensamma examensdelarna ändras. I fortsättningen består de gemensamma examensdelarna av tre tematiska helheter i stället för de nuvarande fyra helheterna. Dessa blir kunnande i kommunikation och interaktion, kunnande i matematik och naturvetenskap och kunnande om samhälle och arbetsliv. Det är meningen att avstå från den nuvarande gemensamma examendelen inom socialt och

kulturellt kunnande, men det kunnande som ingår i den ska fogas in i de tre resterande gemensamma examensdelarna. Ändringarna ska förenkla reglerna om uppbyggandet av en yrkesinriktad grundexamen samt göra examensbetygen mer informativa, när namnet på examensdelen bättre än nu beskriver de delområden som ingår i examensdelen. Ändringarna kan även ha inverkan på den utbildning som tillhandahålls och antalet undervisningspersonal.

I fortsättningen ska bara de utbildningsanordnare som i sitt anordnartillstånd har fått uppgiften att ordna statsandelsfinansierad arbetskraftsutbildning få erbjuda sådan utbildning. Tillståndet ska beviljas som en del av tillståndet att ordna yrkesutbildning. Till följd av ändringen blir det möjligt att även sådana nya aktörer som för närvarande inte har ett tillstånd men som har ordnat arbetskraftsutbildning som har finansierats som upphandlingsverksamhet kommer att ansöka om tillstånd.

Förutsättningen för beviljandet av ett tillstånd att ordna arbetskraftsutbildning är att de yrkes- och verksamhetsmässiga samt ekonomiska fortsättningarna som föreskrivs i lagen samt utbildningsbehovet ska uppfyllas. När det gäller de anordnare som fått tillstånd bedöms det att antalet upphandlingar om ordnandet av arbetskraftsutbildning och det administrativa arbetet i samband med dem kommer att minska. De anordnare som fått ett tillstånd kan dock även framöver delta i upphandlingar av arbetskraftsutbildning som finansieras i form av upphandlingsverksamhet.

Yrkesutbildningens nya examensstruktur ska i fortsättningen göra det möjligt att avlägga examina som överskrider de nuvarande utbildningsområdena och svarar på arbetslivets nya kompetensbehov och i vilka antalet valmöjligheter har utökats. Detta förutsätter att utbildningsanordnaren ska kunna förutse kompetens- och utbildningsbehov, göra sitt utbud mångsidigare och se till att personalen är tillräcklig och har tillräcklig kompetens. De ändringar som ansluter sig till examensstrukturen bedöms i praktiken förutsätta mer regionalt samarbete mellan utbildningsanordnarna än tidigare, delvis även på riksomfattande plan, för att de studerande på ett äkta sätt ska ha möjlighet att utnyttja valfriheten enligt examensgrunderna i sin personliga utvecklingsplan för kunnandet.

Utbildningsanordnarnas uppgifter i anknytning till ansökningsförfaranden kommer att delvis ändras, när de studerande i fortsättning huvudsakligen kommer att söka sig till utbildningen genom så kallad kontinuerlig ansökan. Detta betyder att det blir möjligt att söka sig till all utbildning som utbildningsanordnaren ordnar flexibelt året om. Utbildningsanordnarna ska bestämma om ansökningsförfarandena i anslutning till kontinuerlig ansökan. Det är dock inte fråga om en uppgift av helt nytt slag, eftersom det vid sidan av den traditionella gemensamma ansökan redan nu har varit möjligt att söka sig till den grundläggande utbildningen och i synnerhet till tilläggsutbildningen genom tilläggs- och separata ansökningar av olika slag. Det är redan för närvarande utbildningsanordnarens uppgift att välja de studerande, och därför uppskattas arbetsmängden inte till den här delen öka.

Till följd av ökningen av sådan utbildning som ordnas på arbetsplatsen kommer utbildningsanordnarnas arbete tillsammans med olika arbetsgivare att öka. Utbildningsanordnarna ska framöver reservera tillräckliga personalresurser för handledningen av studier på arbetsplatser samt ta hand om samarbetet med arbetslivet på ett högklassigt sätt och se till att de har den kompetens som behövs för detta. Utbildningsanordnaren ska försäkra sig om personalens kunnande samt det att det tas hand om arbetslivssamarbetet och ansvarsfördelningen gällande den i utbildningsanordnarens organisation. Det högklassiga genomförandet av utbildning på arbetsplatsen förutsätter samarbete mellan utbildningsanordnarna, läroanstalterna och arbets-

platserna, informationsförmedling, utbildning av lärare och arbetsplatshandledare samt utveckling av genomförandemodeller som tar hänsyn till bransch- och regionvisa behov.

Utbildning enligt förslaget som grundar sig på utbildningsavtal eller läroavtal förutsätter avtalande per arbetsplats på basis av det individuella kompetensbehovet. För utbildningsavtalets del innebär detta en ändring i förhållande till avtalet om inläringen på arbetet enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Utbildningsanordnaren ska skriftligen avtala om utbildningsavtalet enligt delar av examen med en företrädare för arbetsplatsen. Som en del av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet kommer utbildningsanordnaren, den studerande och företrädaren för arbetsplatsen överens om de praktiska arbetsuppgifter genom vilka det eftersträvade kunnandet kan uppnås samt om handledningen av den studerande. Å andra sidan har det inom den grundläggande yrkesutbildningen beträffande utbildning som ordnas på arbetsplatsen redan nu överenskommit om den studerandes individuella mål som en del av hans eller hennes personliga studieplan tillsammans med arbetsplatsen och den studerande. Ändringen kommer alltså inte att ändra verksamheten på ett betydligt sätt. Ordlandet av utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal kommer att förutsätta av utbildningsanordnaren och dess undervisningspersonal närmare samarbete med arbetslivet än inom ramen för den nuvarande inläringen i arbetet. Det att utbildningsavtalet ingår enligt examensdel kommer att ge utbildningsanordnaren något mer arbete.

Förslaget om särskilt stöd kommer att innebära en ny uppgift för en sådan utbildningsanordnare som inte tidigare ordnat specialundervisning. Förslaget förutsätter av dessa anordnare kunnande i anslutning till särskilt stöd och resurser för att ordna det. Ifall utbildningsanordnaren inte tidigare haft specialstuderande, ska utbildningsanordnaren se till att personalen har tillräcklig kompetens och att tjänster inom specialundervisningen är tillgängliga och ändamålsenliga. Största delen av utbildningsanordnarna erbjuder redan i dagens läge specialundervisning.

I fortsättningen blir det obligatoriskt för alla utbildningsanordnare att godkänna en ordningsstadga eller ge ut ordningsbestämmelser. Bestämmelsen om godkännande av en ordningsstadga har inte i dagens läge tillämpats på den utbildning som avses i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Ändringen ökar skyldigheterna av de utbildningsanordnare som inte idag har en skyldighet att godkänna en ordningsstadga eller ge ut andra ordningsbestämmelser. Utbildningsanordnarens skyldighet att ta hand om säkerheten på läroanstalten ska inte minska. Allt mångsidigare inlärningsmiljöer och -lokaler kommer att medföra för läroanstalterna säkerhetsutmaningar av nytt slag, vars gestaltande lyckas till exempel vid en uppdatering av ordningsstadgan.

Enligt förslaget ska det föreskrivas om en utbildningsanordnarens internatboende noggrannare än nu. Detta kommer att enhetliga och klargöra de praktiska arrangemangen av de utbildningsanordnare som ordnar internatboende. I fortsättningen ska de utbildningsanordnare som ordnar internatboende ta hänsyn till bland annat de jämlika grunderna för beviljandet av en plats i internatboendet. Därtill klarlägger förslaget utbildningsanordnarens befogenheter när det gäller upprättande av en ordningsstadga för internatboendet samt användningen av disciplinära åtgärder på internatboendet.

Det nya finansieringssystemet ger utbildningsanordnarna även i fortsättningen rätten att bestämma om allokeringen av finansieringen. Avståendet från olika finansieringskanaler per examenstyp och formen för ordlandet ska öka utbildningsanordnarnas befogenhet att svara på arbetslivets kompetensbehov på det mest ändamålsenliga sättet inom ramen för de befintliga

resurserna. Det kommer också att behandla anordnarna på ett jämlikt sätt oberoende upprätthållarens form.

4.2.2 Konsekvenser för andra myndigheter

Konsekvenser för undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen

Ikraftträdandet av den nya lagstiftningen förutsätter att alla gällande anordnartillstånd för grundläggande yrkesutbildning och tilläggsutbildning ska beviljas på nytt. Undervisnings- och kulturministeriet ska bevilja anordnartillstånd för de nuvarande innehavarna av anordnartillstånd utan ansökan med stöd av övergångsbestämmelserna i lagen. Därtill kommer sådana aktörer som har ett avtal om ordnande av fristående examina eller som har ordnat arbetskraftsutbildning men som inte har ett tillstånd att ordna yrkesutbildning att ansöka om helt nya tillstånd att ordna yrkesutbildning. Förnyelsen av anordnartillstånden och behandlingen av nya ansökningar kommer att öka undervisnings- och kulturministeriets arbetsmängd betydligt.

Yrkesutbildningens finansiering ska i fortsättningen fastställas med ett enda prestationsbeslut och inte lägre med separata beslut om grundläggande yrkesutbildning och tilläggsutbildning, vilket minskar undervisnings- och kulturministeriets arbetsmängd. I tillståndet att ordna yrkesutbildning ska i fortsättningen bestämmas om minimiantalet studerandeår, men undervisnings- och kulturministeriet ska årligen bestämma om utbildningsanordnarens målinriktade antal studerandeår. Detta kommer att öka arbetsmängden i samband med beredningen av undervisnings- och kulturministeriets finansieringsbeslut, eftersom årliga betraktelser av motsvarande slag numera bara har gjorts under beredningen av finansieringsbesluten gällande yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Enligt förslaget ska det genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivas om omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina i form av kompetenspoäng. Detta blir en ny uppgift för undervisnings- och kulturministeriet, men den uppskattas dock inte ha en märkbar inverkan på ministeriets arbetsmängd. Det är meningen att bestämma om kompetenspoängen för yrkes- och specialyrkesexamina i förordningen om examensstrukturen, som undervisnings- och kulturministeriet även för övrigt utfärdar. Utbildningsstyrelsen ska bereda förslagen om ändring av examensstrukturen såsom i dagens läge och i detta sammanhang, efter att ha hört arbetslivet och intressentgrupperna samt arbetslivskommissionerna, göra ett förslag även om kompetenspoängen för yrkes- och specialyrkesexamina. Detta ska också underlätta undervisnings- och kulturministeriets arbete vid fastställandet av kompetenspoängen för olika examina.

Enligt förslaget ska examenskommissionerna avskaffas, vilket innebär att Utbildningsstyrelsen inte längre utreder förutsättningarna av utbildningsanordnarna eller anordnarna av fristående examina som stöd för examenskommissionerna på deras begäran, vilket kommer att minska Utbildningsstyrelsens arbetsmängd. Enligt förslaget kan undervisnings- och kulturministeriet dock vid behov begära ett utlåtande av Utbildningsstyrelsen om genomförandeplanerna om bedömningen av utbildningsanordnaren när det beviljar eller ändrar anordnartillstånd eller överväger att återkalla ett tillstånd. Givandet av ett utlåtande kommer att förutsätta av Utbildningsstyrelsen ungefär motsvarande arbetsmängd som den nuvarande utredningen av förutsättningarna för ordnandet. År 2014 genomförde Utbildningsstyrelsen sammanlagt 101 utredningar av förutsättningarna att ordna fristående examina. År 2015 var antalet 86 och år 2016 sammanlagt 94.

Enligt förslaget ska Utbildningsstyrelsen i fortsättningen bereda examensgrunderna i samarbete med arbets- och näringslivet, utbildningsanordnarna och andra centrala intressentgrupper. Den föreskrivna uppgiften blir en ny lagstadgad uppgift för Utbildningsstyrelsen, men i praktiken ökar den inte Utbildningsstyrelsens arbetsmängd, eftersom Utbildningsstyrelsen även i nuläget bereder examensgrunderna i brett samarbete med intressentgrupperna. Enligt förslaget ska det framöver finnas bara ett enda sätt att avlägga yrkesinriktade examina, vilket innebär att Utbildningsstyrelsen ska ändra grunderna för alla yrkesinriktade grundexamina så att de bara innehåller ett enda sätt att avlägga examen och därigenom för alla studerande enhetliga regler om uppbyggandet av en examen och kompetenspoängen. Uppbyggnaden av yrkesinriktade grundexamina ska ändras så att det finns tre gemensamma examensdelar i stället för fyra. Dessutom är det meningen att avstå från valbara examensdelar som separata examensdelar och motsvarande valbarhet ska ingå i yrkesinriktade examensdelar. Ändringen kommer att öka arbetsmängden vid Utbildningsstyrelsen, som ska ändra grunderna för alla yrkesinriktade grundexamina motsvarande den nya lagstiftningen så att de nya grunderna är tillgängliga när lagen träder i kraft. Utbildningsstyrelsen ska även fastställa för alla delar av yrkes- och specialyrkesexamina kompetenspoäng samt förnya yrkes- och specialyrkesexamina enligt arbetslivsstyrgruppens förslag. Även detta kommer att öka arbetsmängden vid Utbildningsstyrelsen speciellt under åren 2017—2018. Bestämmandet om grunderna för och andra bestämmelser om de examina och utbildningar som hör till dess verksamhetsområde är en av Utbildningsstyrelsen basuppgifter, men en omfattande reform av grunderna för yrkesinriktade examina samtidigt kommer att kräva att de resurser som är tillgängliga för Utbildningsstyrelsen i första hand riktas till reformen av grunderna samt eventuellt även tilläggsresurser som stöd för förnyelsen av grunderna och genomförandet av yrkesutbildningens reform.

Övergången till ett enda sätt att avlägga en examen på basis av yrkesprov innebär att det inte längre ska finnas några lagstadgade riksomfattande examenskommissioner för fristående examina eller organ för yrkesprov på utbildningsanordnarnivån. De ska ersättas av riksomfattande arbetslivskommissioner, vars antal dock blir lägre än de nuvarande examenskommissionernas. Därtill ska de nya arbetslivskommissionerna ha klart färre administrativa uppgifter än de nuvarande examenskommissionerna, när till exempel det administrativa arbetet i anknytning till ingåendet av tillstånden att ordna fristående examina uteblir. Enligt AITU-examenskommissionsregistret finns det för närvarande 2 040 avtal om anordnande av fristående examina (september 2016). I fortsättningen ska examensbetygen och andra betyg utfärdas av utbildningsanordnarna, vilket innebär att de nya arbetslivskommissionerna inte längre tar hand om det administrativa arbetet i anknytning till utfärdandet av betyg.

Vid Utbildningsstyrelsen minskar även delvis datainsamlingen som innehåller manuella delar, när man övergår till dataöverföringar genom gränssnitt från ett system till ett annat i elektronisk form. Byggandet av överföringsförbindelser mellan informationssystem och system kräver dock resurser. När systemen blir färdiga och när man övergår till upprätthållandestadiet kommer den arbetsinsats som datainsamlingen kräver dock att minska. Utbildningsstyrelsen ska även utveckla och upprätthålla de studerande- och arbetslivsresponssystemen som det nya finansieringssystemet förutsätter.

Konsekvenser för arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt TE-byråerna

Yrkesutbildningens reform kommer att ändra arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet vid genomförandet av arbetskraftsutbildning. I fortsättningen kommer arbetskraftsutbildning att styras, finansieras och genomföras inom ramen för två olika finansierings- och styrningssystem. Arbets- och näringsförvaltningen

ska bibehålla ansvaret för att förutse behovet av arbetskraftsutbildning, allokeringen av utbildningsutbudet, styrningen av arbetssökande, studerandeurvalet och utredningen av de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för betalningen av arbetslöshetsförmåner. Arbets- och näringsförvaltningen ska även framöver ha en roll vid uppföljningen av utbildningens genomförande och kvalitet.

Tudelningen av ordnandet av arbetskraftsutbildningen bedöms öka arbetet vid arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt TE-byråerna i och med att de ska planera och styra arbetskraftsutbildningens helhet enligt bestämmelserna om såväl upphandlingssystemet som statsandelssystemet. Eftersom arbetsmängden i anslutning till upphandlingar av arbetskraftsutbildning dock kommer att minska, uppskattas reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet som helhet inte ha några märkbara konsekvenser för arbets- och näringsförvaltningens arbetsmängd. De föreslagna ändringarna ska leda till att de existerande resurserna allokeras till andra uppgifter. Den delvisa övergången till statsandelssystemet förutsätter av närings-, trafik- och miljöcentralerna uppbyggandet av ett styrnings- och samarbetsnätverk av ett nytt slag tillsammans med utbildningsanordnarna samt utveckling av förutseende av utbildningsbehoven. Även vid TE-centralerna kommer ändringen av fördelningen av ansvaret för utbildningen att förutsätta utveckling av nya verksamhetsmodeller bland annat i planeringen av utbildningar och styrningspraxis av arbetssökanden.

Konsekvenser för regionförvaltningsverken

Enligt förslaget kan regionförvaltningsverket av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren för rektorer och lärare inom yrkesutbildningen i stället för undervisnings- och kulturministeriet. När det gäller yrkesutbildningen är beviljandet av dispens från behörighetsvillkoren för rektorer och lärare en ny uppgift för regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverket behandlar även för närvarande beviljandet av dispens från behörighetsvillkoren för lärare och rektorer inom den grundläggande utbildningen och gymnasier samt för rektorer inom den grundläggande konstundervisningen. Ansökningarna om dispens behandlas riksfattande vid Södra Finlands regionförvaltningsverk. Eftersom det för närvarande bara kommer enstaka ansökningar om dispens från behörighetsvillkoren för rektorer och lärare inom yrkesutbildningen till ministeriet per år, kommer den nya uppgiften inte att märkbart öka regionförvaltningsverkets arbetsmängd från det nuvarande.

Gällande ändringssökande får omprövning av beslut som särskilt nämns i lagen enligt förslaget begäras hos regionförvaltningsverket. De beslut som underställs omprövning ska i huvudsak motsvara de beslut som nämns i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, vilket innebär att regionförvaltningsverkets arbetsmängd inte uppskattas öka med anledning av rättelseförfarandet.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

4.3.1 Konsekvenser för tillgången på och tillgängligheten av utbildning och dess kvalitet

Övergången till ett anordnartillstånd ska göra det möjligt för utbildningsanordnarna att på ett mer omfattande sätt än nu allokera utbildningsutbudet enligt behovet. Koefficienterna i finansieringssystemet ska ställas så att de inte sporrar till allokeringen av utbildningsutbudet på ett visst sätt utan möjliggör allokeringen av utbildningen enligt behoven på ett kostnadsneutralt sätt. Det kan dock finnas även styrningsmål i anknytning till finansieringssystemets koefficienter: till exempel är målet med ökningen av finansieringsnivån för läroavtalsutbildningen att sporra till ordnandet av läroavtalsutbildning mer än nu. Man kan anta att ordnandet av läroav-

talsutbildningen kommer att öka något i och med finansieringsreformen. Å andra sidan är ordnandet av läroavtalsutbildning också beroende av de tillgängliga platserna för läroavtalsutbildning, vars antal finansieringssporren till utbildningsanordnarna inte direkt påverkar. Syftet med finansieringssporren är också användningen av läroavtalsutbildning då den är ett möjligt och ändamålsenligt sätt att förvärva kunskande. Därtill kan utbildningsanordnarna främja användningen av läroavtalsutbildningen genom att utveckla verksamhetsprocesserna så att de blir klarare och fungerar bättre med tanke på arbetslivet.

Med verksamhetsområdet i första hand, som nämns i anordnartillstånden, samt med regleringen om minimiantalet studerandeår kan man främja tillgången på utbildning som motsvarar arbets- och näringslivets kompetensbehov och tillgången på yrkesutbildning för de unga. Ministeriet kan inom ramen för regleringen av minimiantalet studerandeår i anordnartillstånden sörja för tillräckligt utbildningsutbud i förhållande till olika regioners behov av kunskande och arbetskraft.

I och med befrielsen av regleringen om verksamhetsområdet för den grundläggande yrkesutbildningen är det möjligt att utbildningsutbudet kommer att öka åtminstone i folkrika områden. Möjligheterna till ordnandet av läroavtalsutbildning kan öka volymmässigt, när ordnandet inte längre ska vara bundet till den utbildningsuppgift som nämns i anordnartillståndet och när dess finansiering ligger på samma nivå som finansieringen av utbildning som ordnas på annat sätt. Eftersom utbildningsanordnaren dock kan ordna läroavtalsutbildning enbart i de examina som nämns i anordnartillståndet, kan detta minska läroavtalsutbildningens utbud per anordnare i vissa områden och i sällsynta examina. Genom den utvidgade uppgiften för läroavtalsutbildning kan man dock även trygga utbudet av alla men i synnerhet sällsynta examina i alla delar av landet. Därtill är det möjligt att genom läroavtalsutbildning förbättra utbildningens regionala tillgänglighet, eftersom utbildning kan ordnas där var arbetsplatserna finns.

Avståendet från kalkyleringen av studerandeantalen på basis av kalkyldagar och övergången till ett enhetligt sätt att definiera ett studerandeår, som är grunden för basfinansieringen, kommer att göra studievägarnas individuella innehåll och längd mer flexibel. Ändringen stöder även möjligheterna att kontinuerligt söka sig till studier samt personlig tillämpning vid förvärvandet och påvisandet av kunskandet. Studerandeåret ska stödja byggandet av individuella studievägar eftersom inledandet och avslutandet av studierna inte längre än bundet till kalkyldagar. Då kan man bättre ta hänsyn till åtgärder för utvecklingen av kunskandet som genomförs på olika sätt samt det kunskande som de studerande behöver. Inom ramen för sin studerandeårskapacitet kan en utbildningsanordnare på ett effektivare och mer flexibelt sätt styra antalet studerande och anta nya studerande inom ramen för det tillgängliga antalet studerandeår.

Fastställandet av yrkesinriktade examina och deras delar som prestationer som påverkar fastställandet av finansieringen styr utbildningsanordnarna mot effektivare verksamhet, eftersom finansieringen inte så kraftigt som nu fastställs på basis av antalet studerande eller närvaro. Därtill ska det styra utbildningsanordnarna att svara på de studerandes kompetensbehov inte bara genom hela examina men också med examensdelar. Då blir det möjligt för utbildningsanordnarna att inom ramen för sina resurser betjäna fler kunder än nu, när man vid förvärvandet av kunskande kan bara koncentrera sig på det kunskande som personen i fråga inte har och när man i fråga om vissa kunder kan uppnå kompetensmålet med examensdelar i stället för hela examina. Användningen av examensdelar som prestationer i finansieringen kan även styra utbildningsutbudet mer än nu till examensdelar i stället för examina, vilket i och för sig är syftet. Om den prestationsbaserade finansieringens finansieringskoefficienter styr för kraftigt till avläggande av examensdelar, kan detta leda till att avläggandet av examina i synnerhet när det gäller de vuxna minskar betydligt, när andelen av kortvarigare utbildning ökar. Detta

kan i och för sig vara ändamålsenligt, ifall utbudet motsvarar arbetslivets behov, men en utbildningsanordnare kan även öka utbudet av kortvarig utbildning för att det är lättare att förutse ekonomiskt. I detta fall motsvarar utbildningsutbudet inte nödvändigtvis på bästa möjliga sätt arbetslivets kompetensbehov. Å andra sidan kan det att det betalas finansiering för examensdelarna sporrar utbildningsanordnaren att anta studerande med svagare inlärningsfärdigheter, eftersom utbildningsanordnaren får finansiering även för separata examensdelar. Då kan avläggandet av examensdelar i stället för examina ställas som mål, vilket för sin del minskar risken för avbrutna studier. I finansieringssystemet ska även tas hänsyn till det att de som avlägger en yrkesinriktad grundexamen vanligen har mindre tidigare förvärvat kunnande än de som avlägger yrkes- eller specialyrkesexamina. Då ska man inte överkompensera den finansiering som betalas för avläggande av yrkes- och specialyrkesexamina eller deras delar, eftersom en stor andel av de studerande har tidigare förvärvat kunnande som kan erkännas som en del av examen eller dess del och det behövs mindre resurser för förvärvandet av det kunnande som fattas.

Prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansieringen ska styra utbildningsanordnarna att förbättra genomströmningen, eftersom en del av finansieringen uteblir om en studerande avbryter sina studier. Genomslagsfinansieringen ska å sin sida styra utbildningsanordnaren att allokera sitt utbud enligt arbetslivets behov till de branscher där det behövs arbetskraft. Utöver sysselsättningen ska man ta hänsyn till övergången till fortsatta studier, vilket styr utbildningsanordnarna att se till att de studerande avlägger examina och att det för dem finns väl fungerande kanaler till fortsatta studier vid yrkeshögskolor och universitet. På det här sättet styr finansieringen till närmare samarbete mellan yrkesutbildningen och högskolor.

En betydande ökning av prestations- och genomslagsfinansieringen kan dock leda till att utbildningsanordnarna inte har några sporrar att ta emot sådana studerande vars förutsättningar att avlägga examensdelar eller hela examina eller hitta arbete efter studierna uppskattas vara sämre än hos andra sökande. Det är mest sannolikt att en dylik effekt förekommer i tillväxtcentra, eftersom de i och med den större befolkningsbasen erbjuder fler möjligheter att välja kundbasen. I regioner med mindre befolkning har utbildningsanordnarna däremot inte just möjligheter att välja de studerande. Syftet att trygga utbildningen av en hel åldersklass och se till att även studerande med sämre inlärningsfärdigheter får utbildning ska genomföras med minimiantalet studerande i anordnartillstånden, en tillräcklig basfinansieringsandel samt genom att se till att finansieringssystemet tar hänsyn till de kostnader som föranleds av stödåtgärder, till exempel specialundervisning och handledningen av sådana studerande som inte har en tidigare yrkesinriktad examen på andra stadiet. I prestationsbaserad finansiering ska finansieringen dessutom höjas då den som avlägger examen inte har en yrkesinriktad examen som avlagts efter grundstadiet. När anordnaren får en studerande som inte har en examen att avlägga en examen, är finansieringssporren betydligt större än när det är fråga om en person som redan har en examen. Vid sidan av detta är sporren i genomslagsfinansieringen den största när den studerande i början av utbildningen är icke-sysselsatt och hittar arbete efter att ha avlagt examen. Även genom detta sporrar genomslagsfinansieringen att så vitt som möjligt utnyttja läroavtalsutbildning, i synnerhet i slutskedet av studierna, eftersom den som avlagt examen då hittar arbete lättare än i genomsnitt jämfört med den nuvarande utbildningen vid läroanstalter.

Den föreslagna bestämmelsen om att inträdes- och lämplighetsproven ska vara avgiftsfria förbättrar jämlikheten mellan de sökande och möjligheterna att söka sig till utbildningen oberoende av den ekonomiska situationen.

Enligt resultaten från programmet för effektivisering av yrkesutbildningens genomströmning är genomströmningsprocenten för män litet bättre än för kvinnor. Genomströmningsprocenten

för de som representerar den kön som är minoriteten i det egna utbildningsområdet är sämre än majoritetens. Till exempel inom teknik och trafik är kvinnornas genomströmning sämre än männens och på motsvarande sätt är männens genomströmning sämre i social- och hälsovårdssektorn. Enligt utredningen kan orsaken till detta vara könens annorlunda behandling eller till och med diskriminering samt svårigheterna i gruppstillhörigheten. Å andra sidan nämndes även motiven som förklarande faktorer, till exempel det att man genom valet vill vara annorlunda i stället för att ha ett genuint intresse för studierna.

Den klarare processen för personlig tillämpning och det individuella valet av examen eller utbildning, som ingår i förslaget, anses förbättra förutsättningarna att söka sig till ett lämpligt utbildningsområde och möjligheterna att bygga individuella studievägar som baserar sig på den studerandes intresse. Detta ska minska antalet avbrutna studier och förbättra studiemotivationen. Då kan man uppskatta att även skillnaderna mellan könen jämnas ut. Den handledning och rådgivning som erbjuds i samband med den personliga tillämpningen ska också öka vetskapen om olika alternativ och uppmuntra de studerande att söka sig till en bransch som är atypisk för hans eller hennes kön. Även stöd och handledning under studierna minskar risken för de som ensamma representerar sitt kön att avbryta studierna.

Den kontinuerliga ansökan ska bättre än nu stödja ett studieval vars utgångspunkt är den individuella situationen och individens motivation i synnerhet när det gäller en studerande som kommer från arbetslivet eller har varit arbetslös. I den kontinuerliga ansökan kommer arbetslivets behov och möjligheterna att hitta arbete sannolikt att påverka beslutet om studievalet mera, eftersom vetskapen om en eventuell arbetsplats uppmuntrar att förvärva kunskaper. Den kontinuerliga ansökan gör det också lättare för kvinnor som sköter sina barn hemma att på ett flexibelt sätt inleda studier eller fortsätta med dem efter ett avbrott. Förvärvandet av kunskaper en examensdel åt gången ökar å sin sida möjligheterna att studera fast man har en familj och vid sidan av arbetet, vilket höjer kunskapsnivån inom arbetslivet i synnerhet i kvinnodominerade service- och omsorgsbranscher.

På motsvarande sätt uppmuntrar placeringen i fortsatta studier som grund för genomslagsfinansieringen i princip till samarbete med högskolor, i synnerhet yrkeshögskolor, vilket kan påskyndaövergången till fortsatta studier. Introduktionen av studentrespons som grund för finansieringen ska öka de studerandes deltagande och möjligheter att påverka utvecklingen av utbildningens innehåll och gör studierna därmed mer kundinriktade. Det förknippas även riskfaktorer med användningen av studeranderrespons vid fastställandet av finansieringen. Dessa ansluter sig till responsens validitet och täckning.

Utbildningsanordnarnas ansvar för kvaliteten på de examina och den utbildning som de ordnar samt på den övriga verksamheten och förbättringen av kvalitetsledningen kommer att uppmuntra även de utbildningsanordnare hos vilka utvecklingen av kvalitetsledningen bara just har börjat satsa på utbildningens kvalitet på alla nivåer av verksamheten. Kvalitetsledningens utveckling ska vara en del av utbildningsanordnarens strategiska ledning, som leder till effektiv och inflytelserik verksamhet. Detta hjälper utbildningsanordnaren att anpassa sin verksamhet enligt de ekonomiska resurserna och främjar uppnåendet av de strategiska målen.

Motsvarande nuläget ska utbildningsanordnarens undervisnings- och examensspråk, som bestäms i anordnartillståndet, vara finska eller svenska eller finska och svenska. De anordnartillstånd som är i kraft då lagen träder i kraft ska ändras till anordnartillstånd enligt den nya lagen utan ansökan, vilket betyder att lagens ikraftträdande inte påverkar undervisnings- och examensspråket enligt tillståndet. Enligt förslaget ska undervisnings- och kulturministerier då

det beviljar anordnatillstånd se till att tillstånden bildar en helhet som tryggar den tillräckliga tillgången på yrkesutbildning beträffande till exempel utbildningen på svenska.

4.3.2 Konsekvenser för företag och arbetsmarknaden

Ökningen av utbildningsanordnarnas befogenheter vid allokeringen av utbildningsutbudet gör det möjligt att mer flexibelt än nu svara på kompetensbehoven med examina och examensdelar. Bredare möjligheter att erbjuda examina och deras delar samt bygga individuella studievägar ger bättre möjligheter att svara på företagens och arbetsmarknadens förändrade och mer specificerade kompetensbehov. Genom personlig tillämpning och effektivisering av erkännandet av det tidigare förvärvade kunnandet samt de ökade möjligheterna att studera på arbetsplatser är det möjligt att förkorta utbildningstider och genomföra mer utbildning i samband med arbetet. Därigenom kan man öka möjligheterna att kombinera arbete och utveckling av kunnande. Detta gäller i synnerhet personer som är i arbetslivet.

Genom examensgrunderna, bedömningen av kunnandet i samarbete mellan arbetslivet och utbildningsanordnarna och genomslagsfinansieringen ska man se till att de avlagda examina och examensdelarna till sin kvalitet motsvarar arbetslivets krav på yrkesskicklighet och kompetensmål.

Införandet av den prestationsbaserade finansieringens andel och ökningen av genomslagsfinansieringens andel ska uppmuntra utbildningsanordnarna att bättre än nu allokera sitt utbildningsutbud motsvarande arbetslivets behov. Det styr utbildningsanordnarna att allokera sitt utbud till de branscher där det behövs kompetent personal och allokera sitt utbud att motsvara kompetensbehovet på det mest effektiva sättet. Då erbjuds det sannolikt utöver examina mer examendelar än nu. Sysselsättning och arbetslivsrespons som grund för genomslagsfinansieringen sporrar utbildningsanordnarna till nära samarbete med arbetslivet för att förbättra utbildningens relevans och matchning.

Påvisandet av kunnandet genom att visa yrkesskickligheten på arbetsplatser i praktiska arbetsuppgifter ger företag och andra arbetsplatser en direkt möjlighet att bedöma hur väl den studerandes kunnande motsvarar arbetslivets behov. På det här sättet kan arbetslivet påverka utbildningens kvalitet och det hur väl den motsvarar arbetslivets behov. Påvisandet av kunnande på arbetsplatser förutsätter att arbetsplatser kan erbjuda fler yrkesprovsmiljöer för de studerande, när påvisandet av kunnandet även i en yrkesinriktad grundexamen i regel ska ske på arbetsplatser. Enligt Nationella centret för utbildningsutvärdering (Karvi) ordnas 49,9 procent av yrkesproven på arbetsplatsen och 47,6 procent vid läroanstalter. Därtill har 4,4 procent av yrkesproven genomförts så att provet på arbetsplatsen kompletteras på läroanstalten eller tvärtom. Om ordnandet av fristående examina på arbetsplatser samlas inte nationella statistiska eller bedömningsuppgifter. Riktgivande information kan dock fås från AIPAL-responssystemet. Det är frivilligt att ge AIPAL-respons. Av de som gav AIPAL-respons 2015 och under de åtta första månaderna av 2016 svarade 76 procent att examenstillfället har varit på arbetsplatsen eller på platsen för inläringen i arbetet. Det finns stor variation mellan olika branscher och examina gällande det i vilken grad examina och yrkesprov har ordnats på arbetsplatsen. Även i fortsättningen är det motiverat att ordna en del yrkesprov annanstans än på arbetsplatsen i synnerhet då det inte är möjligt att påvisa allt kunnande som förutsätts i examensgrunderna på en arbetsplats på grund av till exempel det att patient- eller trafiksäkerheten kan äventyras. Yrkesproven ska avges vid läroanstalten eller på en annan plats som anvisats av utbildningsanordnaren och som motsvarar kunnandekraven för examen delvis även när företrädarna för arbetslivet anser att något kunnande som ansluter sig till de baskunskaper som behövs i arbetsli-

vet ska visas på en läroanstalt innan den studerande på ett tryggt sätt kan arbeta på en arbetsplats och påvisa sitt kunnande där. Eftersom en betydande andel av yrkesproven och proven på yrkesskicklighet redan nu avläggs på arbetsplatser, torde antalet yrkesprov växa måttligt i det nya systemet.

Arbetsplatserna ska ha personer som uppfyller kraven för bedömare för att bedöma yrkesproven. Företrädarna för arbetslivet behöver som stöd för bedömningsarbetet utbildning eller orientering i synnerhet i sina kunskaper om bedömning och handledning, även om det inte krävs att de ska avlägga ett visst utbildningsprogram. Nuförtiden ska minst en av bedömarna av examensprestationen i en fristående examen ha avlagt examensmästarutbildningen.

Om det i fortsättningen alltid är en bedömare som utsetts av arbetslivet och en bedömare som utsetts av utbildningsanordnaren som beslutar om bedömningen av yrkesprov som motsvarar de tidigare yrkesproven, behövs det bedömare från arbetslivet till fler bedömningssituationer än tidigare. Kalkylmässigt ska det finnas $132\,053$ ($221\,565 \times 0,596$) fler bedömningssituationer. Å andra sidan deltar det enligt Karvis uppgifter arbetslivsrepresentanter i 61,6 procent av bedömningsdiskussioner av yrkesproven, vilket betyder att om dessa personer som deltagit i bedömningsdiskussionen även deltar i bestämmandet om bedömningen, behövs det bara bedömare från arbetslivet till $85\,081$ ($221\,565 \times 0,384$) fler bedömningssituationer än nu. På motsvarande sätt om det i fortsättningen bara är två personer som beslutar om bedömningen av yrkesprov som motsvarar de tidigare yrkesproven, dvs. en person som utsetts av arbetslivet och en som utsetts av utbildningsanordnaren, behövs det till den här delen färre bedömare som representerar arbetslivet. Den kalkylerade minskningen är $145\,612$ färre bedömningssituationer än nu. Som helhet kommer det att behövas färre bedömare från arbetslivet att bedöma yrkesproven inom det nya yrkesutbildningssystemet ($132\,053 - 145\,612 = -13\,559$ eller $85\,081 - 145\,612 = -60\,531$ bedömningssituationer). Yrkesproven bedöms i enlighet med den gällande lagstiftningen enligt examensdel så att om bedömningen bestämmer företrädare för arbetsgivaren, arbetstagarna och undervisningssektorn tillsammans. I yrkes- och specialyrkesexamina ska det avläggas 4,0 examensdelar i genomsnitt för att en examen blir avlagd. Avläggandet av en yrkes- och specialyrkesexamen tar 1,25 år i genomsnitt. I yrkesinriktade grundexamina som avläggs som fristående examina finns det i genomsnitt 5,7 examensdelar som krävs för avläggandet av examen och det tar 1,75 år i genomsnitt att avlägga en examen. Enligt Vipunen avlades det $13\,348$ yrkesexamina och $5\,411$ specialyrkesexamina 2014, vilket betyder att det kalkylmässigt avlades $60\,029$ ($13\,348 + 5\,411 \times 4 / 1,25$) delar av yrkes- och specialyrkesexamina per år. Det avlades $16\,141$ yrkesinriktade grundexamina som fristående examina, vilket gör att det kalkylerade antalet delar av yrkesinriktade grundexamina var $52\,574$ ($16\,141 \times 5,7 / 1,75$). Därtill avlade en del studerande bara examensdelar, inte hela examina. År 2014 fanns det sammanlagt $33\,009$ personer som avlade en separat examensdel eller examensdelar som fristående examina. Eftersom det inte finns pålitlig information om huruvida dessa personer avlade en examensdel eller flera examensdelar, har de i den här bedömningen ansetts ha avlagt bara en examensdel. Detta innebär att det kalkylerade antalet examensdelar 2014 var sammanlagt $145\,612$ ($60\,029 + 52\,574 + 33\,009$). Det finns dock skäl att ta i beaktande att de ovan presenterade kalkylerna bara ger en grov uppfattning om behovet av bedömare från arbetslivet. Även om antalet bedömningssituationer minskar som helhet, kan behovet av bedömare åtminstone i vissa grundexamina öka, eftersom det av bedömaren av kunnandet alltid förutsätts kunnande i anslutning till den examen eller examensdel som ska bedömas. Allmänt bedömningskunnande som erhållits genom bedömningen av andra examina räcker inte till.

Ökningen av studier på arbetsplatsen kan påverka arbetsmarknaden på olika sätt. I dagens läge deltar litet under $250\,000$ studerade årligen i yrkesutbildningen och av dem är cirka $49\,000$ läroavtalsstuderande. Studier som grundar sig på utbildningsavtal motsvarar delvis den nuva-

rande inläringen i arbetet. Mer omfattande förvärvande av kompetens på arbetsplatser utan ett anställningsförhållande kan i viss mån påverka ställningen av sysselsatta personer i arbetslivet och utbudet av arbete. På motsvarande sätt ska ökningen av utbildning som ordnas på arbetsplatsen på basis av ett anställningsförhållande påverka de sysselsatta personers ställning genom att öka antalet sysselsatta. Om utbildningen på arbetsplatsen ökade till exempel med 10 procent jämfört med inläringen i arbetet inom den grundläggande yrkesutbildningen 2014, innebär detta en ökning på cirka 65 000 studieveckor, dvs. cirka 98 000 studiepoäng. En ökning med 25 procent innebär å sin sida att antalet studieveckor enligt den tidigare lagstiftningen ökar från 641 000 studieveckor till 801 000 studieveckor⁵. En studievecka motsvarar cirka 40 arbetstimmar, vilket betyder att ökningen av inläringen i arbetet med 25 procent från utfallet 2014 betyder cirka 8 miljoner fler arbetstimmar av inläring i arbetet. Detta är en riktgivande uppskattning av den volym arbetsuppgifter som lämpar sig till utbildning på arbetsplatser och som arbets- och näringslivet ska kunna erbjuda när utbildning som ordnas på arbetsplatsen ökar.

Vid övergången till statsandelsfinansierad arbetskraftsutbildning blir dröjsmålet mellan det upptäckta utbildningsbehovet och inledandet av utbildningen betydligt kortare. Inledandet av utbildningen är inte längre beroende av framgången i upphandlingar utan anordnaren kan omedelbart starta en utbildning med den finansiering som den fått genom prestationsbeslutet. Med tanke på arbetsmarknaden och de arbetslösa blir verksamheten snabbare och kan bättre reagera på olika situationer.

Reformen kan ha konsekvenser på utövandet av näring för de aktörer som har ordnat arbetskraftsutbildning som eventuellt inte får ett anordnartillstånd. Beviljandet av ett anordnartillstånd och den utbildningsuppgift som nämns i det förutsätter att de i lagen föreskrivna villkoren ska uppfyllas, och innan enskilda ansökningar lämnas in är det inte möjligt att bedöma detta. På motsvarande sätt kan reformen påverka ställningen för sådana anordnare av fristående examina som inte har ett tillstånd att ordna utbildning. En del av dessa aktörer kommer kanske inte att få ett tillstånd.

Det att studier på fängelse bättre än nu tas i beaktande i yrkesutbildningens finansieringssystem ska förbättra de ekonomiska förutsättningarna att ordna undervisning på fängelser och kommer antagligen att öka ordnandet av yrkesutbildning i form av fängelseundervisning. Inom ramen för uppgiften för fängelseundervisning kan man också bättre koordinera dess utbud i förhållande till behovet. Enligt internationella undersökningar har utbildning av allt slag en viktig roll vid förebyggandet av förnyade brott. Därför har yrkesutbildning som ordnas på fängelser en viktig roll i placeringen i samhället och sysselsättningen efter ett brott.

⁵ Enligt Utbildningsstyrelsen kostnadsdatainsamling 2014 avlades det sammanlagt 3 391 779 studieveckor i de yrkesinriktade grundexamina som avlagts inom den grundläggande yrkesutbildningen. Antalet studieveckor i inläringen i arbetet uppgick till 641 218 av dessa, dvs. cirka 19 procent av alla avlagda studieveckor. Enligt de bestämmelser som var i kraft till den 30 juli 2015 var det obligatoriskt att avlägga som en del av yrkesinriktade grundexamina som avlagts inom den grundläggande yrkesutbildningen 20 studieveckor av inläring i arbete, när hela examensomfattningen var 120 studieveckor. Från den 1 augusti 2015 skulle yrkesinriktade grundexamina som avlagts inom den grundläggande yrkesutbildningen innehålla minst 30 kompetenspoäng av förvärvande av kunnande genom inläring i arbetet.

4.3.3 Konsekvenser för de studerade

Införandet av en prestationsbaserade finansieringsdel som baserar sig på examina och examensdelar ska uppmuntra utbildningsanordnarna att genom styråtgärder och andra stödåtgärder se till att de studerande kan avlägga examensdelar och examina. Finansiering som baserar sig på prestationer sporrar även att fullt identifiera och erkänna tidigare förvärvat kunnande, vilket förkortar de genomsnittliga utbildningstiderna. Med tanke på en ung åldersklass som kommer på arbetsmarknaden betyder detta att arbetskarriären förlängs i början av karriären. Med tanke på de vuxna som redan är i arbetslivet betyder förändringen att frånvaron från arbetet blir kortare samt allt flexiblere möjligheter att kombinera arbete och studier. Reformen av finansieringssystemet har därmed positiva konsekvenser för såväl sysselsättningsgraden som arbetskarriärernas total längd.

Vid övergången till enhetlig personlig tillämpning och ett enda sätt att avlägga en yrkesinriktad examen kommer sättet att ordna utbildningen i form av grundläggande yrkesutbildning eller som fristående examen inte längre att påverka längden eller innehållet av studierna för de studerande inom grundexamensutbildningen. I och med att det avstås från avläggandet av en yrkesinriktad grundexamen i form av grundläggande yrkesutbildning och den personliga tillämpningen ska de studerande inom grundexamensutbildningen ha jämlika möjligheter att snabbare övergå till arbetsmarknaden om personen har tidigare förvärvat kunnande som behövs för att avlägga examen eller om hans eller hennes inlärningsfärdigheter möjliggör snabbt framskridande. Å andra sidan kan man genom mer individuella studievägar bättre se till att individens behov och färdigheter till studier tas i beaktande. Därigenom kan man minska avbrytandet av studier och risken för utslagning. För att den studerandes personliga studieväg, som planerats under den personliga tillämpningen, kan genomföras ska undervisningen och annan handledning främja förvärvandet av kunnande och i den ska man utnyttja inlärningsmiljöer av olika slag.

I en yrkesinriktad grundexamen ska framöver alltid ingå gemensamma examensdelar. Även de som håller på att avlägga yrkes- och specialyrkesexamina ska kunna avlägga gemensamma examensdelar som separata examensdelar. Detta erbjuder en möjlighet av nytt slag att förstärka de baskunskaper som behövs i arbetet och livet. Även om jämställdheten mellan de studerande inom grundexamensutbildningen ska öka i och med att strukturen av en examen blir enhetligare, kan det finnas en risk att sådana vuxna som länge har varit i arbetslivet inte klarar av de gemensamma examensdelarna eller inte alls söker sig till att avlägga en yrkesinriktad grundexamen om de misstänker att de inte klarar av de gemensamma examensdelarna. Därtill kan det att de gemensamma examensdelarna blir obligatoriska i grundexamina förlänga vissa studerandes studievägar från det nuvarande. Detta beror dock på det hurså tidigare kunnande som kan erkännas personen i fråga har.

Mer omfattande möjligheter att avlägga enskilda delar av yrkesinriktade examina ska förbättra i synnerhet möjligheterna av sådana personer som är i arbetsför ålder och i arbetslivet att utveckla sitt kunnande. Det tar en kortare tid att avlägga examensdelar än examina och det kan lättare kombineras med till exempel arbetet än avläggandet av en hel examen. Det ska också vara möjligt att avlägga en examen en del åt gången. Möjligheten att avlägga separata examensdelar sänker också tröskeln för till exempel sådana personer som inte har en tidigare examen eller för vilka det har gått en lång tid sedan de senast studerade att delta i utbildningen. Avläggandet av examensdelar och förvärvandet av kunnande som behövs för detta i huvudsak i arbetet sänker tröskeln till deltagande.

Den främsta målgruppen för den riksomfattande gemensamma ansökan är ungdomar som under det år som de söker sig till studier har avslutat den grundläggande eller handledande utbildningen, men alla personer som inte har en yrkesinriktad examen kan använda den gemensamma ansökan. Genom utbildningsutbudet och de urvalsgrunder som används kan man dock se till att de som samma år avslutat den grundläggande utbildningen ska söka sig och få en utbildningsplats genom den gemensamma ansökan. Det gemensamma ansökningsförfarandet ska stödja övergången av den åldersklass som avslutat den grundläggande utbildningen direkt till fortsatta studier och arbetslivet, vilket minskar antalet mellanår. Det är möjligt att följa med det utbildningsutbud som utbildningsanordnarna öppnar för den gemensamma ansökan och därigenom se till att utbudet är tillräckligt för de som avslutat den grundläggande utbildningen. För att säkerställa ett tillräckligt utbildningsutbud för de som avslutat den grundläggande utbildningen kan undervisnings- och kulturministeriet även vid behov i anordnartillståndet ställa förpliktelser för utbildningsanordnarna gällande utbildningsutbudet för de som avslutat den grundläggande utbildningen, ifall det utbud som anordnarna anmält i den gemensamma ansökan inte räcker till för deras behov.

Tillämpningen av de urvalsgrunder om vilka det föreskrivs genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet ska i fortsättningen bara gälla de som använder den gemensamma ansökan. De urvalsgrunder som ska tillämpas vid antagning som studerande kommer därmed att vara annorlunda beroende på det ansökningsförfarande som personen i fråga använder när han eller hon söker sig till utbildning som. Enligt förslaget ska utbildningsanordnaren vid antagning av studerande till den grundläggande yrkesutbildningen genom kontinuerlig ansökan bestämma om urvalsgrunderna genom att dock iaktta jämlika urvalsgrunder. Den föreslagna förändringen ska å ena sidan öka jämställdheten mellan de studerande, när studerande antas genom kontinuerlig ansökan, eftersom utbildningsanordnaren kan tillämpa enhetliga urvalsgrunder oberoende av den sökandes tidigare utbildningsbakgrund i stället för de urvalsgrunder som bestämts av undervisnings- och kulturministeriet. Tillämpningen av urvalsgrunderna i den gemensamma ansökan ska dock påskynda valet av de studerade som samma år avslutat den grundläggande utbildningen i stället för att utbildningsanordnarna separat ska bedöma förutsättningarna för antagning som studerande av alla uppskattningsvis 60 000⁶ sökande som samma år avslutat den grundläggande utbildningen. Allokeringen av den gemensamma ansökan även framöver till de som avslutat den grundläggande utbildningen och personer som inte har en examen efter grundstadiet ska trygga dessa målgruppers tillgång på utbildning.

Syftet med den så kallade kontinuerliga ansökan är att främja tillgången på utbildning året om för alla sökande. Avläggandet av den grundläggande utbildningen ska inte längre vara en förutsättning för antagning som studerande, utan som studerande kan enligt förslaget antas en sökande som utbildningsanordnaren anser ha tillräckliga förutsättningar för förvärvande av den kompetens som är målet eller avläggande av examen. Den föreslagna ändringen ska enhetliga regleringen om förutsättningarna för antagning som studerande till den del det är fråga om förutsättningarna för antagning som studerande av de personer som avlägger nuvarande grundläggande yrkesutbildning och fristående examina. Den kontinuerliga ansökan förebygger även avbrytandet av studier i situationer där den studerande vill byta utbildning.

⁶ Enligt statistikcentralens uppgifter har cirka 60 000 av dem som avslutat grundskolans 9:e klass årligen direkt sökt sig till fortsatta studier. Enligt utbildningsstyrelsens uppgifter fanns det våren 2015 sammanlagt 79 662 sökande i den gemensamma ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning. År 2015 hade 57 379 av dessa avslutat den grundläggande utbildningen samma år.

Eftersom utbildningsanordnaren ska ansvara för bedömningen av en persons förutsättningar att avlägga en examen eller utbildning, kan det dock vara möjligt att de sökande har olika möjligheter att antas att avlägga en examen eller utbildning beroende på de förfaranden som utbildningsanordnarna använder vid bedömningen av de studerandes förutsättningar och de stödåtgärder som var och en utbildningsanordnare kan erbjuda för de studerande.

Om den studerande som har blivit antagen i det riksomfattande ansökningsförfarandet vill byta examen eller utbildning eller kan på grund av sitt hälsotillstånd eller funktionsförmåga inte avlägga den examen eller den handledande utbildning som han eller hon har blivit antagen till, har personen i fråga, avvikande från den nuvarande lagen om grundläggande yrkesutbildning, en lagstadgad rätt till det att utbildningsanordnaren på nytt bedömer en examen eller handledande utbildning som lämpar sig för honom eller henne. Utbildningsanordnarna har redan nu erbjudit flexibla möjligheter att flytta från en utbildning till en annan, men regleringen på lagnivå av utredningen av valet av examen och utbildning på nytt kan minska avbrutna studier och påskynda övergången till arbetsmarknaden, när det tar en kortare tid att hitta en lämplig examen eller utbildning.

Den föreslagna utvidgningen av särskilt stöd till såväl alla studerande inom grundexamensutbildningen som yrkesexamina och specialyrkesexamina ska åtminstone förbättra handikappade personers möjligheter till yrkesutbildning som motsvarar deras behov och deras sysselsättning. Erhållandet av särskilt stöd bidrar till de studerandes jämlikhet när det gäller utbildningen. Genom särskilt stöd ska det vara möjligt att påverka utbildningsmöjligheterna av personer i olika åldrar och med olika livssituationer, deras yrkeskompetens samt den kompetens som behövs i arbetslivet. Utvidgningen av särskilt stöd även till den övriga yrkesutbildningen än utbildningen för grundexamina och handledande utbildning kommer att öka valfriheten och byggandet av flexibla studievägar. Avläggandet av en yrkesinriktad examen med särskilt stöd kan göra det möjligt för en del handikappade studerande att kunna utveckla sitt kunnande på ett mer ändamålsenligt sätt och avlägga en examen som innehåller bättre allokerad och mindre omfattande kunnande än grundexamen men som motsvarar arbetslivets kompetensbehov på ett noggrannare sätt som en examen som möjliggör introduktionen till arbetslivet. Kortare utbildning kan vara ett lämpligare alternativ med tanke på individens egna resurser. Avläggandet av en yrkes- och specialyrkesexamen med särskilt stöd erbjuder även en verklig möjlighet till tilläggsutbildning och kompletterande utbildning för personer hos vilka förändringar i hälsotillståndet eller arbetsförmågan kan förutsätta tilläggsutbildning eller omskolning.

Studier som stöder studiefärdigheter kunde erbjudas för alla studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen när motsvarande studier som förbättrar studiefärdigheter i dagens läge bara har erbjudits som en del av den utbildning som handleder för en fristående examen. Det blir dock även fortsättningsvis utbildningsanordnaren som bestämmer om tillhandahållandet av studier som stöder studiefärdigheter. Tillgången på yrkesutbildning och avklarandet av studierna hos framför allt personer som har brister i studiefärdigheter blir därmed beroende av det hur utbildningsanordnarna bestämmer att ordna utbildningen. Studier som stöder studiefärdigheter kan i synnerhet sänka tröskel till deltagande i utbildningen för personer med bristfällig grundutbildning eller bristfälliga språkkunskaper och minska risken för avbrytandet av studierna.

Inom yrkesutbildning som ordnas som fängelseutbildning har numera vanligen inte avlagts några examina, antingen på grund av korta strafftider eller på grund av fångens färdigheter. Klarläggandet av processen för personlig tillämpning och möjligheten att avlägga examensdelar ska bättre än nu besvara fångarnas behov av yrkesutbildning. Avläggandet av en examensdel eller delar motiverar till fortsatta studier även efter att strafftiden har avslutats.

Påvisandet av kunnande i första hand på arbetsplatser kan förbättra i synnerhet unga personers möjligheter till sysselsättning, när de genom yrkesprov får en direkt kontakt med arbetslivet och en möjlighet att intyga arbetsgivaren om sin yrkesskicklighet och sitt kunnande.

I utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal och som ordnas på arbetsplatsen ska den studerandes ställning förbättras jämfört med den nuvarande inläringen i arbetet, eftersom det i lagen noggrannare ska föreskrivas om bland annat den arbetstid som tillämpas, rollen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet vid genomförandet av utbildning som ordnas på arbetsplatsen, om ansvaren för den som erbjuder en utbildningsavtalsarbetsplats och utbildningsanordnaren samt om hävandet av utbildningsavtalet. Som en del av den personliga tillämpningen ska den studerande delta i planeringen av utbildningen som grundar sig på utbildningsavtal, vilket gör att den studerande har bättre insikt i innehållet av den utbildning som ordnas på arbetsplatsen samt dess mål, ansvaren och skyldigheterna. Ett utbildningsavtal kan vid behov även hävas på den studerandes initiativ, om studierna på arbetsplatsen inte motsvarar det som planerats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet eller om utbildningsavtalets villkor inte iakttas i utbildningen på arbetsplatsen.

Under utbildning som ordnas på arbetsplatsen ska de studerande antingen vara heltidsstuderande eller sysselsatta på heltid beroende på om de deltar i utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal eller ett läroavtal. De studerande kan enligt förslaget på arbetsplatsen utföra precis samma arbetsuppgifter, men den som studerar på basis av ett utbildningsavtal har inget anställningsförhållande med arbetsgivaren och arbetsgivaren betalar inte heller en lön för arbetsprestationen. För den studerande i läroavtalsutbildning ska arbetsgivaren betala lön eller annat vederlag på samma sätt som för andra anställda i ett anställningsförhållande. Detta kan leda till att de studerande inte är jämlikt ställda på arbetsplatsen beroende på om arbetsgivaren är redo att genomföra utbildningen på arbetsplatsen i anställningsförhållande eller inte.

Utbildningsavtalet kan dock öka möjligheter att genomföra utbildning på arbetsplatser, eftersom det inte förutsätter ett anställningsförhållande. Till den här delen motsvarar det den nuvarande inläringen i arbete, som huvudsakligen genomförs utan ett anställningsförhållande. Utbildningsavtalet gör det även möjligt för arbetsplatser som inte kan erbjuda utbildning på arbetsplatsen i anställningsförhållande att erbjuda en utbildningsarbetsplats för den studerande. Detta ska å sin sida öka de studerandes möjligheter att förvärva kunnande på arbetsplatsen. Utbildningsavtalet kan även utnyttjas i synnerhet i början av unga studerandes studievägar för att förstärka förutsättningarna att slutföra utbildningen med ett läroavtal, vilket för sin del kan bidra till en ökad användning av läroavtalsutbildningen och förbättra de studerandes möjligheter att hitta arbete efter avlagd examen.

Överföringen av arbetskraftsutbildningen kommer att genomföras så att övergången till det nya systemet med yrkesutbildning inte har några inverkaner på rättigheterna eller skyldigheterna av en enskild personkund som arbets- och näringsförvaltningen valt som studerande inom arbetskraftsutbildningen eller de förmåner som personen i fråga får under arbetskraftsutbildningen. Reformen påverkar inte heller företagets eller sammanslutningars möjligheter att utnyttja arbetskraftsutbildning till exempel i ändringsskydds- eller rekryteringssituationer.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 12 november 2015 en bred uppföljningsgrupp för reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet samt en projektgrupp som består av

myndigheter. Uppföljningsgruppen har i uppgift att följa med och stödja reformens genomförande samt bedöma helhetskonsekvenserna av de åtgärder som vidtas i reformen. Projektgruppens har å andra sidan i uppgift är att organisera och koordinera beredningen av åtgärderna inom yrkesutbildningsreformen i enlighet med den strategiska verksamhetsplanen för genomförande av regeringens spetsprogram och reformen samt att ta hand om samarbetet med utbildningsanordnarna och de viktigaste intressentgrupperna. I uppföljningsgruppen finns företrädare för de viktigaste intressentgrupperna inom yrkesutbildningen, till exempel Kommunförbundet, näringslivsorganisationer, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet samt organisationer som representerar yrkesutbildningen och läroavtalsutbildningen och studentorganisationer. I projektgruppen och dess sektioner har funnits företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentraler samt Utbildningsstyrelsen.

Uppföljningsgruppen och projektgruppen har deltagit i beredningen av åtgärderna inom reformen av yrkesutbildningen. Därtill har ministeriet tillsammans med Utbildningsstyrelsen ordnat workshopar i vilka det har deltagit företrädare för utbildningsanordnare samt de viktigaste intressentgrupperna inom yrkesutbildningen. Workshopar har ordnats i mars och juni 2016. Dessutom har det varit möjligt att i nätet kommentera det beredningsmaterial som behandlats i workshoparna.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 19 januari 2016 utredningspersoner för att bereda ett förslag om en utbildningsavtalsmodell och dess ibruktage inom yrkesutbildningen. I utredningen skulle beskrivas de saker som är centrala med tanke på genomförandet av utbildningsavtalet, dvs. syften med modellen, avtalets centrala innehåll, avtalsparternas roller, uppgifter, ansvar och arbetsfördelningen vid genomförandet av studier på en arbetsplats, ordnandet av handledningen för studierna på arbetsplatsen, studiesociala förmåner, finansieringen, de ändringar som föreslås i lagstiftningen samt andra frågor som är viktiga med tanke på genomförandet. Därtill skulle det i utredningen bedömas hur de föreslagna åtgärderna skulle påverka de nuvarande formerna för inläringen på arbetsplatserna inom yrkesutbildningen (läroavtalsutbildning och inläringen i arbetet) och ordnandet av yrkesutbildningen samt åtgärdernas inverkan på arbetslivet och användningens omfattning. Utredningsuppgiften utvidgades genom ett beslut av den 11 mars 2016 att även omfatta andra möjliga miljöer för inläringen i arbetet (t.ex. verkstäder och arbetsplatser vid läroanstalter). Därtill skulle det i utredningen beskrivas och göras förslag om kvalitetssäkringsmetoderna för sådan inläring på arbetsplatser som grundar sig på utbildningsavtal samt beskrivas och utvärderas hur det i utbildningsavtalsmodellen är möjligt att uppnå och påvisa kompetensmålen för de gemensamma examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina, om studierna i huvudsak äger rum på en arbetsplats och hurdana stödåtgärder detta förutsätter av utbildningsanordnaren. Utredningspersonerna lämnade utredningen till undervisnings- och kulturministeriet den 12 april 2016.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 15 april 2015 en arbetslivsstyrgrupp för att utveckla yrkesutbildningens struktur. Styrgruppen har i uppgift att upprätta de allmänna ramarna för utvecklingen av yrkesutbildningens examensstruktur samt yrkesinriktade examina i synnerhet då det gäller yrkes- och specialyrkesexamina. Som utgångspunkt för utvecklingsarbetet användes den så kallade TUTKE-lagstiftningen (TUTKE = projektet för utvecklingen av det yrkesinriktade examenssystemet) och dess mål. Därtill var uppgiften att utarbeta de allmänna målen per verksamhetsområde för utvecklingen av yrkesexamina och specialyrkesexamina med tanke på utvecklingen av yrkesinriktade grundexamina och de beslut som fattas gällande dem, att styra utvecklingen av yrkes- och specialyrkesexamina samt följa med genomförandet av reformen, utvärdera specialyrkesexamina i förhållande till högskoleexamina och högskolornas specialiseringsutbildning samt bedöma behovet till införandet av kompe-

tenspoäng i fristående examina samt deras konsekvenser för systemet med fristående examina. Styrgruppen lämnade sin mellanrapport till undervisnings- och kulturministeriet den 17 augusti 2016.

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet enligt de riktlinjer som behandlats av uppföljningsgruppen.

Propositionen har behandlats av ministerarbetsgruppen för kompetens och utbildning samt av delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning. Propositionen har behandlats tillsammans med Finlands Kommunförbund.

Utkastet till proposition har behandlats av rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådet har gett ett utlåtande om utkastet den 2 mars 2017. I sitt utlåtande rekommenderade rådet för bedömning av lagstiftningen att det nya finansieringssystemets uppskattade sporrningseffekter för utbildningsanordnarna ska behandlas grundligare och att det i utkastet till proposition beträffande bedömningarna om konsekvenserna för offentliga utgifter ska ingå en sammanfattning i tabellform eller en motsvarande sammanfattning av de viktigaste volymmässiga konsekvenserna. Rådet rekommenderade vidare att det i utkastet ska presenteras en noggrannare uppskattning om konsekvenserna för myndigheternas arbetsmängd och personalens ställning samt i större omfattning behandlas hur reformen påverkar genomförandet av utbildningsuppgiften för hela åldersklassen samt ställningen av de unga som riskerar utslagning. I utkastet till proposition ska även presenteras en noggrannare bedömning av de beskrivna åtgärdernas inverkan per region. Därtill ska de ekonomiska konsekvenserna presenteras enligt justitieministeriets anvisningar som konsekvenser för hushåll, företag och den offentliga ekonomin och läsbarheten och tydligheten ska ökas.

På basis av rådets rekommendationer har finansieringssystemets sporrningseffekter beskrivits på ett mer omfattande sätt i propositionens konsekvensbedömningar. Dessutom har bedömningarna om nedskärningar i finansieringen, reformernas ändringskostnader samt sparpotentialen klarlagts. Därtill har bedömningarna om reformens inverkan på utbildningsuppgiften för hela åldersklassen samt utbildningens regionala tillgänglighet klarlagts.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Över utkastet till regeringens proposition i anknytning till reformen av yrkesutbildningen begärdes utlåtanden. Begäran skickades ut den 8 november 2016 och remisstiden gick ut den 19 december 2016. Begäran om utlåtande skickades bland annat till alla anordnare av grundläggande yrkesutbildning, anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning, upprätthållare av specialläroanstalter, de olika intressentgrupperna inom yrkesutbildningen samt till inblandade organisationer. Under yttrandetiden hade även alla andra aktörer möjlighet att ge respons om propositionen. Yttranden kom av sammanlagt 205 aktörer. Under remisstiden ordnades därtill tre öppna tillställningar, vid vilka deltagarna kunde ge respons om utkastet till regeringens proposition som skickats på remiss. Uppföljningsgruppen för reformen av yrkesutbildningen har även behandlat utkastet.

I yttranden ansågs allmänt att syften med reformen av yrkesutbildningen är bra och kan genomföras. Majoriteten av remissinstanserna var för förslaget om övergången till en enda lag och ett anordnartillstånd samt ett enda sätt att avlägga examen och processen för personlig tillämpning. Det fanns även brett stöd för utvecklingen av studier på arbetsplatsen, men samtidigt uttrycktes oro över arbetslivets begränsade möjligheter att delta i ordnandet av utbildningen på arbetsplatser. Det fanns också stöd för reformen av finansieringssystemet till en en-

hetlig helhet, men förslaget gällande finansieringsmodellen ansågs alltså vara halvfärdigt. Enligt remissinstanserna ska målen med reformen och deras uppnående beskrivas tydligare i regeringspropositionen, och reformens konsekvenser för hela utbildningen på andra stadiet ska bedömas i propositionen. I många yttranden ansågs det att terminologin i utkastet till proposition och presentationssättet alltså dels var oenhetliga.

Yttrandena var rätt enhälligt för det föreslagna klarläggandet av examensstrukturen och tre-stegsmodellen. I yttranden stöddes omfattningen av grundexamen som 180 kompetenspoäng och slopandet av bindningen med tiden. Beträffande omfattningen av yrkes- och specialyrkes-examina var åsikterna delade: en del var klart för tre olika omfattningar medan en del ansåg att detta var komplicerat. Yttrandena var enhälligt för att yrkesinriktade examina på samma sätt som nu ska bestå av obligatoriska och valfria examensdelar. På samma sätt var stödet brett för att en grundexamen ska bestå av yrkesinriktade och gemensamma examensdelar.

Övergången till ett anordnartillstånd fick brett stöd. Flera remissinstanser poängterade att tillstånden att ordna yrkesutbildning ska beviljas åt alla enligt samma kriterier för att säkerställa utbildningens kvalitet. När det gäller den föreslagna regleringen av anordnartillstånd ansåg flera remissinstanser att den inte ska vara alltför detaljerad. I yttranden ansågs också att bedömningen av förutsättningarna att ordna utbildning ska bedömas i en oberoende process och att den ska täcka alla former med vilka utbildning genomförs.

Remissinstanserna var rätt enhälligt för flexibla och individuella studievägar, övergången till en process för personlig tillämpning och en personlig utvecklingsplan för kunnandet samt det att särskilt stöd och handledning ingår i utvecklingsplanen. Det fanns brett stöd för förslaget att erkännandet av kunnandet ska enligt lagen vara utbildningsanordnarens skyldighet. I flera yttranden konstaterades det att regleringen av den personliga tillämpningen i lagpropositionen är för noggrann och detaljerad.

Yttrandena stödde enhälligt övergången till ett enda sätt att avlägga en yrkesinriktad examen som baserar sig på yrkesprov. På samma sätt stöddes påvisandet av kunnandet i delar av yrkesinriktade examina genom praktiska arbetsuppgifter. I största delen av yttrandena ställde instansen sig kritiskt till att yrkesproven enligt förslaget ska ordnas på arbetsplatser. Enligt remissinstanser ska det också vara möjligt att ordna yrkesprov annanstans.

Bedömningen av kunnandet på det föreslagna sättet enligt examensdel samt två bedömare av examensdelar, en av vilka representerar utbildningsanordnaren och en arbetslivet, fick brett stöd. Å andra sidan uttrycktes det i många yttranden en oro över den studerandes rättsskydd då det inte är möjligt att få en bedömare från arbetslivet. I yttranden ansågs det vara bra att det framöver är utbildningsanordnaren som utfärdar betyg. I flera yttranden poängterades att läraren ska ansvara för bedömningen från utbildningsanordnarens sida. Flera remissinstanser var också oroliga för kvalitetssäkringen av kunnandet och det huruvida det fås tillräckligt med bedömare från arbetslivet och hur deras inskolning sköts. Därtill var flera remissinstanser oroliga över studiehandledningens roll och önskade att om studiehandledningen ska föreskrivas tydligare i lagen.

En stor andel av remissinstanserna ansåg att förslaget om utbildning som ordnas på arbetsplatsen i och för sig är att understödja men att det alltså kräver specificering. Det fanns brett stöd för den grundläggande princip enligt vilken det nya utbildningsavtalet inte ingår i ett anställningsförhållande och att ett läroavtal ska basera sig på ett tidsbundet anställnings- eller tjänsteförhållande. En del remissinstanser ansåg att det är problematiskt att det inte av propositionen tillräckligt tydligt framgår hur läroavtals- och utbildningsavtalsförhållandena avviker

från varandra. En del remissinstanser konstaterade också att styrnings-, reglerings- och finansieringssystemet i den föreslagna formen inte bildar en tillräckligt klar helhet inom vilken yrkesutbildningen och utbildningen på arbetsplatserna styrs enligt de riksomfattande utbildningspolitiska målen. Flera remissinstanser var oroliga över det huruvida arbets- och näringslivet har bundit sig till att utbildningen allt mer ska flyttas till arbetsplatserna och om det hittas tillräckligt med lämpliga arbetsplatser för utbildning som ordnas på arbetsplatserna. Det föreslagna nya utbildningsavtalet ansågs försvaga nuvarande välfungerande praxis då den studerande till exempel har kunnat avlägga en del av inlärningsperioden i arbetet i ett anställningsförhållande.

En del remissinstanser föreslog att läroavtalsutbildningen för företagare inte ska ändras, vilket tryggar studiesociala förmåner för företagare även framöver. Flera remissinstanser föreslog också att viktningarna och koefficienterna i finansiering av läroavtalsutbildningen och utbildningsavtalet ska vara de samma. Flera remissinstanser var inte för förslaget om begränsandet av läroavtalsutbildningens anordnande till de i anordnatillståndet föreskrivna examina. Framför allt utbildningsanordnarna ansåg att det även framöver ska vara möjligt att köpa läroavtalsutbildning av en annan utbildningsanordnare.

När det gäller förmånerna stödde flera remissinstanser inte utvidgningen av avgiftsfria måltider, eftersom den befarades orsaka mera kostnader för utbildningsanordnarna. I yttrandena ansågs det att samarbetet mellan utbildningen och arbetslivet är nödvändigt inom yrkesutbildningen. Även dialogen mellan arbets- och näringsförvaltningen och de utbildningsanordnare som fått tillståndet att ordna arbetskraftsutbildning samt samarbetet med andra anordnare av yrkesutbildning och anordnare i andra stadier ansågs vara nödvändigt.

De remissinstanser som kommenterade det föreslagna finansieringssystemets grundstruktur och funktion ansåg att de kan stödja finansieringssystemets huvuddrag. Flera remissinstanser ansåg emellertid att förslaget alltför är halvfärdigt och komplicerat. En del yttranden kritiserade ökningen av ministeriets styrningsbefogenheter beträffande bland annat övergången till budgetbaserad, strategifinansieringens stora andel, den behovsprövade delen i basfinansieringen samt behovsprövningen vid bestämmandet om studerandeår. I yttrandena föreslogs också klara kriterier till den behovsprövade finansieringen. Många remissinstanser ansåg att den prestationsbaserade finansieringens och genomslagsfinansieringens föreslagna andelar är för höga.

Finansieringssystemets positiva styrningseffekter ansågs vara till exempel det att det sporrar att göra verksamheten mer kundinriktad, ta hänsyn till det tidigare förvärvade kunnandet, rikta utbildningen enligt arbetslivets och samhällets behov, följa med hur studierna framskrider och slutförs samt sysselsättningen bättre än nu. Flera remissinstanser ansåg att finansieringens svaga förutsebarhet är ett problem. Orsaken till problemen ansågs bland annat vara det relativa finansieringssystemet, basfinansieringens för låga andel, budgetbaseringen, dröjsmålet i erhållandet av data, ministeriets befogenheter att fatta beslut samt de årliga variationerna i finansieringen.

På basis av responsen har det gjorts flera ändringar i utkastet till regeringens proposition. Terminologin i propositionen har förtydligats och gjorts enhetligare och också strukturen av den föreslagna nya lagen har delvis ändrats med tanke på klarhet.

Bestämmelserna om beviljande, ändring och återkallande av ett anordnatillstånd har förtydligats och specificerats. På basis av remissresponsen utvidgades rätten att ordna läroavtalsutbildning så att utbildningsanordnarna i anordnatillståndet kan beviljas rätten att anskaffa även

andra examina än de som nämns i anordnartillståndet som läroavtalsutbildning, det vill säga den så kallade utvidgade uppgiften att ordna läroavtalsutbildning. Till 3 kap. i lagpropositionen, som reglerar anordnartillstånden, har även flyttats bestämmelser om anskaffande av utbildning och avgiftsbelagd serviceverksamhet, som har förtydligats på basis av den erhållna responsen. Också bestämmelserna om arbetslivskommissionernas uppgifter och tillsättande har bearbetats på basis av den erhållna responsen.

Bestämmelserna och terminologin om ansökan till utbildning och antagning som studerande har klarlagts. Även bestämmelserna om personlig tillämpning har gjorts tydligare på basis av responsen och den reglering som har ansetts vara för detaljerad har avvecklats genom att flytta den till förordningsnivån.

Lärarnas och studiehandledarnas roll vid personlig tillämpning, bedömningen av kunnandet och handledningen har specificerats. Bestämmelserna om bedömningen av kunnandet har klarlagts då det gäller yrkesprovsmiljön, responsen om utvecklingen av kunnandet samt rättelsen av bedömningen när det gäller handledande utbildning. Rätten att få studiehandledning har tydligare lagts till bestämmelserna om förvärvandet av kunnande. På samma sätt har bestämmelserna om studier som stöder studiefärdigheter och särskilt stöd samt kraven på yrkesskicklighet och avvikelser från målen beträffande kunnandet samt undervisnings- och examensspråket gjorts tydligare.

Bestämmelserna om utbildningen på arbetsplatsen har ändrats beträffande läroavtalsutbildning så att det ska föreskrivas om läroavtalets minimiarbets tid per vecka. Utbildningsavtalet för företagare har ändrats till företagarnas läroavtalsutbildning motsvarande nuläget. Bestämmelserna om utbildningsavtalet har ändrats så att avtalsparterna till utbildningsavtalet bara är utbildningsanordnaren och utbildningsavtalsarbetsplatsen. Man ska bara kunna ingå ett utbildningsavtal enligt examensdelar. Bestämmelsen om förutsättningarna för ingåendet av ett utbildningsavtal och ett läroavtal har ändrats genom att specificera utbildningsanordnarens och utbildningsavtalsarbetsplatsens ansvar och skyldigheter gällande den utbildning som ordnas på arbetsplatsen samt de arbetsuppgifter som kan utföras inom ramen för utbildningsavtalet. Därtill har bestämmelserna om tillämpningen av lagstiftningen gällande arbetstagare och bestämmelserna om avslutandet av ett läroavtal och utbildningsavtal specificerats.

Bestämmelserna om de studerandes rättigheter och skyldigheter har specificerats gällande inledandet och avbrytandet av studierätten, studerandevården, förmånerna för de som får särskilt stöd och läroavtalsutbildningen, ordnandet av internatboende samt beviljandet av en plats vid internatboende. Därtill har bestämmelsen om uppdragsutbildning specificerats och det har lagts till en bestämmelse om ordnandet av examensutbildning utanför EU/EES-området. Även utbildningens kvalitetsledning, utbildningsanordnarnas samarbetskyldighet samt övergångsbestämmelserna har bearbetats på basis av remissresponsen.

6 Samband med andra propositioner

Till riksdagen har den 16 mars 2017 getts en regeringsproposition om ändring av gymnasielagen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 20/2017 rd), i vilken det föreslås specificerade bestämmelser om den särskilda utbildningsuppgiften för gymnasieutbildning och beviljande av finansiering som ingår i den. Beträffande lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås det i den ovannämnda regeringspropositionen om den särskilda utbildningsuppgiften för gymnasier delvis ändringar i samma paragrafer som i denna regeringsproposition. De ändringar i finansieringslagen som föreslås i regeringspropositionen om den särskilda utbildningsuppgiften för gymnasier ska träda i kraft den 1

januari 2019, det vill säga ett år senare än de ändringar i motsvarande paragrafer som föreslås i denna regeringsproposition.

Riksdagen har den 17 mars 2017 i den andra behandlingen i plenum godkänt ett lagförslag enligt regeringens proposition 273/2016 rd om ändring av miljöskyddslagen. Nämnade godkända lagförslag avses träda i kraft den 1 juli 2017 och i det ändras 159 § i miljöskyddslagen, vars ändring även föreslås i denna regeringsproposition. I denna regeringsproposition har man beaktat nämnda godkända lagförslag om ändring av miljöskyddslagen.

Riksdagen har den 28 mars 2017 i den andra behandlingen i plenum godkänt ett lagförslag enligt regeringens proposition 267/2016 rd om ändring av djurskyddslagen (RSv 20/2017 rd). Nämnade godkända lagförslag avses träda så fort som möjligt i kraft och i det ändras 26 b § i djurskyddslagen, vars ändring även föreslås i denna regeringsproposition. I behandlingen av denna regeringsproposition bör man beakta nämnda ändring av 26 b § i djurskyddslagen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om yrkesutbildning

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. Paragrafen har bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Innehållsligt motsvarar tillämpningsområdet paragrafen om tillämpningsområde i den nuvarande lagen om grundläggande yrkesutbildning och den nuvarande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt paragrafen innehåller lagen bestämmelser om de yrkesinriktade examina som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, om den utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens och om påvisande och intygande av yrkeskompetens. Närmare bestämmelser om yrkesinriktade examina finns i 5 §.

2 §. Syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning. I 1 mom. anges det allmänna syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning. Precis som i nuläget är syftet att förbättra och upprätthålla befolkningens yrkeskompetens. Dessutom är syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning att ge möjlighet att påvisa yrkesskicklighet oberoende av hur den har förvärvats eftersom alla yrkesinriktade examina ska kunna avläggas genom att påvisa yrkeskompetens oberoende av hur den har förvärvats. Vidare syfte med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning när även att utveckla arbets- och näringslivet och att svara på dess kompetensbehov. Mötande av kompetensbehoven inom arbetslivet hör till de viktigaste uppgifterna för yrkesutbildningen, eftersom kvalificerad och kunnig arbetskraft är en förutsättning för att företag och offentliga organisationer ska kunna vara framgångsrika och utvecklas. I överensstämmelse med nuläget är syftet också att främja sysselsättningen och ge de studerande färdigheter för företagande. Därmed avses färdigheter dels för att vara självständig yrkesutövare, dels för att driva företag i egenskap av arbetsgivare. Dessutom avser lagen att ge färdigheter för att kontinuerligt upprätthålla arbets- och funktionsförmågan och att stödja livslångt lärande och yrkesutveckling. Förmåga att ta hand om sin egen arbets- och funktionsförmåga, förmåga att kontinuerligt lära sig nya saker och förmåga att förbättra sin yrkeskompetens är nödvändiga färdigheter i ett ständigt föränderligt arbetsliv, där människor kan bli tvungna att byta yrke och arbete flera gånger under sin arbetskarriär. Avslutningsvis är syftet med yrkesutbildning dessutom att främja avläggande av examina och examensdelar.

I 2 mom. ingår det bestämmelser om övriga mål med yrkesutbildningen. Den ska också stödja de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar och ge dem de kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, yrkesutveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling. Bestämmelsen motsvarar i övrigt 5 § 2 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, men den skulle kompletteras med att syftet med den utbildning som lagen avser också är att stödja de studerandes utveckling till bildade människor och samhällsmedlemmar. En bestämmelse med samma innehåll finns också i 2 § 1 mom. i gymnasielagen (629/1998).

3 §. Definitioner. Paragrafen definierar de viktigaste begreppen i lagen.

Enligt punkt 1 avses med *personalutbildning* utbildning som en viss arbetsgivare ordnar för sin personal och som delvis finansieras av arbetsgivaren och delvis är offentligt finansierad. Därmed är annan utbildning än den som finansieras av arbetsgivaren utbildning som finansieras enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Övrig utbildning en-

ligt den föreslagna lagen kommer att vara delvis helt och hållet offentligt finansierad eller delvis finansierad av den studerande själv och delvis offentligt finansierad. Det ska inte finnas någon fri rätt att söka sig till personalutbildning, utan det är arbetsgivaren som bestämmer vem som antas.

Enligt punkt 2 avses med *examensutbildning* utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens och som syftar till avläggande av en yrkesinriktad examen eller av en eller flera delar av en yrkesinriktad examen. Examensutbildning ska kunna ordnas i olika lärandemiljöer och på olika arbetsplatser som utbildningsanordnaren har. Examensutbildning skiljer sig från handledande utbildning och övrig yrkesutbildning enligt denna lag som inte syftar till avläggande av examen eller examensdelar.

Enligt punkt 3 avses med *arbetskraftsutbildning* sådan utbildning till vilken de studerande väljs utifrån det utbildningsbehov som arbets- och näringsmyndigheten i enlighet med vad som föreskrivs i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice. Enligt paragrafen beslutar arbets- och näringsbyrån om antagningen av studerande till Arbetskraftsutbildning. Som studerande kan de personer antas som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till annan utbildning än integrationsutbildning endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier. Arbetskraftsutbildningen skiljer sig från övrig utbildning som avses i denna lag i det hänseendet att det inte ska finnas någon fri rätt att söka sig till utbildningen och att utbildningsanordnaren inte ska bestämma om antagningen. Närmare bestämmelser om antagning som studerande till Arbetskraftsutbildning finns i 37 §. Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som avses i kap. 6 i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice betraktas inte som Arbetskraftsutbildning enligt denna lag.

Enligt förslaget kommer den examensinriktade och en del av den icke-examensinriktade Arbetskraftsutbildningen med yrkesinriktning på andra stadiet att flyttas över till undervisnings- och kulturministeriet. I fortsättningen ska arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde svara för att lägga upp en strategi för, styra och genomföra arbets- och näringspolitiken och för att planera och genomföra Arbetskrafts- och företagsservicen. För att man i inriktningen av utbildningen och antagningen av studerande ska kunna ta hänsyn till de aktuella resultatmålen och andra mål för arbets- och näringspolitiken inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde föreslås det att bestämmelser om antagning som studerande till Arbetskraftsutbildning ska ingå i lagen om Arbetskrafts- och företagsservice och att antagningen fortfarande ska bygga på ett utbildningsbehov som konstateras av arbets- och näringsbyrån. Utbildningsbehovet ska bedömas utifrån arbets- och näringsförvaltningens prognostiseringsverksamhet och en plan som producerats utgående från arbets- och näringslivets behov.

Enligt punkt 4 anses med *utbildningsanordnare* den som beviljats ett i 3 kap. avsett anordnartillstånd. Enligt 22 § ska kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar eller stiftelser eller statliga läroanstalter kunna beviljas tillstånd att ordna yrkesutbildning.

Enligt punkt 5 avses med *studerande* en person som har antagits för att genomföra en sådan utbildning eller avlägga en sådan yrkesinriktad examen eller en eller flera delar av en yrkesinriktad examen som avses i denna lag. Med studerande avses en person som deltar i den utbildning enligt denna lag som behövs för att skaffa yrkeskompetens, men också en person som avlägger någon av de yrkesinriktade examina som ingår i examensstrukturen enligt 6 § eller en

eller flera delar av en sådan examen utifrån tidigare förvärvat kunnande utan att delta i examensutbildning.

4 §. *Samarbete med arbets- och näringslivet.* Paragrafen föreskriver om samarbete med arbets- och näringslivet och anger att arbets- och näringslivets behov ska beaktas i yrkesinriktade examina, i utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens och när examina och utbildningar ordnas. Syftet är att medverka till att examina och utbildningar ligger i linje med kompetensbehoven inom arbetslivet och att utbildning ordnas på det sätt som bäst lämpar sig för både de studerande och arbetslivet. Vidare föreskriver paragrafen att samarbete ska idkas med arbets- och näringslivet när examina och utbildningar planeras, ordnas, bedöms och utvecklas och när kompetensbehov förutses.

2 kap. **Examina och utbildningar**

5 §. *Yrkesinriktade examina.* Målet med paragrafen är att förtydliga examensstrukturen och att vara till hjälp när det ska avgöras när ett kompetensbehov inom arbets- och näringslivet är av den arten att det kräver en yrkesexamen som ingår i examensstrukturen. Vidare är målet med definitionen av kunnande som visas i respektive examenstyper att förtydliga och samordna hur ett nytt kompetensbehov inom arbets- och näringslivet placeras i en viss examenstyp. Ett annat mål är att göra examina inom ett examenssystem mer jämförbara. Definitionerna ska också beaktas när examensgrunderna utarbetas.

Med hjälp av definitionerna ska man kunna bedöma behovet av att komplettera examensstrukturen med nya examina eller att utränga föråldrade examina. Tanken är dock att de föränderliga kompetensbehoven inom arbets- och näringslivet i fortsättningen huvudsakligen ska mötas med en översyn av examensgrunderna, och inte med nya examina. Det kan exempelvis innefatta att ändra examensuppgiftnaden eller att ändra, komplettera eller ta bort kompetensområden inom vissa examina eller delar av examina.

Syftet med definitionen är dock fortfarande att kompetensbehoven i arbetslivet ska kunna beaktas flexibelt och att olika typer av examina ska kunna byggas upp utifrån behoven inom respektive branscher. Yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina ska kunna vara uppbyggda på olika sätt för olika branscher vad beträffar kompetensbehoven inom arbets- och näringslivet. För vissa branscher kan kompetensbehoven vara hierarkiskt uppbyggda, vilket innebär att kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamina är uppbyggda på den kompetens som yrkesinriktade grundexamina ger och specialyrkesexamina på den kompetens som yrkesexamina ger. För vissa branscher är det dock inte rationellt att tillämpa en hierarkisk examensstruktur.

I 1 mom. anges det vilka examina som är yrkesinriktade examina enligt den föreslagna lagen. Yrkesinriktade examina är yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen i överensstämmelse med den gällande lagstiftningen.

I 2 mom. anges det vilken typ av yrkesskicklighet som ska påvisas genom yrkesinriktad grundexamen. Den studerande ska visa att han eller hon har breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch eller ett yrkesområde, det vill säga den typen av praktiska färdigheter och kunskaper som gör att en person med grundexamen kan utföra olika typer av grundläggande arbetsuppgifter inom sin bransch eller sitt yrkesområde. Dessutom ska den studerande visa att han eller hon har mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde med anknytning till en samlad verksamhet inom arbetslivet. Mer specialiserat kunnande kan den studerande uppnå exempelvis via kompetens-

områden som ingår i yrkesinriktad grundexamen eller via yrkesinriktade delar som är valbara i examina. En yrkesinriktad grundexamen innehåller därmed både uppgifts- eller branschspecifik yrkesskicklighet, brett kunnande som kan utnyttjas inom ett flertal branscher och generisk kompetens som inte är branschspecifik. Den som har avlagt grundexamen inom sitt specialiseringsområde ska kunna utföra grundläggande arbetsuppgifter självständigt inom sitt yrke och i den takt som de vanligen utförs inom yrket. Krävande arbetsuppgifter och arbete i omväxlande miljöer kan dock förutsätta att personen får handledning eller att arbetet utförs under vägledning eller insyn av en mer erfaren yrkesutbildad person. Bestämmelsen motsvarar 4 § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och 12 a § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Yrkesinriktad grundexamen ska vara primär examen för den som genomgått grundläggande utbildning.

I 2 mom. ingår en bemyndigandebestämmelse om att det genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om det kunnande som ska påvisas i de yrkesinriktade grundexamina. Genom förordning av statsrådet ska vid behov definitionen på det kunnande som ska påvisas i alla yrkesinriktade grundexamina preciseras, exempelvis vad beträffar breda grundläggande yrkesfärdigheter eller yrkesskicklighet som krävs i arbetslivet. På så sätt ges en mer exakt ram för beredningen av examensgrunderna. Utbildningsstyrelsen ska dock alltjämt besluta om kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnande i fråga om enskilda yrkesinriktade grundexamina i examensgrunderna, med hänsyn till det som föreskrivs om yrkesinriktade grundexamina och uppbyggnaden av dem i lagen och bestämmelser som utfärdas med stöd av den. Närmare bestämmelser kan behövas för att säkerställa att de yrkesinriktade examina inom alla kompetensområden och branscher genererar det kunnande som behövs för att få arbete och komma vidare inom sitt yrke samt för att kunna bedriva fortsatta studier och ta till sig livslångt lärande. Närmare bestämmelser kan också behövas för att beskriva omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina. Omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina ska enligt 10 § beskrivas med hjälp av kompetenspoäng och tanken är att bedöma omfattningen med det kunnande som ingår i grundexamen som jämförelseobjekt.

I 3 mom. definieras det yrkeskunnande som ska påvisas genom yrkesexamen. I en yrkesexamen ska den studerande visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som är djupare än den som krävs för grundexamen eller som gäller mer avgränsade arbetsuppgifter. Yrkesexamen lämpar sig väl för personer med tidigare arbetserfarenhet som vill få sin yrkeskompetens erkänd, uppdatera sitt yrkeskunnande eller utveckla sin yrkesskicklighet. En yrkesexamen kan dessutom vara ett sätt att påvisa den yrkesskicklighet som krävs i ett nytt yrke eller i det första yrket. En person med yrkesexamen ska kunna utföra arbetsuppgifter självständigt inom sitt yrkesområde också under föränderliga förhållanden. Dessutom ska han eller hon kunna handleda andra och övervaka andras arbete.

Den yrkesskicklighet som visas genom yrkesexamen ska således vara djupare än den som krävs för grundexamen eller som gäller mer avgränsade arbetsuppgifter. Yrkesskickligheten kan exempelvis vara en påbyggnad av det kunnande som förvärvats genom grundexamen eller kräva en djupare kunskapsbas och mer utvecklade praktiska färdigheter än vid grundexamen. Yrkesskickligheten kan också gälla ett snävare yrkesområde än de som ingår i grundexamina. Kunnande som ska visas genom yrkesexamen ska inte kräva att yrkesexamina byggs hierarkiskt ovanpå den kompetens som ingår i grundexamen. I stället ska den studerande utifrån behoven inom respektive branscher och inom arbets- och näringslivet också kunna visa den typen av yrkeskunnande som behövs i ett nytt yrke eller i det första yrket och som inte ingår som grundexamen i examensstrukturen och inte heller nödvändigtvis behöver betecknas som grundexamen. Bestämmelsen motsvarar 12 a § 2 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I 4 mom. anges det vilket yrkeskunnande som ska visas i specialyrkesexamina. Examinanden ska visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som innefattar djupare yrkeskunskaper än de som krävs för yrkesexamen eller innefattar mångprofessionellt kunnande. Specialyrkesexamen lämpar sig väl för personer med god yrkesskicklighet som vill få sitt kunnande erkänt samt uppdatera och utveckla sitt yrkeskunnande.

En specialyrkesexamen ska visa yrkesskicklighet i enlighet med arbets- och näringslivets behov. Det kan innefatta planering, framställning, produktion eller utveckling av varor och tjänster eller vara kopplat till styrning och ledning av verksamhetsprocesser. Med djupa yrkeskunskaper än vid yrkesexamen avses att en person med specialyrkesexamen kan utföra många olika typer av arbetsuppgifter självständigt inom sitt yrkesområde också under krävande förhållanden och att personen har förmåga att se hur arbetsuppgifterna är kopplade till varandra i ett större perspektiv. Bestämmelsen motsvarar definitionen av specialyrkesexamen i 12 a § 3 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I 5 mom. säkerställs det att fristående yrkesexamina placerar sig på rätt kvalifikationsnivå enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015). I 5 § i den lagen anges kvalifikationsnivåerna för allmänt erkännande via betyg över utbildning, inte via fristående examina eller betyg från yrkesprov. I momentet föreskrivs det följaktligen att en yrkesinriktad grundexamen och en yrkesexamen placerar sig på den kvalifikationsnivå som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer och en specialyrkesexamen på den kvalifikationsnivå som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten i den lagen. Bestämmelsen motsvarar 12 § 2 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

6 §. Examensstruktur. Paragrafen föreskriver hur beslut fattas om de yrkesinriktade examina som ingår i examensstrukturen.

I 1 mom. ingår ett bemyndigade att utfärda förordning om examensstrukturen. Bestämmelser om de yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som ingår i examensstrukturen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. De anger således vilka yrkesinriktade examina det finns och kan avläggas. Förordningen ska ange namnet på varje examen. Däremot föreslås det att den nuvarande regleringen av utbildningsområden slopas. I arbets- och näringslivet uppstår nya kompetensbehov ofta i gränslandet mellan nya branscher och utbildningsområden. Examina som motsvarar de nya kompetensområdena innefattar krav på yrkesskicklighet inom fler än bara ett utbildningsområde. Följaktligen är det svårt att inordna dem naturligt i något visst område. När regleringen slopas är det lättare att se över examensstrukturen eftersom kraven på yrkesskicklighet då uteslutande kan definieras utifrån arbetslivsbehoven och de inte läggs fast utifrån ett utbildningsområde. I klassificeringen av utbildningsområden ska man dock fortfarande kunna använda olika typer av klassificeringar som är avsedda för statistiska eller andra ändamål, exempelvis ISCED.

Enligt 15 § 2 mom. bestämmer Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna de kompetensområden som kan ingå i en examen. I 1 mom. ingår dock en bestämmelse om undantag från den regeln och den säger att det genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet, det vill säga genom förordningen om examensstrukturen, kan föreskrivas om ett kompetensområde som ingår i en viss examen, om kostnaderna för att ordna kompetensområdet avviker från de allmänna kostnaderna för att ordna examen. Undantagsbestämmelsen behövs eftersom viktcoefficienterna enligt det nya sättet att finansiera yrkesutbildning i första hand kommer att bestämmas utifrån kostnaderna för att ordna de examina som ingår i examensstrukturen. Det ska finnas fem kostnadsgrupper. I fortsättningen ska det dock vara möjligt att inbegripa något kompetensområde i en examen trots att kostnaderna avviker betydligt från de allmänna kost-

naderna för att ordna examen. De kompetensområden som har avvikande anordnarkostnader ska enligt förslaget anges i undervisnings- och kulturministeriets förordning om examensstrukturen. Då kan också deras viktcoefficient anges i finansieringsförordningen på ett annat sätt än i kostnadsgruppen för examen. I dag är exempelvis skogsmaskintransport ett kompetensområde, där kostnaderna avviker i hög grad från de allmänna kostnaderna för att ordna grundexamen inom skogsbranschen.

I examensgrunderna kan Utbildningsstyrelsen besluta om andra kompetensområden som ska ingå i en examen, trots att ett kompetensområde kan ha angetts genom förordning av ministeriet. Alla kompetensområden i examina som Utbildningsstyrelsen bestämmer ska dock finansieras enligt den allmänna kostnadsgrupp för examen som ingår i finansieringsförordningen. Det går inte att i finansieringsförordningen föreskriva om en avvikande kostnadsgrupp.

I 2 mom. föreskrivs det precis som i den gällande lagstiftningen att förslag till ändringar av examensstrukturen bereds av Utbildningsstyrelsen. Minst en gång om året ska Utbildningsstyrelsen bedöma behovet av att se över examina och förordningen om examensstrukturen och i förekommande fall lägga fram förslag till ändringar i examensstrukturen för undervisnings- och kulturministeriet. Förslagen kan grunda sig på kvalitativa bedömningar av kompetensbehoven, på initiativ som lämnas in till Utbildningsstyrelsen eller på Utbildningsstyrelsens egen bedömning av situationen. När undervisnings- och kulturministeriet tar emot ändringsförslag om examensstrukturen för yrkesinriktade examina från någon annan än Utbildningsstyrelsen, ska de överlämnas till Utbildningsstyrelsen för beredning, om det inte finns särskilda skäl att avvika från den praxisen.

När initiativ till en ändring kommer utifrån ska Utbildningsstyrelsen bedöma om ändringen behövs. Vid behov ska Utbildningsstyrelsen begära yttranden och utredningar som underlag för sin bedömning. När Utbildningsstyrelsen bedömer initiativen ska den också alltid ta ställning till om de kräver ändringar i förordningen om examensstrukturen, det vill säga om en ny examen behöver läggas till eller en befintlig examen slopas i förordningen eller om namnet på en examen i examensstrukturen behöver ändras eller om de förändrade kompetensbehoven kan tillgodoses genom att examensgrunderna och kompetensområdena eller examensbenämningarna där ändras. Vid beredningen av förslagen ska Utbildningsstyrelsen höra respektive arbetslivskommissioner. På så sätt kan det säkerställas att kommissionerna kan fullfölja de uppgifter de har enligt 120 § 2 mom. 2 punkten.

Utbildningsstyrelsens förslag ska också innehålla ett förslag om tidpunkten när ändringen av examensstrukturen ska träda i kraft. Utbildningsstyrelsen ska då ta hänsyn till den tid som krävs för att utarbeta examensgrunderna och det faktum att examensgrunderna ska utarbetas samtidigt som examensstrukturen ändras. Om förslaget handlar om att ta in en ny examen i examensstrukturen ska Utbildningsstyrelsen också ange de allmänna målen för examen, och vad gäller yrkesexamina och specialyrkesexamina omfattningen av examen i form av kompetenspoäng. Däremot behöver omfattningen nämnas i fråga om yrkesinriktade grundexamina bara när bestämmelserna om yrkesområdet kräver att grundexamen omfattar fler än 180 kompetenspoäng.

Utbildningsstyrelsens förslag om ändrad examensstruktur är inte bindande för undervisnings- och kulturministeriet. Ministeriet har rätt att besluta om examensstrukturen enligt vad som föreskrivs i 1 mom.

Enligt 15 § ska Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna lägga fast kompetensområdena för och benämningarna på examina. Med kompetensområde avses inriktningar inom en examen

med anknytning till en självständig samlad verksamhet inom arbetslivet. Med examensbenämningar avses de benämningar som ingår i 17 § och som kan användas efter att en person med godkänt resultat har avlagt den examen som ger rätt att använda examensbenämningen.

I 3 mom. föreslår det en bestämmelse om att de principer som ska tillämpas vid bestämmande av kompetensområden och examensbenämningar får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Precis som nu behövs regleringen för att examensstrukturen ska vara tydlig och samordnad.

7 §. Handedande utbildningar. Paragrafen föreskriver vilka icke-examensinriktade handledande utbildningar det ingår i lagens tillämpningsområde. Enligt 1 mom. avses med handledande utbildning, utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Enligt 2 mom. ger utbildning som handleder för yrkesutbildning de studerande färdigheter för att söka sig till yrkesinriktad examensutbildning och stärker de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen. I första hand avses de studerandes förutsättningar att avlägga yrkesinriktade grundexamina som ger det kunnande som de behöver för att komma ut på arbetsmarknaden eller alternativt en yrkesexamen som ger det kunnande som behövs i det första yrket eller i ett nytt yrke. Dessa examina kan anses vara en grundläggande förutsättning för att komma in på arbetsmarknaden samt för att ägna sig åt fortsatta studier och genomföra livslångt lärande. Tanken är att personer med sämre förutsättningar ska med hjälp av handledande utbildning få bättre färdigheter att söka in till studier och avlägga en yrkesinriktad examen. Målet med handledande utbildning är att varje studerande efter avlagd handledande utbildning ska ha en plan för fortsatta studier. Syftet med bättre studiefärdigheter och förtydligade möjligheter för fortsatta studier är också att motverka att de studerande avbryter examensutbildning och att förbättra genomströmningen i utbildningen.

Handledande utbildning ska vara inriktad på yrkesutbildning och den skiljer sig på så sätt från andra övergångsutbildningar, exempelvis påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen. Utbildningen ska vara nära kopplad till arbetslivet, och under utbildningstiden ska de studerande också kunna avlägga studier som ingår i examensutbildning eller en yrkesinriktad examen, särskilt en yrkesinriktad grundexamen eller delar av en yrkesexamen.

Handledande utbildningar ska anordnas i samarbete med andra intressenter i övergångsfasen, exempelvis offentliga aktörer, sammanslutningar och stiftelser som bedriver ungdomsarbete, social- och hälsovårdsmyndigheter och anordnare av grundläggande utbildning. Tanken är att de studerande genom individuella val får möjlighet att till exempel höja sina vitsord från den grundläggande utbildningen eller att delta i verksamheten på någon arbetsverkstad som ett led i den handledande utbildningen inför yrkesutbildning. De studerande ska också få tillräcklig handledning, stöd under studierna och information om möjligheter att söka in till fortsatta studier.

I 3 mom. ingår bestämmelser om utbildning som handleder de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning för arbete och ett självständigt liv och som därför inte kan delta i examensutbildning. Målet med utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är att ge de studerande undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

8 §. Övrig yrkesutbildning. Paragrafen anger vilken annan yrkesutbildning än den examensutbildning enligt 6 § som ingår i examensstrukturen och förbereder för examina eller den hand-

ledande utbildning som avses i 7 § som kan anordnas som utbildning som avses i den föreslagna lagen. Enligt 1 punkten kan det ordnas utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen som inte syftar till avläggande av en examen eller en examensdel. Denna utbildning ska företrädesvis tillgodose ett avgränsat kompetensbehov och ge särskild kompetens för ett arbete eller ett yrke. Det kan ofta handla om kompetens som är kopplad till krav som ställs av någon utomstående aktör, exempelvis för ett certifikat. Dessutom är det kunnande som förvärvas vanligen snävt och den anknytande utbildningen därför också kortvarig. Enligt den föreslagna 23 § ska utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen bara kunna ordnas i anknytning till de examina som anges i anordnartillståndet.

I 2 punkten föreskrivs det om utbildning som förbereder för yrkesuppgifter som inte är förberedande utbildning för examina som ingår i examensstrukturen enligt 6 §. Enligt bestämmelsen kan utbildning som förbereder för yrkesuppgifter ordnas som utbildning som förbereder för arbete som yrkes- och trafikflygare, utbildning som förbereder för uppgifter som flygledare och utbildning som förbereder för arbete som förare i spårbunden stadstrafik. Utbildningen för dessa yrkesuppgifter ska ge studeranden grundläggande yrkesskicklighet för de avsedda arbetsområdena. Den utbildning som förbereder för yrkesuppgifter ska inte följa Utbildningsstyrelsens examensgrunder, utan innehållet och kraven i utbildningen bestäms utifrån regelverket för de berörda yrkesområdena. För att få ordna utbildningen krävs det anordnartillstånd enligt 23 § för utbildningen samt de tillstånd av andra myndigheter som eventuellt krävs.

9 §. Personalutbildning. Paragrafen har bestämmelser om personalutbildning. De gällande lagarna om yrkesutbildning har inga bestämmelser om personalutbildning, men lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning har bestämmelser om antagning av studerande till personalutbildning och information om utbildningen. Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet har bestämmelser om finansiering av personalutbildning som ordnas i form av yrkesinriktad tilläggsutbildning i syfte att utveckla kompetensen hos personalen vid ett företag eller en annan sammanslutning.

I 3 § finns en definition av personalutbildning. Med personalutbildning avses utbildning som en viss arbetsgivare ordnar för sin personal och som delvis finansieras av arbetsgivaren och delvis är offentligt finansierad.

Enligt den gällande lagstiftningen har yrkesexamina som avläggs som fristående examina, utbildning som förbereder för dem och annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte utmynnar i examen kunnat ordnas som personalutbildning. När det bara kommer att finnas ett sätt att avlägga examen kan inte personalutbildning uteslutas ur systemet. I denna proposition föreslås det att bara examensutbildning och utbildning som förbereder för yrkesuppgifter i fortsättningen ska kunna ordnas som personalutbildning. Följaktligen föreskriver paragrafen att det som personalutbildning kan ordnas i 5 § avsedda examina och examensdelar, examensutbildning och utbildning enligt 8 § 2 punkten som förbereder för yrkesuppgifter. I överensstämmelse med den gällande lagstiftningen kan handledande utbildningar enligt 7 § inte ordnas som personalutbildning.

Ändringen innebär vidare att övrig yrkesutbildning enligt 8 § 1 punkten inte kan ordnas som personalutbildning, det vill säga utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som inte syftar till avläggande av en examen eller examensdel. Paragrafen innehåller dock också ett undantag om att det som arbetskraftsutbildning också kan ordnas i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen.

10 §. *Dimensioneringsgrunder för och omfattningen av examina.* Paragrafen innehåller bestämmelser om dimensioneringsgrunderna för och omfattningen av examina.

Enligt 1 mom. är en kompetenspoäng grunden för dimensioneringen av yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina, specialyrkesexamina och examensdelar. Med examensdelar avses dels examensdelar enligt examensgrunderna, dels mindre enheter, exempelvis delområden i gemensamma examensdelar. Kompetenspoängen förtydligar examenssystemet och gör att omfattningen och bredden på yrkeskunnandet blir mer synlig för både arbetsgivaren och den studerande. Dessutom blir det lättare att jämföra examina och examensdelar både nationellt och internationellt. Kompetenspoängen ska följa rekommendationen om ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET), som avser att underlätta studentutbyte och fri rörlighet för arbetskraften inom Europeiska unionen.

Enligt 2 mom. är omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen 180 kompetenspoäng, vilket motsvarar det nuvarande poängtalet för yrkesinriktad grundexamen. Det är den lägsta tillåtna omfattningen för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen i enlighet med reglerna för examensuppbbyggnad. Omfattningen på grundexamen ska alltså basera sig på ECVET-rekommendationen, som säger att poängen först måste läggas fast för hela examen. Det totala poängantalet bör basera sig på den officiella studievägen för en examen, det vill säga att inlärningsresultaten av den officiella utbildningen på heltid under ett år motsvarar 60 poäng. Om det inte finns någon officiell studieväg för en examen, kan poängen enligt ECVET-rekommendationen läggas fast efter jämförelse med en annan examen som har en officiell studieväg.

Yrkesinriktade examina och grunderna för dem baserar sig på kunnande. Dessutom kommer man som det föreslås i denna proposition att införa ett enda sätt att avlägga examen, nämligen examen som baserar sig på yrkesprov. Därmed är det viktigast att de studerande uppnår de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som gäller för en examen eller en examensdel. Examen ska kunna avläggas oberoende av hur man har förvärvat kunnandet och en examen ska kunna avläggas helt och hållet utan förberedande examensutbildning. Varje studerande ska få en personlig utvecklingsplan för kunnandet och arbeta sig fram enligt den till det kunnande och visande av det kunnande som är satta som mål. Det betyder exempelvis att en studerande med särskilda behov kan behöva längre tid än genomsnittet att uppnå ett kunnande som motsvarar ett visst antal kompetenspoäng eller att någon annan studerande kan uppnå samma kunnande på kortare tid än genomsnittet. Det går således inte att lägga fast en enda samordnad officiell studieväg för yrkesinriktade examina som genererar kompetenspoäng. Därför kommer kompetenspoängen för yrkesinriktade examina att basera sig på jämförelse med gymnasieutbildningen, där det finns en officiell studieväg. Kompetenspoängen för yrkesexamina och specialyrkesexamina ska basera sig på jämförelse med yrkesinriktade grundexamina.

I 2 mom. ingår, precis som i den gällande lagstiftningen, ett bemyndigande för undervisnings- och kulturministeriet att genom förordning utfärda bestämmelser om att en yrkesinriktad grundexamen i vissa fall får omfatta fler än 180 kompetenspoäng. En omfattning med fler än 180 poäng kan avse en yrkesinriktad examen i sin helhet eller bara ett visst kompetensområde i examen. I sådana fall är omfattningen för övriga kompetensområden 180 kompetenspoäng. I dessa fall ska det, i motsats till det som sägs i 15 § 2 mom. 2 punkten, genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet kunna föreskrivas om kompetensområdena, även om bestämmelser om dem i övrigt med stöd av 15 § utfärdas i Utbildningsstyrelsens examensgrunder. Genom förordning får det dock inte föreskrivas att en enskild yrkesinriktad grundexamen omfattar färre än 180 kompetenspoäng.

Enligt bemyndigandet kan minimiomfattningen av en yrkesinriktad grundexamen eller av ett kompetensområde vara fler än 180 kompetenspoäng, om regleringen för branschen kräver det. Grundexamen och särskilda kompetensområden ska omfatta fler än 180 kompetenspoäng bara om det finns grundad anledning till det, exempelvis om de krav på yrkesskicklighet som arbetslivet kräver till följd av regleringen för branschen inte kan uppnås inom ramen för en examen med 180 kompetenspoäng. Huvudregeln är således att alla yrkesinriktade grundexamina samordnat omfattar 180 kompetenspoäng.

I 3 mom. ingår det bestämmelser om omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina. Omfattningen på yrkesexamina beror på hur brett och djupt kunnande det krävs för de kompetensbehov inom arbets- och näringslivet som ligger till grund för den yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som krävs för examina i relation till yrkesinriktade grundexamina. Omfattningen av en yrkesexamen är enligt momentet 120, 150 eller 180 kompetenspoäng. Poängtalet avser minimiomfattningen för att avlägga en yrkesexamen i enlighet med reglerna för examensuppbyggnaden. I en yrkesexamen visar den studerande prov på djupare kunnande, men det kan avse mer avgränsade arbetsuppgifter eller en snävare bransch. Därför kommer yrkesexamina som regel att omfatta färre kompetenspoäng än grundexamina.

Omfattningen av specialyrkesexamina anges enligt samma principer som för yrkesexamina. Specialyrkesexamina ger betydligt djupare kunnande än yrkesinriktade grundexamina och yrkesexamina, men de är inte alltid lika brett upplagda som grundexamina. Enligt 3 mom. är omfattningen av en specialyrkesexamen 160, 180 eller 210 kompetenspoäng. Poängtalet avser minimiomfattningen för att avlägga en specialyrkesexamen i enlighet med reglerna för examensuppbyggnaden.

Grunderna för yrkes- och specialyrkesexamina ska precis som idag motsvara kompetensbehoven inom respektive branscher. Examina är inte planerade och kommer inte att planeras för att vara jämförliga, utan kraven på yrkesskicklighet kan avvika mycket från varandra beträffande omfattning och krav beroende på kompetenskraven i arbetslivet. Vad beträffar kraven på yrkesskicklighet ligger yrkes- och specialyrkesexamina på en nivå som normalt kräver att examen som avläggs utan examensutbildning ska kombineras med kunnande förvärvat i arbetslivet eller på något annat sätt. Undervisnings- och kulturministeriet ska i samarbete med Utbildningsstyrelsen och arbets- och näringsministeriet lägga fast omfattningen för yrkesexamina och specialyrkesexamina i förordningen om examensstrukturen som ett led i förslagen om ändring av examensstrukturen och beredningen av examensgrunderna.

Den examen som en studerande avlägger kan i själva verket vara mer omfattande än det föreskrivna antalet kompetenspoäng som ingår i examen, om den studerande i sin examen tar med valbara examensdelar som är mer omfattande än minimiomfattningen på en valbar del och examensomfattningen därmed överskrids. Examensomfattningen räknat i kompetenspoäng kan däremot inte öka utifrån att det i examen ingår extra examensdelar som avviker från uppbyggnaden. Vad beträffar yrkesinriktade grundexamina är detta en ändring jämfört med nuläget eftersom en studerande enligt statsrådets förordning om yrkesinriktade grundexaminas uppbyggnad i sin examen har kunnat ta med fler yrkesinriktade examensdelar eller examensdelar som grundar sig på lokala krav på yrkesskicklighet än det är föreskrivet, om det är nödvändigt med tanke på branschvisa eller lokala krav på yrkesskicklighet i arbetslivet eller för att de studerande ska kunna fördjupa sin yrkesskicklighet. I fortsättningen ska en examen inte kunna utvidgas av dessa skäl. I stället kommer det i förekommande fall att alltid utfärdas ett särskilt betyg över genomförda utbildningsdelar.

11 §. *Dimensioneringsgrunder för, omfattningen av och tiden för genomförande av handledande utbildningar.* Paragrafen har bestämmelser om dimensioneringsgrunder för, omfattningen av och tiden för genomförande av handledande utbildningar.

Enligt 1 mom. är en kompetenspoäng grunden för dimensioneringen av handledande utbildning och delar av sådan utbildning. Grunderna för dimensioneringen av handledande utbildning och delar av sådan utbildning är desamma som för yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina, specialyrkesexamina och examensdelar. Med delar av handledande utbildning avses utbildningsdelar som definieras i utbildningsgrunderna. Också inom handledande utbildning förtydligas omfattningen och djupet i kunnandet för de studerande genom kompetenspoäng. Därtill gör poängen det lättare att jämföra handledande utbildning och delar av sådan utbildning både nationellt och internationellt.

I 2 mom. anges omfattningen av handledande utbildningar. Precis som idag ska omfattningen av den utbildning som handleder för yrkesutbildning och av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv vara 60 kompetenspoäng. Det lagstadgade poängtalet är minimiomfattningen för att avlägga en handledande utbildning i enlighet med reglerna för examensuppbyggnaden. Även om grunderna för den handledande utbildningen bygger på kunnande och även om studerande inom den handledande utbildningen ska ha en personlig utvecklingsplan för kunnandet, bygger den handledande utbildningen som namnet säger i första hand på utbildning. Därmed kan det läggas upp en officiell studieväg som kan kopplas ihop med utbildningens omfattning. Det kunnande som en studerande i snitt kan uppnå under ett år motsvarar 60 kompetenspoäng i överensstämmelse med ECVET-rekommendationen. Om den studerande avlägger studier inom handledande utbildning för färre än 60 kompetenspoäng, får den studerande precis som i dagsläget ett betyg över de avlagda utbildningsdelarna.

Omfattningen på den utbildning som en studerande inom handledande utbildning avlägger kan i själva verket vara mer omfattande än det poängtal som föreskrivs för utbildningen, om den studerande går in för valbara utbildningsdelar som är mer omfattande än minimiomfattningen och som innefattar fler kompetenspoäng än minimiomfattningen på de valbara delarna och omfattningen på utbildningen då överskrids. Utbildningens omfattning räknat i kompetenspoäng kan däremot inte öka utifrån att det i utbildningen ingår extra utbildningsdelar som avviker från uppbyggnaden.

Precis som i den gällande lagstiftningen föreskriver 3 mom. om tiden för att slutföra utbildning som handleder för yrkesutbildning. Enligt 2 mom. ska omfattningen på utbildningen vara 60 kompetenspoäng. Det kunnande som i snitt uppnås på ett år motsvarar 60 kompetenspoäng. Följaktligen ska utbildning som handleder för yrkesutbildning som regel alltid slutföras inom ett år. I 3 mom. föreskrivs det därför att utbildning som handleder för yrkesutbildning ska slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller av någon annan särskild orsak beviljas förlängning av utbildningsanordnaren.

Studerande med mycket stort behov av särskilt stöd har rätt att använda längre tid än ett år för att uppnå kunnande motsvarande 60 kompetenspoäng. Tiden för att avlägga utbildning som handleder för yrkesutbildning kan förlängas exempelvis av någon annan särskild orsak som anges i bestämmelsen, om den studerande på grund av sina studiefärdigheter inte kan uppnå det kunnande som krävs för 60 kompetenspoäng inom ett år.

I 4 mom. föreskrivs det i överensstämmelse med nuläget om tiden för att slutföra en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Tiden ska enligt momentet bestämmas utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren har rätt att be-

sluta om tiden för att slutföra utbildningen. Utbildningstiden kan dock vara högst tre år. Precis som nu är målet att tillåta varierande tider för att slutföra utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Enligt 2 mom. omfattar utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv 60 kompetenspoäng. Det innebär att tiden för att slutföra utbildningen som regel är minst ett år. Samtidigt inskränker bestämmelsen precis som den gällande lagstiftningen tiden till högst tre år. De studerande kan ha stora skillnader i sina inlärningsfärdigheter och studerande med mycket stort behov av särskilt stöd kan behöva längre tid än genomsnittsstuderande för att tillägna sig kunskaper motsvarande 60 kompetenspoäng, upp till 2—3 år.

Enligt bestämmelsen är det utbildningsanordnaren som beslutar om tiden för att slutföra utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Tiden ska bestämmas utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Beslutet om tiden för att slutföra utbildningen fattas i början av studierna som ett led i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, men beslutet kan ses över under utbildningens gång utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter.

12 §. *Dimensioneringsgrunder för examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildningar.* Paragrafen har bestämmelser om dimensioneringsgrunderna för examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildningar. Den relativa vikten för examensdelar och handledande utbildning, det vill säga antalet kompetenspoäng, anges enligt principerna i ECVET-rekommendationen.

Enligt ECVET ska examensdelarnas relativa vikt av examen för det första kunna fastställas enligt den relativa betydelse som examensdelens läranderesultat har för deltagandet på arbetsmarknaden, för att gå vidare till andra utbildningsnivåer eller för social integration. För det andra ska examensdelarnas relativa vikt kunna fastställas enligt svårighetsgrad, omfattning och täckning av de läranderesultat som ingår i examensdelen. För det tredje ska vikten kunna fastställas enligt den ansträngning den studerande måste göra för att tillägna sig de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs för examensdelen. Olika kombinationer av kriterierna kan också användas för att fastställa den relativa vikten.

Kompetenspoängen för examensdelarna inom den handledande utbildningen bestäms enligt paragrafen utifrån omfattningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller examen eller den handledande utbildningen som helhet. Med omfattningen för en examensdel avses hur stor del den aktuella examensdelen utgörs av examinandens samlade yrkesskicklighet. Med svårighetsgrad avses hur svår en examensdel är i relation till andra delar i samma examen. Betydelsen av en examensdel syftar på vilken betydelse examensdelen har för deltagandet på arbetsmarknaden, för att gå vidare till andra utbildningsnivåer eller för social integration. Samma dimensioneringsgrund ska också tillämpas på dimensioneringen av delarna i den handledande utbildningen.

Vid dimensioneringen av examina och utbildningsdelar i handledande utbildningar tillämpas en kombination av alla dessa kriterier. Vid dimensioneringen av enskilda examina eller utbildningsdelar kan dock något av kriterierna ges större vikt än de andra. Utbildningsstyrelsen lägger fast antalet kompetenspoäng för examensdelar i examensgrunderna, som utarbetas i samarbete med arbetslivet och andra intressenter. Antalet kompetenspoäng för handledande utbildningar läggs fast i utbildningsgrunderna.

Dimensioneringsgrunderna i paragrafen ska också användas som grund för enheter som är mindre än en examensdel. Det kan behövas i examensgrunderna vid dimensioneringen av de delområden som hör till de gemensamma examensdelarna. Sådana enheter kan också dimensioneras som kompetenspoäng i de studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet, exempelvis när den studerande förvärvar kunnande utomlands eller genom en utbildning som ordnats av en annan utbildningsanordnare.

13 §. *Uppbyggnaden av yrkesinriktade examina.* Enligt 1 mom. byggs yrkesinriktade grund-examina, yrkesexamina och specialyrkesexamina upp av yrkesinriktade examensdelar. Examensdelarna ska motsvara arbets- och verksamhetsområden inom arbetslivet. En yrkesinriktad examensdel ska bilda ett samlat arbets- och verksamhetsområde som kan avskiljas från en omfattande arbetsprocess till en verksamhet som kan utvärderas självständigt.

I en yrkesinriktad examen eller i ett kompetensområde inom en examen ska det ingå minst en obligatorisk yrkesinriktad examensdel och minst en valbar yrkesinriktad examensdel. Det betyder att examensgrunderna måste innehålla minst en yrkesinriktad examensdel som är obligatorisk för alla och valbara yrkesinriktade examensdelar. Antalet obligatoriska och valbara yrkesinriktade examensdelar och relationen mellan dem kommer att variera inom olika examina beroende på särdragen och kraven inom de aktuella branscherna. Bestämmelser om examensuppbyggnaden ska ingå i examensgrunderna. De anger vilka obligatoriska och valbara examensdelar i examensgrunderna de studerande måste avlägga för att få examensbetyg. Bestämmelserna om examensuppbyggnad tillåter att examensdelar kombineras flexibelt utifrån behoven i arbetslivet och att valfriheten utökas. Syftet med större valfrihet är att möta de varierande och delvis mycket specialiserade kompetensbehov som arbetslivet ställer inom samma examen.

I 2 mom. föreskrivs det att yrkesinriktade grundexamina utöver yrkesinriktade examensdelar också ska innehålla gemensamma examensdelar. De ska säkerställa att de som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen oberoende av examen har de grundläggande färdigheter som behövs i arbetet och i livet, den gemensamma kompetens som behövs inom alla branscher och lika färdigheter för fortsatta studier och livslångt lärande. Vid sidan av de gemensamma examensdelarna kommer de viktigaste färdigheterna för livslångt lärande att stärkas i och med att de integreras i kraven för yrkesskicklighet i de yrkesinriktade examensdelarna.

De gemensamma examensdelarna består av följande tre tematiska delar: kunnande i kommunikation och interaktion, kunnande i matematik och naturvetenskap och kunnande om samhälle och arbetsliv. Examensdelen socialt och kulturellt kunnande som ingår i den gällande lagstiftningen föreslås bli struken som särskild examensdel, men de kunskaper som ingår i den införlivas i de tre återstående gemensamma examensdelarna som delområden eller mål för kunnandet.

Yrkesexamina och specialyrkesexamina ska inte innehålla några gemensamma examensdelar. De studerande kan dock avlägga gemensamma delar som fristående examensdelar om det i den personliga tillämpningen anses vara nödvändigt och lämpligt.

De fritt valbara examensdelar som enligt den gällande lagstiftningen ingår i yrkesinriktade grundexamina som fristående examensdelar föreslås bli slojade. I stället ska valfriheten ingå i de yrkesinriktade examensdelarna. De valbara examensdelarna som ingår i de yrkesinriktade examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina kan fortfarande, enligt vad som sägs i examensgrunderna, vara gemensamma examensdelar, gymnasiestudier alternativt andra studier som stöder färdigheterna för fortsatta studier eller högskolestudier även om de inte har ett yr-

kesinriktat innehåll. Bestämmelser om detta ingår i examensgrunderna. Därmed blir det möjligt att bland annat avlägga yrkesinriktad grundexamen och studentexamen samtidigt eller att snabbare flytta över till fortsatta studier på högskolenivå. De valbara yrkesinriktade examensdelarna kan också vara examensdelar med anknytning till lokala krav på yrkesskicklighet eller individuella examensdelar bestående av kunnande som förvärvats genom arbetserfarenhet, precis som i nuläget. När de fritt valbara examensdelarna försvinner förenklas bestämmelserna om uppbyggnaden av yrkesinriktade grundexamina samtidigt som det underlättar byggandet av individuella studievägar.

I 3 mom. ingår det en bemyndigandebestämmelse. Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om hur examen byggs upp av yrkesinriktade och gemensamma examensdelar, om de gemensamma examensdelarnas omfattning i kompetenspoäng och om de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna samt om huruvida delområdena är obligatoriska eller valbara.

Enligt de föreslagna bestämmelserna i förordningen av statsrådet ska en yrkesinriktad grundexamen dimensionerad till 180 kompetenspoäng innehålla gemensamma examensdelar bestående av 35 kompetenspoäng, precis som i nuläget. De yrkesinriktade examensdelarna får en aning större omfattning och ökar från 135 till 145 kompetenspoäng, när de tidigare fritt valbara examensdelarna bestående av 10 kompetenspoäng införlivas i de yrkesinriktade examensdelarna.

Genom förordning av statsrådet ska det också utfärdas bestämmelser om omfattningen av varje gemensam examensdel i kompetenspoäng. I och med att den nuvarande examensdelen socialt och kulturellt kunnande fasas in i de tre återstående gemensamma examensdelarna måste kompetenspoängen för de gemensamma examensdelarna omfördelas. I detta sammanhang beaktas resultaten från den internationella PIAAC-studien av den vuxna befolkningens kunskaper. Den visar att i synnerhet kunskaperna i läsning och matematik och de datatekniska färdigheterna behöver förbättras. Samtidigt görs det en översyn av i vilka examensdelar olika delområden och kompetensområden kan inordnas naturligast. Delområdena kan i viss mån inordnas under någon annan examensdel än de ingår i nu. Ändringarna förenklar bestämmelserna om uppbyggnaden av yrkesinriktade grundexamina och tillåter att kompetensbehoven bland den vuxna befolkning som kommer från arbetslivet till yrkesutbildning bättre beaktas i uppbyggnaden av de gemensamma examensdelarna. Dessutom blir examensbetygen mer informativa när benämningen på examensdelen bättre beskriver delområdena. I dagsläget har det enda delområdet inom socialt och kulturellt kunnande hos enskilda studerande kunnat vara exempelvis matematik och namnet på examensdelen på examensbetyget har då varit missvisande.

I de gemensamma examensdelarna ska fortfarande bland annat modersmål, det andra inhemska språket, främmande språk, kulturkännedom, matematik, fysik, kemi, informations- och kommunikationsteknik, samhällskunskap och samhällsfärdigheter, arbetslivskunskap och arbetslivsfärdigheter, bevarande av arbetsförmågan och välbefinnande, idrott och hälsokunskap, företagsamhet, etik, psykologi, främjande av hållbar utveckling, konst, kultur och kreativ framställning ingå som delområden för att examensdelarna ska stärka yrkesbildningen och ge färdigheter för fortsatta studier och livslångt lärande. De gemensamma examensdelarna och deras delområden och mål för kunnandet läggs dock fast utifrån krav på kunnande. Starkare förankring i kunnande gör det lättare att identifiera i synnerhet informellt lärande och vardagskunskap. Dessutom blir det lättare att genomföra gemensamma examensdelar i samband med yrkesinriktade examensdelar. Det i sin tur hjälper de studerande att förstå vilken roll de gemensamma examensdelarna spelar i arbetslivet och motiverar dem att studera de delarna.

De tre examensdelarna, kunnande i kommunikation och interaktion, kunnande i matematik och naturvetenskap och kunnande om samhälle och arbetsliv är obligatoriska för alla. De kan dock innehålla både obligatoriska och valbara delområden. Genom förordning av statsrådet utfärdas det bestämmelser om vilka delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna och om huruvida delområdena är obligatoriska eller valbara. Valmöjligheterna kommer att ha i stort sett samma omfattning som idag, men de byggs in i varje gemensam examensdel.

I examensgrunderna anger Utbildningsstyrelsen målen för kunnandet för delområdena inom de gemensamma examensdelarna samt dimensioneringen i kompetenspoäng. Vidare lägger Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna fast vilka av målen för kunnandet för delområdena inom de gemensamma examensdelarna som är obligatoriska för alla examinander och vilken omfattning de har räknat i kompetenspoäng. Dessutom kan delområdena ha valbara mål för kunnandet och de studerande kan välja ut de mål som stöder deras egna mål eller som de i övrigt är intresserade av.

Enligt den gällande förordningen om yrkesinriktade grundexaminas uppbyggnad kan Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna bestämma att högst 15 poäng av de yrkesinriktade examensdelarna ska avsättas för fritt valbara examensdelar, under förutsättning att de studerande genom examen uppnår de lagstadgade mål som ställs på en yrkesinriktad grundexamen. Tack vare bestämmelsen har exempelvis gymnasiestudier kunnat införlivas i yrkesinriktade examina i större omfattning än inom ramen för de 35 kompetenspoäng som gäller för gemensamma examensdelar och de 10 kompetenspoäng som gäller för fritt valbara examensdelar. Tanken är att det också i fortsättningen genom förordning av statsrådet ska kunna föreskrivas om möjlighet att inbegripa kunnande som motsvarar gemensamma examensdelar i yrkesinriktade examensdelar via den valfrihet som ingår i examensgrunderna. Denna möjlighet är viktig till exempel för de studerande som samtidigt genomför yrkesinriktad grundexamen och studentexamen och utnyttjande av vitsord gällande yrkesinriktad grundexamen i samband med antagning av studerande till högre utbildning.

14 §. Uppbyggnaden av handledande utbildning. Paragrafen anger hur handledande utbildning ska vara uppbyggd. Handledande utbildning ska vara uppbyggd av utbildningsdelar. Delarna består av kompetenser som bygger på målen för utbildning som handleder för yrkesutbildning eller för arbete och ett självständigt liv. Det ingår ett bemyndigande om att närmare bestämmelser om uppbyggnaden av handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §. Examensgrunder. Paragrafen har bestämmelser om examensgrunderna, innehållet i dem och hur de bereds. Utbildningsstyrelsen bestämmer enligt 1 mom. examensgrunderna för varje examen som ingår i den examensstruktur som avses i 6 §.

Enligt 2 mom. anges det i examensgrunderna vilka frågor som Utbildningsstyrelsen har rätt att besluta om i examensgrunderna. I 2 mom. 1 punkten nämns examensbenämningarna precis som i den gällande lagen. Yrkesinriktade grundexamina ska alltid ha en examensbenämning. Yrkesexamina och specialyrkesexamina ska ha en benämning när det är ändamålsenligt och benämningen ska ge arbets- och näringslivet eller den studerande själv ytterligare information.

Enligt 2 mom. 2 punkten ska det i examensgrunderna anges eventuella kompetensområden för examina. De tillämpas när det är nödvändigt för att bygga examina på ett tydligt sätt. Om kompetensområden ingår i examen ska de alltid vara minst två. I motsats till vad som anges i 2 mom. 2 punkten föreskrivs det dock genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet om kompetensområdet för en yrkesinriktad grundexamen, om det med stöd av 10 § 2

mom. behöver föreskrivas att omfattningen av ett visst kompetensområde är fler än 180 kompetenspoäng.

Enligt 2 mom. 3 punkten ska Utbildningsstyrelsen bestämma examensuppbyggnaden i examensgrunderna om det inte föreskrivs om dem i 13 § eller i en statsrådsförordning som utfärdas med stöd av den. I examensgrunderna fastställer Utbildningsstyrelsen vilka enskilda examensdelar som ingår i varje examen. Med de examensdelar som ingår i examen avses alla de obligatoriska och valbara examensdelar som ska fastställas i examensgrunderna och som en examen kan byggas upp på. En viss examensdel kan antingen höra till bara en examen eller vara gemensam för flera examina.

Utbildningsstyrelsen fastställer också regler för uppbyggnaden av examen, det vill säga vilka av de obligatoriska och valbara examensdelarna i examensgrunderna som den studerande ska avlägga för att få examensbetyg. Bestämmelsen kompletterar 13 §. I samband med bestämmelsen om examensuppbyggnaden kan också ordningsföljden för att avlägga examensdelarna fastställas, om det kräver en viss nivå av kunnande för att avlägga dem.

Enligt 2 mom. 3 punkten anger Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna uppbyggnaden av obligatoriska och valbara examensdelar och omfattningen räknat i kompetenspoäng av examensdelarna och de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna, om det inte föreskrivs om dem i 13 § eller i en förordning som utfärdas med stöd av den. Närmare bestämmelser om de gemensamma examensdelarnas omfattning i kompetenspoäng och om de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna samt om huruvida de gemensamma examensdelarna och deras delområden är obligatoriska eller valbara utfärdas med stöd av ett beordnande i 13 § 3 mom. genom en förordning av statsrådet. Däremot ska det inte föreskrivas om omfattningen av delområdena i gemensamma examina genom en förordning av statsrådet. I examensgrunderna föreskriver Utbildningsstyrelsen i stället om enskilda yrkesinriktade examensdelar och om omfattningen i kompetenspoäng av delområdena i gemensamma examensdelar. I de yrkesinriktade examensdelarna ska Utbildningsstyrelsen inte föreskriva om omfattningen i kompetenspoäng av enheter som är mindre än en examensdel.

Enligt 2 mom. 4 punkten föreskrivs det i examensgrunderna om kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i de gemensamma examensdelarna. Vidare föreskrivs det om bedömningen av det kunnandet som ska ingå i examensdelarna, bland annat på vilka sätt yrkesskickligheten kan visas samt vilka delar som ska bedömas och bedömningskriterierna.

Enligt 2 mom. 5 punkten ska Utbildningsstyrelsen bestämma till vilken del det inte är möjligt att anpassa bedömningen av kunnandet i enlighet med 64 § 2 mom. eller att göra avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i enlighet med 66 § 1 mom. Anpassning av bedömningen av kunnandet och avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet får bara göras i yrkesinriktade grundexamen.

Vid sidan av gymnasiet är yrkesinriktade grundexamina den primära studievägen för ungdomar som går ut grundskolestadiet. Följaktligen är det viktigt att alla som genomgått lärokursen för en yrkesinriktad grundexamen eller gymnasiet får ett lika starkt kompetensunderlag för att komma ut i arbetslivet eller för att påbörja fortsatta studier efter andra stadiet oberoende av vad och var de studerar. Därför föreskriver 3 mom. att Utbildningsstyrelsen ska sammanställa grunderna för de yrkesinriktade grundexamina så att examina till sin omfattning motsvarar omfattningen av gymnasiets lärokurs enligt 7 § i gymnasielagen. Yrkesinriktade grundexamina omfattar alltså minst 180 kompetenspoäng oberoende av eventuella variationer i kompetensbehoven inom olika branscher.

I 4 mom. påförs Utbildningsstyrelsen skyldighet att bereda examensgrunderna i samarbete med representanter för arbets- och näringslivet, utbildningsanordnarna och andra viktiga intressentgrupper. Bestämmelsen är ny, men i själva verket ändras inte nuvarande praxis som inneburit att examensgrunderna har beretts av intressentgrupperna i brett upplagt samarbete. Dessutom ska Utbildningsstyrelsen bereda examensgrunderna i samarbete med respektive arbetslivskommission för att kommissionerna ska ha möjligheter att utföra de uppgifter som de har enligt 120 § 2 mom. 2 punkten.

16 §. Grunder för handledande utbildning. Paragrafen föreskriver om grunderna för den handledande utbildningen. Enligt 1 mom. bestämmer Utbildningsstyrelsen utbildningsgrunderna för utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, vilket motsvarar nuläget. Det ska finnas separata grunder för den utbildning som handleder för yrkesutbildning och den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

I 2 mom. ingår bestämmelser om de frågor som Utbildningsstyrelsen har rätt att bestämma om i utbildningsgrunderna. Enligt 1 punkten anges i utbildningsgrunderna utbildningens uppbyggnad av obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng, om det inte föreskrivs om dem med stöd i 14 § eller i en förordning som utfärdas med stöd av den. Lagbestämmelsen kräver inte att grunderna för de handledande utbildningarna innehåller både obligatoriska och valbara examensdelar. Med stöd av bemyndigandebestämmelsen i 14 § kan det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om vilka utbildningsdelar i den handledande utbildningen som är obligatoriska respektive valbara, om det är nödvändigt exempelvis för att möjliggöra individuella och flexibla studievägar. Enligt 2 punkt anges i utbildningsgrunderna även målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna, det vill säga de delar som bedöms och bedömningskriterierna.

17 §. Skydd av namn på examina och examensbenämningar. Paragrafen har, precis som den gällande lagstiftningen, bestämmelser om skydd av namn på examina och examensbenämningar. Både namnen på examina och examensbenämningen eller examensbenämningarna i anknytning till namnet ska vara skyddade. Examensbenämning är en benämning som kan användas efter att en person med godkänt resultat avlagt den examen som ger rätt att använda examensbenämningen. Bestämmelser om namn på examina utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Däremot föreskriver Utbildningsstyrelsen om examensbenämningarna i examensgrunderna.

18 §. Behörighet för fortsatta studier. Paragrafen föreskriver om den allmänna behörighet för fortsatta studier som yrkesinriktade examina ger. Bestämmelsen är informativ och den ändrar inte de bestämmelser om behörighet för fortsatta studier som finns i universitetslagen och yrkeshögskolelagen. I universitetslagen föreskriver 37 § 1 mom. att till studier som bara leder till lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen kan den antas som har avlagt yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier eller yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen. En likadan bestämmelse om allmän behörighet för fortsatta studier finns i 25 § 1 mom. i yrkeshögskolelagen. Den föreskriver att till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan den antas som har avlagt eller fullgjort yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier eller yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen.

19 §. Rätt att delta i studentexamen. Paragrafen har bestämmelser om rätt för studerande som deltar i examensutbildning och dem som har avlagt en yrkesinriktad examen att avlägga studentexamen. Bestämmelsen är informativ eftersom rätten att avlägga studentexamen fortfarande regleras i gymnasielagen.

Också i fortsättningen ska det precis som nu vara tillåtet att kombinera yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning, det vill säga att avlägga så kallad dubbelexamen. Enligt 30 § kan en utbildningsanordnare skaffa undervisning för gymnasieutbildning av en utbildningsanordnare som ordnar sådan undervisning. De genomförda gymnasiestudierna räknas in i yrkesinriktad grundexamen via identifiering och erkännande av kunskande.

20 §. Försök. Paragrafen anger att det i syfte att utveckla examina och utbildningar som avses i den föreslagna lagen kan ordnas tidsbegränsade försök. Innehållsligt stämmer bestämmelsen överens med 23 § i den gällande lagen om yrkesinriktad grundutbildning. Bestämmelser om utbildningsanordnare som väljs att delta i försök ingår i 21 §.

Enligt 1 mom. kan det i syfte att utveckla examina och utbildningar som avses i denna lag ordnas tidsbegränsade försök. Utöver nya examina kan utbildningar som motsvarar handledande utbildning och andra utbildningar ordnas på försök. Försökstillstånd kan beviljas för högst sex år precis som i dagsläget.

I 2 mom. föreskrivs det om undervisnings- och kulturministeriets rätt att starta försök. Enligt momentet får bestämmelser om de examina som ska ingå i ett försök utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. I praktiken går det till så att beslutet om en examen som införs på försök fattas genom att den examensuppbyggnad som avses i en förordning av undervisnings- och kulturministeriet enligt 6 § kompletteras med bestämmelser om en examen som införs tidsbegränsat på försök. Dessutom måste denna examen beaktas i kostnadsgrupperna för finansiering av yrkesutbildning. Examina på försök får bara ordnas av de utbildningsanordnare som väljs ut att delta i försök.

Enligt 2 mom. kan det genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet göras försök med nya utbildningar. Ministeriet kan också besluta att omfattningen av en examen som ingår i ett försök avviker från det som föreskrivs i 10 § eller i en förordning av undervisnings- och kulturministeriet som utfärdas med stöd av den. Vidare kan ministeriet besluta att uppbyggnaden av en sådan examen avviker från det som föreskrivs i 13 § eller i en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den. Dessutom kan ministeriet vad beträffar handledande utbildning bestämma att omfattningen av en handledande utbildning som ingår i ett försök avviker från det som föreskrivs i 11 § och uppbyggnaden av utbildningen från det som föreskrivs i 14 § eller i en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den.

I 3 mom. ingår det bestämmelser om Utbildningsstyrelsens rätt att starta försök. Försök med avvikelser från examens- eller utbildningsgrunderna, examinas kompetensområden eller examensbenämningarna kan enligt bestämmelsen göras genom beslut av Utbildningsstyrelsen. Genom beslut av Utbildningsstyrelsen kan man alltså starta försök som innefattar de element som enligt de föreslagna 15 och 16 § ingår i Utbildningsstyrelsens bestämmanderätt inom ramen för examensgrunderna eller utbildningsgrunderna.

Enligt 4 mom. bestämmer Utbildningsstyrelsen såväl de examens- eller utbildningsgrunder som ska iaktas vid försök som avses i 2 mom. och ingår i undervisnings- och kulturministeriets beslutanderätt som de examens- eller utbildningsgrunder som ska iaktas vid försök som avses i 3 mom. och ingår i Utbildningsstyrelsens egen beslutanderätt. I försöken bestäms

grunderna på samma sätt som grunderna för de examina som ingår i examensgrunderna och de utbildningsgrunder för handledande utbildning som ingår i den föreslagna lagen. Precis som i den gällande lagstiftningen föreskriver momentet att en examen som avläggs inom ramen för ett försök till sitt syfte och innehåll ska vara sådan att den ger det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för examen samt behörighet för fortsatta studier. Utbildningsstyrelsen måste beakta denna bestämmelse när den förbereder den examen eller de examensdelar som ingår i försöket och de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som ingår i dem. Examensgrunderna måste vara uppbyggda så att de avvikelser som avses i 2 och 3 mom. inte försämrar de studerandes yrkesskicklighet eller förutsättningar för fortsatta studier.

Försöksexamina ska ingå i examensstrukturen bara den begränsade tid som försöket pågår. Utifrån resultaten och effekterna av försöken kommer det senare att bestämmas om de examina som ingått i försöken införlivas i examensstrukturen för yrkesutbildningen eller om det är mer rationellt att tillgodose kompetensbehoven inom arbetslivet på något annat sätt. Vad beträffar de utbildningar och examensgrunder som ingår i försöken avgörs det senare om de ska integreras i yrkesutbildningen.

21 §. Utbildningsanordnare som väljs att delta i försök. Paragrafen anger hur utbildningsanordnare väljs att delta i de försök som avses i 20 §. Bestämmelsen motsvarar 23 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Enligt 1 mom. väljs de utbildningsanordnare som deltar i ett försök efter ansökan. I försöket tas ett behövligt antal utbildningsanordnare med för att syftet med försöket ska nås. Vid valet beaktas representativiteten i regionalt och språkligt hänseende, när det är motiverat med hänsyn till omfattningen av och syftet med försöket. En utbildningsanordnare som väljs ska ha förutsättningar att genomföra försöket på ett sätt som motsvarar dess syften och utan att äventyra de studerandes rättigheter. Utbildningsanordnarna väljs av den som enligt 20 § har rätt att starta ett sådant försök, det vill säga undervisnings- och kulturministeriet vid försök enligt 20 § 2 mom. och Utbildningsstyrelsen vid försök enligt 20 § 3 mom.

Enligt definitionsbestämmelsen i den föreslagna lagen avses med utbildningsanordnare den som beviljats ett i 3 kap. avsett anordnartillstånd. Följaktligen kan bara den typen av aktörer, alltså utbildningsanordnare som redan har ett anordnartillstånd som avses i lagen, väljas att starta ett försök.

3 kap. **Ordande av examina och utbildning**

22 §. Tillstånd att ordna examina och utbildning. Enligt 1 mom. ska det krävas tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet för att ordna de yrkesinriktade examina och den yrkesutbildning som avses i den föreslagna lagen. I lagen kallas tillståndet *anordnartillstånd*. I överensstämmelse med nuläget kan anordnartillstånd beviljas kommuner, samkommuner och registrerade sammanslutningar eller stiftelser. Med registrerad sammanslutning avses exempelvis aktiebolag, föreningar och andelslag. Anordnartillstånd beviljas på ansökan av undervisnings- och kulturministeriet.

Examina och utbildning som avses i denna lag kan enligt 2 mom. genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet också ordnas vid statliga läroanstalter. Det stämmer överens med den gällande lagstiftningen. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar hur examina och utbildning ordnas och om nedläggning av verksamheten vid statliga läroanstalter. Ministeriet ska då i tillämpliga delar iaktta det som föreskrivs i 3 kap. om anordnartillstånd.

I 2 mom. föreskrivs det att examina och utbildning som avses i denna lag genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet också kan ordnas vid en statlig läroanstalt eller med stöd av ett fördrag som Finland har ingått. För närvarande gäller en överenskommelse (10/2016) mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Överenskommelsen har satts i kraft genom en förordning av statsrådet och den gäller till och med 2019. Stiftelsen Utbildning Nordkalotten ska ordna och utveckla utbildningar för arbetsmarknadens behov i, i första hand, de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Länderna ska inför varje nytt verksamhetsår ingå avtal med stiftelsen om att köpa ett bestämt antal utbildningsplatser för respektive budgetår. Enligt överenskommelsen avser Finland att köpa 80 utbildningsplatser, Norge att köpa 60 utbildningsplatser och Sverige att köpa 145 utbildningsplatser per år under avtalsperioden. Stiftelsens verksamhet är förlagd till Sverige, där Utbildning Nord ordnar arbetsmarknadsutbildning. Utbildningscentrets verksamhet finansieras med anslag på moment 32.30.51 (*Offentlig arbetskrafts- och företagsservice*). För närvarande har Utbildning Nord ett flertal avtal med examenskommissionerna om att ordna fristående examina och avtal med andra utbildningsanordnare om att anskaffa fristående examina. Enligt lagförslaget upphör alla avtal om att ordna fristående examina att gälla när lagen träder i kraft, det vill säga den 31 december 2017.

Bestämmelsen i 2 mom. om rätt att ordna utbildning med stöd av ett fördrag behövs för att verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten ska kunna fortsätta när den examensinriktade arbetskraftsutbildningen flyttas över till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. I fortsättningen krävs det som regel att undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnartillstånd för utbildningen, och tillståndet ger rätt att bara ordna utbildning i Finland. När den nya lagen träder i kraft kommer ministeriet inte att bevilja Stiftelsen Utbildning Nordkalotten anordnartillstånd, precis som det inte heller beviljar statens läroanstalter anordnartillstånd. Undervisnings- och kulturministeriet ska dock besluta vilka examina Stiftelsen Utbildning Nordkalotten kan ordna för att den ska kunna bevilja och ordna de examina och examensdelar som avses i lagen om yrkesutbildning.

Med stöd av en övergångsbestämmelse kommer verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten att också i fortsättningen finansieras med ett anslag från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde avsett för att främja sysselsättning, och inte inom ramen för finansieringssystemet enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Lagen om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice får en övergångsbestämmelse om detta. Enligt den får arbetskraftsmyndigheten anskaffa arbetskraftsutbildning vars syfte är avläggande av en yrkesexamen eller en examensdel hos Stiftelsen Utbildning Nordkalotten till och med den 31 december 2019, och efter detta datum om personens arbetskraftsutbildning har börjat senast nämnda datum. När övergångsbestämmelsen har gått ut ska det fattas ett separat beslut om fortsatta anslag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.

23 §. Examina och utbildning som ska anges i anordnartillståndet. Enligt 1 mom. ska de examina som utbildningsanordnaren har rätt att bevilja och för vilka utbildningsanordnaren kan ordna examensutbildning anges i anordnartillståndet. Bestämmelserna om anordnartillstånd avviker från den gällande lagstiftningen och tillståndet ger utbildningsanordnaren rätt att för varje examen som ingår i tillståndet utfärda examen, ordna de yrkesprov som behövs för att

påvisa kunnande och ordna den examensutbildning som behövs för att de studerande ska kunna avlägga examen.

Enligt 1 mom. innehåller anordnatillståndet dessutom bestämmelser om rätt att ordna handledande utbildning, det vill säga utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Precis som i nuläget är handledande utbildning en uppgift som anordnaren måste ansöka om särskilt.

Utöver examina och utbildning som avses i anordnatillståndet kan utbildningsanordnaren också ordna i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som hänför sig examina som omfattas av anordnatillståndet. Den typen av utbildning kan utbildningsanordnaren ordna direkt med stöd av tillståndet för examina och uppgiften behöver inte ansökas särskilt. Däremot kommer det inte längre att vara möjligt att bevilja anordnatillstånd enbart för utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen, det vill säga för yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen enligt den gällande lagstiftningen. I stället måste den som ordnar sådan utbildning alltid också ha anordnatillstånd för examensutbildning. Vidare ändras villkoren för anordnatillstånd så att utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen i fortsättningen alltid måste hänföra sig till de examina som ingår i anordnatillståndet. Det kan exempelvis vara yrkesskicklighet, kunnande eller utbildning som kompletterar eller fördjupar arbetsuppgifter inom branschen och som alltså ska hänföra sig till de aktuella examina. De föreslagna ändringarna betyder att en del av de som i dagsläget anordnar yrkesinriktad tilläggsutbildning måste ta ställning till om deras utbildningsverksamhet kan fortsätta i den nuvarande formen eller inte. Utbildningsanordnarna kan ansöka om ändring av anordnatillståndet för att det också ska inbegripa att ordna examina. I annat fall upphör deras rätt att ordna statligt finansierad utbildning när övergångsperioden i lagförslaget går ut.

Huvudregeln är att anordnatillstånd alltid beviljas för vissa examina och viss utbildning. Precis som i nuläget ska tillstånd dock också kunna beviljas för utbildning som förbereder för vissa yrken när det inte finns någon yrkesinriktad examen för dem i examensstrukturen. Därmed avses utbildning enligt 8 § 2 punkten som förbereder för yrkesuppgifter som yrkes- och trafikflygare, flygledare och förare i den spårbundna stadstrafiken. I 3 mom. föreskrivs det att anordnatillståndet för den här typen av utbildning också innehåller bestämmelser om rätten att ordna examina för utbildning som förbereder för yrkesuppgifter enligt 8 § 2 mom. I dessa fall kan utbildningen vara förknippad med extra villkor som ingår i andra myndigheters beslutanderätt. I sådana fall ger inte anordnatillstånd från undervisnings- och kulturministeriet ensamt rätt att ordna utbildningen. Exempelvis krävs det alltid att den som ordnar flygutbildning eller teoretisk utbildning inom området har tillstånd för flygutbildning av Trafiksäkerhetsverket.

I 3 mom. föreskrivs det att ett anordnatillstånd kan innehålla bestämmelser om rätten att vara ett i 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) avsett utbildningscentrum för utbildning inom grundläggande yrkeskompetens eller utbildningscentrum som ger fortbildning. Redan nu anger anordnatillstånden denna rätt utan att det finns en särskild bestämmelse. För tydlighetens skull föreslås en explicit bestämmelse bli intagen i lagen. Utbildning för grundläggande yrkeskompetens får ges av de utbildningscentrum med anordnatillstånd som avses i denna lag, men också på grundval av 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare av ett utbildningscentrum som har bilskoletillstånd av Trafiksäkerhetsverket för förarutbildning som ger kör rätt för lastbil eller buss eller för fordonskombinationer av dem. Ett utbildningscentrum som har godkänts som utbildningscentrum för ut-

bildning för grundläggande yrkeskompetens får också ge fortbildning, om Trafiksäkerhetsverket har godkänt ett utbildningsprogram som ingår i fortbildningen.

Rätten att ordna examina och utbildning enligt anordnatillståndet gäller i första hand frivillig utbildning. Uppgiften att ordna arbetskraftsutbildning måste anställas särskilt. Enligt 4 mom. ska anordnatillståndet innehålla bestämmelser om rätt att ordna examina och utbildning som avses i 1 och 2 mom. som arbetskraftsutbildning. Examina och utbildning som ingår i anordnatillståndet får således ordnas som arbetskraftsutbildning. Enligt momentet kan ett anordnatillstånd avgränsas till att enbart gälla arbetskraftsutbildning. Tack vare undantagsbestämmelsen kan utbildningsanordnarna i förekommande fall bara ansöka om arbetskraftsutbildning som sin utbildningsuppgift. I sådana fall bedöms förutsättningarna för att få anordnatillstånd med avseende på möjligheterna att ordna arbetskraftsutbildning. Utbildningsuppgiften kan avgränsas till arbetskraftsutbildning om det är motiverat med hänsyn till de kriterier för anordnatillstånd som ingår i 28 §.

Uppgiften att ordna arbetskraftsutbildning beviljad av ministeriet är ett villkor för att utbildningsanordnaren ska kunna få finansiering för att ordna arbetskraftsutbildning. Inom ramen för uppgiften måste det ses till att det finns någon som ordnar arbetskraftsutbildning i alla delar av landet och att utbildningsanordnarna har fullgoda förutsättningar och specialkompetens för att ordna yrkesutbildning som arbetskraftsutbildning. Enligt bestämmelsen ska undervisnings- och kulturministeriet höra arbets- och näringsministeriet innan beslut fattas om sådan rätt som avses i momentet. Genom att höra arbets- och näringsministeriet säkerställs det att arbets- och näringspolitiska och arbets- och näringsstrategiska aspekter beaktas när tillstånd beviljas för att ordna arbetskraftsutbildning.

Som regel ska en utbildningsanordnare kunna ordna examina och utbildning som ingår i anordnatillståndet inom sitt verksamhetsområde och enligt kompetensbehovet i övrigt, om det inte ingår särskilda villkor eller skyldigheter i anordnatillståndet. Enligt 4 mom. ska utbildningsanordnaren och arbets- och näringsförvaltningen avtala om ordnandet av arbetskraftsutbildning. Arbets- och näringsbyrån står för antagningen av studerande till arbetskraftsutbildning. Följaktligen krävs det praktiskt taget alltid att parterna avtalar om hur arbetskraftsutbildning ska ordnas. Utbildningsanordnaren avtalar med arbets- och näringsförvaltningen om hur examina, examensdelar och annan utbildning ska ordnas. Dessutom fastställer ministeriet i sitt prestationsbeslut för det målinriktade antalet studerandeår volymen för arbetskraftsutbildningen vad beträffar utbildningsanordnare med tillstånd för att ordna arbetskraftsutbildning.

Enligt de gällande bestämmelserna innehåller anordnatillstånd för grundläggande yrkesutbildning rätt att ordna utbildningen som läroavtalsutbildning. I anordnatillstånd för tilläggsutbildning regleras antalet läroavtal. I dagsläget har utbildningsanordnarna rätt att ordna läroavtalsutbildning inom alla utbildningsområden, om de har anordnatillstånd för läroavtalsutbildning. I fortsättningen kommer rätten att ordna läroavtalsutbildning inte längre att regleras särskilt i anordnatillståndet, utan utbildningsanordnaren ska kunna ordna läroavtalsutbildning för examina som ingår i anordnatillståndet direkt på grundval av tillståndet. Som regel ska utbildningsanordnaren inte kunna ordna examensinriktad läroavtalsutbildning som inte ingår i anordnatillståndet och inte heller anskaffa sådan utbildning av någon annan utbildningsanordnare eller någon annan aktör. Angående ett utvidgat uppdrag om att ordna läroavtalsutbildning utfärdas i 27 § 1 mom. i lagförslaget.

24 §. Undervisnings- och examensspråk. Enligt 1 mom. anges utbildningsanordnarens undervisnings- och examensspråk i anordnatillståndet. I 2 och 3 mom. föreskrivs det närmare vad som avses med undervisnings- och examensspråk.

I 2 mom. finns det bestämmelser om undervisningsspråk. Utbildningsanordnaren ska meddela undervisning på de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. Undervisningsspråket kan vara finska, svenska eller samiska. Precis som i dagsläget kan utbildningsanordnaren vara tvåspråkig med finska och svenska som undervisningsspråk. Enligt 11 § i lagen om yrkesinriktad grundutbildning kan också romani eller teckenspråk var undervisningsspråk. Men varken romani eller teckenspråk brukar anges som undervisningsspråk i anordnartillståndet, utan de är språk som utbildningsanordnaren kan meddela en del av undervisningen på allt efter de studerandes behov. Följaktligen ändras formuleringen i enlighet med detta.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan utbildningsanordnaren utöver de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet meddela undervisning på det andra inhemska språket, romani, teckenspråk eller något främmande språk. Med det andra inhemska språket avses beroende på vilket språk som anges i anordnartillståndet antingen finska eller svenska. Med främmande språk avses övriga språk.

Den nya bestämmelsen ger mer flexibla möjligheter än den gällande lagstiftningen att meddela undervisning på andra språk utöver de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. Utbildningsanordnaren är dock skyldig att alltid meddela undervisning på de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. Inga andra språk anges i tillståndet utan utbildningsanordnaren kan själva bestämma om undervisning ges på andra språk. Om det i anordnartillståndet anges examensspråk för enskilda examina enligt vad som föreskrivs i 3 mom., bör som regel examensutbildningen också ges på det språket.

I 3 mom. ingår det bestämmelser om examensspråk. Med examensspråk avses det språk som en studerande kan avlägga examen, en examensdel eller handledande utbildning på. Rent praktiskt avses med examensspråk det språk som den studerande kan avlägga yrkesprovet på eller i övrigt visa sitt kunnande på. Också examensbetyg och andra betyg utfärdas på examensspråket.

En utbildningsanordnares examensspråk är alltid de undervisningsspråk enligt 2 mom. som anges i anordnartillståndet. Om utbildningsanordnaren också meddelar undervisning på andra språk, som inte är examensspråk, ska den studerande avlägga examen på examensspråket oberoende av vilket språk som är undervisningsspråk. När undervisningen har meddelats på teckenspråk, kan den studerande visa sitt kunnande i examen på teckenspråk som sitt modersmål.

Enligt bestämmelsen kan anordnartillståndet också ange övriga språk för enskilda examina eller för handledande utbildning. Det betyder att utbildningsanordnarna kan ansöka om rätt att ordna enskilda examina på främmande språk. Då är examensspråket ett annat språk, exempelvis engelska, än det undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. De studerande kan i dessa fall avlägga examen, det vill säga avlägga yrkesprov, på det examensspråket och utbildningsanordnaren utfärdar examensbetyget på det språket.

25 §. Verksamhetsområde. I överensstämmelse med gällande bestämmelser ska det i tillståndet för grundläggande yrkesutbildning anges i vilka kommuner utbildningsanordnaren kan ordna utbildning. Däremot finns det inga bestämmelser om verksamhetsområden för yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen ska utbildningsanordnarens verksamhetsområde anges i anordnartillståndet, det vill säga det område vars kompetensbehov utbildningsanordnaren i första hand ska svara på. Inom verksamhetsområdet är utbildningsanordnaren skyldig att ordna examina och utbildning i överensstämmelse med kompetensbehovet.

Verksamhetsområdet kan vara en enskild kommun, en grupp av kommuner, ett landskap eller flera landskap. Ett verksamhetsområde bestående av flera kommuner innebär att utbildningsanordnaren är skyldig att ordna utbildning enligt utbildnings- och kompetensbehovet i hela området, men inte i varje kommun. I anordnartillståndet kan dock inom ramen för verksamhetsområdet en viss kommun eller vissa kommuner anges som den kommun eller de kommuner där utbildningsanordnaren ska ordna utbildning. I tillståndet kan det dessutom anges att utbildningsanordnaren är skyldig att i verksamhetsområdet eller i en del av området, exempelvis i en enskild kommun, genomföra en viss examensutbildning. En del utbildningsanordnare kan ha hela riket som sitt verksamhetsområde om de exempelvis är specialiserade på en viss bransch eller en särskild kundgrupp. För att kunna tillgodose utbildningsbehoven flexibelt ska utbildningsanordnarna emellertid kunna ordna examina och utbildning också på andra ställen i landet, dock inte i landskapet Åland. Examina ska också kunna ordnas utomlands som uppdragsutbildning enligt 33 § eller examensutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet enligt 35 §.

För omdefinitionen av verksamhetsområde talar det faktum att yrkesutbildning i allt större omfattning kan ordnas på arbetsplatser och i digitala inlärningsmiljöer, och inte bara på utbildningsanordnarnas läroanstalter och verksamhetsställen. Utbildningen är således mindre bunden till var läroanstalterna och verksamhetsställena finns fysiskt. Dessutom går det idag att mer heltäckande se till att utbildningsutbudet inom olika branscher tillgodose arbetslivsbehoven i olika delar av landet. Följaktligen kan utbildningsanordnarna inom ramen för sitt tillstånd flexibelt inrikta utbudet på examina och utbildning utifrån det aktuella kompetens- och utbildningsbehovet och behoven bland olika typer av kunder.

26 §. Studerandeår. Den kvantitativa regleringen i anordnartillstånden får en enhetlig prestationsenhet, *studerandeår*, för alla examina och utbildningar. En definition av studerandeår ingår i den nya 32 b § i finansieringslagen. Den föreslagna bestämmelsen föreskriver om minimiantalet studerandeår för utbildningsanordnarna. Enligt 32 c § 1 mom. i den lagen ska undervisnings- och kulturministeriet årligen besluta om målet för antalet studerandeår per finansår för utbildningsanordnaren. Målet får inte vara lägre än det minimiantal som nämns i anordnartillståndet. Syftet med minimiantalet är att skapa en förutsebar ram för volymen på utbildningsanordnarens verksamhet. Minimiantalet är samtidigt ett sätt att säkerställa en förutsägbar nivå på basfinansieringen eftersom basfinansieringen enligt det föreslagna 32 d § 1 mom. i finansieringslagen bestäms utifrån antalet målinriktade studerandeår, och antalet får således inte vara lägre än antalet studerandeår i anordnartillståndet.

Som regel kan utbildningsanordnaren bestämma fritt hur utbildningsutbudet fördelas inom ramen för det målinriktade antalet studerandeår. Anordnartillståndet kan dock av särskilda skäl som hänför sig till kompetensbehovet eller ordnandet av utbildning innehålla bestämmelser om antalet studerandeår för en viss examen eller utbildning. Med stöd av denna bestämmelse kan man exempelvis bestämma hur många studerandeår de utbildningsanordnare maximalt får som har en avgränsad uppgift bestående av krävande särskilt stöd. Man kan också begränsa volymen på en viss examen, om det bedöms att det annars ordnas fler examina än det behövs för att tillgodose behovet i hela landet eller på det regionala planet. Kvantitativa restriktioner för vissa examina eller utbildningar kommer dock inte att tillämpas annat än i undantagsfall.

27 §. Övriga rättigheter, skyldigheter, villkor och uppgifter som ska anges i ett anordnartillstånd. Anordnartillståndet kan i förekommande fall reglera andra rättigheter, skyldigheter och villkor samt utvecklingsuppgifter och andra uppgifter. Bestämmelser om detta finns i 27 §.

Enligt 1 mom. kan ett anordnartillstånd innehålla bestämmelser om rätten att ordna alla examina som ingår i den i 6 § avsedda examensstrukturen i form av läroavtalsutbildning, alltså också andra examina och utbildningar än de som anges i anordnartillståndet. Det är en så kallad utvidgad uppgift att ordna läroavtalsutbildning. I sådana fall ordnas examina och utbildning alltid i form av i 30 § avsedd anskaffning av utbildning, om utbildningsanordnaren saknar tillstånd att ordna utbildningen. Den utvidgade uppgiften att ordna läroavtalsutbildning skiljer sig från rätten enligt 30 § 1 mom. att anskaffa enskilda examensdelar eller utbildningar för att ge de studerande individuella valmöjligheterna. Det hänger samman med att man inom ramen för den utvidgade utbildningsuppgiften utifrån den studerandes behov också kan skaffa hela examina eller vilka examensdelar som helst i form av läroavtalsutbildning oberoende av vilka examina som anges i utbildningsanordnarens tillstånd. Inom ramen för ett utvidgat uppdrag att ordna läroavtalsutbildning ska det vara möjligt att oavsett vilka examina som ingår i anordnartillståndet skaffa som läroavtalsutbildning utbildning enligt punkt 1 i 8 § som fördjupar eller kompletterar.

Rätt till utvidgad uppgift att ordna läroavtalsutbildning beviljas en utbildningsanordnare på ansökan utifrån de allmänna förutsättningarna enligt 28 § för att bevilja anordnartillstånd. När ansökan behandlas tas det särskild hänsyn till att tillgången till läroavtalsutbildning för varje examen är tillräckligt stor i hela landet och på det regionala planet. Dessutom beaktas det att de studerande och arbets- och näringslivet ska ha tillräckligt stora och flexibla möjligheter att anlita läroavtalsutbildning på sina bostadsorter och i sina verksamhetsområden. Utbildningsanordnarna förväntas ha det kunnande om serviceprocesserna i läroavtalsutbildning som krävs för att kunna fullgöra en utvidgad uppgift att ordna läroavtalsutbildning. Vidare ska utbildningsanordnaren ha fullgoda resurser för att kunna utföra uppgiften samt fungerande och övergripande arbetslivskontakter och arbetslivsservice. Dessutom ska utbildningsanordnarna ha operativa förutsättningar för att skaffa den läroavtalsutbildning som krävs för uppgiften.

I överensstämmelse med 30 § 2 mom. ska en utbildningsanordnare med en utvidgad uppgift att ordna läroavtalsutbildning svara för att de anskaffade examina, examensdelarna och utbildningarna ordnas enligt vad som föreskrivs i lag. Däremot är det den utbildningsanordnare som läroavtalsutbildning skaffas av och som således har tillstånd att ordna examen som ska bedöma de studerandes kunnande och utförda betyg.

Enligt 2 mom. kan anordnartillståndet innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens skyldighet att ordna de examina och den handledande utbildning som avses i anordnartillståndet för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd enligt 65 § och att sköta utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som anknyter till särskilt stöd. Bestämmelsen stämmer överens med 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning, som föreskriver om särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning. Precis som i dagsläget ska en uppgift med krävande särskilt stöd kunna ges av de så kallade specialyrkesläroanstalterna eller i form av en avgränsad uppgift också av andra utbildningsanordnare. Specialyrkesläroanstalterna är utbildningsanordnare med ett utbildningsutbud som är inriktat på studerande som behöver krävande särskilt stöd. Om särskilt stöd ges i form av en avgränsad uppgift, anges det i anordnartillståndet hur många studerandeår anordnaren högst får använda för uppgiften.

Krävande särskilt stöd kan innefatta examensutbildning och handledande utbildning. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ska alltid ordnas på grundval av uppgiften att ge krävande särskilt stöd. Enligt formuleringen handlar det om en skyldighet att ordna krävande särskilt stöd, men i själva verket beviljas utbildningsanordnaren uppgifter efter ansökan. Utbildningsanordnaren är dock skyldig att genomföra uppgiften om den anges i anordnartillståndet.

Enligt 3 mom. kan anordnartillståndet innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens rätt att ordna utbildning vid en internatskola och fängelseundervisning. Redan nu ingår rätten att ordna internatutbildning i anordnartillstånden. Däremot har rätten att ordna fängelseutbildning inte tidigare ingått i anordnartillstånden, utan utbildningsanordnarna har själva kunnat bestämma att de ordnar sådan utbildning. Finansieringen kommer att motiveras med utbildning vid internatskola och fängelseundervisning. Därför är det befogat att rätten att ordna den typen av utbildning och undervisning anges i anordnartillstånden. När rätten att ordna fängelseundervisning finns inskriven anordnartillståndet, säkerställs tillgången till undervisningen. Rätten att ordna utbildning vid en internatskola och fängelseundervisning beviljas på ansökan.

Enligt 4 mom. kan det i anordnartillståndet bestämmas om andra skyldigheter, om tryggheten av tillgången till utbildning eller andra orsaker som hänför sig till ordnande av examina och utbildning förutsätter det. Det kan avse att ordna en viss examen eller en skyldighet att ordna utbildning för personer som gått ut den grundläggande utbildningen. Skyldigheterna åläggs huvudsakligen när det anses att andra åtgärder inte kan säkerställa exempelvis ett tillräckligt stort utbud på en viss examen och utbildning som förbereder för den eller om utbildningsutbudet inte räcker till för att säkerställa att de som har gått ut den grundläggande utbildningen kommer in på utbildning på andra stadiet. De skyldigheter som ingår i bestämmelsen ska anges på initiativ av undervisnings- och kulturministeriet, men ministeriet hör och förhandlar med utbildningsanordnaren innan skyldigheterna införs.

Dessutom kan anordnartillståndet innehålla bestämmelser om villkor för ordnandet av examina och utbildningar samt bestämmelser om utvecklingsuppgifter och andra uppgifter. Villkor för uppgifter att ordna examina och utbildningar kan exempelvis vara att förbättra kvaliteten på ordnandet av utbildning, eller villkoren kan hänföra sig till utbildningsanordnarens verksamhet. För att en viss uppgift i anordnartillståndet ska fortsätta måste anordnaren först uppfylla de uppställda villkoren. En utbildningsanordnare kan exempelvis beviljas rätten att ordna en viss examen eller någon annan särskild uppgift för viss tid på de villkor som sägs här. De villkor som avses i bestämmelsen ska införas på initiativ av undervisnings- och kulturministeriet.

Utvecklingsuppgifter kan bland annat vara att främja utvecklingen i hela landet inom en viss bransch eller beträffande en viss examen eller att utbildningsanordnarna ska gå in för att samarbeta. En utvecklingsuppgift kan bland annat hänföra sig till att förbättra utbildningen för människor med invandrarbakgrund eller att utveckla arbetslivet. Andra liknande uppgifter kan vara att ordna utbildning för idrottare. Utvecklingsuppgifter och andra uppgifter anges i tillståndet på ansökan av utbildningsanordnaren.

De skyldigheter, villkor och uppgifter som avses i 4 mom. ska hänföra sig till de examina och utbildningar som anges i anordnartillståndet.

28 §. Förutsättningar för beviljande av anordnartillstånd. Paragrafen har bestämmelser om förutsättningar för att bevilja tillstånd att ordna examina och utbildning. Precis som i nuläget beviljas anordnartillstånd efter ansökan. De sökande ska uppge vilken uppgift att bevilja och ordna examina och vilken annan utbildning de ansöker om att ordna samt eventuella andra rättigheter och uppgifter de ansöker om. Vidare ska de beskriva utbildningsbehovet och sina förutsättningar för att fullgöra uppgiften.

En förutsättning för att beviljas anordnartillstånd är att den ansökta verksamheten för att ordna examina och utbildning tillgodoser ett rikstäckande, branschspecifikt eller regionalt kompetensbehov. Behovet bedöms med hänsyn till prognostiseringen av kompetensbehovet och till-

gången till utbildning. Bedömningarna ska fokusera på bland annat befolknings- och studerandeunderlaget och på arbetskrafts- och kompetensbehoven. Dessutom ska hänsyn tas till skillnader mellan regionerna och förändringar i näringsstrukturen, benägenhet att söka in till utbildning och befintligt utbildningsutbud. Examina eller utbildning får inte heller i fortsättningen ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. Det betyder emellertid inte att utbildningsanordnarna aldrig kan få ett överskott i verksamheten. Men verksamheten bör inte generera ekonomiska fördelar för delägarna i ett aktiebolag eller för andra som är engagerade i eller driver verksamheten. I stället ska tillgångarna användas till att ordna, utveckla och investera i yrkesutbildningen.

I 2 mom. ingår förutsättningar som den sökande ska uppfylla för att få anordnatillstånd. Villkoren avser att säkerställa att den som får tillstånd har tillräckligt stort kunnande, fullgoda resurser och tillräckligt omfattande arbetslivs- och näringslivskontakter för att fullgöra uppgiften i anordnatillståndet med framgång. Uppgiften att ordna statsandelsfinansierade examina och anknyttande utbildning måste utföras högkvalitativt, effektivt och verkningsfullt.

Med avseende på de ekonomiska förutsättningarna är det av stor betydelse att den sökande har fullgod likviditet och soliditet för att kunna tillhandahålla högkvalitativ utbildning, utveckla verksamheten, göra investeringar som är nödvändiga för att driva verksamheten och klara av oförutsedda förändringar till följd av kostnadseffekter, exempelvis rimliga variationer i antalet studerande.

För att kunna uppfylla de operativa förutsättningarna och för att fullgöra utbildningsuppgiften effektivt, verkningsfullt och högkvalitativt måste den sökande ha utbildningspersonal som uppfyller behörighetskraven, tidsenliga pedagogiska processer och stödprocesser som uppfyller kraven på kompetensbaserad och kundorienterad verksamhet samt ändamålsenliga inlärningsmiljöer där utbildningsuppgiften kan fullgöras. Därutöver ska den sökande ha nödvändig professionell expertis för att ordna examina. Det betyder att den sökande ska kunna visa att den har fullgod expertis och tillräckligt omfattande arbetslivskontakter som anknyter till examenssystemen och examina. Vidare ska den sökande kunna påvisa att den har fungerande kvalitetsledningssystem för att säkerställa och förbättra kvaliteten på verksamheten. Dessutom kräver 126 § i denna lag att utbildningsanordnaren regelbundet utvärderar verksamheten och förbättrar sina kvalitetsledningssystem. Den sökande ska också ha tillgång till de lokaler, redskap och inlärningsmiljöer som krävs för omfattningen och arten av utbildningsuppgiften. Om en sökande inte har ordnat utbildning innan tillstånd beviljas, beaktas den sökandes planer för att uppfylla de föreskrivna villkoren i tillståndsprcessen.

Undervisnings- och kulturministeriet har alltid prövningsrätt när tillstånd beviljas. Ministeriet har dock inte helt fri prövningsrätt utan det ska enligt 3 mom. i samband med att anordnatillstånd beviljas se till att tillstånden bildar en helhet som säkerställer tillräckligt stor tillgång till yrkesutbildning.

I 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Bestämmelser om de förfaranden som hänför sig till sökande av anordnatillstånd, om de handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan och om närmare förutsättningar för att bevilja anordnatillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 25 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesbildning ska tillstånd för att vara anordnare av yrkesutbildning sökas senast ett år före den planerade undervisningsstarten. I förekommande fall kan ministeriet behandla en ansökan som kommer in senare. I ansökan ska den sökande redogöra för varför utbildningen behövs och hur de övriga förutsättningarna för att få tillstånd är uppfyllda. Genom förordning av statsrådet kan det också utfärdas bestämmelser om att begära yttrande av någon annan myndighet. Tanken är att

yttrande om förutsättningarna att ordna examina ska begäras av arbetslivskommissionen när en ansökan om tillstånd behandlas. Yttrande från en annan myndighet kan också behövas exempelvis när en utbildningsuppgift ansöks för arbetskraftsutbildning eller fängelseundervisning. Enligt 23 § 4 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet höra arbets- och näringsministeriet innan beslut fattas om tillstånd för att ordna arbetskraftsutbildning.

29 §. Ändring och återkallande av anordnartillstånd. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om ändring och återkallande av anordnartillstånd. Vanligen ändras eller återkallas ett anordnartillstånd på ansökan av utbildningsanordnaren. Bestämmelser om detta finns i 1 mom.

I vissa fall kan ministeriet dock ändra anordnartillståndet på initiativ av en myndighet. En del av fallen beror på utomstående faktorer och vissa andra på utbildningsanordnarens agerande. Bestämmelser om ändringar av anordnartillståndet som beror på utomstående faktorer ingår i 2 mom. Bestämmelser om ändring och återkallande av anordnartillstånd på initiativ av en myndighet finns i 3 mom. Undervisnings- och kulturministeriet får information om behovet av att ändra eller återkalla ett tillstånd på flera olika sätt. Det kan exempelvis komma fram vid inspektioner av utbildningsanordnarens verksamhet. Vid arbetskraftsutbildning kan behovet komma fram via anmälan från arbets- och näringsförvaltningen.

Ett anordnartillstånd kan ändras på de grunder som anges i 2 mom, men det går inte att återkalla hela tillståndet. Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra ett anordnartillstånd för det första om ordnandet av examina och utbildning i betydande grad avviker från kompetensbehoven. En sådan situation kan uppstå om utbildningsbehovet förändras i betydande grad jämfört med läget när tillståndet beviljades eller om den bedömning av utbildningsbehovet som gjordes när tillståndet beviljades i väsentlig grad avviker från det behov som påvisas genom data om utfallet, exempelvis hur många som sökt in till utbildningen, eller om verksamhetsområdet.

För det andra kan ministeriet med ett ensidigt beslut ändra anordnartillståndet om andra särskilda skäl som hänför sig till ordnandet av examina och utbildning eller statsfinansiella skäl förutsätter det. Ändringar i anordnartillståndet kan också bli aktuella exempelvis om det sker omställningar bland anordnarna av yrkesutbildning och omställningarna har stora regionala eller rikstäckande verkningar för yrkesutbildningen.

Enligt 2 mom. kan anordnartillståndet ändras utan ansökan också när statsfinansiella skäl kräver det. Minskade anslag till yrkesutbildningen till följd av anpassningsåtgärder i de offentliga finanserna kan leda till att utbildningsanordnaren får sämre förutsättningar att ordna högkvalitativ utbildning. I sådana fall kan det vara nödvändigt att ändra i synnerhet bestämmelsen om det minsta antalet studerandeår för att säkerställa att det finns betryggande anslag för att ordna utbildningen.

Utbildningsanordnaren måste uppfylla villkoren för tillstånd också efter att ha fått tillstånd. Enligt 3 mom. kan undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan ändra eller återkalla ett anordnartillstånd, om de examina eller den utbildning som anges i tillståndet inte längre ordnas. Detsamma gäller om de examina eller den utbildning som ordnats eller utbildningsanordnarens verksamhetsförutsättningar inte längre uppfyller de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges i 28 §, eller om examina eller utbildningen annars väsentligen ordnas i strid med denna lag eller med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Samtidigt betyder detta att utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna exempelvis vissa examina, examensutbildning eller någon annan tillståndspliktig utbildning är kraftigt försämrade. Samma situation kan uppstå om utbildningsanordnaren inte ordnar examina eller utbild-

ning i överensstämmelse med Utbildningsstyrelsens examens- och utbildningsgrunder. Det samma gäller om utbildningsanordnarens lokaler eller personalens behörighet inte längre uppfyller förutsättningarna för att ordna högkvalitativa examina, högkvalitativ examensutbildning eller annan utbildning av hög kvalitet.

I de fall som avses i 3 mom. får ett anordnartillstånd ändras eller återkallas för en viss examen eller utbildning eller beträffande andra föreskrifter, om bristerna bara gäller vissa delar av verksamheten. Ett anordnartillstånd får återkallas helt och hållet om bristerna betraktas som så stora att utbildningsanordnaren inte anses uppfylla förutsättningarna för tillstånd i något som helst hänseende.

Bestämmelser om hörande av utbildningsanordnaren och om andra förfaranden när anordnartillstånd ska ändras eller återkallas finns i förvaltningslagen, som är en allmän lag. I dessa fall ska allmänna rättssäkerhetsprinciper inom förvaltningen följas, till exempel likabehandling, proportionalitet och ändamålsbundenhet. I 4 mom. föreskrivs det om särskild skyldighet för undervisnings- och kulturministeriet att höra berörda parter när anordnartillstånd ändras eller återkallas. Undervisnings- och kulturministeriet ska ge utbildningsanordnaren tillfälle att avhjälpa de brister som avses i 3 mom. innan anordnartillståndet ändras eller återkallas. På grundval av 3 mom. kan ett tillstånd således inte ändras eller återkallas bara för att utbildningsanordnaren eventuellt har hörts. I stället måste utbildningsanordnaren ges tillräckligt mycket tid för att avhjälpa bristerna eller lägga fram en plan för att rätta till dem. Utbildningsanordnaren är dock skyldig att utan onödigt dröjsmål vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. Om de inte kan rättas till genast, ska utbildningsanordnaren lägga fram en realistisk plan för åtgärderna. Undervisnings- och kulturministeriet ska bedöma hur acceptabel planen är innan det fattar beslut om anordnartillståndet. Trots att utbildningsanordnaren har vidtagit åtgärder eller lagt fram en plan får ministeriet ändra eller återkalla tillståndet, om det bedömer att åtgärderna eller planen inte räcker till eller att planen inte är genomförbar.

Vidare föreskriver 4 mom. att undervisnings- och kulturministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet innan ett tillstånd att ordna arbetskraftsutbildning ändras eller återkallas. I 23 § 4 mom. åläggs undervisnings- och kulturministeriet skyldighet att höra arbets- och näringsministeriet när ministeriet ska bevilja anordnartillstånd för arbetskraftsutbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet ska enligt 4 mom. i samband med beslut som gäller återkallande av ett anordnartillstånd se till att tillräcklig tillgång till yrkesutbildning inte äventyras. Bestämmelsen motsvarar 28 § 3 mom., som föreskriver att undervisnings- och kulturministeriet i samband med beslut som gäller beviljande av anordnartillstånd ska se till att tillstånden bildar en helhet som säkerställer tillräcklig tillgång till yrkesutbildning. Ändring eller återkallande av ett anordnartillstånd får följaktligen inte äventyra de samlade tillstånd som säkerställer tillräcklig tillgång till yrkesutbildning.

30 §. Anskaffning av utbildning. Paragrafen har bestämmelser om utbildningsanordnarens rätt att anskaffa examina och utbildning. På så sätt kan utbildningsanordnaren komplettera sitt eget utbildningsutbud. Bestämmelsen tillåter dock inte att en utbildningsanordnare med anordnartillstånd själv slutar ordna utbildning. Bestämmelser om anskaffande av utbildning finns i 10 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning. De föreslagna bestämmelserna är mer exakta än de gällande bestämmelserna vad beträffar de fall när utbildningsanordnaren har rätt att anskaffa utbildning.

En utbildningsanordnare kan skaffa delar av en examen eller utbildning som förbereder till examensutbildning för dessa som anges i anordnartillståndet, övrig utbildning enligt anordnar-

tillståndet samt i 27 § 1 mom. avsedd läroavtalsutbildning. Möjligheten att skaffa delar av en examen som anges i anordnartillståndet betyder att utbildningsanordnaren inte själv behöver ordna exempelvis alla valbara examensdelar som ingår i examensgrunderna, utan anordnaren kan skaffa dem av någon annan utbildningsanordnare. Bestämmelsen tillåter bara att utbildningsanordnaren anskaffar en hel examensdel- eller utbildning enligt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna inom ett visst delområde av examensdelen. Paragrafen anger ingen exakt gräns för hur stor andel av en examensdel en utbildningsanordnare kan anskaffa från en annan utbildningsanordnare. Huvudregeln är dock att en utbildningsanordnare själv ska ordna åtminstone de obligatoriska delarna enligt examensgrunderna.

Som övrig utbildning enligt anordnartillståndet avses till exempel handledande utbildning och delar av denna samt annan utbildning som ordnas enligt anordnartillståndet. Inom ramen för den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren även i anknytning till examen enligt 8 § 1 mom. i denna lag kunna skaffa utbildning som fördjupar och kompletterar yrkeskunnande.

Enligt 27 § 1 mom. kan ett anordnartillstånd innehålla bestämmelser om rätten att ordna alla examina som ingår i den i 6 § avsedda examensstrukturen i form av i 30 § avsedd anskaffning av utbildning. Denna utvidgade uppgift att ordna läroavtalsutbildning ska alltid genomföras i form av anskaffning av utbildning, om det inte i utbildningsanordnarens tillstånd ingår rätt att bevilja den examen som avses.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en utbildningsanordnare skaffa utbildning av en annan anordnare av yrkesutbildning eller övrig utbildning, av någon annan offentlig aktör eller av någon annan privat sammanslutning eller stiftelse. Med anordnare av övrig utbildning avses exempelvis anordnare av gymnasieutbildning eller en högskola. I överensstämmelse med reglerna för examensuppbyggnaden kan en yrkesinriktad examen innehålla exempelvis studier som ingår i gymnasieutbildning eller studier vid yrkeshögskola. I sådana fall anskaffas studierna från en anordnare som ordnar sådana studier. Också i fortsättningen ska det precis som nu vara tillåtet att kombinera yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning, det vill säga att avlägga så kallad dubbelexamen. Enligt 30 § kan en utbildningsanordnare anskaffa undervisning för gymnasieutbildning av en utbildningsanordnare som ordnar sådan undervisning. I dessa fall avlägger de studerande dubbelexamen inom ramen för finansieringssystemet inom yrkesutbildningen. Det betyder att anslag enligt finansieringssystemet beviljas den som ordnar yrkesutbildning, som i sin tur anskaffar, det vill säga köper, utbildning av någon som ordnar gymnasieutbildning. Studerande inom yrkesutbildningen räknas då inte in i finansieringen av gymnasieutbildningen. Genomförda gymnasiestudier införlivas i yrkesinriktad grundexamen via identifiering och erkännande av kunnande. Gymnasiestudier kan inbegripas i en yrkesinriktad examen dels i gemensamma examensdelar, dels i valbara yrkesinriktade examensdelar enligt vad som föreskrivs i examensgrunderna.

Enligt bestämmelsen kan utbildning också anskaffas av någon annan offentlig aktör eller av en privat sammanslutning eller stiftelse, som tillhandahåller lämplig utbildning och andra tjänster. Bestämmelsen om anskaffning av utbildning förutsätter alltså inte att utbildning bara kan anskaffas av andra utbildningsanordnare som har anordnartillstånd.

Paragrafen föreskriver också om möjligheten att anskaffa annan utbildning än för de examina som ingår i anordnartillståndet. Enligt bestämmelsen kan utbildningsanordnaren dessutom, för att möjliggöra en studerandes individuella val, i samband med att examina och utbildning ordnas i enlighet med anordnartillståndet av de ovannämnda aktörerna även skaffa andra examens- och utbildningsdelar än sådana som anges i tillståndet samt skaffa stödåtgärder för för-

värvande av kunnande. Bestämmelsen är tänkt att tillämpas när en studerande har antagits att avlägga en viss examen som anges i anordnartillståndet, men den studerande utifrån sina individuella val i sin examen vill ta in en examensdel som inte ingår i utbildningsanordnarens anordnartillstånd. Bestämmelsen kan också tillämpas när en studerande antas för att avlägga enskilda examensdelar och alla delar inte ingår i utbildningsanordnarens anordnartillstånd. För att möjliggöra den studerandes individuella val kan utbildningsanordnaren i sådana situationer utöver sitt eget utbildningsutbud skaffa en eller flera examensdelar av någon annan utbildningsanordnare. Bestämmelsen anger ingen exakt gräns för hur stor andel av en examen eller en utbildning utbildningsanordnaren får skaffa. När det är fråga om en hel examen innehåller reglerna för uppbyggnaden av examensgrunden restriktioner för hur många delar av andra examina som får ingå i en examen. Om det däremot gäller enskilda examensdelar är en huvudregel att utbildningsanordnaren inom ramen för sitt anordnartillstånd måste kunna ordna minst hälften av den utbildning som ingår i den studerandes personliga plan för kunnandet.

Enligt bestämmelsen kan utbildningsanordnaren också skaffa stödåtgärder för förvärvande av kunnandet för att möjliggöra den studerandes individuella val. Med stödåtgärder avses annat kunnande än det som ingår i examens- eller utbildningsgrunderna, exempelvis färdigheter eller tjänster som förvärvas på arbetsverkstäder eller i någon annan stödverksamhet och som stöder deltagandet i examensutbildning och förhindrar att den studerande avbryter studierna. Den typen av tjänster kan produceras av till exempel offentliga aktörer samt sammanslutningar och stiftelser som tillhandahåller arbetsverkstäder och bedriver ungdomsarbete.

Vidare föreskriver paragrafen att en utbildningsanordnare kan skaffa bedömning av kunnandet enligt 53 § bara av en anordnare av yrkesutbildning som har beviljats anordnartillstånd eller av en anordnare av övrig utbildning som har beviljats ett motsvarande tillstånd. Med en anordnare av yrkesutbildning som har beviljats anordnartillstånd avses en anordnare som har rätt att ordna och bevilja den examen som avses. Med en anordnare av övrig utbildning som har beviljats ett motsvarande tillstånd avses exempelvis en anordnare av gymnasieutbildning eller en yrkeshögskola. Med anordnartillstånd får utbildningsanordnaren rätt att bevilja examen och samtidigt rätt att bedöma kunnandet i examensdelar. Bedömning av kunnandet är en offentlig förvaltningsuppgift som enligt grundlagen kan åläggas någon annan än en myndighet endast genom lag eller med stöd av lag. Avsikten med bestämmelsen är att förhindra att en utbildningsanordnare som har anordnartillstånd genom att skaffa utbildning kan delegera en offentlig förvaltningsuppgift som den har fått via anordnartillståndet till någon annan. Bedömningen av kunnandet i en examensdel kan alltså alltid bara göras av en utbildningsanordnare som har anordnartillstånd eller ett motsvarande tillstånd för uppgiften.

Om utbildningsanordnaren skaffar gymnasieutbildning eller högskoleutbildning ska bedömningen göras enligt lagstiftningen om de utbildningsformerna. Kunnande som förvärvats via gymnasieutbildning eller högskoleutbildning måste dock erkännas som en del av en yrkesinriktad examen antingen som en yrkesinriktad eller en gemensam examensdel. Som regel gör en anordnare av yrkesutbildning en bedömning av kunnandet på det sätt som föreskrivs i denna lag och en bedömning som har gjorts i någon annan utbildningsform införlivas automatiskt i bedömningen av kunnandet för en yrkesinriktad examen. Enligt 47 § 3 mom. kan Utbildningsstyrelsen dock meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av identifieringen och erkännandet av kunnande samt omvandlingen av vitsord. Med en föreskrift av Utbildningsstyrelsen säkerställs således samordnade förfaranden för identifiering och erkännande av kunnande i de vanligaste fallen av erkännande, exempelvis när gymnasiestudier erkänns som en del av yrkesinriktad grundutbildning.

Enligt 2 mom. svarar utbildningsanordnaren för att examina, examensdelar och utbildningar som anordnaren skaffar ordnas i enlighet med denna lag. För anskaffning av utbildning gäller det som utbildningsanordnarna eller en annan sammanslutning eller en stiftelse kommer överens om. Föreskrifter om formerna för att övervaka kvaliteten på utbildningen kan tas in i avtalen för anskaffning av utbildning. Utbildningsanordnarna är vad beträffar deras studerande skyldiga att fatta de administrativa beslut som avses i lagen om yrkesutbildning. Den aktör som en utbildningsanordnare skaffar utbildning av svarar i enlighet med anskaffningsavtalet bara för undervisningen och åtgärder som direkt anknyter till den, bland annat bedömning av de studerande.

Examensbetyg eller betyg över avlagd examensdel får bara utfärdas av en utbildningsanordnare som enligt anordnartillståndet har rätt att ordna den examen som avses. Om en utbildningsanordnare skaffar hela examensdelar och bedömning av kunnandet av en annan utbildningsanordnare, är det den utbildningsanordnare som har bedömt kunnandet i examensdelen som på begäran av den studerande ska utfärda betyg över examensdelen. Även om den examen som en studerande avlägger innehåller examensdelar som den studerande har avlagt via anskaffad utbildning, är det den utbildningsanordnare som har upprättat den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, det vill säga har anskaffat utbildningen, som utfärdar examensbetyg. När utbildningsanordnaren har skaffat hela examen i form av läroavtalsutbildning på grundval av den utvidgade uppgiften enligt 27 § 1 mom. att ordna läroavtalsutbildning, är det den utbildningsanordnare som hela examen har anskaffats av, det vill säga som i anordnartillståndet getts rätt att ordna den examen som avses, som utfärdar examensbetyg.

De prestationer som ska beaktas i finansieringssystemet redovisas under den utbildningsanordnare som enligt 2 mom. svarar för att ordna utbildningen, det vill säga som skaffar utbildningen. Prestationer som ska räknas in är exempelvis studerandeår baserade på närvaro, examensdelar och examina som ska avläggas och element i genomslagsfinansieringen. För den utbildningsanordnare som utbildning skaffas av genererar anskaffning av utbildning inga som helst prestationer som måste beaktas.

31 §. Avgiftsbelagd serviceverksamhet. Rätten att bevilja de examina och ordna den examensutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning grundar sig på ett anordnartillstånd beviljas av undervisnings- och kulturministeriet. En förutsättning för att få tillståndet är bland annat att utbildningen inte får ordnas i vinstsyfte. Enligt 30 § kan utbildningsanordnaren i vissa situationer skaffa examina, examensdelar och examensutbildning av någon annan utbildningsanordnare. I denna paragraf föreskrivs det om rätt för den utbildningsanordnare som utbildning anskaffas av att ordna examina, examensdelar och examensutbildning som avses i denna lag i form av avgiftsbelagd serviceverksamhet. I övrigt får examina, examensdelar eller examensutbildning som förbereder för dem inte ordnas i form av avgiftsbelagd serviceverksamhet. I ett kompetensbaserat system regleras vanligen inte sätten för att förvärva kunnande. Följaktligen inskränker inte lagen utbildningsanordnarnas eller andra aktörers rätt att ordna annan utbildningsverksamhet än de examina, examensdelar eller examensutbildning som avses i denna lag i form av avgiftsbelagd serviceverksamhet. Det stämmer överens med nuvarande praxis.

Avgiftsbelagd serviceverksamhet genomförs utifrån uppdrag eller anbud. Prissättningen följer företagsekonomiska principer och därmed kan verksamheten uppvisa vinst för utbildningsanordnaren. I dagsläget har examensutbildning också sålts som avgiftsbelagd serviceverksamhet till arbets- och näringsförvaltningen i form av arbetskraftsutbildning. I fortsättningen kommer examensinriktad arbetskraftsutbildning att höra under undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Därför behövs det inte längre någon avgiftsbelagd serviceverksamhet i det hänseendet. Förslaget inskränker inte utbildningsanordnarnas möjligheter att i fråga om

annan utbildning än examensinriktad utbildning delta i anbudsförfaranden som ordnas av närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån och som avser utbildning som finansieras av dem.

I detta fall avses med avgiftsbelagd serviceverksamhet inte uppdragsutbildning enligt 33 § som vänder sig till studerande från länder utanför EU/EES eller examensutbildning enligt 35 § som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Bestämmelser om rätten att ordna sådana utbildningar ingår i 33 och 35 §.

32 §. Service- och produktionsverksamhet som stöder undervisningen. I likhet med den gällande lagen föreskriver paragrafen att utbildningsanordnaren också kan ha service- och produktionsverksamhet som stöder undervisning och ingår i anordnartillståndet. Syftet är att erbjuda de studerande en inlärningsmiljö som i så hög grad som möjligt motsvarar arbetslivet och dess omvärld. I den typen av arbetslivsinriktade inlärningsmiljöer kan de studerande fördjupa sig i och träna sig i de arbets- och verksamhetsprocesser som ingår i arbetslivet för att uppnå de krav på yrkesskicklighet eller de mål för yrkeskunnandet som ingår i examensgrunderna, helt och hållet eller i den omfattningen att de har tillräckligt stora grundläggande färdigheter och kunnande för utbildning på arbetsplatsen antingen via utbildningsavtal eller via läroavtal. Service- och produktionsverksamhet som stöder undervisning kan exempelvis finnas i läroanstaltens restaurang, frisersalong, bilverkstad, byggarbetsplats, bageri eller andelslag eller i övningsföretag som startas av de studerande. Det går att ta ut en avgift av kunderna för service- och produktionsverksamhet som stöder eller har nära samband med undervisningen. Målet är dock inte att verksamheten ska vara vinstbringande, och verksamheten får inte störa den konkurrensutsatta marknaden.

33 §. Uppdragsutbildning. I paragrafen föreskrivs det om möjlighet för utbildningsanordnare att ordna uppdragsutbildning. Bestämmelsen är ny och ingår inte i den gällande lagen om yrkesutbildning. Principerna för uppdragsutbildning motsvarar dock de principer som ingår i universitetslagen och yrkeshögskolelagen.

Enligt 1 mom. kan en utbildningsanordnare för en grupp av studerande ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning. Utbildningen kallas *uppdragsutbildning*. Uppdragsutbildning ska kunna ordnas flexibelt med hänsyn till utbildningsstrukturen och utbildningsinnehållet samt beställarens särskilda behov vad beträffar tidplaner för utbildningen. Bestämmelserna har inga inskränkningar vad gäller utbildningsstället, utan uppdragsutbildning kan ordnas i Finland eller någon annanstans, exempelvis i beställarens hemland. Bestämmelsen säger ingenting exakt om storleken på gruppen av studerande, men formuleringen indikerar att uppdragsutbildning inte kan ordnas för enskilda studerande och att privatpersoner inte kan vara beställare.

Beställare kan vara de finländska eller utländska aktörer som nämns i bestämmelsen. Exempelvis ett företag bestående av en eller flera utbildningsanordnare kan vara beställare. Företaget kan svara för försäljningen av utbildningstjänsterna till kunder i länder utanför EES. Följaktligen har företaget också ekonomiskt ansvar för utbildningsexporten.

Uppdragsutbildning får enligt 2 mom. inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbild-

ning får inte heller ordnas för personer som har ett EU-blåkort som avses i utlänningslagen, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om uppdragsutbildning i högskolelagarna. Det är utbildningsanordnaren som svarar för att samla en grupp studerande, anta studerande till utbildningen och reda ut de studerandes status.

34 §. Bestämmelser som tillämpas på uppdragsutbildning. På grund av uppdragsutbildningens natur är det varken relevant eller möjligt att tillämpa alla bestämmelser i lagen om yrkesutbildning. Paragrafen anger vilka bestämmelser som inte tillämpas på uppdragsutbildning.

Enligt 1 mom. tillämpas på uppdragsutbildning inte vad som i 24 § föreskrivs om undervisnings- och examensspråk, i 25 § om verksamhetsområde och i 26 § om minimiantalet studerandeår. I avtalet mellan utbildningsanordnaren och beställaren föreskrivs det vilka undervisnings- och examensspråk som ska användas. Uppdragsutbildning är inte bunden av det verksamhetsområde som anges i anordnartillståndet, utan utbildningen kan ordnas överallt i Finland eller i utlandet. Utbildningen behöver inte heller ordnas inom ramen för antalet studerandeår i anordnartillståndet eftersom den ordnas utifrån uppdrag och prissätts och finansieras enligt företagsekonomiska principer.

På uppdragsutbildning tillämpas enligt 2 mom. inte heller bestämmelserna i 4 kap., med undantag för bestämmelserna i 38 § 1 mom. om förutsättningar för antagning som studerande och bestämmelserna i 40 och 41 § om hinder för antagning som studerande och om information i anslutning till detta. Det är motiverat att dessa bestämmelser tillämpas på uppdragsutbildning eftersom syftet inte är att de studerande ska kunna avlägga examen utifrån lindrigare krav. Bestämmelserna motsvarar de principer som gäller för uppdragsutbildning inom högskolesektorn. Utbildningsanordnaren ska alltså ta reda på att de studerande uppfyller kraven på att bli antagna som studerande. I övrigt tillämpas inte bestämmelserna om att söka sig till utbildning, urvalskriterier och antagning som studerande i 4 kap. I stället svarar beställaren för och beslutar om dessa frågor, och beställer utbildning för sin studerandegrupp.

Enligt 3 mom. tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om personlig tillämpning på uppdragsutbildning, om inte utbildningsanordnaren och beställaren avtalar något annat. Avsteg från bestämmelserna om personlig tillämpning och anknytande förfaranden får således göras i ett avtal som beställarna ingår. Uppdragsutbildning bygger på ett avtal mellan utbildningsanordnaren och beställaren. Följaktligen är det befogat att de också kan avtala om hur tidigare förvärvat kunnande ska vägas in och hur förvärvande och påvisande av kunnande ska planeras. Kap. 6 om avläggande av examen och bedömning av kunnandet samt betyg ska alltid tillämpas på uppdragsutbildning eftersom bestämmelserna är av stor relevans för kvalitetssäkringen av avlagda examina.

Enligt 4 mom. tillämpas inte bestämmelserna i 7 kap., med undantag för bestämmelserna i 62 § 1 mom. om examensutbildningens innehåll, bestämmelserna i 64 § 2 mom. om anpassning av bedömningen av kunnandet och bestämmelserna i 66 § om avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet på uppdragsutbildning. I uppdragsutbildning bygger de studerandes rätt att få undervisning och handledning på avtal mellan utbildningsanordnaren och beställaren å ena sidan och mellan beställaren och den studerande å andra sidan. För kvalitetssäkringen av de examina och examensdelar som ordnas i form av uppdragsutbildning är det dock viktigt att utbildningsanordnaren enligt vad som föreskrivs i 62 § 1 mom. bestämmer om innehållet i utbildningen i överensstämmelse med examensgrunderna, även om innehållet i undervisningen och utbildningen i övrigt avtalas i uppdragsavtalet. Inte heller bestäm-

melsen om studier som stöder studiefärdigheterna i 63 § kommer att tillämpas på uppdragsutbildning eftersom studierna egentligen inte ingår i det kunnande som avses i examensgrunderna. De studerande har inte heller rätt att få särskilt stöd. Utbildningsanordnaren och beställaren kan dock i sitt avtal komma överens om att ordna särskilda stödåtgärder. Det ska dock gå att anpassa bedömningen av kunnandet enligt vad som sägs i 64 § 2 mom., om det är nödvändigt med avseende på den studerandes personliga mål och färdigheter. Dessutom får bestämmelsen i 66 § om avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet tillämpas på utbildningen. Avvikelser kan vara motiverade exempelvis beträffande kraven på språkkunskaper enligt examensgrunderna, om de till någon del är orimliga med tanke på den studerandes tidigare förvärvade kunnande.

Enligt 5 mom. tillämpas inte bestämmelserna i 70—79 § och 95 §, om uppdragsutbildningen ordnas någon annanstans än i Finland. I 70—79 § ingår det bestämmelser om utbildning som ordnas på arbetsplatsen. Enligt 69 § kan utbildningsanordnaren ordna i denna lag avsedd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och bestämmelsen ska alltid också tillämpas på uppdragsutbildning. I övrigt föreskriver 8 kap. om läroavtalsutbildning och utbildningsavtal, som i hög grad grundar sig på nationell lagstiftning. Det är inte rationellt att tillämpa bestämmelserna på någon annan uppdragsutbildning än den som ordnas i Finland. I 95 § föreskrivs det om de studerandes skyldighet att hemlighålla vad de får veta vid utbildning som ordnas på en arbetsplats.

Bestämmelserna enligt 9 kap. om trygg studiemiljö, indragning och återställande av studierätten och drogtest tillämpas på uppdragsutbildning. Även bestämmelserna om disciplin ska tillämpas. Regleringen motsvarar bestämmelserna om uppdragsutbildning inom högskolesektorn.

På uppdragsutbildning tillämpas inte bestämmelserna i 10 kap. om de studerandes skyldigheter, inte heller bestämmelserna om när studierätten börjar och upphör och temporär indragning av studierätten tillämpas, eftersom uppdragsutbildning baserar sig på avtal mellan utbildningsanordnaren och beställaren, vilket innebär att beställaren står för antagningen av studerande och bestämmer när studierätten börjar och upphör. Inte heller bestämmelserna om studerandevård, studiesociala förmåner och internatboende tillämpas på uppdragsutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas 95 § bara på uppdragsutbildning som ordnas i Finland.

På uppdragsutbildning tillämpas 11 kap. om behandling och utlämnande av uppgifter och 12 kap. om sökande av ändring. Det motsvarar regleringen av uppdragsutbildning inom högskolesektorn. Rätten att söka ändringar gäller dock bara de omständigheter som enligt paragrafen i övrigt tillämpas på uppdragsutbildning.

35 §. Ordnande av examensutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Paragrafen reglerar möjligheterna att ordna examensutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Bestämmelsen är ny och finns inte i den gällande lagen om yrkesutbildning. Paragrafen möjliggör att så kallad utbildningsexport, det vill säga examensutbildning som ordnas enligt företagsekonomiska principer, ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet vid sidan om uppdragsutbildning som regleras i 33 §.

Enligt 1 mom. kan en utbildningsanordnare utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem. Personer som avses i 33 § 2 mom. kan inte antas som studerande till utbildningen. Målgruppen för utbildningen är således densamma som för uppdragsutbildning. Utbildningen som avses paragrafen skiljer sig från uppdragsutbildning så till vida att utbild-

ningen inte som beställning ordnas för studerandegrupper utan utbildningsanordnaren ska kunna erbjuda utbildning direkt till enskilda studerande. Examensutbildningen skiljer sig från uppdragsutbildning i det hänseendet att den inte kan ordnas i Finland, utan den måste ordnas i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I 2 mom. anges det vilka bestämmelser som inte tillämpas på utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Precis som vid uppdragsutbildning är det på grund av utbildningens natur varken relevant eller möjligt att tillämpa alla bestämmelser i lagen om yrkesutbildning. Men lagen tillämpas i större omfattning på den här utbildningsformen än på uppdragsutbildning eftersom utbildningen inte ordnas på grundval av uppdragsavtal utan är utbildning som erbjuds enskilda studerande.

På utbildningen tillämpas inte bestämmelserna i 24 § om undervisnings- och examensspråk som regleras i anordnatillståndet, i 25 § om verksamhetsområde eller i 26 § om minimiantalet studerandeår. Utbildningsanordnaren bestämmer vilket språk som används i undervisningen och på vilket språk examen ska avläggas. Rätten att ordna utbildningen ska inte vara bunden till ett verksamhetsområde enligt anordnatillståndet eftersom utbildningen enligt 35 § bara får ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Utbildningen ordnas inte inom ramen för antalet studerandeår i anordnatillståndet eftersom den prissätts och finansieras enligt företagsekonomiska principer.

Vidare tillämpas inte bestämmelserna i 42 § om val av examen eller utbildning, i 63 § om studier som stöder studiefärdigheterna, i 68 § om undervisningens offentlighet, i 70—79 § om läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller i 99—106 § om studerandevård, rätten till avgiftsfria måltider, studiesociala förmåner, internatboende, avgifter som tas ut av studerande och studerandekårer. Bestämmelserna i 40 § tillämpas enbart i fråga om hinder för antagning som studerande och 64 § 2 mom. enbart i fråga om anpassning av bedömningen av kunnandet.

Utbildningsanordnaren bestämmer om ansökningsförfarandena. I antagningen av studerande måste bestämmelserna i 4 kap. om förutsättningarna för antagning som studerande och hinder för antagning som studerande, det vill säga säkerhetskrav beträffande examina, tillämpas på samma sätt som vid uppdragsutbildning. Utbildningsanordnaren är skyldig att fatta ett beslut om antagning som studerande. Däremot tillämpas inte 40 § 1 mom. om tillgänglighet vid antagning som studerande eftersom kravet på tillgänglighet innefattar en skyldighet för utbildningsanordnaren att vidta rimliga åtgärder för att undanröja hindren för tillgänglighet. Eventuella specialarrangemang kan dock avtalas på företagsekonomiska villkor, vilket betyder att avgifter ska täcka kostnaderna. Inte heller 42 § om val av examen eller utbildning ska tillämpas eftersom utbildningsanordnaren i princip bara tillhandahåller en viss typ av utbildning för att ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Bestämmelserna i 5 kap. om personlig tillämpning och personlig utvecklingsplan för kunnandet tillämpas på utbildningen utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Också 6 kap. om avläggande av examen och bedömning av kunnandet samt betyg kommer att tillämpas. Förfarandena är viktiga med avseende på kvalitetssäkringen av de examina som avläggs.

Enligt förslaget tillämpas inte 63 § om studier som stöder studiefärdigheterna. Vidare tillämpas 64 § 2 mom. bara vad beträffar anpassning av bedömning av kunnandet. Bestämmelsen om studier som stöder studiefärdigheterna tillämpas inte eftersom studierna inte ingår i det kunnande som avses i examensgrunderna. De studerande har inte heller någon rätt att få särskilt stöd, men utbildningsanordnaren kan erbjuda de studerande särskilda stödåtgärder på fö-

retagsekonomiska principer. Det ska dock gå att anpassa bedömningen av kunnandet enligt vad som sägs i 64 § 2 mom., om det är nödvändigt med avseende på den studerandes personliga mål och färdigheter. Dessutom får bestämmelsen i 66 § om avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet tillämpas på utbildningen. Avvikelser kan vara motiverade exempelvis beträffande kraven på språkkunskaper i examensgrunderna.

Vidare tillämpas inte bestämmelserna i 70—79 § om utbildning som bygger på läroavtalsutbildning och utbildningsavtal på utbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 69 § kan utbildningsanordnaren ordna i denna lag avsedd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och bestämmelsen ska också tillämpas på utbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I 70—79 § ingår bestämmelser om läroavtalsutbildning och utbildningsavtal, som i hög grad grundar sig på nationell lagstiftning. Det är inte rationellt att tillämpa bestämmelserna på någon annan utbildning än den som ordnas i Finland.

Bestämmelserna enligt 9 kap. om trygg studiemiljö, indragning och återställande av studierätten och drogtest tillämpas på utbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Även bestämmelserna om disciplin ska tillämpas. Regleringen motsvarar regleringen för uppdragsutbildning inom högskolesektorn.

På utbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillämpas inte 99—106 § om studerandevård, rätt till avgiftsfria måltider, studiesociala förmåner, internatboende, avgifter som tas ut av de studerande och studerandekårer. Däremot tillämpas övriga bestämmelser om de studerandes rättigheter och skyldigheter. De studerande är enligt 94 § skyldiga att delta i undervisningen. Dessutom tillämpas bestämmelserna i 96 och 97 § och de föreskriver när studierätten börjar och upphör, när studierätten kan dras in temporärt och när en studerande anses ha avgått.

På utbildningen utanför Europeiska ekonomiska unionen tillämpas 11 kap. om behandling och utlämnande av uppgifter och 12 kap. om sökande av ändring. Det motsvarar regleringen av uppdragsutbildning inom högskolesektorn. Rätten att söka ändring gäller emellertid bara de omständigheter som enligt paragrafen i övrigt tillämpas på utbildning som avses i paragrafen.

36 §. *Finansiering av och avgifter för uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.* Paragrafen reglerar finansieringen av och avgifterna för uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 1 mom. får uppdragsutbildning och i 35 § avsedd utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet inte försämla utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna examina och utbildning som anges i anordnartillståndet. Bestämmelsen motsvarar regleringen av uppdragsutbildning enligt högskolelagarna.

Enligt 2 mom. ska utbildningsanordnarna av i 33 § 1 mom. avsedda beställare av utbildning eller i 35 § 1 mom. avsedda studerande ta ut avgifter som åtminstone täcker kostnaderna för att ordna utbildningen. Uppdragsutbildning och utbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska alltså finansieras enligt företagsekonomiska principer. De prestationer som uppkommer inom utbildningen ska inte uppges som prestationer enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, vilka kan vara grunden för beviljande av statsandelsfinansiering för utbildningsanordnaren.

I 2 mom. föreskrivs det dessutom att den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i bestäl-

larens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis. Bestämmelsen motsvarar regleringen av uppdragsutbildning enligt högskolelagarna.

4 kap. **Att söka sig till utbildning samt antagning som studerande**

37 §. *Att söka sig till utbildning samt ansökningsförfaranden.* Paragrafen innehåller bestämmelser om hur man ansöker om att bli studerande inom examensutbildning, handledande utbildning eller någon annan yrkesinriktad utbildning. Enligt 1 mom. har var och en rätt att fritt ansöka om att avlägga en examen eller genomföra en utbildning. Det är samma princip om fri rätt som ingår i den gällande lagstiftningen och är etablerad praxis.

Som regel ska man kunna söka sig till yrkesutbildning via kontinuerlig ansökan, vilket betyder att man flexibelt kan söka in till utbildning året om. Det är då utbildningsanordnaren som beslutar om ansökningstiderna och andra ansökningsförfaranden. En bestämmelse om detta finns i 2 mom. Vid kontinuerlig ansökan kan man söka till en utbildning antingen genom att kontakta utbildningsanordnaren direkt eller genom att uttrycka intresse för att förbättra sin yrkeskompetens eller genom att lämna in en ansökan inom den ansökningstid och enligt det ansökningsförfarande som utbildningsanordnaren har bestämt.

Bestämmelser om gemensamma ansökningsförfaranden finns i statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen. Den har bestämmelser om gemensam ansökan till yrkesinriktad utbildning och gymnasieutbildning för att avlägga yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning. Gemensam ansökan ordnas en gång om året på våren och den är avsedd för de som avslutar sin grundläggande utbildning och för andra som saknar yrkesinriktad examen. Vid gemensam ansökan tillämpas gemensamma urvalsgrunderna som föreskrivs genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Ansökningarna genomförs med hjälp av det register för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning efter den grundläggande utbildningen, som avses i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret. Det är undervisnings- och kulturministeriet som bestämmer om ansökningstiden, medan Utbildningsstyrelsen svarar för att genomföra ansökningen och har hand om antagningsregistret. Motsvarande gemensamma ansökningar finns också till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen, det vill säga påbyggnadsundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), förberedande utbildning enligt gymnasielagen, utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning samt till examensinriktad och handledande yrkesutbildning som ges i form av specialundervisning. Det finns dock inga bestämmelser om gemensamma urvalsgrunder för dessa utbildningar.

Målet med gemensam ansökan är att så smidigt som möjligt slussa de årskullar som går ut den grundläggande utbildningen och andra utan yrkesinriktad examen in på examensinriktad utbildning eller någon annan lämplig utbildning. Också i fortsättningen ska det vid sidan om kontinuerlig ansökan finnas gemensamma ansökningsförfaranden. De som är utan studieplats efter gemensam ansökan ska hänvisas till utbildning via fortlöpande ansökan. Enligt 2 mom. kan riksomfattande ansökningsförfaranden tillämpas vid antagning som studerande för att avlägga yrkesinriktade grundexamina eller handledande utbildningar. Bestämmelser om riksomfattande ansökningsförfaranden ska utfärdas genom förordning av statsrådet precis som i nuläget.

Enligt 4 mom. tillämpas bestämmelserna i kap. 4 på personalutbildning. Med undantag från bestämmelserna i kap. 4 ska beslut om antagning av studerande till personalutbildning fattas

av arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren. Beträffande ansökan om att bli antagen som studerande och antagning som studerande tillämpas 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och bestämmelser som utfärdas med stöd av den samt 38, 40 och 41 § i den föreslagna lagen.

I 5 kap. 3 § föreskriver lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice att personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på ska kunna antas som studerande, om de har ett utbildningsbehov som konstaterats av arbets- och näringsmyndigheten. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till någon annan utbildning än integrationsutbildning endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier. Ett villkor för att kunna antas som studerande är således att den sökande har ett utbildningsbehov som konstaterats av arbets- och näringsmyndigheten. Det är arbets- och näringsbyrån som beslutar om antagning av studerande till arbetskraftsutbildning. Närmare bestämmelser om antagningsförfarandet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 4 mom. fattas beslut om val av studerande till arbetskraftsutbildning av arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren. Dessutom ska 38, 40 och 41 §, det vill säga bestämmelserna om förutsättningar och hinder för antagning som studerande, tillämpas på antagning som studerande. Utbildningsanordnaren är med och väljer studerande och antagningsbeslutet fattas med hänsyn till de allmänna förutsättningarna enligt 38 § för antagning som studerande samt i fråga om så kallade SORA-examina kraven enligt 40 § i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga och anknytande rätt enligt 41 § att få information. Dessutom kan antagningsprocessen kombineras med test eller intervjuer och utomstående experter anlitas. Också arbetsgivaren kan delta i antagningsgruppen. Det är dock alltid arbets- och näringsbyrån som fattar det formella beslutet om antagning.

I 4 mom. ingår det också bestämmelser om rätt att söka ändring i ett beslut om antagning som studerande till arbetskraftsutbildning. Bestämmelser om sökande av ändring i arbets- och näringsbyråns beslut finns i 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt 14 kap. 1 § 3 mom. 1 punkten får omprövning av beslutet inte begäras eller besvär över beslutet anföras om ett beslut om antagning till arbetskraftsutbildning grundar sig på villkoren i 5 kap. 3 § 1 mom. I ett antagningsbeslut som bygger på personens lämplighet får dock omprövning begäras eller besvär anföras om det gäller någon annan utbildning än den som avses i 5 kap. 7 §. Pargrafen avser arbetskraftsutbildning som kan genomföras tillsammans med arbetsgivaren, det vill säga gemensam anskaffning av utbildning.

På grundval av 14 kap. 1 § 3 mom. 1 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice får ändring sökas i ett antagningsbeslut som fattats av arbets- och näringsbyrån bara till den del beslutet gäller förutsättningarna för antagning som studerande enligt 38, 40 eller 41 § i lagen om yrkesutbildning. För tydlighetens skull föreslås lagen om yrkesutbildning bli kompletterad med en bestämmelse om detta. Om ett beslut som gäller antagning som studerande alltså grundar sig på de förutsättningar som fastställs i 38, 40 eller 41 §, tillämpas dock 12 kap. i denna lag på sökande av ändring.

38 §. Förutsättningar för antagning som studerande. Paragrafen innehåller allmänna förutsättningar för antagning som studerande. Bestämmelser om urvalsgrunderna för sökande som uppfyller kraven i paragrafen finns i 39 §.

Enligt 27 § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen eller som studerande till

handledande utbildning den antas som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan också andra antas, om de enligt utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara av studierna. Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ställer inga krav på tidigare utbildning.

Enligt 1 mom. kan som studerande en sökande antas om utbildningsanordnaren anser att personen har tillräckliga förutsättningar för att förvärva det kunnande eller avlägga den examen som eftersträvas. Bestämmelsen innebär en ändring i den gällande regleringen av yrkesinriktad grundexamen och handledande utbildning eftersom det inte ställs några krav på tidigare utbildning för att bli antagen som studerande, det vill säga att samma princip kommer att tillämpas som inom yrkesinriktad vuxenutbildning. I själva verket är det inte meningen att ändra det rådande läget eftersom 27 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning tillåter att personer som inte har avlagt den grundläggande utbildningens lärokurs antas till grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildning, när utbildningsanordnaren anser att de har tillräckligt stora förutsättningar för att klara av utbildningen.

I 2 och 3 mom. finns bestämmelser om kriterierna för att antas som studerande till utbildning som förbereder för yrkesutbildning. De kompletterar 1 mom. och motsvarar delvis bestämmelserna om grunderna för att bli antagen som studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning i 27 c § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Bestämmelserna gäller inte antagning som studerande till utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. I stället tillämpas de allmänna förutsättningarna enligt 1 mom. på sådan utbildning.

Enligt 2 mom. 1 punkten är en förutsättning för att bli antagen som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning att den sökande inte har avlagt en examen efter grundläggande utbildning eller förberedande utbildning. Enligt a-punkten kan den som avlagt en examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller en annan examen på motsvarande nivå inte bli antagen som studerande. I 17 § i den lagen finns bestämmelser om examina som till nivån motsvarar studentexamen. De examina som nämns är International Baccalaureate-examen, Reifeprüfung-examen och europeisk studentexamen vid Europaskolorna. De ger samma rättigheter som en examen enligt 18 § i gymnasielagen och enligt lagen om anordnande av studentexamen.

Enligt b-punkten kan en person som avlagt en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, genomfört handledande utbildning eller avlagt någon tidigare examen eller genomfört någon tidigare utbildning som motsvarar dem inte bli antagen som studerande. Med handledande utbildning avses dels utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning, dels utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Med tidigare utbildning som motsvarar handledande utbildning avses olika typer av förberedande och handledande utbildningar som tidigare ingick i lagen om grundläggande yrkesutbildning, det vill säga utbildning som handleder och förbereder för grundläggande yrkesutbildning, handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning avsedd för invandrare och handledande och rehabiliterande undervisning och vägledning för studerande med funktionsnedsättning. Undervisning i huslig ekonomi enligt tidigare lagstiftning ska dock inte betraktas som tidigare utbildning som motsvarar handledande utbildning, eftersom målet med den undervisningen enligt lagstiftningen inte var att förbereda för grundläggande yrkesutbildning. Bestämmelserna om tidigare förberedande och handledande utbildning och om undervisning i huslig ekonomi upphävdes den 1 augusti 2015.

Enligt c-punkten kan personer som avlagt högskoleexamen inte antas som studerande. Med högskoleexamen avses lägre och högre högskoleexamen och påbyggnadsexamen som avlagts vid universitet och andra högskolor och yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen som avlagts vid yrkeshögskola.

I d-punkten sägs det att personer som avlagt en utländsk examen som motsvarar studentexamen, yrkesinriktad examen eller högskoleexamen som avses i underpunkterna a—c inte kan bli antagna som studerande. Däremot är motsvarande handledande utbildning som avlagts i utlandet inget hinder.

Enligt 2 mom. 2 punkten är ett krav för att bli antagen som studerande att den sökande har som mål att efter den handledande utbildningen avlägga en examen eller examensdel. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning ska den som vill bli studerande ha som mål att söka sig att avlägga yrkesinriktad grundexamen. Enligt den föreslagna paragrafen kan personen också ha som mål att söka sig att avlägga yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller en del av en yrkesinriktad examen. Personer som inte kan anses eftersträva att avlägga en yrkesinriktad examen eller en examensdel kan inte bli antagna. Bestämmelsen betyder dock inte att den studerande måste avbryta studierna om målet för de fortsatta studierna ändras under utbildningens gång.

I 3 mom. ingår ett undantag som också finns i den gällande lagen. Det innebär att en sökande under vissa förutsättningar kan antas som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning trots att han eller hon har avlagt en examen eller genomfört en utbildning som avses i 2 mom. 1 punkten. Villkoret är att det av särskilda skäl ska vara motiverat att personen genomför en sådan utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier. Bestämmelsen kan tillämpas exempelvis om en person med invandrarbakgrund har avlagt en examen som avses i 1 mom. 1 punkten i utlandet, men inte får jobb med sin examen och till följd av sin invandrarbakgrund behöver handledande utbildning för att kunna avlägga en yrkesinriktad examen. Undantaget kan också komma att tillämpas om någon på grund av sitt hälsotillstånd måste omskola sig och det kan anses vara motiverat att personen genomgår handledande utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier. Däremot är det inte tänkt att undantagsbestämmelsen ska tillämpas när en person med avlagd examen inte får någon studieplats, om han eller hon trots det kan anses ha färdigheter för att avlägga en yrkesinriktad examen.

Den som har avlagt utbildning som handleder för yrkesutbildning ska inte antas på nytt för att avlägga samma handledande utbildning, även om personen inte har fått någon studieplats för fortsatta studier. Detsamma gäller i de flesta fall också personer som har avlagt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. I stället bör de flytta över till utbildning som handleder för yrkesutbildning när de går på utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv, om deras mål för fortsatta studier ändras under studietiden.

39 §. Urvalsgrunder vid antagning av studerande. I paragrafen ingår urvalsgrunder för studerande. Med urvalsgrunder avses på vilka grunder de sökande som uppfyller de allmänna förutsättningarna för att bli antagna som studerande enligt 38 § ställs i antagningsordning, om inte alla sökande kan bli antagna som studerande.

Enligt 1 mom. ska jämlika urvalsgrunder tillämpas vid antagning av studerande. Enligt 2 mom. är det utbildningsanordnaren som beslutar om de urvalsgrunder som ska tillämpas vid antagning av studerande och vid inträdes- och lämplighetsprov. Bestämmelserna motsvarar 27 § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, som genom en hänvis-

ningsbestämmelse också ska tillämpas på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I 2 mom. ingår dessutom ett undantag från huvudregeln, det vill säga att det är utbildningsanordnaren som bestämmer om urvalsgrunderna. Bestämmelser om de urvalsgrunder som ska tillämpas i de riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom. får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Enligt 27 § 5 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet besluta närmare om grunderna för antagning av studerande. Med stöd av bestämmelsen har det genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivits om grunderna för att bli antagen som studerande inom grundläggande yrkesutbildning.

Enligt den gällande förordningen om urvalsgrunderna tillämpas den oberoende av om man söker in till utbildning för yrkesinriktad grundexamen via ett gemensamt ansökningsförfarande eller inte. I praktiken har det dock varit svårt att tillämpa urvalsgrunderna i andra fall än vid gemensam ansökan eftersom de studerande vid kontinuerlig ansökan ofta inte ställs i någon antagningsordning utifrån antagningspoäng. Enligt förordningens tillämpningsområde tillämpas förordningen dock inte vid antagning till studerande av personer som redan har avlagt en yrkesinriktad examen. Vid kontinuerlig ansökan har det således funnits flera olika målgrupper, om man ser till tillämpningsområdet. För tydlighetens skull och av praktiska skäl är det därför motiverat att inskränka möjligheten att föreskriva om gemensamma urvalsgrunder bara till de fall när också gemensamma ansökningsförfaranden tillämpas, det vill säga riksomfattande förfaranden enligt 37 § 2 mom. Gemensamma urvalsgrunder behövs i dessa förfaranden eftersom det finns tiotusentals sökande och utbildningsanordnaren därför inte under ansökningsfasen kan utreda valet av examen eller utbildning individuellt för varje sökande. Om utbildningsanordnarna så vill, kan de enligt beslut tillämpa urvalsgrunderna enligt förordningen också vid antagning via kontinuerlig ansökan.

För närvarande finns det inga gemensamma urvalsgrunder för handledande utbildning eller för yrkesutbildning som ordnas som specialundervisning. Inga ändringar är tänkta att införas, men den föreslagna bestämmelsen tillåter att gemensamma urvalsgrunder också införs i de här utbildningarna om det anses vara lämpligt.

40 §. Tillgänglighet. Paragrafen har bestämmelser om bedömning av en sökandes hälsotillstånd och funktionsförmåga som villkor för att bli antagen. Bestämmelserna motsvarar 27 a § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, som via en hänvisningsbestämmelse också tillämpas på utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I de nya bestämmelserna beaktas de terminologiska ändringarna i totalöversynen av yrkesutbildningen. Också universitetslagen och yrkeshögskolelagen har i stort sett likadana bestämmelser om tillgänglighet och villkor för antagning som studerande.

I 1 mom. ingår huvudprincipen om tillgänglighet vid antagning som studerande. En omständighet som hänför sig till en sökandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga får inte vara ett hinder för antagning som studerande. Bestämmelsen motsvarar 27 a § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

I 1 mom. ingår det också bestämmelser om de situationer när utbildningsanordnaren måste bedöma hälsotillståndet eller funktionsförmågan innan en person antas som studerande och när hälsotillståndet eller funktionsförmågan kan vara ett hinder för att bli antagen som studerande. Som studerande kan enligt förslaget inte den antas som på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte kan genomföra utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroan-

stalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö, om kraven på säkerhet vid examina som avses i 81 § förutsätter det och om detta hinder inte kan undanröjas med rimliga åtgärder. Bestämmelsen motsvarar 27 a § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Orden ”studerande” och ”studier” i den gällande lagstiftningen är otydliga vad gäller frågan om bestämmelserna också ska tillämpas på studerande som kommer direkt till yrkesprov utan förberedande utbildning eller bara på de som avlägger en examensdel. I det här fallet har det blivit praxis att den som anordnar förberedande utbildning vid den personliga tillämpningen av ansökningsfasen måste ta hänsyn till villkoren relaterade till hälsotillståndet och funktionsförmågan, om en studerande kommer direkt till ett examenstillfälle utan förberedande utbildning. Dessutom har det blivit praxis att de föreskrivna hindren för att bli antagen som studerande också tillämpas när någon avlägger en examensdel. Den föreslagna formuleringen täcker in alla dessa fall, det vill säga den gäller både studerande som avlägger en hel examen och studerande som bara avlägger en examensdel samt också studerande som kommer direkt till yrkesprov utan examensutbildning.

Hänvisningen till examina som avses i 81 § gäller examina där det i utbildningen eller i yrkesutövningen ingår krav beträffande minderårigas säkerhet, patient- eller klientsäkerhet eller trafiksäkerhet. Genom förordning av statsrådet ska det utfärdas bestämmelser om i fråga om vilka examina restriktionerna kan tillämpas. Vid andra examina än de som ingår i förordningen av statsrådet får en sökandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga inte vara något hinder för att bli antagen som studerande. Dessa examina som är föreskrivna genom förordning går under benämningen SORA-examina (från finskans SORA soveltumattomuuteen ratkaisuja; avgöranden i fråga om olämplighet för studier). Bestämmelser om SORA-examina infördes i lagstiftningen om yrkesutbildning via en lagändring (951/2011 och 952/2011) som trädde i kraft den 1 januari 2012. Likadana ändringar infördes samtidigt i lagstiftningen om universitet och yrkeshögskolor.

Utbildningsanordnaren ska försäkra sig om att den som antas som studerande har ett hälsotillstånd som gör att personen kan klara av praktiska uppgifter på läroanstalten, på en arbetsplats eller i någon annan inlärningsmiljö på det sätt som det är nödvändigt för att uppfylla de krav på yrkesskicklighet som ingår i examen. Med avseende på den studerandes rättssäkerhet är det befogat att inte anta personen till en examen som innefattar uppgifter som personen inte kan inneha på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga. Vid bedömningen av om en studerande kan antas eller inte måste utbildningsanordnaren beakta de varierande arbetsuppgifter som ingår i olika yrken och arbeten. Det kan hända att det inom samma examen finns yrkesuppgifter och examensdelar som förutsätter vissa krav på hälsotillstånd och medger individuella lösningar för att genomföra utbildningen och avlägga examen. När en sjukdom eller funktionsnedsättning medför praktiska problem med studierna bör de i första hand försöka lösas med hjälp av anpassning, omorganisering av studierna och studerandevård. Att betrakta hälsotillståndet eller funktionsförmågan som ett hinder för att bli antagen som studerande ska alltid vara den allra sista utvägen. I bestämmelsen sägs det att hälsotillståndet eller funktionsförmågan får vara ett hinder för att anta någon som examinand bara om hindret inte kan undanröjas med rimliga åtgärder.

Enligt 2 mom. kan ett beslut om avhållande från studierna på grund av den sökandes olämplighet för studierna även fattas av en annan anordnare av yrkesutbildning, en yrkeshögskola eller ett universitet betraktas som hinder för antagning som studerande, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det. Bestämmelsen motsvarar 27 a § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Ett beslut om avhållande från

studierna som fattas av en annan anordnare av yrkesutbildning eller av en högskola betyder inte alltid per automatik att det är ett hinder för att bli antagen som studerande. Utbildningsanordnaren bör nämligen pröva om skälen till avhållande eventuellt har undanröjts och om skälen kan vara ett hinder för att få rätt att avlägga den examen som avses.

Enligt 3 mom. ska utbildningsanordnaren ge den sökande information om vilka krav på hälsotillståndet och andra förutsättningar som hänför sig till avläggande av examen eller genomförande av utbildning. Bestämmelsen motsvarar 27 a § 4 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Det är viktigt att den som vill bli studerande får information om vilka krav på hälsotillstånd och funktionsförmåga det eventuellt kan finnas i utbildningen. Det är angeläget för att denne ska låta bli att söka in till en examen eller en utbildning som utmynnar i ett yrke som denne inte kan utöva på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga. Då kan denne sökande hänvisas vidare och denne kan själva överväga sitt utbildningsval, men hälsotillståndet kan i vilket fall som helst inte vara ett absolut hinder för att bli antagen som studerande, utom vid de så kallade SORA-examina som det föreskrivs om genom förordning.

Enligt 4 mom. bestämmer Utbildningsstyrelsen vilka krav på hälsotillståndet som hänför sig tillamina som avses i 81 §. Bestämmelsen motsvarar 27 a § 4 mom. i en gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

41 §. Information om antagning som studerande. I 1 och 2 mom. föreskrivs det om den sökandes skyldighet att lämna uppgifter. Enligt det föreslagna 1 mom. ska den sökande på begäran av utbildningsanordnaren lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för bedömningen av antagning som studerande, när det handlar omamina som avses i 81 § eller ansökan om att bli antagen som studerande hos en utbildningsanordnare som fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd som avses i 65 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 27 b § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. I den gällande bestämmelsen används dock enbart begreppet ”den som ansöker om att bli antagen som studerande”. Enligt den gällande ordalydelsen är det således oklart om bestämmelsen gäller endast sökande till SORA-examina eller alla sökande. Huvudregeln är att omständigheter som hänför sig till den sökandes hälsotillstånd inte får utgöra ett hinder för att han eller hon ska bli antagen som studerande, och därför kan det vara motiverat att begära uppgifter om hälsotillstånd vid bedömningen av antagning som studerande förutom när det gäller SORA-examina också när det gäller antagning som studerande hos en utbildningsanordnare som fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd som avses i den föreslagna 65 §. Det är då motiverat att begära uppgifter om den sökandes tillstånd för att man vid antagning som studerande ska kunna bedöma om den sökande har behov av krävande särskilt stöd.

För att tolkningsmässiga oklarheter ska kunna undvikas föreslås det att ordalydelsen preciseras jämfört med den gällande bestämmelsen så att det explicit nämns i vilka situationer det är befogat att begära uppgifter om den sökandes hälsotillstånd. Dessa situationer utgörs av ansökan till de SORA-examina som avses i den föreslagna 81 § och av ansökan om att bli antagen som studerande hos en utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd som avses i den föreslagna 65 §. Uppgifter om hälsotillstånd är känsliga uppgifter som avses i 11 § 4 punkten i personuppgiftslagen, och när de begärs bör utgångspunkten vara att relevansen av behandlingen av uppgifterna bedöms enligt strikta kriterier. I den föreslagna 107 § föreskrivs det om behandling av känsliga uppgifter på motsvarande sätt som för närvarande.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska den sökande på begäran av utbildningsanordnaren ge information om tidigare beslut om indragning av studierätten. I 3 mom. föreslås det i sin tur en bestämmelse enligt vilken utbildningsanordnaren trots sekretessbestämmelserna ska ha rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagning som studerande. De föreslagna bestämmelserna motsvarar 27 b § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

42 §. Val av examen eller utbildning. I paragrafen föreskrivs det om utbildningsanordnarens skyldighet att utreda och hänvisa vid valet av examen eller utbildning. Genom bestämmelsen säkerställs det att alla sökande får råd och vägledning för att finna en lämplig examen eller utbildning oberoende av vilket ansökningsförfarande de använder för att söka sig till yrkesutbildning eller hur klar uppfattning de har om vilken examen eller utbildning som lämpar sig för dem.

I 1 mom. föreskrivs det om valet av examen eller utbildning när en person ansöker om antagning som studerande vid kontinuerlig ansökan genom så kallad öppen ansökan, det vill säga en ansökan som inte gäller en viss examen eller en viss utbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren tillsammans med den sökande utreda vilken examen, examensdel eller utbildning som är lämplig för honom eller henne. Vid bedömningen av om en examen eller utbildning är lämplig gäller det att beakta dels att branschen är lämplig, dels att examen eller utbildningen har rätt kravnivå. Vid valet av examen eller utbildning bör hänsyn tas till det kunnande som den sökande tidigare har förvärvat. Beaktande av tidigare förvärvat kunnande innebär att utbildningsanordnaren ska utreda om den sökandes behov av kunnande hänför sig till att komplettera eller fördjupa tidigare förvärvat kunnande eller till att den sökandes tidigare förvärvade kunnande inte längre svarar mot arbetslivets kompetensbehov, varvid det kan vara motiverat att den sökande omskolar sig. Det är viktigt att utreda kunnande som förvärvats tidigare också därför att man utifrån detta kan bedöma om det är motiverat att den sökande avlägger hela examen eller bara en eller flera examensdelar. Utifrån utredning av kunnande som förvärvats tidigare kan man också bedöma om den sökande bör delta i utbildning som handleder för yrkesutbildning eller i studier som stöder studiefärdigheterna för att förvärva de färdigheter som krävs för examensutbildning. Efter utredningen ska utbildningsanordnaren kunna anta den sökande direkt som studerande eller hänvisa den sökande att lämna in sin ansökan vid en eventuell pågående eller senare ansökningsomgång.

I 1 mom. föreskrivs det också om utbildningsanordnarens skyldighet att hänvisa. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren hänvisa en sökande att söka sig till en annan utbildningsanordnarens utbildning eller vid behov till någon annan ändamålsenlig tjänst, om utbildningsanordnaren inte antar den sökande som studerande. Inom ramen för denna skyldighet ska utbildningsanordnaren exempelvis utreda vilken utbildningsanordnare som tillhandahåller utbildning som lämpar sig för den sökande, om inte utbildningsanordnaren själv tillhandahåller en sådan utbildning. Utbildningsanordnaren ska också vid behov hänvisa en sökande att söka sig till exempelvis verkstadsverksamhet för unga, arbetskraftsservice eller social- och hälsojourer, om det under ansökningsfasen har framkommit omständigheter utifrån vilka anordnaren bedömer att sådana tjänster är ett ändamålsenligare alternativ för den sökande än att han eller hon söker sig till utbildning.

Vid kontinuerlig ansökan kan man söka in också inom ramen för det utbildningsutbud och den ansökningstid som utbildningsanordnaren offentliggör. Den sökande har då redan på förhand en uppfattning om vilket slags kunnande han eller hon vill förvärva, och har lämnat in sin ansökan till utbildningen. I enlighet med förvaltningslagens principer ska utbildningsanordnaren

relatera bedömningen vid antagningen som studerande i förhållande till den examen eller utbildning som ansökan gäller. Enligt det föreslagna 2 mom. ska utbildningsanordnaren dock kunna hänvisa en sökande att ansöka om att få avlägga en annan examen eller att söka sig till en annan utbildning eller vid behov till någon annan ändamålsenlig tjänst, om utbildningsanordnaren med stöd av ansökan bedömer att någon annan examen eller utbildning är lämpligare för den sökande. Utbildningsanordnaren kan hänvisa den sökande att söka sig till någon annan utbildning som utbildningsanordnaren själv ordnar eller till utbildning som någon annan utbildningsanordnare ordnar. Om någon annan examen eller utbildning visar sig vara lämpligare, kan den sökande då återkalla sin ursprungliga ansökan och söka sig till den andra utbildningen.

I 3 mom. föreskrivs det om val av examen eller utbildning i det fall att den som blivit antagen som studerande av grundad anledning vill byta examen eller utbildning eller om den studerande utan godtagbar orsak ämnar avbryta en utbildning som han eller hon inlett. Bestämmelsen gäller både de som söker sig till utbildning genom kontinuerlig ansökan och de som söker via riksomfattande ansökningsförfaranden. De som söker sig till utbildning vid ett riksomfattande ansökningsförfarande består till övervägande del av sökande som avslutar den grundläggande utbildningen eller en handledande utbildning under ansökningsåret. Det innebär att åtgärderna för att vägleda dessa sökande vid valet av examen eller utbildning genomförs vid den läroanstalt där den sökande är studerande under ansökningsfasen.

En i bestämmelsen avsedd grundad anledning att byta examen eller utbildning kan vara exempelvis en sådan omständighet med anknytning till hälsotillståndet, funktionsförmågan eller övriga färdigheter hos den som blivit antagen som studerande som innebär att han eller hon lämpar sig bättre för någon annan bransch och som inte har upptäckts vid handledningen under ansökningsfasen. En grundad anledning kan också vara att den som har blivit antagen som studerande ännu inte har tillräckliga studiefärdigheter för en examensutbildning, och då är det ändamålsenligare att han eller hon deltar i utbildning som handleder för yrkesutbildning. Det ska dock finnas en grundad anledning att byta examen eller utbildning för att utbildningsanordnaren i enlighet med bestämmelsen ska vara skyldig att tillsammans med den studerande utreda en lämpligare examen eller utbildning. Utbildningsanordnaren kan då anta den studerande direkt till en lämpligare examen eller utbildning, om utbildningsanordnaren själv ordnar en sådan examen eller utbildning. Alternativt kan utbildningsanordnaren också hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning.

Utbildningsanordnaren ska vara skyldig att utreda och hänvisa enligt den föreslagna bestämmelsen också i det fall att den studerande utan godtagbar orsak ämnar avbryta en utbildning som han eller hon inlett. Som en godtagbar orsak att avbryta utbildningen kan anses att den studerande har grundad anledning att avbryta utbildningen eller klara fortsatta planer för tiden efter avbrottet, varvid skyldigheten att utreda och hänvisa inte behöver fullgöras. I övriga fall ska utbildningsanordnaren utreda situationen tillsammans med den studerande. För att förhindra att den studerandes studieväg avbryts helt och hållet ska utbildningsanordnaren utreda en lämpligare examen eller utbildning för den studerande samt vid behov hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning. Utbildningsanordnaren kan också anta den studerande direkt till en lämpligare examen eller utbildning, om utbildningsanordnaren själv ordnar en sådan examen eller utbildning. Utbildningsanordnaren ska vid behov också hänvisa den studerande till någon annan ändamålsenlig tjänst på motsvarande sätt som i de situationer som avses i 1 och 2 mom.

43 §. Beslut om antagning som studerande. I paragrafen föreskrivs det om beslut som gäller antagning som studerande. Enligt 1 mom. är det utbildningsanordnaren som beslutar vem som

antas som studerande. Enligt förvaltningslagen ska förvaltningsbeslut ges skriftligen, ska ett beslut motiveras och ska anvisningar om hur man begär omprövning eller besväransvisning fogas till beslutet. I enlighet med den föreslagna 111 § ska omprövning av ett beslut om antagning som studerande få begäras hos regionförvaltningsverket.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen om bemyndigande i 37 § 2 mom. kommer bestämmelser om riksomfattande ansökningsförfaranden att utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt gällande lydelse i 11 § i statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen utarbetar Utbildningsstyrelsen med hjälp av registret för ansökan utbildningsanordnaren ett förslag till antagning samt till sökande på reservplats. Det föreslås att den sökande antas till den undervisning eller utbildning som han eller hon kan bli vald till enligt antagningsgrunderna och i enlighet med det ansökningsönskemål som är först i prioritetsordningen. En sökande kan antas från reservplats endast till sådan undervisning eller utbildning som i prioritetsordningen föregår det ansökningsönskemål som avser den undervisning eller utbildning som han eller hon föreslås bli vald till. Enligt 12 § i förordningen fattar utbildningsanordnaren ett beslut om antagning av studerande i enlighet med det förslag till antagning som avses i 11 §.

I 2 mom. föreskrivs det om ett förfarande för avvikelse som gäller meddelande av beslut när antagningen görs inom ramen för gemensamma riksomfattande ansökningsförfaranden. Principerna för den föreslagna bestämmelsen motsvarar det som anges i 26 a § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, men det föreslås att ordalydelseerna preciseras.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan beslut om att inte anta en sökande meddelas honom eller henne med avvikelse från det som i 7 kap. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om givande av förvaltningsbeslut, om studerande antas i riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom. Beslut om att inte anta en sökande ska dock meddelas honom eller henne skriftligen. I praktiken får den sökande meddelandet per brev, som dock inte är ett överklagbart förvaltningsbeslut. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren ge ett i 7 kap. i förvaltningslagen avsett förvaltningsbeslut om antagning som studerande, om den sökande framställer en skriftlig eller muntlig begäran om beslutet inom 30 dagar från det att han eller hon fick det i momentet avsedda meddelandet om resultatet av antagningen för kännedom.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar det beslutsförfarande för antagning som studerande som för närvarande används vid gemensam ansökan och som har visat sig fungera i praktiken. Den sökande får per brev resultatet av antagningen, sina urvalspoäng och gränsen för godkända poäng. Utifrån den informationen kan den sökande bedöma behovet av att söka ändring. Förslaget om att ett överklagbart beslut ska meddelas endast på begäran av den sökande är motiverat med hänsyn till det stora antalet beslut om antagning i samband med gemensamma ansökningsförfaranden och med hänsyn till övriga särdrag hos antagningsprocessen. I annat fall skulle utbildningsanordnarnas tid gå åt till att meddela hundratusentals sådana avslag där de sökande ändå inte har något besväransintresse. En sökande som blivit antagen i enlighet med det ansökningsönskemål som är först i prioritetsordningen har i praktiken vanligen inte något intresse av att överklaga avslag som gäller övriga ansökningsönskemål.

5 kap. Personlig tillämpning

44 §. Personlig utvecklingsplan för kunnandet. I paragrafen föreskrivs det om en personlig utvecklingsplan för kunnandet som ska utarbetas utifrån personlig tillämpning. Med personlig

tillämpning avses att processen för avläggande av examen eller genomförande av utbildning för en studerande som deltar i examensutbildning eller i handledande utbildning samt de handlednings-, rådgivnings- och stödåtgärder som ingår i den planeras och genomförs på ett kundorienterat sätt. Personlig tillämpning föreslås utgöra en del av rättsskyddet för de studerande, och genom den säkerställs det att examensutbildningen eller den handledande utbildningen tillhandahålls i enlighet med vad som behövs för avläggande av en examen eller examensdel eller genomförande av en utbildning eller utbildningsdel. Genom personlig tillämpning ses det också till att behövlig undervisning och övriga pedagogiska arrangemang för utvecklande av kunnandet genomförs så att den studerandes livssituation och tidigare förvärvat kunnande beaktas, även icke-formellt och informellt lärande. Med hjälp av personlig tillämpning säkerställs det också till att tiden för avläggande av examen, studiernas längd, studiesätten och inlärningsmiljöerna är ändamålsenliga för att målet för kunnandet ska kunna nås. Dessutom säkerställs det att den studerande får den handledning och det stöd som han eller hon behöver för att kunna uppnå det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Personlig tillämpning handlar om sådan planering av processen för avläggande av examen eller genomförande av utbildning samt handlednings-, rådgivnings- och stödåtgärder inom processen som kräver pedagogisk kompetens.

I mom. 1 i paragrafen föreskrivs det att för en studerande som inleder utbildningen ska utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnande. Avsikten är att man inom processen för personlig tillämpning får ett samlat dokument med uppgifter om kunnande som förvärvats och påvisats tidigare, uppgifter om förvärvande av behövlig yrkesskicklighet och behövligt kunnande, uppgifter om påvisande av kunnande, det vill säga avläggande av examen eller genomförande av utbildning, samt uppgifter om handlednings- och stödåtgärder, det vill säga i praktiken alla uppgifter som uppkommer när personlig tillämpning genomförs på det sätt som beskrivs närmare i 5 kap. Avsikten är att den personliga utvecklingsplanen för kunnande utarbetas i ett så tidigt skede som möjligt då avläggande av examen eller utbildningen inleds. Planen utarbetas även när en studerande inte deltar i examensutbildning, utan påvisar sitt kunnande direkt i yrkesprov. När det gäller läroavtalsutbildning bör planen däremot utarbetas för sökande till läroavtalsutbildning till behövliga delar redan innan utbildningen inleds, eftersom planen bör kunna fogas till läroavtalet när avtalet godkänns. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska närmare bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i planen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska utbildningsanordnaren svara för att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas och uppdateras. Planen ska utarbetas för en studerande som inleder sin utbildning, men de uppgifter som förs in i den kan dock preciseras och förändras under tiden för avläggande av examen eller genomförande av den handledande utbildningen. Förändringarna kan gälla exempelvis tidtabellerna för utbildning som ordnas på en arbetsplats eller för yrkesprov, de omgivningar där yrkesprov genomförs eller de examens- eller utbildningsdelar som valts. Det är meningen att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ska hållas aktuell tills examen avläggs eller utbildningen avslutas, och därför bör dokumentet uppdateras regelbundet. Planen uppdateras enligt samma principer som de som gäller för utarbetandet.

I samband med uppdateringen ska utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande också bedöma hur pass väl den personliga tillämpningen har fungerat ur den studerandes synvinkel och vad som bör utvecklas i processen för att den allt bättre ska stödja utvecklandet av kunnandet. Insamling av respons och information som behövs för att utveckla verksamheten bör ingå i utbildningsanordnarens förfaranden för kvalitetsledning. Denna typ av responsinformation behövs såväl för att effektivisera utbildningsanordnarens verksamhetsprocesser som

för att göra den enskilda studerandes individuella studieväg smidigare. I processen för personlig tillämpning ingår också karriärplanering, det vill säga man planerar åtgärder för att främja den studerandes sysselsättning eller övergång till fortsatta studier direkt efter examen eller utbildningen.

Utbildningsanordnaren svarar för att det utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet också till den del utbildningsanordnaren skaffar utbildning från en annan utbildningsanordnare eller från någon annan aktör. I 45 § föreskrivs det om de aktörer som i olika situationer deltar i utarbetandet av planen.

Enligt den föreslagna 43 § är det utbildningsanordnaren som beslutar vem som antas som studerande. I samband med beslut om antagning som studerande beslutar man i allmänhet också om huruvida den studerande antas för avläggande av hela examen eller vissa examensdelar. Ibland får man dock först i samband med utarbetandet av en personlig utvecklingsplan för kunnandet närmare klarhet i om det är motiverat att den som blivit antagen som studerande avlägger hela examen eller endast examensdelar samt närmare klarhet i vilka dessa examensdelar är. Utgångspunkten är att utbildningsanordnaren ska utarbeta den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande, varvid de också vid behov planerar om den studerande ska avlägga hela examen eller endast examensdelar.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som gäller det förfarande som beskrivs ovan. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren på basis av den studerandes mål och identifierade tidigare förvärvade kunnande planera om den studerande ska avlägga hela examen eller en eller flera examensdelar, om inte beslut om detta har fattats i enlighet med 43 §. Vid beslutsfattandet används samma kriterier som de som beskrivits ovan när det gäller i 42 § avsett val av examen eller utbildning i samband med kontinuerlig ansökan.

Den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. ska inte tillämpas på arbetskraftsutbildning. I samband med antagning som studerande till arbetskraftsutbildning beslutar arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren om examen eller examensdelar som ska avläggas inom arbetskraftsutbildningen.

Ett beslut om examen eller en eller flera examensdelar som ska avläggas ska ligga till grund för utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Erkännandet av kunnandet samt planeringen av förvärvandet av kunnandet kommer att omfattas av personlig tillämpning på basis av vilken examen eller vilken examensdel eller vilka examensdelar som ligger till grund för den studerandes studierätt.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska bestämmelserna i 5 kap. tillämpas på övrig yrkesutbildning enligt 8 § i den föreslagna lagen enbart till den del som det är fråga om utbildning som grundar sig på läroavtal eller utbildningsavtal. Bestämmelserna om processen för personlig tillämpning är således inte förpliktande inom utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen eller inom utbildning som förbereder för yrkesuppgifter i annat fall än då de nämnda utbildningarna genomförs som utbildning som grundar sig på läroavtalsutbildning eller utbildningsavtal.

45 §. Utarbetande och godkännande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Enligt 1 mom. ska utbildningsanordnaren utarbeta och uppdatera den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande. Tillsammans med den studerande deltar i utarbetandet och uppdateringen enligt momentet en lärare, en studiehandledare eller vid behov någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som utbildningsanordnaren utser. Bero-

ende på situationen ska flera av de ovannämnda personer som företräder utbildningsanordnaren kunna delta tillsammans eller var för sig i utarbetandet och uppdateringen av planen. Vid behov ska utbildningsanordnaren också kunna samarbeta med andra sakkunniga.

I 2 mom. föreskrivs det om de aktörer som ska delta i utarbetandet och uppdateringen av planen när kunnandet förvärvas eller visas på arbetsplatser. Arbetsgivaren eller någon annan företrädare för arbetsplatsen ska enligt förslaget delta i utarbetandet och uppdateringen av planen, om utbildningen ordnas som läroavtalsutbildning, om kunnandet förvärvas som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller om kunnandet visas på arbetsplatsen. Vid fängelseundervisning ska också fängelsets arbetsledare delta i utarbetandet av planen. Om det i arbetskraftsutbildning ingår att förvärva kunnande på en arbetsplats, ska också en företrädare för arbets- och näringsmyndigheten kunna delta i utarbetandet av planen.

I 3 mom. föreskrivs det om andra än i 2 mom. avsedda samarbetsaktörers deltagande i utarbetandet av en personlig utvecklingsplan för kunnandet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska de aktörer som samarbetar med utbildningsanordnaren delta i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet till den del förvärvandet eller visandet av kunnandet eller handlednings- och stödåtgärderna i enlighet med planen baserar sig på sådan anskaffning av utbildning som avses i den föreslagna 30 § eller på någon annan form av samarbete mellan utbildningsanordnaren och en annan anordnare av yrkesutbildning, en anordnare av gymnasieutbildning eller andra aktörer, exempelvis aktörer som utför ungdomsarbete eller ansvarar för studerandevård. Enligt 30 § kan en utbildningsanordnare skaffa examensutbildning och bedömning av kunnandet av en annan utbildningsanordnare, och därför är det viktigt att dessa aktörer deltar i utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet när det gäller den utbildning som anskaffas. Dessutom är det viktigt att samarbetsparterna inom handlednings- och stödåtgärderna deltar i utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet till de delar som motsvarar dessa åtgärder.

I 4 mom. föreskrivs det om godkännande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och av ändringar i den. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska planen och ändringar i den alltid godkännas av utbildningsanordnaren och den studerande. Övriga i 2 och 3 mom. avsedda aktörer som deltar i utarbetandet av planen ska godkänna planen och ändringar i den till den del de enligt bestämmelsen deltar i utarbetandet och uppdateringen av planen.

I 4 mom. föreskrivs det också om hörande av en minderårig studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare höras innan planen godkänns. Vårdnadshavaren och den lagliga företrädaren ska också höras i samband med betydande ändringar i planen. Någon skyldighet att höra ska dock inte finnas, om uppdateringen av planen är av teknisk natur eller det är till exempel fråga om en precisering av tidsplanerna för förvärvande av kunnandet.

Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet är ett gemensamt och viktigt verktyg för de ovannämnda aktörerna för utveckling av den studerandes kunnande och säkerställande av kvaliteten på kunnandet. Därför är det viktigt att alla aktörer som deltar i utvecklandet av kunnandet och säkerställandet av kvaliteten på kunnandet har möjlighet att påverka planen och samtidigt förbinda sig vid att genomföra den.

46 §. Identifiering av tidigare förvärvat kunnande. I paragrafen föreskrivs det om identifiering av tidigare förvärvat kunnande. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren med stöd av dokument och annan utredning som den studerande lägger fram utreda och identifiera det kunnande som den studerande tidigare har förvärvat. Dokumenten kan utgöras

av exempelvis examensbetyg, arbetsintyg eller andra betyg och intyg som den studerande ger in till utbildningsanordnaren. Som annan utredning kan användas exempelvis kompetenskartläggning, intervju eller andra lämpliga sätt att utreda kunnandet. Kunnandet identifieras genom att olika metoder som lämpar sig för respektive kunskapsområde och bransch tillämpas på ett mångsidigt sätt.

47 §. Erkännande av tidigare förvärvat kunnande. I paragrafen föreskrivs det om erkännande av kunnande som en studerande tidigare har förvärvat. Erkännande av kunnande sker enligt förslaget med stöd av dokument och annan utredning som avses i 46 § och som den studerande lägger fram. Utifrån identifiering av kunnandet ska det bedömas till vilken del det kunnande som den studerande redan påvisat kan erkännas direkt som en del av den examen som ska avläggas eller till vilken del det kunnande som påvisat kan föreläggas bedömarna för bedömning och erkännande enbart på basis av dokument och annan utredning. Dessutom ska det bedömas till vilken del den studerande på basis av det kunnande som han eller hon redan har förvärvat kan hänvisas direkt till att avlägga en lämplig examen eller en eller flera examensdelar genom ett yrkesprov eller i fråga om gemensamma examensdelar och deras delområden till att påvisa sitt kunnande på något annat sätt.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska utbildningsanordnaren erkänna kunnande som en studerande tidigare har förvärvat och som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Enligt den föreslagna bestämmelsen är erkännande av kunnande en skyldighet för utbildningsanordnaren, vilket förändrar nuläget när det gäller utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt den gällande regleringen har nämligen en studerande varit skyldig att hos utbildningsanordnaren ansöka om identifiering och erkännande av tidigare förvärvat kunnande.

När det gäller utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning har däremot utbildningsanordnaren varit skyldig att erkänna kunnandet, och närmare bestämmelser om förfaranden i anslutning till detta finns i statsrådets förordning om personlig tillämpning inom yrkesinriktad vuxenutbildning.

Enligt förslaget ska utbildningsanordnaren med stöd av dokument och annan utredning som avses i 46 § och som en studerande lägger fram erkänna det kunnande som den studerande tidigare har förvärvat. Utbildningsanordnaren förpliktas inte till att på något annat sätt utreda det kunnande som en studerande eventuellt tidigare har förvärvat, om inte kunnandet kan ses direkt från de riksomfattande register eller tjänster som står till förfogande för alla utbildningsanordnare.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska närmare bestämmelser om förfaringssätten vid erkännande av kunnande även i fortsättningen utfärdas genom förordning av statsrådet. De förfaringssätt som enligt förslaget ska anges i förordningen motsvarar de förfaringssätt som anges i den gällande förordningen om personlig tillämpning.

Utbildningsanordnaren ska erkänna en examensdel eller ett delområde av de gemensamma examensdelarna som en del av examen när examensdelen eller delområdet har avlagts enligt de gällande grunderna för yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina eller specialyrkesexamina. Vidare förutsätts det att reglerna för hur den examen som ska avläggas är uppbyggd medger att examensdelen eller delområdet av de gemensamma examensdelarna tas in i examen. När det gäller valbara examensdelar förutsätts det utöver det som nämns ovan också att man i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet kommer överens om att den aktuella examensdelen ingår i den studerandes examen. Utbildningsanordnaren ska som en del av ex-

amen erkänna också de gymnasiestudier, högskolestudier samt övriga motsvarande studier som bedömts och intygats av den behöriga myndigheten och som den studerande har genomfört, om reglerna för hur examen är uppbyggd medger att dessa studier tas in i examen som exempelvis en valbar examensdel eller som ett valbart delområde av gemensamma examensdelar. I dessa fall erkänner utbildningsanordnaren den avlagda examensdelen eller det avlagda delområdet av den gemensamma examensdelen som en del av den examen som ska avläggas.

Om en studerande tidigare har avlagt examina, examensdelar eller delområden av gemensamma examensdelar eller genomfört med dessa innehållsmässigt motsvarande gymnasiestudier, högskolestudier eller andra motsvarande studier som den behöriga myndigheten har bedömt och intygat men som dock inte är förenliga med gällande grunder för yrkesinriktade examina, ska utbildningsanordnaren lämna bedömarna av kunnandet de dokument och sådan eventuell annan utredning som den studerande gett in. Bedömarna ska bedöma om de tidigare examina, examensdelarna eller delområdena av gemensamma examensdelar eller studierna motsvarar grunderna för den examen som avläggs som bäst och vilka examensdelar eller delområden av gemensamma examensdelar som utifrån dokumenten och annan utredning kan erkännas som en del av den examen som ska avläggas. Samtidigt säkerställer bedömarna utifrån dokumenten och annan utredning att det kunnande som den studerande tidigare har förvärvat är aktuellt. På basis av bedömningen beslutar bedömarna till vilka delar det intygade kunnandet lämpligen kan erkännas som kunnande som motsvarar examensdelar för den examen som ska avläggas eller delområden av gemensamma examensdelar.

En studerande kan också ha annat tidigare kunnande relaterat till den målsatta examen än avlagda examina eller examensdelar eller delområden av gemensamma examensdelar eller sådana tidigare nämnda studier som bedömts och intygats av den behöriga myndigheten. Tidigare kunnande kan basera sig på exempelvis arbetserfarenhet, fritidsintressen eller utbildning där inga examina eller examensdelar har avlagts eller inga studier har genomförts. Om det i samband med personlig tillämpning konstateras att en studerandes tidigare kunnande räcker till för avläggande av en examensdel eller examensdelar eller delområden av gemensamma examensdelar, ska utbildningsanordnaren till denna del hänvisa den studerande direkt till att visa sitt kunnande i ett yrkesprov eller i fråga om gemensamma examensdelar och deras delområden även på något annat sätt. Om utbildningsanordnaren bedömer att det tidigare förvärvade kunnandet inte räcker till för påvisande av kunnandet, ska utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande i en personlig utvecklingsplan för kunnandet planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som krävs för att visa kunnandet ska förvärvas.

Inom handledande utbildning erkänns tidigare förvärvat kunnande i praktiken bara i sällsynta fall, eftersom det primära syftet med handledande utbildning är att ge den studerande nya färdigheter, inte att vara ett sätt att intyga kunnande som har förvärvats. Den föreslagna bestämmelsen om erkännande av tidigare förvärvat kunnande ska dock tillämpas också på handledande utbildning när det är ändamålsenligt. En sådan situation förekommer exempelvis när en studerande fortsätter inom en handledande utbildning som inletts tidigare. För att tidigare förvärvat kunnande ska kunna erkännas som en del av de valbara delarna i handledande utbildning förutsätts det att man i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet har kommit överens om att den aktuella utbildningsdelen ska ingå i den handledande utbildningen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om tillämpning av bestämmelserna om bedömning av kunnandet i samband med erkännande av tidigare förvärvat kunnande. Vid bedömning av tidigare förvärvat kunnande tillämpas enligt det föreslagna momentet bestämmelserna i 53 § 1—3 mom. om bedömning av kunnandet, bestämmelserna i 54 § om bedömare av kunnandet, bestämmelserna i 55 § om kontroll och rättelse av bedömningen och bestämmelserna i 56 § om

höjning av vitsord. Om tidigare förvärvad yrkeskompetens bedöms utan att den studerande deltar i ett yrkesprov ska man enligt den föreslagna bestämmelsen dock avvika från det som i 54 § 1 mom. föreskrivs om bedömare av kunnandet. Två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren ska då vara bedömare av kunnandet, det vill säga den ena bedömaren ska inte vara en företrädare för arbetslivet. Denna bestämmelse om avvikelse behövs eftersom kunnandet i detta fall inte visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser utan genom dokument och annan utredning som lagts fram. Om företrädare för arbetslivet ska delta i sådan bedömning av kunnandet som sker enbart på basis av dokument och annan utredning kommer detta att belasta arbetslivet oskäligt mycket.

Om tidigare förvärvat kunnande erkänns utan bedömning av kunnandet, det vill säga direkt i enlighet med examensgrunderna, ska enligt förslaget endast bestämmelserna i 56 § om höjning av vitsord tillämpas.

Med tanke på likabehandling av de studerande bör dimensioneringen av omfattningen av kunnande som erkänns och omvandlingen av vitsord följa så enhetliga principer som möjligt. I 3 mom. föreslås därför en motsvarande bestämmelse om bemyndigande som den som finns i 30 § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och enligt vilken Utbildningsstyrelsen ska kunna meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av identifieringen och erkännandet av kunnande samt omvandlingen av vitsord. Utbildningsstyrelsen ska kunna meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av kunnande som erkänns och omvandlingen av vitsord i de mest typiska fallen, eftersom det är omöjligt att meddela föreskrifter som lämpar sig för alla enskilda situationer. I övriga situationer ska utbildningsanordnaren ange omfattningen av det kunnande som erkänns i form av kompetenspoäng samt bedömningen av kunnandet. Utbildningsstyrelsen ska på motsvarande sätt som enligt nuvarande praxis kunna meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av kunnande som erkänns exempelvis när man i examen tar in högskolestudier som genomförts som studiepoäng eller kurser inom gymnasieutbildning eller när den studerande har fullgjort gymnasiets lärokurs. När det gäller omvandlingen av vitsord ska Utbildningsstyrelsen kunna meddela föreskrifter om exempelvis studier som genomförts i finländska högskolor och inom gymnasieutbildningen.

48 §. Planering av förvärvande av kunnande. I paragrafen föreskrivs det om planering av förvärvande av kunnande. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska förvärvas, om den studerande inte har det tidigare förvärvade kunnande som behövs för att han eller hon ska kunna visa sitt kunnande. Dessutom ska utbildningsanordnaren enligt förslaget planera de handlednings- och stödåtgärder som den studerande behöver och vid behov de studier enligt 63 § som stöder studiefärdigheterna, det särskilda stöd och den anpassning av bedömningen av kunnandet som avses i 64 § och den avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som avses i 66 §.

I samband med planeringen av förvärvande av kunnande ska utbildningsanordnaren utreda den studerandes behov av examensutbildning, förvärvande av annan yrkesskicklighet eller annat kunnande, handledning och stöd, studier som stöder studiefärdigheterna och särskilt stöd. Även behovet av anpassning av bedömningen av kunnandet eller av avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna ska utredas. Samtidigt utreds också de samarbetsaktörer som deltar i rådgivning och handledning för den studerande. I fråga om en studerande som deltar i utbildning för en yrkesinriktad grundexamen gäller det dessutom att utreda behovet av att ordna förvärvande av kunnande på en arbetsplats, om den

studerande inte har i det föreslagna 62 § 2 mom. avsett tidigare kunnande som förvärvats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som hänför sig till den examen som ska avläggas.

Utbildningsanordnaren ska tillsammans med en studerande planera hur, var och när den studerande ska förvärva den yrkesskicklighet eller sådant annat kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna. Den studerande ska hänvisas till examensutbildning eller till annat förvärvande av kompletterande yrkesskicklighet endast till den del han eller hon ännu inte har sådant tidigare förvärvat kunnande som behövs för att påvisa kunnandet. Den studerande ska informeras om de olika möjligheter att lära som utbildningsanordnaren erbjuder. Utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans bedöma hur möjligheterna lämpar sig för den studerande.

Enligt 2 mom. ska förvärvande av yrkesskicklighet eller kunnande planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken det som i den föreslagna paragrafen föreskrivs om studerande ska tillämpas också på den som söker till läroavtalsutbildning. Bestämmelsen behövs eftersom en del av planeringen av förvärvande av kunnande inom läroavtalsutbildning ofta behöver göras innan ett läroavtal ingås för att läroavtalsstuderandens arbetsgivare ska veta vad arbetsgivaren förbinder sig till och när den studerande står till förfogande för arbetsgivaren på arbetsplatsen. Den sökande har då ännu inte antagits som studerande till läroavtalsutbildning. Planeringen av förvärvande av kunnande genomförs dock på motsvarande sätt som enligt det som föreskrivs om den som redan har blivit antagen som studerande.

49 §. Planering av påvisande av kunnande. I paragrafen föreskrivs det om planering av påvisande av det kunnande som behövs för avläggande av examen eller genomförande av utbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska visas. Utbildningsanordnaren ska tillsammans med en studerande planera hur, var och när den studerande ska visa den yrkesskicklighet eller sådant annat kunnande som förutsätts i examensgrunderna eller det kunnande som förutsätts i utbildningsgrunderna. Enligt 2 mom. ska påvisande av yrkesskickligheten eller kunnandet planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel.

Inom yrkesinriktade examensdelar visas kunnandet i regel genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i yrkesprov på arbetsplatser. För att yrkesproven så bra och så smidigt som möjligt ska kunna integreras i normal praxis på arbetsplatserna bör utbildningsanordnaren under planeringen och ordnandet av yrkesprov samarbeta med de arbetsplatser där yrkesproven ordnas.

6 kap. **Avläggande av examen eller genomförande av handledande utbildning och bedömning av kunnandet**

50 §. Avläggande av examen och genomförande av handledande utbildning. I paragrafen föreskrivs det om avläggande av yrkesinriktade examina och examensdelar som hör till yrkesinriktade examina samt om genomförande av handledande utbildning och utbildningsdelar i handledande utbildning. Enligt det föreslagna 1 mom. har en examensdel som hör till en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen avlagts när den studerande har visat det kunnande som anges i examensgrunderna på åtminstone den lägsta godkända nivån på det sätt som föreskrivs i den föreslagna 52 § eller när kunnandet har erkänts i enlighet med den föreslagna 47 §. Hela examen ska anses vara avlagd när den studerande med godkänt resultat har avlagt de obligatoriska examensdelar som enligt examensgrunderna krävs för upp-

byggnaden av examen och de valbara examensdelar som planerats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

För studerande som får särskilt stöd kan bedömningen av kunnandet enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina anpassas genom att den studerande får en individuell bedömning av kunnandet på det sätt som anges i det föreslagna 64 § 2 mom. Bedömningen av kunnandet ska kunna anpassas endast i den omfattning det är nödvändigt med hänsyn till den studerandes personliga mål och färdigheter. Bedömningen av kunnandet ska kunna anpassas endast när det gäller yrkesinriktade grundexamina. Också när det gäller undervisningen för studerande som får särskilt stöd bör det primära undervisningsmålet dock vara att den studerande med hjälp av stödåtgärderna kan uppfylla de krav på yrkesskicklighet och nå de mål för kunnandet som anges i grunderna för yrkesinriktade grundexamina eller utbildningsgrunderna.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om genomförande av en utbildningsdel i handledande utbildning och om genomförande av handledande utbildning på motsvarande sätt som det i det föreslagna 1 mom. föreskrivs om avläggande av en examen och examensdelar. Enligt 2 mom. har en utbildningsdel i handledande utbildning genomförts när den studerande har visat det kunnande som anges i utbildningsgrunderna på det sätt som föreskrivs i den föreslagna 52 § eller när kunnandet har erkänts i enlighet med den föreslagna 47 §. Den handledande utbildningen ska anses ha genomförts när alla utbildningsdelar som enligt utbildningsgrunderna krävs för uppbyggnaden av utbildningen har genomförts med godkänt resultat.

51 §. Respons på hur kunnandet utvecklats. I paragrafen föreskrivs det om studerandes rätt att under avläggandet av examen och under utbildningen få respons på hur deras kunnande har utvecklats. Enligt det föreslagna 1 mom. gäller att under examensutbildningen och den handledande utbildningen ska bedömningen av hur de studerandes kunnande utvecklats göras och responsen på detta ges av de lärare som svarar för undervisningen eller andra företrädare för utbildningsanordnaren, samt under utbildning som ordnas på en arbetsplats också av den ansvariga arbetsplatshandledaren.

Vanligen ska den lärare som svarar för undervisningen eller flera lärare tillsammans bedöma hur den studerandes kunnande har utvecklats. Om den studerande har endast en lärare som svarar för undervisningen, ska den läraren också ensam kunna bedöma hur den studerandes kunnande har utvecklats och ge respons på detta. Studerande ska ha rätt att få respons på hur kunnandet har utvecklats också i andra inlärningsmiljöer, exempelvis under tiden för utbildning som ordnas på en arbetsplats. Då ska även den studerandes ansvariga arbetsplatshandledare kunna vara den som ger respons. Den studerandes utveckling följs och bedöms genom att han eller hon ges skriftlig eller muntlig respons. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs vidare att om en studerande avlägger en examen eller examensdel utan att delta i examensutbildning, görs bedömningen av hur hans eller hennes kunnande har utvecklats och ges respons på detta av de bedömare av kunnandet som avses i den föreslagna 54 §, i samband med bedömningen av kunnandet.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det att genom respons handleds och uppmuntras de studerande att nå målen enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och utvecklas deras förutsättningar för självbedömning. Responsens ska inte påverka bedömningen av eller vitsordet för en examens- eller utbildningsdel eller ett delområde av en gemensam examensdel och det ska inte heller vara möjligt att begära kontroll eller rättelse på det sätt som anges i den föreslagna 55 §.

Hur de studerandes kunnskap utvecklas bör bedömas regelbundet under studietiden och de studerande bör få respons på detta för att de ska veta vad de ännu behöver lära sig för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet eller nå målen för kunnskap enligt examens- eller utbildningsgrunderna.

52 §. Påvisande av kunnskap. I paragrafen föreskrivs det om påvisande av kunnskap. I 1 mom. föreskrivs det om yrkesprov som medel för påvisande av kunnskap. Enligt momentet visas yrkesskickligheten och kunnskap genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. Dessa situationer för påvisande av kunnskap kallas yrkesprov. I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet eller det centrala kunnskap som anges i examensgrunderna. Praktiska arbetsuppgifter ska utföras i den omfattning att det kunnskap som ska visas, på ett heltäckande sätt motsvarar de krav på yrkesskicklighet samt de föremål och kriterier för bedömningen som anges i examensgrunderna. Genomförandet av yrkesprovet kan fortsätta på en annan arbetsplats eller arbetsstation så att det säkerställs att kunnskap visas på ett heltäckande sätt.

Yrkesproven ska planeras för varje examensdel, och i planeringen och bedömningen av dem ska alltid de föremål och kriterier för bedömningen som anges i examensgrunderna iaktas liksom sätten för påvisande av yrkesskickligheten. Det kunnskap som hör samman med kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnskap inom den examensdel som ska bedömas kan visas på en gång eller i flera delar. I ett yrkesprov kan också kunnskap inom flera examensdelar visas. Utbildningsanordnaren svarar för planeringen av yrkesproven, men planeringen sker tillsammans med den studerande och företrädaren för den arbetsplats eller någon annan omgivning där yrkesprovet genomförs. De praktiska arrangemangen och tidtabellerna för yrkesproven ska planeras så att de är så väl anpassade som möjligt till behoven och den normala praxisen hos den studerande och på den arbetsplats eller någon annan omgivning där yrkesprovet genomförs.

Yrkesproven används som bedömningsverktyg i de yrkesinriktade examensdelarna. I yrkesproven bedöms med stöd av 1 mom. även hur målen för kunnskap inom gemensamma examensdelar eller deras delområden har nåtts när en gemensam examensdel eller dess delområde avläggs i samband med en yrkesinriktad examensdel. Det kunnskap som krävs för avläggande av gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt, till exempel genom skriftliga eller muntliga prov. Det kunnskap som krävs för genomförande av utbildningsdelar i handledande utbildning ska enligt det föreslagna 2 mom. visas på något annat sätt än genom yrkesprov, till exempel genom skriftliga eller muntliga prov.

Yrkesproven ersätter de yrkesprov som avses i 25 § 2 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och de examenstillfällen som avses i 6 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Inom yrkesutbildningen övergår man till ett sätt för påvisande av kunnskap som baserar sig på ett yrkesprov och som i huvuddrag motsvarar examenstillfällena för de nuvarande fristående examina. Inom den grundläggande yrkesutbildningen har det enligt den gällande lagstiftningen varit möjligt att använda andra bedömningsmetoder för att komplettera yrkesproven.

Enligt det föreslagna 3 mom. genomförs yrkesproven i regel på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Utbildningsanordnaren ska svara för att yrkesproven genomförs. En viktig grund för att säkra kvaliteten på examina är att kunnskap visas i genuina situationer i arbetslivet och att bedömningen baserar sig på Utbildningsstyrelsens examensgrunder samt att bedömningen som görs av de lärare och företrädare för arbetslivet som är bedömare är kollegial. När yrkesproven genomförs på arbetsplatser i genuina situationer i arbetslivet får de stu-

derande även en direktkontakt med arbetsgivarna och detta främjar därmed deras möjligheter till sysselsättning samt deras möjligheter att byta arbetsplats eller att förbättra produktiviteten i det egna arbetet.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar gällande lydelse i 5 § 2 mom. i statsrådets förordning om personlig tillämpning inom yrkesinriktad vuxenutbildning, enligt vilket examenstillfällen för fristående examina i regel ska ordnas på arbetsplatser. I enlighet med gällande lydelse i 25 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning har yrkesproven kunnat genomföras på en arbetsplats, i en läroanstalt eller på någon annan plats som utbildningsanordnaren anvisat. Utifrån bestämmelsen är det meningen att ordnande av examenstillfällen för fristående examina utanför en arbetsplats ska vara ett undantag som det finns behov av att ta till exempelvis när det inte är möjligt eller ändamålsenligt att på en arbetsplats visa allt det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. I kraven på yrkesskicklighet enligt examensgrunderna kan det också ingå sådant kunnande som hör samman med bestämda specialsituationer och som det inte är möjligt att visa i samband med normala arbetsuppgifter eller också kan påvisandet i en genuin arbetsituation äventyra till exempel patient- eller trafiksäkerheten. I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det därför att av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats, exempelvis i en läroanstalt, på en läroanstalts byggarbetsplats eller i någon annan arbetsmiljö som hör till läroanstalten eller i en ungdomsverkstad. En grundad anledning kan utöver dessa också vara till exempel att den studerande är minderårig eller att det inte inom ett rimligt avstånd från den studerandes hem finns någon sådan arbetsplats som skulle uppfylla kraven på den omgivning där ett yrkesprov genomförs.

Den omgivning där ett yrkesprov genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som visas genom ett yrkesprov ska dock vid behov också kunna kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som bestäms i examensgrunderna enligt den föreslagna 15 §. Det kunnande som visas genom ett yrkesprov kan behöva kompletteras med andra bedömningar av kunnandet exempelvis när det är omöjligt att genom praktiska arbetsuppgifter på ett tillräckligt heltäckande sätt visa att den teoretiska kunskap som ligger till grund för arbetet behärskas. Yrkesprovet ska då kunna kompletteras med till exempel en muntlig intervju eller skriftliga uppgifter. I 3 mom. föreslås dessutom en bestämmelse som motsvarar 12 § 1 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och enligt vilken en studerande kan delta i yrkesprov oberoende av på vilket sätt han eller hon förvärvat sitt kunnande. Genom den föreslagna bestämmelsen betonas att det kunnande och den yrkesskicklighet som ska visas kan ha förvärvats också på något annat sätt än genom deltagande i examensutbildning. Kunnande kan förvärvas till exempel i arbetslivet eller genom hobbyverksamhet.

Studerande har ofta kunnande som förvärvats i arbetslivet eller på något annat sätt och som innebär att de kan avlägga en examensdel eller examensdelar eller i vissa fall hela examen. I samband med personlig tillämpning enligt det föreslagna 5 kap. bedöms det till vilka delar en studerande utifrån de dokument eller andra utredningar som han eller hon lagt fram kan få ett examensbetyg, till vilka delar han eller hon har förutsättningar att visa sitt kunnande och till vilka delar han eller hon bör förvärva kompletterande kunnande. För att de som förvärvat behövligt kunnande och behövlig yrkesskicklighet på något annat sätt än inom en utbildningsanordnares examensutbildning ska ha likvärdiga möjligheter att få sitt kunnande påvisat föreskrivs det i momentet att studerande ska kunna delta i yrkesprov oberoende av på vilket sätt de har förvärvat sitt kunnande.

Med tanke på rättsskyddet för de studerande är det viktigt att de erbjuds möjlighet att visa sitt kunnande så snart som möjligt efter det att de i sina studier eller på något annat sätt har för-

värvat det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. En bestämmelse om detta föreslås i 4 mom. Påvisande av kunnandet bör höra ihop med examensutbildningen eller den handledande utbildningen så att inte avläggandet av en examen, genomförandet av en handledande utbildning eller delar av dem fördröjs på grund av att möjligheterna att visa kunnandet ordnas för sällan. Också sådana studerande som deltar i ett yrkesprov utan examensutbildning ska ha rätt att visa sitt kunnande inom en skäligen tid.

I 5 mom. föreslås en motsvarande bestämmelse som den som finns i 7 b § 3 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Den gäller skyldigheten att ordna möjlighet att avlägga examensdelar också för dem som av en myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer har fått ett sådant beslut om villkorligt erkännande av yrkeskvalifikationer enligt 13 § 2 mom. i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer där det av den sökande har krävts sådana kompensationsåtgärder som avses i den lagen. Examensdelar kan användas som det lämplighetsprov som krävs i beslutet om erkännande. Bestämmelsen omfattar också sådana situationer där ett lämplighetsprov endast utgör en del av en examensdel.

53 §. Bedömning av kunnandet. Vid bedömningen av kunnandet bedöms om den studerande behärskar de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. I 1 mom. anges också hur bedömningen av kunnandet ska genomföras. Enligt den föreslagna bestämmelsen bedöms den studerandes kunnande genom att kunnandet jämförs med de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Bedömningen av kunnandet när det gäller en examensdel, såsom föremålen för bedömningen, bedömningskriterierna och sätten för påvisande av yrkesskickligheten, anges i examensgrunderna. Bedömningen ska omfatta alla krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Kunnandet ska bedömas mångsidigt. Om bedömningen av kunnandet har anpassats i enlighet med det föreslagna 64 § 2 mom. eller om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet har gjorts i enlighet med 66 §, ska den studerandes kunnande bedömas genom att det jämförs med de individuella målen i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet. Bedömningen av kunnandet ger information om innehållet i och nivån på kunnandet hos den studerande förutom till den studerande själv också till utomstående aktörer, såsom arbetsgivare. Information om det kunnande som en studerande har behövs också inom fortsatta studier.

Vid bedömningen av kunnandet bedöms nivån på kunnandet enligt en bedömningsskala som är antingen godkänd/underkänd eller ett numeriskt vitsord. I det föreslagna 2 mom. anges de helheter inom vilka kunnandet bedöms. Kunnandet bedöms separat för varje examens- eller utbildningsdel samt i fråga om gemensamma examensdelar även separat för varje delområde. På grundval av bedömningen av kunnandet ger bedömarna vitsord för examensdelar, gemensamma examensdelar och deras delområden och för utbildningsdelar i handledande utbildning i enlighet med skalan för bedömning av kunnandet. Vitsorden för examensdelar antecknas i examensbetyget och vitsorden för delområden av gemensamma examensdelar antecknas i studieregisterutdraget eller en motsvarande utredning.

Vitsord som ska antecknas i betyget ges inte för några andra helheter än de som nämns i bestämmelsen. På motsvarande sätt är begäran om kontroll eller rättelse av bedömningen av kunnandet samt höjning av ett godkänt vitsord möjligt endast för dessa helheter. Om kunnandet som hör samman med kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet för den helhet som ska bedömas visas i flera delar, ges vitsordet för examensdelen på basis av helheten.

I 2 mom. föreslås också en bestämmelse om bemyndigande enligt vilken bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Med tanke på rättsskyddet för de studerande är det viktigt att deras kunnande bedöms så snart som möjligt efter påvisandet. I 3 mom. föreskrivs det därför att bedömarna ska bedöma kunnandet utan obefogat dröjsmål efter det att ett yrkesprov eller något annat påvisande av kunnande som gäller en examens- eller utbildningsdel eller delområden av gemensamma examensdelar har genomförts.

I 4 mom. föreskrivs det om utbildningsanordnarens skyldighet att som en del av sitt kvalitetsledningssystem enligt 126 § separat för varje examen eller utbildning utarbeta en plan för hur bedömningen ska genomföras. Utbildningsanordnaren får besluta om utbildningsanordnaren utarbetar en mer generellt inriktad plan och i planeringen håller sig till nivån för examen eller utbildningen eller om utbildningsanordnaren gör en mer detaljerad plan där bedömningen av kunnandet för varje examen eller utbildning har planerats enligt examens- eller utbildningsdelar.

I 5 mom. föreskrivs det om studerandes självbedömning. Att bedöma det egna kunnandet är en viktig färdighet i arbetslivet där arbetstagaren i allt högre grad själv måste kunna bedöma sitt kunnande och utvecklingsbehoven när det gäller kunnandet. Självbedömningsfärdigheterna är i praktiken en del av yrkeskompetensen. För främjande av självbedömningsfärdigheterna bör studerande ges möjlighet till självbedömning av sina prestationer, men detta innebär dock inte att de studerande förpliktas att bedöma det egna kunnandet. Självbedömningen ska inte heller påverka bedömningen av kunnandet eller det vitsord som ges över kunnandet.

Enligt bestämmelsen som föreslås i paragrafens 6 mom. ska utbildningsanordnaren erbjuda möjlighet att avlägga en examen eller en examensdel utan deltagande i examensutbildning samt i samarbete med sådana aktörer, som erbjuder utvecklingstjänster på företagsekonomiska grunder. Personen kan ha i arbetslivet eller på annat sätt tidigare förvärvat kunnande, så att han eller hon har möjlighet att avlägga en examen eller examensdelar utan att delta i examensutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren ha plikt att även erbjuda en sådan person möjlighet att avlägga en examen eller examensdelar. I praktiken utreds personens tidigare förvärvade kunnande och bedöms behovet av en möjlig examensutbildning i samband med processen för personlig tillämpning. Den föreslagna bestämmelsen skulle motsvara det som bestäms enligt gällande 7 b § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I det föreslagna 6 mom. bestäms också om utbildningsanordnarens plikt att erbjuda möjlighet att avlägga en examen eller en examensdel eller delar i samarbete med sådana aktörer, som på företagsekonomiska grunder erbjuder utvecklingstjänster för kunnande. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Enligt gällande bestämmelse kan examenskommissionerna göra anordnaravtal för examina även med sådana aktörer, som inte har ett anordnaravtal för yrkesutbildning. I praktiken har också avtal gjorts med sådana aktörer, som på företagsekonomiska grunder erbjuder utvecklingstjänster för kunnande. I fortsättningen kan enbart utbildningsanordnare som har erhållit ett anordnartillstånd ta emot yrkesprov och erbjuda examina. Examenssystemet för yrkesutbildning är ändå oberoende av det sätt på vilket kunnandet inhämtats, så en yrkesinriktad examen eller examensdel kan avläggas oberoende av var och när det påvisade kunnandet har inhämtats. Med den föreslagna bestämmelsen möjliggörs i frågavarande aktörers verksamhetsförutsättningar även i det nya systemet, fastän man inte längre ger dem rätt att bevilja examen. Samtidigt ska det säkras, att personer som enligt företagsekonomiska grunder skaffar utvecklingstjänster även i fortsättningen har möjlighet att avlägga yrkesinriktade examina eller examensdelar.

I praktiken ska utbildningsanordnaren och den som erbjuder utvecklingstjänster för kunnande kunna avtala, att personer som på affärsmässiga grunder köper utvecklingstjänster av en aktör hänvisas att söka sig för att avlägga en examen eller examensdelar till i frågavarande som samarbetspartner fungerande utbildningsanordnare. En utbildningsanordnare ska så som det enligt lagen bestäms i detta fall ansvara för den personliga tillämpningen i samband med avläggande av en examen eller examensdelen. Utbildningsanordnarna kan inte emellertid sälja till dessa aktörer tjänster tillhörande yrkesprov och beviljande av examina, eftersom examina och examensdelar som avses i 31 § i den föreslagna lagen kan ordnas som avgiftbelagda serviceverksamhet enbart då de är fråga om anskaffning av utbildning som avses i 30 §. Avlagda examensdelar och examina finansieras så som det bestäms i lagen om finansiering för undervisnings- och kulturverksamhet.

54 §. Bedömning av kunnandet. Enligt 1 mom. ska bedömning som utsetts av utbildningsanordnaren utföra bedömningen av den studerandes kunnande i fråga om yrkesinriktade examensdelar och besluta om bedömningen. Bedömarna är två till antalet. Den ena bedömaren ska vara en pedagogiskt behörig och kompetent lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren, och den andra ska företrädare arbetslivet. Med annan företrädare för utbildningsanordnaren avses exempelvis en utbildare eller någon annan person i utbildningsanordnarens undervisningspersonal som uppfyller villkoren enligt det föreslagna 3 mom., vilket motsvarar det nuvarande förfarandet inom yrkesinriktad tilläggsutbildning och utbildning vid särskilda yrkesläroanstalter. Arbetslivets företrädare kan i praktiken företrädare arbetsgivare, arbetstagare eller självständiga yrkesutövare. Genom bestämmelsen strävar man efter att bedömningen ska utgå från arbetslivet samt grunda sig på kunnande och kriterier. Av särskilda skäl, till exempel om ingen sådan företrädare för arbetslivet som uppfyller villkoren enligt det föreslagna 3 mom. finns att tillgå för att utföra bedömningen och den studerandes yrkesprov kan fördröjas oskäligt mycket på grund av detta, ska bedömningen kunna utföras och beslut om den kunna fattas också av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren. Bedömarna av kunnandet fattar ett enhälligt beslut om bedömningen av examinandens kunnande separat för varje examensdel. Åtminstone den ena av bedömarna ska närvara vid ett enskilt yrkesprov. Bedömningen utförs och beslut om bedömningen fattas dock alltid i ett kollegium under en bedömningsdiskussion.

I 2 mom. föreskrivs det om den bedömning av kunnandet i fråga om utbildningsdelar i handledande utbildning samt gemensamma examensdelar och deras delområden som utförs och i fråga om vilken beslut fattas av en lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren. Med annan företrädare för utbildningsanordnaren avses på samma sätt som i det föreslagna 1 mom. exempelvis en utbildare eller någon annan person i utbildningsanordnarens undervisningspersonal som uppfyller villkoren enligt det föreslagna 3 mom. När en gemensam examensdel eller ett delområde av en gemensam examensdel avläggs och bedöms i samband med en yrkesinriktad examensdel, ska också företrädare för arbetslivet kunna höras vid bedömningen av kunnandet. Läraren eller någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som är bedömning beslutar dock alltid om bedömningen av en gemensam examensdel eller dess delområde.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska bedömarna av kunnandet ha tillräcklig yrkeskompetens i förhållande till examens- eller utbildningsgrunderna och i synnerhet i förhållande till den examens- eller utbildningsdel eller det delområde av en gemensam examensdel som ska bedömas. Bedömarna av kunnandet ska också ha tillräcklig yrkesskicklighet inom den yrkesbransch som ska bedömas. Bedömarna ska vara förtrogna med utgångspunkterna för bedömningen samt grunderna för den examen eller utbildning som ska bedömas. Utbildningsanordnarna ska se till att bedömning som företräder arbetslivet introduceras i bedömningen av kun-

nandet. Eftersom god yrkesskicklighet ofta utvecklas vid sidan av utbildningen genom lång och omfattande arbetserfarenhet inom branschen, föreslås det inte att bedömare av kunnandet ska uppfylla kompetenskrav som grundar sig på utbildning. I fråga om jäv för bedömare tillämpas vad som föreskrivs i 27—29 § i förvaltningslagen.

55 §. Kontroll och rättelse av bedömningen. I 1 mom. föreskrivs det om en studerandes rätt att få information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på bedömningen av hans eller hennes kunnande. Bestämmelser om förfaringssättet ska på motsvarande sätt som för närvarande utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 2 mom. föreskrivs det om en studerandes rätt att begära en kontroll av bedömningen av kunnandet. En kontroll ska begäras av bedömare och tidsfristen för begäran föreslås vara 14 dagar från den tidpunkt då den studerande har haft tillfälle att ta del av resultaten av bedömningen och av information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes prestation i yrkesprovet eller på någon annan prestation. Kontroll av bedömningen ska begäras skriftligen. Enligt bestämmelsen ska bedömare fatta beslut om en kontroll av bedömningen utan obefogat dröjsmål.

I 3 mom. föreskrivs det om rätt för en studerande som deltar i examensutbildning att begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. Enligt momentet ska en studerande som deltar i examensutbildning ha rätt att hos respektive arbetslivskommission begära rättelse av bedömarens beslut med anledning av begäran om kontroll. Rättelse ska begäras skriftligen inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

En studerande som deltar i examensutbildning ska begära rättelse av bedömningen av kunnandet i första hand hos den arbetslivskommission till vars ansvarsområde den examen som ska avläggas hör. Om en studerande som deltar i examensutbildning väljer en examensdel eller examensdelar av någon annan yrkesinriktad examen som delar i sin examen, ska han eller hon dock begära rättelse av bedömningen av dessa examensdelar hos den arbetslivskommission till vars ansvarsområde examen i fråga hör. Rättelse av bedömningen av gemensamma examensdelar och delområden av gemensamma examensdelar ska begäras hos den arbetslivskommission som Utbildningsstyrelsen har förordnat för uppgiften. Om en studerande som deltar i examensutbildning avlägger enbart examensdelar som hör till flera examina, ska han eller hon begära rättelse av bedömningen av examensdelarna hos den arbetslivskommission som Utbildningsstyrelsen har anvisat för uppgiften.

En studerande som deltar i handledande utbildning och som avlägger examensdelar ska ha rätt att på motsvarande sätt som en studerande som deltar i examensutbildning begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. I övrigt tillämpas inte 3 mom. på studerande som deltar i handledande utbildning. En studerande som deltar i handledande utbildning kan inte begära rättelse hos arbetslivskommissionen, eftersom arbetslivskommissionerna är examensspecifika och deras övriga uppgifter hör samman med exempelvis genomförande av yrkesprov samt utvecklande av yrkesutbildningens examensstruktur och yrkesinriktade examina och deras examensgrunder. Därför har arbetslivskommissionerna inte möjlighet eller kunnande för att behandla bedömningen av kunnandet när det gäller studerande som deltar i handledande utbildning.

Enligt 4 mom. ska en studerande som deltar i handledande utbildning hos rektorn för läroanstalten eller utbildningsanordnarens verksamhetsställe skriftligen kunna begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. På motsvarande sätt som det som gäller när en studerande som deltar i examensutbildning begär rättelse hos arbetslivskommissionen

ska en studerande som deltar i handledande utbildning begära rättelse inom 14 dagar från delgåendet av beslutet.

Arbetslivskommissionen och i den situation som avses i 4 mom. rektorn ska kunna bestämma att en ny bedömning ska göras, om bedömningen är uppenbart felaktig. Av grundad anledning kan arbetslivskommissionen också bestämma att utbildningsanordnaren ska utse nya bedömare. I den situation som avses i 4 mom. ska även rektorn av grundad anledning kunna utse en ny bedömare. Nya bedömare kan utses till exempel när bedömningen har utförts på ett felaktigt sätt, när de studerande inte har behandlats jämlikt vid bedömningen eller om en bedömare är uppenbart jävrig att bedöma ett yrkesprov eller någon annan prestation som är föremål för bedömningen.

56 §. Omtagning av bedömning och höjning av vitsord. De studerande ska ges möjlighet att ta om yrkesprovet eller annat påvisande av kunnandet eller att höja ett godkänt vitsord. Utbildningsanordnaren ska ge en studerande möjlighet att ta om påvisandet av kunnandet, om den studerandes kunnande bedöms som underkänt. Utbildningsanordnaren ska också ge möjlighet att höja ett godkänt vitsord som getts på basis av bedömningen av kunnandet. Höjning av ett godkänt vitsord föreslås vara möjligt endast i fråga om examensdelar och andra helheter för vilka det ges vitsord. Det ska vara möjligt att ta ut en avgift för höjning av ett godkänt vitsord när en person redan fått ett betyg över avlagd examen eller ett betyg över genomförd utbildning. Bestämmelser om avgifter som tas ut av studerande föreslås i 105 §.

57 §. Betyg över avlagd examen. Enligt 1 mom. ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett examensbetyg när den studerande med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för uppbyggnaden av examen. Examensbetyget ges automatiskt och det ska inte krävas en begäran av den studerande, då det i den personliga utvecklingsplanen för kunnande uppsatta målet har nåtts. Därtill ska utbildningsanordnaren utan begäran ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar då den studerande avlägger en examensdel eller delar och det i den personliga utvecklingsplanen för kunnande uppsatta målet har nåtts eller när den studerande anses ha avgått på det sätt som anges i den föreslagna lagens 97 §. I övrigt ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över avlagda examensdelar på begäran av den studerande. Bedömningar av och vitsord för examen och examensdelar utfärdas i enlighet med den bedömning som de i 54 § avsedda bedömarna av kunnandet har gjort. Detta innebär att bedömarna fattar beslut om bedömningen och att utbildningsanordnaren inte utför någon ny bedömning av prestationerna vid utfärdandet av examensbetyget.

Enligt 2 mom. i paragrafen ska ett betyg ifall examensutbildning enligt 27 § mom. 1 i den föreslagna lagen på basis av en utvidgad uppgift att ordna läroavtalsutbildning genom anskaffning som avses i den föreslagna 30 §, ges av den utbildningsanordnare, som läroavtalsutbildningen har skaffats. Därtill om enstaka examensdelar har ordnats genom anskaffning som avses i den föreslagna 30 §, och den studerande skulle behöva ett betyg enbart för en sådan enstaka examensdel ska betyget för den avlagda examensdelen ges av den utbildningsanordnare som utbildningen har anskaffats av. I övriga fall ger den utbildningsanordnare som har ansvarat för utarbetandet av den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnande alltså den utbildningsanordnare som har skaffat utbildningen.

Examensbetyg ska också kunna ges en studerande för vilken bedömningen av kunnandet har anpassats enligt 64 § 2 mom. eller för vilken avvikelse enligt 66 § på något sätt har gjorts i fråga om kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. I 3 mom. föreskrivs det om utfärdande av ett betyg i det fallet att den studerande på grund av anpassning av bedömningen av kunnandet enligt 64 § 2 mom. eller avvikelse enligt 66 § inte har uppfyllt examensdelarnas

centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren inte få utfärda ett examensbetyg. Ett betyg över avlagda examensdelar får inte heller ges för sådana examensdelar där den studerande inte har uppfyllt examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet. Anpassningar och avvikelser behöver dock inte alltid innebära att ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar inte får ges. Utbildningsanordnaren ska bedöma om de centrala kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet har uppfyllts.

Den studerande bör i vilket fall som helst få ett betyg över utbildningen och det kunnande som han eller hon har förvärvat under utbildningen. Om det enligt utbildningsanordnarens bedömning inte kan ges ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över den studerandes kunnande.

58 §. Betyg över genomförd handledande utbildning. I paragrafen föreskrivs det om betyg över genomförd handledande utbildning som ska ges den studerande. Enligt bestämmelsen ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över genomförd utbildning, när en utbildning som handleder för yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv har genomförts på det sätt som anges i den föreslagna 50 §. Ett betyg över genomförd utbildning ges endast när den studerande har genomfört en utbildning som omfattar 60 kompetenspoäng i enlighet med utbildningsgrunderna. Om den studerande anses ha avgått under pågående utbildning, ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över genomförda utbildningsdelar. Ett betyg över genomförda utbildningsdelar ska också ges på begäran av den studerande.

59 §. Intyg över deltagande i utbildning. I paragrafen föreskrivs det om intyg över deltagande i utbildning. I 1 mom. föreskrivs det om utbildningsanordnarens skyldighet att ge ett intyg över deltagande i övrig yrkesutbildning enligt den föreslagna 8 §, när utbildningen har slutat eller om den studerande anses ha avgått på det sätt som anges i den föreslagna 97 §. Utbildningsanordnaren ska också ge ett intyg över deltagande i övrig yrkesutbildning på begäran av den studerande.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska utbildningsanordnaren på begäran av den studerande ge honom eller henne ett intyg över deltagande i examensutbildning eller handledande utbildning. Syftet med det intyg som ges över deltagande i examensutbildning, handledande utbildning eller övrig yrkesutbildning är att lämna information om innehållet i och längden på den utbildning som den studerande deltagit i. Syftet med intyget är inte att bedöma kunnandet hos den som deltar i examensutbildning, eftersom kunnandet i yrkesinriktade examina visas genom yrkesprov eller på något annat sätt och den bedömning av kunnandet som hör samman med dem ingår i examensbetyget eller i betyget över avlagda examensdelar. På motsvarande sätt ingår bedömning av kunnandet hos den som deltar i handledande utbildning i betyget över genomförd utbildning eller i betyget över genomförda utbildningsdelar.

60 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter om betyg och intyg. Paragrafen innehåller bestämmelser om bemyndiganden att utfärda förordningar och föreskrifter om betyg och intyg enligt de föreslagna 57—59 §. Med det innehåll i betygen och intygen som det får utfärdas närmare bestämmelser om genom förordning av statsrådet avses de centrala uppgifter som ska framgå av betygen och intygen. Examensbetyg och betyg över en avlagd examensdel eller avlagda examensdelar ska innehålla de avlagda examensdelarna och vitsorden för dem. Prestationer som är mindre än en examensdel ska antecknas i studieregisterutdraget eller i en motsvarande handling. Intyg över deltagande i examensutbildning eller övrig yrkesutbildning ska innehålla uppgifter om utbildningens innehåll och längd.

Bestämmelsen om bemyndigande innebär att det genom förordning av statsrådet även utfärdas bestämmelser om de bilagor som ska fogas till det betyg eller intyg som ges studerande. I bilagorna preciseras de uppgifter som framgår av betyget och intyget. Till betyget och intyget fogas ett utdrag ur studieregistret eller en motsvarande utredning som visar vilka delområden av gemensamma examensdelar som den studerande avlagt och en bedömning av kunnandet i fråga om dem. Uppgifter om avlagda delområden av gemensamma examensdelar som är mindre än en examensdel behövs till exempel för den som söker sig till fortsatta studier.

I paragrafen föreslås också ett bemyndigande för Utbildningsstyrelsen att bestämma vilka uppgifter som ska föras in i betygen och intygen och i bilagorna till dem. För att betygen och intygen ska vara jämförbara är det viktigt att de uppgifter av teknisk natur som ska föras in i dem anges enhetligt genom en föreskrift av Utbildningsstyrelsen.

7 kap. **Förvärvande av kunnande**

61 §. Rätt till undervisning och handledning. Enligt 1 mom. har den studerande på motsvarande sätt som för närvarande rätt till undervisning och handledning i olika undervisningsmiljöer som gör det möjligt att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Rätten till handledning är även personlig.

Bestämmelsen innebär inte att en enskild studerande har en subjektiv rätt till hur mycket undervisning och handledning som helst. Bestämmelsen förpliktar dock utbildningsanordnaren att på ett ändamålsenligt sätt tillhandahålla tillräckligt med undervisning, studiehandledning och annan behövlig handledning för att den studerande ska anses ha möjlighet att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examensgrunderna samt få behövliga kunskaper och färdigheter för fortsatta studier och för att utvecklas i arbetslivet. Enligt 2 mom. har den studerande på motsvarande sätt som för närvarande rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning.

Förvärvande av kunnande, studiehandledning och annan behövlig handledning samt avläggande av examen planeras individuellt och förs in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, som uppdateras vid behov. Enligt den föreslagna 62 § beslutar utbildningsanordnaren hur utbildningen ska genomföras. Bestämmelser om behörighetskrav för lärare och studiehandledare utfärdas på motsvarande sätt som för närvarande genom förordning av statsrådet.

62 §. Utbildningens innehåll. I en examensutbildning som förbereder för avläggande av en examen förvärvas yrkesskicklighet och övrigt kunnande som behövs för avläggandet av examen. På motsvarande sätt förvärvas kunnande för att genomföra utbildningen inom utbildningar som handleder för en yrkesinriktad examen eller för arbete och ett självständigt liv. Kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet för yrkesinriktade examina anges i de examensgrunder som fastställs av Utbildningsstyrelsen och målen för kunnandet för handledande utbildningar i utbildningsgrunderna. Enligt 1 mom. beslutar utbildningsanordnaren om innehållet i och genomförandet av sin examensutbildning i enlighet med de examensgrunder som avses i 15 § i den föreslagna lagen samt om innehållet i och ordnande av utbildning som handleder för en yrkesinriktad examen och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv i enlighet med de utbildningsgrunder som avses i 16 § i den föreslagna lagen. Utbildningsanordnaren får därmed inom de gränser som möjliggörs av examens- eller utbildningsgrunderna besluta om utbildningens innehåll samt på vilket sätt, var och när utbildningen ordnas. Detta ger flexibilitet då en utbildning ska ordnas och ger utbildningsanordnaren möjlighet att beakta omgivningens behov och möjligheter när det gäller innehållet i och genomförandet av

en utbildning. Med avvikelse från den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning behöver utbildningsanordnaren inte längre utarbeta en läroplan.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska utbildningsanordnaren med avvikelse från 1 mom. dock ordna utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter för studerande inom utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen, om den studerande inte har tidigare kunskande som förvärvats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som hänför sig till den examen som ska avläggas. Enligt 5 a § i statsrådets gällande förordning om grundläggande yrkesutbildning ska yrkesinriktade grundexamina som avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen inbegripa kunskande genom inläring i arbetet omfattande minst 30 kompetenspoäng. I den föreslagna lagen föreskrivs det inte att mängden förvärvande av kunskande som sker på en arbetsplats ska vara bunden till kompetenspoäng eller en viss tid, eftersom längden på utbildningen tidsmässigt varierar från studerande till studerande på grund av den personliga tillämpningen beroende till exempel på tidigare förvärvat kunskande. Att förutsätta en viss längd på det förvärvande av kunskande som sker på en arbetsplats skulle dessutom kunna förlänga studietiden i onödan om den studerande kunde avlägga examen redan tidigare utifrån kunskande som inhämtats på annat sätt.

Bestämmelser eller föreskrifter om övrig yrkesutbildning finns inte någon annanstans än i den föreslagna 8 §. Utbildningsanordnaren får därmed rätt fritt besluta om innehållet i och genomförandet och omfattningen av övrig yrkesutbildning, om inte regleringen inom branschen förutsätter något annat. Om detta föreskrivs det i 3 mom. Då utbildningsanordnaren har omfattande beslutanderätt i fråga om övrig yrkesutbildning är det möjligt för denne att reagera snabbt på arbetslivets kompetensbehov och skräddarsy utbildningarna på ett kundorienterat sätt enligt vars och ens behov. Däremot finns det i regleringen inom branschen till exempel i fråga om utbildningen för yrkes- och trafikflygare väldigt noggranna krav gällande längden på och innehållet i utbildningen och utbildningsanordnaren måste beakta dessa då utbildningen i fråga ordnas. Även olika tillstånds- och kompetensutbildningar kan ordnas som utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och kraven på innehållet i dem regleras inom branschen.

63 §. Studier som stöder studiefärdigheterna. I paragrafen föreskrivs det om möjligheten att som en del av examensutbildningen ordna studier i syfte att möjliggöra avläggande av en examen eller en del av den och deltagande i examensutbildning i de fall då en studerande inte har tillräckliga studiefärdigheter med avseende på det kunskande som ställts som mål. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak studier som förbättrar studiefärdigheterna i 8 b § i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan det, utöver det som anges i examensgrunderna, som en del av examensutbildningen, ordnas studier som stöder studiefärdigheterna. Syftet med dessa studier är att den studerande ska förvärva sådant kunskande som baserar sig på de individuella behoven och som ger honom eller henne förutsättningar att delta i examensutbildning och visa sitt kunskande genom yrkesprov eller på något annat sätt.

Målet med studier som stöder studiefärdigheterna ska vara att stärka de studiefärdigheter som krävs i examensutbildningen, såsom språkliga, matematiska och datatekniska färdigheter, eller att träna färdigheter i anslutning till studieteknik. I studierna kan språkutbildning ingå då en studerande har bristfälliga kunskaper i finsk eller svensk terminologi i anslutning till examen eller i språkbruket i anslutning till yrket, såsom yrkesspecifika sätt att presentera eller producera skriftligt material. Genomförandet av examensutbildningen och förvärvandet av den behövliga yrkeskompetensen kan kräva bland annat förmåga att läsa olika handböcker och ar-

betsböcker, att man behärskar branschens terminologi samt skriftlig dokumentering. I detta fall kan nivån på de språkkunskaper som krävs för förvärvandet av yrkesskickligheten i praktiken vara rätt hög. Språkutbildningen ska dock alltid ha samband med den examen som avläggs och utbildningen får inte användas för att lära ut grundläggande språkkunskaper. Genom studierna kan man också stöda sådant förvärvande av kunnande som behövs på grund av inlärningssvårigheter. För allmänna inlärningssvårigheter, som läs- och skrivsvårigheter och inlärningssvårigheter i fråga om matematik eller främmande språk, kan den studerande erbjudas studier, såsom läs- och skrivundervisning, med hjälp av vilka målet för kunnandet kan nås. Utöver inlärningssvårigheter kan de studerande ha svårigheter som rör hanteringen av vardagen och livssituationen och de kräver olika slags stödåtgärder, men inte sådant långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i lärandet och studierna som skulle berättiga den studerande till det särskilda stöd som föreslås i 64 §. I sådana situationer kan den studerande stödas med hjälp av studier som stöder studiefärdigheterna.

Studierna som stöder studiefärdigheterna behöver inte ordnas oavbrutet eller som en separat enhet, utan de kan ordnas under en examensutbildning som följer examensgrunderna eller som en del av den. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av studier som stöder studiefärdigheterna och om studiernas innehåll. Då studier som stöder studiefärdigheterna ordnas kan utbildningsanordnaren dra nytta av mångsidiga och varierande undervisningsarrangemang och stödformer enligt de studerandes individuella behov.

Enligt den gällande bestämmelsen om studier som förbättrar studiefärdigheterna får de som heltidsstudier räcka högst sex månader. I fortsättningen föreskrivs det inte i lagen om yrkesutbildning om den maximala längden på de studier som stöder studiefärdigheterna, eftersom det är svårt bestämma en längd som motsvarar sex månaders heltidsstudier. Däremot föreslås det att det i regleringen av finansieringen av yrkesutbildningen föreskrivs att för studier som stöder studiefärdigheterna får högst 0,5 studerandeår räknas som grund för finansieringen, det vill säga i praktiken sex månader.

64 §. Särskilt stöd. I paragrafen föreskrivs det om särskilt stöd för sådana studerande inom examensutbildning och handledande utbildning som behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning, sjukdom eller av någon annan orsak.

Specialundervisning i enlighet med 19 a § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning har endast gällt grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildning, men inte utbildning som förbereder för en fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt förslaget ska med avvikelse från nuläget också en studerande inom en utbildning för en yrkesexamen eller en specialyrkesexamen ha rätt till särskilt stöd i form av specialundervisning om han eller hon för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examensgrunderna på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning, sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier.

Med särskilt stöd avses pedagogiskt stöd enligt den studerandes individuella behov, personliga mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak bestämmelserna om specialundervisning i 19 a § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. I paragrafen används dock termen särskilt stöd i stället för specialundervisning, eftersom särskilt stöd som begrepp bättre beskriver de stödåtgärder som kan ges till de studerande. De studerande som behöver särskilt

stöd studerar vanligtvis tillsammans med de andra studerandena, men de behöver betydligt mer stöd i olika former än övriga studerande. På motsvarande sätt som för närvarande betraktas inte sådant särskilt stöd och sådan särskild handledning för inläringen som ges tillfälligt till en elev som särskilt stöd i enlighet med paragrafen. En förutsättning för särskilt stöd är att den studerande behöver långvarigt eller regelbundet stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. För studerande som får särskilt stöd varierar behoven av särskilt stöd. Oftast är det fråga om någon form av inläringssvårigheter som kräver pedagogiskt stöd. Det kan också vara fråga om en sådan funktionsnedsättning eller sjukdom som kräver andra särskilda undervisnings- och studiearrangemang för att möjliggöra lärande och studier. Behovet av särskilt stöd måste fastställas individuellt för varje studerande och uppfyllandet av målen stödas med hjälp av en individuellt planerad och handledd inlärningsprocess.

Enligt det föreslagna 2 mom. är målet för särskilt stöd att den studerande ska nå den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Också i undervisningen av en studerande som får särskilt stöd är det primära målet att den studerande med hjälp av stödåtgärderna ska uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet som anges i grunderna för yrkesinriktade grundexamina eller i utbildningsgrunderna. I fråga om studerande som får särskilt stöd kan dock bedömningen av kunnandet i enlighet med grunderna för de yrkesinriktade grundexamina anpassas i den omfattning det är nödvändigt med hänsyn till den studerandes personliga mål och färdigheter. När bedömningen av kunnandet anpassas utarbetas en individuell bedömning av kunnandet för den studerande.

Enligt 19 a § 2 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan avvikelser från examensgrunderna göras i specialundervisningen genom att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet anpassas i den omfattning detta är nödvändigt med hänsyn till den studerandes personliga mål och färdigheter. Till skillnad från den gällande möjligheten till anpassning ska den anpassning som föreslås i momentet endast gälla en kvalitativ anpassning av bedömningen av kunnandet och den kan endast genomföras i den omfattning det är nödvändigt med hänsyn till den studerandes personliga mål och färdigheter.

Anpassningen ska endast gälla avvikelse från bedömningskriterierna i grunderna för yrkesinriktade grundexamina. För att genomföra utbildningsdelar i enlighet med utbildningsgrunderna inom handledande utbildningar krävs i regel inte att man når kunnande på någon viss nivå. Målen för kunnandet inom handledande utbildningar bygger på den studerandes personliga val, mål och färdigheter. Bedömningen av kunnandet enligt grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina kan inte heller anpassas. Vid anpassningen är det fråga om att anpassa bedömningskriterierna i examensgrunderna till den studerandes inlärningsförutsättningar när det är nödvändigt för en studerande som får särskilt stöd.

Vid anpassningen utarbetas individuella, anpassade bedömningskriterier för den studerande och de är baserade på examensgrunderna för den examen som den studerande ska avlägga. Anpassningen kan ske genom att bedömningskriterierna för en eller flera examensdelar anpassas. Om man till någon del måste avvika helt från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna, ska det som föreskrivs i den föreslagna 66 § om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet tillämpas.

Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för de yrkesinriktade grundexamina bestämma till vilka delar bedömningen av kunnandet inte får anpassas. Enligt 19 a § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna bestämma

till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för anpassning. För att förtydliga nuläget föreslås det att Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna separat för varje yrkesinriktad examen ska bestämma till vilka delar bedömningen av kunnandet inte får anpassas. Då grunderna för en yrkesinriktad grundexamen utarbetas ska det således alltid bedömas om det till exempel till kraven på yrkesskickligheten hör sådana krav på arbetarskyddet att det inte går att anpassa examensgrunderna. Det är nödvändigt att begränsa anpassningen i synnerhet om det inom branschen finns sådana ytterst centrala krav på yrkesskickligheten som man måste uppfylla för att kunna arbeta inom yrket i fråga. I övrigt beslutar utbildningsanordnaren om anpassningen i den personliga utvecklingsplanen för kunnande.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i 5 § 4 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning att målet för det särskilda stödet är att främja en total rehabilitering av den studerande i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster.

Enligt 19 a § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för anpassning. För att förtydliga nuläget föreslås det att Utbildningsstyrelsen i grunderna för de yrkesinriktade grundexamina ska bestämma till vilka delar bedömningen av kunnandet inte får anpassas. Denna bestämmelse finns i 15 § 2 mom. 5 punkten i den föreslagna lagen. En motsvarande bestämmelse gäller också sådan avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet som avses i 66 § i lagen.

65 §. *Krävande särskilt stöd.* I paragrafen föreskrivs det om ordnande av krävande särskilt stöd. Enligt den föreslagna bestämmelsen har en utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd enligt 27 § 2 mom. i lagen som uppgift att ordna utbildning för studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd som avses i 64 §.

Krävande särskilt stöd kan ordnas endast av de utbildningsanordnare som har det som uppgift enligt vad som anges i utbildningens anordnartillstånd. De studerande som antas till en utbildning enligt denna specialuppgift ska uppfylla de kriterier för att få krävande särskilt stöd som anges i paragrafen. Ordlandet av krävande särskilt stöd beaktas i viktcoefficienterna vid finansieringen av utbildningen.

Såväl studerande inom examensutbildning som studerande inom den handledande utbildningen kan få krävande särskilt stöd. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ordnas alltid utifrån uppgiften att ordna krävande särskilt stöd, vilket innebär att målgruppen för den här utbildningen endast utgörs av de studerande som har rätt till krävande särskilt stöd.

66 §. *Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.* I paragrafen föreskrivs det om möjligheten att avvika från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina. Sådan avvikelse som avses i bestämmelsen innebär att den studerande låter bli att visa något av kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna och att det därmed inte heller bedöms.

Avvikelse enligt bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak särskilda studiearrangemang enligt 21 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Avvikelse i enlighet med särskilda studiearrangemang i 21 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbild-

ning har enligt ordalydelsen i bestämmelsen kunnat gälla avvikelse förutom från examensgrunderna även från grunderna för handledande utbildning. Avvikelse enligt den föreslagna paragrafen ska dock endast gälla avvikelse från examensgrunderna, eftersom det inte är behövt att avvika från målen för kunnandet enligt grunderna för den handledande utbildningen. För att genomföra utbildningsdelar i enlighet med utbildningsgrunderna inom handledande utbildningar krävs i regel inte att man når kunnande på någon viss nivå. Målen för kunnandet inom handledande utbildningar bygger på den studerandes personliga val, mål och färdigheter. I enlighet med den föreslagna bestämmelsen kan en avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna liksom för närvarande endast gälla en yrkesinriktad grundexamen och den får endast göras till de delar som det är nödvändigt med beaktande av den studerandes personliga mål och färdigheter.

Det är inte möjligt att avvika från kraven på yrkesskicklighet, målen för kunnandet eller bedömningen av kunnandet i grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina. Det har inte heller enligt den gällande lagstiftningen varit möjligt att avvika från grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina.

Enligt 1 mom. i paragrafen får avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina göras genom att den studerande låter bli att visa något av det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. Avvikelse kan göras om de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examensgrunderna till någon del är oskäliga för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller avvikelsen är motiverad av skäl som har samband med den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd.

Ordalydelsen i 1 mom. 2 punkten avviker från 21 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, i vilken det föreskrivs om grunderna för användandet av särskilda studiearrangemang, genom att avvikelse ska bli möjlig inte enbart av skäl som har samband med en persons hälsotillstånd, utan också av skäl som har samband med funktionsnedsättning. Redan med stöd av den gällande lagen har det varit möjligt att använda särskilda studiearrangemang av skäl som har samband med funktionsnedsättning, men enligt den föreslagna ordalydelsen avskiljs en funktionsnedsättning från skäl som har samband med hälsotillstånd och bildar en egen grund för avvikelse.

Såsom för användningen av särskilda studiearrangemang enligt den gällande lagstiftningen, ska målet med avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet vara att den studerande kan avlägga en yrkesinriktad grundexamen, även om han eller hon av de orsaker som avses i 1 mom. till någon del inte kan uppfylla kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna. På samma sätt som för särskilda studiearrangemang i den gällande lagen kan man också använda sig av avvikelse om den studerande inte är i egentligt behov av specialundervisning, men det till exempel till någon del är oskäligt för den studerande att uppfylla kraven i examensgrunderna med beaktande av den studerandes tidigare kunnande eller hälsotillstånd. Avvikelse är också möjlig vid påvisande av kunnandet för dem som ska avlägga en yrkesinriktad grundexamen, men som inte deltar i en examensutbildning. Avsikten är att detta inte ska vara ett hinder för avläggande av en yrkesinriktad grundexamen, även om det är ett hinder för att vissa krav på yrkesskickligheten eller mål för kunnandet ska kunna uppfyllas. Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet får göras endast i den omfattning detta är nödvändigt av de orsaker som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten.

Enligt 21 § 4 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan Utbildningsstyrelsen i examens- eller utbildningsgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för särskilda studiearrangemang. För att förtydliga nuläget föreslås det att Utbildningsstyrelsen i grunderna för de yrkesinriktade examina ska bestämma till vilken del avvikelse inte får göras från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet. En bestämmelse om detta finns i 15 § 2 mom. 5 punkten i den föreslagna lagen. Då grunderna för en yrkesinriktad grundexamen utarbetas ska det således alltid bedömas om det till exempel till kraven på yrkesskickligheten hör sådana krav på arbetarskyddet att det inte går att avvika från examensgrunderna. Det är behövligt att begränsa möjligheten till avvikelse från examensgrunderna särskilt då det inom branschen finns sådana ytterst centrala krav på yrkesskickligheten som man måste uppfylla för att kunna arbeta inom yrket i fråga. I övrigt får utbildningsanordnaren i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet besluta om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examensgrunderna.

67 §. Beslut om särskilt stöd och avvikelse. På motsvarande sätt som i 20 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren enligt paragrafen besluta om särskilt stöd till de studerande och om anpassning av bedömningen av kunnandet samt om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. Omprövning av dessa beslut får begäras hos regionförvaltningsverket i enlighet med den föreslagna 111 §. På motsvarande sätt som i den gällande lagstiftningen ska utbildningsanordnaren innan beslut fattas höra den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare. Ett hörande är inte nödvändigt om avvikelsen grundar sig på en framställan av den studerande.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. ska utbildningsanordnaren i samband med den personliga tillämpningen föra in innehållet i det särskilda stöd som tillhandahålls en studerande, anpassning av bedömningen av kunnandet samt avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Närmare bestämmelser om sådant gällande innehållet i det särskilda stödet, anpassning och avvikelse som ska föras in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet kan utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av bemyndigandet som gäller den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i 44 § i lagen.

68 §. Undervisningens offentlighet. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som för närvarande om undervisningens offentlighet. Enligt paragrafen är undervisningen offentlig, med undantag för den utbildning som ordnas på arbetsplatser. Rätten att åhöra undervisningen kan dock begränsas av grundad anledning.

Undervisningens offentlighet är utgångspunkten, men på grund av utbildningens karaktär är det behövligt att begränsa åhörandet av undervisningen inom yrkesutbildningen när det gäller undervisning som ordnas på en arbetsplats. Dessutom kan till exempel skäl som rör arbetarskyddet vara grundad anledning till att begränsa möjligheterna att åhöra undervisningen.

8 kap. **Utbildning som ordnas på en arbetsplats**

69 §. Utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. I paragrafen föreskrivs det om utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Utbildningsanordnaren kan ordna i den föreslagna lagen avsedd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter kan ordnas på en arbetsplats som är utomstående från utbildningsanordnaren som utbildning som grundar sig på läroavtal eller utbildningsavtal. Utbildningsanordnaren svarar för ordnandet av utbildning som grundar sig på läroavtal eller utbildningsavtal. Annat utvecklande av kunnandet på en arbetsplats, än det som konstaterats eller planerats i samband med den personliga tillämpningen och som utbildningsanordnaren har ansvar för att ordna, kan till exempel för studerande inom en examensutbildning ske på den studerandes egen arbetsplats, utan att det behöver avtalas om detta separat mellan utbildningsanordnaren och den studerandes arbetsgivare. Ett sådant utvecklande av kunnandet kan dock beaktas i samband med den personliga tillämpningen. Utbildningsanordnaren ansvarar inte för målen, handledningen, innehållet, ledningen eller övervakningen i fråga om sådan utbildning som gäller utvecklande av kunnandet på en arbetsplats.

70 §. Läroavtalsutbildning. I paragrafen föreskrivs det om läroavtalsutbildning, som på motsvarande sätt som i den gällande lagstiftningen i huvudsak ordnas på en arbetsplats och som vid behov ska kompletteras med förvärvande av kunnande i andra inlärningsmiljöer.

Enligt 1 mom. grundar sig läroavtalsutbildning på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren eller på ett skriftligt avtal för viss tid mellan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och arbetsgivaren. Ett läroavtal utgörs av ett arbetsavtal mellan den studerande och arbetsgivaren eller ett skriftligt avtal för viss tid mellan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och arbetsgivaren. I 17 § 5 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning föreskrivs det om tjänstemannaläroavtal. Även om det enligt förslaget inte längre ska föreskrivas om tjänstemannaläroavtal som en separat form av läroavtal, kan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande också i fortsättningen förvärva kunnande i läroavtalsutbildning på motsvarande sätt som för närvarande.

För en studerande i läroavtalsutbildning ska arbetstiden per vecka i genomsnitt vara minst 25 timmar, för att utbildningen ska kunna betraktas som en utbildning som i huvudsak ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Det är meningen att till exempel arbetstiden vid periodarbete ska kunna utjämnas så att den i genomsnitt är minst 25 timmar per vecka. Kravet på att arbetstiden per vecka ska uppgå till minst 25 timmar motsvarar nuvarande praxis, även om det inte uttryckligen föreskrivs om detta i den gällande lagen. Antalet veckotimmar motsvarar förutsättningen för heltidsstudier enligt 5 a § 3 mom. i lagen om studiestöd. För yrkesinriktade heltidsstudier fordras enligt den bestämmelsen att den studerande under i genomsnitt minst 25 veckotimmar deltar i undervisning enligt undervisnings- eller utbildningsprogrammet eller i praktik som hör till studierna, när studiernas omfattning inte har dimensionerats i studieveckor eller kompetenspoäng.

En förutsättning för att läroavtal ska kunna ingås är att huvudparten av den studerandes kompetensbehov som konstaterats i samband med den personliga tillämpningen kan förvärfvas på en riktig arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Eftersom det för alla studerande utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där man för in handlednings-, rådgivnings- och stödåtgärder för den studerandes deltagande i utbildningen och för avläggande av yrkesprov och genomförande av handledande utbildning, kan man med hjälp av denna handling bekräfta hur omfattande hela kompetensbehovet är. Kunnandet kan förvärfvas genom läroavtalsutbildning, om huvudparten av det kompetensbehov som konstaterats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet kan förvärfvas på en läroavtalsarbetsplats i genuina situation-

er i arbetslivet i samband med praktiska arbetsuppgifter och de arbetsuppgifter som den studerande utför på arbetsplatsen möjliggör förvärvande av kunnande på det sätt som avtalas i läroavtalet. I bestämmelsen används inte begreppet teoretiska studier, som finns i den gällande lagen, för sådant förvärvande av kunnande som kompletterar utbildning som ordnas på en arbetsplats, eftersom kompletterande övrigt förvärvande av kunnande kan innefatta komplettering av kunnande som är mer omfattande än teoretiska studier. På detta sätt kan utbildningsanordnaren dra nytta av olika undervisningsmetoder, till exempel webb- eller flerformsundervisning eller undervisning som sker i utbildningsanordnarens övriga inlärningsmiljöer.

I läroavtalsutbildningen förvärvar den studerande det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i samband med praktiska arbetsuppgifter under arbetsgivarens ledning, övervakning och handledning mot en ersättning som arbetsgivaren betalar. Arbetsuppgifterna ska vara sådana att det genom att utföra dem är möjligt att uppfylla de krav på yrkesskickligheten enligt examensgrunderna som ställts i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Om det förvärvande av kunnande som sker på arbetsplatsen inte kan utföras i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, kan utbildningen inte ordnas som läroavtalsutbildning. Således kan till exempel fångars förvärvande av kunnande i anslutning till arbetsverksamhet i ett fängelse i stället för som läroavtalsutbildning ordnas som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Ett undantag till kravet på arbetsavtals- och tjänsteförhållande utgörs dock av studerande som är verksamma som företagare. På motsvarande sätt som för närvarande kan deras förvärvande av kunnande i det egna företaget ordnas som läroavtalsutbildning. Om läroavtalsutbildning för företagare föreskrivs det i 4 mom.

Enligt 2 mom. ska den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet fogas till utbildningsavtalet till den del planen gäller läroavtalsutbildning. Av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ska de praktiska arbetsuppgifterna framgå som den studerande kan utföra för att nå det kunnande som har ställts som mål. Med stöd av 44 § i den föreslagna lagen utfärdas genom förordning av stadsrådet närmare bestämmelser om de övriga uppgifter som ska föras in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Utöver huvudarbetsuppgifterna ska åtminstone också tidsplaneringen för arbetsuppgifterna på arbetsplatsen, den examen som ska avläggas, vilka examensgrunder som ska följas och examensdelarna, den ansvarige arbetsplatshandledaren, förvärvande av kunnande i andra inlärningsmiljöer som utbildningsanordnaren anvisat och tidsplaneringen för detta under utbildningstiden samt tidsplaneringen för yrkesproven under utbildningstiden framgå av den del av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som ska fogas till läroavtalet. Den del av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som ska fogas till utbildningsavtalet utarbetas och godkänns av utbildningsanordnaren, den studerande och arbetsgivaren tillsammans så att den kan fogas till läroavtalet när avtalet godkänns. Enligt 45 § 2 mom. i den föreslagna lagen deltar arbetsgivaren eller någon annan företrädare för arbetsplatsen utöver utbildningsanordnaren och den studerande i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, om utbildningen ordnas som läroavtalsutbildning eller som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller om kunnandet visas på arbetsplatsen.

Enligt det föreslagna bemyndigandet i 2 mom. på motsvarande sätt som för närvarande utfärdas närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i läroavtalet genom förordning av statsrådet.

I analogi med den gällande lagstiftningen är en förutsättning för att läroavtal ska kunna ingås, enligt 3 mom., att utbildningsanordnaren och arbetsgivaren avtalar om ordnande av läroav-

talsutbildning. Avtalet ska enligt bestämmelsen ingås skriftligt. Genom det avtal om ordnande av läroavtalsutbildning som ingås mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren får avvikelser inte göras från det som ingår i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Avtalet måste alltså till de delar som gäller innehållet i läroavtalsutbildningen motsvara det som ingår i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Utbildningsanordnaren och arbetsgivaren ska också tillsammans sköta om uppdateringen av avtalet om ordnande av läroavtalsutbildningen, om den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet uppdateras under läroavtalsutbildningen och ändringarna påverkar innehållet i avtalet om ordnande av läroavtalsutbildningen.

Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren utfärdas genom förordning av statsrådet. På motsvarande sätt som i 5 § i statsrådets gällande förordning om grundläggande yrkesutbildning utgörs de frågor som ska regleras i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren åtminstone av parternas uppgifter, datum för inledande och avslutande av läroavtalsutbildningen samt beloppet av den utbildningsersättning som det ska överenskommas om enligt den föreslagna 73 §.

Enligt 4 mom. kan det för företagare på motsvarande sätt som för närvarande ordnas läroavtalsutbildning i företagarens eget företag, om utbildningsanordnaren och företagaren på det sätt som avses i det föreslagna 3 mom. avtalar om ordnande av utbildningen. Utbildningen grundar sig då inte på ett arbetsavtal och på den tillämpas inte 77 § i den föreslagna lagen, i vilken det föreskrivs om tillämpningen av lagstiftningen om arbetstagare och tjänsteinnehavare.

Enligt paragrafens 5 mom. får arbetskraftsutbildning och handledande utbildning inte ordnas som läroavtalsutbildning. Det kan på grund av utbildningarnas karaktär inte anses vara ändamålsenligt att ordna utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv som utbildning som i huvudsak ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Syftet med handledande utbildningar är att förbereda den studerande inför en yrkesutbildning och arbetslivet. I en utbildning som handleder för yrkesutbildning kan den studerande på motsvarande sätt som enligt den gällande lagstiftningen ha en möjlighet att förbereda sig inför en läroavtalsutbildning. Studerande som förbereder sig inför läroavtalsutbildning kan genomföra delar av utbildningen på en arbetsplats i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Sådant förvärvande av kunnande som sker på en arbetsplats inom den handledande utbildningen kan ordnas som förvärvande av kunnande med stöd av ett utbildningsavtal. På motsvarande sätt som i dag har den studerande möjlighet att flytta över till läroavtalsutbildning om förutsättningarna för att ordna läroavtalsutbildning är uppfyllda.

Läroavtalsutbildningen är en utbildning som grundar sig på ett arbetsavtal eller tjänsteförhållande för viss tid, varför läroavtalsutbildning på motsvarande sätt som för närvarande inte kan ordnas som arbetskraftsutbildning för arbetslösa arbetssökande. En arbetslös arbetssökande kan på motsvarande sätt som i dag söka sig till en läroavtalsutbildning, men läroavtalsutbildningen kan inte finansieras som en arbetskraftsutbildning. Det kan också ordnas sådana studiehelteter för arbetslösa där en del av utbildningen ordnas som arbetskraftsutbildning och en del som läroavtalsutbildning. Arbetsgivaren kan under tiden för läroavtalsutbildningen enligt 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ha rätt att få lönesubvention som ersättning för lönekostnader som föranleds av att en arbetslös anställs.

I tillämpningspraxisen för lagen om utkomstskydd för arbetslösa har det av hävd ansetts att bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa normalt inte ska tillämpas

på läroavtalsutbildning. I praktiken tolkas ett läroavtal som vilket arbetsavtal som helst och om arbetstiden är högst 80 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete, kan den arbetssökande under läroavtalstiden ha rätt till jämkad arbetslöshetsförmån.

71 §. Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. I paragrafen föreskrivs det om utbildning som grundar sig på utbildningsavtal och om utbildningsavtal. Enligt 1 mom. förvärvar en studerande i utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal kunnande motsvarande det kompetensbehov som konstaterats i samband med den personliga tillämpningen på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Utbildningsavtalsarbetsplatsen utgör således en inlärningsmiljö där den studerande genom att utföra praktiska arbetsuppgifter på en arbetsplats kan förvärva det kunnande som ställts som mål i examensgrunderna och i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Det föreskrivs dock inte om minimi- eller maximimängden när det gäller förvärvandet av kunnande för utbildningar som grundar sig på utbildningsavtal. I utbildningsavtalet ingår utbildningsanordnaren ett skriftligt avtal med en företrädare för utbildningsavtalsarbetsplatsen om den studerandes förvärvande av kunnande på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Under en utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal står den studerande inte i ett anställningsförhållande. Detta betyder att när den studerande utför de arbetsuppgifter som nämns i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och i utbildningsavtalet är det fråga om arbete utan ett anställningsförhållande på arbetsplatsen. Om den studerande tillåts utföra andra arbetsuppgifter än de som förts in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, kan ett anställningsförhållande uppstå mellan den studerande och arbetsgivaren om kriterierna för ett anställningsförhållande i arbetsavtalslagen (55/2001) uppfylls. Ett utbildningsavtal kan inte ingås om den studerande innan utbildningen inleds står i anställningsförhållande till arbetsplatsen där utbildningen ska ske, utan då är ett läroavtal rätt form för förvärvandet av kunnande.

Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning står den studerande under tiden för inläring i arbetet inte i ett arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren, om inte den studerande och arbetsgivaren separat har avtalat om att ingå ett arbetsavtal. I motsats till den gällande lagen föreskrivs det i den föreslagna bestämmelsen inte att den studerande och arbetsgivaren separat kan avtala om att ingå ett arbetsavtal. Den föreslagna bestämmelsen utgör inget hinder för den studerande att ingå ett arbetsavtal med utbildningsavtalsarbetsplatsens arbetsgivare i fråga om arbetsuppgifter som faller utanför utbildningsavtalet.

Under utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal förvärvar den studerande det kunnande som anges i examensgrunderna i samband med praktiska arbetsuppgifter i regel på en utbildningsavtalsarbetsplats under dess ledning, övervakning och handledning. Både utbildning som grundar sig på utbildningsavtal och läroavtal utgörs av målinriktad och handled inläring. Läroavtalsutbildningen baserar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, förutom i fråga om läroavtalsutbildning för företagare, men det gör inte utbildningsavtalet. Den som studerar med utbildningsavtal ska vara studerande på heltid. Inom en utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal betalar utbildningsavtalsarbetsplatsen inte den studerande lön eller annat vederlag enligt 1 § 1 eller 2 mom. i arbetsavtalslagen.

Det är inte motiverat att ingå ett utbildningsavtal om den studerande i verkligheten inte förvärvar de färdigheter som krävs för avläggande av en yrkesinriktad examen eller för det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Studerande som deltar i en utbildning som grundar sig på utbildningsavtal får inte heller användas för att er-

sätta arbetsplatsens egen arbetskraft i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. I övrigt är det också viktigt att när det gäller utbildning som ordnas på en arbetsplats beakta att arbetsgivaren alltid ska följa sina i arbetslagstiftningen fastställda skyldigheter mot sin personal i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande.

Enligt 2 mom. är utbildningsavtalet ett avtal för viss tid och gäller i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet enskilda examensdelar när det gäller annan yrkesutbildning än sådan som avses i 8 § i den föreslagna lagen. Utbildningsavtalets längd och den studerandes arbetsuppgifter knyts således till varje examensdel som ska avläggas med undantag av övrig yrkesutbildning. Utbildningsavtalet eller dess längd kan inte bindas till en examensdel när det gäller övrig yrkesutbildning, eftersom det enligt den föreslagna 8 § med övrig yrkesutbildning avses utbildning som förbereder till en yrkesuppgift samt utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen, vilka inte syftar till att avlägga en examen eller examensdel.

Enligt 13 § i den föreslagna lagen byggs en yrkesinriktad examen upp av yrkesinriktade examensdelar. En examen eller eventuella kompetensområden inom en examen har minst en obligatorisk yrkesinriktad examensdel och minst en valbar yrkesinriktad examensdel. Att det i utbildningsavtalet avtalas om en examensdel åt gången innebär att ett utbildningsavtal inte direkt kan ingås för tiden för avläggande av en hel yrkesinriktad examen, utan förutsättningarna för utbildningsavtal ska granskas för varje examensdel. Även om utbildningsavtal endast kan ingås för en examensdel åt gången, är det dock möjligt att ingå flera på varandra följande avtal för olika examensdelar för samma utbildningsavtalsarbetsplats. Genom att flera på varandra följande utbildningsavtal ingås kan också en hel examen avläggas som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Detta förutsätter dock att det är möjligt att till alla delar förvärva det kunnande enligt examensgrunderna som ingår i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet på en arbetsplats inom ramen för de arbetsuppgifter som ska utföras och att detta som en del av uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet planeras av den studerande, företrädaren för arbetsplatsen och utbildningsanordnaren tillsammans. Att det avtalas om enskilda delar av en examen innebär dock inte att ett utbildningsavtal endast kan ingås för avläggande av en hel examensdel, utan ett utbildningsavtal kan också ingås för avläggandet av en kompetenshelhet som är mindre än en examensdel.

Om det ingår i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet att fler än en examensdel kan avläggas på en arbetsplats som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal, kan man avtala om dessa också genom ett avtal, men arbetsuppgifterna ska dock planeras för varje examensdel så att de motsvarar målen för kunnandet för varje examensdel. Det är motiverat att avtala genom ett avtal om den studerande samtidigt förvärvar kunnande för flera examensdelar.

I den personliga utvecklingsplanen för kunnandet planeras förvärvandet av yrkesskicklighet och kunnande individuellt för varje examens- eller utbildningsdel. Utbildningsanordnaren utarbetar och uppdaterar den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande. En företrädare för arbetsplatsen deltar i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet om utbildningen ordnas som en utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal. Under studietiden uppdateras den personliga utvecklingsplanen för kunnandet vid behov, varför också utbildningsavtalet måste uppdateras för att motsvara innehållet i planen, om ändringarna påverkar innehållet i utbildningsavtalet.

Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet ska fogas till utbildningsavtalet till den del planen gäller utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal. Av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ska de individuellt planerade, praktiska arbetsuppgifter framgå

som den studerande kan utföra för att nå det kunnande som har ställts som mål. Dessutom ska det av den del av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som ska fogas till utbildningsavtalet enligt vad som närmare bestäms genom förordning av statsrådet framgå åtminstone den examen som ska avläggas, vilka examensgrunder som ska följas och examensdelarna, den ansvarige arbetsplatshandledaren, tidsplaneringen för och längden på det förvärvande av kunnande som ordnas på arbetsplatsen samt eventuell tidpunkt för yrkesprovet. Den del av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som ska fogas till utbildningsavtalet utarbetas och godkänns av utbildningsanordnaren, den studerande och företrädaren för utbildningsavtalsarbetsplatsen tillsammans så att den kan fogas till utbildningsavtalet när avtalet godkänns.

Utbildningsavtalet och uppdateringar av det ska delges den studerande. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning har det avtalats om inläring i arbetet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren, men avtal har inte nödvändigtvis ingåtts individuellt för varje studerande. Då ett avtal upprättas separat för varje studerande och den studerande delges utbildningsavtalet och uppdateringar av det skapas tydligare ramar för hur studier som sker på en arbetsplats ska genomföras. Man säkerställer också att de här studierna genomförs målinriktat och under handledning och att avtalsparterna och den studerande är medvetna om innehåll, mål, genomförande och villkor i fråga om den inläring som sker på en arbetsplats genom praktiska arbetsuppgifter. Detta främjar ett målinriktat genomförande av den inläring som sker på en arbetsplats. I och med att avtalet ska vara skriftligt kommer det i eventuella konfliktsituationer att framgå av avtalet vad parterna sinsemellan har kommit överens om. Detta förbättrar parternas rättsskydd. Även om den studerande inte är avtalspart i utbildningsavtalet är det ändamålsenligt att den studerande informeras om utbildningsavtalet och innehållet i det redan när utbildningsavtalet godkänns. Då är den studerande i ett så tidigt skede som möjligt medveten om innehållet i, målen med, genomförandet av och villkoren för den utbildning som ordnas på en arbetsplats.

Enligt paragrafens 3 mom. ingår utbildningsanordnaren ett avtal med en företrädare för en straffanstalt i fråga om fångars förvärvande av kunnande i anslutning till arbetsverksamhet i en straffanstalt. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning grundar sig inte heller i dag sådan läroavtalsutbildning som ordnas för fångar i anslutning till arbetsverksamhet i en straffanstalt på ett arbetsavtal. Eftersom läroavtal i fortsättningen, med undantag av läroavtalsutbildning för företagare, ska grunda sig antingen på ett arbetsavtals- eller på ett tjänsteförhållande, kan det förvärvande av kunnande i samband med praktiska arbetsuppgifter som ordnas för fångar i anslutning till arbetsverksamhet i en straffanstalt i fortsättningen inte ordnas som läroavtalsutbildning, utan som utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal.

Enligt 4 mom. bestäms i utbildningsavtalet med iakttagande av det som föreslås i 77 § 2 mom. den arbetstid som ska tillämpas vid utbildning som ordnas i samband med praktiska arbetsuppgifter. När man kommer överens om den studerandes arbetstid inom en utbildning som grundar sig på utbildningsavtal ska man beakta bestämmelserna om ordinarie arbetstid, dagliga vilotider, dygnsvila, ledighet per vecka och arbetsskiftsförteckning i arbetstidslagen (605/1996) samt bestämmelserna om arbetstid i lagen om unga arbetstagare (998/1993).

Enligt bemyndigandet i 5 mom. utfärdas närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i utbildningsavtalet genom förordning av statsrådet. På motsvarande sätt som i 5 § i statsrådets gällande förordning om grundläggande yrkesutbildning avtalas i det avtal som ingås mellan utbildningsanordnaren och arbetsplatsen åtminstone om parternas uppgifter samt längden på och tidpunkten för utbildningen som ordnas på en arbetsplats.

72 §. Förutsättningar för läroavtal och utbildningsavtal. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för läroavtal och utbildningsavtal.

Enligt 1 mom. är en förutsättning för att ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning ska kunna ingås mellan en utbildningsanordnare och en arbetsgivare eller mellan en utbildningsanordnare och en företagare samt att ett utbildningsavtal ska kunna ingås mellan en utbildningsanordnare och en företrädare för en utbildningsavtalsarbetsplats eller mellan en utbildningsanordnare och en företrädare för en straffanstalt att det på den arbetsplats där utbildningen sker med tanke på utbildningen enligt examensgrunderna eller den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och ordnandet av yrkesprov finns tillgång till tillräcklig produktions- och serviceverksamhet, behövliga arbetsredskap och personal som är kompetent i fråga om yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet. Det är utbildningsanordnaren som i sista hand ansvarar för att förutsättningarna för de studier som sker på arbetsplatsen är tillräckliga.

Utbildningsanordnaren bedömer om arbetsplatsen är lämplig som en arbetsplats där utbildningen ska ske. Lämpligheten bedöms för varje avtal med beaktande av den studerandes individuella mål enligt examensgrunderna och den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Dessutom bedömer utbildningsanordnaren om det på arbetsplatsen finns tillräcklig produktions- och serviceverksamhet som möjliggör det förvärvande av kunnande som utgör målet, behövliga arbetsredskap och personal som är kompetent i fråga om yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet. Om utbildningsavtal ingås för sådant förvärvande av kunnande på en arbetsplats som ingår i en utbildning som handleder för yrkesutbildning, ska arbetsplatsens och arbetsplatshandledarens lämplighet bedömas i förhållande till den studerandes mål enligt utbildningsgrunderna och den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. På detta sätt säkerställs att det på arbetsplatsen är möjligt att utföra praktiska arbetsuppgifter genom vilka kunnandet under handledning kan utvecklas på ett målinriktat sätt. Om det vid bedömningen av arbetsplatsens lämplighet framkommer att det på den endast är möjligt att genomföra en del av det planerade förvärvandet av kunnande, kan avtalet ingås endast i fråga om den delen. Man kan vid behov avtala om den utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter med flera arbetsplatser, så att det planerade kompetensbehovet uppfylls.

Enligt 2 mom. ska det på den arbetsplats där utbildningen sker för den studerande utses en i fråga om yrkeskunskap, utbildning eller arbetslivserfarenhet kompetent ansvarig arbetsplatshandledare. Bestämmelsen förutsätter inte att den ansvarige arbetsplatshandledare som utses för den studerande utan undantag ska uppfylla alla de krav som anges i momentet, men utifrån en helhetsbedömning ska han eller hon uppfylla tillräckliga krav för att kunna vara ansvarig arbetsplatshandledare. Kravet på en i fråga om yrkeskunskap, utbildning eller arbetslivserfarenhet kompetent ansvarig arbetsplatshandledare är behövligt för att man ska kunna säkerställa att det finns förutsättningar för att förvärva yrkeskicklighet i samband med arbetsuppgifterna på ett målinriktat sätt under handledning. På den arbetsplats där utbildningen sker kan man också till exempel i fråga om det kunnande som krävs för någon examensdel eller något annat avgränsat kunnande dra nytta av en handledande resurs från en annan arbetsplats om det är ändamålsenligt för att trygga kvaliteten på handledningen. Då kommer företrädaren för arbetsplatsen där utbildningen sker överens om saken med en företrädare för den andra arbetsplatsen och uppgifter om detta förs in i läroavtalet eller utbildningsavtalet.

För en företagare som får läroavtalsutbildning kan arbetsplatshandledaren också vara en person som kommer från en annan arbetsplats eller som i övrigt är lämplig för uppgiften. Till ansvarig arbetsplatshandledare för en företagare kan också en person utanför företaget eller en mentor utses, om han eller hon uppfyller de krav som anges i 2 mom. En sådan person kan komma i fråga då kraven är uppfyllda och till exempel en tidigare företagare som sålt sitt före-

tag handleder och ger råd till den företagare som köpt företaget och som deltar i läroavtalsutbildning.

73 §. Utbildningsersättning. I paragrafen föreskrivs det om betalning av utbildningsersättning inom läroavtalsutbildning och inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Enligt 1 mom. betalar utbildningsanordnaren arbetsgivaren utbildningsersättning inom läroavtalsutbildningen, om den utbildning som sker på arbetsplatsen och handledningen inom den uppskattas orsaka kostnader för arbetsgivaren. Om utbildningsersättning ska det överenskommas i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren om ordnande av läroavtalsutbildning. Enligt 6 § 4 mom. i statsrådets gällande förordning om grundläggande yrkesutbildning betalas inom läroavtalsutbildningen för den utbildning som ordnas på arbetsplatsen till arbetsgivaren ersättning enligt de kostnader som utbildningen bedöms åsamka arbetsgivaren. Den gällande bestämmelsen har tolkats som att det inom läroavtalsutbildningen alltid ska betalas utbildningsersättning till arbetsgivaren, fastän parterna anser att det inte behövs. Enligt den föreslagna bestämmelsen behöver utbildningsersättning inte betalas om parterna tillsammans anser att det inte är behövligt. Utbildningsanordnaren eller arbetsgivaren kan inte ensidigt fatta beslut om nivån på utbildningsersättningen och om den ska betalas eller inte. Med stöd av det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning får närmare bestämmelser om hur utbildningsersättningen bestäms utfärdas genom förordning av statsrådet. På motsvarande sätt som i 6 § 4 mom. i statsrådets gällande förordning om grundläggande yrkesutbildning kan bland annat den studerandes erfarenhet och vilket skede studierna befinner sig i samt den handledning som den studerande behöver beaktas då utbildningsersättningen bestäms.

I 2 mom. föreskrivs det att med avvikelse från det föreslagna 1 mom. betalas ingen utbildningsersättning för läroavtalsutbildning som ordnas för en företagare i dennes eget företag. Utbildningsersättning kan dock betalas till en annan arbetsgivare eller en annan i 72 § 2 mom. i den föreslagna lagen avsedd person för kostnaderna för handledning och rådgivning till den företagare som får läroavtalsutbildning. Förutsättningen för att ersättning betalas till en annan arbetsgivare är att det utses en arbetsplatshandledare för den studerande från den andra arbetsgivarens arbetsplats i enlighet med vad som föreslås i 72 § 2 mom. På samma sätt ska förutsättningen för att utbildningsersättning betalas till en annan person vara att personen utses till ansvarig arbetsplatshandledare för företagen.

Enligt 3 mom. betalas ingen ersättning för en utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal och som ordnas på en arbetsplats. Utbildningsanordnaren och en företrädare för utbildningsavtalsarbetsplatsen kan dock ingå avtal om att den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen betalas utbildningsersättning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd enligt 65 § i den föreslagna lagen. Möjligheten att avtala om utbildningsersättning i fråga om studerande som har rätt till krävande särskilt stöd är behövlig för att möjligheten för de här studerandena att delta i utbildning som grundar sig på utbildningsavtal inte ska förhindras till exempel av eventuella specialarrangemang som måste genomföras på arbetsplatsen.

74 §. Skyldighet att ordna förutsättningar att nå målen för kunnandet. I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten för utbildningsanordnaren, när det gäller utbildning som ordnas på en arbetsplats, och för den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen, när det gäller utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal, att ge akt på förutsättningarna för den studerande att nå målen för kunnandet som ställts i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Enligt 1 mom. är det utbildningsanordnarens uppgift att svara för att de praktiska arbetsuppgifterna inom läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal är sådana att den studerande genom att utföra dessa uppgifter kan nå de mål för kunnandet som anges i hans eller hennes personliga utvecklingsplan för kunnandet. Således svarar utbild-

ningsanordnaren för att arbetsuppgifterna är lämpliga redan vid utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Utbildningsanordnaren ska vid behov också besöka arbetsplatsen där utbildningen sker för att förvissa sig om att både arbetsuppgifterna och arbetsplatsen är lämpliga för utbildning som ordnas på en arbetsplats. Utbildningsanordnaren ska också se till att utbildningen som ordnas på en arbetsplats ordnas på en sådan arbetsplats som uppfyller kraven i 72 § och där målen för kunnandet som anges i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet verkligen kan nås.

I 2 mom. föreskrivs att inom utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal är den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats skyldig att ge akt på hur den studerandes kunnande utvecklas, att vidta åtgärder om det som ställts som mål i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet inte kan nås och att lämna utbildningsanordnaren rapporter om hur den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förverkligas. Inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal är det behövt att ytterligare betona skyldigheten för utbildningsavtalsarbetsplatsen att följa upp hur den studerandes kunnande utvecklas och lämna rapporter om detta. Liksom för den nuvarande inläringen i arbetet är det nämligen sannolikt att fler unga studerande som avlägger en yrkesinriktad grundexamen kommer att studera inom utbildningar som grundar sig på utbildningsavtal än inom läroavtalsutbildningar. Genom att utbildningsanordnaren får rapporter om hur den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet har förverkligats blir det lättare för utbildningsanordnaren att förvissa sig om att den studerande verkligen utför endast sådana arbetsuppgifter som planerats på förhand i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och med hjälp av vilka den studerande kan nå det kunnande som ställts som mål.

75 §. Hävande av läroavtal och avtal om ordnande av läroavtalsutbildning samt avbrytande av sådan utbildning. I paragrafen föreskrivs det om hävande av läroavtal och avtal om ordnande av läroavtalsutbildning samt avbrytande av läroavtalsutbildning. Enligt det föreslagna 1 mom. kan ett läroavtal hävas genom en gemensam överenskommelse mellan avtalsparterna. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak nuläget. Enligt 18 § 2 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan den studerande och arbetsgivaren häva ett läroavtal med omedelbar verkan.

I 2 mom. föreskrivs det om hävningsgrunder för läroavtal som grundar sig på arbetsavtal. Enligt 1 punkten i bestämmelsen ska man kunna häva ett läroavtal på motsvarande sätt som i dag också under avtalad provotid på de grunder som anges i 1 kap. 4 § i arbetsavtalslagen. På motsvarande sätt som för närvarande ska man kunna häva ett läroavtal också på de grunder som anges i 8 kap. 1 och 3 § i arbetsavtalslagen. Enligt 8 kap. 1 § i arbetsavtalslagen får arbetsgivaren endast av synnerligen vägande skäl häva ett arbetsavtal så att det genast upphör oberoende av den uppsägningstid som ska iakttas eller av avtalstiden. Som sådana skäl kan betraktas ett så allvarligt brott mot eller åsidosättande av arbetstagarens förpliktelser som följer av arbetsavtalet eller av lag och som är av väsentlig betydelse för anställningsförhållandet att det inte skäligen kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter avtalsförhållandet ens för den tid uppsägningstiden varar. Enligt samma paragraf får arbetstagaren på motsvarande sätt häva arbetsavtalet så att det genast upphör, om arbetsgivaren så allvarligt bryter mot eller åsidosätter sina förpliktelser som följer av arbetsavtalet eller av lag och som är av väsentlig betydelse för anställningsförhållandet att det inte skäligen kan förutsättas att arbetstagaren fortsätter avtalsförhållandet ens för den tid uppsägningstiden varar. I 8 kap. 3 § i arbetsavtalslagen föreskrivs det om rätten att anse arbetsavtalet hävt. Om arbetstagaren har varit frånvarande från arbetet minst sju dagar utan att under denna tid till arbetsgivaren ha anmält giltigt skäl till sin frånvaro, har arbetsgivaren rätt att enligt den paragrafen anse arbetsavtalet hävt räknat från början av frånvaron. Om arbetsgivaren är frånvarande från arbetsplatsen minst sju dagar utan att under

denna tid till arbetstagaren anmäla giltigt skäl till sin frånvaro, har arbetstagaren rätt att anse arbetsavtalet hävt. Om det på grund av ett godtagbart hinder inte varit möjligt att anmäla frånvaron till den andra avtalsparten, återgår hävningen av arbetsavtalet.

Enligt 2 mom. 2 punkten kan ett läroavtal på motsvarande sätt som för närvarande ensidigt hävas om arbetsgivaren upphör med sitt företag, försätts i konkurs eller avlider. Enligt 3 punkten kan ett läroavtal likaså hävas med utbildningsanordnarens tillstånd enligt arbetsavtalslagens uppsägningsgrunder.

Enligt 3 mom. kan utbildningsanordnaren efter att ha hört den studerande och arbetsgivaren häva avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning mellan sig och arbetsgivaren, om bestämmelserna i den föreslagna lagen, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i läroavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan utbildningsanordnaren efter att ha hört den studerande och arbetsgivaren häva läroavtalet, om det i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen inte iakttas bestämmelserna i den lagen eller en med stöd av lagen utfärdad förordning eller bestämmelserna i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan utbildningsanordnaren dessutom häva ett tjänstemannaläroavtal efter att ha hört tjänstemannen och arbetsgivaren, om utbildningen inte följer denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller om bestämmelserna i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren inte följs. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att häva avtal om ordnande av läroavtalsutbildning på motsvarande sätt som för närvarande också för studerande i ett tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande.

I 4 mom. föreskrivs det om när ett läroavtal ska betraktas som hävt. Eftersom utbildningsanordnaren inte är part i läroavtalet mellan arbetsgivaren och den studerande, ska utbildningsanordnaren inte ha befogenhet att häva läroavtalet mellan den studerande och arbetsgivaren. Om utbildningsanordnaren häver avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning mellan sig och arbetsgivaren, finns det inte längre förutsättningar för läroavtalets giltighet och också avtalet mellan den studerande och arbetsgivaren ska betraktas som hävt. Dessutom ska ett läroavtal betraktas som hävt om utbildningsanordnaren har dragit in den studerandes studierätt med stöd av 81 § i den föreslagna lagen. Om grunden för hävningen är att den studerandes studierätt dragits in, är utbildningsanordnaren inte skyldig att ordna förvärvandet av kunnandet på något annat sätt. Enligt vad som föreslås i 81 § 3 mom. ska utbildningsanordnaren innan studierätten dras in tillsammans med den studerande utreda hans eller hennes möjligheter att ansöka om att få avlägga någon annan examen.

I 5 mom. föreskrivs det om hävande av avtal om ordnande av läroavtalsutbildning för företagare på motsvarande sätt som för närvarande. Enligt bestämmelsen kan utbildningsanordnaren och en studerande som är verksam som företagare genom en gemensam överenskommelse häva ett avtal om ordnande av utbildning. Utbildningsanordnaren kan efter att ha hört den studerande som är verksam som företagare häva avtalet om ordnande av utbildning, om bestämmelserna i den föreslagna lagen, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i det i 70 § 4 mom. avsedda avtal som ingåtts mellan utbildningsanordnaren och företagaren inte iakttas i utbildningen.

Med avvikelse från nuläget föreskrivs det i 6 mom. att om ett läroavtal hävs på de grunder som avses i 1—3 och 5 mom. i den föreslagna paragrafen är utbildningsanordnaren skyldig att ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts

som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. I första hand ska utbildningsanordnaren stöda den studerande att söka en annan arbetsplats med vilken läroavtal kan ingås.

Om den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid med stöd av 85 § 2 mom. eller 88 § 3 mom. i den föreslagna lagen, avhålls från studierna med stöd av 85 § 5 mom. i den föreslagna lagen eller om den studerandes studierätt avbryts tillfälligt med stöd av 96 § 3 mom. i den föreslagna lagen, avbryts läroavtalsutbildningen enligt 7 mom. för motsvarande tid. Om en studerande avstängts från läroanstalten för viss tid eller avhållits från studierna eller den studerandes studierätt avbrutits tillfälligt, kan han eller hon inte heller fortsätta förvärvandet av kunnande på en arbetsplats som läroavtalsutbildning för motsvarande tid. Enligt det som föreslås i 96 § 3 mom. har den studerande rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt för den tid som han eller hon utför värnplikt, civiltjänst, eller frivillig militärtjänst för kvinnor eller får sjukdagpenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning. Dessutom kan studierätten enligt 96 § 3 mom. i den föreslagna lagen på begäran av den studerande tillfälligt avbrytas av någon annan grundad anledning.

76 §. Hävande av utbildningsavtal och avbrytande av utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. I paragrafen föreskrivs det om hävande av utbildningsavtal och avbrytande av utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. I den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning finns inga bestämmelser om hur inlärn timer i arbetet avslutas och avtal har inte nödvändigtvis upprättats för varje studerande. De andra parterna ställning och möjligheter att påverka har varit otydliga, om arbetsgivaren med kort varsel innan inlärn timer i arbetet skulle inledas meddelat att denne inte tar emot den studerande för inlärn timer i arbetet eller om den studerande inte dykt upp på stället för inlärn timer i arbetet som planerat. När det gäller utbildningsavtal är syftet med de föreslagna bestämmelserna om hävande och avbrytande av avtal att förtydliga nuläget och förbättra avtalsparternas rättsskydd.

Enligt 1 mom. i paragrafen kan ett utbildningsavtal hävas genom en gemensam överenskommelse mellan avtalsparterna. Avtalet hävs då med omedelbar verkan. Enligt 2 mom. kan vardera parten efter att ha hört den andra parten häva ett utbildningsavtal, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen. I praktiken kan hörandet ske under fria former, men avtalsparten ska meddela grunderna för varför denne vill häva utbildningsavtalet.

I 3 mom. föreskrivs det om övriga hävningsgrunder för utbildningsavtal. Enligt 1 punkten kan vardera parten häva ett utbildningsavtal om den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats upphör med sitt företag, försätts i konkurs eller avlider. Enligt 2 punkten kan vardera parten häva ett utbildningsavtal när den studerande övergår till att genom läroavtalsutbildning förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. I sådana fall är förutsättningen för hävande av utbildningsavtalet att den studerande omedelbart övergår från utbildningen som grundar sig på utbildningsavtal till läroavtalsutbildningen. Syftet är att möjliggöra flexibla studievägar och att främja övergången till läroavtalsutbildning. Då ska utbildningsanordnaren säkerställa att det också ingås ett läroavtal för den studerande.

Enligt 4 mom. ska utbildningsanordnaren häva ett utbildningsavtal, om det av information från den studerande framgår att bestämmelserna i den föreslagna lagen, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen och det inte finns förutsättningar för att fortsätta utbildningsavtalet. Utbildningsanordnaren ska dock höra den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen innan utbildningsavtalet hävs. Även om den studerande inte är part i utbildningsavtalet är det

ändamålsenligt att det är möjligt för honom eller henne att reagera på problem som han eller hon observerat på utbildningsavtalsarbetsplatsen eller på att bestämmelserna i den föreslagna lagen, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen. För den studerande är det i detta fall be- hövligt att utbildningsavtalet kan hävas, om det inte finns förutsättningar för att fortsätta avta- let. Utbildningsanordnaren ska dock i första hand tillsammans med den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen försöka avhjälpa de observerade bristerna eller reda ut de even- tuella problemen, så att utbildningen kan fortsätta på arbetsplatsen i fråga.

Enligt 5 mom. upphör ett utbildningsavtal att gälla, om utbildningsanordnaren drar in den stu- derandes studierätt med stöd av 81 § i den föreslagna lagen. Om grunden för hävningen är att den studerandes studierätt dragits in, är utbildningsanordnaren inte skyldig att ordna förvär- vandet av kunnandet på något annat sätt. Enligt vad som föreslås i 81 § 3 mom. ska utbild- ningsanordnaren innan studierätten dras in tillsammans med den studerande utreda hans eller hennes möjligheter att ansöka om att få avlägga någon annan examen.

Med avvikelse från nuläget föreskrivs det i 6 mom. att om ett utbildningsavtal hävs på de grunder som anges i 1—4 mom. i den föreslagna paragrafen, är utbildningsanordnaren skyldig att ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. I första hand ska utbild- ningsanordnaren stöda den studerande att söka en annan arbetsplats med vilken ett utbild- ningsavtal eller alternativt ett läroavtal kan ingås.

I 7 mom. föreskrivs det om avbrytande av utbildning som grundar sig på läroavtal på motsva- rande sätt som för avbrytande av läroavtalsutbildning. Om en studerande avstängs från läroan- stalten för viss tid med stöd av 85 § 2 mom. eller 88 § 3 mom. i den föreslagna lagen eller av- hålls från studierna med stöd av 85 § 5 mom. i den föreslagna lagen eller om den studerandes studierätt avbryts tillfälligt med stöd av 96 § 3 mom. i den föreslagna lagen, avbryts enligt be- stämmelsen den utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal för motsvarande tid. Om en studerande avstängts från läroanstalten för viss tid eller avhållits från studierna eller den stu- derandes studierätt avbrutits tillfälligt, kan han eller hon inte heller fortsätta förvärvandet av kunnande på en arbetsplats som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal för motsva- rande tid.

77 §. Tillämpning av lagstiftningen om arbetstagare och tjänsteinnehavare. Enligt 1 mom. ska på motsvarande sätt som för närvarande lagstiftningen som tillämpas på arbetsavtalsförhållan- den och tjänsteförhållanden tillämpas på läroavtal. Enligt bestämmelsen, om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen, ska dock inte 1 kap. 3 och 8 §, 2 kap. 4 och 5 §, 4 kap. 4 och 5 §, 6 kap., 7 kap. 1—5 § och 7—11 §, 9 och 10 kap. samt 13 kap. 3 och 4 § i arbetsavtalsla- gen tillämpas på läroavtal som grundar sig på arbetsavtal. I de nämnda avsnitten i arbetsavtals- lagen föreskrivs det om formen för ett arbetsavtal och avtalstiden (1 kap. 3 §), arbetstagarens biträde (1 kap. 8 §), information om de centrala villkoren i arbetet (2 kap. 4 §), arbetsgivarens skyldighet att erbjuda deltidsanställda arbete (2 kap. 5 §), partiell vårdledighet och avbrytande av denna (4 kap. 4 och 5 §), allmänna förutsättningar för upphävande av arbetsavtal (6 kap.), allmän bestämmelse om uppsägningsgrunder (7 kap. 1 §), uppsägningsgrunder som har sam- band med arbetstagarens person (7 kap. 2 §), uppsägning av ekonomiska orsaker eller av pro- duktionsorsaker (7 kap. 3 §), skyldighet att erbjuda arbete och ordna utbildning (7 kap. 4 §), uppsägningsrätt i samband med överlåtelse av rörelse och i anslutning till saneringsförfarande (7 kap. 5 och 7 §), upphävande av arbetsavtal vid arbetsgivarens konkurs och arbetsgivarens död (7 kap. 8 §), uppsägning av en gravid eller familjeledig arbetstagare (7 kap. 9 §), uppsäg- ningsskydd för förtroendemän och förtroendeombud (7 kap. 10 §), ombildning av anställ-

ningsförhållande till anställningsförhållande på deltid (7 kap. 11 §), förfarandet vid upphävande av arbetsavtal (9 kap.), arbetsavtals ogiltighet och oskäligen villkor (10 kap.), förtroendeombud (13 kap. 3 §) och förtroendeombud och överlåtelse av rörelse (13 kap. 4 §). Det föreslagna 1 mom. motsvarar dessutom gällande lydelse i 18 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Den tillämpning av arbetsavtalslagen som föreslås i momentet ska inte gälla läroavtalsutbildning för studerande i ett tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande. När det gäller läroavtalsutbildning för studerande i ett tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande föreslås det inte att vissa bestämmelser som ska tillämpas på tjänsteförhållanden ska slopas, eftersom det på motsvarande sätt som för närvarande är meningen att anställningsvillkoren för tjänsteförhållanden eller offentligrättsliga anställningsförhållanden som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och de rättigheter och skyldigheter som hör samman med sådana anställningsförhållanden ska vara desamma under läroavtalsutbildningen som för sådana anställningsförhållanden i övrigt. Inte heller i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning har de bestämmelser som ska tillämpas på tjänsteförhållanden slopats i fråga om tjänstemannaläroavtal.

På studerande i läroavtalsutbildning tillämpas liksom för närvarande dessutom vad som föreskrivs om arbetstagares arbetstid, semester, arbetarskydd och annat skydd av arbetstagare.

Enligt 2 mom. tillämpas på studerande i en utbildning som grundar sig på utbildningsavtal diskrimineringslagen (1325/2014) och de bestämmelser i lagen om unga arbetstagare som gäller arbetstiden, säkerheten i arbetet och hälsoaspekterna på ett sätt som avviker från den gällande lagstiftningen om inläring i arbetet. Det föreslås att bestämmelserna om arbetstiden i 2 kap. i lagen om unga arbetstagare ska tillämpas också på studerande i utbildning som grundar sig på utbildningsavtal som inte har fyllt 18 år. I kapitlet föreskrivs om ordinarie arbetstid, övertidsarbete och nödarbete, maximal arbetstid, arbetstidens förläggning och vilotider. Enligt 6 § i lagen om unga arbetstagare får arbetstiden för en ung arbetstagare inte överstiga nio timmar i dygnet eller 48 timmar i veckan. När det gäller arbetets förläggning föreskrivs i 7 § att arbetstiden för en person som har fyllt 15 år ska förläggas mellan klockan 6 och klockan 22. En arbetstagare som har fyllt 15 år och som utför av en offentlig myndighet godkänt och övervakat arbete för att få yrkesutbildning får dock hållas i tvåskiftsarbete högst till klockan 24.

I momentet föreskrivs också om arbetstid som ska tillämpas på arbete som grundar sig på utbildningsavtal. Enligt momentet får arbetstiden för en studerande som har fyllt 18 år vara högst lika lång som den ordinarie arbetstid som iakttas i arbetet i fråga. Den ordinarie arbetstid som tillämpas på arbetsplatsen kan grunda sig på den allmänna regeln i 6 §, bestämmelsen om periodarbetstid i 7 § eller bestämmelsen om ordinarie arbetstid för motorfordonsförare i 8 § i arbetstidslagen. Den ordinarie arbetstiden kan också grunda sig på bestämmelserna om ordinarie arbetstid i det kollektivavtal som tillämpas på arbetsplatsen. Den studerandes maximala arbetstid är således den ordinarie arbetstid som tillämpas på arbetsplatsen.

Dessutom ska bestämmelserna i arbetstidslagen om dagliga vilotider, dygnsvila och ledighet per vecka tillämpas på arbete som utförs i utbildningsavtal. Den studerandes arbetstider ska antecknas i den arbetsskiftsförteckning som ska uppgöras på arbetsplatsen.

78 §. Arbetarskydd för studerande. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som för närvarande om den studerandes arbetarskydd. Arbetsgivaren eller den som tillhandahåller ut-

bildningsavtalsarbetsplatsen svarar för arbetarskyddet för den studerande vid utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter i enlighet med arbetarskyddslagen (738/2002). Arbetarskyddslagen ska tillämpas på alla som utför arbete på en arbetsplats. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i dag att utbildningsanordnaren ska informera arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen om detta ansvar för arbetarskyddet.

Om ersättning till studerande för skadefall som inträffar under den nuvarande inläringen i arbetet föreskrivs det i den gällande lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämfällbara med arbete (460/2015). Enligt lagen betalas ersättning för skadefall som inte ersätts enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) och som har orsakat en skada eller sjukdom hos en person som deltar i utbildning som ordnas i enlighet med lagen om grundläggande yrkesutbildning, med undantag för sådan annan verksamhet som nära anknyter till undervisningen och som avses i 3 § 3 mom. i den lagen, och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. En förutsättning för att ersättning ska betalas är att skadefallet har inträffat under förhållanden som är utmärkande för studierna medan den studerande, i läroanstalten eller på något annat ställe som anvisats av utbildnings- eller undervisningsanordnaren eller av läroanstaltens huvudman, i enlighet med läroplanen eller examensgrunderna deltagit i sådan praktisk undervisning, sådan inläring i arbetet, sådan arbetspraktik eller en sådan fristående examen eller i sådan arbetslivsorientering i samband med grundläggande utbildning som kan jämfällas med arbete. Enligt övergångsbestämmelsen i 128 § 2 mom. i den föreslagna lagen avser en hänvisning någon annanstans i lagstiftningen till de upphävda lagarna lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning efter ikraftträdandet av den föreslagna lagen en hänvisning till den föreslagna lagen. Om de angivna förutsättningarna är uppfyllda betalas i fortsättningen enligt lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämfällbara med arbete således ersättning för skadefall som inte ersätts enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och som har orsakat en skada eller sjukdom hos en person som deltar i utbildning som ordnas i enlighet med den föreslagna lagen. Till denna del blir studerande inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal aktuella.

79 §. Ledningen av utbildningen och övervakningen av avtalen. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som i 7 § 1 mom. i statsrådets gällande förordning om grundläggande yrkesutbildning att utbildningsanordnaren svarar för ledningen av läroavtalsutbildningen och den utbildning som grundar sig på utbildningsavtal och för övervakningen av avtalen. Redan nu kan åtminstone skötseln av de myndighetsuppgifter som utbildningsanordnaren ålagts genom lag anses höra till ansvaret för ledningen och övervakningen. Utbildningsanordnaren svarar också för att tjänster som denne skaffat ordnas i enlighet med lagen.

9 kap. Trygg studiemiljö

80 §. Rätt till trygg studiemiljö. I 1 mom. föreskrivs om studerandes rätt till trygg studiemiljö. I 2 mom. föreskrivs om föremål och ämnen som är förbjudna i läroanstalten och annan studiemiljö. Till läroanstalten eller annan studiemiljö får inte medföras och under arbetsdagen får inte innehas sådana föremål eller ämnen som enligt lag inte får innehas eller ämnen med vilka den egna eller någon annans säkerhet kan äventyras eller som särskilt lämpar sig för att skada egendom och i fråga om vilka det inte finns någon godtagbar orsak för att de ska få innehas.

Bestämmelsen gör det på samma sätt som i nuläget möjligt att ingripa i medförda potentiellt farliga föremål och ämnen och avlägsna dem, men hindrar ändå inte att studerande har med

sig yrkesmässiga instrument under lektionerna i godtagbara syften. Den ordningsstadga och de ordningsbestämmelser som avses i 4 mom. får innehålla närmare regler om de föremål och ämnen som avses i 2 mom. och om deras närmare användning och förvaring, dvs. om rätten att av grundad anledning begränsa användningen av eller helt förbjuda sådana föremål och ämnen som har sådana egenskaper att de lämpar sig för att äventyra den studerandes eget eller någon annans liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom. För att den studerandes rätt till trygg studiemiljö ska kunna garanteras föreskrivs i 3 mom. om skyldighet för utbildningsanordnare att utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. Enligt momentet ska utbildningsstyrelsen meddela föreskrifter om hur planen ska utarbetas. Bestämmelser om en plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier ingår i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013).

Enligt förslaget till 4 mom. ska utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas vid läroanstalten i avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt trygghet och trivsel i studiemiljön. Bestämmelsen motsvarar 28 § 4 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Inom utbildning som avses i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning har utbildningsanordnarna själva kunnat besluta om godkännande av ordningsstadgor eller andra ordningsbestämmelser. Enligt förslaget ska alla utbildningsanordnare i fortsättningen anta ordningsstadgor eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas vid läroanstalten.

Utbildningsstyrelsen har i mars 2016 meddelat anvisningar om utarbetandet av ordningsstadgor. Med hjälp av anvisningarna kan praxis för utarbetandet av ordningsstadgor förenhetligas. I anvisningarna beskrivs de omständigheter som ska beaktas när ordningsstadgor utarbetas samt ges för den grundläggande utbildningens del en exempelförteckning över saker som kan regleras i ordningsstadgan. Anvisningarna kan utnyttjas även när ordningsstadgor utarbetas för yrkesläroanstalter, dock med hänsyn till de studerandes ålder och behov av handledning.

Enligt 5 mom. får ordningsstadgan och de andra ordningsbestämmelserna på samma sätt som i nuläget innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln i studiemiljön samt närmare regler om de föremål och ämnen som avses i 2 mom. Enligt momentet kan regler också meddelas om hur läroanstaltens egendom får hanteras och om hur man får vistas och röra sig i läroanstaltens lokaler och på läroanstaltens område.

81 §. Indragning av studierätten. I paragrafen bestäms om indragning av studierätten. Den föreslagna regleringen motsvarar 32 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, som med stöd av en hänvisning tillämpas även i utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Jämfört med den gällande regleringen beaktas i bestämmelserna de terminologiska ändringar som totalreformen av yrkesutbildningen förutsätter. Motsvarande bestämmelser om indragning av studierätten med nästan samma ordalydelse ingår även i universitetslagen och yrkeshögskolelagen, så för att regleringen ska vara enhetlig föreslås inga ändringar i bestämmelsernas innehåll i detta sammanhang.

I 1 mom. föreslås att när utbildningen eller utövandet av yrket inbegriper krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller klientsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan utbildningsanordnaren dra in rätten att avlägga en examen och samtidigt rätten att delta i examensutbildning. Dessa åtgärder kallas indragning av studierätten och denna definition föreslås ingå i 1 mom. Genom indragning av studierätten förhindras på samma sätt som i nuläget en sådan studerande att fortsätta utbildningen och avlägga examen som i anslutning till utbild-

ningen eller utövandet av yrket kunde allvarligt äventyra en annan persons hälsa eller säkerhet.

I 1 och 2 mom. föreskrivs om de situationer för en studerande inom examensutbildning som kan leda till indragning av studierätten. I 3 mom. föreskrivs åter om skyldighet för utbildningsanordnaren att innan studierätten dras in utreda den studerandes möjligheter att ansöka om att få avlägga någon annan examen eller genomgå någon annan utbildning. I 4 mom. föreslås ett bemyndigande enligt vilket bestämmelser om de examina som omfattas av paragrafen utfärdas genom förordning av statsrådet. De föreslagna bestämmelserna motsvarar 32 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

82 §. Information om indragning av studierätten. I paragrafen föreskrivs om information om indragning av studierätten. I bestämmelserna beaktas de terminologiska ändringar som totalreformen av yrkesutbildningen förutsätter, men i övrigt motsvarar bestämmelsen den gällande 32 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

83 §. Återställande av studierätten. I paragrafen föreskrivs om möjlighet att återställa studierätten. I bestämmelserna beaktas de terminologiska ändringar som totalreformen av yrkesutbildningen förutsätter, men i övrigt motsvarar bestämmelsen den gällande 32 b § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

84 §. Narkotikatest. I paragrafen föreskrivs om narkotikatest. Paragrafen motsvarar bestämmelserna om narkotikatest i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

85 §. Disciplin. I 1 och 2 mom. föreskrivs om disciplinstraff som påförs i studiemiljö och som är skriftlig varning och avstängning från läroanstalten för viss tid. Varning kan ges om en studerande stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt i studiemiljön, vägrar visa upp intyg över narkotikatest eller lämnar ett prov som visar att han eller hon missbrukat narkotika. Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om det osakliga uppförandet fortsätter efter en skriftlig varning kan det leda till att den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid, högst ett år. Jämfört med nuläget ska det i samband med disciplinstraff som påförs i studiemiljö inte längre föreskrivas om uppsägning av den studerande från internatboende, eftersom det föreskrivs om uppsägning från internatboende i den föreslagna bestämmelsen om disciplin på internatboenden. Rätten till en plats på ett internatboende för en studerande som bor på utbildningsanordnarens internatboende kan dock på det sätt som avses i 104 § avbrytas genom utbildningsanordnarens beslut för samma tid som den studerande är avstängd från läroanstalten.

I 3 mom. föreskrivs på ett sätt som motsvarar nuläget om tillsägelse att en studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet ska avlägsna sig för den tid som återstår av lektionen. Bestämmelsen gäller också praktiska uppgifter i anslutning till undervisningen i läroanstalten, på en arbetsplats eller i någon annan studiemiljö, och kan vara tillämplig exempelvis i situationer där en studerande har kommit berusad till arbetsplatsen. Enligt 4 mom. kan rätt att delta i undervisningen förvägras för högst tre arbetsdagar när de föreskriva förutsättningarna föreligger.

En studerande kan med stöd av 5 mom. avhållas från studierna om han eller hon vägrar att genomgå kontroller och undersökningar av hälsotillståndet i anslutning till förfarandet för indragning av studierätten eller att visa upp ett straffregisterutdrag.

86 §. Disciplin på internatboenden. I paragrafen föreskrivs om disciplin på utbildningsanordnarens internatboende. Disciplinstraff som kan påföras på internatboenden som avses i 103 § i den föreslagna lagen är skriftlig varning och uppsägning från internatboendet. Den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning har inga egentliga bestämmelser om disciplin på internatboenden, men enligt 35 § 2 mom. i den gällande lagen har den studerande kunnat uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna, om handlingen eller försummelsen har varit allvarlig eller om den studerande har fortsatt att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning. I förslaget utvidgas förutsättningarna för disciplinstraff på internatboenden jämfört med nuläget. Avsikten är att ordningen på internatboenden samt främjandet av en trygg och trivsam boendemiljö ska kunna effektiviseras med disciplinära åtgärder som tillämpas på internatboenden. Ett disciplinstraff enligt förslaget vore en potentiell följd av en förseelse som har inträffat i läroanstalten eller annan studiemiljö på ett sätt som motsvarar nuläget. Dessutom ska disciplinärt straff i fortsättningen kunna utgöra en påföljd även för en förseelse som har inträffat i internatboendets lokaler eller på internatboendets område. Internatboendets område avser i praktiken internatboendets tomt.

Utöver det som föreskrivs om disciplin i 85 § i den föreslagna lagen kan enligt 1 mom. en studerande som bor på ett internatboende ges en skriftlig varning för det första om han eller hon uppträder våldsamt eller hotfullt i internatboendets lokaler. Eftersom misshandelsbrott faller under allmänt åtal och utbildningsanordnarens personal på internatboendet enligt 25 § 3 mom. i barnskyddslagen (417/2007) är skyldiga att anmäla allvarligare våld än lindrig misshandel som riktas mot ett barn, är disciplinstraff enligt den föreslagna bestämmelsen nödvändigt i första hand i lindrigare våldssituationer och när en studerande som bor på internatboendets uppträder hotfullt mot en annan studerande på internatboendet eller mot personalen.

En skriftlig varning kan enligt 1 mom. ges även när en studerande bryter mot ordningen på internatboendet. Med att bryta mot ordningen på internatboendet avses brott mot en eventuell ordningsstadga för internatboendet eller ett avsiktligt brott mot den allmänna tryggheten och trivseln på internatboendet och mot hemfriden för de studerande som bor på internatboendet. Enligt 103 § i den föreslagna lagen kan utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga för internatboendet i avsikt att främja trygghet och trivsel i boendemiljön. Enligt den nämnda bestämmelsen kan ordningsstadgan innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln på internatboendet. Dessutom kan regler meddelas om hur egendom i utbildningsanordnarens internatboende får hanteras och om hur man får vistas och röra sig i internatboendet lokaler och på dess område.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om det osakliga uppförande som avses i 1 mom. fortsätter efter en skriftlig varning kan det enligt 2 mom. leda till att den studerande sägs upp från internatboendet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna. Eftersom rätten till boende är en betydande individuell rättigheter följer förlust av platsen på internatboendet således först av allvarliga handlingar eller i situationer där det osakliga uppförandet fortsätter trots en skriftlig varning.

När disciplinstraff påförs är det viktigt att proportionalitetsprincipen i 6 § i förvaltningslagen iakttas så att det råder balans mellan handlingen och påföljden. När proportionaliteten bedöms bör man beakta bland annat handlingens art, disciplinstraff som tidigare påförts den studerande som bor på internatboendet och övriga omständigheter i anslutning till handlingen. Efter en varning och före uppsägning från internatboendet kan en påföljd med rätt proportion vara att ge en andra varning till exempel i en situation där det har gått en lång tid sedan den ti-

digare varningen eller den tidigare varningen har hänfört sig till ett helt annat uppförande. Bestämmelser om förfarandet i disciplinärenden ingår i förslaget till 93 §.

87 §. *Avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten.* I paragrafen föreskrivs på samma sätt som i nuläget om möjlighet att avlägsna en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten. Enligt 1 mom. har rektorn och läraren rätt att avlägsna en studerande från klassrummet eller en annan undervisningslokal eller utbildningsanordnarens tillställning, om den studerande inte iakttar en i 85 § 3 mom. avsedd uppmaning att avlägsna sig. Rektorn och läraren har också rätt att från läroanstaltens område avlägsna en studerande som inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon förvägrats rätt att delta i undervisningen i enlighet med 85 § 4 mom.

Om en studerande som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom att göra motstånd, har rektorn och läraren enligt 2 mom. rätt att använda sådana maktmedel som behövs för att få den studerande avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Nödvändiga metoder kunde till exempel vara att lugna ner en studerande som uppför sig våldsam eller hotfullt genom att hålla fast honom eller henne och leda bort honom eller henne från situationen. Användningen av maktmedel berättigar inte till onödigt eller överdrivet våld. Möjligheten att ingripa i en studerandes personliga integritet är avsedd för endast sådana exceptionella situationer där andra åtgärder inte har hjälpt och övriga studerandes rätt till undervisning, arbetsro eller säkerhet kräver omedelbara åtgärder.

Enligt 3 mom. kan rektorn och läraren i situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Dessutom får enligt 3 mom. maktmedelsredskap inte användas för att avlägsna en studerande. En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren.

I 4 mom. hänvisas till strafflagens bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel.

88 §. *Verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsbeslut på ett disciplinärt förfarande.* I paragrafen föreskrivs på ett sätt som motsvarar nuläget om verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsbeslut på ett disciplinärt förfarande. Enligt 1 mom. får under den tid då åtal mot en studerande är anhängigt vid en allmän domstol inte ett disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot den studerande.

I 2 mom. sägs att om en domstol har frikänt en studerande, får inte ett disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas annat än på grund av ett sådant förfarande som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär bestraffning.

I 3 mom. sägs att om en domstol har dömt en studerande till straff, får han eller hon inte av samma skäl påföras disciplinStraff. Enligt momentet kan en studerande dock avstängas för viss tid från läroanstalten eller sägas upp från internatboendet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna, om det är motiverat med hänsyn till den studerandes brott eller omständigheter i samband med det.

89 §. *Rätt att omhänderta föremål och ämnen.* I paragrafen föreskrivs på ett sätt som motsvarar 35 d § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning om rätten att omhänderta förbjudna föremål och ämnen som en studerande innehar.

Enligt 1 mom. har rektorn och en lärare rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen frånta en studerande ett sådant föremål eller ämne som enligt lag inte får innehas, eller något annat föremål eller ämne som har sådana egenskaper att det lämpar sig för att äventyra den studerandes eller andras liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom. Föremål och ämnen som är nödvändiga på grund av utbildningen är i regel tillåtna, för bland annat i ordningslagen (612/2003) tillåts innehav av nödvändiga arbetsredskap. Föremål och ämnen som en studerande sannolikt har med sig i avsikt att orsaka skada får omhändertas. Befogenheten att omhänderta föremål eller ämnen ålägger dock inte lärarna och rektorn skyldighet utan möjlighet att agera, om det bedöms vara nödvändigt samt tillräckligt säkert.

I 2 mom. föreskrivs om användning av nödvändiga och korrekt proportionerade maktmedel som krävs för att omhänderta ett föremål eller ämne. I momentet sägs att om en studerande som innehar ett föremål eller ämne som ska omhändertas försöker förhindra omhändertagandet genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att omhänderta föremålet eller ämnet och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara. En nödvändig metod kan till exempel vara att hålla fast den studerande. Avsikten är att läraren och rektorn ska ha tillräckliga befogenheter att omhänderta föremål och ämnen som äventyrar säkerheten, dock med omsorg om säkerheten och den studerandes grundläggande fri- och rättigheter. Enligt momentet gäller rätten att använda maktmedel endast föremål och ämnen som äventyrar den studerandes eller andra säkerhet.

Enligt 3 mom. får maktmedelsredskap inte användas vid omhändertagande enligt 1 och 2 mom. I momentet hänvisas också till strafflagens bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel.

I 4 mom. föreskrivs att de rättigheter och skyldigheter som anges i paragrafen gäller också under den tid som den studerande deltar i utbildning eller verksamhet som godkänts av utbildningsanordnaren och som är förenlig med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Med sådan utbildning eller verksamhet avses till exempel utfärder och lägerskolor, som också kan infalla under tid som går utöver arbetsdagen.

90 §. Rätt att granska de studerandes saker. I paragrafen föreskrivs om rätt för rektorn och en lärare att söka efter ett föremål eller ämne som en studerande innehar och som ska omhändertas. Paragrafen motsvarar bestämmelsen om rätt att granska den studerandes saker i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Granskningsrätten är lindrigare än kroppsvisitation och ger befogenhet att granska de saker som den studerande har med sig och att utföra en ytlig granskning av den studerandes kläder. Förutsättningen ska vara att det är uppenbart att den studerande innehar ett förbjudet föremål eller ämne. Den studerande ska alltid först ges möjlighet att överlämna föremålet eller ämnet frivilligt eller att bevisa att han eller hon inte innehar något sådant. Sökandet ska utföras så att man så litet som möjligt ingriper i den studerandes personliga integritet på ett kränkande sätt. Enligt 2 mom. ska den studerande meddelas orsaken till granskningen innan den utförs.

I 3 mom. förutsätts att den som utför granskningen ska vara av samma kön som den studerande, och att om möjligt ska vid granskningen även en annan myndig person som hör till läroanstaltens personal närvara. Den studerande har rätt att begära att en person som tillhör utbildningsanordnarens personal och som den studerande utser ska närvara vid granskningen om denna person är tillgänglig. På detta sätt försöker man göra situationen mindre hotfull ur den

studerandes synvinkel, då den studerande i situationen får stöd av en person som hör till utbildningsanordnarens personal och som den studerande upplever som trygg.

Avvikelse från det sätt att utföra granskningen som föreskrivs i 3 mom. får göras i situationer där det i praktiken är omöjligt eller räcker för länge att få en person av samma kön som den studerande att utföra granskningen eller en annan person till platsen och det är så nödvändigt att utföra granskningen för att garantera säkerheten att åtgärderna inte kan skjutas fram.

Enligt 4 mom. gäller de rättigheter och skyldigheter som anges i paragrafen också under den tid som den studerande deltar i utbildning eller verksamhet som godkänts av utbildningsanordnaren och som är förenlig med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Med sådan utbildning eller verksamhet avses till exempel utfärder och lägerskolor, som också kan infalla under tid som går utöver arbetsdagen.

91 §. Allmänna principer för omhändertagande och granskning. I paragrafen föreskrivs på ett sätt som motsvarar nuläget om de allmänna principer som ska iakttas när de befogenheter som föreskrivs i 89 och 90 § utövas.

Omhändertagande av föremål och ämnen, maktmedel i anslutning därtill och granskning för att hitta föremål och ämnen ska genomföras på ett så säkert sätt som möjligt, och åtgärderna får inte ingripa i den studerandes personliga integritet i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att trygga studieron och säkerheten. Vid granskning av en studerande ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas. Med diskretion avses bland annat att den studerande människovärde, könsidentitet, privatliv och fysiska integritet beaktas när ett föremål omhändertas och granskning utförs.

Åtgärderna ska vara nödvändiga för att garantera en säker studiemiljö. Sålunda ska läraren för att beslagta ett föremål först använda alla tillbudsstående lindrigare medel för att omhänderta förbjudna föremål.

För att genomföra åtgärderna på ett säkert sätt och förbättra samtliga parter rättsskydd föreskrivs i 1 mom. på nuvarande sätt också att användningen av åtgärderna ska planeras och att det ska ges anvisningar om dem i läroanstalterna. I 2 mom. föreskrivs på ett sätt som motsvarar nuläget att en lärare eller rektor som använt sig av maktmedel enligt 89 § ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen. I 2 mom. föreskrivs dessutom om skyldighet att registrera och anmäla utnyttjande av befogenheterna.

92 §. Överlämnande och förstörande av omhändertagna föremål och ämnen. I paragrafen föreskrivs på samma sätt som i nuläget om återlämnande av omhändertagna föremål och ämnen och om överlämnande av dem till behöriga myndigheter samt om säker förvaring av dem medan de är omhändertagna. Omhändertagen egendom som tillhör studerande som fyllt 18 år och som inte överlämnas till en myndighet, ska återlämnas till den studerande efter arbetsdagens slut när den studerande lämnar läroanstaltens område. Egendom som tillhör studerande som är under 18 år överlämnas till den studerandes vårdnadshavare.

Enligt 1 mom. ska omhändertagna föremål och ämnen dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet, om den studerande, dennes vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare inte har laglig rätt att inneha dem.

Enligt 2 mom. ska föremål och ämnen överlämnas så fort som möjligt efter omhändertagandet. Narkotika, skjutvapen, vapendelar, patroner, projektiler, gassprejer och explosiva varor

som frångåtits en studerande i en läroanstalt ska på grund av sin farlighet omedelbart överlämnas till polisen. I polislagen (872/2011) och ordningslagen föreskrivs om polisens omhändertagande av farliga ämnen eller föremål och om andra påföljder som ska riktas mot sådan egendom. Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt till exempel i ett låst utrymme eller skåp.

Enligt 3 mom. får omhändertagen egendom, som den studerandes vårdnadshavare trots uppmaning inte avhämtar, bevisligen förstöras inom tre månader efter meddelandet. Överlämnande och förstörande ska registreras.

93 §. Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten och i disciplinärenden. I paragrafen föreskrivs på ett sätt som motsvarar nuläget om förfarandet i disciplinärenden och i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten.

I 1 mom. föreskrivs om beslutfattandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden. Beslut om varning fattas av rektorn. Beslut om avstängning från läroanstalten och uppsägning från internatboendet, indragning och återställande av studierätten samt avhållande från studierna fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. Eftersom förfarandet i anslutning till avstängning av en studerande för viss tid och uppsägning från internatboendet inte i alla situationer ger möjlighet att reagera tillräckligt snabbt, ska beslut om avstängning för en viss tid på högst tre månader och uppsägning från internatboendet på samma sätt som i nuläget kunna fattas av rektorn, om utbildningsanordnaren bestämmer så. Bestämmelsen ger utbildningsanordnaren möjlighet att till exempel i en instruktion överföra beslutanderätt på rektorn. Det är nödvändigt att föreskriva om beslutfattandet eftersom man i de saker som avses i momentet ingriper i sådant som är centralt med tanke på den studerandes rättsskydd. Om läroanstalten i stället för rektor har en annan i 118 § avsedd föreståndare som svarar för verksamheten, svarar denne för skötseln av de uppgifter som föreskrivits för rektorn.

Enligt förslaget till 112 § har en studerande rätt att överklaga ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i den föreslagna lagen och som gäller bland annat skriftlig varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid samt uppsägning från internatboende genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

I 2 mom. föreskrivs på ett sätt som motsvarar nuläget om sammansättningen av och mandattiden för det kollegiala organ som avses i 1 mom. och som utbildningsanordnaren tillsätter. Organet kan också vara gemensamt för två eller flera utbildningsanordnare. I organet ska det ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, lärarna, studerandevården, arbetslivet och de studerande. För behandlingen av ett ärende som gäller indragning eller återställande av studierätten ska till organet dessutom utses en representant för den studerandes utbildningsavtalsarbetsplats eller, i fråga om läroavtalsutbildning, en representant för arbetsgivaren. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt minst 15 år. Han eller hon har rätt att närvara och yttra sig. På jäv för medlemmarna tillämpas 27—29 § i förvaltningslagen. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar för personer som utövar offentlig makt ingår i 40 kap. i strafflagen.

I 3 mom. föreskrivs närmare om förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten. Eftersom orsakerna till indragning av studierätten kan vara mycket olika, betonas i bestämmelsen att man ska inhämta behövlig expertutredning och annan utredning. Studierätten kan

indras till exempel av orsaker som har att göra med hälsotillståndet, då ska nödvändig medicinsk eller annan utredning inhämtas.

I 4 mom. föreskrivs om förfarandet i disciplinärenden. Innan beslut fattas om att en studerande avstängs från läroanstalten eller sägs upp från internatboendet för viss tid eller ges en skriftlig varning ska den handling eller försummelse som är orsaken till straffet specificeras för den studerande. Den studerande ska höras och behövlig utredning inhämtas. Om studeranden är minderårig, ska också föräldrarna höras. Eftersom en studerande som fyllt 18 år är myndig, behöver föräldrarna inte höras innan den studerande påförs ett disciplinstraff. Bestämmelsen motsvarar nuläget.

I 5 mom. föreskrivs på nuvarande sätt att i fråga om de ärenden som avses i paragrafen ska ett skriftligt beslut meddelas och att åtgärder som innebär att en störande studerande blir tillsagd att lämna lektionen och förvägras undervisning ska registreras. I 6 mom. föreskrivs åter om verkställighet av beslut som inte vunnit laga kraft och om den tidpunkt då verkställigheten inleds.

I ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinärenden iakttas förvaltningslagen. Förutom förvaltningslagens jävsbestämmelser ska bland annat bestämmelserna om utredning av ärenden och hörande av parter samt beslutets form och motivering av beslut iakttas.

10 kap. Studerandes övriga rättigheter och skyldigheter

94 §. Studerandes skyldigheter. I paragrafen föreskrivs om studerandes skyldigheter. Enligt 1 mom. är utgångspunkten på samma sätt som i nuläget att en studerande ska i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunskandet delta i undervisning och inom examensutbildning även i yrkesprov. Frånvaro ska emellertid vara möjlig, om det finns en grundad anledning till den, såsom sjukdom eller omständigheter i anslutning till utförandet av arbetsuppgifterna för en studerande som arbetar.

I 1 mom. föreskrivs särskilt om skyldighet att delta för en studerande inom arbetskraftsutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utöver det som föreskrivs i 1 mom. inom arbetskraftsutbildning dessutom tillämpas det som i 5 kap. 4 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om en studerandes skyldighet att delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier. Enligt den bestämmelsen ska den studerande regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier på det sätt som avses i utbildnings- eller studieplanen.

Enligt 2 mom. ska den studerande utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. Skyldigheten att utföra uppgifter har att göra med skyldigheten att delta i undervisningen. Korrekt uppträdande omfattar till exempel krav på att iaktta gott uppförande och att hantera utbildningsanordnarens egendom omsorgsfullt. För att uppnå den kompetens som satts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunskandet är det viktigt att inte bara utbildningsanordnaren utan också den studerande förbinder sig att agera i enlighet med planen.

I 3 mom. ingår en hänvisning till skadeståndslagen (412/1974) på samma sätt som i nuläget. Enligt bestämmelsen finns bestämmelser om skyldigheten för en studerande att ersätta skada som han eller hon har orsakat i skadeståndslagen.

95 §. Tystnadsplikt för studerande. I paragrafen föreskrivs om särskild tystnadsplikt för studerande i läroavtalsutbildning, utbildning som baserar sig på utbildningsavtal och annan utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Enligt paragrafen ska tystnadsplikten för studerande motsvara tystnadsplikten för arbetstagare och tjänsteinnehavare i motsvarande uppgifter.

96 §. Studierätt. I paragrafen föreskrivs när de studerandes studierätt börjar, upphör och tillfälligt avbryts. Tidpunkten när studierätten börjar och upphör är av betydelse till exempel för beviljandet av de förmåner som betalas för studietiden.

Enligt 1 mom. börjar de studerandes studierätt vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer. Studierätten börjar i regel inte vid den tidpunkt då beslutet om antagning som studerande fattas, utan när den studerande i enlighet med vad som överenskommit i den personliga utvecklingsplanen eller annars de facto inleder studierna.

I 2 mom. föreskrivs när studierätten upphör. Enligt den föreslagna bestämmelsen upphör de studerandes studierätt när de har avlagt den examen eller den eller de examensdelar eller genomfört den utbildning till vilken de i enlighet med bestämmelserna i denna lag har blivit antagna som studerande, eller när de anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Beslutet om vilken examen som ska avläggas eller vilken utbildning som ska genomföras fattas i regel i samband med beslutsfattandet som gäller antagning som studerande enligt 43 §. Beslut om examen som ska avläggas eller utbildning som ska genomföras inom arbetskraftsutbildningen fattas dock av arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren. Dessutom kan det i enlighet med 44 § 3 mom. också kunna beslutas om den studerandes mål i samband med att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas.

I 97 § föreskrivs om situationer då en studerande ska anses ha avgått. Enligt den föreslagna bestämmelsen upphör studierätten även i dessa situationer.

I 3 mom. föreskrivs om en studerandes rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt. Den föreslagna bestämmelsen är ny i lagstiftningen om yrkesutbildning. En studerande har även för närvarande i praktiken kunnat avbryta sina studier tillfälligt, men praxisen och de godtagbara grunderna för avbrott har kunnat variera mellan olika utbildningsanordnare. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att förenhetliga praxis och säkerställa likabehandling av de studerande.

Enligt det föreslagna 3 mom. har en studerande rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt för den tid som han eller hon utför sådan tjänstgöring som avses i värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller får sjukdagpenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). De föreslagna grunderna motsvarar i stor utsträckning de orsaker som föreskrivs i universitetslagen och yrkeshögskolelagen för att en studerande ska kunna anmäla sig som frånvarande det första läsåret. En studerande kan dock fortsätta sina studier även under de omständigheter som nämns ovan, om det i övrigt är möjligt. Exempelvis enligt 8 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen har en försäkrad rätt till sjukdagpenning för den tid han eller hon är förhindrad att utföra sitt arbete, dvs. i fråga om en studerande förhindrad att studera, på grund av arbetsoförmåga till följd av sjukdom. Enligt 8 kap. 4 a § i sjukförsäkringslagen får en studerande ändå studera i liten skala under sjukdagpenningsperioden.

En studerande har alltid rätt att avbryta sin studierätt tillfälligt på de grunder som nämns ovan. Dessutom föreslås i 3 mom. att studierätten på begäran av den studerande alltid kan avbrytas tillfälligt av någon annan grundad anledning. I lagen föreskrivs inte desto närmare vilka dessa

grundade anledningar kan vara, men de kan hänföra sig till exempelvis den studerandes olika livssituationer, såsom en utlandsvistelse eller familjesituationer som gör det motiverat att tillfälligt avbryta studierätten. Utbildningsanordnaren beslutar om denne godkänner den orsak som den studerande anför. I princip ska den studerande dock slutföra studier som han eller hon inlett utan ogrundade dröjsmål och avbrott, om det inte finns en grundad anledning till ett tillfälligt avbrott.

I paragrafen föreskrivs inte hur länge ett sådant tillfälligt avbrott som avses där kan pågå. Utgångspunkten kan dock anses vara att beslut om en paus på några dagar eller till exempel ett par veckor i studierna inte behöver fattas på det sätt som avses i 3 mom., utan den studerande ska kunna komma överens om sådana situationer i enlighet med den praxis som gäller vid frånvaro. Det anges inte heller någon övre gräns för tillfälligt avbrott. Utgångspunkten kan dock anses vara att grunden för ett tillfälligt avbrott ska vara en tidsmässigt begränsad omständighet och ett tillfälligt avbrott ska endast av särskilda skäl kunna pågå vara mera än ett år. Om den studerandes studierätt har upphört, har han eller hon dock alltid möjlighet att söka sig till utbildning som ordnas av samma eller en annan utbildningsanordnare för att fortsätta sina studier.

97 §. *När studerande anses ha avgått.* I 31 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning föreskrivs om studietid. I paragrafen föreskrivs om tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen och handledande utbildningar. Enligt bestämmelsen anses en studerande ha avgått om han eller hon inte har avlagt examen eller slutfört handledande utbildning inom den tid som anges i paragrafen. Enligt bestämmelsen anses också en sådan studerande ha avgått som utan att anmäla giltigt skäl uteblir från undervisningen, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att fortsätta studierna. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I den föreslagna lagen ingår ingen maximitid för slutförande av handledande utbildning med undantag för maximitiden för avläggande av examen eller slutförande av studierna. Bestämmelserna om maximal studietid behövs för närvarande i första hand för att begränsa den maximitid som utbildningsanordnaren får finansiering, men de har samtidigt också begränsat den studerandes tidsmässiga rätt att slutföra sina studier. Sådana situationer där en studerande har varit tvungen att avbryta sina studier för att studietiden gått ut har dock varit sällsynta, eftersom studietiden enligt bestämmelsen har kunnat förlängas av grundad anledning. Slutförandet av yrkesutbildning och den finansiering som betalas utbildningsanordnarna ska dock enligt de grundläggande principerna för totalreformen av yrkesutbildningen inte vara tidsmässigt betingade, så i fortsättningen är det inte längre nödvändigt att begränsa studietiden i lagstiftningen med undantag av handledande utbildning.

I lagen föreslås dock bestämmelser om grunderna för att en studerande kan anses ha avgått. Bestämmelsen om när någon anses ha avgått behövs för att fastställa de prestationer som ska användas för utbildningsanordnarens finansiering. Dessutom behövs bestämmelsen för att klarlägga en enskild studerandes situation till exempel om han eller hon får eller ansöker om förmåner som är beroende av om han eller hon har status som studerande eller om den upphört.

Enligt 94 § i den föreslagna lagen ska en studerande i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet delta i undervisning och yrkesprov, om det inte finns grundad anledning till hans eller hennes frånvaro. Enligt förslaget till 1 mom. anses en studerande ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att delta i undervisningen eller i yrkesprov på det sätt som anges i 94 § och inte har uppgett någon grundad anledning till sin

frånvaro. Villkoret för att någon ska anses ha avgått ska på samma sätt som i nuläget vara att detta är uppenbart, dvs. man kan konstatera att den studerande inte har för avsikt att delta i undervisning och yrkesprov. Innan en studerande anses ha avgått ska utbildningsanordnaren kontakta honom eller henne för att reda ut hans eller hennes situation. Om en person inte svarar på kontaktförsöken eller inte heller efter att man varit i kontakt med honom eller henne deltar i undervisning eller yrkesprov, ger någon grundad anledning till sin frånvaro eller annars kommer överens med utbildningsanordnaren om fortsatt utbildning, kan det anses att han eller hon avgått.

Enligt förslaget till 1 mom. anses en studerande ha avgått också om han eller hon inte har genomfört den handledande utbildningen inom den tid som anges i 11 §. I 1 mom. föreskrivs dessutom för tydlighetens skull att utbildningsanordnaren i samtliga situationer som avses i 1 mom. ska fatta ett beslut där den studerande anses ha avgått. I förslaget till 111 § föreskrivs dessutom om möjlighet att begära omprövning av beslut som gäller situationer då en studerande ska anses ha avgått. Dessutom anses enligt förslaget till 2 mom. en studerande ha avgått när han eller hon själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren att han eller hon avgår.

98 §. Studierätt inom arbetskraftsutbildning. I paragrafen föreskrivs när studierätten börjar och upphör inom arbetskraftsutbildning. Enligt den föreslagna lagen tillämpas bestämmelserna i 96 § 1 mom. om när studierätten börjar och i 96 § 3 mom. om tillfälligt avbrott i studierätten inte inom arbetskraftsutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen börjar och upphör studierätten inom arbetskraftsutbildning vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren och närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån kommer överens om. Utbildningsanordnaren kan alltså inte ensam bestämma tidpunkten då studierätten börjar och å andra sidan är tidpunkten då studierätten upphör bunden till arbetskraftsutbildningens längd, som fastställs av arbets- och näringsförvaltningen.

Inom arbetskraftsutbildning tillämpas dock 96 § 2 mom., enligt vilket de studerandes studierätt upphör när de har avlagt den examen eller den eller de examensdelar eller genomfört den utbildning till vilken de har blivit antagna som studerande, eller när de anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utöver detta ska enligt den föreslagna bestämmelsen i fråga om studierättens upphörande inom arbetskraftsutbildning tillämpas 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt 1 mom. i den bestämmelsen ska den arbets- och näringsbyrå som beslutat om antagningen av studerande fatta beslut om avbrytande av utbildningen, om en studerande inte gör framsteg i studierna på det sätt som avses i 4 § 2 mom. eller utan tillstånd har varit frånvarande fem utbildningsdagar utan avbrott. Enligt 2 mom. i den bestämmelsen är utbildningsproducenten skyldig att till den arbets- och näringsbyrå som beslutat om antagningen meddela att de villkor för avbrytande av utbildningen som avses i 1 mom. uppfylls. Med utbildningsproducent avses här utbildningsanordnaren enligt lagen om yrkesutbildning.

99 §. Studerandevård. I paragrafen föreslås bestämmelser om studerandevård. För närvarande föreskrivs det om rätt till studerandevård för en studerande inom utbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning i lagen om elev- och studerandevård. Lagen om elev- och studerandevård tillämpas inte på privatstuderande som avses i lagen om yrkesutbildning och inte på studerande inom utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Enligt 1 mom. finns bestämmelser om rätt till studerandevård för studerande inom utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen och studerande inom den handledande utbildningen i lagen om elev- och studerandevård. Enligt 3 § 3 mom. i lagen om elev- och studerandevård om-

fattar elevhälsan förutom elevhälsa även elevhälsotjänster, vilka är psykolog- och kurators-tjänster samt skol- och studerandehälsovårdstjänster.

I 1 mom. föreskrivs dessutom att Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om de centrala principerna samt målen för studerandevården. Utbildningsstyrelsen ska på samma sätt som i nuläget bereda föreskrifterna i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Enligt 37 a § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning föreskriver Utbildningsstyrelsen även för närvarande om de centrala principerna för studerandevården samt om målen för den studerandevård som hör till undervisningsväsendet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen beslutar utbildningsanordnaren med stöd av Utbildningsstyrelsen föreskrifter hur studerandevården ska ordnas. Enligt den gällande lagen om yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren i sin läroplan ange formerna för samarbetet mellan hemmet och läroanstalten samt för studerandevården. Eftersom utbildningsanordnaren inte utarbetar någon läroplan i fortsättningen, kan utbildningsanordnaren själv bestämma vilket sätt denne ordnar studerandevården för studerande inom utbildningen för yrkesinriktad grundexamen och studerande inom den handledande utbildningen. När beslut fattas om hur studerandevården ska ordnas ska utbildningsanordnaren ändå följa Utbildningsstyrelsens föreskrifter om de centrala principerna samt målen för studerandevården. Bestämmelser om utbildningsanordnarens skyldighet att samarbete med vårdnadshavare till studerande under 18 år finns i 124 § i den föreslagna lagen.

I 2 mom. föreslås för studerandehälsovårdens del en hänvisning till hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), som motsvarar den gällande 16 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Bestämmelser om studerandehälsovård finns i hälso- och sjukvårdslagen och i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011). Studerandehälsovård tillkommer som en tjänst som ordnas av den kommun där läroanstalten är belägen sådana studerande inom utbildning enligt både den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som studerar inom utbildning som berättigar till studiestöd enligt lagen om studiestöd. Även i fortsättningen ska studerandehälsovård tillkomma alla studerande inom utbildning som berättigar till studiestöd.

Eftersom andra än studerande än sådana som avses i 1 mom. inte heller i fortsättningen har rätt till studerandevård och studerandevårdstjänster enligt lagen om elev- och studerandevård, föreskrivs i 3 mom. att när det gäller andra studerande än de som avses i lagen om elev- och studerandevård ska utbildningsanordnaren informera de studerande om de förmåner och tjänster inom studerandevården som är tillgängliga och vid behov ge dem handledning när det gäller att ansöka om dessa förmåner och tjänster. Dessutom åläggs utbildningsanordnaren att samarbeta med de myndigheter och andra aktörer som tillhandahåller och ordnar studerandevård. Bestämmelsen motsvarar 16 a § 2 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt förslaget till 3 mom. avses med studerandevård främjande och upprätthållande av de studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande samt understödande verksamheter. Definitionen motsvarar definitionen av studerandevård i 16 a § 1 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

100 §. Rätt till avgiftsfria måltider. I paragrafen föreskrivs om rätt till avgiftsfria måltider för studerande inom utbildningen för yrkesinriktad grundexamen och den handledande utbildningen. Eftersom rätt till avgiftsfria måltiden enligt den gällande lagstiftningen inte har förelagat inom förberedande utbildning för fristående examen, utvidgas rätten till avgiftsfria mål-

tider till den del som de studerande inom den utbildning som avses i paragrafen inte längre kan särskiljas på grund av sättet att ordna utbildningen.

En studerande inom heltidsutbildning för en yrkesinriktad grundexamen samt den handledande utbildningen ska ha rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar.

I 1 mom. föreskrivs dessutom om studerandes rätt till även andra avgiftsfria måltider. En studerande ska dessutom utöver det som föreskrivs ovan ha rätt till andra dagliga avgiftsfria måltider inom en utbildning som i enlighet med anordnartillståndet ordnas i en internatskola samt vid grundexamina om vilka det föreskrivs genom förordning av statsrådet och där förvärvandet av kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar en längre tid än en ordinarie arbetsdag. I den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning sägs att vid utbildning som enligt den utbildningsuppgift som avses i 9 § 2 mom. meddelas vid internatskola eller på något annat sätt som bestäms genom förordning, har studerandena utöver vad den dagliga avgiftsfria måltiden dessutom dagligen rätt till andra avgiftsfria måltider. Enligt 22 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning har en studerande som bedriver heltidsstudier inom naturbruk inom utbildningen i skogsbruk samt inom utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen inom lantbruk och trädgårdsskötsel rätt till avgiftsfria måltider varje arbetsdag, vilka förutom den dagliga skolmåltiden omfattar frukost och middag. Enligt förordningen ska utbildningsanordnaren för de studerande som bedriver studier på heltid ordna måltider också när den studerande inom naturbruk inom utbildningen i skogsbruk samt inom utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen inom lantbruk och trädgårdsskötsel eller i utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen i enlighet med läroplanen är tvungen att vistas i läroanstalten eller på någon annan av utbildningsanordnaren anvisad plats också under veckosluten. De utbildningar för grundexamen och situationer som föreskrivs genom statsrådets förordning och där en studerande har rätt till andra måltider än den dagliga måltiden motsvarar de utbildningar och situationer enligt den gällande lagstiftningen, där studerande har rätt till andra avgiftsfria måltider.

Rätten till avgiftsfria måltider ska på samma sätt som i nuläget gälla studerande inom utbildningen för yrkesinriktad grundexamen samt studerande inom den handledande utbildningen. Studerande inom utbildningen för yrkesinriktad grundexamen som ordnas som läroavtalsutbildning ska dock på samma sätt som i nuläget inte ha rätt till avgiftsfria måltider. Enligt 2 mom. tillämpas inte bestämmelserna i momentet på studerande i läroavtalsutbildning, arbetskraftsutbildning eller personalutbildning. Det är motiverat att lämna dessa studerande utanför de avgiftsfria måltiderna, eftersom de får annan ersättning under studietiden. Inom läroavtalsutbildning har den studerande rätt till dagpenning som avses i 102 § i lagen samt inom arbetskraftsutbildning enligt kapitel 9 i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice rätt till kostnadsersättning, som betalas som ersättning för de resekostnader och andra kostnader som uppstår i samband med deltagande i servicen. Personalutbildning finansieras däremot delvis av arbetsgivaren och är utbildning för vilken arbetsgivaren betalar lön till den som deltar i personalutbildningen.

Enligt 3 mom. tillämpas i fråga om vilka studier som är heltidsstudier vad som 5 a § i lagen om studiestöd föreskrivs om heltidsstudier. Enligt den gällande lagen föreskrivs det om heltidsstudier i 23 § i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning, enligt vilken i fråga om vilka studier som är heltidsstudier gäller vad som bestäms i lagen om studiestöd (65/1994) och med stöd av den.

101 §. *Studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd.* I paragrafen föreskrivs om studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd. Bestämmelsen motsvarar 38 § om studiesociala förmåner i specialundervisningen i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen har studerande som får särskilt stöd enligt 64 § rätt till sådana assistenttjänster och särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för deras studier. Jämfört med den gällande regleringen stryks i bestämmelsen omnämmandet av övriga elevvårdstjänster, eftersom det numera föreskrivs särskilt om studerandevård i lagen om elev- och studerandevård. Rätt till assistenttjänster och särskilda hjälpmedel föreligger endast i den omfattning som den studerandes studier förutsätter. Med assistenttjänster och särskilda hjälpmedel som studierna förutsätter avses assistenttjänster och hjälpmedel som utbildningsanordnaren allmänt tillhandahåller de studerande, inte assistenttjänster eller medel som är avsedda för den studerandes personliga bruk. Eftersom även sådana som avlägger yrkesexamen och specialyrkesexamen och som uppfyller villkoren för erhållande av särskilt stöd ska vara berättigade till särskilt stöd i fortsättningen, har de i fortsättningen även rätt till de studiesociala förmåner som avses i denna paragraf. I paragrafen föreskrivs på samma sätt som i nuläget att studerande som får särskilt stöd och studerar hos en utbildningsanordnare som fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd ska dessutom avgiftsfritt ges läroböcker och annat skolmaterial samt om de är inkvarterade erbjudas behövliga hemresor varje vecka, helpension på internboende eller på något annat inkvarteringsställe samt personlig arbetsutrustning.

I 2 mom. föreslås en informativ bestämmelse om att särskilda bestämmelser gäller för andra tjänster och stödåtgärder som ordnas för studerande på grund av deras funktionsnedsättningar. Studerande med funktionsnedsättning kan dessutom ha rätt till tjänster och stödåtgärder enligt bland annat lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987).

102 §. *Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning.* I paragrafen föreskrivs om rätt till studiesociala förmåner för studerande i läroavtalsutbildning under den tid de förvärvar kunskande i inlärningsmiljöer som utbildningsanordnaren ordnat. Läroavtalsstuderande är studerande i anställningsförhållande som betalas lön för den tid de förvärvar kunskande på en arbetsplats och de har sålunda i regel inte rätt till studieförmåner som är avsedda för studerande som studerar på heltid, såsom studiestöd.

Enligt 1 mom. betalar inom läroavtalsutbildning utbildningsanordnaren efter ansökan den studerande dagpenning, familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader för den tid som den studerande förvärvar kunskande i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer. Förmånerna motsvarar de studiesociala förmånerna i läroavtalsutbildning enligt den gällande lagstiftningen, som det bestäms om i 39 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och med stöd av den i undervisningsministeriets förordning om studiesociala förmåner för studerande under läroavtalsutbildningens teoretiska studier (799/2007). På samma sätt som i nuläget betalar utbildningsanordnaren den studerande de förmåner som föreskrivs i paragrafen. Den studerande ska ansöka särskilt om de ersättningar och förmåner som föreskrivs i paragrafen. Utbildningsanordnaren ska med anledning av ansökan fatta ett beslut om de förmåner som ska betalas den studerande. På samma sätt som i nuläget ska man ha rätt att söka ändring i utbildningsanordnarens beslut genom besvär hos förvaltningsdomstolen, på det sätt som föreskrivs i förslaget till 112 §.

På samma sätt som i nuläget ska en studerande inte ha rätt till dagpenning eller familjebidrag, om han eller hon för samma tid får lön eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon

annan lag. Då har den studerande rätt till endast ersättning för rese- och inkvarteringskostnader.

Enligt 2 mom. har en studerande rätt till ersättning för inkvarteringskostnader, om det förvärvande av kunnande som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer ordnas utanför den studerandes hemkommun enligt lagen om hemkommun eller utanför den kommun där den läroavtalsplats där utbildningen sker finns, och om den studerande inte har rätt till ett avgiftsfritt boende i ett internatboende som avses i 103 § i den föreslagna lagen.

Enligt 3 mom. har en studerande rätt till ersättning för resekostnader, om det förvärvande av kunnande som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer förutsätter att den studerande reser över 10 kilometer i en riktning från hemmet eller den läroavtalsplats där utbildningen sker till undervisningsplatsen. Den studerande har rätt till reseersättning för en resa tur och retur per vecka. Av särskilda skäl kan reseersättning på samma sätt som i nuläget betalas dagligen, om den studerande är inkvarterad i sitt hem. Om den studerande får ersättning för dagliga resekostnader, har den studerande inte rätt till inkvarteringsersättning. Reseersättning ska på samma sätt som enligt den gällande lagstiftningen betalas endast för resa i hemlandet och enligt det billigaste färd sättet mellan undervisningsplatsen och hemmet eller den läroavtalsplats där utbildningen sker, utifrån den faktiska platsen för avfärden och återresan.

Enligt 4 mom. har den studerande rätt att få förmåner enligt paragrafen också när han eller hon deltar i ett yrkesprov eller visar sitt kunnande på något annat sätt.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande enligt vilket bestämmelser om beloppet av dagpenningen, familjebidraget och ersättning för inkvarteringsersättning enligt paragrafen för en studerande i läroavtalsutbildning utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Även med stöd av den gällande lagen har det bestämts närmare om förmånerna genom förordning av ministeriet.

103 §. Internatboende. I paragrafen föreskrivs om internatboende. Enligt 1 mom. kan utbildningsanordnaren ha ett internatboende för de studerande. Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis, även om det inte föreskrivs om internatboende i den gällande lagstiftningen. Med internatboende avses en byggnad avsedd för gemensamt boende, där de boende vanligtvis har gemensamt kök, uppehållsrum, tvättrum och toaletter.

Utbildningsanordnaren kan på samma sätt som i nuläget ordna internatboendet själv eller köpa internatboende av någon annan som ordnar internatboende eller en privat tjänsteproducent, till exempel en stiftelse eller förening. När utbildningsanordnaren skaffar internatboende från någon annan som ordnar internatboende eller en privat tjänsteproducent behåller utbildningsanordnaren ändå sin ställning som den som ordnar internatboendet och sitt ansvar för verksamheten. Även då utövar utbildningsanordnaren för internatboendets del sin beslutanderätt i fråga om till exempel beviljande av platser på internatboende och disciplin.

Syftet med utbildningsanordnarens internatboende är att erbjuda läroanstaltens studerande möjlighet att bo nära läroanstalten. Syftet med internatboendet är också att stöda den studerandes studieframgång, handleda den studerande att lära sig färdigheter som behövs i vardagen samt främja gemenskap.

Enligt 2 mom. är det avgiftsfritt för de studerande att bo på utbildningsanordnarens internatboende. Bestämmelsen motsvarar 37 § 3 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad grundutbildning, som dock inte har tillämpats på utbildning som avses i den gällande lagen om yr-

kesinriktad vuxenutbildning. Boende på internatboende är en studiesocial förmån som är avgiftsfri för de studerande.

Enligt 3 mom. kan utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga för internatboendet i avsikt att främja tryggheten och trivseln i boendemiljön. Syftet med ordningsstadgan är att styra de studerande som bor på internatboendet att uppträda så att var och en har möjlighet till en trygg och trivsam boendemiljö. Eftersom den tid som de studerande tillbringar på internatboendet är deras fritid, är viktiga allmänna intressen i fråga om internatboendet i första hand säkerhet och trivsel. Den ordningsstadga kan innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln på internatboendet. Dessutom kan regler meddelas om hur egendom i utbildningsanordnarens internatboende får hanteras och om hur man får vistas och rör sig i internatboendets lokaler och på dess område. Förutom att reglerna i ordningsstadgan ska vara nödvändiga för tryggheten och trivseln på internatboendet ska de också vara exakta.

104 §. *Beviljande av och rätt till en plats på ett internatboende.* I paragrafen föreskrivs om beviljande av platser på ett internatboende och om grunderna för beviljande. I paragrafen föreskrivs också när rätten till en plats på ett internatboende upphör samt när rätten till plats på ett internatboende kan avbrytas. Med plats på ett internatboende avses ett internatboende där den studerande har rätt att bo och där han eller hon anvisas ett rum.

Enligt 1 mom. beslutar utbildningsanordnaren om grunderna för beviljande av platser på ett internatboende. När platser beviljas ska jämlika grunder för beviljandet tillämpas och den studerandes behov av en plats på ett internatboende beaktas. Grunderna för beviljande av platser på ett internatboende ska på förhand meddelas dem som ansöker om en sådan plats. Även om utbildningsanordnaren beslutar om grunderna för beviljande av platser på ett internatboende, är det ändamålsenligt för bedömningen av en studerandes behov av en plats på ett internatboende att platser i första hand ordnas för minderåriga studerande, som inte har möjlighet att slutföra sina studier och utexamineras för ett yrke hemifrån på grund av avståndet mellan hemmet och läroanstalten eller dåliga kollektivtrafikförbindelser. Avsikten är att grunderna för beviljande av platser på ett internatboende ska tillämpas i situationer där antalet som ansökt om en plats är flera än antalet lediga platser på internatboendet. I praktiken ska internatboende på samma sätt som i nuläget i huvudsak vara avsett för sådana studerande som studerar på heltid och vilkas studier förutsätter regelbundet deltagande i undervisningen.

Enligt 2 mom. beviljas en plats på ett internatboende för viss tid, dock högst för den tid som studierna varar. Bestämmelsen motsvarar den praxis som för närvarande iakttas i fråga om utbildningsanordnarnas internatboende. En plats på ett internatboende är bunden till studier i utbildningsanordnarens läroanstalt. Om en studerande inte tar emot en studieplats eller inte inleder sina studier efter att ha tagit emot en studieplats, har han eller hon inte heller rätt till en plats på ett internatboende. Eftersom en plats på ett internatboende beviljas för viss tid, upphör rätten till platsen i princip när tiden gått ut. Enligt 1 punkten upphör rätten till en plats på ett internatboende dock, om den studerande före utsatt tid har avlagt examen eller förvärvat något annat kunnande som ställts som mål för honom eller henne i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Enligt 2 punkten upphör rätten till en plats på ett internatboende också när den studerande anses ha avgått med stöd av förslaget till 97 § samt enligt 3 punkten när den studerandes studierätt dras in på de grunder som avses i förslaget till 81 §. Även när den studerande sägs upp från internatboendet av disciplinära orsaker med stöd av förslaget till 86 § för den återstående studietiden, upphör automatiskt hans eller hennes rätt till en plats på ett internatboende.

Rätten till en plats på ett internatboende kan enligt 3 mom. avbrytas genom utbildningsanordnarens beslut om den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid med stöd av 85 § 2 mom. eller 88 § 3 mom., eller förvägras rätt att delta i undervisningen med stöd av 85 § 4 mom. eller avhålls från studierna med stöd av 85 § 5 mom. eller om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts med stöd av 96 § 3 mom. Samtidigt kan utbildningsanordnaren besluta att den studerandes rätt till en plats på ett internatboende avbryts för motsvarande tid. Utbildningsanordnaren ska kunna pröva från fall till fall huruvida det är nödvändigt att avbryta den studerandes rätt till en plats på ett internatboende i de situationer som anges i 3 mom. Bestämmelsen förpliktar således inte utbildningsanordnaren att avbryta den studerandes rätt till en plats på ett internatboende till exempel när han eller hon avstängs från läroanstalten av disciplinära orsaker.

Enligt paragrafens 4 mom. tillämpas inte det som bestäms i 103 § 2 mom. i lagen och den föreslagna paragrafens 1 mom. på en studerande som deltar i arbetskraftsutbildning och inte heller inom personalutbildning. Det är motiverat att lämna dessa studerande utanför det avgiftsfria internatboende, eftersom de får annan ersättning under studietiden. Inom arbetskraftsutbildning enligt kapitel 9 i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice har den studerande rätt till kostnadsersättning, som betalas som ersättning för de resekostnader och andra kostnader som uppstår i samband med deltagande i servicen. Personalutbildning finansieras däremot delvis av arbetsgivaren och är utbildning för vilken arbetsgivaren betalar lön till den som deltar i personalutbildningen. På studerande i arbetskraftsutbildning och personalutbildning tillämpas inte heller det som bestäms i den föreslagna paragrafen 1 mom. om grunderna för beviljande av en plats på ett internatboende, eftersom det ska kommas överens med utbildningsanordnaren om dessa studerandes möjlighet till en plats på ett internatboende, ifall det finns lediga platser i ett internatboende.

105 §. Avgifter som tas ut av studerande. I paragrafen föreskrivs om de avgifter som ska tas ut av studerande. Enligt 1 mom. ska den utbildning för en yrkesinriktad grundexamen och den handledande utbildning som avses i lagen vara avgiftsfria för de studerande. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 37 § 1 mom. om avgiftsfri undervisning i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. I enlighet med etablerad praxis ska den avgiftsfria undervisningen anses omfatta den egentliga undervisningen och kringfunktioner i omedelbar anslutning till den, såsom avgiftsfri handledning, prov, även nytt prov, bedömning och betyg under studietiden.

Avgiftsbestämmelsen ska inte längre innehålla den bestämmelse som ingår i 37 § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, enligt vilken avgifter kan tas ut sådana privatstuderande som avses i lagens 27 § 4 mom. trots att undervisningen är avgiftsfri. Med privatstuderande har avsetts en studerande som i huvudsak deltar endast i prov, där han eller hon visar att han eller hon genom självstudier har förvärvat de kunskaper som förutsätts för en examen eller examensdel. Lagstiftningen om yrkesutbildning ska inte längre innehålla någon bestämmelse om privatstuderande, för i fortsättningen ska alla yrkesexamina vara oberoende av det sätt på vilket kunnandet förvärvats och en person ska alltid ha rätt att komma och påvisa kunnande som han eller hon förvärvat i ett yrkesprov. Avgiftsbestämmelsen ska inte heller innehålla bestämmelsen i 37 § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, enligt vilken undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter hos de studerande i även i andra fall. Några sådana tillstånd har inte sökts hos ministeriet och sålunda inte heller beviljats.

I 1 mom. föreskrivs dessutom att de inträdes- och lämplighetsprov som används vid antagningen av studerande ska vara avgiftsfria för de sökande. Den föreslagna bestämmelsen om avgiftsfria inträdes- och lämplighetsprov är ny.

I 1 mom. föreskrivs också att avgift kan tas ut för läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning. För närvarande föreskrivs om avgifter för läromedel och material genom undervisningsministeriets förordning, men det är ändå motiverat att föreskriva om avgifter för dem i lagen, eftersom avgifter utgör ett undantag från den avgiftsfrihet som föreskrivs i lagen. Enligt förslaget till 6 mom. utfärdas bestämmelser om grunderna för de avgifter som avses i paragrafen genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Avsikten är att på samma sätt som i nuläget föreskriva genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet att för läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning kan en avgift tas ut som motsvarar deras självkostnadsvärde. Genom förordning föreskrivs dessutom på samma sätt som i nuläget för vilka saker som enligt etablerad praxis anses ingå i avgiftsfri utbildning avgifter inte kan tas ut.

Det är problematiskt att definiera den undervisning som är avgiftsfri entydigt eftersom yrkesutbildningen är så mångfasetterad. Undervisnings- och kulturministeriet har meddelat en skriftlig anvisning om avgiftsfri undervisning och de avgifter som ska tas ut den 22 oktober 2008 (Dnr 19/502/2008). Dessutom har avgiftsfrihet definierats i undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande. Enligt 6 § i förordningen omfattar den avgiftsfria undervisningen arbetsredskap, maskiner, anordningar, skyddskläder, i bestämmelserna om skydd i arbetet förskriften utrustning, i undervisningen behövliga material och förnödenheter som tillhör utbildningsanordnaren samt annan motsvarande undervisningsmateriel som behövs för att undervisningen ska kunna ordnas. Utan dessa läromedel, till exempel maskiner, utrustning och kärl i undervisningsköket, kan utbildningsanordnaren inte ordna undervisningen.

Utbildningsanordnaren ansvarar också för att den studerande har tillgång till sådan personlig skyddsutrustning som behövs för att undervisningen ska kunna ordnas i läroanstaltens lokaler och på praktikarbetsplatser. När utbildning ordnas på en arbetsplats ansvarar arbetsgivaren för anskaffning och användning av personlig skyddsutrustning för de studerande, för enligt förslaget till 78 § svarar arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsplatsen för arbetarskyddet för den studerande på det sätt som föreskrivs i fråga om arbetstagare vid läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal.

I enlighet med etablerad praxis anses inte läroböcker och andra läromedel som är avsedda för personligt bruk ingå i den avgiftsfria undervisningen. Den avgiftsfria undervisningen omfattar inte heller arbetsredskap, maskiner, anordningar, material och andra förnödenheter som är avsedda för den studerandes personliga bruk och som de studerande får behålla efter avslutad utbildning. Arbetsredskap kan anses vara avsedda för personligt bruk då det allmänt brukligt i branschen att man använder personliga arbetsredskap i stället för att arbetsgivaren tillhandahåller redskap.

Utbildningsanordnaren kan förmedla olika läromedel och förnödenheter till de studerande, vilka inte ingår i den avgiftsfria undervisningen. Utbildningsanordnaren kan ändå inte ålägga den studerande att skaffa dem från utbildningsanordnaren, utan den studerande kan också skaffa dem någon annanstans. Allmänna obligatoriska avgifter för läromedel eller serviceavgifter kan inte tas ut av de studerande, om de de facto inte använder läromedlet eller tjänsten. De studerande ska meddelas klart vad avgiften tas ut för och på vilka grunden den uppstår.

I 2 mom. föreskrivs om de studieavgifter som tas ut i utbildning för yrkesexamen och specialyrkesexamen och i annan yrkesutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan utbildningsanordnaren i dessa utbildningar ta ut en skälig studieavgift hos de studerande för att delvis täcka kostnaderna för ordnande av utbildningen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 17 § 2 mom. i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Jämfört med den gällande bestämmelsen föreslås att ordalydelsen preciseras så att det konstateras att den avgift som tas ut hos en studerande delvis täcker kostnaderna för ordnande av utbildningen. Enligt kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt påverkas den offentliga utbildningens icke-ekonomiska art i princip inte av att elever eller deras föräldrar ibland måste betala undervisnings- eller inskrivningsavgifter som bidrar till att finansiera kostnaderna för att driva systemet. Enligt kommissionens tillkännagivande täcker sådana avgifter ofta endast en bråkdel av de verkliga kostnaderna för tjänsten och kan således inte betraktas som betalning för den tjänst som tillhandahålls. Sådana offentliga utbildningstjänster måste särskiljas från tjänster som finansieras främst av föräldrar och elever eller genom kommersiella intäkter. Genom att precisera bestämmelsen ordalydelse så att ordet ”delvis” tillfogas framhävs att avsikten är att täcka endast en del av kostnaderna för ordnande av utbildningen med studieavgifterna medan största delen täcks med offentliga medel.

Närmare bestämmelser om de avgifter som tas ut i utbildning för yrkesexamen och specialyrkesexamen och annan yrkesutbildning utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. I den gällande förordningen är de maximala avgifterna bundna till priset per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning. I fortsättningen kan de maximala avgifterna inte bindas till priset per enhet, utan avsikten är att genom förordning binda den maximala avgiften till kompetenspoängen för utbildningen. Bestämmelser om de maximala avgifterna utfärdas genom förordning, men på nuvarande sätt ska utbildningsanordnaren besluta om avgiften för respektive examen eller utbildning och även kunna låta bli att ta ut avgift. När man bedömer vad som är skälig avgift ska utbildningens art beaktas. Avsikten är att studieavgifterna i fortsättningen ska täcka sammanlagt cirka 15 procent av kostnaderna för ordnande av utbildning för yrkesexamen och specialyrkesexamen och annan yrkesinriktad tilläggsutbildning, men studieavgifterna för olika examina och utbildning ska enligt utbildningsanordnarens beslut kunna variera mellan avgiftsfri och den maximala avgift som föreskrivs genom förordning.

Avgiftsbestämmelsen innehåller inte någon bestämmelse som motsvarar det gällande 17 § 4 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, enligt vilket en skälig avgift för ordnande av examen kan tas ut hos den som deltar i yrkesexamen och specialyrkesexamen och som avlägger examen utan förberedande utbildning. I bestämmelsen ingår inte heller någon bestämmelse som motsvarar 17 § 3 mom. i den lagen, enligt vilket examensavgift tas ut hos den som deltar i en fristående examen och examensavgiften fastställs så att avgifterna motsvarar kostnaderna för examensverksamheten. Examensavgifter har tagits ut för att finansiera systemet med examensnämnder, men när den nya lagen träder i kraft avvecklas systemet med examensnämnder. Sålunda är det inte längre motiverat att ta ut examensavgifter av nuvarande typ och ingen motsvarande avgift föreslås i stället för dem.

Enligt 3 mom. får de avgifter som avses i 1 och 2 mom. inte tas ut inom arbetskraftsutbildning eller personalutbildning. Arbetskraftsutbildning och personalutbildning ska vara helt och hållet avgiftsfria för en studerande. Inom arbetskraftsutbildning eller personalutbildning får man alltså inte ta ut avgifter för läromedel och material och inte studerandeavgifter inom utbildning för yrkesexamen och specialyrkesexamen eller övrig yrkesutbildning enligt 8 §. Inom personalutbildning ska dock arbetsgivaren delta i finansieringen.

I 4 mom. föreskrivs om avgift som tas ut för att höja ett vitsord. Enligt 56 § ska utbildningsanordnaren ordna möjlighet att höja ett godkänt vitsord som getts på basis av bedömning av kunnandet. Enligt etablerad praxis är det avgiftsfritt för den studerande att ta om ett underkänt vitsord och även att höja ett godkänt vitsord. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska det dock vara avgiftsbelagt att höja ett vitsord, om personen vill höja ett sådant vitsord som förts in i betyget över avlagd examen eller i betyget över genomförd handledande utbildning. Avgiften för höjning av vitsord ska således gälla endast sådana personer som inte är sådana studerande som avses i lagen. Bestämmelser om grunderna för avgiften utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

I 5 mom. föreskrivs om dröjsmålsränta på avgifterna samt om utsökbara avgifter. Enligt den föreslagna bestämmelsen får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen med iakttagande av räntelagen (633/1982), om en i denna lag avsedd avgift som tas ut hos en studerande inte är betald på förfallodagen. Avgiften ska vara direkt utsökbar och om indrivning av den föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). De föreslagna bestämmelserna motsvarar 47 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning samt universitetslagen och yrkeshögskolelagen.

I 6 mom. föreslås ett bemyndigande enligt vilket bestämmelser om grunderna för avgifter som avses i denna paragraf utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

106 §. Studerandes delaktighet och studerandekårer. I paragrafen föreskrivs om de studerandes delaktighet och om studerandekårsverksamhet. Enligt 1 mom. ska utbildningsanordnaren se till att de studerande har möjlighet att påverka utbildningsanordnarens i den föreslagna lagen avsedda verksamhet och utvecklandet av den samt beslut som gäller de studerande och påverkar deras ställning.

Utbildningsanordnarens läroanstalt ska enligt 2 mom. ha en studerandekår som består av dem som studerande hos utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnarens olika läroanstalter kan också ha en gemensam studerandekår. Bestämmelsen möjliggör på samma sätt som i nuläget att två eller flera läroanstalter med samma utbildningsanordnare kan ha egna separata studerandekårer eller alternativt en gemensam studerandekår. Enligt 36 § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning ska varje läroanstalt där det ordnas i den lagen avsedd utbildning ha en studerandekår som består av läroanstaltens studerande. Även enligt den gällande bestämmelsen kan studerandekåren vara gemensam för flera läroanstalter. I den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning finns inga bestämmelser om studerandekår. Genom den föreslagna lagen föreskrivs om verksamhet hos både utbildningsanordnare enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och utbildningsanordnare enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Ordande av studerandekårsverksamhet vore en ny uppgift för alla sådana utbildningsanordnare som har ordnat endast utbildning enligt den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Att en studerandekår förutsätts av alla utbildningsanordnare betyder att utbildningsanordnaren ska upprätthålla en studerandekår även om utbildningsanordnaren ordnar endast kortvarig utbildning. I 2 mom. föreslås emellertid en undantagsbestämmelse enligt vilken en utbildningsanordnare som i huvudsak ordnar sådan yrkesutbildning som behövs för den egna verksamheten eller för en medlemssammanslutnings verksamhet dock inte förutsätts ha en studerandekår. Ett sådant fall kunde vara till exempel de nuvarande särskilda yrkesläroanstalterna. Enligt 2 mom. ska utbildningsanordnaren på samma sätt som i nuläget säkerställa tillräckliga verksamhetsförutsättningar för studerandekåren.

Enligt 3 mom. är studerandekårens uppgift att på samma sätt som i nuläget främja samarbetet mellan de studerande, öka de studerandes påverkningsmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan de studerande och utbildningsanordnaren.

I 4 mom. föreskrivs att utbildningsanordnaren ska utöver studerandekårsverksamheten även på något annat sätt säkerställa de studerandes möjligheter att delta i och påverka utbildningsanordnarens i den föreslagna lagen avsedda verksamhet och utvecklandet av dem samt beslut som gäller de studerande och påverkar deras ställning. Andra sätt att säkerställa de studerandes möjligheter att delta och påverka är till exempel tutorverksamhet, studerandeenkäter, olika former av samråd, faddergrupper och temaverkstäder som utbildningsanordnaren genomför samt studerandeorienterade projekt som ordnas till stöd för förvärvandet av kunskande. Utbildningsanordnaren beslutar hur dessa genomförs. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren informera de studerande om de tillgängliga sätten att delta och påverka. De studerande måste känna till de olika sätt att delta och påverka som utbildningsanordnaren kan erbjuda för att deras delaktighet ska kunna förverkligas.

11 kap. Behandling och utlämnande av uppgifter

107 §. *Behandling av känsliga uppgifter.* I paragrafen föreskrivs på samma sätt som i 42 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning om vem som har rätt att behandla uppgifter om hälsofallståndet hos en sökande och studerande. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak 42 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt 16 § 4 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning har på utbildning och examina enligt den lagen tillämpats bestämmelserna om hantering av känslig information i 42 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

108 §. *Offentlighet och rätt att få uppgifter.* I paragrafen föreskrivs delvis på samma sätt som i 43 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning om offentlighet för verksamhet som avses i lagen samt om rätt att få uppgifter. 1, 2 och 3 mom. motsvarar motsvarande moment i 43 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och de har med stöd av en hänvisning i 16 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning även tillämpats på utbildning och examina enligt den lagen.

I 4 mom. föreskrivs om skyldighet för utbildningsanordnaren att trots sekretessbestämmelserna ge respektive arbetslivskommissioner enligt 119 § de uppgifter som krävs för att de ska kunna sköta sina uppgifter. Arbetslivskommissionerna behöver uppgifterna av utbildningsanordnarna när de deltar i kvalitetssäkringen i fråga om genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet samt utarbetar utlåtanden om planerna för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras. Likaså behöver arbetslivskommissionerna uppgifter av utbildningsanordnarna när de behandlar begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet enligt 55 §. Den berörda arbetslivskommissionen ska ha rätt att få de föreskrivna uppgifterna med beaktande av den arbetsfördelning enligt examina som Utbildningsstyrelsen fastställt.

109 §. *Rätt att få uppgifter i ärenden som gäller studerande.* I paragrafen föreskrivs delvis på samma sätt som i 43 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning om rätt att få känsliga uppgifter. Innehållet i 4 och 5 mom. motsvarar 43 § 4 och 5 i lagen om grundläggande utbildning, som med stöd av en hänvisning i 16 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning även tillämpats på utbildning och examina enligt den lagen.

I 1 mom. föreskrivs om rätt för arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen samt närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter att få uppgifter

av utbildningsanordnare. Enligt den föreslagna bestämmelsen har dessa aktörer rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av en utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra arbetskraftsutbildning. I 12 kap. 6 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs på motsvarande sätt om rätt att få uppgifter av till exempel dem som producerar offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

I 2 mom. föreskrivs om rätt för en utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning att av arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen få uppgifter om enskilda studerande inom arbetskraftsutbildningen. Enligt den föreslagna bestämmelsen har en utbildningsanordnare rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av dessa aktörer få de uppgifter om enskilda studerande som är nödvändiga för att ordna utbildningen. I 12 kap. 6 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om motsvarande rätt att få uppgifter.

I 3 mom. föreskrivs dessutom om skyldighet för utbildningsanordnaren att utan dröjsmål lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården de uppgifter om avlagda examina som förutsätts enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) samt lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015). De uppgifter om en yrkesutbildad person och examen som denna avlagt eller utbildning som denna genomgått som avses i de nämnda författningarna ska lämnas till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården för skötseln av de tillsynsuppgifter som föreskrivs för det i lag. Med de förordningar som nämns i paragrafen avses förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (564/1994) samt förordningen om yrkesutbildade personer inom socialvården (153/2016). Bestämmelsen motsvarar i sak 24 § i statsrådets förordning om yrkesutbildning.

110 §. *Dataöverföring med hjälp av teknisk anslutning.* Paragrafen motsvarar den gällande 43 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

12 kap. **Ändringssökande**

111 §. *Begäran om omprövning.* I paragrafen föreskrivs om rätt att begära omprövning hos regionförvaltningsverket på det sätt som anges i förvaltningslagen. Rätten gäller de beslut av utbildningsanordnaren som särskilt nämns i paragrafen och som meddelats med stöd av denna lag, om inte något annat föreskrivs nedan i den föreslagna lagen. När det gäller tiden för sökande av ändring föreskrivs något annat i 114 §. Enligt 114 § ska dessutom ärenden som föreskrivs i 111 § behandlas skyndsamt.

112 §. *Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen.* I paragrafen föreskrivs om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen. Enligt 1 mom. får ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i den föreslagna lagen och som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från internatboende, avhållande från studierna, rätt till avgiftsfria måltider, studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs nedan. När det gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från internatboende och avhållande från studierna föreskrivs något annat om tiden för sökande av ändring i 114 §. Enligt 114 § ska dessutom ärenden som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning

av en studerande för viss tid, uppsägning från internatboende och avhållande från studierna behandlas skyndsamt.

Enligt 2 mom. får ett beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning enligt 111 § överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs nedan i den föreslagna lagen. När det gäller tiden för sökande av ändring föreskrivs något annat i 114 §. Enligt 114 § ska dessutom sökande av ändring i ett beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning enligt 111 § behandlas skyndsamt.

113 §. Sökande av ändring hos rättsskyddsnämnden för studerande. I paragrafen föreskrivs på samma sätt som i nuläget om de beslut som överklagas hos rättsskyddsnämnden för studerande. Enligt paragrafen får ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag och som gäller indragning eller återställande av studierätten överklagas genom besvär hos rättsskyddsnämnden för studerande på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. När det gäller tiden för sökande av ändring föreskrivs något annat i 114 §. Ärenden som gäller indragning eller återställande av studierätten ska dessutom med stöd av 114 § behandlas skyndsamt.

I paragrafen föreslås också på samma sätt som i nuläget ett informativt omnämnande av att bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut av rättsskyddsnämnden för studerande finns i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande. Enligt 8 a § i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande (956/2011) får ändring i nämndens beslut sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol inom 14 dagar från delfäendet av beslutet, och i övrigt i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Ärendena ska behandlas skyndsamt. I förvaltningsdomstolens beslut om indragning eller återställande av studierätt får ändring inte sökas genom besvär.

114 §. Tid för sökande av ändring. I paragrafen föreskrivs om tiden för sökande av ändring. Enligt 1 mom. ska besvär över ett beslut som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende, indragning eller återställande av studierätten, avhållande från studierna eller ett ärende som avses i 112 § 2 mom. anföras samt omprövning i ett ärende som avses i 111 § begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet, på samma sätt som i nuläget. Enligt 2 mom. ska ärenden som avses i den föreslagna paragrafen behandlas skyndsamt.

115 §. Verkställande av disciplinbeslut och beslut om indragning av studierätten. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan ett beslut om avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från internatboende, avhållande från studierna eller indragning av studierätten verkställas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen eller rättsskyddsnämnden för studerande beslutar något annat. De grunder som leder till de beslut som nämns i bestämmelsen kan i många fall vara sådana att det är motiverat att verkställa beslutet trots en eventuell besvärprocess.

116 §. Besvärsförbud. I paragrafen föreskrivs om besvärsförbud, som på samma sätt som i nuläget ska gälla utbildningsanordnarens beslut som hänför sig till tidpunkten eller platsen för genomförandet av en enskild studerandes studier eller beslut om annan individuell uppläggning av utbildningen eller examen. Utbildningsanordnaren ska ha rätt att besluta hur utbildningen genomförs, såsom tidpunkten eller platsen för genomförandet av de studier som hänför sig till förvärvandet av kunnande eller de valmöjligheter som erbjuds de studerande. Med ärenden som gäller tidpunkten eller platsen för studierna avses till exempel tidpunkterna för

lektioner eller i vilken undervisningslokal undervisningen ordnas. Med ärenden som gäller individuella valmöjligheter avses till exempel den studerandes möjlighet att avlägga valbara examensdelar. En utbildningsanordnare är inte skyldig att erbjuda alla valbara examensdelar som examensgrunderna möjliggör, utan utbildningsanordnaren kan fritt besluta vilka valbara examensdelar som erbjuds och inrikta sitt utbud i enlighet med behoven av kunskande i området eller branschens arbetsliv. Den studerande väljer i första hand bland de valbara examensdelar som utbildningsanordnaren erbjuder ensam eller i samarbete med andra utbildningsanordnare. Om en utbildningsanordnare inte själv eller genom samarbetsavtal erbjuder någon valbar examensdel som den studerande vill ha, kan utbildningsanordnaren för att bredda de individuella valmöjligheterna försöka ordna så att kunskande enligt examensdelen kan förvärfas till exempel i form av utbildning som ordnas på en arbetsplats, men det föreligger ingen skyldighet till detta. Det uppstår inget behov av rättsskydd, eftersom saken inte direkt berör den studerandes rättigheter.

På samma sätt som i nuläget får enligt bestämmelsen besvär inte heller anföras i ett ärende som avses i 85 § 3 och 4 mom. I situationer enligt 85 § 3 mom. kan en studerande bli tillsagd att lämna klassrummet eller en annan lokal för den tid som återstår av lektionen, eller en tillställning. När de villkor som föreskrivs i 85 § 4 mom. är uppfyllda kan den studerande förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar. I ovannämnda ärenden kräver den studerandes rättsskydd inte möjlighet att söka ändring, eftersom när en studerande blir tillsagd att lämna lektionen eller en annan tillställning eller förvägras rätt att delta i undervisningen verkställs saken omedelbart på grund av dess brådskande natur, och rätten kan inte återställas i efterhand genom besvär. Enligt 2 mom. får ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket besvär som anförts i ett ärende som avses i 111 § har avgjorts inte överklagas genom besvär. Inte heller i 55 § avsedda beslut av arbetslivskommissionen eller rektorn som meddelats med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär.

117 §. Besvärstillstånd. I paragrafen föreskrivs om högsta förvaltningsdomstolens förfarande med besvärstillstånd som gäller förvaltningsdomstolens beslut. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt bestämmelsen får, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, ett beslut av förvaltningsdomstolen överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

13 kap. Särskilda bestämmelser

118 §. Personal. I paragrafen föreskrivs om antalet anställda samt om behörighetsvillkor. Enligt 1 mom. ska varje sådan läroanstalt och varje sådant verksamhetsställe som en utbildningsanordnare har ha en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten och som uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för en rektor. Beslut om benämningen på tjänsten eller uppgiften som rektor fattas av utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnaren kan besluta att flera verksamhetsställen har en gemensam rektor eller föreståndare som svarar för verksamheten. Då ska den personen emellertid de facto kunna svara för verksamheten vid verksamhetsstället. Varje verksamhetsställe ska ha en person som i sista hand svarar för verksamheten. Eftersom en föreståndare som svarar för verksamheten vid en läroanstalt eller ett verksamhetsställe ska kunna utöva rektors befogenheter till exempel i disciplinärenden, ska föreståndaren uppfylla de behörighetsvillkor som gäller för en rektor. I 1 mom. föreskrivs dessutom att vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om rektorer, gäller också andra föreståndare som svarar för verksamheten.

I 1 mom. föreskrivs också i huvudsak på samma sätt som i nuläget att tvåspråkiga utbildningsanordnare ska ha en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten för vardera

språkgruppen, eller en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten och som fullständigt behärskar läroanstaltens bägge undervisningsspråk. Enligt 40 § 1 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning ska det vid tvåspråkiga läroanstalter finnas en rektor för vardera språkgruppen eller en rektor som fullständigt behärskar läroanstaltens bägge undervisningsspråk. Utbildningsanordnare som definierats som tvåspråkiga får ordna finsk- och svenskspråkig utbildning på alla utbildningsområden enligt anordnartillståndet. Bestämmelsen om kraven på språkkunskaper hos rektorer vid andra läroanstalter än tvåspråkiga sådana utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 2 mom. ska en utbildningsanordnare i likhet med nuläget med beaktande av det sätt som utbildningen ordnas på ha ett tillräckligt antal lärare och annan personal. Läroanstalten kan även ha timlärare. Annan personal inom yrkesutbildningen är till exempel personer i olika biträdande och stöduppgifter inom specialundervisning. Med tanke på utbildningens kvalitet och verkningsfullhet är det väsentligt att utbildningsanordnaren har ett tillräckligt antal lärare och annan personal som uppfyller behörighetsvillkoren med tanke på den utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren.

Enligt 3 mom. ska det på samma sätt som i nuläget bestämmas om behörighetsvillkoren för rektor och lärare genom förordning av statsrådet. Genom förordning ska det bestämmas om behörighetsvillkoren för rektor, lärare i yrkesexamensdelar, lärare inom handledande utbildningar, lärare i gemensamma examensdelar, studiehandledare och lärare som ger särskilt stöd.

Det föreslås att bestämmelsen om dispens ändras jämfört med nuläget så att i fortsättningen kan regionförvaltningsverket i stället för undervisnings- och kulturministeriet av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. Således föreslås att uppgiften i anslutning till beviljande av dispens överförs från undervisnings- och kulturministeriet till regionförvaltningsverket. För närvarande behandlar Regionförvaltningsverket i Södra Finland beviljande av dispens från behörighetsvillkoren för lärare och rektorer inom grundläggande utbildning, gymnasiet och grundläggande konstundervisning i hela landet. Enligt 37 § 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning och 30 § 3 mom. i gymnasielagen kan regionförvaltningsverket av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. Dessutom kan regionförvaltningsverket enligt 9 § 3 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren för rektor.

När det gäller yrkesutbildning vore beviljande av dispens från behörighetsvillkoren för rektorer och lärare en ny uppgift för regionförvaltningsverket. Ansökningar om dispens är numera synnerligen sällsynta, och eftersom regionförvaltningsverket redan behandlar ansökningar om dispens för den grundläggande utbildningens, gymnasiet och den grundläggande konstundervisningens del, har det bättre förutsättningar och kunnande än undervisnings- och kulturministeriet att bedöma grunderna för att bevilja dispens.

I 3 mom. föreskrivs dessutom att ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge utbildning på något konstområde i enlighet med vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet. Enligt 40 § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan ett universitet i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge yrkesutbildning på något konstområde. I 9 § 3 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning ingår en motsvarande bestämmelse, enligt vilken ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att meddela undervisning. Enligt bestämmelsen föreskrivs genom förordning av statsrådet om behörighetsintyg utfärdat av universitet. Enligt 24 § i den gällande förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet kan ett universitet som ordnar utbildning i musik eller i teater och dans förklara en person behörig att meddela sådan under-

visning i yrkesinriktade studier i musik och i teater och dans som avses i 13 §, om han eller hon genom framgångsrika offentliga framträdanden eller genom annan verksamhet eller studier har visat sig ha uppnått den kompetens som fordras för uppgifterna. Vid behov kan universitetet fordra att kompetensen visas i ett särskilt prov. Av ordalydelsen i 40 § 3 mom. i den gällande lagen framgår inte direkt att det föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet om behörighetsintyg som universiteten utfärdar. Bestämmelsen ska dock på samma sätt som i nuläget möjliggöra det förfarande som iakttagits vid musikläroanstalter samt även inom yrkesutbildningen, dvs. att Sibeliusakademien och teaterhögskolan kan förklara att en person är behörig att meddela undervisning även om han eller hon saknar den föreskrivna formella behörigheten.

119 §. Tillsättning av arbetslivskommissioner samt deras sammansättning. I paragrafen föreskrivs om tillsättning av arbetslivskommissioner och om deras sammansättning. Enligt förslaget till 1 § 1 mom. tillsätter Utbildningsstyrelsen arbetslivskommissioner för högst tre år i sänder och utser högst nio medlemmar till varje kommission. Arbetslivskommissionerna ska finnas i samband med Utbildningsstyrelsen, men ska ändå vara självständiga organ på samma sätt som de nuvarande examenskommissionerna. Arbetslivskommissionernas medlemmar ska företräda arbetsgivare, arbetstagare, undervisningssektorn och, om den självständiga yrkesutövningen i branschen är av betydande omfattning, självständiga yrkesutövare. Dessutom kan Utbildningsstyrelsen på förslag av en arbetslivskommission utse permanenta sakkunniga till kommissionen. Arbetslivskommissionerna ska vid behov också kunna höra andra sakkunniga.

Utbildningsstyrelsen ska besluta om arvoden till arbetslivskommissionernas medlemmar och sköta kommissionernas betalningar, bokföring och arkivering på samma sätt som den för närvarande sköter motsvarande saker för examenskommissionernas del.

Enligt 2 mom. handlar arbetslivskommissionernas medlemmar under tjänsteansvar på samma sätt som de nuvarande medlemmarna i examenskommissionerna. Likaså tillämpas i fråga om jäv för medlemmar i arbetslivskommissionerna 27—29 § i förvaltningslagen.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om tillsättning av arbetslivskommissioner och om kommissionernas sammansättning och beslutsfattande.

120 §. Arbetslivskommissionernas uppgifter. I paragrafen föreskrivs om arbetslivskommissionernas uppgifter och arbetsfördelning. Examenskommissionerna enligt 7 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning upphör, likaså de organ som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov enligt 25 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Arbetslivskommissionerna ska till vissa delar ha samma uppgifter om de nuvarande examenskommissionerna, men arbetslivskommissionerna ska inte ingå avtal om att ordna fristående examina och inte bevilja examina eller utfärda betyg. De som ordnar examina och utbildning har dock med stöd av förslaget till 4 § lagstadgad skyldighet att samarbeta med arbets- och näringslivet. Anordnarna ska själva få bestämma formerna för samarbetet med arbetslivet och avgöra om eventuella organ behövs.

Enligt 1 mom. beslutar Utbildningsstyrelsen om arbetsfördelningen mellan arbetslivskommissionerna enligt examina, dvs. bestämmer vilka yrkesinriktade examina som hör till respektive kommissions ansvarsområde. I fråga om arbetsfördelningen enligt examina ska Utbildningsstyrelsen beakta den yrkesskicklighet och det kunnande som ska visas i yrkesinriktade examina, antalet enskilda examina och deras omfattning samt antalet utbildningsanordnare som ordnar examina och antalet personer som avlägger examina. Eftersom de yrkesinriktade examina breddas och de enskilda examina blir färre och arbetslivskommissionernas administ-

rativa uppgifter minskar föreslås att arbetslivskommissionerna ska ha mer omfattande ansvarsområden än de nuvarande examenskommissionerna och att antalet arbetslivskommissioner ska vara färre än de nuvarande examenskommissionerna.

I 2 mom. föreskrivs om arbetslivskommissionernas uppgifter. Enligt 1 punkten ska arbetslivskommissionerna delta i kvalitetssäkringen i fråga om genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet samt lämna uppgifter om brister som de iakttagit till undervisnings- och kulturministeriet. Arbetslivskommissionerna utför kvalitetssäkringen genom att de kontrollerar hur yrkesinriktade examina ordnas med hjälp av landsomfattande information från feedback, uppföljning och utvärdering. I förekommande fall kan kommissionerna göra besök på läroanstalterna för att försäkra sig om att yrkesprov genomförs och kunnande i delar av yrkesinriktade examina bedöms i överensstämmelse med lagstiftning, examensgrunder och utbildningsanordnarens plan för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras. Om kommissionerna upptäcker brister i hur yrkesprov genomförs eller kunnande bedöms ska de lämna uppgifter om bristerna till undervisnings- och kulturministeriet, som sedan beslutar om nödvändiga åtgärder. Arbetslivskommissionerna ska kunna lämna uppgifter om brister som de upptäckt inte bara till ministeriet utan också till Utbildningsstyrelsen, om bristen enligt kommissionens bedömning är återkommande och kräver en ändring i examensgrundernas föreskrifter om bedömningen av kunnandet.

Arbetslivskommissionerna ska också delta i kvalitetssäkringen i fråga om genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet på det sätt som konstateras i 2 mom. 1 punkten genom att på begäran ge undervisnings- och kulturministeriet utlåtanden om de enskilda utbildningsanordnarnas planer för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras i fråga om varje examen när en utbildningsanordnare ansöker om nytt anordnatillstånd eller utvidgning av ett giltigt anordnatillstånd eller förlängning av ett temporärt anordnatillstånd. På begäran av ministeriet ska kommissionerna lämna utlåtande om genomförandeplanerna också när utbildningsanordnarens verksamhetsförutsättningar har försämrats uppenbart och det kan vara aktuellt med att ändra eller återkalla tillståndet. Syftet med utlåtandeförfarandet är att säkerställa att arbets- och näringslivet och de studerande kan lita på den bedömning av kunnandet som görs via yrkesprov och på att examina håller hög kvalitet. Ett annat syfte är att säkerställa att alla som avlägger examen behandlas lika oberoende av var de visar sitt kunnande och var kunnandet bedöms. Arbetslivskommissionerna kan lämna separata utlåtanden om planerna eller protokollföra sina synpunkter. Ett protokollsutdrag skickas då för kännedom till undervisnings- och kulturministeriet. Ministeriet beaktar utlåtandena i sina bedömningar av förutsättningarna för att bevilja nya tillstånd, utvidga tillstånd eller förlänga temporära tillstånd. Det samma gäller när ministeriet ska utreda grunderna för att ändra eller återkalla ett anordnatillstånd. När undervisnings- och kulturministeriet beslutar om tillstånd för att ordna examina och utbildning ska det utöver utlåtandena också beakta den sökandes eller tillståndshavarens övriga verksamhetsmässiga förutsättningar, ekonomiska förutsättningar och utbildningsbehov. På grundval av 28 § 4 mom. utfärdas närmare bestämmelser om behandlingen av anordnatillstånd genom förordning av statsrådet.

Enligt 2 mom. 2 punkten ska arbetslivskommissionerna delta i utvecklandet av yrkesutbildningens examensstruktur samt i utvecklandet av yrkesinriktade examina och av grunderna för dem i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen. Precis som i dagens läge ska undervisnings- och kulturministeriet besluta om examensstrukturen inom yrkesutbildningen och svara för att utveckla examensstrukturen inom yrkesutbildningen och yrkesinriktade examina. Däremot är det Utbildningsstyrelsen som ska utveckla och besluta om examensgrunderna. Arbetslivskommissionerna deltar i utvecklandet av examensstrukturen inom yrkesutbildning, yrkesinriktade examina och examensgrunder genom lämna

in initiativ till Utbildningsstyrelsen om hur examensstrukturen eller examensgrunderna kan utvecklas inom deras ansvarsområden. Utvecklingsförslagen kan exempelvis bygga på den feedback om hur examensstrukturen och examensgrunderna fungerar som kommer in via uppföljning i samband med kvalitetssäkring av genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet. Alternativt kan förslagen bygga på kommissionsmedlemmarnas synpunkter på förändrade kompetensbehov i arbetslivet. Däremot ska arbetslivskommissionerna inte prognostisera kompetens- eller utbildningsbehoven, trots att de kan ha samma medlemmar som prognostiseringsgrupperna eller expertnätverken i undervisnings- och kulturministeriets prognostiseringsforum.

Arbetslivskommissionerna är också med och utvecklar examensstrukturen i yrkesutbildningen, yrkesinriktade examina och examensgrunderna genom att kommentera examensgrunderna inom sina ansvarsområden när grunderna bereds och genom att yttra sig om förslag till ändringar i examensstrukturen inom sina ansvarsområden och om utkast till examensgrunder. Vidare kan medlemmar i kommissionerna vara medlemmar i grupper vid Utbildningsstyrelsen som förbereder examensgrunder, när det är befogat för att säkerställa adekvat expertis i grupperna. Om kommissionerna så vill kan de också delta i uppföljningen av hur examensgrunderna genomförs inom deras respektive kompetens- och ansvarsområden. Utbildningsstyrelsen ska se till att samarbeta med respektive arbetslivskommissioner när förslag till ändringar av examensstrukturen är aktuella och examensgrunder bereds.

Enligt 2 mom. 3 punkten ska arbetslivskommissionerna behandla en i 55 § avsedd begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning på samma sätt som examenskommissionerna och organen för yrkesprov gör i dag. Närmare beskrivning av rättelseförfarandet och arbetslivskommissionens roll i förfarandet ingår i 55 § och detaljmotiveringen till paragrafen.

Utbildningsstyrelsen ålägger de arbetslivskommissioner som den bestämmer även specialuppgifter utöver de uppgifter som avses i 2 mom. En arbetslivskommission ska åläggas att svara för ordnande och övervakning av prov som avses i 15 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) och för utfärdade av intyg och betyg som avses i 5 § 3 mom. i den lagen. Arbetslivskommissionens verksamhet övervakas i detta avseende av Utbildningsstyrelsen på samma sätt som Utbildningsstyrelsen övervakar ett godkänt utbildningscentrum enligt 13 § i den lagen och den undervisning som meddelas vid det, om undervisnings- och kulturministeriet ger uppdraget till Utbildningsstyrelsen.

En av Utbildningsstyrelsen utsedd arbetslivskommission ska godkänna prov och provarrangemang i anslutning till utbildning för grundläggande yrkeskompetens som ges i utbildningscentrum som undervisnings- och kulturministeriet godkänt. För de praktiska provarrangemangen kan arbetslivskommissionen utnyttja utbildningscentrumens lokaler och kunnande. Ansvaret för att ordna och övervaka provet vilar dock på arbetslivskommissionen. Arbetslivskommissionen utfärdar också intyg och betyg över godkänt prov. En av Utbildningsstyrelsen utsedd arbetslivskommission övervakar genomförandet av prov på samma sätt som arbetslivskommissionerna övervakar genomförandet av yrkesprov och kvaliteten på bedömningen av kunnandet. Arbetslivskommissionen följer ordnandet av prov med hjälp av landsomfattande information från feedback, uppföljning och utvärdering som sammanställs om yrkesutbildningen. Dessutom kan arbetslivskommissionen göra besök för att försäkra sig om att proven genomförs korrekt och att kunnandet visas och bedöms i överensstämmelse med lagstiftning. Om arbetslivskommissionen upptäcker brister i hur prov genomförs eller kunnande bedöms ska den lämna uppgifter om bristerna till undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen, som beslutar om nödvändiga åtgärder.

Utbildningsstyrelsen ålägger en arbetslivskommission att behandla en i 55 § avsedd begäran om rättelse av bedömningen av en studerande som deltar i examensutbildning, när begäran gäller gemensamma examensdelar som avses i 13 § 2 mom. i den föreslagna lagen eller deras delområden. De gemensamma examensdelarna är obligatoriska och ingår i alla yrkesinriktade grundexamina och är likadana i alla grundexamina. Av denna orsak är det ändamålsenligt att begäran om rättelse som gäller gemensamma examensdelar i samtliga fall riktas till endast den arbetslivskommission som enligt Utbildningsstyrelsen bedömning har bäst kunskaper om de gemensamma examensdelarna och bedömningen av det kunnande som visas genom dem.

På motsvarande sätt utser Utbildningsstyrelsen en arbetslivskommission att behandla en i 55 § avsedd begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning, när den studerande avlägger endast examensdelar som hör till flera olika examina. Med examensdelar som hör till flera examina avses examensdelar som innefattar yrkesmässigt kunnande som behövs i flera branscher och som av denna orsak redan från början är planerade för flera examina. Sådana examensdelar är till exempel Förberedelser för arbetsplatshandledaruppgifter, Planering av företagsverksamhet och Arbete som kräver spetskompetens. Även dessa examensdelar är på samma sätt som de gemensamma examensdelarna likadana i alla examina. Av denna orsak är det ändamålsenligt att i samtliga fall rikta begäran om rättelse till den arbetslivskommission som enligt Utbildningsstyrelsen bedömning har bäst kunskaper om examensdelar som hör till flera examina och bedömningen av det kunnande som visas genom dem. När en studerande inom examensutbildning avlägger en hel examen, begärs rättelse av bedömningen av kunnandet i fråga om examensdelar som hör till flera examina och som ingår i examen hos den arbetslivskommission till vars ansvarsområde examen hör.

Med stöd av bemyndigandet i 4 mom. får närmare bestämmelser om arbetslivskommissionernas uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

121 §. Sekretariatet för arbetslivskommissionerna. Det ska finnas ett sekretariat till stöd för arbetslivskommissionerna. Sekretariatet ska bistå kommissionerna i deras arbete och medverka till att kommissionerna kan ägna sig åt sitt kvalitetssäkrings- och utvecklingsarbete. Sekretariatet ska svara för de administrativa förfarandena, såsom arbetslivskommissionernas sekreteraruppgifter, och säkerställa ett samordnat förfarande vid rättelse av bedömningar och vid yttrandeförfaranden.

Sekretariatet ska finnas i samband med Utbildningsstyrelsen. Därmed kan det stå i nära samarbete bland annat med de som utarbetar examensgrunderna.

122 §. Straffrättsligt tjänste- och skadeståndsansvar. Straffrättsligt tjänsteansvar kan vara aktuellt för en utbildningsanordnares anställda, dem som bedömer kunnandet och arbetslivskommissionernas medlemmar när de utövar offentlig makt. Det gör de i synnerhet när de beslutar om antagning av studerande, bedömning av yrkesprov eller andra studieprestationer, erkännande av tidigare förvärvat yrkeskunnande, indragning eller återställande av studierätt, avhållande från studierna, disciplin och beviljande av examen.

Vad beträffar skadeståndsansvar hänvisar paragrafen för säkerhets skull till skadeståndslagen.

123 §. Information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen. Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten att informera om möjligheterna att avlägga examina och om den utbildning som ges samt om hur man söker sig utbildningen och till att få avlägga examina. Informationsskyldigheten gäller utbildning som är oberoende av de studerandes

ställning på arbetsmarknaden och som det är fritt att söka till. Informationsskyldigheten gäller inte personalutbildning. Närmare bestämmelser om de frågor som information ska lämnas om får utfärdas genom förordning av statsrådet.

124 §. Samarbetsskyldighet för utbildningsanordnare. I 1 mom. föreslås en allmän skyldighet för utbildningsanordnare att samarbeta med andra utbildningsanordnare och arbets- och näringslivet i regionen. Bestämmelsen förutsätter samarbete med andra anordnare av såväl yrkesutbildning och gymnasieutbildning som annan utbildning, såsom universitet och yrkeshögskolor och läroanstalter som ger grundläggande utbildning. Dessutom omfattar samarbetsskyldigheten offentliga aktörer samt privata sammanslutningar och stiftelser som bedriver ungdomsarbete. För ungdomsarbetets del kan skyldigheten i detta sammanhang betyda till exempel att utbildningsanordnarna tillsammans med aktörer som bedriver ungdomsarbete utreder möjligheterna att med hjälp av tjänster som skaffas från aktörerna stöda sådana studerandes framsteg i studierna som löper risk att avbryta studierna.

Omfattningen av den region som avses i paragrafen avgörs enligt de lokala förhållandena. Motsvarande samarbetsskyldighet föreskrivs också i den lagstiftning som gäller de andra aktörer som nämns i bestämmelsen, med undantag för verksamheten i ungdomsverkstäder. Dessutom ska utbildningsanordnarna samarbeta med de arbetslivskommissioner till vars ansvarsområde de examina hör som utbildningsanordnaren ordnar.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i 5 § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning att när det gäller studerande under 18 år ska lärarna och den övriga personalen vid behov också samarbeta med den studerandes vårdnadshavare.

I 3 mom. föreskrivs att när utbudet av arbetskraftsutbildning planeras ska utbildningsanordnarna samarbeta med arbets- och näringsbyrån samt närings-, trafik- och miljöcentralen i regionen. En utbildningsanordnare vars utbildningsuppgift enligt anordnatillståndet är arbetskraftsutbildning ska på inbjudan av närings-, trafik- och miljöcentralen delta i diskussioner som gäller planering av utbudet av arbetskraftsutbildning. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska minst en gång om året samla utbildningsanordnarna inom sitt verksamhetsområde till en diskussion om utbudet av arbetskraftsutbildning. Till diskussionen inbjuds de anordnare som enligt sitt tillstånd att ordna yrkesutbildning har rätt att ordna arbetskraftsutbildning. Syftet med diskussionen är att styra utbildningsanordnarna vid planeringen av utbudet av arbetskraftsutbildning. Avsikten är att försäkra sig om att den statsandelsfinansierade arbetskraftsutbildning riktas mot de branscher och utbildningar som arbetslivet behöver.

125 §. Prognostisering av kompetensbehoven. I paragrafen föreskrivs om prognostisering av kompetensbehoven. Utbildningsanordnaren ska utföra kvantitativ och kvalitativ prognostisering av kompetensbehoven inom det verksamhetsområde som angetts i anordnatillståndet och vid behov även inom utbildningsanordnarens övriga verksamhetsområden. Vid prognostiseringen ska behovet av arbetskraft och befolkningsutvecklingen inom området beaktas. Med kvantitativ prognostisering avses prognostisering av den mängd arbetskraft som behövs samt kvantitativ uppskattning av kompetensbehoven hos ungdomsåldersklassen. Med kvalitativ prognostisering avses uppskattning av hur innehållet i arbetet förändras.

126 §. Utvärdering av utbildningen och kvalitetsledning. Enligt paragrafen ska utbildningsanordnaren utvärdera de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar samt deras kvalitet och effekter. Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stöda utvecklandet av utbildningen, förbättra kvaliteten på utbildningen och främja utvecklandet av kunskandet. Utbildningsanordnaren svarar för kvaliteten på de examina, den utbildning och den

övriga verksamhet som den ordnar och för kontinuerligt utvecklande av kvalitetsledningen. Detta förutsätter att utbildningsanordnaren har fungerande förfaranden och system för kvalitetsledning. Utbildningsanordnaren ska också regelbundet delta i extern utvärdering av sin verksamhet och kvalitetsledningssystemen och publicera viktiga resultat av utvärdering som den har ordnat.

Enligt 2 mom. får närmare bestämmelser om utvärderingen och om utvecklandet av den utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 3 mom. finns bestämmelser om Nationella centret för utbildningsvärdering i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering.

127 §. Finansiering. Enligt paragrafen finns bestämmelser om finansiering av verksamhet som avses i den föreslagna lagen i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. De statliga läroanstalter som avses i 22 § 2 mom. i den föreslagna lagen omfattas inte av tillämpningsområdet för lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Inte heller utbildning som ordnas i form av uppdragsutbildning enligt 33 § i den föreslagna lagen eller utbildning enligt 35 § som ordnas i form av examensutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska finansieras på grundval av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

14 kap. **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

128 §. Ikraftträdande. I 1 mom. föreskrivs om tidpunkten för lagens ikraftträdande.

I 2 mom. föreskrivs att lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning upphävs när lagen träder i kraft. De lagarna kallas nedan i övergångsbestämmelserna *de upphävda lagarna*. I 2 mom. föreskrivs också att en hänvisning någon annanstans i lagstiftningen till de upphävda lagarna avser efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till denna lag. Reformen av lagstiftningen om yrkesutbildning förutsätter i regel att även hänvisningarna till de upphävda lagarna ändras. Den föreslagna bestämmelsen tillåter emellertid också att en hänvisning inte behöver ändras, om det är fråga om en hänvisning av teknisk natur, vars innehåll inte behöver ändras för att den nya lagstiftningen träder i kraft.

I 3 mom. föreskrivs att bestämmelserna om examensstruktur i 2 mom. i den föreslagna lagen tillämpas först på de examensgrunderna som träder i kraft efter att lagen har trätt i kraft. Denna övergångsbestämmelse är nödvändig eftersom det inte är möjligt att ta i bruk examensgrunderna enligt den nya lagen genast när lagen träder i kraft. Det behövs en övergångsperiod efter lagens ikraftträdande för att Utbildningsstyrelsen ska ha tillräckligt med tid att bereda examensgrunderna enligt den nya lagen och utbildningsanordnarna ska ha tillräckligt med tid att förbereda sig på att ta i bruk dessa nya grunder efter det att lagen stadfästs. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas bestämmelserna i 2 kap. om examensstruktur, om dimensioneringsgrunder för och omfattningen och uppbyggnaden av examina och examensdelar samt om examensgrunder på de examensgrunder som träder i kraft efter det att lagen har trätt i kraft. Bestämmelserna i fråga tillämpas alltså inte på de examensgrunder som gäller när lagen träder i kraft och som har utfärdats med stöd av de upphävda lagarna.

I 4 mom. föreslås att det föreskrivs om den tidpunkt då examensgrunderna enligt den nya lagen träder i kraft. I övrigt föreskrivs det om ikraftträdandet av examina genom den förordning av undervisnings- och kulturministeriet som utfärdas med stöd av 6 §, dvs. examensstrukturförordningen. Enligt den föreslagna bestämmelsen träder de i den nya lagen avsedda grunderna för yrkesinriktade grundexamina i kraft den 1 augusti 2018, dvs. ändringarna i samtliga yrkesinriktade grundexamina träder i kraft samtidigt. Bestämmelser om ikraftträdandet av grun-

derna för yrkesexamina och specialyrkesexamina utfärdas enligt den föreslagna bestämmelsen genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina träder enligt den föreslagna bestämmelsen i kraft stegvis tidigast den 1 januari 2018 och senast den 1 januari 2019, men bestämmelser om ikraftträdandet under denna tid utfärdas särskilt för varje examen genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Det är nödvändigt att delvis bevilja en längre övergångstid för revision av grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina än grundexamina, eftersom införandet av kompetenspoäng samt sammanslagningen av examina enligt den nuvarande examensstrukturen kräver avsevärda ändringar i examensgrunderna.

I 5 mom. föreslås en tvingande bestämmelse för Utbildningsstyrelsen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Utbildningsstyrelsen bestämma examensgrunderna så att utbildningsanordnarna ges tillräckligt med tid att dem i bruk vid de tidpunkter som anges i 4 mom. De nya examensgrunderna bör alltså fastställas så att utbildningsanordnarna ges tillräckligt med tid att ta dem i bruk efter det att de har fastställts.

129 §. Övergångsbestämmelser om examensgrunder. I paragrafen föreskrivs om studerandes rätt att avlägga en examen i enlighet med examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna, dvs. om den övergångsperiod under vilken examensgrunderna fortsätter att gälla. Enligt den föreslagna bestämmelsen fortsätter de examensgrunder som utfärdats med stöd av de upphävda lagarna att gälla till och med den 31 december 2021, dvs. inom yrkesinriktade grundexamina tre och ett halvt år och inom yrkes- och specialyrkesexamina minst tre år efter det att de nya examensgrunderna enligt denna lag ska tas i bruk. För yrkesinriktade grundexamina betyder övergångstiden att en studerande som har börjat avlägga examen före lagens ikraftträdande har minst fyra år på sig att avlägga examen, vilket motsvarar den gällande tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen utan förlängning.

I 1 mom. föreskrivs om antagning av studerande för att avlägga en examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna efter det att den nya lagen har trätt i kraft. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en utbildningsanordnare anta en studerande för att avlägga en examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna, tills examensgrunder enligt 128 § 4 mom. för motsvarande nya examen gäller. I den nya examensstrukturförordningen är avsikten att minska antalet examina genom att slå samman nuvarande examina, så i sådana situationer avses med motsvarande nya examen den examen med vilken den gamla examen har slagits samman. I praktiken kan studerande för grundexamen antas till den 31 juli och studerande för yrkes- och specialyrkesexamen högst till den 31 december.

I den nya lagen övergår man till ett enda sätt att avlägga examen, vilket för de yrkesinriktade grundexamina innebär att grundexamina inte längre indelas i examina som avläggs på basis av läroplanen och på basis av fristående examen. Dessutom ändras bestämmelserna om grundexamens uppbyggnad så i fortsättningen ska alla studerande också avlägga de gemensamma examensdelarna. Efter det att den föreslagna nya lagen trätt i kraft är det inte längre motiverat att anta studerande för att avlägga yrkesinriktad grundexamen som avläggs på basis av läroplanen eller på basis av fristående examen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska en utbildningsanordnare inte heller kunna anta en studerande för att avlägga yrkesinriktad grundexamen som avläggs som fristående examen efter lagens ikraftträdande. I praktiken betyder detta att alla studerande som antas för yrkesinriktad grundexamen efter lagens ikraftträdande men innan de nya examensgrunderna träder i kraft antas för att avlägga yrkesinriktad grundexamen på basis av läroplanen. Den föreslagna bestämmelsen är motiverad eftersom uppbyggnaden av grun-

dexamen som baserar sig på läroplanen motsvarar bättre examensuppgbyggnaden enligt den nya lagen.

I paragrafen föreslås också en bestämmelse enligt vilken en studerande som har antagits för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen övergår den 1 augusti 2018 till att avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av den nya lagen. Alla studerande som börjar avlägga yrkesinriktad grundexamen efter lagens ikraftträdande avlägger alltså examen i enlighet med de nya examensgrunderna, men för att utbildningsanordnarna ska kunna anta nya studerande även under övergångsperioden från den 1 januari till den 31 juli 2018, ska studerande under denna tid kunna antas för att avlägga yrkesinriktad grundexamen på basis av läroplanen i enlighet med de gamla examensgrunderna. Det är dock nödvändigt att beakta övergången när den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet utarbetas, för att prestationer enligt den gamla examensgrunden ska kunna beaktas fullt ut genom erkännande av kunnande när man övergår till att avlägga examen i enlighet med examensgrunder som bestämts med stöd av den nya lagen.

I 2 mom. föreskrivs om ställningen för de studerande som har börjat avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som gällde före lagens ikraftträdande. Enligt den föreslagna bestämmelsen får studerande som börjat avlägga en examen före ikraftträdandet av lagen slutföra sin examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna, dvs. de examensgrunder som gällde vid ikraftträdandet av den nya lagen. På dessa studerande tillämpas dock i övrigt bestämmelserna i den nya lagen, om inte något annat föreskrivs i övergångsbestämmelserna. Exempelvis ska bestämmelser enligt den nya lagen tillämpas på förvärvandet av kunnande och bedömningen av kunnandet.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen garanterar att omfattningen av den studerandes examen eller reglerna för hur examen är uppbyggd inte ändras till följd av att den nya lagstiftningen träder i kraft. I examensgrunderna bestäms hur examen är uppbyggd av obligatoriska och valbara examensdelar. Dessutom bestäms det om kraven på yrkesskicklighet och kompetensmålen samt bedömningen av kunnandet. Grunderna för yrkesinriktad grundexamen som avläggs som fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning skiljer sig från grunderna för yrkesinriktad grundexamen enligt den nya lagen så att grundexamen enligt vuxenutbildningslagen inte innehåller gemensamma examensdelar eller valbara examensdelar. I examina som avläggs som fristående examina enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning används inte heller kompetenspoäng.

Enligt förslaget till 2 mom. får dock en studerande som vill övergå till att avlägga sin examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av den nya lagen. Det kan vara motiverat att övergå till exempel om den studerande har börjat avlägga examen just före den nya lagens ikraftträdande och det är sannolikt att examen inte hinner avläggas under den tid de examensgrunder som avses i 1 mom. fortsätter att gälla. Det ska vara frivilligt för den studerande att övergå, men utbildningsanordnaren ska i samband med handledningen bedöma om det vore ändamålsenligt för den studerande att övergå till examen enligt de nya grunderna. Enligt den föreslagna bestämmelsen övergår alla studerande till att avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som utfärdats med stöd av den nya lagen efter det att de examensgrunder som utfärdats med stöd av de upphävda lagarna upphört att gälla.

130 §. Övergångsbestämmelser om handledande utbildning. I 1 mom. föreskrivs om skyldighet för Utbildningsstyrelsen att bestämma de i denna lag avsedda grunderna för den utbildning som handleder för yrkesutbildning och för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv så att utbildningsanordnarna kan ta i bruk utbildningsgrunderna när denna lag

träder i kraft. I praktiken medför ikraftträdandet av den nya lagen inga betydande ändringar i innehållet i grunderna för handledande utbildning, så utfärdandet av nya grunder är i första hand av teknisk natur.

I 2 mom. föreskrivs hur de studerande som före denna lags ikraftträdande inlett handledande utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning övergår till handledande utbildning i enlighet med den nya lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen övergår de studerande som före ikraftträdandet av lagen har inlett utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning i enlighet med lagen om grundläggande yrkesutbildning vid lagens ikraftträdande till att genomföra i denna lag avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning. De studerande som före lagens ikraftträdande inlett utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv i enlighet med lagen om grundläggande yrkesutbildning övergår vid lagens ikraftträdande till att genomföra motsvarande utbildning som avses i denna lag. De studerandes övergång är i första hand en teknisk åtgärd, eftersom ikraftträdandet av den nya lagen inte påverkar innehållet i handledande utbildning på något betydande sätt. De studerandes tidigare prestationer inom handledande utbildning erkänns direkt som en del av den handledande utbildningen enligt de nya grunderna.

Enligt 31 § 2 mom. i den gällande lagen om grundläggande utbildning ska en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller någon annan särskild orsak beviljas förlängning. Enligt 3 mom. i samma paragraf bestäms tiden för slutförande av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för slutförandet av utbildningen men utbildningstiden kan vara högst tre år. En motsvarande bestämmelse om tiden för slutförande av handledande utbildning föreslås i 11 § i den nya lagen. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska i fråga om studietiden för de studerande som inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Övergångsbestämmelsen om studietid innebär att bestämmelserna om studerandes studietid och utbildningsanordnarens beslut om studietiden inte ändras när den nya lagen träder i kraft.

131 §. Övergångsbestämmelse om skydd av namn på examina och examensbenämningar. Enligt 17 § i den föreslagna lagen får namn på examina och examensbenämningar som avses i denna lag användas endast om examina som har avlagts i enlighet med denna lag. Motsvarande namn på examina och examensbenämningar används dock delvis även i fråga om examina som avses i de lagar som föreslås bli upphävda. I paragrafen föreslås en övergångsbestämmelse om detta, enligt vilken med avvikelse från vad som föreskrivs i 17 § får för de examina som avlagts före ikraftträdandet användas namn och benämningar som motsvarar namnen och benämningarna på de examina som gällde vid ikraftträdande.

132 §. Övergångsbestämmelser om försök. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser om försök. Enligt den föreslagna bestämmelsen slutförs de försök enligt 23 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning som inletts med stöd av de upphävda lagarna innan denna lag trädde i kraft i enlighet med det beviljade försökstillståndet. Utbildningsstyrelsen bestämmer de examens- eller utbildningsgrunder som ska iakttas vid försöket. Enligt övergångsbestämmelsen gäller de grunder som Utbildningsstyrelsen bestämt att ska iakttas vid försöket medan försöket varar.

133 §. Övergångsbestämmelser om ändring av tillstånd att ordna utbildning. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser om ändring av anordnartillstånd. Enligt förslaget till 1 mom. upphör de tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbild-

ning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna och de avtal om ordnande av fristående examina som ingåtts med stöd av dem att gälla vid ikraftträdandet av denna lag. Man behöver dock i regel inte ansöka om nya anordnatillstånd, utan undervisnings- och kulturministeriet ändrar utan ansökan de med stöd av de upphävda lagarna beviljande tillstånden att ordna yrkesutbildning till anordnatillstånd enligt denna lag. Nedan i paragrafen bestäms om de principer som ska iakttas när tillstånden ändras. I vissa situationer förlängs dessutom anordnatillståndets giltighet under övergångsperioden. Bestämmelser om dessa situationer föreslås i 134 §.

I 2—4 mom. föreskrivs om principerna för hur de examina och utbildningar som bestämts i de anordnatillstånd som beviljats med stöd av de upphävda lagarna samt övriga rättigheter, uppgifter och skyldigheter ändras till tillstånd i enlighet med den nya lagen. Avsikten är att bevilja de nya anordnatillstånden så att de i så stor utsträckning som möjligt ska motsvara de anordnatillstånd som beviljats med stöd av de gällande lagarna.

Enligt förslaget till 2 mom. fastställs rätten att bevilja och ordna examina enligt den nya lagen på så sätt att den gäller de yrkesinriktade grundexamina som utbildningsanordnaren med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning har beviljats tillstånd att ordna samt de yrkes- och specialyrkesexamina i fråga om vilka examenskommissionen har ingått avtal med utbildningsanordnaren om ordnande av fristående examen med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I de gällande anordnatillstånden bestäms utbildningsuppgiften enligt utbildningsområde, dvs. utbildningsanordnarna kan ordna alla examina som hör till det utbildningsområde som nämns i tillståndet, om inte något annat bestäms i tillståndet. I fortsättningen ska utbildningsområden inte längre användas för att klassificera examina och även i anordnatillstånden ska rätten att bevilja och ordna examina bestämmas enligt examen.

Det ändringsförfarande som föreslås ovan förändrar situationen särskilt i fråga om ordnandet av läroavtalsutbildning samt yrkes- och specialyrkesexamina inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. I enlighet med gällande praxis har en utbildningsanordnare som fått läroavtalsutbildning i uppdrag kunnat ordna läroavtalsutbildning i fråga om samtliga examina oberoende av utbildningsområdena i anordnatillståndet. I tillstånden för grundläggande utbildning är dock ordnandet av teoretiska studier i utbildningsanordnarens egna läroanstalter bundet till de utbildningsområden som bestämts i anordnarens tillstånd. På motsvarande sätt har man inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen kunnat meddela utbildning som förbereder för fristående examen oberoende av om utbildningsanordnaren har ingått ett avtal om att ordna examen i fråga med examenskommissionen. I samband med att nya anordnatillstånd beviljas ska dock utbildningsanordnarna kunna ansöka om nya uppgifter, såsom utvidgad uppgift att ordna läroavtalsutbildning enligt 27 § 1 mom. eller rätt att bevilja och ordna sådana examina beträffande vilka de inte tidigare har haft ett avtal. Som grund för beviljande av dessa nya uppgifter beaktas i synnerhet utbildningsanordnarens tidigare verksamhet, dvs. har anordnaren tidigare i stor utsträckning ordnat läroavtalsutbildning och utbildning som förbereder för en viss examen.

I 2 mom. föreslås också en undantagsbestämmelse, enligt vilken avvikelser från det som föreskrivs i 2 mom. kan dock av särskilda skäl göras på basis av utbildningsanordnarens faktiska verksamhet. Avvikelse vore motiverad i en situation där utbildningsanordnarens gällande tillstånd är omfattande och omfattar till exempel ett helt utbildningsområde, medan utbildningsanordnaren i praktiken har brukat ordna endast en eller några examina inom utbildningsområdet i fråga. Då är inte motiverat att direkt utifrån det gamla anordnatillståndet anse att utbildningsanordnaren har förutsättningar att ordna och bevilja alla examina inom det utbildningsområde som anges i tillståndet.

I 3 mom. föreskrivs om ändring av övrig utbildning som bestämts i anordnartillståndet samt av övriga rättigheter, uppgifter och skyldigheter som bestämts i anordnartillståndet. Avsikten är att det som bestäms i de nya anordnartillstånden i så stor utsträckning som möjligt ska motsvara det som bestämts i det gällande anordnartillståndet, om inte något annat följer av särskilda skäl.

Enligt den föreslagna 1 punkten ändras rätten att ordna utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning till en rätt att ordna i den nya lagen avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning. Avsikten är att uppgifterna att ordna handledande utbildning ska förbli oförändrade, om inte anordnaren ansöker om ändring av anordnartillståndet i fråga om dem.

Enligt den föreslagna 2 punkten ändras rätten att ordna utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare, flygledare eller uppgifter i den spårbundna stadstrafiken till motsvarande rätt enligt den nya lagen. Enligt den föreslagna 3 punkten ändras rätten att vara ett i 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare avsett utbildningscentrum till motsvarande rätt. Enligt den föreslagna 4 punkten ändras en särskild utbildningsuppgift att sörja för att det ordnas specialundervisning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv till en i 27 § 2 mom. i den föreslagna lagen avsedd motsvarande uppgift som gäller krävande särskilt stöd. Enligt den föreslagna 5 punkten blir även rätten att ordna utbildning vid en internatskola kvar i de nya anordnartillstånden.

I den föreslagna 6 punkten föreskrivs att om utbildningsanordnaren på grund av ett anordnartillstånd som beviljats med stöd av en upphävd lag har påförts i 27 § 4 mom. i den nya lagen avsedda skyldigheter eller villkor eller utvecklingsuppgifter och andra uppgifter, ska motsvarande skyldigheter, villkor och uppgifter anges i det nya tillståndet, om inte något annat följer av särskilda skäl. Ett särskilt skäl kan till exempel vara att en skyldighet, ett villkor eller en uppgift enligt anordnartillståndet inte längre är aktuell eller att anordnaren inte har genomfört uppgiften i fråga i praktiken.

I 4 mom. föreskrivs om anordnartillstånd som ändras i fråga om undervisnings- och examensspråk, verksamhetsområde och kvantitet. Enligt den föreslagna bestämmelsen fastställs de nya anordnartillstånden så att de undervisnings- och examensspråk som avses i 24 § motsvarar undervisningsspråket enligt de tillstånd att ordna utbildning samt tillstånd att ordna utbildning på främmande språk som har beviljats med stöd av de upphävda lagarna. Om utbildningsanordnaren har beviljats rätt att ordna en examen till exempel på engelska, beviljas motsvarande rätt även i det nya tillståndet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska man när beslut fattas om det verksamhetsområde som avses i 25 § beakta det som i de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning bestäms om de kommuner där utbildning får ordnas och även beakta utbildningsanordnarens faktiska verksamhetsområde. I tillstånden att ordna grundläggande yrkesutbildning anges för närvarande de kommuner på vilkas område utbildning får ordnas, så detta måste beaktas när tillstånden ändras åtminstone så att verksamhetsområdet inte inskränks i samband med att tillstånden ändras. I fortsättningen ska dock verksamhetsområdet kunna anges så att det är vidare än en kommun, till exempel ett landskap. I tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning anges verksamhetsområdet inte för närvarande, så till denna del kan man inte iaktta det gällande tillståndet. När tillstånden ändras bör man beakta utbildningsanordnarens faktiska verksamhet, såsom i vilka kommuner eller inom vilket annat verksamhetsområde utbildningsanordnarens verksamhetsenheter är belägna.

Definitionen av det nya verksamhetsområdet avviker från verksamhetsområdet i de gällande tillstånden, så i vissa fall kan det vara onödigt att ta in alla kommuner som för närvarande anges i tillstånden att ordna grundläggande utbildning i de nya anordnartillstånden. Det kan finnas behov av att utesluta en kommun från det nya tillståndet till exempel om utbildningsanordnaren de facto inte har haft någon verksamhet i den kommunen, för enligt den föreslagna bestämmelsen är utbildningsanordnaren skyldig att i enlighet med kompetensbehovet ordna examina och utbildning inom det verksamhetsområde som anges i anordnartillståndet. Detta begränsar ändå inte utbildningsanordnarens framtida verksamhet, för enligt den föreslagna bestämmelsen kan examina och utbildning också ordnas på andra ställen utöver det verksamhetsområde som anges i anordnartillståndet.

När beslut fattas om det minimiantal studerandeår som avses i 26 §, ska man beakta det som i de med stöd av de upphävda lagarna beviljande tillstånden att ordna utbildning bestäms om antalet studerande, läroavtal, studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar samt det antal studerande, läroavtal, studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar hos utbildningsanordnaren som har finansierats i enlighet med lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

I de gällande tillstånden att ordna grundläggande yrkesutbildning anges maximiantalet studerande. I tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning anges åter minimiantalet studerandeårsverken och läroavtal. I det nya tillståndet att ordna yrkesutbildning anges minimiantalet studerandeår, så den kvantitativa regleringen enligt de gällande tillstånden måste anpassas så att den motsvarar den nya principen för kvantitativ reglering. Det fastställs ingen direkt omvandlingskoefficient för antalet studerande och studerandeårsverken. Det maximala antalet studerande enligt tillstånden att ordna grundläggande yrkesutbildning motsvarar tämligen bra det antal studerande som man fått finansiering för, eftersom högst maximiantalet studerande enligt tillståndet att ordna utbildning beaktas som grund för finansieringen. Inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen kan minimiantalet enligt tillståndet, de faktiska och de finansierade studerandeårsverkerna däremot avvika avsevärt från varandra. Den kvantitativa regleringen bör i princip omvandlas så att utbildningsanordnarens studerandevolym även i fortsättningen motsvarar verksamheten enligt de gällande tillstånden eller den faktiska verksamheten, dock med beaktande av att minimiantalet studerandeår enligt anordnartillstånden bör på landsnivå innefatta endast cirka 90 procent av det eftersträvande antalet studerandeår i hela landet som anges i prestationsbesluten.

Huvudregeln är att undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnartillstånden enligt den nya lagen utan ansökan. Utbildningsanordnarna hörs om ministeriets förslag till nytt anordnartillstånd innan beslut fattas om tillståndet. I samband med samrådet kan utbildningsanordnarna ansöka om de ändringar de önskar i tillståndens innehåll eller om nya uppgifter. Utbildningsanordnarna bör också ansöka om sådana nya uppgifter som inte har angetts i de gällande anordnartillstånden, såsom arbetskraftsutbildning och fängelseutbildning. Även sådana aktörer som inte tidigare har haft tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning eller tilläggsutbildning, men som i fortsättningen vill ordna utbildning enligt den nya lagen om yrkesutbildning, ska ansöka om tillstånd att ordna utbildning. Sådana aktörer kan vara utbildningsanordnare som tidigare ordnat endast arbetskraftsutbildning samt de anordnare av fristående examina enligt 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som inte har haft tillstånd att ordna utbildning.

134 §. *Övriga övergångsbestämmelser om tillstånd att ordna utbildning och avtal om ordnande av fristående examina.* I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser om de anordnartillstånd som upphör att gälla när den nya lagen träder i kraft. 1 mom. gäller utbildningsanord-

nare som enligt ett med stöd av de upphävda lagarna beviljat tillstånd att ordna utbildning har haft rätt att ordna utbildning som förbereder för fristående examen eller läroavtalsutbildning för en examen för vilken utbildningsanordnaren inte beviljas i denna lag avsett tillstånd att bevilja och ordna examina. Enligt den föreslagna bestämmelsen upphör ovannämnda tillstånd att ordna förberedande utbildning eller läroavtalsutbildning inte när denna lag träder i kraft, utan efter en övergångsperiod på två år den 31 december 2019. Eftersom utbildningsanordnaren inte har tillstånd att bevilja examen i fråga och systemet med examenskommissioner slopas när lagen träder i kraft, föreslås det att utbildningsanordnaren ska skaffa genomförandet av yrkesprov som avses i 52 § och den bedömning av kunnandet som avses i 53 § av en utbildningsanordnare som har beviljats ett i denna lag avsett tillstånd att bevilja och ordna examen i fråga. Den föreslagna bestämmelsen utvidgar den i 30 § föreskrivna rätten att skaffa utbildning enligt anordnartillståndet.

Syftet med det föreslagna 1 mom. är att säkerställa att de studerande kan slutföra utbildning som de inlett före ikraftträdandet av denna lag. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnare ändå inte kunna anta nya studerande till utbildning enligt anordnartillstånd som avses i denna paragraf efter ikraftträdandet. Om en studerande inte har slutfört sina studier innan anordnartillståndet upphör att gälla, dvs. den 31 december 2019, ska utbildningsanordnaren hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning.

I fortsättningen ska tillstånd att ordna yrkesutbildning kunna beviljas endast för examensutbildning och utbildning enligt 8 § 1 punkten som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen ska kunna ordnas endast i anslutning till examina enligt anordnartillståndet. Anordnartillstånd enligt den nya lagen ska således inte kunna beviljas för att ordna endast utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen. I 2 mom. föreskrivs om ställningen för de utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna endast yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen med stöd av de gällande bestämmelserna. I förslaget till 2 mom. föreskrivs att om utbildningsuppgiften enligt ett med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning beviljat tillstånd att ordna utbildning enbart omfattar sådan annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som motsvarar i 8 § 1 punkten i den nya lagen avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen, upphör detta tillstånd att ordna utbildning att gälla den 31 december 2021. Anordnare av utbildning som inte leder till examen kan med stöd av övergångsbestämmelsen ordna utbildning enligt det gamla anordnartillståndet i tre år efter det att den nya lagen har trätt i kraft. Därefter upphör anordnartillståndet att gälla och utbildningsanordnaren beviljas inte längre finansiering för att ordna utbildningen i fråga. Utbildningsanordnaren kan fortsätta med motsvarande utbildningsverksamhet, men det är inte längre fråga om utbildning som baserar sig på undervisnings- och kulturministeriets tillstånd att ordna utbildning för vilken statlig finansiering beviljas.

Enligt 9 § i den föreslagna lagen kan som personalutbildning inte ordnas i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen. Utbildningsanordnare som avses i 134 § 2 mom. ordnar dock ofta i de gällande bestämmelserna avsedd yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen även som personalutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan dessa utbildningsanordnare inom ramen för övergångsperioden ordna utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen även som personalutbildning.

Utbildningsanordnare som avses i det föreslagna 2 mom. kan om de vill ansöka om anordnartillstånd enligt den nya lagen, dvs. rätt att bevilja och ordna examina, om de beslutar att ändra sin verksamhet så att de i fortsättningen ordnar även examensutbildning. Med stöd av tillstån-

det att ordna examensutbildning kan de också ordna sådan utbildning i anslutning till examina enligt anordnatillståndet som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen.

Utbildningsanordnare som avses i det föreslagna 2 mom. kan också anta nya studerande under övergångsperioden. Yrkesutbildning som inte leder till examen är i regel kortvarig utbildning. För att trygga de studerandes ställning föreslås dock att utbildningsanordnaren ska se till att de studerande slutför den utbildning som de inlett innan tillståndet att ordna utbildning upphör att gälla.

Avtal om att ordna fristående examina som ingåtts med stöd av de bestämmelser som gällde vid den nya lagens ikraftträdande upphör att gälla när den nya lagen träder i kraft. De som ordnar fristående examina kan om de vill ansöka om tillstånd att ordna yrkesutbildning enligt den nya lagen, men alla som ordnat fristående examina kommer inte nödvändigtvis att ansöka om eller få anordnatillstånd enligt den nya lagen. I 3 mom. föreslås en bestämmelse där det föreskrivs om ställningen för de studerande som har börjat avlägga en examen eller examensdelar på grundval av personlig tillämpning som gjorts av en sådan arrangör av fristående examina. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska en i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avsedd arrangör av fristående examina som inte beviljas tillstånd att ordna utbildning enligt den nya lagen hänvisa studerande som före lagens ikraftträdande börjat avlägga en examen eller examensdelar och vars personliga tillämpning arrangören av fristående examina svarat för i enlighet med 8 a § i lagen om yrkesutbildning att söka sig till en examensutbildning eller ett yrkesprov som ordnas av en annan utbildningsanordnare. Efter det att lagen har trätt i kraft kan den som ordnat fristående examina alltså inte längre ta emot fristående yrkesprov själv, eftersom avtalen att ordna fristående examina upphör att gälla när lagen träder i kraft.

135 §. Övergångsbestämmelser om personlig tillämpning. Enligt 44 § i den föreslagna lagen ska det för en studerande utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande och påvisande av kunnandet och om handlednings- och stödåtgärder förs in. För studerande som börjat avlägga examen eller inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av den nya lagen har det dock med stöd av den gällande lagstiftningen redan utarbetats olika personliga planer och dokument. Det är inte ändamålsenligt att utbildningsanordnaren utarbetar en ny plan för personlig tillämpning för alla dessa studerande när lagen träder i kraft. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska en personlig utvecklingsplan för kunnandet inte göras upp, om den studerande avlägger examen i enlighet med examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna, eller om en studerande inom den handledande utbildningen har inlett sina studier före ikraftträdandet av denna lag. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska då gälla den studerandes personliga studieplan som gjorts upp med stöd av 29 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, den studerandes individuella studieprogram som gjorts upp med stöd av 17 § i den lagen samt det dokument om personlig tillämpning som gjorts upp med stöd av 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I 5 kap. i den föreslagna nya lagen föreskrivs delvis noggrannare än nu om de förfaranden som ska iakttas vid personlig tillämpning. Det vore ändamålsenligt att tillämpa dessa principer när olika ovan avsedda personliga planer och dokument som gjorts upp före lagens ikraftträdande uppdateras. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas bestämmelserna i 5 kap. vid uppdateringen av planer som utarbetats med stöd av ovannämnda upphävda lagar. I övergångsbestämmelsen specificeras inte till vilka delar bestämmelserna i 5 kap. ska tillämpas utan tillämpningsmöjligheten ska bedömas utifrån sakinnehållet i respektive bestämmelse i 5 kap.

136 §. Övergångsbestämmelser om rättelse av bedömning av kunnandet. Den nya lagens bestämmelser om dem som utför bedömning av kunnandet och om rättelse av bedömning av kunnandet avviker från de gällande bestämmelserna. Enligt 25 c § i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning kan en studerande muntligen eller skriftligen begära rättelse av det vitsord som getts på basis av bedömning av kunnandet hos rektor eller hos den som enligt 25 b § har fattat beslut om bedömningen, dvs. en lärare eller företrädare för arbetslivet. En studerande får skriftligen begära rättelse av det beslut som meddelats på denna begäran om rättelse hos organet som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov. Enligt 15 c § i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning får examinandena skriftligen begära rättelse av bedömningen hos de bedömare som har fattat beslut om bedömningen och som företräder arbetsgivare, arbetstagare och undervisningsområdet. Examinanden får hos examenskommissionen skriftligen begära rättelse av ett beslut som meddelats på denna begäran om rättelse. Enligt förslaget till 55 § i den nya lagen får den studerande av bedömare, dvs. företrädare för utbildningsanordnaren och arbetslivet, skriftligen begära en kontroll av bedömningen. En studerande som deltar i examensutbildning kan hos respektive arbetslivskommission begära rättelse av detta beslut om kontroll av bedömningen. En studerande som deltar i handledande utbildning begär rättelse hos rektorn.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen begärs rättelse av sådan bedömning av kunnandet som den studerande fått del av före ikraftträdandet av denna lag i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Enligt de upphävda bestämmelserna ska begäran om rättelse göras inom 14 dagar från den tidpunkt då den studerande eller examinandena har haft möjlighet att ta del av resultaten av bedömningen samt hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes prestation. I fråga om bedömning av kunnandet enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning begärs rättelse muntligen eller skriftligen hos rektorn eller hos den lärare eller företrädare för arbetslivet som har fattat beslut om bedömningen. I fråga om bedömning av kunnandet enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning begärs rättelse skriftligen hos de bedömare som har fattat beslut om bedömningen. De nämnda bedömare ska behandla begäran om rättelse av bedömningen även efter det att den nya lagen trätt i kraft. Bestämmelserna om rättelse av bedömningen enligt den nya lagen ska tillämpas när man har fått del av bedömningen av kunnandet efter lagens ikraftträdande, trots att bedömningen av kunnandet eller en del av den har utförts före lagens ikraftträdande.

I fråga om ett beslut på begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet får man i enlighet med de gällande bestämmelserna begära rättelse antingen hos organet som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov eller examenskommissionen. Organet som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov upphör med sin verksamhet när den nya lagen träder i kraft och examenskommissionerna fortsätter delvis med sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska rättelse av ett sådant beslut om rättelse av bedömningen av kunnandet som avses i 25 c § 2 mom. i den upphävda lagen om grundläggande yrkesutbildning och i 15 c § 2 mom. i den upphävda lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i enlighet med 55 § 3 mom. i den nya lagen om yrkesutbildning begäras hos arbetslivskommissionen, om beslutet om rättelse har fattats den 15 november 2017 eller senare.

Med stöd av den föreslagna övergångsbestämmelsen riktas begäran om rättelse till arbetslivskommissionen redan före lagens ikraftträdande, men i dessa fall behandlar arbetslivskommissionen begäran om rättelse först efter ikraftträdandet. Det är motiverat att begäran om rättelse inte riktas till organet som svarar för planeringen och genomförandet av yrkesprov eller examenskommissionerna just innan de upphör med sin verksamhet, så att de hinner behandla de fall där begäran om rättelse har riktats till dem. Nämnda organ som upphör ska dock med stöd

av övergångsbestämmelsen behandla sådana fall där begäran om rättelse gäller beslut om rättelse som fattats före den 15 november 2017. Tidsfristen för begäran om rättelse är 14 dagar från det att den studerande har fått del av beslutet, dvs. i praktiken blir de sista fallen av rättelse anhängiga hos organet för yrkesprov och examenskommissionerna i början av december.

Såväl organet för yrkesprov och examenskommissionerna som arbetslivskommissionen kan i sitt beslut på begäran om rättelse bestämma att en ny bedömning ska utföras. På den nya bedömningen tillämpas den föreslagna nya lagens bestämmelser om aktör som utför bedömningen, om arbetslivskommissionen har behandlat begäran om rättelse. I övrigt begärs enligt övergångsbestämmelsen rättelse av bedömning av kunnandet som utförts före lagens ikraftträdande i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet och då utförs även den förnyade bedömningen i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

137 §. Övergångsbestämmelser om särskilt stöd och om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet. I paragrafen föreslås en övergångsbestämmelse om giltigheten för beslut om ordnande av specialundervisning, anpassning eller särskilda studiearrangemang som fattats med stöd av de gällande bestämmelserna. Det föreslås att om en studerande avlägger en examen i enlighet med examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna eller har inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av den nya lagen, förblir ett med stöd av 20 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning fattat beslut om ordnande av specialundervisning och en med stöd av det momentet utarbetad individuell plan för hur undervisningens ska ordnas i kraft när denna lag träder i kraft. Detsamma gäller ett med stöd av 19 a § 2 mom. i den lagen fattat beslut om anpassning samt ett med stöd av 21 § i den lagen fattat beslut om särskilda studiearrangemang. Ett beslut om särskilda studiearrangemang som fattats med stöd av 21 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning motsvarar ett beslut om avvikelse från examensgrundernas krav på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som fattas med stöd av den nya lagen. Bestämmelserna i 5 kap. tillämpas i tillämpliga delar på uppdateringen av den ovan avsedda individuella planen för hur undervisningen ska ordnas, på samma sätt som det också i övergångsbestämmelsen i 134 § föreskrivs om andra personliga studieplaner.

138 §. Övergångsbestämmelser om läroavtalsutbildning och inlärn timer i arbetet. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser som gäller läroavtalsutbildning och inlärn timer i arbetet. Enligt bestämmelsen slutförs ordnandet av läroavtalsutbildning och inlärn timer i arbetet som har inletts före ikraftträdandet av den föreslagna lagen i enlighet med de bestämmelser om läroavtalsutbildning och inlärn timer i arbetet som gällde vid lagens ikraftträdande. Läroavtalsutbildning anses har inletts när ett läroavtalsförhållande som avses i ett skriftligt avtal för viss tid mellan den studerande och arbetsgivaren eller i ett skriftligt avtal för viss tid mellan en tjänsteman och arbetsgivaren uppkommer. Om ett läroavtal som ingåtts under den gällande lagens tid behöver uppdateras efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft, till exempel för att den studerande börjar genomföra läroavtalsutbildningen enligt de nya examensgrunderna, kan avtalsparterna också ingå ett helt nytt avtal i överensstämmelse med de föreslagna bestämmelserna. En period av inlärn timer i arbetet anses har inletts när den studerande har börjat förvärva kun nande på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter så som utbildningsanordnaren och arbetsgivaren har avtalat om skriftligt.

139 §. Övergångsbestämmelser som gäller utbildningsanordnarens personal. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser om utbildningsanordnarens personal. Enligt 1 mom. kan med avvikelse från vad som i 4 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) föreskrivs om offentligt ansökningsförfarande en kommun eller samkommun som är utbildningsanordnare anställa en lärare som vid ikraftträdandet av lagen är anställd i arbetsavtalsförhållande i

motsvarande tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande, om läraren uppfyller behörighetskraven. Lärarens anställningsförhållande ska dock fortgå utan avbrott efter den föreslagna lagens ikraftträdande för att han eller hon ska kunna anställas i tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande.

Enligt 87 § i kommunallagen (410/2015) står de som är anställda hos kommunen i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till kommunen. Uppgifter i vilka offentlig makt utövas sköts i tjänsteförhållande. I 4 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare föreskrivs om offentligt ansökningsförfarande. Enligt bestämmelsen förutsätter anställning i tjänsteförhållande offentligt ansökningsförfarande, om inte något annat bestäms nedan i den lagen. I 4 § 3 mom. i lagen om kommunala tjänsteinnehavaren uppräknas grunderna för avvikelser från huvudregeln om offentligt ansökningsförfarande i 1 mom. Grunderna för avvikelse gör det inte möjligt att anställa en person som är anställd i arbetsavtalsförhållande hos samma arbetsgivare i tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande.

Syftet med övergångsbestämmelsen är att en kommunal utbildningsanordnare ska kunna bedöma behovet av att anställa en lärare som står i arbetsavtalsförhållande i motsvarande tjänsteförhållande, om utbildningsanordnarens personal förändrade uppgifter förutsätter det. Inom utbildning som avses i den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning står lärarna ofta i arbetsavtalsförhållande, för i det nuvarande systemet med fristående examina har läraruppgiften inte nödvändigtvis varit förenad med utövande av offentlig makt, såsom bedömning av studerande. Inom utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning står lärarna åter i huvudsak i tjänsteförhållande, eftersom det ingår i deras uppgifter att bedöma studerande. Sålunda kan för närvarande samma kommunala utbildningsanordnare ha lärare som uppfyller likadana behörighetsvillkor anställda i tjänsteförhållande och arbetsavtalsförhållande beroende på om de meddelar undervisning inom utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I fortsättningen övergår man till ett enda sätt att avlägga examen som baserar sig på yrkesprov och är oberoende av det sätt på vilket kunnandet förvärvats. Till följd av ändringen kan det finnas ett behov av att ändra typen av anställningsförhållande för lärare anställda hos kommunala utbildningsanordnare från arbetsavtalsförhållande till tjänsteförhållande, om lärarens uppgifter i fortsättningen är förenad med utövande av offentlig makt. Typen av anställningsförhållande ska även i fortsättningen bestämmas utifrån den enskilda lärarens uppgifter och arbetsbeskrivning. För att trygga en likvärdig ställning för kommunala utbildningsanordnare och deras personal är det emellertid nödvändigt att utbildningsanordnaren under en viss övergångsperiod har möjligt att anställa en lärare som redan är anställd hos denne i arbetsavtalsförhållande och som uppfyller behörighetskraven i motsvarande tjänsteförhållande, så att läraren inte behöver söka en intern uppgift hos den egna arbetsgivaren i ett offentligt ansökningsförfarande. En lärare som avses i den föreslagna bestämmelsen ska ha stått i arbetsavtalsförhållande till utbildningsanordnaren när den föreslagna lagen trädde i kraft och anställningsförhållandet ska ha fortgått utan avbrott även efter ikraftträdandet. I 2 mom. föreskrivs om den övergångsperiod under vilken en lärare som är anställd hos utbildningsanordnaren i arbetsavtalsförhållande kan anställas i motsvarande tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande. Enligt bestämmelsen ska i det föreslagna 1 mom. avsedd anställning i tjänsteförhållande utan offentlig ansökningsförfarande ske senast den 31 december 2018.

140 §. Övergångsbestämmelser om examenskommissioner. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser om examenskommissioner. Enligt det föreslagna 1 mom. fortsätter examenskommissioner som har tillsatts med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. Under övergångsperioden hänför sig examenskommission-

ernas uppgifter till utfärdandet av betyg. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska examenskommissionerna utfärda betyg över avlagda examensdelar som har bedömts före ikraftträdandet av denna lag samt över examina i fråga om vilka de examensdelar som krävs för examen har avlagts före ikraftträdandet. Betygen utfärdas i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Om någon examensdel som krävs för examen har avlagts efter ikraftträdandet utfärdas betyget av utbildningsanordnaren. På kommissionernas verksamhet när det gäller uppgifter som föreskrivs i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 7 och 7 a § i den upphävda lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och bestämmelser som utfärdats med stöd av de paragraferna.

I 2 mom. föreskrivs om det sekretariat för fristående examina som hänför sig till systemet med examenskommissioner och som finns i samband med Utbildningsstyrelsen. Enligt den föreslagna bestämmelsen får det sekretariat för fristående examina som avses i 7 c § i den upphävda lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning fortsätta med sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. På sekretariatet tillämpas då bestämmelserna i den paragrafen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen. Utbildningsstyrelsen beslutar huruvida och i vilken omfattning sekretariatet för fristående examina fortsätter sin verksamhet efter det att denna lag har trätt i kraft.

141 §. Övergångsbestämmelser om prestationsregister för fristående examina. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser som gäller det prestationsregister för fristående examina som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. En övergångsbestämmelse behövs för efter det att examenskommissionerna upphört med sin verksamhet är avsikten att överföra de åligganden som registeransvarig som ankommit på dem till Utbildningsstyrelsen. Efter att examenskommissionerna upphört med sin verksamhet förs dock inga nya uppgifter in i prestationsregistret för fristående examina.

Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. tillämpas bestämmelserna i 7 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i fråga om Utbildningsstyrelsens och examenskommissionernas åligganden som gäller prestationsregistret för fristående examina fram till den 31 juli 2018. Enligt det gällande 7 § 5 mom. för Utbildningsstyrelsen för examenskommissionernas räkning ett prestationsregister för fristående examina över sådana uppgifter som behövs för skötseln av examenskommissionernas åligganden. Utbildningsstyrelsen svarar för tillgängligheten och integriteten i fråga om uppgifterna i registret, för datainnehålllets oföränderlighet samt för skyddande, bevarande och utplånande av uppgifter. Utbildningsstyrelsen svarar också för den tekniska anslutningen för införande, behandling och utlämnande av uppgifter. För den registeransvariges åligganden i övrigt svarar varje examenskommission i fråga om de uppgifter som hänför sig till den kommissionen. Examenskommissionernas åligganden när det gäller att föra registret fortgår till utgången av deras mandatperiod i fråga om de åligganden som föreskrivits för dem under övergångsperioden.

Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas 18 a, c och d § i lagen om yrkesinriktad yrkesutbildning i fråga om examenskommissionernas åligganden enligt 140 § fram till den 31 juli 2018. I 140 § i den föreslagna lagen föreskrivs om examenskommissionernas åligganden att utfärda betyg under övergångsperioden. I 18 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreskrivs om källor för och datainnehållet i prestationsregistret för fristående examina, i 18 c § om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en examenskommission samt i 18 d § om dataöverföring med hjälp av teknisk anslutning.

Enligt förslaget till 2 mom. för Utbildningsstyrelsen prestationsregistret för fristående examina från och med den 1 augusti 2018, dvs. efter det att examenskommissionernas övergångsperiod

upphört. Efter denna tidpunkt förs det inte längre in nya uppgifter i prestationsregistret för fristående examina, men de uppgifter som redan förts in i registret blir kvar. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas på prestationsregistret för fristående examina vad som i 18 b § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreskrivs om tiden för bevarandet av uppgifter. Enligt 18 b § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska uppgifterna om examensprestationer bevaras varaktigt i registret. Uppgifterna om arrangemangen kring examenstillfället, de arbetsuppgifter som ingår i examensprestationen, bedömarna av examensprestationen och de examensansvariga samt andra uppgifter som gäller hur examen avlagts eller ordnats ska bevaras i högst två år.

142 §. Förordningar som förblir i kraft. I paragrafen föreskrivs att vissa förordningar som utfärdats med stöd av de upphävda lagarna förblir i kraft även efter ikraftträdandet av den nya lagen. Enligt den föreslagna lagen förblir i kraft förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998), undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande (1323/2001), statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009) samt statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014). Det föreslås att dessa förordningar förblir i kraft, eftersom de har utfärdats med stöd av både lagar som upphävs och sådana lagar som förblir i kraft. Efter det att den nya lagen om yrkesutbildning har trätt i kraft är dock avsikten att med stöd av bemyndiganden att utfärda förordning i den nya lagen ändra dessa förordningar så att de börjar motsvara den nya lagstiftningen och samtidigt upphävda bestämmelser som inte behövs i fortsättningen.

Övriga förordningar som utfärdats med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning upphävs när den nya lagen träder i kraft.

1.2 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att lagens tillämpningsområde utökas med den nya lagen om yrkesutbildning. Lagen om yrkesutbildning (fr.o.m. 1.8.2015 lagen om grundläggande yrkesutbildning), som nämns i 1 mom. 2 punkten, samt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, som nämns i 3 punkten, föreslås bli upphävda genom den nya lagen om yrkesutbildning, så det föreslås att 2 och 3 punkten ändras i överensstämmelse med detta. I 2 punkten nämns i fortsättningen lagen om yrkesutbildning medan 3 punkten upphävs.

Enligt systematiken i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet beviljas med stöd av lagen statsandel för driftskostnader samt statsunderstöd för anläggningsprojekt. Begreppet driftskostnader definieras inte i lagen, men driftskostnader betyder i praktiken finansiering som beviljas för de årliga löpande verksamhetskostnaderna. Statsandelen för driftskostnader beviljas som inkomst för de prestationer och priser per enhet som föreskrivs i lagen. Priserna per enhet kan basera sig på de faktiska kostnaderna (t.ex. gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning) eller budgeten (t.ex. yrkesinriktad tilläggsutbildning som läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter). Antagonisten till driftskostnader är anläggningsprojekt, varmed enligt 36 § avses byggande, förvärv eller grundlig reparation av lokaler som utgör en funktionell helhet, eller motsvarande åtgärder som berör sådana lokaler, samt anskaffning av lös egendom i samband med en nämnd åtgärd.

I 1 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs om den verksamhet som omfattas av lagens tillämpningsområde och för vars driftskostnader statsandel beviljas. I 2 och 3 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs åter om statsandel för anläggningsprojekt som beviljas för verk-

samhet som hör till lagens tillämpningsområde. Vid finansieringen av yrkesutbildning används dock inte indelningen i statsandel för driftskostnader och statsunderstöd för anläggningsprojekt enligt lagens systematik. I 4 mom. finns en undantagsbestämmelse som gäller yrkesutbildning och enligt vilken statsunderstöd för anläggningsprojekt inte beviljas i verksamhet enligt lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. För övriga kostnader än för driftskostnader för lokaler, inventarier och annan lös egendom beviljas finansiering enligt 25 §, dvs. inom ramen för statsandelssystemet som baserar sig på priser per enhet.

Avsikten är inte att ändra på nuläget beträffande finansieringen för driftskostnader och anläggningsprojekt för yrkesutbildningens del, dvs. för anläggningsprojekt beviljas inte heller i fortsättningen sådant statsunderstöd för anläggningsprojekt som avses i lagen. En bestämmelse om detta föreslås i 4 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen beviljas för övriga kostnader än för driftskostnader för lokaler, inventarier och annan lös egendom som används i verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning finansiering enligt 9 § i denna lag. I 9 § föreskrivs om beviljande av finansiering till anordnare av yrkesutbildning för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning.

Statsandelsfinansieringen för yrkesutbildning beviljas som en helhet, dvs. den indelas inte i finansiering för driftskostnader och för i 4 mom. avsedda övriga kostnader. Då man i finansieringslagens bestämmelser använder ordalydelsen ”finansiering för driftskostnader”, har detta enligt etablerad tillämpningspraxis ansetts betyda den statsandelsfinansiering som beviljas för yrkesutbildning som en helhet, dvs. även den del som avses i 4 mom. Avsikten är inte att ändra denna etablerade tillämpningspraxis.

Det föreslås att till 5 mom. fogas en bestämmelse där viss verksamhet om avses i lagen om yrkesutbildning undantas från finansieringslagens tillämpningsområde. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas finansieringslagen inte på finansiering av sådan utbildning som avses i 22 § 2 mom., 33 eller 35 § i lagen om yrkesutbildning. Utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning kan enligt 22 § 2 mom. i den lagen också ordnas vid en statlig läroanstalt eller med stöd av ett fördrag som Finland har ingått.

Det inledande stycket i 1 § 1 mom. i finansieringslagen utesluter redan nu statliga läroanstalter från finansieringslagens tillämpningsområde, så i detta avseende förändrar inte den föreslagna bestämmelsen nuläget. Däremot har utbildning som ordnas med stöd av fördrag inte reglerats tidigare i lagstiftningen om yrkesutbildning. I praktiken avses därmed arbetskraftsutbildning som ordnas vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten, som finansieras som anskaffning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Dessutom kan utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning i fortsättningen ordnas som uppdragsutbildning enligt 33 § i den lagen och som examensutbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet enligt 35 § i den lagen. Dessa utbildningar ordnas och finansieras på företagsekonomiska grunder, så det är nödvändigt att undanta även dem från finansieringslagens tillämpningsområde.

I det gällande 5 mom. konstateras att i lagen föreskrivs dessutom om kommunens kalkylerade självfinansieringsandel av driftskostnaderna för undervisningsverksamhet som avses i de lagar som nämns i 1 mom. 1 och 2 punkten. I den gällande 1 mom. 1 punkten nämns gymnasielagen och i 2 punkten lagen om yrkesutbildning (numera lagen om grundläggande yrkesutbildning). Bestämmelsen i 5 mom. behöver emellertid inte ändras, även om 1 mom. 2 punkten, som det hänvisas till, föreslås bli ändrad. I lagbestämmelsen i fråga nämns i fortsättningen den nya lagen om yrkesutbildning, och i finansieringen av den verksamhet som föreskrivs i den ingår

kommunens självfinansieringsandel enligt 5 mom. Bestämmelser om kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning föreslås ingå i 9 a §.

3 §. Definitioner. Det föreslås att hänvisningen i 1 punkten till 1 § 1 mom. 1—3 punkten ändras till en hänvisning till 1 och 2 punkten på grund av de ändringar som föreslås i de nämnda punkterna. Av lagtekniska skäl föreslås att hänvisningen till 1—4 punkten ändras till en hänvisning till 1, 2, 3 a, 3 b och 4 punkten.

5 §. Grunden för beräkning av finansieringen. Det föreslås att i 1 mom. 1 punkten stryks omnämmandet av grundläggande yrkesutbildning och att 2 punkten upphävs, eftersom finansieringen av grundläggande yrkesutbildning inte ska bestämmas enligt systemet med pris per enhet i fortsättningen.

6 §. Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen. Finansieringen av yrkesutbildning ska inte basera sig på systemet med pris per enhet i fortsättningen, så kommunens statsandel och grunden för statsandelen kan inte längre beräknas enligt samma regler som inom gymnasieutbildningen. Med tanke på en tydlig reglering är det inte motiverat att föreskriva om beräkning av grunden för statsandelen för gymnasieutbildning och yrkesutbildning i samma paragraf. I fortsättningen föreskrivs i paragrafen endast om kommunens statsandel och grunden för statsandelen för gymnasieutbildning. Bestämmelser om kommunens statsandel för yrkesutbildning föreslås ingå i 10 §.

I paragrafen föreslås ändringar av teknisk natur, men i övrigt föreslås inga ändringar för gymnasieutbildningens del. I rubriken för paragrafen stryks omnämmandet av grundläggande yrkesutbildning. Hänvisningen i 1 mom. till beviljande av statsandel för kostnader som föranleds av de verksamheter som nämns i 5 § 1 punkten ändras till formen för kostnader som föranleds av i gymnasielagen avsedd utbildning, eftersom det i fortsättningen föreskrivs endast om grunden för beräkning av finansieringen av gymnasieutbildning i 5 § 1 punkten. I 2 mom. stryks 2 punkten om grundläggande yrkesutbildning och paragrafens ordalydelse ändras tekniskt genom att förteckningen stryks. I 3 mom. stryks bestämmelsen om grundläggande yrkesutbildning.

7 §. Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare. Finansieringen av yrkesutbildning ska inte basera sig på systemet med pris per enhet i fortsättningen och den beviljade finansieringen beräknas inte längre enligt samma regler som inom gymnasieutbildningen, så med tanke på en tydlig reglering är inte motiverat att föreskriva om beviljandet av finansiering i samma paragraf. I paragrafen föreskrivs i fortsättningen endast för gymnasieutbildningens del om finansiering av utbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare. Bestämmelser om finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning föreslås ingå i 10 §.

I paragrafen föreslås ändringar av teknisk natur, men i övrigt föreslås inga ändringar för gymnasieutbildningens del. I rubriken för paragrafen stryks omnämmandet av grundläggande yrkesutbildning. Hänvisningen i 1 mom. till beviljande av finansiering för de verksamheter som nämns i 5 § 1 punkten ändras till formen för i gymnasielagen avsedd utbildning, eftersom det i fortsättningen föreskrivs endast om grunden för beräkning av finansieringen av gymnasieutbildning i 5 § 1 punkten. I 3 mom. stryks bestämmelsen om grundläggande yrkesutbildning.

8 §. Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för utbildning som avses i gymnasielagen. Finansieringen av yrkesutbildning ska inte basera sig på systemet med pris per enhet i fortsättningen, så kommunens självfinansieringsandel kan inte längre beräknas enligt

samma regler som inom gymnasieutbildningen. Med tanke på en tydlig reglering är det inte motiverat att föreskriva om beräkning av kommunens självfinansieringsandel för gymnasieutbildning och yrkesutbildning i samma paragraf. I fortsättningen föreskrivs i paragrafen endast om kommunens självfinansieringsandel för gymnasieutbildning. Bestämmelser om beräkning av kommunens självfinansieringsandel för yrkesutbildning föreslås ingå i 9 a §.

I paragrafen föreslås ändringar av teknisk natur. I rubriken för paragrafen stryks omnämmandet av grundläggande yrkesutbildning och i 1 mom. styrks bestämmelsen om procentandelen för grundläggande yrkesutbildning.

I 4 mom. föreskrivs om det belopp som årligen läggs till kommunens självfinansieringsandel med anledning av att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks. Detta belopp fördelades på basis av anslaget i budgeten för 2015 på momenten för gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Eftersom det i fortsättningen föreskrivs endast om kommunens självfinansieringsandel för gymnasieutbildning i 8 §, föreslås det att bestämmelsen i 4 mom. ändras så att där bestäms endast om det belopp som ska läggas till kommunens självfinansieringsandel för gymnasieutbildningens del. Det belopp som ska läggas till för yrkesutbildningens del för att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks beaktas vid beräkningen av den koeficient som det föreskrivs om i 9 a §.

I den föreslagna bestämmelsen i 4 mom. sägs att med anledning av att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks läggs det i fråga om gymnasieutbildningen årligen ett belopp på 14,69 euro per invånare på 2017 års nivå till kommunens självfinansieringsandel. Enligt förslaget ändras bestämmelsen så att det föreskrivna beloppet ändras till 2017 års nivå. På samma sätt som enligt den gällande bestämmelsen beaktas den uppskattade förändringen i kostnadsnivån för finansåret och förändringen i antalet invånare i hela landet när det årliga beloppet beräknas.

9 §. Anslag för yrkesutbildning. I och med reformen av finansieringen av yrkesutbildning upphävs regleringen enligt den gällande 9 §. I den nya 9 § föreskrivs om anslag för yrkesutbildning. Den totala finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning består av det anslag som tas in i statsbudgeten samt av kommunernas finansieringsandel, som bestäms på det sätt som föreskrivs i 9 a §. Utöver denna finansiering föreslås att privata anordnare av yrkesutbildning beviljas ersättning för mervärdesskatt vilken baserar sig på den faktiska mervärdesskatt som de betalat.

I 1 mom. föreskrivs att den statliga finansieringen för yrkesutbildning grundar sig på budgeten. Dessutom föreskrivs att den totala finansieringen för yrkesutbildning består av statens och kommunernas finansieringsandelar. Enligt den föreslagna bestämmelsen beviljar undervisnings- och kulturministeriet anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. Detta sammantagna belopp av statens och kommunernas anslag kalla i lagen *anslag för yrkesutbildning*.

Anslaget för yrkesutbildning indelas i fyra finansieringsandelar. Grunderna för bestämmandet av dem föreslås avvika från varandra. Enligt 1 mom. beviljas som finansiering för yrkesutbildning basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering som i huvudsak bestäms på kalkylerade grunder. De finansieringsandelar som bestäms på kalkylerade grunder beviljas utan ansökan och betalas inom ramen för statsandelssystemet. På ansökan beviljas dessutom höjning av basfinansieringen efter prövning och strategifinansiering.

Strategifinansiering beviljas som statsunderstöd på ansökan. I 3 a kap. föreslås bestämmelser om förhållandet mellan finansieringsandelarna och grunderna för bestämmande av dem.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om höjning av anslaget för yrkesutbildning enligt index. Enligt den föreslagna bestämmelsen höjs det statliga anslag som anvisats anordnare av yrkesutbildning det föregående året med undantag av poster av engångsnatur så att det motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt yrkesutbildningsindexet. Även kommunernas finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. höjs på motsvarande sätt enligt yrkesutbildningsindexet. Yrkesutbildningsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet. Ett alternativt sätt att genomföra detta kunde också vara att använda prisindexet för basservice enligt 57 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice, som för närvarande används vid beaktandet av en ändring i kostnadsnivån i anslutning till bestämmandet av det genomsnittliga priset per enhet inom grundläggande yrkesutbildning. I propositionen har man emellertid stannat för att föreslå att ett yrkesutbildningsindex införs, så att man på ett så bra sätt som möjligt kan beakta kostnadsstrukturen för ordnandet av yrkesutbildning.

Närmare bestämmelser om uträkning av yrkesutbildningsindexet och beaktandet av höjningen av kostnadsnivån utfärdas genom förordning av statsrådet. De föreslagna principerna för indexjustering motsvarar 49 § i universitetslagen och 43 § i yrkeshögskolelagen. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om den inbördes viktningen av de kostnader som ska beaktas, dvs. de index som används i yrkesutbildningsindexet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs också om de förfaranden som ska användas när höjningen av kostnadsnivån beaktas. Höjningen av kostnadsnivån ska beaktas i överensstämmelse med finansministeriets uppskattning av höjningen av kostnadsnivån under finansåret. Den uppskattade höjningen av kostnadsnivån korrigeras så att den motsvarar den faktiska höjningen av kostnadsnivån enligt det aktuella finansårets yrkesutbildningsindex med två års fördröjning så att vid dimensioneringen av anslaget beaktas skillnaden mellan ändringen i den faktiska kostnadsnivån året före det år som föregår finansåret och finansministeriets uppskattning för det aktuella finansåret.

Enligt förslaget till 3 mom. beviljas privata utbildningsanordnare dessutom ersättning för mervärdesskatt på det sätt som föreskrivs i 32 i §. Anslaget för ersättning för mervärdesskatt är ett bundet anslag som intas i statsbudgeten separat från det anslag som avses för basfinansiering, prestationsbaserad finansiering, genomslagsfinansiering och strategifinansiering i 1 mom. Den ersättning för mervärdesskatt som beviljas privata utbildningsanordnare baserar sig på den faktiska mervärdesskatt som betalats och ersättningen beviljas enligt principen euro för euro. De föreslagna principerna för anslaget för ersättning för mervärdesskatt motsvarar universitetens och yrkeshögskolornas ersättning för mervärdesskatt.

9 a §. Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning. Det föreslås att till lagen fogas en ny 9 a §, där det föreskrivs om kommunernas finansieringsandel samt om kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om kommunernas finansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning. Enligt den nya finansieringsmodellen fattas beslut om statens finansieringsandel av finansieringen för yrkesutbildning i statsbudgeten, medan kommunernas finansieringsandel genom den koefficient som föreskrivs i lagen bestäms som en relativ andel av det statliga anslag som tas in i budgeten.

Avsikten är att övergå till det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning enligt 2017 års finansieringsnivå. Även kommunernas finansieringsandel ska bestämmas enligt 2017 års nivå. Den koefficient som ska föreskrivas i lagen bestäms så att situationen finansåret 2017 används

som basår för bestämmandet av kommunernas relativa finansieringsandel och finansieringsandel i euro.

Enligt uppgifter i statsbudgeten för 2017 uppgår det statliga anslaget under moment 29.20.30 till 721 415 000 euro. I detta eurobelopp ingår 435 787 000 euro i statlig finansiering för grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform, 30 913 000 euro i statlig finansiering för grundläggande yrkesutbildning i läroavtalsform, 66 158 000 euro i statlig finansiering för yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroavtalsform, 126 854 000 euro i statlig finansiering för yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform, 16 055 000 euro i statlig finansiering för särskilda läroanstalter samt sammanlagt 44 648 000 euro i statsunderstödsfinansiering och 1 000 000 euro för kompensation av kostnader för återbetalning av mervärdesskatt som avses i 32 § 2 mom. i den gällande lagen.

Enligt uppgifter i statsbudgeten för 2017 är kommunernas finansieringsandel 964 204 000 euro. I detta belopp ingår beräknat enligt 2017 års nivå sammanlagt 208 704 000 euro i kommunernas finansieringsandel, som beror på den överföring av kommunernas finansieringsandel för yrkeshögskolor som genomfördes 2015. Denna finansieringsandel beaktas i fortsättningen direkt i den koefficient som föreskrivs i lagen, varvid den i praktiken fryses på 2017 års nivå. Det föreslås att 8 § 4 mom. ändras på motsvarande sätt så att där föreskrivs i fortsättningen om det belopp som läggs till kommunens självfinansieringsdel endast för gymnasieutbildningens del.

I kommunernas finansieringsandel enligt statsbudgeten ingår också den kommunala finansieringens kalkylerade andel av yrkesutbildning som ordnas av Sameområdets utbildningscentral, som är en statlig läroanstalt, samt Räddningsinstitutet, som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde. Denna ovannämnda kalkylerade andel påverkar inte nivån på den totala finansieringen för yrkesutbildningen, utan den endast förändrar förhållandet mellan den statliga och kommunala finansieringen. Genom den kalkylerade andelen beaktas att kommunerna i enlighet med finansieringslagen också ska delta i finansieringen av yrkesutbildning som ordnas i dessa läroanstalter, även om de finansieras med statlig budgetfinansiering. Även när det gäller dessa kalkylerade tillägg iakttas på samma sätt som i fråga om kommunens självfinansieringsandel till följd av överföringen av yrkeshögskolorna principen att de kalkylerade posterna i fortsättningen beaktas direkt i den koefficient som anges i lagen så att de fryses på 2017 års nivå.

De ersättningar för mervärdesskatt som betalas till privata anordnare av yrkesutbildning ingår för närvarande i det statliga budgetanslaget och i kommunernas finansieringsandel. I fortsättningen separeras beloppet av ersättningen för mervärdesskatt från anslaget för yrkesutbildning så att i budgeten fattas beslut om det belopp av anslaget under momentet som får användas för att betala ersättningar för mervärdesskatt enligt finansieringslagen. Vid beräkningen av koefficienten för kommunernas finansieringsandel har man beaktat denna förändring så att det statliga anslaget i budgeten för 2017 och kommunernas finansieringsandel har minskats med ett belopp som motsvarar det uppskattade beloppet av ersättningar för mervärdesskatt som ingår i finansieringen för 2017. De ersättningar för mervärdesskatt som ska betalas finansåret 2018 baserar sig enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen på det genomsnittliga mervärdesskattebeloppet i enlighet med de bestämmelser som gäller för närvarande, dvs. på uppgifter om de privata utbildningsanordnarnas mervärdesskatter 2016, så det exakta beloppet blir känt först efter att denna regeringsproposition har överlämnats.

Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. är kommunernas finansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning det belopp som fås när det i 9 § 1 mom. avsedda statliga anslaget

multiplikeras med talet 1,3461. Denna koefficient har erhållits genom att anslaget under moment 29.20.30 i statsbudgeten för 2017 och uppgifter om statens och kommunernas finansieringsandelar som ligger till grund för det. I enlighet med vad som konstateras ovan har finansieringsandelarna minskats med ett belopp som motsvarar det uppskattade beloppet av ersättningar för mervärdesskatt som ingår i finansieringen för 2017 och som ska betalas under finansåret 2018 samt dessutom med det belopp som reserverats under momentet för den mervärdesskattekomensation som avses i 32 § 2 mom. i den gällande lagen. I övrigt har finansieringsandelarna beaktats i överensstämmelse med statsbudgeten för 2017 så att de innehåller alla statsunderstöd under moment 29.20.30.

År 2017 är det statliga budgetanslaget för yrkesinriktad grundutbildning i läroanstaltsform 435 787 000 euro, varav den förhöjning av priset per enhet som gjorts på grund av de privata utbildningsanordnarnas mervärdesskatter är 7 342 000 euro (förhöjningen 4,58 procent). Budgetanslaget för grundläggande yrkesutbildning i läroavtalsform är 30 913 000 euro, varav den förhöjning av priset per enhet som gjorts på grund av mervärdesskatter är 493 000 euro. Budgetanslaget för yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform är åter 126 854 000 euro, varav den förhöjning av priset per enhet som gjorts på grund av mervärdesskatter är 2 725 000 euro. Priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroavtalsform och särskilda läroanstalter har inte höjts separat på grund av mervärdesskatter, utan de anslag och priser per enhet som det fattats beslut om i budgeten har även innehållit en andel för mervärdesskatter, så för dessas del har beloppet av mervärdesskatter inte beaktats särskilt i koefficientkalkylen. För övriga utbildningsformers del är det sammanlagda beloppet av förhöjningar som gjorts på grund av mervärdesskatter 10 559 748 euro, vilket har beaktats i kalkylen som ett uppskattat belopp av ersättningar för mervärdesskatt som dras av från det statliga anslaget (721 415 000 euro). Likaså har det statliga anslaget minskats med 1 000 000 euro som reserverats för den nuvarande mervärdesskattekomensationen.

Beloppet av de mervärdesskatter som ingår i kommunens finansieringsandel har i fråga om grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform och läroavtalsform bestämts på samma sätt som den statliga finansieringen. Inom grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform är andelen för förhöjning av priset per enhet som gjorts på grund av de privata utbildningsanordnarnas mervärdesskatter 8 121 000 euro och för den grundläggande yrkesutbildningen i läroavtalsform är andelen 546 000 euro. Finansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform innehåller ingen kommunal andel. Det sammanlagda uppskattade beloppet av ersättningar för mervärdesskatter som ska dras av från kommunernas finansieringsandel (964 204 000 euro) är 8 667 000 euro.

Enligt förslaget till 1 mom. är beloppet av kommunernas finansieringsandel dock alltid högst enligt nivån 2017. Med nivån 2017 avses anslagsnivån enligt statsbudgeten. Denna bestämmelse är nödvändig för att beloppet av kommunernas finansieringsandel ska förbli enligt nivån 2017, om det statliga anslaget ökar. Exempelvis från och med finansåret 2018 är avsikten att stegvis överföra anslagen för arbetskraftsutbildning till anslaget för yrkesutbildning. En eventuell sänkning av anslaget i statsbudgeten skulle åter minska beloppet av kommunernas finansieringsandel direkt med stöd av den föreskrivna koefficienten, medan kommunernas relativa finansieringsandel inte skulle ändras.

Enligt förslaget till 9 § 2 mom. höjs kommunernas finansieringsandel så att den motsvarar den årliga ändringen av kostnadsnivån enligt yrkesutbildningsindexet. Indexhöjningarna beaktas också i beloppet av kommunernas finansieringsandel enligt 1 mom.

Enligt hänvisningen i 64 § 1 mom. 1 punkten tillämpas på sådan finansiering som avses i lagen 55 § 2 mom. om nya och mera omfattande statsandelsåligganden i lagen om statsandel för kommunal basservice. Enligt bestämmelsen i fråga är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning. Denna bestämmelse ska med stöd av hänvisningen tillämpas på finansieringen av yrkesutbildning även i fortsättningen. Nya och mer omfattande åligganden förutsätter att den beräkningskoefficient för kommunernas finansieringsandel som föreskrivs i 1 mom. ändras, om 100-procentig statlig finansiering för nya och mer omfattande åligganden inte är möjlig att genomföra genom tillämpning av bestämmelsen i 1 mom. om maximibeloppet av den kommunala finansieringsandelen, för att beloppet av kommunernas finansieringsandel av den totala finansieringen för yrkesutbildning inte ska öka.

Statsunderstöd som beviljas med stöd av 44 § i finansieringslagen beaktas inte för närvarande när grunden för kommunernas finansieringsandel bestäms. I det nya finansieringssystemet kan strategifinansieringens andel av den totala finansieringen enligt förslaget variera årligen och utgöra 0-4 procent av anslaget för yrkesutbildning. Enligt förslaget ska vid bestämmandet av kommunens finansieringsandel även beaktas strategifinansieringsandelen, eftersom kommunernas relativa finansieringsandel annars kunde variera årligen beroende på strategifinansieringsandelens storlek. Alternativet vore att kommunernas finansieringsandel inte skulle ingå i den finansiering som beviljas som strategifinansiering, utan kommunernas finansieringsandel skulle bestämmas enbart utifrån det statliga anslag som anvisats för bas-, prestationsbaserad och genomslagsfinansiering. Då skulle den föreskrivna koefficienten i utgångsläget vara något högre än den koefficient som nu föreslagits i propositionen och kommunernas finansieringsandel skulle variera årligen beroende på strategifinansieringens andel.

I 2 mom. föreskrivs om kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen är kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning det belopp som fås när det belopp av kommunens finansieringsandel som avses i 1 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal. Den föreslagna beräkningsprincipen motsvarar i tillämpliga delar beräkningsprincipen för kommunens självfinansieringsandel enligt 8 § i den gällande lagen.

Enligt den gällande regleringen beaktas vid beräkningen av kommunens självfinansieringsandel inte studerande som inte har hemkommun i Finland eller som har hemkommun på Åland. Enligt de uppgifter som använts som grund för beräkningen av finansieringen för 2016 var antalet sådana studerande 728. När finansieringsnivån 2017 används som underlag är utgångsantagandet att en viss andel av de studerande saknar hemkommun eller har hemkommun på Åland. För att finansieringssystemet ska vara enkelt föreslås att de studerande som saknar hemkommun ska beaktas kalkylmässigt på 2017 års nivå. Om antalet studerande som saknar hemkommun ökar avsevärt till exempel till följd av invandring, borde höjningen enligt de gällande bestämmelserna till 100 procent ske med statlig finansiering, så att kommunernas relativa finansieringsandel eller beloppet av deras finansieringsandel inte ökar.

10 §. *Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel.* I och med reformen av finansieringen av yrkesutbildning föreslås att regleringen i 10 § upphävs. I den nya 10 § föreskrivs om finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning och om kommunens statsandel.

I 1 mom. föreskrivs hur beloppet av den finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning bildas. Enligt den föreslagna bestämmelsen beviljas anordnare av yrkesutbildning ett sådant belopp av det enligt 32 a § föreskrivna beloppet av varje finansieringsandel, bestämd enligt kalkylerade grunder, dvs. basfinansierings-, prestationsbaserad finansierings- och genomslagsfinansieringsandel, som motsvarar den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnarens prestationer. I 3 a kap. föreskrivs hur prestationerna bestäms och beräknas. Det enligt 32 a § föreskrivna beloppet basfinansieringsandel ska dock först minskas med det sammanlagda beloppet av de höjningar efter prövning av basfinansieringen som avses i 32 e §, varefter det återstående beloppet basfinansieringsandel delas på det sätt som föreskrivs i bestämmelsen utifrån de relativa andelar som utbildningsanordnarnas prestationer utgör.

I regel beviljas den finansiering som avses i 1 mom. genom ett finansieringsbeslut som fattas i slutet av året. Avsikten är dock att en liten andel av beloppet av basfinansieringsandelen inte ska fördelas, så att det är möjligt att bevilja finansiering för studerandeår som det besluts om under finansåret samt för eventuella rättelser. Beloppet för studerandeår som det besluts om under finansåret bestäms så att det belopp av basfinansieringsandelen som det beslutits om genom utbildningsanordnarens finansieringsbeslut delas med antalet av utbildningsanordnarens målinriktade studerandeår, varvid man får det anordnarspecifika priset för ett enskilt studerandeår. Det beloppet av basfinansieringsandelen som fortfarande är ofördelat i slutet av finansåret fördelas på utbildningsanordnarna i förhållande till det målinriktade antalet studerandeår viktat med en anordnarspecifik viktkoefficient som beslutits för finansåret.

I 2 mom. föreskrivs om den statsandel som beviljas en kommun som är utbildningsanordnare. Bestämmelsen utgör ett undantag från det som föreskrivs i 1 mom. En kommun som ordnar yrkesutbildning beviljas inte hela det belopp basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering som bestäms i enlighet med beräkningsgrunderna, utan det belopp som bestäms enligt 1 mom. minskas med kommunens självfinansieringsandel som räknats i enlighet med 9 a § 2 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen beviljas kommunen i statsandel ett belopp som fås när det belopp som räknats i enlighet med 1 mom. minskas med kommunens självfinansieringsandel enligt 9 a § 2 mom. Principen motsvarar den gällande lagens 6 § om statsandel som beviljas kommunen.

10 a §. Beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018—2019. I finansieringslagen har genom lagändring 1486/2016, som trädde i kraft den 1 januari 2017, företagits ändringar där man har beaktat den sänkning av arbetsgivaravgifterna och ändring av finansieringsansvaret samt temporära sänkning av semesterpenningarna inom den offentliga sektorn 2017—2019 som konkurrenskraftsavtalet förorsakar.

I konkurrenskraftsavtalet har man kommit överens om en temporär sänkning av semesterpenningarna inom den offentliga sektorn med 30 procent 2017—2019. Sänkningen av semesterpenningarna har genom den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 beaktats så att när kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning beviljas finansiering beaktas inom den grundläggande yrkesutbildningen 99,10 procent och inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen 98,93 procent av statsandelsgrunden. I praktiken minskar detta förfarande statsandelen till kommuner och samkommuner och den besparing som följer av sänkningen av semesterpenningarna riktas i sin helhet mot statsfinanserna.

De temporära sänkningarna av semesterpenningarna ska beaktas även i den nya finansieringsmodellen för yrkesutbildningen när det gäller 2018—2019. Det föreslås att till lagen fogas en ny 10 a §, där det föreskrivs hur den temporära sänkningen av semesterpenningarna ska

beaktas när finansiering beviljas för yrkesutbildning finansåren 2018 och 2019. Med hjälp av bestämmelsen riktas de temporära sänkningarna av semesterpenningarna mot kommuner och samkommuner som är verksamma som anordnare av yrkesutbildning.

Enligt förslaget till 1 mom. ska vid beräkning av den i 10 § 1 mom. avsedda finansieringen, dvs. beloppen av utbildningsanordnarnas basfinansierings-, prestationsbaserad finansierings- och genomslagsfinansieringsandelar, i det statliga anslag och i den kommunala finansieringsandel som avses i 9 § 1 mom., dvs. det totala anslaget för yrkesutbildning, göras en kalkylerad ökning som är 10 272 000 euro enligt nivån 2017. Denna föreslagna kalkylerade ökning motsvarar inverkan av sänkningen av semesterpenningarna för den grundläggande yrkesutbildningen i läroanstaltsform, den grundläggande yrkesutbildningen i läroavtalsform och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i läroanstaltsform i budgeten för 2017.

I 2 mom. föreskrivs hur sänkningen av semesterpenningarna riktas mot kommunerna och samkommunerna. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den finansiering som beviljas de kommuner och samkommuner som är verksamma som anordnare av yrkesutbildning finansåren 2018 och 2019 minskas med ett belopp som motsvarar den kalkylerade höjningen, dvs. 10 272 000 euro enligt nivån 2017. Den anordnarspecifika minskningen beräknas så att det kalkylerade beloppet divideras med de sammanlagda prestationer som läggs till grund för basfinansieringen för kommuner och samkommuner som är verksamma som anordnare av yrkesutbildning och multipliceras med de prestationer som läggs till grund för basfinansieringen för utbildningsanordnaren i fråga. Den besparing som sänkningen av semesterpenningarna ger upphov till inriktas således utifrån den relativa andel som utbildningsanordnarnas prestationer utgör.

Sänkningen av semesterpenningarna riktas mot finansåren 2017—2019, varefter den finansiering som motsvarar sänkningen återställs inom finansieringen av yrkesutbildningen. Till den gällande 25 § i finansieringslagen har genom den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 fogats ett nytt 8 mom., enligt vilket åren 2020—2022 utökas de riksomfattande totalkostnaderna för den grundläggande yrkesutbildningen med 9 089 000 euro. Denna ökning baserar sig på att de priser per enhet som ligger till grund för finansieringen 2020—2022 baserar sig på de faktiska kostnaderna 2017—2019, så när priserna per enhet för 2020—2022 beräknas bör till de kostnader som respektive bestämningsår ligger till grund för dem läggas inverkan av sänkningen av semesterpenningarna, som inom den grundläggande yrkesutbildningen beräknades vara 9 089 000 euro. I den kompletterande budgetpropositionen preciserades det uppskattade beloppet för grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform, grundläggande yrkesutbildning i läroavtalsform och yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform till 10 272 000 euro.

Återställandet av sänkningen av semesterpenningarna bör beaktas även i den nya finansieringsmodellen för yrkesutbildningen. Eftersom den nya finansieringsmodellen baserar sig på budgeten borde ökningen beaktas som en ökning av det statliga anslaget i budgeten. I 3 mom. föreslås en bestämmelse om detta, enligt vilken finansåret 2020 ökar det anslag som tas in i statsbudgeten med 10 272 000 euro enligt nivån 2017. Beloppet motsvarar inverkan på sänkningen av semesterpenningarna i fråga om den grundläggande yrkesutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen i läroavtalsform och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i läroanstaltsform i enlighet med budgeten för 2017. Ökningen riktas endast mot det statliga anslaget, eftersom även den besparing som sänkningen av semesterpenningarna gett upphov som helhet riktas mot statsfinanserna.

23 §. *Genomsnittliga priser per enhet.* I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar, eftersom finansieringen för grundläggande yrkesutbildning inte bestäms utifrån systemet med pris per enhet i fortsättningen. I 1 mom. stryks omnämmandet av pris per enhet för grundläggande yrkesutbildning och i 2 mom. stryks hänvisningen till 25 §.

23 b §. *Avdrag från det genomsnittliga priset per enhet.* I paragrafen föreskrivs om avdrag från det genomsnittliga priset per enhet enligt 23 §. Avdraget baserar sig på de permanenta besparingar som riktats mot anslagen 2016 samt på frysningen av indexhöjningarna 2016—2019. I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar, eftersom finansieringen för yrkesutbildning inte bestäms utifrån systemet med pris per enhet i fortsättningen. I 1 mom. stryks bestämmelsen i 2 punkten om besparingar i fråga om grundläggande yrkesutbildning, varvid 3 punkten blir ny 2 punkt. I 2 mom. stryks bestämmelsen om miniminivån för det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning. I övrigt föreslås inga ändringar i paragrafens innehåll.

I det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning beaktas de besparingar som riktats mot anslagen 2016 samt frysningen av indexförhöjningarna 2016—2017 direkt, så att finansieringsnivån 2017 används som basår för införandet av finansieringssystemet. Regeringsprogrammets indexfrysning 2018—2019 beaktas åter så att indexhöjningen enligt 9 § i enlighet med övergångsbestämmelsen tillämpas första gången i finansieringen finansåret 2020.

25 §. *Priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning.* Det föreslås att paragrafen upphävs.

27 §. *Priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning.* Det föreslås att paragrafen upphävs.

27 a §. *Beräkning under åren 2016—2019 av priserna per enhet för särskilda yrkesläroanstalter.* Det föreslås att paragrafen upphävs.

31 §. *Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet.* I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar, eftersom finansieringen för grundläggande yrkesutbildning inte bestäms utifrån systemet med pris per enhet i fortsättningen. Det föreslås att omnämmandet av yrkesutbildning stryks i 1 mom. och att 4 mom. upphävs.

32 §. *Beaktande av mervärdesskatten i priserna per enhet för privata utbildningsanordnare.* I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar, eftersom finansieringen för grundläggande yrkesutbildning inte bestäms utifrån systemet med pris per enhet i fortsättningen. Det föreslås att omnämmandet av yrkesutbildning stryks i 1 mom., att 2 mom. upphävs och att hänvisningarna till 2 mom., som upphävs, stryks i 4 mom.

3 a kap. **Grunderna för fastställande av finansiering för yrkesutbildning**

Det föreslås att till lagen fogas ett nytt 3 a kap., där det föreskrivs om grunderna för fastställande av finansiering för yrkesutbildning. I det nya 3 a § kap. föreslås ingå nya 32 a—j §. Det föreslås att bestämmelserna om finansiering för yrkesutbildning i 3 kap., där det föreskrivs om priser per enhet för undervisningsverksamhet, upphävs.

32 a §. *Finansieringsandelar.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 a §, där det föreskrivs om de inbördes förhållandena mellan finansieringsandelarna enligt 9 § 1 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen är basfinansieringens andel 50 procent, den prestationsbaserade finan-

sieringens andel 35 procent och genomslagsfinansieringens andel 15 procent av det belopp som fås när anslaget för yrkesutbildning minskas med det belopp av strategifinansiering som avses i 32 h §. Strategifinansieringens procentuella andel av den totala finansieringen kan variera från år till år, så även de andra finansieringsandelarnas faktiska procentuella andel ändras årligen utifrån strategifinansieringens storlek. Basfinansieringen, den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen inbördes förhållanden ändras dock inte.

32 b §. Studerandeår. Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 b §, där studerandeår definieras. Studerandeår föreslås vara ett verktyg för kvantitativ reglering av styr- och regleringssystemet för yrkesutbildning och det ska också användas som grund för bestämmande av basfinansieringen. Studerandeår föreslås vara en kommensurabel prestation inom alla former av yrkesutbildning. Enligt förslaget till 1 mom. avses med studerandeår 365 dagar då den studerande beaktas som finansieringsgrund. Studerandeår är en kalkylerad enhet som består av 365 dagar och till samma år kan räknas de prestationer som uppkommer genom flera olika studerandes deltagande i utbildning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen beaktas den studerande som finansieringsgrund från den dag då den studerandes studeranderätt börjar gälla fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som finansieringsgrund om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts. Avsikten är att få de uppgifter om studierätt som börjar och upphör samt är tillfälligt avbruten som ska användas vid beräkningen av studerandeår på basis av utbildningsanordnarens anmälan via KOSKI-tjänsten.

Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas när studierätten bestäms de bestämmelser i lagen om yrkesutbildning som gäller när studierätten börjar och upphör, tillfälligt avbrott i studierätten, indragning av studierätten och avhållande från studierna samt avstängning av en studerande för viss tid. Bestämmelser om när studierätten börjar och upphör samt tillfälligt avbrott i studierätten finns i 96 § i lagen om yrkesutbildning. Enligt den bestämmelsen börjar de studerandes studierätt vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer. Studierätten upphör åter när de studerande har avlagt den examen eller den eller de examensdelar eller genomfört den utbildning till vilken de har blivit antagna som studerande, eller när de anses ha avgått på det sätt som anges i 97 § i lagen om yrkesutbildning. Dessutom föreskrivs om när studierätten börjar och upphör i 98 § i lagen om yrkesutbildning. Studierätten anses också ha upphört när den har dragits in i enlighet med 81 § i lagen om yrkesutbildning.

I 96 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning föreskrivs åter om situationer där studierätten kan avbrytas tillfälligt. Studierätten anses också ha avbrutits tillfälligt om den studerande har avhållits från studierna med stöd av bestämmelser i lagen om yrkesutbildning eller om den studerande har avstängts från läroanstalten för viss tid på det sätt som föreskrivs i 85 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning. Som tillfälligt avbrott i studierätten betraktas inte situationer som avses i 85 § 3 och 4 mom. i lagen om yrkesutbildning, dvs. när den studerande får tillsägelse att lämna klassrummet eller förvägras att delta i undervisningen för högst tre dagar.

Definitionen i 1 mom. av de dagar som ingår ett studerandeår utifrån den dag då studierätten börjar och den dag då den upphör lämpar sig för situationer där den studerande har för avsikt att studera alla regelbundna studiedagar. I den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet kan man emellertid komma överens även om andra studietider, så att den studerande i enlighet med vad som överenskommits i planen kan studera till exempel bara en eller några dagar i veckan eller i flera fristående perioder. Studietider som avviker från den regelbundna används ofta till exempel för studerande som redan är ute i arbetslivet och som studerar samtidigt som de arbetar eller turar om att studera och arbeta.

Syftet med beräkningen av studerandeåren är att mäta den tid som den studerande använder för handledda studier och utbildningsanordnarens undervisnings- och handledningsinsats när den studerande förvärvar kunnande, så sättet att räkna studerandeår enligt 1 mom. utifrån den dag då studierna börjar och då de avslutas lämpar sig inte i situationer där den studerande inte studerar alla regelbundna studiedagar. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om dessa situationer, enligt vilken den studerande beaktas som finansieringsgrund bara i fråga om de studiedagar som har överenskommit i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, om det i den personliga utvecklingsplan för kunnandet som avses i 44 § i lagen om yrkesutbildning eller utbildning som avses i 8 § i nämnda lag i övrigt har överenskommit att den studerande inte studerar alla regelbundna studiedagar. I övrig yrkesutbildning som avses i 8 § i lagen om yrkesutbildning utarbetas inte till alla delar en personlig utvecklingsplan för kunnande.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande, enligt vilket närmare bestämmelser om hur en studerande beaktas som finansieringsgrund utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Det föreslås att genom förordningen föreskrivs att som dagar som beaktas räknas både den dag då studierätten börjar och den dag då den upphör. Som dagar som ingår i ett studerandeår beräknas i princip också allmänna ferier och veckoslut under utbildningen mellan den dag då studierätten börjar och den dag då den upphör. Tillfälligt avbrott i studierätten definieras med stöd av bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning. Kortvarig frånvaro på grund av till exempel sjukdom eller semesterresor ska inte betraktas som ett tillfälligt avbrott i studierätten, utan sådana dagar räknas som dagar som ingår i studerandeåret.

Det är också nödvändigt att utfärda närmare bestämmelser genom förordning när det gäller förslaget till 2 mom., för att den andel som avses i bestämmelsen ska definieras enhetligt. När andelen beräknas ska utgångspunkten vara att en regelbunden studievecka omfattar fem studiedagar. Om man i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet har kommit överens till exempel om att den studerande studerar en dag i veckan, beaktas en andel som motsvarar en studiedag under studieveckan, dvs. 20 procent, av studietiden mellan den dag då studierätten börjar och den dag då den upphör. Om den studerande studerar i flera fristående perioder, beaktas dessa fristående perioder. Det anges inte någon gräns baserad på antalet timmar för en studiedag, utan tiden då den studerande deltar i utbildning kan variera från dag till dag. Som studier som ingår i ett studerandeår räknas handledd utbildning i olika inlärningsmiljöer, såsom när-, distans- och flerformsstudier samt läroavtalsbaserad utbildning som ordnas på arbetsplatsen. Som utbildning som ingår i ett studerandeår räknas dock inte sådana helt självständiga studier under vilka utbildningsanordnaren inte handleder den studerande i enlighet med vad som överenskommit i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

32 c §. Beslut om målinriktade studerandeår. Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 c §, där det bestäms om beslut om målinriktade studerandeår. Enligt 1 mom. beslutar undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten om antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnaren under finansåret. Beslutet fattas på hösten varje år efter det att budgetförslaget har överlämnats, eftersom det totala antalet studerandeår som kan fördelas baserar sig på anslaget i budgeten och på det maximala antalet studerandeår som det beslutats om utifrån det. I praktiken fattas beslutet om studerandeår i samband med beslutet enligt 49 § 2 mom. om fastställandet av antalet prestationer som ska användas som underlag för finansiering.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnaren som ministeriet beslutar om inte få understiga det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet, utan minimiantalet i anordnartillståndet garanterar förutsägbarheten och stabiliteten hos volymen på anordnarens verksamhet. När beslut fattas om antalet mål-

inriktade studerandeår ska man på ett flexibelt sätt kunna styra resurser till utbildningsanordnaren som överskrider minimiantalet enligt anordnartillståndet, vilket gör det möjligt att beakta de årliga behoven av att inrikta utbildningen utan att anordnartillstånden behöver ändras. När beslut fattas om antalet målinriktade studerandeår beaktas det faktiska antalet studerandeår under tidigare finansår, de årliga behoven av att styra utbildningen, arbetskraftsutbildningens behov samt fördelningen av eventuella tilläggsanslag mellan utbildningsanordnarna. När beslut fattas bör det också säkerställas att verksamheten är stabil och att det finns möjlighet att ordna långvarig utbildning.

I enlighet med 1 mom. beslutar undervisnings- och kulturministeriet också om antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnarens arbetskraftsutbildning, vilket innefattar det totala antalet målinriktade studerandeår. I statsbudgeten ska beslut fattas om det minsta antalet studerandeår för utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning. Beslut om antalet studerandeår för arbetskraftsutbildning fattas för sådana utbildningsanordnarens del som i enlighet med anordnartillståndet får ordna arbetskraftsutbildning. Genom att besluta om studerandeåren för arbetskraftsutbildning tryggas arbetskraftsutbildningens volym och åläggs anordnare som fått i uppdrag att ordna arbetskraftsutbildning att ordna arbetskraftsutbildning. Utbildningsanordnaren kan dock inte ensam genom sina egna åtgärder påverka ordnandet av arbetskraftsutbildning, eftersom arbets- och näringsbyrån beslutar om studerande som hänvisas till arbetskraftsutbildning. Antalet målinriktade studerandeår för arbetskraftsutbildning förutsätter dock att utbildningsanordnaren reserverar en del av sina utbildningsplatser för arbetskraftsutbildning enligt vad som överenskomms närmare med arbets- och näringsförvaltningen. Om behovet av arbetskraftsutbildning under finansåret visar sig vara mindre än det antal målinriktade studerandeår som det beslutats om, får utbildningsanordnaren använda studerandeår som styrts till arbetskraftsutbildningen för annan utbildning.

Enligt förslaget till 2 mom. får ministeriet öka antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnare eller antalet målinriktade studerandeår för utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning under finansåret. Detta går det möjligt att reagera på akuta behov av att styra utbildningen även under finansåret. De studerandeår som det fattas beslut om under finansåret betalas inom ramen för den ofördelade basfinansieringsandelen. Förfarandet har förklarats mer ingående i detaljmotiveringen till 10 §.

Det målinriktade antalet studerandeår ska i regel inte vara bundet till utbildningsformer, examenstyp eller examen, utan anordnaren ska få styra antalet studerandeår på det sätt anordnaren anser vara ändamålsenligt utifrån det iakttaga eller prognostiserade behovet. Enligt förslaget till 3 mom. kan undervisnings- och kulturministeriet dock besluta även om antalet målinriktade studerandeår för en viss examen eller utbildning. Avsikten är att beslut om antal som gäller en viss examen eller utbildning ska kunna fattas endast i undantagsfall, men den föreslagna bestämmelser gör det vid behov möjligt att styra utbildningsutbudet.

Med stöd av 26 § i lagen om yrkesutbildning ska det vara möjligt att styra antalet studerandeår på ett sätt som motsvarar 3 mom. även i anordnartillståndet. Kvantitativa begränsningar i anordnartillståndet baserar sig emellertid på det permanenta behovet av att styra utbildningsutbudet, medan det genom det årliga beslutet om prestationer är motiverat att besluta om hur resurser riktas till en viss examen eller utbildning när det gäller det aktuella årets kompetens- och utbildningsbehov eller tilläggsanslag. Det är dock inte motiverat att genom det årliga beslutet om prestationer kunna besluta om styrning av antalet studerandeår på ett sätt som avviker från anordnartillståndet, så enligt den föreslagna bestämmelsen kan man genom beslutet om prestationer besluta om antalet studerandeår endast i fråga om de studerandeår som överskrider minimiantalet studerandeår enligt anordnartillståndet. Enligt den föreslagna bestämmel-

sen kan man inom arbetskraftsutbildning emellertid besluta om antalet studerandeår även i fråga om minimiantalet studerandeår enligt anordnartillståndet. Detta är motiverat eftersom behovet av arbetskraftsutbildning varierar årligen, så att det inte är ändamålsenligt att beakta den kvantitativa styrningen av den i anordnartillstånden.

I 4 mom. föreskrivs om samrådsskyldigheter. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska undervisnings- och kulturministeriet höra utbildningsanordnarna före beslut som gäller studerandeår enligt paragrafen. I samband med samrådet kan anordnarna till exempel meddela sina motiverade behov av att styra utbildningen under det kommande finansåret samt göra ministeriet uppmärksam på andra omständigheter i anslutning till omfattningen och karaktären av deras verksamhet som de anser att är av betydelse för beslutsfattandet. Före beslut som gäller studerandeår för arbetskraftsutbildning ska undervisnings- och kulturministeriet hör arbets- och näringsministeriet.

32 d §. Basfinansiering. Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 d §, där det föreskrivs om grunderna för bestämmande av basfinansiering. Enligt förslaget till 1 mom. bestäms basfinansieringen utifrån det i 32 c § 1 mom. avsedda antal målinriktade studerandeår som har viktats med en viktcoefficient som baserar sig på det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret. Genom den på basis av det faktiska antalet studerandeår fastställda viktcoefficienten beaktas profilen hos den utbildning som utbildningsanordnaren ordnar. Den baserar sig på utbildningsanordnarens faktiska verksamhet. Profilen beskriver vilka slags examina och utbildningar som utbildningsanordnaren har ordnat och huruvida anordnaren har haft till exempel studerande som behöver särskilt stöd, som är inkvarterade eller som genomför studier som stöder studiefärdigheterna samt studerande i fängelseutbildning eller arbetskraftsutbildning, om anordnarens tillstånd omfattar dessa uppgifter.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de grunder på vilka antalet studerandeår som beaktas som grund för finansieringen ska viktas. Genom viktningarna beaktas skillnader i kostnaderna för att ordna utbildning i fråga om varje föreskriven grund.

Enligt förslaget till 2 mom. 1 punkt viktas studerandeåren utifrån kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, utbildning som handleder för yrkesutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv och övrig yrkesutbildning samt för att ordna studier som stöder studiefärdigheterna. Samtliga examina som ingår i examensstrukturen indelas i fem kostnadsgrupper. Kostnadsgruppernas koefficienter beräknas på basis av kostnadsuppgifterna och varje examen placeras i den kostnadsgrupp som bäst motsvarar dess kostnadsnivå. För yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina används gemensamma kostnadsgrupper. Kostnadsgrupper tillämpas också inom utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning.

Även utbildning som handleder för yrkesutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, övrig yrkesutbildning som inte leder till examen samt studier som stöder studiefärdigheterna ska viktas med koefficienter. I viktcoefficienterna för dessa utbildningar beaktas också att de inte alls finansieras inom prestationsbaserad finansierings- och genomslagsfinansieringsandelarna, så den totala finansiering som beviljas för utbildningen inom ramen för basfinansieringen måste vara tillräcklig. Som övrig yrkesutbildning som inte leder till examen ordnas också utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare samt som flygledare, där kostnadsnivån är anmärkningsvärt hög. Avsikten är att utöver basfinansieringen finansiera denna utbildning genom höjning av basfinansieringen efter prövning.

En studerande genomför alltid antingen examensinriktad eller handledande yrkesutbildning eller yrkesutbildning som inte leder till examen, så studerandeåret kan viktas med endast en av dessa i 1 mom. avsedda grunder. Studier som stöder studiefärdigheterna skiljer sig däremot från de andra viktningsgrunderna i 1 punkten på så sätt att de ordnas i samband med examensutbildning. Det är dock motiverat att beakta studier som stöder studiefärdigheterna som en separat viktningsgrund för studerandeår, eftersom dessa studier inte ger upphov till prestationer som ska beaktas i den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen.

Om en studerande i samband med examensutbildning deltar i studier som stöder studiefärdigheterna, kan utbildningsanordnaren i princip anmäla den aktuella studietiden som studerandeår för antingen examensinriktad utbildning eller studier som stöder studiefärdigheterna. Avsikten är att genom förordning föreskriva mera exakt om studerandeår som anmäls för antingen examensinriktad utbildning eller studier som stöder studiefärdigheterna. Som studerandeår för studier som stöder studiefärdigheterna kan räknas endast sådan studietid under vilken den studerande i huvudsak genomför studier som stöder studiefärdigheterna. Om studier som stöder studiefärdigheterna ordnas till exempel två timmar i veckan i samband med examensutbildning, räknas studerandeåren som studerandeår för examensutbildningen. Om studier som stöder studiefärdigheterna däremot ordnas som en separat period, då den studerande i huvudsak genomför dessa studier, räknas studietiden till denna del som studerandeår för studier som stöder studiefärdigheterna.

Studier enligt de gällande bestämmelserna som förbättrar studiefärdigheterna kan pågå högst sex månader om det är fråga om heltidsstudier. I fortsättningen är avsikten att förskriva om tidsmässig begränsning av studierna genom finansieringen i förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Enligt den bestämmelse som föreslås i förordningen kan en studerandes studier som stöder studiefärdigheterna anmälas som finansieringsgrund för högst 0,5 studerandeår, vilket i praktiken motsvarar studier som pågår sex månader.

Enligt förslaget till 2 punkt viktas antalet studerandeår på grund av examenstyper. Genom koefficienterna beaktas om det är fråga om yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen. Yrkesexamen och specialyrkesexamen ska ha en lägre viktkoefficient än grundexamen, eftersom det även i fortsättning ska vara möjligt att ta ut studerandeavgifter inom dem. Som viktningsgrund kan dessutom beaktas utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning, eftersom inom läroavtalsutbildningen är kostnaderna för att ordna utbildningen i genomsnitt lägre än inom utbildning som ordnas i andra inlärningsmiljöer. Enligt det utkast till förordning som utgör bilaga till propositionen vore viktkoefficienten för yrkesinriktad grundexamen 1,0 och viktkoefficienten för yrkes- och specialyrkesexamen 0,72. Det föreslås ingen särskilt viktkoefficient för läroavtalsutbildning, utan ett studerandeår för utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning ska väga lika mycket som utbildning som ordnas i andra inlärningsmiljöer.

Enligt förslaget till 3 punkt viktas antalet studerandeår på grund av anordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning samt anordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen. Dessa viktkoefficienter fastställs utifrån den nuvarande graderingen av finansieringen för specialundervisning och en särskild uppgift att ordna specialundervisning. Koefficienterna för särskilt stöd påverkas inte av examens eller utbildningens kostnadskategori, examenstypen eller utbildningsformen, utan koefficienterna är desamma för alla studerande oberoende av dessa faktorer.

Enligt förslaget till 4 punkt viktas antalet studerandeår på grund av ordnande av inkvartering enligt 103 § i lagen om yrkesutbildning. Koefficienterna fastställs på samma sätt som i nuläget utifrån de kostnader som olika inkvarteringsformer orsakar.

Enligt förslaget till 5 punkt viktas antalet studerandeår på grund av ordnande av personalutbildning som avses i 9 § i lagen om yrkesutbildning. Genom koefficienten minskas finansieringen för utbildning som ordnas i form av personalutbildning med den andel varmed utbildningsanordnaren har rätt att finansiera utbildningen med avgifter som samlas in hos arbetsgivarna.

Enligt förslaget till 6 punkt viktas antalet studerandeår på grund av ordnande av arbetskraftsutbildning. Genom koefficienten ökas finansieringen för utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning till den del som studerandavgifter inte kan tas ut för avläggande av yrkes- och specialyrkesexamen inom utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning.

Enligt förslaget till 7 punkt viktas antalet studerandeår på grund av ordnande av fängelseutbildning. Genom koefficienten beaktas att kostnaderna för att ordna fängelseutbildning är högre än genomsnittet. Yrkesutbildning som ordnas i form av fängelseundervisning orsakar utbildningsanordnaren kostnader som avviker från annan utbildning till exempel på grund av små undervisningsgrupper, större behov av handledning än genomsnittet samt andra särdrag hos utbildning som ordnas i fängelsemiljö.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om för vilken utbildningsanordnare ett studerandeår räknas som prestation. Enligt den föreslagna bestämmelsen räknas ett studerandeår som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet. I övrig yrkesutbildning som avses i 8 § i lagen om yrkesutbildning utarbetas inte till alla delar en personlig utvecklingsplan för kunnande, så enligt den föreslagna bestämmelsen räknas ett studerandeår i övrig yrkesutbildning som en prestation för den utbildningsanordnaren, som ansvarar för utbildningen. Bestämmelsen behövs i en situation där utbildningsanordnaren skaffar utbildning från en annan utbildningsanordnare eller aktör. Med den utbildningsanordnare som ansvarar för ordnandet av utbildningen avses en sådan utbildningsanordnare, som anskaffar utbildningstjänster av en annan anordnare eller en annan aktör.

Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet fastställs koefficienterna för respektive finansieringsgrund. Genom förordning föreskrivs dessutom om reglerna för beräkning av basfinansieringsandelen. De anordnarspecifika vägda antalet studerandeår som baserar sig på faktiska uppgifter fås genom att räkna samman de faktiska studerandeåren vägda med kostnadskategoriernas koefficienter samt examenstypens och anordnarformens koefficienter, till dem lägga de faktiska studerandeåren vägda med koefficienterna för särskilt stöd, de faktiska studerandeåren vägda med inkvarteringskoefficienterna, de faktiska studerandeåren vägda med arbetskraftsutbildningskoefficienten och de faktiska studerandeåren vägda med fängelseutbildningskoefficienten samt till slut dra av de faktiska studerandeåren för personalutbildning vägda med personalutbildningskoefficienten. Det målinriktade antalet studerandeår enligt prestationsbeslutet som används som grund för basfinansieringen viktas med avseende på det viktade faktiska antalet studerandeår, som beräknats på ovan redovisat sätt, och det oviktade faktiska antalet studerandeår samma år, varvid man får det användarspecifika antalet prestationer som ska beaktas som grund för basfinansieringen.

32 e §. Höjning av basfinansieringen efter prövning. Det föreslås att en ny 32 e § fogas till lagen, där det föreskrivs om höjning av basfinansieringen efter prövning. Enligt den föreslagna

bestämmelsen kan den basfinansiering som beviljas utbildningsanordnare efter provning höjas inom ramen för statsbudgeten av särskilda skäl som hänför sig till utbildningsanordnarens verksamhet. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar på ansökan om höjning efter provning.

Avsikten med höjningen av basfinansieringen efter provning är att beakta de särskilda skäl i anslutning till utbildningsanordnarens verksamhet som inom det nuvarande finansieringssystemet beaktas genom höjning av priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning enligt provning eller när beslut fattas om studerandeårsverkerna inom tilläggsutbildning och som på grund av sin karaktär inte lämpar sig att finansieras inom ramen för strategifinansieringen enligt den nya finansieringsmodellen. De särskilda skälen för höjning av basfinansieringen efter provning hänför sig i regel till de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten. Höjning av basfinansieringen efter provning ska kunna användas till exempel för att trygga finansieringsnivån för utbildning med särskilt dyr kostnadsstruktur, till exempel inom luftfartsbranschen. Det är motiverat att använda höjning efter provning, eftersom det inom utbildningar med särskilt dyr kostnadsstruktur inte är möjligt att uppnå en tillräcklig finansieringsnivå med en modell som baserar sig på det faktiska antalet prestationer och kostnadskoefficienter enligt kostnadsgrupperna.

Beloppet av höjningen efter provning ingår i basfinansieringsandelen enligt finansieringsmodellen. De belopp som beviljats som höjningar efter provning ska dras av från det totala beloppet av basfinansieringsandelen innan den basfinansiering som baserar sig på det relativa antalet prestationer beräknas.

32 f §. Prestationsbaserad finansiering. Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 f §, där det föreskrivs om grunderna för fastställande av prestationsbaserad finansiering. Enligt förslaget till 1 mom. bestäms den prestationsbaserade finansieringen utifrån kompetenspoängen för examensdelar och antalet examina som avlagts under året före det år som föregår finansåret.

I förslaget till 2 mom. föreskrivs om grunderna för viktning av kompetenspoängen för examensdelar och i 3 mom. om grunderna för viktning av examina.

Enligt förslaget till 2 mom. 1 punkten viktas kompetenspoängen för examensdelar på grund av kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen. Kostnadsgrupperna motsvarar de kostnadsgrupper för examina som används vid viktningen av studerandeår inom basfinansieringen.

Enligt den föreslagna regleringen i det utkast till förordning som utgör bilaga till propositionen bestäms kostnadsgruppen för en examensdel i enlighet med den examen i vilken examensdelen ingår i enlighet med examensgrunderna. Kostnadsgruppen för en examensdel bestäms enligt i vilken examen den enligt examensgrunderna ingår, även om den målsatta examen för en studerande som avlägger examensdelen hör till någon annan kostnadsgrupp. Enligt utkastet till förordning hör de gemensamma examensdelar som avses i 13 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning dock alltid till den lägsta kostnadsgruppen.

I examensgrunderna ingår också sådana examensdelar som kan ingå i flera examina eller som kan ingå i vilken examen som helst. Enligt den föreslagna regleringen i utkastet till förordning ska kostnadsgruppen för en examensdel bestämmas i enlighet med den examen som den studerande avlägger, om examensdelen enligt examensgrunderna kunde ingå i flera examina. Om den studerandes mål är att endast avlägga examensdelar, kan kostnadsgruppen för examensde-

len inte bestämmas på grundval av den studerandes målsatta examen. I en sådana situation hör examensdelen till den lägsta kostnadsgruppen.

Enligt förslaget till 2 mom. 2 punkten viktas kompetenspoängen för examensdelar på grund av examenstyper. Genom koefficienter beaktas om det är fråga om en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen. Yrkesexamen och specialyrkesexamen väger mindre än yrkesinriktad grundexamen, eftersom de som avlägger yrkes- och specialyrkesexamen vanligtvis har förvärvat mer kunskaper tidigare, som kan identifieras och erkännas. Avläggande av delar av yrkes- och specialyrkesexamen förutsätter i allmänhet mindre deltagande i examensutbildning än avläggande av delar av grundexamen.

Enligt förslaget till 2 mom. 3 punkten viktas kompetenspoängen för examensdelar på grund av anordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller anordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen. Koefficienterna motsvarar de koefficienter för särskilt stöd som används vid viktningen av studerandeår inom basfinansieringen. Enligt den reglering som föreslås i utkastet till förordning ska en examensdel anses ha avlagts av en studerande som fått särskilt stöd, om det beslut om särskilt stöd som avses i 54 § i lagen om yrkesutbildning är i kraft den dag då examensdelen avläggs.

I förslaget till 4 mom. föreskrivs om de grunder på vilka examina viktas. Enligt förslaget till 1 mom. viktas examina på grund av kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen. Kostnadsgrupperna motsvarar de kostnadsgrupper som används vid viktningen av studerandeår inom basfinansieringen. Enligt den föreslagna 2 mom. 2 punkten viktas examensdelar på grund av examenstyper. Enligt förslaget till 2 mom. 3 punkten viktas kompetenspoängen för examensdelar på grund av anordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller anordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen. Koefficienterna motsvarar de koefficienter för särskilt stöd som används inom basfinansieringen. I fråga om 1—3 punkten är således viktningsskälerna för examensdelar och examina desamma.

Enligt förslaget till 3 mom. 4 punkten viktas kompetenspoängen för examina på grund av den studerandes utbildning efter grundstadiet. Enligt den reglering som föreslås i förordningen ska en examen väga tyngre, om den studerande saknar yrkesinriktad examen efter grundstadiet. Med yrkesinriktad examen efter grundstadiet avses yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller högskoleexamen. Studentexamen betraktas inte som en sådan yrkesinriktad examen som avses i bestämmelsen.

I 4 mom. föreskrivs för vilken utbildningsanordnare en examensdel räknas som prestation. En examensdel räknas enligt den föreslagna bestämmelsen som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Bestämmelsen behövs då utbildningsanordnaren i enlighet med 30 § i lagen om yrkesutbildning har skaffat examensutbildning som anges i anordnartillståndet eller examensdelar som möjliggör en studerandes individuella val från en annan utbildningsanordnare eller från en annan sammanslutning eller stiftelse. Om utbildningsanordnaren skaffar examensdelar från en annan anordnare, bedömer denna anordnare i allmänhet även kunnandet. Finansieringen beviljas dock den utbildningsanordnare som utarbetat den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Det ska även i fortsättningen vara möjligt att kombinera en yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning, dvs. att avlägga s.k. dubbelexamen, i enlighet med nuvarande praxis. Dubbelexamen avläggs inom ramen för yrkesutbildningens finansieringssystem så att finan-

sieringen enligt finansieringssystemet beviljas anordnaren av yrkesutbildning, som för sin del skaffar utbildning av gymnasieutbildningsanordnaren med stöd av 30 § i lagen om yrkesutbildning. Studerande inom yrkesutbildningen beaktas då inte inom finansieringen för gymnasieutbildningen, utan de studerandeår som fastställs på basis av de studerandes studierätt beaktas i basfinansieringen för yrkesutbildningen. Genomförda gymnasiestudier räknas som en del av den yrkesinriktade grundexamen genom identifiering och erkännande av kunnandet och beaktas som examensdelar inom den prestationsbaserade finansieringen för yrkesutbildningen. Gymnasiestudier kan inkluderas i yrkesinriktade examina både i de gemensamma examensdelarna och i de valbara yrkesinriktade examensdelarna i enlighet med examensgrunderna.

Enligt den föreslagna bestämmelsen räknas en examen som prestation för den utbildningsanordnare som har gett ett i förslaget till 57 § i lagen om yrkesutbildning avsett examensbetyg. Bestämmelsen behövs om en studerandes examen består av examensdelar som har avlagts hos olika utbildningsanordnare. En sådan situation kan föreligga till exempel om en studerande har återupptagit sina avbrutna studier eller annars under pågående studier börjat studera hos en annan utbildningsanordnare. I enlighet med den föreslagna bestämmelsen ska olika examensdelar som ingår i en examen kunna räknas som flera olika utbildningsanordnares prestationer i finansieringen, men examen räknas som prestation för endast en utbildningsanordnare, dvs. den som utfärdar examensbetyget.

Om examensutbildning ordnas som anskaffning av utbildning på grund av en uppgift att ordna i 27 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd utvidgad läroavtalsutbildning, utfärdas examensbetyget av den utbildningsanordnare av vilken läroavtalsutbildningen har skaffats. I 4 mom. föreslås dock en undantagsbestämmelse, enligt vilken examen då ändå beaktas som prestation för den utbildningsanordnare som har skaffat läroavtalsutbildningen. Finansieringen styrs således i samtliga anskaffningssituationer till den utbildningsanordnare som enligt lagen ansvarar för att ordna utbildningen.

I 5 mom. föreskrivs om situationer då examensdelar inte beaktas som grund för prestationsbaserad finansiering. Enligt den föreslagna bestämmelsen beaktas en examensdel inte som finansieringsgrund om den är erkänd på grund av tidigare förvärvat kunnande så att den studerande inte har visat sitt kunnande det sätt som avses i 52 § i lagen om yrkesutbildning i ett yrkesprov eller på något annat sätt. En examensdel ska således inte beaktas som finansieringsgrund då den helt och hållet erkänts på grund av sådant tidigare förvärvat kunnande som har konstaterats på grundval av en tidigare avlagd examen, examensdel eller någon annan bedömd studieprestation utan att den studerande har behövt visa sitt kunnande i ett yrkesprov eller på något annat sätt. En examensdel kan erkännas direkt eller genom bedömning som utförs av bedömare. Inte i någondera situationen orsakas utbildningsanordnaren kostnader av att ordna examensutbildning eller yrkesprov, så det är inte motiverat att beakta examensdelen i fråga som finansieringsgrund. Den avlagda examensdelen har också kunnat ligga till grund för finansiering tidigare, om en annan utbildningsanordnare som har tagit emot och bedömt yrkesprovet har uppgett det som finansieringsgrund.

En utbildningsanordnare kan hänvisa en studerande direkt till ett yrkesprov för att visa sitt kunnande, om den studerande har sådant tidigare förvärvat kunnande som förutsätts i examensgrunderna och utifrån vilket examen eller en examensdel kan avläggas utan att kompletterande yrkesskicklighet förvärras. Om en studerande avlägger en examen eller examensdel genom att gå direkt till ett yrkesprov, dvs. utan att delta i examensutbildning, utgör den inte en prestation som ska beaktas i studerandeårsverkerna för basfinansieringen. Utbildningsanordnaren beviljas dock finansiering så att en examensdel beaktas som grund för prestationsbaserad finansiering. Enligt den gällande lagstiftningen beaktas yrkesinriktade grundamina, yrkes-

examina och specialyrkesexamina som avläggs utan handledande utbildning när antalet studerandeårsverken som används som grund för yrkesinriktad tilläggsutbildning fastställs, så att en del av en yrkesexamen som avläggs utan deltagande i utbildning som handleder för examen motsvarar åtta procent av ett fullt studerandeårsverk när finansieringen fastställs.

Antalet prestationer som ska beaktas som grund för den prestationsbaserade finansieringen regleras i princip inte, men det vore ändå motiverat att begränsa antalet prestationer som beaktas per anordnare, om antalet prestationer är ovanligt stort. Begränsningen kunde genomföras genom att det antal prestationer per anordnare som beaktas sätts i relation till det målinriktade antalet studerandeår som man beslutat om för finansåret. Syftet med att begränsa antalet prestationer är att undvika att det går inflation i prestationernas värde samt en oändamålsenlig tillverkning av prestationer elimineras.

Bestämmelserna om begränsningen av prestationerna finns i 6 mom. i paragrafen. Enligt den föreslagna bestämmelsen beaktas som grund för prestationsbaserad finansiering högst 120 kompetenspoäng för varje målinriktat studerandeår under i frågavarande finansår. Beaktande av kompetenspoäng begränsas alltså bara, ifall antalet prestationer per studerandeår märkbart överskrider det typiska antalet kompetenspoäng som avläggs under året. Denna begränsning tillämpas i praktiken i finansieringen under det första finansåret 2020, eftersom det enligt övergångsbestämmelsen i finansieringen för finansåren 2018 och 2019 inte som grund för den prestationsbaserade finansieringen beaktas kompetenspoäng för examensdelar.

Tidigare nämnda bestämmelse om begränsning ska allmänt gälla för beaktande av begränsning av avlagda examensdelar. I 6 mom. i paragrafen ska det föreskrivas om beaktande av begränsning av prestationer i sådana fall, att ett märkbart överskridande gäller enbart en viss examen, där maximiantalet studerandeår är fastställt i anordnartillståndet för utbildningen eller har beslutats genom ett prestationsbeslut. Om en utbildningsanordnares faktiska studerandeår för en viss examen det aktuella finansåret har överskridit maximiantalet studerandeår som fastställts i anordnartillståndet eller vad som beslutats i fråga om målinriktade studerandeår, ska den överskridande delen av dessa examensdelar elleramina inte beaktas som grund för prestationsbaserad finansiering, om inte utbildningsanordnaren anför en grundad anledning till överskridningen. Denna begränsningsgrund ska inte vara ovillkorlig, utan med stöd av utbildningsanordnarens utredning ska den överskridande delen kunna beaktas helt eller delvis. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar hur prestationerna ska beaktas i samband med prestationsbeslutet.

Enligt förslaget till 7 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer, viktcoefficienterna för de grunder som anges i 2 och 3 mom. och beräkningsgrunderna för de begränsningar som avses i 6 mom. Koefficienterna för respektive finansieringsgrund fastställs genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Inom basfinansieringen och den prestationsbaserade finansieringen används gemensamma koefficienter. Genom förordning föreskrivs dessutom om reglerna för beräkning av andelen prestationsbaserad finansiering.

32 g §. Genomslagsfinansiering. Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 g §, där det föreskrivs om grunderna för bestämmande av genomslagsfinansiering. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska genomslagsfinansieringen bestämmas utifrån sysselsättning och placering i fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen eller examensdelar samt utifrån studeranderespons och arbetslivsrespons. Närmare bestämmelser om bestämmandet och beräkningen av genomslagsfinansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Granskningen av sysselsättning och fortsatta studier ska omfatta alla som avlagt en hel examen eller examensdelar under ett visst kalenderår. Om en person har avlagt både examen och examensdelar under samma kalenderår, ska han eller hon ingå i granskningen endast som en person som avlagt en examen. En hel examen ska väga tyngre än avlagda examensdelar. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tas sysselsättningen och fortsatta studier för dem som avlagt en hel examen i bruk första gången finansåret 2020 och för dem som avlagt examensdelar finansåret 2022.

Sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen och examensdelar granskas enligt situationen i slutet av året efter det år då examen eller examensdelen avlagts. Med övergång till fortsatta studier avses övergång till högskolestudier, inte för att avlägga till exempel yrkesexamen eller specialyrkesexamen. Vikten ska variera enligt om den som avlagt en examen eller examensdel har varit sysselsatt eller icke sysselsatt före utbildningen. Vikten ska vara större om personen inte har varit sysselsatt före utbildningen. Andelen personer som står utanför arbetskraften och som avlägger examen och examensdelar varierar enligt anordnare, och därför utjämnas skillnaderna i den andel som står utanför arbetskraften med en anordnarspecifik koefficient. Dessutom beaktas skillnaderna i arbetslöshet mellan regionerna.

Som grund för genomslagsfinansieringen används även studerande- och arbetslivsrespons. Det föreslås att studeranderrespons införs 2018 och används som grund för beviljande av genomslagsfinansiering första gången vid finansieringen för finansåret 2020. Det föreslås att arbetslivsrespons införs 2020 och används som grund för beviljande av genomslagsfinansiering första gången vid finansieringen för finansåret 2022.

Enligt föreslagna 2 mom. tillämpas vi beräkning av examen eller en examensdel som en prestation för utbildningsanordnaren, vad som föreskrivs i 32 f 1 mom. I 32 f § 4 mom. föreskrivs för vilken utbildningsanordnare en avlagd examen eller examensdel utgör en prestation för den prestationsbaserade finansieringen. Motsvarande principer ska användas också vid bestämmande av genomslagsfinansieringen.

32 h §. Strategifinansiering. Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 h §, där det föreskrivs om grunderna för beviljande av strategifinansiering. Enligt den föreslagna bestämmelsen är strategifinansieringens andel högst fyra procent av anslaget för yrkesutbildning. Beslut om strategifinansieringens procentuella andel fattas i statsbudgeten och andelen kan variera från år till år. De statsunderstöd som avses i 44 § 1 mom. ska beviljas som strategifinansiering. Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av strategifinansiering får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Syftet med strategifinansieringen är att stöda och handleda utbildningsanordnarna när de utvecklar och förnyar sin verksamhet i enlighet med de utbildningspolitiska målen. Undervisnings- och kulturministeriet kan komma överens om de åtgärder som avses ovan med en enskild utbildningsanordnare eller med flera anordnare och stöda genomförandet av dem med strategifinansiering. Dessa mål kan till exempel vara att stöda fusioner i anslutning till en reform av utbildningsanordnarstrukturen, omfördela utbildningsutbudet i enlighet med arbetslivets behov, utveckla verksamhetens kvalitet eller effektivitet, utveckla arbetslivssamarbetet, utveckla nya pedagogiska verksamhetsmodeller, utveckla arbetsfördelningen mellan utbildningsanordnarna, utveckla utbildning i hela landet som motsvarar en viss bransch eller kundgrupps behov eller att ordna yrkesskicklighetstävlingar som stöder utvecklandet av yrkesmässig specialkompetens och genomföra utvecklingsarbete i anslutning till dem.

Strategifinansiering kan beviljas under finansåret när det uppstår behov. I regel beviljas strategifinansiering så att besluten fattas i början av finansåret.

32 i §. *Ersättning för mervärdesskatt till privata anordnare av yrkesutbildning.* Enligt 32 § i den gällande lagen höjs för privata utbildningsanordnare priserna per enhet för yrkesutbildning så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som orsakas av de privata utbildningsanordnarna. Priserna per enhet för yrkesutbildning som ordnas av kommuner och samkommuner har inte höjts på motsvarande sätt, eftersom kommunerna i enlighet med 130 § i mervärdesskattelagen har rätt att genom återbäringsförfarandet få tillbaka mervärdesskatt som ingår i anskaffningar för skattefri verksamhet.

När finansieringssystemet för yrkesutbildningen revideras kan mervärdesskatt som privata utbildningsanordnare betalat inte längre ersättas genom att priset per enhet höjs. I fråga om mervärdesskatteutgifter som orsakas av privata yrkesutbildningsanordnarens lagstadgade uppgifter föreslås en övergång till ett kompensationsförfarande enligt principen euro för euro. Förfarandet motsvarar i princip förfarandet enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen. Betalningsförfarandet föreslås vara likadant som det som föreskrivs i yrkeshögskolelagen, dvs. vid betalningen används inte ett förfarande med förskottsbetalning som baserar sig på uppskattning, utan ersättningen baserar sig på uppgifterna från det senast fastställda bokslutet. Sålunda ska de faktiska ersättningsgilla mervärdesskatterna enligt bokslutet i regel beaktas som dimensioneringsgrund för mervärdesskattekomensationerna det finansår som infaller två år efter bokslutsåret. Om utbildningsanordnarens räkenskapsperiod är ett kalenderår, är det senast fastställda bokslutet som avses i bestämmelsen det bokslut som fastställts våren efter räkenskapsperioden. Om räkenskapsperioden är en annan än kalenderåret, beaktas det senast fastställda tillgängliga bokslutet med hänsyn till tidtabellen för fattandet av prestationsbeslutet. De faktiska mervärdesskatterna enligt respektive bokslut kan dock bli föremål för ersättning endast en gång.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ersätts privata anordnare av yrkesutbildning för den andel som den mervärdesskatt som ingår i utbildningstjänster enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen och i anskaffningar i anslutning till annan än företagsekonomisk verksamhet utgör av de kostnader som utbildningsanordnaren orsakas. Med avvikelse från motsvarande bestämmelser i universitetslagen och yrkeshögskolelagen ska ersättning för mervärdesskatt inte betalas på grund av mervärdesskatt som ingår i lokalhyror, eftersom det skulle förutsätta att 30 § i mervärdesskatten ändras så att den även i fråga om anordnare av yrkesutbildning börjar motsvara det som föreskrivs om universitet och yrkeshögskoleaktiebolag.

Enligt 39 § i mervärdesskattelagen betalas inte mervärdesskatt på försäljning av utbildningstjänster. Skatt betalas inte heller när den som bedriver utbildningsverksamhet i samband med utbildningen till deltagarna överlåter tjänster och varor som sedvanligt hör till utbildningen. Skatt ska inte betalas för restaurang- eller cateringtjänst till den som utbildas vid en läroanstalt om tjänsten ges i samband med utbildningen och normalt anknyter till utbildningen. Enligt 40 § i mervärdesskattelagen avses med utbildningstjänst allmänbildande utbildning och yrkesutbildning, högskoleundervisning samt grundundervisning i konst som ordnas med stöd av lag eller som med stöd av lag understöds med statens medel.

Ersättning för mervärdesskatt beviljas endast för sådan utbildningsverksamhet som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Ersättningen för mervärdesskatt ska inte omfatta utbildning som ordnas i form av avgiftsbelagd serviceverk-

samhet och på företagsekonomiska grunder. Om det är möjligt att ansöka om att bli mervärdesskatteskyldig för verksamheten ska ingen ersättning betalas.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska ersättningen basera sig på uppgifterna från det senast fastställda bokslutet. Utbildningsanordnaren ska i sin bokföring kunna specificera mervärdesskatt som hänför sig till verksamhet som berättigar till ersättning för mervärdesskatt.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 32 § 2 mom. i den gällande finansieringslagen enligt vilken en privat anordnare av yrkesutbildning kan utöver den ersättning som avses i 1 mom. i fråga om en sådan fastighet och sådana anläggningstillgångar som en kommun eller samkommun har överlåtit till en privat sammanslutning eller stiftelse för verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning efter ansökan beviljas en ersättning som motsvarar beloppet av mervärdesskatt som betalats för de överlåtelser som sker för nämnda ändamål.

32 j §. *Fastställande av prestationer för nya utbildningsanordnare.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 32 j §, där det föreskrivs om fastställande av de prestationer som ska användas som grund för prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering för en utbildningsanordnare som fått ett nytt anordnartillstånd. Den föreslagna bestämmelsen är nödvändig, eftersom den som grund för beviljande av prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering används de faktiska prestationerna åren före finansåret.

I 1 mom. föreskrivs hur prestationerna fastställs i en situation där ett nytt anordnartillstånd har beviljats på grund av att utbildningsanordnaren har slagits samman, delats upp eller någon annan motsvarande omorganisering av verksamheten eller en ändring har inträtt i utbildningsanordnarens ställning som juridisk person. Då ska utbildningsanordnarens prestationsbaserade finansiering och genomslagsfinansiering bestämmas utifrån de faktiska prestationerna för sådana utbildningsanordnare som varit föremål för en sådan omorganisering.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där ett nytt anordnartillstånd har beviljats andra nya utbildningsanordnare än sådana som avses i 1 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen bestäms prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering för andra än i 1 mom. avsedda nya utbildningsanordnare utifrån det kalkylerade antalet prestationer som fastställs av undervisnings- och kulturministeriet. Kalkylen av antalet prestationer ska basera sig på alla utbildningsanordnarens genomsnittliga antal faktiska prestationer som har ställts i relation till utbildningsanordnarens faktiska studerandeår. Det kalkylerade antalet prestationer tillämpas tills det faktiska antalet prestationer kan tillämpas.

I 3 mom. föreskrivs hur den ersättning för mervärdesskatt som beviljas nya privata anordnare av yrkesutbildning beräknas. Enligt den föreslagna bestämmelsen bestäms den i 32 § 1 mom. avsedda ersättningen för mervärdesskatt för en ny privat utbildningsanordnare utifrån en kalkyl som undervisnings- och kulturministeriet fastställer med iakttagande av de bedömningsprinciper som anges i 32 § 1 mom.

45 a §. *Statsunderstöd för kompetensprogrammet för unga vuxna och för yrkesutbildning för invandrare.* Det föreslås att paragrafen upphävs eftersom den understöd som avses i paragrafen inte beviljas från och med 2018. Kompetensprogrammet för unga vuxna, som avses i 2 mom., upphör i slutet av 2017. Det anslag som avses i 3 mom. och som riktats till yrkesutbildning för invandrare beviljas åter i fortsättningen inom ramen för det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning.

46 §. *Statsunderstöd för ordnande av fristående examina som avläggs utan förberedande utbildning.* Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom understödet inte längre beviljas inom det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning.

48 §. *Beräkning av antalet studerande och elever.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring, eftersom finansieringen för grundläggande yrkesutbildning i fortsättningen inte bestäms på basis av antalet studerande vissa beräkningsdagar. I 1 mom. stryks bestämmelserna om beräkning av antalet studerande inom grundläggande yrkesutbildning.

I 4 mom. föreskrivs att en studerande eller en elev kan räknas som en sådan prestation som utgör grund för finansiering inom endast en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för lagen. Antalet studerande ska inte längre användas som prestationer inom finansieringen för yrkesutbildning. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att i fråga om yrkesutbildning nämns i bestämmelsen de studerandeår enligt 32 b § som bestäms utifrån den studerandes studierätt. I praktiken är bestämmelsen för yrkesutbildningens del begränsad till beviljandet av enbart basfinansiering, eftersom studerandeår används som prestationer för basfinansieringsandelen. Examensdelar och examina som en studerande avlagt beaktas som grund för finansiering oberoende av om den studerande beaktas som grund för finansiering inom någon annan utbildning som hör till lagens tillämpningsområde, eftersom det förvärvande av kunskaper som förutsätts för att avlägga examensdelar och examina är inte bundet till tiden. En studerande beaktas också som grund för genomslagsfinansiering oberoende av 4 mom.

Utifrån den gällande bestämmelsen i 4 mom. har det förblivit oklart inom vilken utbildning en studerande beaktas som finansieringsgrund, om han eller hon studerar samtidigt inom flera utbildningar. Det föreslås att en bestämmelse om detta fogas till 4 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen beaktas då en studerande, en elev eller studerandeår som finansieringsgrund i den utbildning som den studerande eller eleven först har börjat avlägga. Då den studerande har slutfört den utbildning som han eller hon påbörjade först kan han eller hon därefter beaktas som finansieringsgrund i den andra utbildningen, om han eller hon fortsätter att studera inom den utbildningen.

Det föreslås att bemyndigandet i 6 mom. preciseras så att genom förordning av statsrådets utfärdas närmare bestämmelser om beaktandet av en studerande, en elev eller studerandeår som finansieringsgrund i de situationer som avses i 4 mom.

49 §. *Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen.* I 1 mom. stryks bestämmelserna om fastställande av studerandeårsverken, läroavtal i anslutning till tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning och studerandearbetsdagar. 2 och 3 mom. upphävs helt och hållet, eftersom de innehåller bestämmelser om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning.

I det nya 2 mom. föreskrivs om fastställande av prestationer enligt det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen fastställer undervisnings- och kulturministeriet utifrån de uppgifter som utbildningsanordnarna har lämnat med stöd av 58 § antalet prestationer som används som grund för den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen för yrkesutbildningen för följande finansår samt beloppet av de ersättningar för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. I praktiken bestäms dessa belopp utifrån de faktiska uppgifterna för tidigare år, och i fastställandet ingår ingen prövningsrätt för undervisnings- och kulturministeriet i fråga om antalet prestationer. I paragrafen föreslås också att de studerandeår, examina, examensdelar och andra prestationer som inte har anmälts inom utsatt tid kan lämnas obeaktade som finansieringsgrund. Bestämmelser om tidsfristen ut-

färdas genom förordning av statsrådet med stöd av bemyndigandet i 58 § 1 mom. i finansieringslagen.

50 §. Beviljande och justering av finansiering. Enligt det gällande 1 mom. beviljar undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 § de statsandelar som avses i 6, 10 och 19—22 § samt sådan finansiering för driftskostnader som avses i 7 och 11 §. Av de nämnda bestämmelserna berörs yrkesutbildningen av 6 § om beviljande av statsandel till kommuner, 7 § om beviljande av finansiering till samkommuner och privata utbildningsanordnare samt 10 § om beviljande av statsandel till anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning.

I enlighet med de föreslagna ändringar innehåller 6 och 7 § i fortsättningen inte reglering som gäller finansiering av yrkesutbildning, utan i dem förskrivs endast om beviljande av finansiering för gymnasieutbildning. För yrkesutbildningens del sammanförs motsvarande bestämmelser i 10 §. I det nya 10 § 1 mom. förskrivs om beviljande av finansiering till anordnare av yrkesutbildning och i 2 mom. om beviljande av statsandel till kommuner som ordnar yrkesutbildning. Det föreslås också att 50 § 1 mom. ändras så att undervisnings- och kulturministeriet beviljar utan ansökan kommunen statsandel som avses i 10 § 2 mom. och en annan anordnare av yrkesutbildning sådan finansiering som avses i 10 § 1 mom. Dessutom föreslås att det fogas till 1 mom. att ministeriet beviljar privata utbildningsanordnare även den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. utan ansökan.

I det gällande 2 mom. förskrivs om justering av finansiering som beviljats i enlighet med 1 mom. Inom yrkesutbildningen beviljas finansieringen i fortsättningen direkt som slutgiltig och den justeras inte utifrån de faktiska prestationerna under finansåret. Alltså föreslås att bestämmelsen om justering av finansieringen för den grundläggande yrkesutbildningens del stryks i momentet. Dessutom ändras hänvisningen till 10 § så att den börjar motsvara paragrafens nya innehåll, dvs. i fortsättningen förskrivs att sådan finansiering som avses i 10 § i sin helhet undantas från justering. Utanför justeringen ställs också den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom.

51 §. Utbetalning av finansiering för driftskostnader. Det föreslås att i paragrafen beaktas utbildning som hänför sig till det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen betalar servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning ut den finansiering för driftskostnader som avses i 50 §, dvs. för yrkesutbildningens del basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Dessutom föreslås att servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar ut den höjning av basfinansieringen efter prövning som avses i 32 e § och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom.

I paragrafen föreslås också bestämmelser om betalningstidpunkten för strategifinansiering för yrkesutbildning och i 32 i § 2 mom. avsedd ersättning för mervärdesskatt. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska dessa finansieringsposter betalas till utbildningsanordnaren före utgången av finansåret.

57 §. Statsbidragsmyndighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om statsbidragsmyndigheten vid beviljande av statsunderstöd som avses i finansieringslagen. Enligt 2 mom. 2 punkten är Utbildningsstyrelsen statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller inledande och utveckling av verksamhet inom yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning och för försök som gäller sådan verksamhet, samt för behövliga specialuppgifter i samband med verksamheten. Enligt 3 punkten är Utbildningsstyrelsen statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller statsun-

derstöd som avses i 45 § 2 och 3 mom. samt 46 §. Enligt 3 mom. är undervisnings- och kulturministeriet är statsbidragsmyndighet i andra ärenden som avses i den aktuella lagen.

Avsikten är att inom ramen före det nya finansieringssystemet för yrkesutbildningen bevilja sådana understöd som avses i 44 § 1 mom. i finansieringslagen som strategifinansiering. Undervisnings- och kulturministeriet ska i allmänhet ha befogenhet att bevilja strategifinansiering. Strategifinansiering ska delvis kunna beviljas på samma grunder som enligt 2 mom. 2 punkten. För tydlighetens skull föreslås att 2 punkten, som gäller Utbildningsstyrelsens befogenheter, preciseras så att Utbildningsstyrelsen inte är statsbidragsmyndighet vid strategifinansiering, om inte undervisnings- och kulturministeriet bestämmer något annat. Ministeriet kan alltså bestämma att en viss del av strategifinansieringen fördelas utifrån Utbildningsstyrelsens beslut, dvs. delegera beviljandet av statsunderstöd som beviljas som strategifinansiering även till Utbildningsstyrelsen.

I 2 mom. 3 punkten stryks hänvisningen till 46 §, som upphävs. I bestämmelsen nämns också 45 § 2 och 3 mom., som gäller beviljande av statsunderstöd för verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och gymnasielagen, och de föreslås inte bli upphävda.

58 §. Tillställande och granskning av uppgifter. I 1 mom. föreskrivs om de uppgifter som ska lämnas till statsbidragsmyndigheten. Enligt den gällande bestämmelsen ska kommunen, samkommunen och en privat verksamhetsanordnare tillställa statsbidragsmyndigheten de uppgifter baserade på budgeten, ekonomiplanen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt de övriga uppgifter om kostnaderna och verksamhetens omfattning som behövs för fastställandet av finansiering enligt denna lag. Dessa uppgifter behövs också vid beviljandet av finansiering för yrkesutbildning. Det föreslås dock att till 1 mom. fogas att ovannämnda aktörer ska lämna uppgifter om även de övriga prestationer som används som grund för finansieringen. Detta tillägg är nödvändigt, eftersom som grund för beviljandet inom yrkesutbildning används även sådana uppgifter, till exempel uppgifter om studerande- och arbetslivsrespons, som bestämmelsens gällande ordalydelse inte entydigt täcker.

På samma sätt som enligt den gällande bestämmelsen kan närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas in utfärdas genom förordning av statsrådet.

59 §. Förhandlingsförfarande. I paragrafen föreskrivs om förhandlingsförfarandet mellan undervisnings- och kulturministeriet och Finlands Kommunförbund rf. I fortsättningen baserar sig finansieringen för yrkesutbildning inte på de faktiska kostnaderna och priser per enhet. I finansieringen för yrkesutbildning ingår emellertid även i fortsättningen kommunernas finansieringsandel, så det är nödvändigt att behålla det lagstadgade förhandlingsförfarandet även för yrkesutbildningens del.

Det föreslås att bestämmelsens ordalydelse ändras så att den börjar motsvara den nya finansieringsmodellen för yrkesutbildningen. Enligt förslaget till 1 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet förhandla med Finlands Kommunförbund rf om anslaget för yrkesutbildning. Enligt förslaget till 2 mom. ska ministeriet också förhandla med Finlands Kommunförbund rf om vilka uppgifter som ska anses vara behövliga när det gäller att bestämma finansieringen av yrkesutbildning.

1.3 Lagen om grundläggande utbildning

40 §. Hemlighållande och behandling av personuppgifter. I 4 mom. ändras hänvisningarna som gäller yrkesutbildning så att de börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yr-

kesutbildning, genom vilken upphävs den nu gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

1.4 Gymnasielagen

18 a §. *Rätt för andra än gymnasiestuderande att avlägga studentexamen.* I paragrafen föreskrivs om rätt för andra än gymnasiestuderande att avlägga studentexamen. Det föreslås att hänvisningarna som gäller tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen stryks i bestämmelsen, eftersom det inte längre föreskrivs om tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen i den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Yrkesinriktade grundexamina ska enligt förslaget till lag om yrkesutbildning på samma sätt som i nuläget omfatta 180 kompetenspoäng.

Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att andra än studerande som avlägger gymnasiet lärokurs får delta i studentexamen och studentexamensprov, om de har avlagt en yrkesinriktad grundexamen som avses i lagen om yrkesutbildning eller en motsvarande tidigare examen. I bestämmelsen stryks kravet på en yrkesexamen som omfattar minst två och ett halvt år. Till bestämmelsen fogas också ett omnämnande av motsvarande tidigare examen, så att även de som har avlagt en i den gällande 1 mom. 2 punkten avsedd yrkesexamen som omfattar minst två och ett halvt år fortfarande får delta i studentexamen och studentexamensprov.

I 2 mom. föreslås att kravet på studier som omfattar ett och ett halvt år ersätts med kunnande som motsvarar minst 90 kompetenspoäng.

1.5 Lagen om fritt bildningsarbete

3 §. *Övriga uppgifter samt samarbete.* Det föreslås att 2 mom. ändras så att hänvisningarna där till lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

1.6 Universitetslagen

37 §. *Behörighet för studier som leder till högskoleexamen och för specialiseringsutbildning.* Enligt 1 mom. 2 punkten i den gällande paragrafen kan till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen den antas som har avlagt yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare studier. Enligt 3 punkten kan som studerande den antas som har avlagt sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), eller motsvarande tidigare examen.

Det föreslås att de nämnda 2 och 3 punkterna slås samman och ändras så att de börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning, genom vilken upphävs den nu gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen föreskrivs det om alla yrkesexamina, dvs. yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina, i den föreslagna lagen om yrkesutbildning och i bestämmelser som utfärdas med stöd av den. Det ska inte längre föreskrivas om tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen i lagen om yrkesutbildning, så i behörighetsbestämmelsen stryks samtidigt kravet på att en yrkesinriktad grundexamen ska omfatta minst tre år. Yrkesinriktade grundexamina ska enligt förslaget till lag om yrkesutbildning på samma sätt som i nuläget omfatta 180 kompetenspoäng.

I lagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken utöver det som föreskrivs i 37 § 1 mom. kan till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen den antas som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen. Som studerande kan således fortfarande den antas som är behörig för studier som leder till högskoleexamen efter att ha avlagt i den gällande 37 § 1 mom. 2 punkten avsedd yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare studier eller i 3 punkten avsedd sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller motsvarande tidigare examen.

Den föreslagna 37 § 1 mom. 3 punkten motsvarar den gällande 4 punkten.

37 a §. Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande. I 2 mom. föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna i den gällande bestämmelsen till 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) och 11 § 9 punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) ändras i överensstämmelse med den föreslagna lagen om yrkesutbildning. De nuvarande lagarna om grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås bli upphävda. I fortsättningen föreskrivs det om indragning av studierätten i 81 § i lagen om yrkesutbildning. I bestämmelsen rättas samtidigt hänvisningen till yrkeshögskolelagen så att den börjar stämma överens med den gällande yrkeshögskolelagen.

1.7 Yrkeshögskolelagen

25 §. Behörighet för yrkeshögskolestudier. Enligt 1 mom. 2 punkten i den gällande paragrafen kan till studier som leder till yrkeshögskoleexamen antas den som har avlagt eller fullgjort yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare studier. Enligt 3 punkten kan som studerande antas den som har avlagt sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998).

Det föreslås att de nämnda 2 och 3 punkterna slås samman och ändras så att de börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning, genom vilken upphävs den nu gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen föreskrivs det om alla yrkesexamina, dvs. yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina, i den föreslagna lagen om yrkesutbildning och i bestämmelser som utfärdas med stöd av den. Det ska inte längre föreskrivas om tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen i lagen om yrkesutbildning, så i behörighetsbestämmelsen stryks samtidigt kravet på att en yrkesinriktad grundexamen ska omfatta minst tre år. Yrkesinriktade grundexamina ska enligt förslaget till lag om yrkesutbildning på samma sätt som i nuläget omfatta 180 kompetenspoäng.

I lagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken utöver vad som föreskrivs i 25 § 1 mom. kan till studier som leder till yrkeshögskoleexamen antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Som studerande kan således fortfarande antas den som är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen efter att ha avlagt i den gällande 25 § 1 mom. 2 punkten avsedd yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare studier eller i 3 punkten avsedd sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Den föreslagna 25 § 1 mom. 3 punkten motsvarar den gällande 4 punkten.

26 §. Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande. I 2 mom. föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna i den gällande bestämmelsen till 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) och 11 § 9 punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) ändras i överensstämmelse med den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Bestämmelser om indragning av studierätten föreslås i fortsättningen ingå i 81 § i lagen om yrkesutbildning.

1.8 Lagen om Sameområdets utbildningscentral

1 §. Läroanstaltens syfte. I 1 mom. ändras ministeriets namn till undervisnings- och kulturministeriet.

2 §. Läroanstaltens hemort samt undervisnings- och examensspråk. Det föreslås att rubriken för paragrafen och 2 mom. ändras i överensstämmelse med den nya lagen om yrkesutbildning så att man i stället för undervisningsspråk använder undervisnings- och examensspråk. Med undervisningsspråk avses det språk på vilket undervisningen ges. Med examensspråk avses åter det språk på vilket en studerande kan avlägga examen. Undervisnings- och examensspråk i Sameområdets utbildningscentral är på samma sätt som i nuläget finska och samiska i enlighet med vad som föreskrivs i paragrafen.

3 §. Yrkesutbildning. Hänvisningen i paragrafen ändras till en hänvisning till den nya lagen om yrkesutbildning.

7 §. Rättigheter och skyldigheter för dem som studerar samiska och samisk kultur. Det föreslås att de hänvisningar som använts i paragrafen ändras till hänvisningar till motsvarande bestämmelser i den nya lagen om yrkesutbildning. Enligt det gällande 1 mom. ska 27 § 1—3 mom. i lagen om yrkesutbildning tillämpas på antagning av studerande som studerar samiska och samisk kultur. En bestämmelse som motsvarar 27 § 1 mom. i den nämnda lagen ingår i 38 § 1 mom. i den nya lagen om yrkesutbildning. Jämfört med det gällande 27 § 1 mom. föreskrivs i 38 § 1 mom. i den nya lagen dock inte slutförande av den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtande av motsvarande tidigare lärokurs som förutsättning för att bli antagen som studerande, utan som studerande kan en sökande antas som utbildningsanordnaren anser ha tillräckliga förutsättningar att förvärva det kunnande eller avlägga den examen som eftersträvas. Dock har även enligt den gällande bestämmelsen som studerande kunnat antas någon annan som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara studierna, även om denna person inte har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs, så att den grundläggande utbildningens lärokurs stryks som förutsättning för att bli antagen som studerande förändrar i praktiken inte nuläget på något avsevärt sätt. 27 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning har upphävts genom lag 951/2011, så till denna del har den bestämmelse som det hänvisats inte varit i kraft. En bestämmelse som motsvarar 27 § 3 mom. ingår i 39 § i den nya lagen.

Bestämmelser om en studerandes rätt till en trygg studiemiljö ingår i 80 § i den nya lagen om yrkesutbildning, så hänvisningen i 2 mom. till en trygg studiemiljö ändras i överensstämmelse med detta. Enligt det gällande 2 mom. är den plan samt de ordningsregler eller andra ordningsbestämmelser som avses i 28 § 2—4 mom. i lagen om yrkesutbildning gemensamma för de studerande som avses i 3 och 4 § i lagen om Sameområdets utbildningscentral. I 3 § avses studerande inom utbildning enligt lagen om yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och i 4 § åter studerande som studerar samiska och samisk kultur. I fråga om dem som studerar inom utbildning enligt lagarna om yrkesutbildning blir bestämmelserna om

rätt till en trygg studiemiljö i den nya lagen om yrkesutbildning direkt tillämpliga med stöd av 3 §, så i praktiken gäller 7 § 2 mom. studerande som studerar samiska och samisk kultur.

7 § 2 mom. i lagen om Sameområdets utbildningscentral har inte ändrats efter det att lagen trädde i kraft, så i hänvisningarna har inte beaktats de ändringar som företagits i 28 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Genom lag 1269/2013 har till 28 § fogats ett nytt 2 mom., där det föreskrivs om förbud mot att till läroanstalten medföra farliga föremål och ämnen, och de tidigare 2—4 mom. har blivit 3—5 mom. Samtidigt har till 3 mom. fogats en bestämmelse om skyldighet för utbildningsanordnaren att utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder. Genom lag 1500/2016 har åter upphävts bestämmelsen i 3 mom. om skyldighet för utbildningsanordnaren att utarbeta en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasserier, eftersom det föreskrivs om skyldighet att utarbeta en motsvarande plan i 13 § i lagen om elev- och studerandevård.

Hänvisningen i det gällande 7 § 2 mom. till den plan och de ordningsregler eller andra ordningsbestämmelser som avses i 28 § 2—4 mom. i lagen om yrkesutbildning avsåg när lagen om Sameområdets utbildningscentral trädde i kraft en hänvisning till planen för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasserier samt den ordningsstadga och de ordningsbestämmelser som avses i 3 och 4 mom. Från och med ingången av 2017 föreskrivs det inte om planen för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasserier i lagen om grundläggande yrkesutbildning, så för den planens del är den bestämmelse som det hänvisas till inte längre i kraft. Någon motsvarande skyldighet att utarbeta en plan föreslås inte i den nya lagen om yrkesutbildning. Eftersom det bestäms om planen i fråga i lagen om elev- och studerandevård, tillämpas planen endast på de studerande som omfattas av den lagens tillämpningsområde. Sålunda tillämpas inte planen på dem som studerar samiska och samisk kultur.

Bestämmelser om ordningsstadga och ordningsbestämmelser som motsvarar den gällande 28 § i lagen om yrkesutbildning ingår i 80 § 4 och 5 mom. i den nya lagen om yrkesutbildning, så det föreslås att det i fortsättningen hänvisas till dessa moment i 7 § 2 mom. i lagen om Sameområdets utbildningscentral.

8 §. *Studiesociala förmåner för dem som studerar samiska och samisk kultur.* Enligt det gällande 1 mom. i paragrafen beviljas de studerande som nämns i bestämmelsen studiesociala förmåner i enlighet med 37 § i lagen om yrkesutbildning. I det gällande 37 § 2 mom. föreskrivs om studerandes rätt till en avgiftsfri måltid. Enligt det gällande 37 § 3 mom. är det avgiftsfritt för studeranden att bo i studiebostäder som utbildningsanordnaren anvisar.

De hänvisningar till studiesociala förmåner som använts i paragrafen ändras till hänvisningar till motsvarande bestämmelser i den nya lagen om yrkesutbildning. Bestämmelser om studerandes rätt till avgiftsfria måltider ingår i 100 § i den nya lagen om yrkesutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen har en studerande rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. Jämfört med det gällande 37 § 2 mom. nämns inte läroplanen i den nya bestämmelsen, eftersom det inte längre föreskrivs om utbildningsanordnarens läroplan i lagen om yrkesutbildning. I 8 § 1 mom. i lagen om Sameområdets utbildningscentral föreslås i fråga om rätten till avgiftsfri måltid en hänvisning till 100 § i lagen om yrkesutbildning. Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet kan anses avse utbildningsanordnarens läroplan eller en motsvarande plan.

En bestämmelse om avgiftsfritt boende på utbildningsanordnarens internatboende ingår i 103 § 2 mom. i den nya lagen om yrkesutbildning. Dessutom ändras ministeriets namn till undervisnings- och kulturministeriet.

11 §. Studerandekår. Det föreslås att termen elevkår, som använts i paragrafen, ändras så att den börjar stämma överens med termen studerandekår, som används i lagen om yrkesutbildning. Enligt den gällande bestämmelsen kan till elevkåren höra studerande inom den grundläggande yrkesutbildning som avses i 3 § höra samt studerande inom den yrkesinriktade tilläggsutbildning som avses i 3 § och studerande som avses i 4 §, om de studerar vid utbildningscentralen åtminstone en termin. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning avses med grundläggande yrkesutbildning utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen. Med yrkesinriktad tilläggsutbildning avses åter i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avsedd utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examen.

Det föreslås att bestämmelsens ordalydelse ändras så att till studerandekåren kan höra studerande för grundexamen inom den yrkesutbildning som avses i 3 § samt andra studerande inom den yrkesutbildning som avses i 3 § och studerande som avses i 4 §, om de studerar vid utbildningscentralen åtminstone en termin. I bestämmelsen stryks omnämnandet av att elevkåren för de studerandes talan, eftersom bestämmelsen om talan i lagen om yrkesutbildning har upphävts genom lag 1269/2013.

12 §. Instruktion. Elevkår, som nämns i paragrafen, ändras till studerandekår i överensstämmelse med den ändring som föreslås i 11 §.

15 §. Tystnadsplikt. Enligt den gällande 15 § finns bestämmelser om utbildningscentralens organs och personals tystnadsplikt i 42 § i lagen om yrkesutbildning. Bestämmelserna om offentlighet och tystnadsplikt i lagen om yrkesutbildning har ändrats efter det, men ändringarna har inte beaktats i lagen om Sameområdets utbildningscentral. 42 § i lagen om yrkesutbildning har ändrats genom lag 951/2011. Före ändringen föreskrevs i 42 § 1 mom. om tystnadsplikt för ledamöterna i utbildningsanordnarens organ, personal och personer som deltar i undervisningspraktik samt i 2 mom. om rätt för ovannämnda personer samt de personer som svarar för skolhälsovården och den övriga elevvården att ge varandra sekretessbelagda uppgifter. Genom lagändring 951/2011 ändrades bestämmelserna om tystnadsplikt i lagen om yrkesutbildning så att regleringen i 42 § överfördes till 43 § och i den ändrade 42 § föreskrivs om hantering av känslig information.

I detaljmotiveringen till regeringens proposition (RP 164/2010 rd), som gällde lagändring 951/2011, konstaterades att 43 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning ersätter bestämmelsen om tystnadsplikt i 42 § i den gällande lagen. 43 § 1 mom. innehåller en hänvisning till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt motiveringen till ovannämnda proposition innehöll förslaget till 43 § 4 mom. åter en bestämmelse motsvarande det tidigare 42 § 2 mom., dock så att bestämmelsen utvidgades från att gälla uppgifter som behövs för anordnande av utbildning till även uppgifter som är nödvändiga för säkerställande av tryggheten. Ordalydelsen i förslaget till 43 § 4 mom. preciserades dessutom under riksdagsbehandlingen utifrån grundlagsutskottets utlåtande. 43 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har också ändrats så att genom lag 276/2015 har ett nytt 5 mom. tillfogats, där det föreskrivs om rätt att trots sekretessbestämmelsen lämna ut information till polisen för bedömning av ett hot mot liv eller hälsa och för förhindrande av en hotande gärning.

Det föreslås att 15 § i lagen om Sameområdets utbildningscentral ändras så att där hänvisas till de bestämmelser i den nya lagen om yrkesutbildning som motsvarar 43 § 1 och 4 mom. i den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning, dvs. 108 § 1 och 3 mom., eftersom enligt motiveringen till regeringens proposition som gällde lagändring 951/2011 har dessa bestämmelser ersatt bestämmelserna i den tidigare gällande 42 §. Enligt förslaget till 108 § 1 mom. tillämpas offentlighetslagen på den verksamhet som avses i lagen. I förslaget till 108 § 3 mom. föreskrivs åter om rätt för den som har information att trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter i vissa situationer som anges i bestämmelsen. Dessutom föreslås att 15 § ändras så att bestämmelsen om rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning i 109 § 5 mom. i den nya lagen om yrkesutbildning ska tillämpas, eftersom en motsvarande bestämmelse har fogats till alla lagar om utbildning.

Enligt 3 § i lagen om Sameområdets utbildningscentral ska den nya lagen om yrkesutbildning tillämpas på yrkesutbildning som ordnas vid utbildningscentralen. Det föreslås att ordalydelsen i 15 § preciseras till denna del, så att det står klart att bestämmelserna om behandling och utlämnande av uppgifter i lagen om yrkesutbildning tillämpas inom yrkesutbildningen direkt med stöd av 3 §, och bestämmelsen i 15 § utgör inget undantag vad gäller tillämpningen av dessa bestämmelser.

1.9 Lagen om studiestöd

4 §. Studier som berättigar till studiestöd. I 4 § i lagen om studiestöd föreskrivs om studier som berättigar till studiestöd. Det föreslås att 3 mom. ändras så att enligt 1 punkten beviljas studiestöd studerande som genomför utbildning enligt lagen om yrkesutbildning i lagförslag 1. Enligt 4 § 3 mom. 1 och 2 punkten i den gällande lagen om studiestöd beviljas studiestöd studerande som genomför yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning eller utbildning som förbereder för fristående examina eller annan yrkesinriktad tilläggsutbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Lagarna om yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning, som det hänvisas till i gällande 4 § 3 mom. 1 och 2 punkten, föreslås bli upphävida genom lagen om yrkesutbildning. Dessutom ändras 3 mom. så att 3—5 punkten i den gällande bestämmelsen blir 2—4 punkt.

6 §. Begränsningar i fråga om studiestödet. I 6 § i lagen om studiestöd föreskrivs om begränsningar i fråga om studiestödet. Det föreslås att hänvisningen i 1 mom. 3 punkten till läroavtalsutbildning som ordnats i enlighet med lagen om grundläggande yrkesutbildning ändras till en hänvisning till läroavtalsutbildning som ordnats i enlighet med lagen om yrkesutbildning. Dessutom föreslås att till 3 punkten fogas ett omnämnande av arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning. Enligt den gällande 5 punkten beviljas studiestöd inte den som deltar i arbetskraftsutbildning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som syftar till examen och en del av den övriga arbetskraftsutbildningen överförs till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde i början av 2018 och i fortsättningen ska det föreskrivas i lagen om yrkesutbildning om denna arbetskraftsutbildning.

7 §. Tidsbegränsningar. I 7 § 9 mom. i lagen om studiestöd föreskrivs om den tid som berättigar till studiestöd efter att den regelrätta studietiden i andra läroanstalter än högskolor gått ut. Enligt den gällande bestämmelsen kan i fråga om andra läroanstalter studiestöd beviljas för högst 12 månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med den regelrätta studietiden avses tiden för slutförande av studierna utan förlängning enligt 31 § i lagen om grundläggande yr-

kesutbildning eller 24 § 1 mom. i gymnasielagen eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

I fråga om andra läroanstalter än vid högskolestudier ska stöd fortfarande beviljas i enlighet med huvudregeln i 1 mom. för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Enligt förslaget till 9 mom. ska efter den regelrätta studietiden studiestöd kunna beviljas för högst 12 månader på samma sätt som enligt den gällande bestämmelsen. Med den regelrätta studietiden avses inom utbildning för grundläggande yrkesexamen högst fyra år och i fråga om andra studier den föreskrivna tiden för genomförande av studierna utan förlängning eller tiden för genomförande av studierna enligt läroplanen eller undervisningsprogrammet, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Den regelrätta studietiden som tid som berättigar till studiestöd inom utbildning för yrkesinriktad grundexamen motsvarar tiden utan förlängning, dvs. fyra år, för avläggande av en yrkesinriktad grundexamen som omfattar 180 kompetenspoäng enligt 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, som det hänvisas till i det gällande 7 § 9 mom. i lagen om studiestöd. I bestämmelsen kan det inte längre hänvisas till tiden för avläggande av examen enligt lagen om yrkesutbildning, eftersom det i fortsättningen inte ska föreskrivas om någon tid för avläggande av yrkesinriktad grundexamen i lagen om yrkesutbildning. Däremot ska det i fortsättningen föreskrivas om tiden för genomförande av en utbildning som handleder för yrkesutbildning samt för arbete och ett självständigt liv i 11 § i lagen om yrkesutbildning. Enligt den paragrafen ska utbildning som handleder för yrkesutbildning genomföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller av någon annan särskild orsak beviljas förlängning. Tiden för genomförandet av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bestäms utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för genomförandet av utbildningen. Utbildningstiden kan dock vara högst tre år.

I lagen om yrkesutbildning föreskrivs det inte heller inom någon tid för avläggande av yrkesexamen eller specialyrkesexamen, liksom inte heller nu är fallet. I fråga dessa examina samt annan än examensinriktad yrkesutbildning bestäms den i lagen om studiestöd avsedda regelrätta studietiden i enlighet med undervisningsprogrammet.

Jämfört med den gällande bestämmelsen ska 9 mom. inte längre hänvisa till 24 i gymnasielagen, där det föreskrivs om studietiden inom gymnasieutbildning. Avsikten är dock inte att ändra på nuläget i detta avseende, för enligt bestämmelsen avses med den regelrätta studietiden den föreskrivna tiden för genomförande av studierna utan förlängning. Enligt 24 § 1 mom. i gymnasielagen ska gymnasiets lärokurs slutföras på högst fyra år, om inte studeranden av grundad anledning beviljas förlängning. Den regelrätta tiden för genomförande av gymnasieutbildning som berättigar till stöd ska alltså på samma sätt som i nuläget vara fyra år, i enlighet med vad som föreskrivs i gymnasielagen.

1.10 Lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

2 §. Utbildning som berättigar till stöd för skolresor. I paragrafen föreskrivs om studier som berättigar till stöd för skolresor. Enligt 1 mom. 2 och 3 punkten berättigar till stöd för skolresor studier inom utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen samt handledande utbildning och studier inom självutbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att där hänvisas till den föreslagna lagen om yrkesutbildning och paragrafer i den. Samtidigt ändras termi-

nologin så att den börjar stämma överens med lagen om yrkesutbildning. Det föreslås inga ändringar i bestämmelsens innehåll.

1.11 Lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata

1 §. Tillämpningsområde. I 1 mom. föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna till lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i den gällande bestämmelsen ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

1.12 Lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

1 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att 1 mom. ändras så att hänvisningarna där till lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ändras i överensstämmelse med den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

1.13 Lagen om allmänna språkexamina

4 §. Anordnande av examina. I 1 mom. föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna där till lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

1.14 Lagen om registret över rättstolkar

5 §. Föresättningar för registrering. I 1 mom. 2 punkten i den gällande paragrafen föreskrivs om den behörighet som krävs av yrkesskickliga tolkar som antecknas i registret. Enligt 2 a-punkten antecknas i registret en tolk som har avlagt specialyrkesexamen för rättstolk enligt den examensstruktur som anges i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Det föreslås att hänvisningen till lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i bestämmelsen ändras så att den börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning, genom vilken upphävs den nu gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Dessutom ersätts benämningen specialyrkesexamen för rättstolk med benämningen specialyrkesexamen i rättstolkning enligt den nya examensstrukturen. Innehållet i specialyrkesexamen i rättstolkning motsvarar specialyrkesexamen för rättstolk. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan i registret också antecknas en tolk som har avlagt en tidigare examen som motsvarar specialyrkesexamen i rättstolkning.

1.15 Lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering

2 §. Uppgifter. I 2 b-punkten föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna till 13 § i lagen om yrkesutbildning och 13 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i den gällande bestämmelsen ändras i överensstämmelse med den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Bestämmelser om examensgrunder föreslås i fortsättningen ingå i 15 § i lagen om yrkesutbildning.

1.16 Lagen om rättsskyddsnämnden för studerande

1 §. Uppgifter och behörighet. I 1 mom. föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna till lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i den gällande bestämmelsen ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Dessutom rättas hänvisningen till yrkeshögskolelagen i bestämmelsen.

1.17 Lagen om statsandel för kommunal basservice

49 §. Utbetalning av statsandelar och hemkommunsersättningar. I 2 mom. 5 punkten föreskrivs om de statsandelar och finansieringar enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som undervisnings- och kulturministeriet ska ge in uppgifter om till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning för utbetalning av statsandelar och annan finansiering. Det föreslås att 51 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras så att Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning ska betala kalkylerad basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering, höjning av basfinansieringen efter prövning samt förhöjning för mervärdesskatt enligt det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning. I 2 mom. 5 punkten föreslås ändringar som stämmer överens med detta.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ger undervisnings- och kulturministeriet in uppgifter om i 6, 7, 10, 11, 19—22, 29 och 32 e § samt 32 i § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avsedda statsandelar och finansieringar. I 10 § i den lagen föreskrivs om kalkylerad basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering som beviljas utbildningsanordnare samt om beviljande av statsandel till en kommun som är utbildningsanordnare. I 32 e § föreskrivs om beviljande av höjning av basfinansieringen efter prövning och i 32 i § om ersättning för mervärdesskatt som beviljas på basis av betalda mervärdesskatter.

1.18 Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

1 kap. Allmänna bestämmelser

3 §. Definitioner. Det föreslås att hänvisningarna i 1 mom. 9 punkten till lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ersätts med en hänvisning till den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Dessutom föreslås att begreppet ”oppisopimusoppilas” i den finska texten ändras till ”oppisopimusopiskelija”, vilket motsvarar begreppet i den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Detta föranleder inget behov av att ändra det svenska begreppet ”läroavtalsstuderande”.

5 kap. Arbetskraftsutbildning

I och med reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet överförs en del av den arbetskraftsutbildning som arbets- och näringsministeriet ansvarar för så att den börjar administreras och finansieras av undervisnings- och kulturministeriet. Utbildning på andra stadiet som leder till en yrkesexamen eller en examensdel, utbildning som leder till examen på högskolenivå, grundläggande utbildning för vuxna och komplettering av gymnasiestudier samt läs- och skrivundervisning för invandrare börjar omfattas av statsandelsfinansieringen för undervisnings- och kulturverksamhet.

1 §. Arbetskraftsutbildning. I paragrafen föreskrivs om arbetskraftsutbildningens mål på ett sätt som motsvarar det nuvarande 1 mom. Bestämmelser om utbildning som erbjuds i form av arbetskraftsutbildning föreslås ingå i 2 § i stället för i det nuvarande 2 mom.

2 §. Ordnande av arbetskraftsutbildning. Den gällande 2 § om studier som leder till högskoleexamen och som anskaffas i form av arbetskraftsutbildning upphävs som onödig, eftersom högskolestudier inte längre ordnas som arbetskraftsutbildning. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras till ordnande av arbetskraftsutbildning och att i 1 mom. definieras vilken utbild-

ning som arbets- och näringsförvaltningen i fortsättningen kan ordna som arbetskraftsutbildning.

Närings- trafik- och miljöcentralerna eller arbets- och näringsbyråerna kan som arbetskraftsutbildning anskaffa yrkesinriktad utbildning som inte leder till en examen eller en examensdel samt utbildning i företagsamhet och integrationsutbildning för invandrare, som det föreskrivs om i 20 § i lagen om främjande av integration. Läs- och skrivundervisning som ingår i integrationsutbildningen ska dock inte ordnas som arbetskraftsutbildning, eftersom ansvaret för att ordna läs- och skrivundervisning överförs på undervisnings- och kulturministeriet. Som yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som finansieras inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde genomförs på ett mångsidigt sätt varierande former av vidareutbildning och fortbildning, examensinriktad fortbildning samt skräddarsydda utbildningsprogram som motsvarar behoven av kunskaper hos arbetssökande samt företag och andra arbetsgivare. Utbildningsprogrammen kan anskaffas gemensamt, så att arbetsgivarna och närings-, trafik- och miljöcentralerna finansierar dem gemensamt, i synnerhet när det är fråga om till exempel rekrytering av ny arbetskraft eller förändringar i arbetslivet. Målen för utbildningsprogrammet fokuseras på såväl företags och sammanslutningars behov, utveckling och tillväxt samt innehåll som stöder internationalisering som främjande av individers personliga kunskaper och yrkesfärdighet samt sysselsättning och företagsamhet. Målet är också att stöda uppkomsten av ny företagsamhet och nya företagsetableringar i Finland.

Som arbetskraftsutbildning ordnas förutom utbildning som arbets- och näringsförvaltningen anskaffar även utbildning enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning på det sätt som föreskrivs i den lagen. Enligt det lagförslag som avses ovan kan som arbetskraftsutbildning ordnas utbildning som leder till en examen på andra stadiet eller en examensdel och utbildning som handleder för sådana. Som arbetskraftsutbildning enligt den föreslagna lagen kan dessutom ordnas delvis även övrig yrkesinriktad utbildning, till exempel utbildning av tillståndstyp samt vidareutbildning och fortbildning. I 2 mom. konstateras att bestämmelser om övrig arbetskraftsutbildning finns i den föreslagna lagen om yrkesutbildning och att bestämmelserna i 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice tillämpas på den arbetskraftsutbildning som avses ovan endast i den mån det föreskrivs så i den föreslagna lagen om yrkesutbildning. I övrigt gäller bestämmelserna om arbetskraftsutbildning i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice även arbetskraftsutbildning som ordnas med stöd av den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Exempelvis bestämmelserna om kostnadsersättning i 9 kap. gäller arbetskraftsutbildning oberoende av om det är fråga om arbetskraftsutbildning som arbets- och näringsförvaltningen anskaffar eller arbetskraftsutbildning som ordnas enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

Grundläggande utbildning för vuxna och studier som leder till högskoleexamen ordnas i fortsättningen inte alls som arbetskraftsutbildning. Sådana studier för en arbetssökande kan stödjas med arbetslöshetsförmån när villkoren i 6 kap. eller 22—24 § i lagen om främjande av integration är uppfyllda.

3 §. Antagning av studerande. Innehållet i 1 mom. motsvarar det gällande 1 mom. I det gällande 2 mom. föreskrivs om de bestämmelser i lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolelagen och universitetslagen som ska tillämpas på antagningen av studerande inom arbetskraftsutbildning när studerande antas till utbildning enligt dessa lagar. De tillämpliga bestämmelserna gäller grunderna för antagning av studerande, behörighet för studier, tillgänglighet och förutsättningarna för antagning som studerande samt information om antagningen eller urvalet av studerande. De ovannämnda bestämmelserna gäller

examensinriktad utbildning. Eftersom arbets- och näringsförvaltningen inte ordnar examensinriktad utbildning i fortsättningen, stryks det nuvarande 2 mom. som onödigt.

En bestämmelse som i huvudsak motsvarar det nuvarande 3 mom. föreslås bli 2 mom. I bestämmelsen stryks den andra meningen om antagningen av studerande till högskolestudier, eftersom högskolestudier inte längre ordnas som arbetskraftsutbildning. Det gällande 4 mom. blir 3 mom. med oförändrat innehåll.

4 §. Studerandes rättigheter och skyldigheter. Paragrafens 1 och 2 mom. om studerandes rättigheter och skyldigheter inom arbetskraftsutbildning motsvarar i huvudsak de gällande 1 och 2 mom. Det föreslås att den andra meningen om tillräckliga framsteg i högskolestudier i 2 mom. stryks, eftersom högskolestudier inte längre ordnas som arbetskraftsutbildning.

I det gällande 3 mom. föreskrivs om de bestämmelser i lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolelagen och universitetslagen som ska tillämpas på studerandes rättigheter och skyldigheter och som blir tillämpliga när utbildning enligt dessa lagar anskaffas som arbetskraftsutbildning. De tillämpliga bestämmelserna gäller inskrivning, erkännande av kunskaper, tillgodoräknande av studier, bedömning av studieprestationer, rättelse av bedömning och rättelseförfarande, studerandes rätt till en trygg studiemiljö, indragning av studierätt, information om indragning av studierätten och återställande av studierätten, disciplin och verkningarna av ett anhängigt åtal på ett disciplinärt förfarande, förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten och i disciplinärenden, avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller som äventyrar säkerheten, narkotikatest, tystnadsplikt för studerande och sökande av ändring i en utbildningsproducents beslut. Eftersom utbildning enligt dessa lagar inte anskaffas och ordnas av arbets- och näringsförvaltningen stryks 3 mom. som onödigt.

I det gällande 4 mom. sägs att om utbildning som inte omfattas av de lagar som anges i 3 mom. anskaffas som arbetskraftsutbildning, tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning på utbildningen. Eftersom lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning upphävs, tillämpas inom arbetskraftsutbildning som arbets- och näringsförvaltningen anskaffar bestämmelserna i den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Det föreskrivs om saken i 3 mom. På samma sätt som i nuläget blir de föreslagna bestämmelserna om rätt till en trygg studiemiljö, narkotikatest, disciplin, avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten, verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsbeslut på ett disciplinärt förfarande, förfarandet i disciplinärenden, tystnadsplikt för studerande samt sökande av ändring i utbildningsanordnarens beslut tillämpliga.

6 §. Inläring i arbetet i anslutning till utbildningen. I den gällande 6 § föreskrivs om inläring i arbetet och praktik i anslutning till arbetskraftsutbildning. I paragrafens rubrik och bestämmelser stryks hänvisningarna till praktik i anslutning till ovannämnda studier, eftersom studier som leder till högskoleexamen inte längre ordnas som arbetskraftsutbildning. I övrigt motsvarar 1 och 2 mom. de gällande 1 och 2 mom. Enligt det gällande 3 mom. ansvarar den som anordnar en period med inläring i arbetet för den studerandes skydd i arbetet under den perioden så som föreskrivs i 19 § i lagen om yrkesutbildning och 10 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt de bestämmelserna svarar enligt vad som bestäms och föreskrivs i fråga om arbetstagare arbetsgivaren för studerandens skydd i arbetet vid utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter även då studeranden inte står i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller i därmed jämförbart offentligrättsligt anställningsförhållande till arbetsgivaren. Hänvisningen till lagarna om yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning ändras till en hänvisning till arbetarskyddslagen. Enligt 4 § 1 mom. i

arbetarskyddslagen tillämpas lagen också på elevers och studerandes arbete i samband med utbildningen. Innehållet i 3 mom. motsvarar i sak det gällande 3 mom.

6 kap. Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

3 §. Förutsättningar för studierna. Det föreslås att hänvisningar i 1 mom. 1 punkten till lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ersätts med en hänvisning till den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

13 kap. Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

3 §. De olika registrens informationsinnehåll. Det föreslås att till 3 mom. fogas en ny 7 punkt. I registret över serviceproducenter kan också uppgifter om arbetskraftsutbildning enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Enligt 37 § 4 mom. och 98 § i det lagförslaget tillämpas på arbetskraftsutbildning som avses i den lagen det som föreskrivs i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och med stöd av den i fråga om ansökan till arbetskraftsutbildning och antagning som studerande 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice i fråga om studierättens upphörande. Eftersom arbets- och näringsbyrån beslutar om antagningen av studerande till utbildningen och om studierättens upphörande är det nödvändigt att föra in uppgifter om utbildningen i registret över serviceproducenter i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem på samma sätt som uppgifter om arbetskraftsutbildning som arbetsförvaltningen anskaffar. I registret över serviceproducenten kan införas uppgifter om utbildningen och utbildningsanordnaren samt uppgifter om ansökan, urval och uppföljning i anslutning till utbildningen.

14 kap. Ändringssökande

3 §. Vissa beslut angående ändringssökande. 1. mom. i paragrafen upphävs. I bestämmelserna gällande antagning av studerande i kapitel 5 § 3 i denna lag stryks de hänvisningar om tillämpning av utbildningslagarna i samband antagning av studerande, eftersom utbildning enligt de i frågavarande lagarna inte längre ska skaffas av arbets- och näringsförvaltningen.

1.19 Lagen om främjande av integration

24 §. Förutsättningar för frivilliga studier. Hänvisningar i 1 mom. 3 punkten till lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ersätts med en hänvisning till den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

Ikraftträdande. Med stöd av en övergångsbestämmelse om invandrares frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kan stödet för studierna fortgå efter lagens ikraftträdande, om stödet för studier enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning eller yrkesinriktad vuxenutbildning trots att dessa lagar upphävs pågår den 1 januari 2018 och studierna har börjat stödjas senast den 31 december 2017.

1.20 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

5 §. Definitioner. I 1 mom. 3 punkten definieras vad som avses med anställningsförhållande i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås att punkten ändras så att där stryks omnämmandet av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, som upphävs. Arbete som utförs på grundval av läroavtalsutbildning enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning ska på

samma sätt som i nuläget betraktas som en anställning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om det inte utförs i egenskap av företagare enligt 6 §.

I 1 mom. 15 punkten definieras vad som avses med sysselsättningsfrämjande service i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Definitionen är av betydelse bland annat med tanke på att det är obligatoriskt att delta i servicen samt erhållandet av arbetslöshetsförmånens förhöjningsdelar under tiden för servicen.

Arbetskraftsutbildning som avses i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice ska fortfarande vara sysselsättningsfrämjande service. Som sysselsättningsfrämjande service ska dessutom i fortsättningen beaktas Arbetskraftsutbildning som avses i den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

Ikraftträdande. Den föreslagna 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten ska gälla till utgången av 2018. Avsikten är att ändra bestämmelsen från och med ingången av 2019 i samband med att lagstiftningen om tillväxttjänster träder i kraft. Den temporära giltigheten förenklar samordningen av ändringar som gäller samma bestämmelse i olika propositioner.

1.21 Hälso- och sjukvårdslagen

17 §. Studerandehälsovård. Enligt det gällande 1 mom. hör till studerandehälsovården också hälso- och sjukvården under den tid studerande deltar i inläring i arbetet och arbetspraktik. Enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning ska målinriktad utbildning som utbildningsanordnaren planerat och ansvarar för och som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och inte i utbildningsanordnarens inlärmingsmiljö ordnas som utbildning som grundar sig på ett läroavtal eller ett utbildningsavtal. Utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal ersätter inläring i arbetet enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning. På en arbetsplats kan dessutom genomföras även annan sådan inläring och andra sådana studier i anslutning till uppnående av kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som planerats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att omnämmandet av inläring i arbetet ersätts med annan utbildning som ordnas på arbetsplatsen än sådan som baseras på ett läroavtal. Formuleringen omfattar således även i fortsättning utbildning som ordnas på en arbetsplats med undantag av läroavtalsutbildning. Bestämmelsens omfattning motsvarar nuläget, eftersom den nuvarande inläringen i arbetet innefattar alla andra studier som äger rum på en arbetsplats än läroavtalsutbildning. Studerandehälsovården ska inte heller i fortsättningen omfatta hälso- och sjukvård under tiden för läroavtalsutbildning.

Det föreslås att 4 mom. ändras så att hänvisningarna i den gällande bestämmelsen till lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och lagen om yrkesutbildning ändras i överensstämmelse med den föreslagna lagen om yrkesutbildning, genom vilken upphävs den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen föreskrivs det om studerandevård för andra studerande än de som avses i lagen om elev- och studerandevård i 99 § 3 mom. i föreslagna lagen om yrkesutbildning. Eftersom det inte längre föreskrivs om utarbetande av en läroplan i den föreslagna lagen om yrkesutbildning, föreslås att bestämmelsen även ändras så att där hänvisas till läroplanen enligt 11 § i gymnasielagen samt separat till sätten att ordna studerandevården som utbildningsanordnaren beslutar om enligt 99 § 1 mom. i den föreslagna lagen om yrkesutbildning. Enligt 99 § 1 mom. i den föreslagna lagen om yrkesutbildning meddelar Utbildningsstyrelsen på samma sätt som i nuläget föreskrifter om de centrala principerna samt målen för studerandevården. Utbildningsanordnaren beslutar med stöd av Utbildningsstyrelsens föreskrifter hur studerandevården ska ordnas

för studerande inom utbildning för yrkesinriktade grundexamina och handledande utbildning med stöd av Utbildningsstyrelsens föreskrifter om de centrala principerna samt målen för studerandevården.

1.22 Lagen om Polisyrkeshögskolan

22 §. Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Enligt 1 mom. 2 punkten i den gällande paragrafen kan till studier som leder till yrkeshögskoleexamen som studerande antas den som har avlagt yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare examen. Enligt 3 punkten kan som studerande antas den som har avlagt sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) eller någon motsvarande tidigare examen.

Det föreslås att de nämnda 2 och 3 punkterna slås samman och ändras så att de börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning, genom vilken upphävs den nu gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen föreskrivs det om alla yrkesexamina, dvs. yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina, i den föreslagna lagen om yrkesutbildning och i bestämmelser som utfärdas med stöd av den. Det ska inte längre föreskrivas om tiden för avläggande av yrkesinriktad grundexamen i lagen om yrkesutbildning, så i behörighetsbestämmelsen stryks kravet på att en yrkesinriktad grundexamen ska omfatta minst tre år. Yrkesinriktade grundexamina ska enligt förslaget till lag om yrkesutbildning på samma sätt som i nuläget omfatta 180 kompetenspoäng.

I lagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken utöver vad som föreskrivs i 22 § 1 mom. kan till studier som leder till yrkeshögskoleexamen som studerande antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Som studerande kan således fortfarande antas den som är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen efter att ha avlagt i den gällande 22 § 1 mom. 2 punkten avsedd yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare examen eller i 3 punkten avsedd sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Den föreslagna 22 § 1 mom. 3 och 4 punkten motsvarar den gällande 4 och 5 punkten.

1.23 Körkortslagen

3 §. Definitioner. Enligt 10 punkten i den gällande paragrafen avses i denna lag med inrättning som utbildar trafiklärare utbildningsanordnare med tillstånd enligt 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som ger utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att hänvisningen och terminologin börjar stämma överens med den nya lagen om yrkesutbildning.

5 §. Ålderskrav. Enligt 3 mom. i den gällande paragrafen gäller ålderskravet i 1 mom. 9 b-punkten också erhållande av körkort för kategori D för körning enligt 6 § i lagen om yrkeskompetens, om det gäller sådan yrkesinriktad bussförarutbildning enligt den punkten som grundar sig på en läroplan och omfattar 120 studieveckor, förutsatt att studeranden har avlagt minst 60 studieveckor bussförarutbildning för persontrafik och fått 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare.

I 3 mom. föreslås en sådan terminologisk ändring att det föreskrivs om kompetenspoäng i stället för studieveckor. Dimensioneringsgrunden för yrkesinriktade grundexamina som avläggs inom grundläggande yrkesutbildning är kompetenspoängen som togs i bruk 2015 och som har ersatt studieveckorna, som användes tidigare. I övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av lagen om yrkesutbildning 787/2014 sägs att om det hänvisas till omfattningen i studieveckor på yrkesutbildning, motsvarar en studievecka 1,5 kompetenspoäng, om inte något annat bestäms eller föreskrivs.

Enligt den nya lagen om yrkesutbildning är grunden för dimensioneringen av såväl yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som examensdelar en kompetenspoäng. Omfattningen av yrkesinriktade grundexamina är 180 kompetenspoäng, vilket motsvarar den nuvarande omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen som avlagts inom grundläggande yrkesutbildning.

I 3 mom. föreslås också en sådan terminologisk ändring att där inte längre föreskrivs att utbildningen grundar sig på en läroplan. Enligt den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning ska en utbildningsanordnare som ordnar yrkesinriktad grundexamen i form av grundläggande yrkesutbildning ha utarbetat en läroplan som följer examensgrunderna och där det fattas beslut om den utbildning som ordnas. Läroplanen ska ha utarbetats separat för finsk-, svensk- och samiskspråkig utbildning och vid behov för utbildning på något annat språk. Genom förordning av statsrådet har det utfärdats närmare bestämmelser om de frågor som ska beslutas i läroplanen. I den föreslagna lagen om yrkesutbildning har utbildningsanordnaren inte längre någon lagstadgad skyldighet att utarbeta en formbunden läroplan. Detta minskar utbildningsanordnarens arbetsbörda. Utbildningsanordnare kan fortfarande utarbeta en genomförandeplan för utbildning som de ordnar, men anordnaren beslutar själv om planen och dess innehåll.

38 §. Förutsättningar för att få börja i bilskola. Det föreslås att terminologin i 4 mom. revideras så att den börjar stämma överens med den nya lagen om yrkesutbildning. I stället för utbildning för grundexamen för lastbils- och bussförare som ges enligt läroplanen under övervakning av Utbildningsstyrelsen föreskrivs i paragrafen om situationer där en elev i bilskoleundervisningen genomgår sådan utbildning för yrkesinriktad grundexamen som är avsedd av lastbils- och bussförare.

40 §. Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B. Det föreslås att 1 mom. 4 punkten ändras i överensstämmelse med terminologin i den nya lagen om yrkesutbildning så att i bestämmelsen används begreppet examensutbildning inom transportbranschen i stället för utbildning inför examen inom transportbranschen.

84 §. Undervisningspersonal. Det föreslås att 4 mom. ändras i överensstämmelse med terminologin i den nya lagen om yrkesutbildning så att i bestämmelsen används begreppet utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare i stället för utbildning som förbereder för specialyrkesexamen för trafiklärare.

91 §. Tillstånd för undervisningspraktik. Enligt 2 mom. 2 punkten i den gällande paragrafen är en förutsättning för att undervisningspraktiken ska kunna utvidgas till att gälla undervisning enligt 84 § 2 mom. eller för att tillstånd ska kunna beviljas för annan praktik att studeranden har inlett utbildning som förbereder för en valfri examensdel som motsvarar undervisningen eller har hänvisats till ett examenstillfälle för examensdelen utan den förberedande utbildningen. Det föreslås att paragrafen ändras i överensstämmelse med terminologin i den nya lagen om yrkesutbildning så att förutsättningen enligt 2 mom. 2 punkten är att studeranden har inlett

examensutbildning för en valfri examensdel som motsvarar undervisningen eller har hänvisats till ett yrkesprov för examensdelen.

1.24 Lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

5 §. Utbildning för grundläggande yrkeskompetens. I 3 mom. föreskrivs om intyg över och anteckning om godkänt teoriprov inom utbildning för grundläggande yrkeskompetens. Det föreslås att momentet preciseras i fråga om vad anteckningen grundar sig på och vem som utfärdar betyg över avlagd yrkesexamen. På samma sätt som enligt det gällande momentet ska den som blivit godkänd i provet få ett betyg över genomförd utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens. Detta betyg utfärdas med stöd av lagen om yrkesutbildning av den arbetslivskommission som Utbildningsstyrelsen har ålagt denna uppgift.

Anteckning om genomgången utbildning kan på basis av det betyg som avses i momentet också intas i ett betyg över avlagd yrkesexamen som ett av undervisnings- och kulturministeriet godkänt utbildningscentrum utfärdar. Denna anteckning görs på basis av arbetslivskommissionens betyg av en utbildningsanordnare som enligt sitt tillstånd enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning har rätt att fungera som utbildningscentrum som ger utbildning för grundläggande yrkeskompetens enligt denna lag.

9 §. Undantag i fråga om minimiåldern för bussförare. Det föreslås att 1 mom. ändras i överensstämmelse med yrkesutbildningens examensstruktur.

10 §. Utbildningscentrum. I 1 mom. föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna till 8 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) och 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) ändras i överensstämmelse med den nya lagen om yrkesutbildning.

15 §. Prov. I 1 mom. i den gällande paragrafen sägs att för anordnande och övervakning av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som är godkända av undervisnings- och kulturministeriet samt för utfärdande av det betyg som avses i 5 § 3 mom. svarar under utbildningsstyrelsens tillsyn de organ med ansvar för planeringen och genomförandet av yrkesprov som avses i 25 a § i lagen om yrkesutbildning eller de examenskommissioner som avses i 7 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I den nya lagen om yrkesutbildning föreskrivs inte längre om organ för yrkesprov och examenskommissioner. Rätten att bevilja yrkesexamen blir en del av anordnartillståndet. För anordnande och övervakning av prov i anslutning till utbildning som ges vid utvecklingscentrum samt för utfärdande av de betyg över genomförd utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens som avses i 5 § 3 mom. svarar under Utbildningsstyrelsens tillsyn den arbetslivskommission som avses i 120 § 3 mom. 1 punkten i lagen om yrkesutbildning.

26 §. Ändringssökande. Hänvisningarna i 6 mom. ändras så att de börjar stämma överens med bestämmelserna om rättelse och ändringssökande i den nya lagen om yrkesutbildning.

1.25 Straffregisterlagen

6 §. Det föreslås att 5 mom. ändras så att det börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning när det gäller inläring i praktiska arbetsuppgifter. Dessutom föreslås en teknisk ändring så att hänvisningarna till lagen om yrkesutbildning (630/1998) och lagen om

yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) i den gällande bestämmelsen börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

1.26 Djurskyddslagen

26 b §. *Behörigheten för dem som håller broilrar och handledning av dem som hanterar broilrar.* I 1 mom. föreskrivs om avläggande av den examensdel som krävs för hållande av broilrar och om motsvarande betyg. I den föreslagna lagen om yrkesutbildning finns det inte längre några examenskommissioner, utan utbildningsanordnare enligt lagen som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning svarar för utfärdandet av betyg. I den gällande paragrafen föreslås en sådan ändring att terminologin börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

Dessutom föreslås att det tillfogas en övergångsbestämmelse med stöd av vilken även intyg som överensstämmer med de nu gällande bestämmelser godkänns efter det att den föreslagna lagen trätt i kraft.

33 f §. *Anordnare av utbildning enligt avlivningsförfordningen.* I paragrafen föreskrivs om anordnare av utbildning som förutsätts i avlivningsförfordningen, vilka kan ge sådan kompetens som avses i avlivningsförfordningen. I den föreslagna lagen om yrkesutbildning finns det inte längre några examenskommissioner, utan utbildningsanordnare enligt lagen som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning svarar för ordnandet av utbildning och utfärdandet av betyg. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att den börjar stämma överens med terminologin enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

1.27 Miljöskyddslagen

159 §. *Kompetens som krävs av den som hanterar ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser och hur kompetensen visas.* I 2 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs hur personer som arbetar inom branschen för kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsanläggningar, inklusive branschen för hantering av kylenheter i lastbilar och släpfordon med kylaggregat, ska visa sin kompetens. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att där hänvisas till den nu föreslagna lagen om yrkesutbildning. I det gällande momentet föreskrivs också om skyldighet för examenskommissioner och utbildningsanordnaren utfärda ett intyg för den som visat sin kompetens. I den nya lagen om yrkesutbildning föreskrivs inte längre om organ för yrkesprov och examenskommissioner. Rätten att bevilja yrkesexamen blir en del av anordnartillståndet och överförs i sin helhet på utbildningsanordnaren. Det föreslås att paragrafen ändras så att den börjar stämma överens med den föreslagna lagen om yrkesutbildning.

195 §. *Sökande av ändring i vissa fall.* I 3 och 4 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs om möjlighet att söka ändring i bedömningen av en fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt i bedömningen av kompetens som har visats enligt lagen om yrkesutbildning. I den föreslagna lagen om yrkesutbildning övergår man till ett yrkesprovbaserat sätt att avlägga yrkesexamen som inte är beroende av på vilket sätt kunskandet förvärvats. Systemet med fristående examen enligt lagstiftningen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt sättet att avlägga grundexamen som baserar sig på grundläggande yrkesutbildning försvinner. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att hänvisningarna och terminologin börjar stämma överens med den nya lagen om yrkesutbildning.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

2.1 Lagen om yrkesutbildning

I lagen om yrkesutbildning föreslås flertalet bemyndiganden att utfärda förordningar och föreskrifter.

I 5 § i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om de färdigheter som yrkesexamina ger. Med stöd av 5 § får genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om den yrkesskicklighet och det kunnande som ska påvisas i de yrkesinriktade grundexamina. Med stöd av 13 § föreskrivs genom förordning av statsrådet närmare om hur en examen byggs upp av yrkesinriktade och gemensamma examensdelar, om de gemensamma examensdelarnas omfattning i kompetenspoäng samt om de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna och om huruvida delområdena är obligatoriska eller valbara. Närmare bestämmelser om hur handledande utbildningar byggs upp får med stöd av 14 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ordande av yrkesexamina och yrkesutbildning förutsätter tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet att ordna examina och utbildning. Bestämmelser om anordnatillstånd ingår i 3 kap. Med stöd av 28 § utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om de förfaranden som hänför sig till sökande av anordnatillstånd, om de handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan och om närmare förutsättningar för beviljande av anordnatillstånd.

Vid antagning av studerande till utbildning för yrkesinriktad grundexamen eller handledande utbildning kan riksomfattande ansökningsförfaranden tillämpas. Med stöd av 37 § föreskrivs om riksomfattande ansökningsförfaranden genom förordning av statsrådet.

Enligt lagen om yrkesutbildning utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet för en studerande. Utbildningsanordnaren svarar för att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas. I planen förs in individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande och påvisande av kunnandet och om handlednings- och stödåtgärder på det sätt som föreskrivs i 46—49 §. Med stöd av 44 § utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i planen genom förordning av statsrådet.

Utbildningsanordnaren har till uppgift att erkänna det kunnande som en studerande förvärvat tidigare och som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt grunderna för examen eller utbildningen. Med stöd av 47 § föreskrivs det närmare genom förordning av statsrådet om förfarandena för erkännande av kunnandet. Utbildningsstyrelsen kan med stöd av den paragrafen meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av identifieringen och erkännandet av kunnande samt omvandlingen av vitsord.

Enligt den föreslagna lagen ger bedömnarna vitsord för examensdelar, gemensamma examensdelar och delområden av gemensamma examensdelar samt delar av handledande utbildning i enlighet med skalan för bedömning av kunnandet. Bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas med stöd av 53 § genom förordning av statsrådet.

Den studerande har enligt lagen rätt att få information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på bedömningen av hans eller hennes kunnande. Bestämmelser om förfarandet utfärdas med stöd av 55 § genom förordning av statsrådet.

Med stöd av 60 § utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i och bilagorna till betygen och intygen till studerande genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen bestämmer

med stöd av samma paragraf vilka uppgifter som ska föras in i betygen och i bilagorna till dem.

En utbildningsanordnare kan ordna utbildning som avses i den föreslagna lagen på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Läroavtalsutbildning är utbildning som i huvudsak ordnas på en arbetsplats och den baserar sig på ett läroavtal och på ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren, vilket utgör en förutsättning för läroavtalet. Bestämmelser om läroavtalsutbildning finns i 70 §. Med stöd av den paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i läroavtalet samt om de frågor som ska regleras i avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren genom förordning av statsrådet. Dessutom får med stöd av 73 § närmare bestämmelser om hur den utbildningsersättning som ska betalas till arbetsgivaren bestäms utfärdas genom förordning av statsrådet.

En studerande kan förvärva kunskaper på en arbetsplats även i form av utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Utbildningsanordnaren avtalar då med en företrädare för arbetsplatsen om att den studerande förvärvar kunskaper på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter. Med stöd av 71 § utfärdas närmare bestämmelser om de frågor som regleras i utbildningsavtalet genom förordning av statsrådet.

I 81 § i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om indragning av studierätten. Bestämmelser om de examina som omfattas av 81 § utfärdas med stöd av den paragrafen genom förordning av statsrådet. Med stöd av 40 § bestämmer Utbildningsstyrelsen vilka krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina som avses i 81 §.

I 100 § i den föreslagna lagen föreskrivs om studerandes rätt till avgiftsfria måltider. Enligt bestämmelsen har en studerande inom heltidsutbildning för en grundexamen eller inom den handledande utbildningen rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerande förutsätts vara närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. Dessutom har en studerande även rätt till andra dagliga avgiftsfria måltider vid utbildning som leder till grundexamen om vilka det föreskrivs genom förordning av statsrådet och där förvärvandet av kunskaper förutsätter att den studerande är närvarande en längre tid än en ordinarie arbetsdag på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar.

Med stöd av 118 § utfärdas bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektor och lärare genom förordning av statsrådet. Dessutom kan ett universitet med stöd av 118 § i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge utbildning på något konstområde i enlighet med vad som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Utbildningsstyrelsen tillsätter arbetslivskommissioner för högst tre år i sänder och utnämner medlemmarna i arbetslivskommissionerna. Arbetslivskommissionernas uppgifter anges i 120 §. Med stöd 119 § får närmare bestämmelser om tillsättning av arbetslivskommissionerna och om deras sammansättning och beslutsfattande utfärdas genom förordning av statsrådet. Med stöd av 120 § får närmare bestämmelser om arbetslivskommissionernas uppgifter enligt 120 § 2 mom. 1 och 2 punkten också utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 123 § i lagen om yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren se till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om de saker som det ska informeras om med stöd av den föreslagna bestämmelsen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 126 § i den föreslagna lagen föreskrivs om utvärdering av utbildningen och kvalitetsledning. Med stöd av den bestämmelsen får närmare bestämmelser om utvärderingen av utbildningen och om utvecklandet av den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Med stöd av 6 § i lagen om yrkesutbildning utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet bestämmelser om de yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som ingår i examensstrukturen. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet får dessutom utfärdas bestämmelser om ett kompetensområde som ingår i en viss examen, om kostnaderna för ordnande av kompetensområdet avviker från de allmänna kostnaderna för ordnande av examen. Med stöd av samma paragraf får det genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas bestämmelser om de principer som ska tillämpas vid bestämmande av kompetensområden och examensbenämningar.

Med stöd av 10 § får bestämmelser om att en yrkesinriktad grundexamen eller ett kompetensområde omfattar fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller för branschen förutsätter detta, genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Med stöd av samma paragraf utfärdas bestämmelser om omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina i kompetenspoäng genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

I 20 § i den föreslagna lagen föreskrivs om tidsbegränsade försök som ordnas i syfte att utveckla examina och utbildningar som avses i den föreslagna lagen. Enligt bestämmelsen får bestämmelser om de examina som ska ingå i ett försök utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Med stöd av 20 § 4 mom. bestämmer Utbildningsstyrelsen de examens- eller utbildningsgrunder som ska iaktas vid försök som avses i 2 och 3 mom. i den föreslagna paragrafen.

Enligt 39 § beslutar utbildningsanordnaren om de urvalsgrunder som ska tillämpas vid antagning av studerande. Bestämmelser om de urvalsgrunder och om inträdes- och lämplighetsprov som ska tillämpas i de riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom. får dock med stöd av 39 § utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Enligt 102 § i den föreslagna lagen betalar inom läroavtalsutbildning utbildningsanordnaren efter ansökan den studerande dagpenning och familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader för den tid som den studerande förvärvar kunnande i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer. Med stöd av den paragrafen utfärdas bestämmelser om beloppet av dagpenningen, familjebidraget och ersättningen för inkvarteringskostnader genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Bestämmelser om grunderna för avgifter som tas ut av studerande utfärdas med stöd av 105 § i den föreslagna lagen genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Utbildningsstyrelsen bestämmer med stöd av 15 § examensgrunderna för varje examen som ingår i examensstrukturen och med stöd av 16 § grunderna för de handledande utbildningarna.

I 40 § i den föreslagna lagen föreskrivs om bedömning av en sökandes hälsotillstånd och funktionsförmåga som förutsättning för antagning som studerande. Enligt bestämmelsen bestämmer Utbildningsstyrelsen vilka krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina som avses i 81 §.

Enligt 80 § har en studerande rätt till en trygg studiemiljö. Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringsätten. Med

stöd av 3 mom. i den föreslagna paragrafen ska Utbildningsstyrelsen meddela föreskrifter om hur dessa planer ska utarbetas.

Med stöd av 99 § bestämmer Utbildningsstyrelsen om de centrala principerna för studerandevården samt om målen för studerandevården. Utbildningsstyrelsen ska bereda föreskrifterna i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd.

2.2 Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I 9 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås att närmare bestämmelser om uträkning av yrkesutbildningsindexet och beaktandet av höjningen av kostnadsnivån utfärdas genom förordning av statsrådet.

Dessutom utfärdas med stöd av 32 b § närmare bestämmelser om bestämmandet av de dagar som ingår i ett studerandeår genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas dessutom med stöd av 32 d § närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer och viktcoefficienterna för grunderna för basfinansiering, med stöd av 32 f § om beräkningen av det vägda antalet prestationer och viktcoefficienterna för grunderna för prestationsbaserad finansiering samt med stöd av 32 g § om beräkningen av och beräkningskriterierna för finansieringsgrunderna för genomslagsfinansiering.

De viktigaste sakerna som det föreslås att ska föreskrivas genom förordning av statsrådet eller undervisnings- och kulturministeriet beskrivs i detaljmotiveringen till propositionen. Till propositionen bifogas dessutom ett utkast till undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning.

3 Ikraftträdande

Lagen om yrkesinriktad utbildning

Den nya lagen om yrkesutbildning föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. I lagen föreslås emellertid flera övergångsbestämmelser som tryggar utbildningsanordnarnas och de studerandes ställning i övergångsfasen. Övergångsbestämmelserna beskrivs i samband med detaljmotiveringen.

Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås också träda i kraft den 1 januari 2018. Enligt 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen tillämpas lagen första gången på finansieringen för finansåret 2018. Lagens 9 § 2 mom. ska dock tillämpas första gången på finansiering som beviljas för finansåret 2020, eftersom regeringen har beslutat att inga indexhöjningar genomförs 2017—2019.

I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås en övergångsbestämmelse om de finansieringsandelar som föreskrivs i 32 a § i lagförslaget. Enligt förslaget ska basfinansieringens procentandel finansåren 2018—2021 minskas stegvis mot 50 procent medan den prestationsbaserade finansieringens och genomslagsfinansieringens procentandelar på motsvarande sätt ökas. Finansieringens procentandelar enligt 32 a § ska användas första gången när finansiering beviljas för finansåret 2022.

I 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås en övergångsbestämmelse om de studerandeår som används för att bestämma basfinansieringen. Enligt den föreslagna bestämmelsen viktas under finansåren 2018 och 2019 antalet målinriktade studerandeår på basis av det genomsnittliga antalet studerande och antalet studerandeårsverken och studerandearbetsdagar under året före det år som föregår finansåret. Enligt 32 d § 1 mom. viktas antalet målinriktade studerandeår med en viktkoefficient som baserar sig på det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret. Den föreslagna övergångsbestämmelsen är nödvändig eftersom man för finansåren 2016 och 2017 inte har tillgång till uppgifter om det faktiska antalet studerandeår.

Enligt den föreslagna bestämmelsen används som i övergångsbestämmelsen i 4 mom. avsett antal studerande, studerandeårsverken och studerandearbetsdagar samt som där avsedd grund för fastställande av viktkoefficienten uppgifterna om den slutliga finansiering för finansåret som en utbildningsanordnare beviljats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Vid fastställandet av studerandeår motsvarar en studerande och ett studerandeårsverke ett studerandeår. Finansåren 2018 och 2019 används arbetskraftsutbildning eller fängelseundervisning inte som grund för viktningen, eftersom tillförlitliga uppgifter om dessa inte finns tillgängliga för finansåren 2016 och 2017.

I 5 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken avlagda examensdelar inte används som grund för fastställande av den prestationsbaserade finansieringen eller anordnandet av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd som grund för viktningen under finansåren 2018 och 2019. Sålunda ska den prestationsbaserade finansieringen under finansåren 2018 och 2019 bestämmas enbart utifrån avlagda examina så att den prestationsbaserade finansieringens andel i enlighet med förslaget till 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen är 5 procent. Avlagda examensdelar ska tillämpas som grund för fastställande av finansieringen först från och med finansåret 2020. Det är inte motiverat att tillämpa examensdelar som grund för tidigare finansårs finansiering, eftersom examensdelar inte har tillämpats som grund för finansiering före lagens ikraftträdande, så det har inte samlats tillräckligt tillförlitliga uppgifter om dem. Av motsvarande orsak ska anordnandet av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd inte användas som grund för viktningen av examina.

Avsikten är dessutom att genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskriva att vikten av avlagda examensdelar som grund för prestationsbaserad finansiering ska öka så småningom, dvs. i begynnelsefasen ska avlagda examina väga tyngre än examensdelar. Kompetenspoäng ska börja tillämpas inom yrkes- och specialyrkesexamina stegvis från den 1 januari 2018 till den 1 januari 2019. På grund av övergångsbestämmelserna om gamla examensgrunder avläggs 2018—2021 fortfarande sådana examensdelar enligt de gamla grunderna som inte har angetts i form av kompetenspoäng. Dimensioneringen av examensdelar enligt de gamla grunderna är inte helt kommensurabel med de nya examensgrunderna, så det är motiverat att de inte väger så tungt tills största delen av examensdelarna bedöms vara avlagda enligt en omfattning som baserar sig på de nya examensgrunderna och kompetenspoängen.

I 5 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås också en bestämmelse om som vilken utbildningsanordnares prestation de examina som avlagts 2016 och 2017 ska räknas. I enlighet med 32 f § räknas en examen som prestation för den utbildningsanordnare som har utfärdat ett i 57 § i lagen om yrkesutbildning avsett examensbetyg. Examensbetyg över examina som avlagts som fristående examina 2016 och 2017 utfärdas dock i enlighet med de gällande bestämmelserna av examenskommissionen, så det är nödvändigt att i en övergångsbestämmelse ange för vilken utbildningsanordnare examina ska räknas som prestation. Enligt den före-

slagna bestämmelsen räknas en examen som prestation för den utbildningsanordnare som har beviljats finansiering på basis av ordnandet av förberedande utbildning.

Enligt övergångsbestämmelsen om anordnatillstånden i 134 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning upphör ett användartillstånd att gälla den 31 december 2019, om utbildningsanordnaren med stöd av de lagar som upphävs skulle ha rätt att ordna förberedande utbildning eller läroavtalsutbildning till en sådan utbildning, för vilken anordnaren inte skulle beviljas anordnatillstånd enligt den nya lagen. Enligt övergångsbestämmelsen ska utbildningsanordnaren ändå skaffa genomförandet av ett yrkesprov och bedömningen av kunnande av en sådan utbildningsanordnare, som enligt den nya lagen har beviljats anordnatillstånd för i frågavariande examen. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen som avses i mom. 5 ikraftträdandebestämmelsen för finansieringslagen räknas en examen eller examensdelen i utbildning avlagd under finansåren 2018 eller 2019 enligt det som avses i 134 mom. 1 i lagen om yrkesutbildning som prestation för den utbildningsanordnaren, som för den studerande har utarbetat den personliga utvecklingsplanen för kunnande. Examina eller delexamina räknas inte som prestation för den utbildningsanordnare som ordnar yrkesprov eller bedömning av kunnande.

Enligt förslaget till 32 f § bestäms den prestationsbaserade finansieringen utifrån kompetenspoängen för antalet avlagda examensdelar. I yrkesinriktade grundexamina enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning har kompetenspoäng använts från och med den 1 augusti 2015, men i examina som avläggs i form av fristående examina har kompetenspoäng inte använts med stöd av de gällande bestämmelserna. I de examensgrunder som utfärdas med stöd av den nya lagen om yrkesutbildning tas kompetenspoäng i bruk i alla examenstyper. De nya examensgrunderna för yrkesinriktade grundexamina träder i kraft den 1 augusti 2018 och de nya examensgrunderna för yrkes- och specialyrkesexamina åter tidigast den 1 januari 2018 och senast den 1 januari 2019. Det är möjligt att avlägga examina enligt de gamla examensgrunderna till utgången av 2021 i enlighet med den övergångsbestämmelse som föreslås i lagen om yrkesutbildning.

I 6 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås en övergångsbestämmelse om hur omfattningen av examensdelar enligt de gamla examensgrunderna bestäms som grund för finansieringen, om examensdelarna inte har angetts som kompetenspoäng i grunderna. Enligt den föreslagna bestämmelsen bestäms kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), på basis av kompetenspoängen för motsvarande examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). Detta omvandlingsförfarande är möjligt, eftersom de yrkesinriktade examensdelarna enligt grunderna för yrkesinriktad grundexamen som grundar sig på läroplanen och som avläggs i form av fristående examen i praktiken är desamma.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen om yrkes- och specialyrkesexamina bestäms kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, så att talet 150 i fråga om yrkesexamina och talet 180 i fråga om specialyrkesexamina divideras med det antal examensdelar som i enlighet med reglerna om examensgrundernas uppbyggnad krävs för avläggandet av en examen. De föreslagna talen 150 och 180 motsvarar det mittersta alternativet för den eventuella omfattningen av yrkesexamen respektive specialyrkesexamina enligt 10 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning. I bestämmelserna om examensgrundernas uppbyggnad har det angetts för varje examen hur många obligatoriska och valbara examensdelar som man ska avlägga för att få en examen. Detta antal examensdelar används som divisor och på så sätt får man det poängantal som motsvarar varje examensdel. Den föreslagna omvandlingsregeln är

schematisk och den beaktar inte en enskild examens eller examensdels omfattning jämfört med andra examina eller examensdelar.

I 7 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås en övergångsbestämmelser om grunderna för bestämmande av genomslagsfinansieringen. Övergångsbestämmelsen gäller finansieringen under finansåren 2020 och 2021, för i enlighet med det som föreslås i 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen är genomslagsfinansieringens andel 0 procent finansåren 2018 och 2019. Enligt den föreslagna bestämmelsen används under finansåren 2020 och 2021 inte arbetslivsrespons eller sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examensdelar som grund för fastställande av genomslagsfinansieringen. Under de nämnda finansåren grundar sig genomslagsfinansieringen således endast på studerandespons samt sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen. Den föreslagna övergångsbestämmelsen är motiverad när det gäller sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examensdelar, eftersom nödvändiga uppgifter inte finns tillgängliga för finansåren 2018 och 2019. Arbetslivsrespons åter insamlas första gången 2020, så den kan användas som grund för finansieringen under finansåret 2022.

I 8 mom. ikraftträdandebestämmelsen föreslås en övergångsbestämmelse om ersättning för mervärdesskatt. Enligt den föreslagna bestämmelsen grundar sig den ersättning för mervärdesskatt som beviljas finansåren 2018 och 2019 på det genomsnittliga beloppet mervärdesskatt som bestäms i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen och som har ställts i relation till utbildningsanordnarens målinriktade antal studerandeår, som viktas med en viktcoefficient som avses i 32 d § 1 mom. under finansåret i fråga. Enligt 32 § 1 mom. i den gällande finansieringslagen höjs priserna per enhet för privata utbildningsanordnare så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som dessa utbildningsformer orsakar de privata utbildningsanordnarna. När denna genomsnittliga höjning bestäms används dock inte till alla delar uppgifter enligt det faktiska fastställda bokslutet, så de uppgifter om mervärdesskatt som avses i förslaget till 32 i § 1 mom. i finansieringslagen finns tillgängliga i tillförlitlig form först för finansåret 2018. För tidigare år används med stöd av övergångsbestämmelsen det genomsnittliga beloppet mervärdesskatt som alla privata anordnare av yrkesutbildning meddelat. Eftersom det i fortsättningen inte är möjligt att höja priset per enhet med en viss genomsnittlig procent ska beloppet av ersättningen för mervärdesskatt under övergångsperioden ställas i relation till det målinriktade antalet studerandeår under finansåret.

Övriga lagar

Övriga bifogade lagar föreslås träda i kraft den 1 januari 2018 samtidigt som reformen av lagstiftningen om yrkesutbildning.

I lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreslås övergångsbestämmelser som gäller den utbildning som avses i lagen samt Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. På arbetskraftsutbildning som har börjat före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Arbetskraftsutbildning anses ha börjat vid den tidpunkt då utbildningen börjat enligt upphandlingsavtalet. Med stöd av den övergångsbestämmelse som gäller en arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kan stödet för studierna fortgå efter ikraftträdandet, om stöd för studier som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning trots att dessa lagar upphävts pågår den 1 januari 2018 och studierna har börjat stödas senast den 31 december 2017.

Finland har förbundit sig att årligen skaffa 80 utbildningsplatser av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Förbindelsen baserar sig på överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten (FördrS 10/2016 och FS 160/2016). För Finlands del har utbildningen anskaffats i form av arbetskraftsutbildning. Utbildningen kan leda till en examen eller en examensdel som ger yrkesfärdigheter. Överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten gäller till utgången av 2019. Med tanke på såväl de studerande som anordnandet av utbildningen vore det mest ändamålsenligt att behålla nuläget till utgången av den pågående avtalsperioden. I praktiken betyder detta att arbetskraftsmyndigheten anskaffar arbetskraftsutbildning från Stiftelsen Utbildning Nordkalotten och deltar i utbildningsstiftelsens förvaltning. I övergångsbestämmelsen föreskrivs om anskaffningen av utbildning. Arbetskraftsmyndigheten kan vid behov skaffa även fler utbildningsplatser av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten än vad som förutsätts i överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige. Om det inom arbetskraftsutbildning som arbetskraftsmyndigheten skaffat av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten finns studerande som har påbörjat arbetskraftsutbildningen senast den 31 december 2019, svarar arbetskraftsmyndigheten för anskaffningen av arbetskraftsutbildning även efter nämnda datum så att de studerande kan slutföra utbildningen.

Eventuella övergångsbestämmelser i de andra bifogade lagarna har beskrivits i samband med den detaljerade motiveringen till lagförslagen.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 123 § 2 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om grunderna för annan undervisning som staten och kommunerna ordnar samt om rätten att ordna motsvarande undervisning i privata läroanstalter genom lag. Grundlagsutskottet har bedömt tillståndsregleringen mot 123 § 2 mom. i grundlagen i samband med de propositioner som gällt yrkeshögskolelagen (GrUU 9/2013 rd och GrUU 74/2002 rd) samt i samband med regeringens förfallna proposition som gällde gymnasielagen, lagarna om yrkesutbildning samt lagen om fritt bildningsarbete (GrUU 74/2014 rd). Enligt utskottets ståndpunkt ger grundlagens bestämmelse lagstiftaren prövningsrätt när det gäller bestämmelser om tillståndsplikt för dylik utbildning, och enligt tolkningspraxis har det inte ansetts som något problem att det krävs tillstånd för att ordna utbildning. Grundlagsutskottets praxis har ändå varit att betona att bunden tillståndsprövning ska vara korrekt och bestämmelser om återkallande av tillstånd ska vara exakta.

Den reglering som gäller ordnande av yrkesutbildning har också väsentliga kopplingar till 16 § 2 mom. i grundlagen. Enligt den bestämmelsen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 74/2014 rd) konstaterat att lika möjligheter för var och en att få utbildning efter den grundläggande utbildningen har vad gäller bestämmelserna om anordnartillstånd anknytning till särskilt den regionala tillgången till utbildning. Utskottet har i utlåtandet ansett att propositionen saknar en tydlig bestämmelse som är förpliktande för beslutsfattandet vid undervisnings- och kulturministeriet och som tryggar ett täckande nätverk av utbildningsanordnare och tillgången till utbildning och på detta sätt tillgodoser de kulturella rättigheterna enligt 16 § 2 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sina tidigare utlåtanden om motsvarande ärenden ansett att grundlagens 123 § 2 mom. inte utgör ett förbud mot ett tillståndssystem för utbildning och att bestämmelser om tillståndssystemet har kunnat utfärdas genom en vanlig lag också när det har varit fråga om fri tillståndsprövning (se GrUU 9/2013 rd, GrUU 74/2002 rd), men ansåg att sammanhanget för regleringen är nu en annan. Grundlagsutskottet ansåg också i sitt utlåtande (GrUU 74/2014 rd)

att det är nödvändigt att ändra de föreslagna bestämmelserna om tillstånd att ordna utbildning och bestämmelserna om återkallelse av tillstånden så att ministeriets tillståndsprövning binds rättsligt till kraven på att garantera tillgången på lika villkor till rättigheterna i 16 § 2 mom. i grundlagen.

I grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 74/2014 rd) har man också tagit ställning till upphörande av giltigheten för tillstånd att ordna utbildning. Grundlagsutskottet har konstaterat att man bedömde i sitt utlåtande GrUU 9/2013 rd frågan om tillstånden för yrkeshögskolor ska upphöra att gälla direkt med stöd av lagen. Grundlagsutskottet hänvisade då till ställningstagandet i sitt utlåtande GrUU 18/1998 rd, enligt vilket tillståndshavaren bör kunna lita på att tillståndsvillkoren håller och är skyddade mot ändringar som inte är kopplade till särskilda orsaker eller skeenden som inträffat efter att tillståndet beviljades. Utskottet har i detta sammanhang också konstaterat att när tillståndet upphör att gälla påverkas den rättsliga ställningen för den sammanslutning som driver en yrkeshögskola på samma sätt som när tillståndet återkallas, vilket också kan göras när det sker väsentliga förändringar i utbildningsbehovet. Utskottet ansåg då att det framgår av propositionen att yrkeshögskolesystemet inte längre tillgodoser utbildningsbehoven i samhället och arbetslivet och att de föreslagna bestämmelserna hängde samman också med den översyn av yrkeshögskolorna som görs till följd av förändringarna i omvärlden. Utskottet ansåg därför att bestämmelserna inte utgör något konstitutionellt problem. Utskottet ansåg dock att det med hänsyn till 16 § 2 mom. i grundlagen är viktigt att trygga ställningen för de studerande som studerar vid yrkeshögskolor som indras och som inte hinner bli klara med studierna innan lagen träder i kraft genom ett temporärt tillstånd i övergångsbestämmelsen och möjlighet att slutföra studierna på en annan yrkeshögskola. I fråga om de utvecklingsuppgifter och skyldighet som åläggs yrkeshögskolor har utskottet ansett det motivera att precisera bestämmelserna så att yrkeshögskolor kan åläggas endast skyldigheter som har kopplingar till deras uppgifter.

Bestämmelserna i regeringens proposition om beviljande, ändring och återkallande av tillstånd att ordna yrkesutbildning liksom om upphörande av giltigheten för tillstånd med stöd av lag motsvarar de ståndpunkter som grundlagsutskottet framfört tidigare i motsvarande ärenden. Regeringens proposition innehåller bestämmelser om beviljande, ändring och återkallande av tillstånd att ordna yrkesutbildning. Bestämmelsernas innehåll motsvarar delvis de gällande bestämmelserna om anordnartillstånd, men särskilt i bestämmelserna om ändring och återkallande av anordnartillstånd föreslås ändringar jämfört med nuläget. Enligt den övergångsbestämmelse om anordnartillstånd som ingår i propositionen ändras de tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning som gällde vid lagens ikraftträdande till tillstånd att ordna yrkesutbildning enligt den nya lagen. Anordnartillstånden ändras på myndigheternas initiativ och innehållet i de nya tillstånden motsvarar i så stor utsträckning som möjligt de rättigheter och skyldigheter som angetts för utbildningsanordnarna i de gällande anordnartillstånden. Dessutom ska utbildningsanordnarna höras innan beslut fattas om de nya anordnartillstånden och anordnarna ska i samband med detta ha möjlighet att ansöka om de ändringar i eller tillägg till sina anordnartillstånd som de anser att är nödvändiga.

Reformen av yrkesutbildningssystemet innebär dock att ändringar företas i tillståndens innehåll. I synnerhet nedläggningen av systemet med examenskommissioner och överföringen av rätten att bevilja examen direkt på utbildningsanordnaren medför behov av ändringar i de utbildningsuppgifter som angetts i de gällande tillstånden. I fortsättningen ska det inte heller längre vara möjligt att få anordnartillstånd för att ordna endast utbildning som inte leder till examen, utan sådana anordnares anordnartillstånd upphör att gälla efter en övergångstid på tre år, om inte anordnarna i fråga under övergångstiden ansöker även om tillstånd att ordna examensutbildning.

I propositionens bestämmelser om beviljande, ändring och återkallande av anordnartillstånd har man beaktat de ståndpunkter som grundlagsutskottet framfört tidigare bland annat i sitt utlåtande om tillstånd att ordna yrkesutbildning (GrUU 74/2014) om en bestämmelse som är förpliktande för beslutsfattandet vid undervisnings- och kulturministeriet och som tryggar ett täckande nätverk av utbildningsanordnare och tillgången till utbildning och på detta sätt tillgodoser de kulturella rättigheterna enligt 16 § 2 mom. i grundlagen.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om de uppgifter som åläggs kommuner genom lag. Kommuner har inte lagstadgad skyldighet att ordna yrkesutbildning, men enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ska kommunerna delta i finansieringen av yrkesutbildning också när de inte själva ordnar utbildning. Grundlagsutskottet har i samband med sin bedömning av statsandelslagstiftningen och bland annat lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet betonat att finansieringsprincipen ska beaktas och det ska ses till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av sina förpliktelser (t.ex. GrUU 12/2011 rd, GrUU 29/2009 rd och GrUU 60/2014 rd). Å andra sidan har utskottet ansett att lagstiftaren har tämligen stort bedömningsutrymme när den beslutar om nedskärningar i statsandelssystemet, också när nedskärningarna har stor effekt på enskilda kommuners statsandel (se GrUU 44/2014 rd, s. 2/II).

Enligt den gällande finansieringslagen bestäms kommunernas finansieringsdel som en i lagen föreskriven procentandel av grunden för kommunernas statsandel vilken beräknas på det sätt som föreskrivs i lagen och baserar sig på antalet studerande och priserna per enhet. Priserna per enhet baserar sig åter på de faktiska kostnaderna som bestäms på det sätt som föreskrivs i lagen, dvs. på kostnadsunderlaget. Det föreslagna nya finansieringssystemet för yrkesutbildningen ska basera sig på budgeten, så i det nya finansieringssystemet kan kommunernas finansieringsandel inte bestämmas i förhållande till kostnadsunderlaget. I enlighet med vad som föreskrivs i propositionen ska kostnaderna för att ordna yrkesutbildning dock följas regelbundet även i fortsättningen. Propositionen innehåller också en förhandlingsförpliktelse enligt vilken undervisnings- och kulturministeriet ska förhandla med Finlands Kommunförbund rf om anslaget för yrkesutbildningen innan budgetpropositionen utarbetas.

I regeringens proposition föreskrivs det om kommunens finansieringsandel för yrkesutbildning i 9 a § i det lagförslag som gäller finansieringslagen. Enligt förslaget ska beloppet av kommunens finansieringsandel bestämmas med den koefficient som föreskrivs i lagen i proportion till det statliga anslaget som besluts årligen i statsbudgeten. Höjningar av kostnadsnivån beaktas genom att det statliga anslaget och kommunernas finansieringsandel höjs med det yrkesutbildningsindex som föreskrivs i lagen och i den förordning som utfärdas med stöd av den. Kommunernas finansieringsandel binds till finansieringsnivån 2017 genom att det föreskrivs om saken i lagen och dessutom iakttas 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice, enligt vilket statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden är 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning. Finansieringsansvaret för yrkesutbildningen för en enskild kommun baserar sig på det sätt som föreskrivs i 9 a § 2 mom. i lagförslaget i överensstämmelse med nuläget på kommunens invånarantal.

Genom att ansöka om anordnartillstånd kan kommunerna också vara utbildningsanordnare, varvid genomförandet av finansieringsprincipen ska granskas med avseende på den kommun som ordnar yrkesutbildning. I konsekvensbedömningen i regeringens proposition har man ingående bedömt inverkan av den nya lagstiftningen om yrkesutbildning på anordnarnas uppgifter och kostnaderna för att ordna yrkesutbildning. År 2017 har det sparats 190 miljoner euro inom finansieringen av yrkesutbildning och de övergripande effekterna i anslutning till refor-

men av yrkesutbildningen har på längre sikt bedömts göra det möjligt att anpassa verksamheten till den lägre finansieringsnivån. I regeringens proposition har man bedömt att anordnarna av yrkesutbildning, inklusive de kommuner som anordnar yrkesutbildning, har ekonomiska förutsättningar att klara av de uppgifter som ålagts dem i propositionen i egenskap av anordnare av yrkesutbildning.

Det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning betonar verksamhetens effektivitet och verkningsfullhet betydligt mera än det nuvarande, vilket påverkar den relativa finansieringen för en enskild utbildningsanordnare. Genomförande av finansieringsprincipen kan ändå inte anses betyda att det vore möjligt att reformera finansieringssystemet och principerna för det endast om inte finansieringen för en enda utbildningsanordnare skulle sjunka under den nuvarande nivån till följd av reformen. Alla yrkesutbildningsanordnare har inom övergångstiden för införande av finansieringssystemet möjligheter att anpassa sin verksamhet till kriterierna för det nya finansieringssystemet så att de kan behålla sin nuvarande relativa finansieringsnivå även i det nya systemet.

Det ska föreskrivas genom lag om den uppgift att finansiera yrkesutbildning som ges kommunerna i regeringens proposition. I motiveringen till regeringens proposition har man också bedömt de ekonomiska konsekvenserna av reformen av finansieringssystemet och yrkesutbildningsanordnarnas förutsättningar att klara av de uppgifter som föreskrivs i lagförslaget. Grundlagsutskottet har gett ett utlåtande i samband med den proposition om en motsvarande reform av finansieringssystemet för gymnasieutbildning och yrkesutbildning som förföll (GrUU 44/2014 rd). I detta utlåtande har utskottet ansett att de föreslagna bestämmelserna var konstitutionellt möjliga.

När man ordnar utbildning på andra stadiet är det allmänt taget fråga om att tillgodose de kulturella rättigheterna enligt 16 § 2 mom. i grundlagen. Särskilt när det är fråga om bestämmelserna om att söka sig till utbildning och studerandeurval måste man också granska bestämmelsen om jämlikhet i 6 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilken ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bland annat ålder, språk, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Enligt regeringens proposition ska personer i regel ha fri rätt att söka sig till sådan examensutbildning och övrig yrkesutbildning som avses i den föreslagna lagen. Denna fria rätt begränsas endast inom personalutbildning och arbetskraftsutbildning, av vilka den förstnämnda baserar sig på arbetsgivarens uppskattning av utbildningsbehovet och den senare på arbetskraftsmyndigheternas uppskattning av utbildningsbehovet. När någon antas som studerande ska man enligt lagförslaget iaktta jämlika urvalsgrunder. I urvalsgrunderna är det emellertid möjligt att betona till exempel den sökandes tidigare utbildningsbakgrund eller övriga utbildningsbehov, och på så vis rikta utbildning till exempel sådana som avslutat den grundläggande utbildningen eller andra som saknar yrkesexamen eller personer som saknar annan kompetens som behövs på arbetsmarknaden.

Lagförslaget innehåller inga begränsningar i anslutning till den sökandes eller studerandes ålder. Jämfört med nuläget undanröjer övergången till ett anordnartillstånd och ett sätt att avlägga examen skillnaderna och gränserna mellan utbildning för unga och vuxna. På samma sätt som i nuläget innehåller regeringens proposition rätt till särskilt stöd på grund av inlärningssvårigheter, sjukdom, skada eller funktionsnedsättning samt utbildning för studerande med de svåraste funktionsnedsättningarna som handleder för arbete och ett självständigt liv. Härigenom erbjuds jämlika möjligheter i överensstämmelse med den studerandes förmåga och särskilda behov att delta i utbildning. Rätten till specialundervisning utvidgas även till utbild-

ning för yrkes- och specialyrkesexamen. Inom ramen för utbildning som handleder för yrkesutbildning och studier som stöder studiefärdigheterna kan man ordna språkstudier som stöder deltagandet i yrkesutbildning för invandrare och andra personer som talar främmande språk.

Enligt 124 § 1 mom. i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag. De offentliga förvaltningsuppgifter som hänför sig till ordnandet av yrkesutbildning anförtros utbildningsanordnarna med stöd av lag genom anordnartillstånd. Enligt den bestämmelse som ingår i lagförslaget kan utbildningsanordnare med tillstånd skaffa en del av utbildningen enligt anordnartillståndet av andra utbildningsanordnare eller av någon annan aktör. Bedömning av kunnandet eller utfärdandet av be-tyg kan dock inte skaffas från någon annan än en annan utbildningsanordnare med anordnartillstånd. Genom bestämmelsen säkerställs att en utbildningsanordnare med anordnartillstånd inte genom att skaffa utbildning kan delegera offentliga förvaltningsuppgifter som anförtrots utbildningsanordnaren med stöd av lag.

Genom lagen föreskrivs också om de person som bedömer kunnandet och som ska vara lärare, av särskilda skäl även andra företrädare för utbildningsanordnaren samt företrädare för arbetslivet. Förutom utbildningsanordnare med anordnartillstånd ska offentliga förvaltningsuppgifter även skötas av de arbetslivskommissioner som avses i lagen om yrkesutbildning och som bland annat ska behandla begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet. Det föreskrivs om arbetslivskommissionernas uppgifter genom lag.

Bestämmelserna om hinder för antagning som studerande i 4 kap. samt om en trygg studiemiljö i 9 kap. i lagförslaget om yrkesutbildning i regeringens proposition motsvarar på centrala punkter den gällande regleringen. Dessa bestämmelser grundlagsenlighet har bedömts i grundlagsutskottets tidigare utlåtanden (GrUU 60/2010 rd, GrUU 35/2013 rd). I 10 kap. i lagförslaget föreskrivs om ordnande av utbildningsanordnarens internatboendeverksamhet och om utbildningsanordnarens möjlighet att anta en ordningsstadga för internatboendet, genom vilken främjas en trygg och trivsamt boendemiljö. För brott mot ordningen på internatboendet kan det åter bestämmas om disciplinära påföljder på det sätt som föreskrivs i 9 kap. Både i internatboendets ordningsstadga och när det föreskrivs om disciplinära straff på internatboendet har man beaktat grundlagsutskottets tidigare ställningstaganden. Grundlagsutskottet har i ett tidigare utlåtande (GrUU 70/2002 rd) tagit ställning till exaktheten hos ordningsstadgor som antagits av utbildningsanordnare och konstaterat bland annat att om det i lagen inte finns en tillräckligt exakt bestämmelse som också i övrigt uppfyller de allmänna förutsättningarna för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, går det inte i en ordningsstadga att utfärda bestämmelser exempelvis om begränsning av grundläggande fri- och rättigheter. Dessutom har grundlagsutskottet i ett tidigare utlåtande (GrUU 12/2006 rd) bedömt proportionaliteten hos disciplinära straff som innebär förlust av rätten till boende. I utlåtandet har utskottet ansett att eftersom rätten till boende är en viktig individuell rättighet kan rätten att bo på internatet gå förlorad först till följd av allvarliga och upprepade brott mot ordningsstadgan, om en varning inte lett till önskat resultat.

Lagförslagen i regeringens proposition står inte i strid med grundlagen så de kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom propositionen gäller en totalreform av yrkesutbildningssystemet, är det dock på grund av den principiella betydelsen ändå motiverat att den överlämnas till riksdagens grundlagsutskott för bedömning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om de yrkesinriktade examina som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, om den utbildning som behövs för förvärvande av yrkeskompetens och om påvisande och intygande av yrkeskompetens.

2 §

Syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning

Syftet med de examina och den utbildning som avses i denna lag är att förbättra och upprätthålla befolkningens yrkeskompetens, ge möjlighet att påvisa yrkeskompetens oberoende av hur den förvärvats, utveckla arbets- och näringslivet och svara på dess kompetensbehov, främja sysselsättningen, ge färdigheter för företagande och kontinuerligt upprätthållande av arbets- och funktionsförmågan samt stödja livslångt lärande och yrkesutveckling. Syftet med den utbildning som avses i denna lag är dessutom att främja avläggande av examina och examensdelar.

Målet för den utbildning som avses i denna lag är dessutom att stödja de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar och att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, yrkesutveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *personalutbildning* utbildning som en viss arbetsgivare ordnar för sin personal och som delvis finansieras av arbetsgivaren och delvis är offentligt finansierad,

2) *examensutbildning* utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens och som syftar till avläggande av en yrkesinriktad examen eller av en eller flera delar av en yrkesinriktad examen,

3) *arbetskraftsutbildning* utbildning till vilken de studerande, utifrån det utbildningsbehov som arbets- och näringsmyndigheten konstaterar, väljs i enlighet med 5 kap. 3 § i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice (916/2012),

4) *utbildningsanordnare* den som beviljats ett i 3 kap. avsett anordnartillstånd,

5) *studerande* en person som har antagits för att genomföra en sådan utbildning eller avlägga en sådan yrkesinriktad examen eller en eller flera delar av en yrkesinriktad examen som avses i denna lag.

4 §

Samarbete med arbets- och näringslivet

I examina, utbildningar och ordnandet av dem ska arbets- och näringslivets behov beaktas. När examina och utbildningar planeras, ordnas, bedöms och utvecklas och när kompetensbehov förutses ska samarbete idkas med arbets- och näringslivet.

2 kap.

Examina och utbildningar

5 §

Yrkesinriktade examina

De yrkesinriktade examina är yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen.

I en yrkesinriktad grundexamen ska den studerande visa att han eller hon har breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde med anknytning till en samlad verksamhet inom arbetslivet. Närmare bestämmelser om det kunnande som ska påvisas i de yrkesinriktade grundexamina får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I en yrkesexamen ska den studerande visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som är djupare än den som krävs för grundexamen eller gäller mer avgränsade arbetsuppgifter.

I en specialyrkesexamen ska den studerande visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som innefattar djupare yrkeskunskaper än de som krävs för yrkesexamen eller innefattar mångprofessionellt kunnande.

En yrkesinriktad grundexamen och en yrkesexamen placerar sig på den kvalifikationsnivå som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) och en specialyrkesexamen på den kvalifikationsnivå som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten i den lagen.

6 §

Examensstruktur

Bestämmelser om vilka yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som ingår i examensstrukturen för yrkesutbildningen utfärdas genom förordning av

undervisnings- och kulturministeriet. Med avvikelse från 15 § 2 mom. 2 punkten får genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet dessutom utfärdas bestämmelser om ett kompetensområde som ingår i en viss examen, om kostnaderna för ordnande av kompetensområdet avviker från de allmänna kostnaderna för ordnande av examen.

Utbildningsstyrelsen bereder förslag till ändringar av den examensstruktur som avses i 1 mom. Vid beredningen av förslagen ska Utbildningsstyrelsen höra respektive arbetslivskommission.

Examina kan innehålla kompetensområden, med vilka det avses sådana inriktningar inom en examen som har anknytning till en självständig samlad verksamhet inom arbetslivet. Till en examen kan också fogas examensbenämningar som avses i 17 §. Bestämmelser om de principer som ska tillämpas vid bestämmande av kompetensområden och examensbenämningar får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

7 §

Handledande utbildningar

Med handledande utbildning avses utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Utbildning som handleder för yrkesutbildning ger de studerande färdigheter för att söka sig till examensutbildning och stärker de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen.

Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ger studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

8 §

Övrig yrkesutbildning

Utöver det som föreskrivs i 6 och 7 § kan det som yrkesutbildning ordnas

1) utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som inte syftar till avläggande av en examen eller examensdel, samt

2) utbildning som förbereder för yrkesuppgifter som yrkes- och trafikflygare, som flygledare eller som förare i den spårbundna stadstrafiken.

9 §

Personalutbildning

Som personalutbildning kan det ordnas i 5 § avsedda examina och examensdelar samt examensutbildning och i 8 § 2 punkten avsedd utbildning som förbereder för en yrkesuppgift. Inom arbetskraftsutbildningen kan det som personalutbildning också ordnas i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen.

10 §

Dimensioneringsgrunder för och omfattningen av examina

Grunden för dimensioneringen av yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina, specialyrkesexamina och examensdelar är en kompetenspoäng.

Omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen är 180 kompetenspoäng. Bestämmelser om att en yrkesinriktad grundexamen eller, avvikande från 15 § 2 mom. 2 punkten, ett kompetensområde får omfatta fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller för branschen förutsätter detta, får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Omfattningen av en yrkesexamen är 120, 150 eller 180 kompetenspoäng. Omfattningen av en specialyrkesexamen är 160, 180 eller 210 kompetenspoäng. Bestämmelser om omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina i kompetenspoäng utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

11 §

Dimensioneringsgrunder för, omfattningen av och tiden för genomförande av handledande utbildningar

Grunden för dimensioneringen av handledande utbildning och delar av sådan är en kompetenspoäng.

Omfattningen av den utbildning som handleder för yrkesutbildning och av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är 60 kompetenspoäng.

Utbildning som handleder för yrkesutbildning ska genomföras inom ett år, om inte utbildningsanordnaren beviljar den studerande förlängning på grund av sjukdom eller av någon annan särskild orsak.

Tiden för genomförandet av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bestäms utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för genomförandet av utbildningen. Utbildningstiden kan dock vara högst tre år.

12 §

Dimensioneringsgrunder för examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildningar

Kompetenspoängen för examensdelarna och för utbildningsdelarna inom den handledande utbildningen bestäms utifrån omfattningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller examen eller den handledande utbildningen som helhet.

13 §

Uppbyggnaden av yrkesinriktade examina

En yrkesinriktad examen byggs upp av yrkesinriktade examensdelar. En examen eller eventuella kompetensområden inom en examen har minst en obligatorisk yrkesinriktad examensdel och minst en valbar yrkesinriktad examensdel.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ingår det i en yrkesinriktad grundexamen gemensamma examensdelar enligt följande:

- 1) kunnande i kommunikation och interaktion,
- 2) kunnande i matematik och naturvetenskap, och
- 3) kunnande om samhälle och arbetsliv.

Närmare bestämmelser om hur examen byggs upp av yrkesinriktade och gemensamma examensdelar, om de gemensamma examensdelarnas omfattning i kompetenspoäng och om de

delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna samt om huruvida delområdena är obligatoriska eller valbara utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Uppbyggnaden av handledande utbildning

Den handledande utbildningen byggs upp av utbildningsdelar. Närmare bestämmelser om uppbyggnaden av handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Examensgrunder

Utbildningsstyrelsen bestämmer examensgrunderna för varje examen som ingår i den examensstruktur som avses i 6 §.

I examensgrunderna anges

- 1) examensbenämningarna,
- 2) examens kompetensområden,
- 3) examens uppbyggnad av obligatoriska och valbara examensdelar samt omfattningen i kompetenspoäng av examensdelarna och de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna, om det inte föreskrivs om dem i 13 § eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen,
- 4) kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna samt bedömningen av kunnandet,
- 5) till vilken del det inte är möjligt att anpassa bedömningen av kunnandet i enlighet med 64 § 2 mom. eller att göra avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i enlighet med 66 § 1 mom.

Utbildningsstyrelsen ska sammanställa grunderna för de yrkesinriktade grundexamina så att examina till sin omfattning motsvarar omfattningen av gymnasiets lärokurs enligt 7 § i gymnasielagen (629/1998).

Utbildningsstyrelsen ska bereda examensgrunderna i samarbete med representanter för arbets- och näringslivet, utbildningsanordnarna och andra viktiga intressentgrupper. Utbildningsstyrelsen ska vid beredningen av examensgrunderna samarbeta med respektive arbetslivskommission.

16 §

Grunder för handledande utbildning

Utbildningsstyrelsen bestämmer utbildningsgrunderna för utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

I utbildningsgrunderna anges

- 1) utbildningens uppbyggnad av obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng, till den del det inte föreskrivs om detta i bestämmelser som utfärdats med stöd av 14 §, och
- 2) målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna.

17 §

Skydd av namn på examina och examensbenämningar

Namnen på och examensbenämningarna för de examina som avses i denna lag får användas endast om examina som har avlagts i enlighet med denna lag. Examensbenämningen är en benämning som en person får använda efter att med godkänt resultat ha avlagt den examen som ger rätt att använda examensbenämningen.

18 §

Behörighet för fortsatta studier

Bestämmelser om den allmänna behörighet för fortsatta studier vid universitet och yrkeshögskolor som olika examina ger finns i 37 § i universitetslagen (558/2009) och 25 § i yrkeshögskolelagen (932/2014).

19 §

Rätt att delta i studentexamen

Bestämmelser om rätten för studerande som deltar i examensutbildning och för dem som har avlagt en yrkesinriktad examen att avlägga studentexamen finns i 18 a § i gymnasielagen.

20 §

Försök

I syfte att utveckla examina och utbildningar som avses i denna lag kan det ordnas tidsbegränsade försök. Försökstillstånd kan beviljas för högst sex år.

Bestämmelser om de examina som ska ingå i ett försök får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Försök med nya utbildningar får göras genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet får besluta att omfattningen av en examen som ingår i ett försök ska avvika från det som föreskrivs i 10 eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen, att omfattningen av handledande utbildning ska avvika från det som föreskrivs i 11 § eller att uppbyggnaden av en sådan examen eller utbildning ska avvika från det som föreskrivs i 13 eller 14 § eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av de paragraferna.

Försök med avvikelser från examens- eller utbildningsgrunderna, från examinas kompetensområden eller från examensbenämningarna får göras genom beslut av Utbildningsstyrelsen.

Utbildningsstyrelsen bestämmer de examens- eller utbildningsgrunder som ska iakttas vid försök som avses i 2 och 3 mom. En examen som avläggs inom ramen för ett försök ska till sitt syfte och innehåll vara sådan att den ger det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för examen samt behörighet för fortsatta studier.

21 §

Utbildningsanordnare som väljs att delta i försök

De utbildningsanordnare som deltar i ett försök väljs efter ansökan.

I försöket tas ett behövligt antal utbildningsanordnare med, så att syftet med försöket kan nås. Vid valet ska det tas hänsyn till regional och språklig representativitet, om det är motiverat med hänsyn till omfattningen av och syftet med försöket. En utbildningsanordnare ska ha förutsättningar att genomföra försöket på ett sätt som motsvarar dess syften och utan att äventyra de studerandes rättigheter.

3 kap.

Ordnande av examina och utbildning

22 §

Tillstånd att ordna examina och utbildning

För ordnande av yrkesinriktade examina och yrkesutbildning som avses i denna lag krävs det ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning (*anordnartillstånd*). Anordnartillstånd kan efter ansökan beviljas en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse.

Examina och utbildning som avses i denna lag kan genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet också ordnas vid en statlig läroanstalt eller med stöd av ett fördrag som Finland har ingått. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om nedläggning av verksamheten vid statliga läroanstalter med iakttagande i tillämpliga delar av det som i detta kapitel föreskrivs om anordnartillstånd.

23 §

Examina och utbildning som ska anges i anordnartillståndet

I anordnartillståndet anges de examina som utbildningsanordnaren har rätt att bevilja och för vilka utbildningsanordnaren kan ordna examensutbildning. Anordnartillståndet innehåller dessutom bestämmelser om rätten att ordna handledande utbildning. Utbildningsanordnaren kan också ordna i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som förfördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som hänför sig examina som omfattas av anordnartillståndet.

Ett anordnartillstånd kan innehålla bestämmelser om rätten att ordna i 8 § 2 punkten avsedd utbildning som förbereder för en yrkesuppgift eller om rätten att vara ett i 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) avsett utbildningscentrum för utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller utbildningscentrum som ger fortbildning.

Anordnartillståndet innehåller bestämmelser om rätten att ordna examina och utbildning som avses i 1 och 2 mom. som arbetskraftsutbildning. Ett anordnartillstånd kan också avgränsas till att enbart gälla arbetskraftsutbildning. Undervisnings- och kulturministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet innan beslut fattas om sådan rätt som avses i detta moment. Utbildningsanordnaren och arbets- och näringsförvaltningen avtalar om ordnandet av arbetskraftsutbildning.

24 §

Undervisnings- och examensspråk

I anordnartillståndet anges utbildningsanordnarens undervisnings- och examensspråk.

Utbildningsanordnaren ska meddela undervisning på de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. En utbildningsanordnarens undervisningsspråk kan vara finska, svenska eller

samiska. Utbildningsanordnaren kan också vara tvåspråkig, varvid undervisningsspråken är finska och svenska. Utöver det undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet kan utbildningsanordnaren meddela undervisning på det andra inhemska språket, romani, teckenspråk eller något främmande språk.

Examen kan avläggas eller handledande utbildning genomföras på ett examensspråk som anges i anordnartillståndet. En utbildningsanordnares examensspråk är de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet samt de övriga språk som i anordnartillståndet anges för enskilda examina eller för handledande utbildning.

25 §

Verksamhetsområde

I anordnartillståndet anges det verksamhetsområde vars kompetensbehov utbildningsanordnaren i första hand ska svara på. Utbildningsanordnaren är skyldig att i enlighet med kompetensbehovet ordna examina och utbildning inom det verksamhetsområde som anges i anordnartillståndet. Vid sidan av verksamhetsområdet kan examina och utbildning också ordnas på andra ställen i Finland, dock inte i landskapet Åland.

26 §

Studerandeår

I anordnartillståndet anges minimiantalet sådana studerandeår som avses i 32 b § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009). Anordnartillståndet kan också av särskilda skäl som hänför sig till kompetensbehovet eller ordnandet av utbildning innehålla bestämmelser om antalet studerandeår för en viss examen eller utbildning.

27 §

Övriga rättigheter, skyldigheter, villkor och uppgifter som ska anges i ett anordnartillstånd

I anordnartillståndet kan det bestämmas om rätten att som läroavtalsutbildning i form av i 30 § avsedd anskaffning av utbildning ordna alla examina som ingår i den 6 § avsedda examensstrukturen samt i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen.

Anordnartillståndet kan innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens skyldighet att ordna examina och handledande utbildning som avses i 23 § 1 mom. för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd enligt 65 § och att sköta utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som anknyter till särskilt stöd.

Anordnartillståndet kan innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens rätt att ordna utbildning vid en internatskola och fängelseundervisning.

I anordnartillståndet kan det också bestämmas om andra skyldigheter, om tryggheten av tillgång till utbildning eller andra orsaker som hänför sig till ordnande av examina och utbildning förutsätter det. Dessutom kan anordnartillståndet innehålla bestämmelser om villkor för ordnandet av examina och utbildningar samt bestämmelser om utvecklingsuppgifter och andra uppgifter.

28 §

Förutsättningar för beviljande av anordnartillstånd

En förutsättning för beviljande av ett anordnartillstånd är att examina och utbildning behöver ordnas med tanke på de riksomfattande och regionala kompetensbehoven samt utbudet av examina och utbildning. Examina eller utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Anordnartillstånd kan beviljas en sökande som med tanke på fullgörandet av den uppgift som ansökan gäller har behövt kunnande och tillräckligt samarbete med arbets- och näringslivet samt ekonomiska och operativa förutsättningar för att på ett ändamålsenligt sätt ordna examina och utbildning i enlighet med denna uppgift. Vid bedömningen av förutsättningarna beaktas verksamhetens kvalitet, effektivitet och resultat.

Undervisnings- och kulturministeriet ska i samband med beslut som gäller beviljande av anordnartillstånd se till att tillstånden bildar en helhet som säkerställer tillräcklig tillgång till yrkesutbildning.

Bestämmelser om de förfaranden som hänför sig till sökande av anordnartillstånd, om de handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan och om närmare förutsättningar för beviljande av anordnartillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

29 §

Ändring och återkallande av anordnartillstånd

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring och återkallande av anordnartillstånd.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra ett anordnartillstånd, om ordnandet av examina och utbildning i betydande grad avviker från kompetensbehoven eller om andra särskilda skäl som hänför sig till ordnandet av examina och utbildning eller statsfinansiella skäl förutsätter det.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra eller återkalla ett anordnartillstånd, om

- 1) de examina eller den utbildning som anges i tillståndet inte längre ordnas,
- 2) de examina eller den utbildning som ordnats eller utbildningsanordnarens verksamhetsförutsättningar inte längre uppfyller de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges i 28 §, eller
- 3) examina eller utbildningen annars väsentligen ordnas i strid med denna lag eller med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Undervisnings- och kulturministeriet ska ge utbildningsanordnaren tillfälle att avhjälpa de brister som avses i 3 mom. innan anordnartillståndet ändras eller återkallas. Undervisnings- och kulturministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet innan ett tillstånd att ordna arbetskraftsutbildning ändras eller återkallas. Undervisnings- och kulturministeriet ska i samband med beslut som gäller återkallande av ett anordnartillstånd se till att en tillräcklig tillgång till yrkesutbildning inte äventyras.

30 §

Anskaffning av utbildning

En utbildningsanordnare kan skaffa examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem, övrig utbildning i enlighet med anordnartillståndet

samt i 27 § 1 mom. avsedd läroavtalsutbildning av en annan anordnare av yrkesutbildning eller övrig utbildning, av någon annan offentlig aktör eller av någon annan privat sammanslutning eller stiftelse. Dessutom kan utbildningsanordnaren, för att möjliggöra en studerandes individuella val, i samband med att examina och utbildning ordnas i enlighet med anordnartillståndet av de ovannämnda aktörerna även skaffa andra examens- och utbildningsdelar än sådana som anges i tillståndet samt skaffa stödåtgärder för förvärvande av kunnande. En utbildningsanordnare kan emellertid skaffa bedömning av kunnandet i fråga om en examens- eller utbildningsdel bara av en anordnare av yrkesutbildning som har beviljats anordnartillstånd eller av en anordnare av övrig utbildning som har beviljats ett motsvarande tillstånd.

Utbildningsanordnaren svarar för att i 1 mom. avsedda examina, examensdelar och utbildningar som anordnaren skaffar ordnas i enlighet med denna lag.

31 §

Avgiftsbelagd serviceverksamhet

En utbildningsanordnare kan ordna examina och examensdelar som avses i denna lag, examensutbildning som förbereder för dem samt handledande utbildning som avgiftsbelagd serviceverksamhet, om det är fråga om anskaffning av utbildning i enlighet med 30 §.

32 §

Service- och produktionsverksamhet som stöder undervisningen

Utbildningen kan efter behov omfatta service- och produktionsverksamhet som stöder undervisningen enligt anordnartillståndet.

33 §

Uppdragsutbildning

En utbildningsanordnare kan för en grupp av studerande ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdragsutbildning*).

Uppdragsutbildning får inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning får inte heller ordnas för personer som har i utlänningslagen (301/2004) avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen.

34 §

Bestämmelser som tillämpas på uppdragsutbildning

På uppdragsutbildning tillämpas inte vad som i 24 § föreskrivs om undervisnings- och examensspråk, i 25 § om verksamhetsområde och i 26 § om minimiantalet studerandear.

På uppdragsutbildning tillämpas inte heller bestämmelserna i 4 kap., med undantag för bestämmelserna i 38 § 1 mom. om förutsättningar för antagning som studerande och bestämmelserna i 40 och 41 § om hinder för antagning som studerande och om information i anslutning till detta.

På uppdragsutbildning tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om personlig tillämpning, om inte utbildningsanordnaren och beställaren avtalar något annat.

På uppdragsutbildning tillämpas inte bestämmelserna i 7 kap., med undantag för bestämmelserna i 62 § 1 mom. om examensutbildningens innehåll, bestämmelserna i 64 § 2 mom. om anpassning av bedömningen av kunnandet och bestämmelserna i 66 § om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.

På uppdragsutbildning tillämpas inte bestämmelserna i 70—79 och 95 §, om uppdragsutbildningen ordnas annanstans än i Finland. På uppdragsutbildning tillämpas inte annars bestämmelserna i 10 kap.

35 §

Ordnande av examensutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

En utbildningsanordnare kan utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem. Till utbildningen kan personer som avses i 33 § 2 mom. inte antas som studerande.

På utbildning som avses i denna paragraf tillämpas inte bestämmelserna i 24 § om undervisnings- och examensspråk, i 25 § om verksamhetsområde, i 26 § om minimiantalet studerande, i 42 § om val av examen eller utbildning, i 63 § om studier som stöder studiefärdigheter, i 68 § om undervisningens offentlighet, i 70—79 § om läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller i 99—106 § om studerandevård, rätten till avgiftsfria måltider, studiesociala förmåner, internatboende, avgifter som tas ut av studerande och studerandekårer. Bestämmelserna i 40 § tillämpas enbart i fråga om hinder för antagning som studerande och 64 § 2 mom. enbart i fråga om anpassning av bedömningen av kunnandet.

36 §

Finansiering av och avgifter för uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Uppdragsutbildning och i 35 § avsedd utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får inte försämma utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna examina och utbildning som anges i anordnartillståndet.

Utbildningsanordnarna ska av i 33 § 1 mom. avsedda beställare av utbildning eller i 35 § 1 mom. avsedda studerande ta ut avgifter som åtminstone täcker kostnaderna för att ordna utbildningen. Den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis.

4 kap.

Att söka sig till utbildning samt antagning som studerande

37 §

Att söka sig till utbildning samt ansökningsförfaranden

Var och en har rätt att fritt ansöka om att få att avlägga en i denna lag avsedd examen eller genomföra en i denna lag avsedd utbildning.

Vid kontinuerlig ansökan beslutar utbildningsanordnaren om ansökningstider och ansökningsförfaranden. Vid antagning av studerande till utbildningar för yrkesinriktade grundexamina eller inom handledande utbildningar kan riksomfattande ansökningsförfaranden dock tillämpas. Bestämmelser om riksomfattande ansökningsförfaranden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas inte på personalutbildning med undantag av bestämmelserna i 38 § 1 mom. om förutsättningar för antagning som studerande samt bestämmelserna i 40 och 41 § om hinder för antagning som studerande och om information i anslutning till detta. Beslut om antagning av studerande till personalutbildning fattas av arbetsgivarerna i samarbete med utbildningsanordnaren.

Med avvikelse från det som anges i detta kapitel fattas beslut om val av studerande till arbetskraftsutbildning av arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren. Vid ansökan om att bli antagen som studerande och antagning som studerande tillämpas det som föreskrivs i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen samt i 38, 40 och 41 § i denna lag. Bestämmelser om sökande av ändring i arbets- och näringsbyråns beslut finns i 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Om ett beslut som gäller antagning som studerande grundar sig på de förutsättningar som fastställs i 38, 40 eller 41 §, tillämpas på sökande av ändring dock 12 kap. i denna lag.

38 §

Förutsättningar för antagning som studerande

Som studerande kan en sökande antas som utbildningsanordnaren anser ha tillräckliga förutsättningar att förvärva det kunnande eller avlägga den examen som eftersträvas.

En förutsättning för att bli antagen som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning är utöver vad som föreskrivs i 1 mom. att

- 1) den sökande inte har
 - a) avlagt studentexamen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller en examen som enligt 17 § i den lagen till nivån motsvarar studentexamen,
 - b) avlagt en i denna lag avsedd yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, genomfört i denna lag avsedd handledande utbildning eller avlagt någon tidigare examen eller genomfört någon tidigare utbildning som motsvarar dem,
 - c) avlagt högskoleexamen, eller
 - d) avlagt en utländsk examen som motsvarar någon av de examina som avses i underpunkterna a—c, och
- 2) den sökande har som mål att efter den handledande utbildningen avlägga en i denna lag avsedd examen eller examensdel.

En sökande kan dock antas som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning trots att han eller hon har avlagt en examen eller genomfört en utbildning som avses i 2 mom. 1 punkten, om det av särskilda skäl är motiverat att personen genomför en sådan utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier.

39 §

Urvalsgrunder vid antagning av studerande

Vid antagning av studerande ska jämlika urvalsgrunder tillämpas.

Utbildningsanordnaren beslutar om de urvalsgrunder som ska tillämpas vid antagning av studerande och om inträdes- och lämplighetsprov. Bestämmelser om de urvalsgrunder och om inträdes- och lämplighetsprov som ska tillämpas i de riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom. får dock utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

40 §

Tillgänglighet

En omständighet som hänför sig till en sökandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga får inte vara ett hinder för antagning som studerande. Som studerande kan dock inte den antas som på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte kan genomföra utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö, om kraven på säkerhet vid examina som avses i 81 § så förutsätter och om detta hinder inte kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om examina som avses i 81 § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i denna lag, 33 § i yrkeshögskolelagen eller 43 a § i universitetslagen, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Utbildningsanordnaren ska ge den sökande information om vilka krav på hälsotillståndet och andra förutsättningar som hänför sig till avläggande av examen eller genomförande av utbildning.

Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina som avses i 81 §.

41 §

Information om antagning som studerande

Den sökande ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som förutsätts för bedömningen av antagning som studerande, när det handlar om examina som avses i 81 § eller ansökan om att bli antagen som studerande hos en utbildningsanordnare som fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd som avses i 65 §.

Den sökande ska på begäran av utbildningsanordnaren ge information om beslut om indragning av studierätten, när det är fråga om examina som avses i 81 §.

Utbildningsanordnaren har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagning som studerande.

42 §

Val av examen eller utbildning

Vid kontinuerlig ansökan som avses i 37 § 2 mom. ska utbildningsanordnaren tillsammans med den sökande utreda vilken examen, examensdel eller utbildning som är lämplig för honom eller henne, om den sökande inte har ansökt om att bli antagen som studerande till en viss examen eller utbildning. Utbildningsanordnaren ska hänvisa en sökande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning eller vid behov till någon annan ändamålsenlig tjänst, om utbildningsanordnaren inte antar den sökande som studerande.

Om en sökande vid kontinuerlig ansökan har ansökt om att få avlägga en viss examen eller sökt sig till en viss utbildning, kan utbildningsanordnaren hänvisa den sökande att söka sig till studier för en annan examen eller till en annan utbildning eller vid behov till någon annan ändamålsenlig tjänst, om utbildningsanordnaren med stöd av ansökan bedömer att någon annan examen eller utbildning är lämpligare för den sökande.

Om någon som har blivit antagen som studerande av grundad anledning vill byta examen eller utbildning eller om den studerande utan godtagbar orsak ämnar avbryta en utbildning som han eller hon inlett, ska utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande utreda vilken examen eller utbildning som är lämpligare för honom eller henne och vid behov hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning eller till någon annan ändamålsenlig tjänst.

43 §

Beslut om antagning som studerande

Utbildningsanordnaren beslutar vem som antas som studerande.

Om studerande antas i riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom., kan beslut om att inte anta en sökande meddelas med avvikelse från det som i 7 kap. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om givande av förvaltningsbeslut. Den sökande ska dock meddelas beslutet skriftligen. Utbildningsanordnaren ska ge ett i 7 kap. i förvaltningslagen avsett förvaltningsbeslut om antagning som studerande, om den sökande framställer en skriftlig eller muntlig begäran om beslutet inom 30 dagar från det att han eller hon fick det i detta moment avsedda meddelandet om resultatet av antagningen.

5 kap.

Personlig tillämpning

44 §

Personlig utvecklingsplan för kunnandet

För en studerande som inleder en utbildning ska det utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande och påvisande av kunnandet och om handlednings- och stödåtgärder förs in i enlighet med bestämmelserna i 46—49 § och 67 § 2 mom. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i planen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utbildningsanordnaren svarar för att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas och uppdateras.

Utbildningsanordnaren ska på basis av den studerandes mål samt identifierat tidigare förvärvat kunnande planera om den studerande ska avlägga en hel examen eller enbart en eller flera examensdelar, om detta inte beslutats enligt 43 §. Bestämmelserna i detta moment tillämpas inte på arbetskraftsutbildning.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på övrig yrkesutbildning enligt 8 § enbart till den del det är fråga om utbildning som baserar sig på läroavtal eller utbildningsavtal.

45 §

Utarbetande och godkännande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet

Utbildningsanordnaren utarbetar och uppdaterar den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande. I utarbetandet och uppdateringen deltar en lärare, en studiehandledare eller vid behov någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som utbildningsanordnaren utser.

Arbetsgivaren eller någon annan företrädare för arbetsplatsen deltar i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, om utbildningen ordnas som läroavtalsutbildning eller som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller om kunnandet visas på arbetsplatsen. Om det i arbetskraftsutbildning ingår att förvärva kunnande på en arbetsplats, kan också en företrädare för arbets- och näringsmyndigheten delta i utarbetandet av planen.

De aktörer som samarbetar med utbildningsanordnaren deltar dessutom i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet till den del förvärvandet eller visandet av kunnandet eller handlednings- och stödåtgärderna i enlighet med planen baserar sig på sådan anskaffning av utbildning som avses i 30 § eller på någon annan form av samarbete mellan utbildningsanordnaren och en annan anordnare av yrkesutbildning, en anordnare av gymnasieutbildning eller andra aktörer.

Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och ändringar i den godkänns av utbildningsanordnaren och den studerande samt av de aktörer som avses i 2 och 3 mom., till den del de deltar i utarbetandet och uppdateringen av planen. Den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan planen eller betydande ändringar i den godkänns.

46 §

Identifiering av tidigare förvärvat kunnande

Det kunnande som en studerande tidigare har förvärvat ska utredas och identifieras av utbildningsanordnaren med stöd av dokument och annan utredning som den studerande lägger fram.

47 §

Erkännande av tidigare förvärvat kunnande

Utbildningsanordnaren ska erkänna kunnande som en studerande tidigare har förvärvat och som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Erkännande av kunnande sker med stöd av dokument och annan utredning som avses i 46 §. Närmare bestämmelser om förfaringssätten vid erkännande av kunnande utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vid bedömning av tidigare förvärvat kunnande tillämpas bestämmelserna i 53 § 1—3 mom. om bedömning av kunnandet, i 54 § om bedömare av kunnandet, i 55 § om kontroll och rät-

telse av bedömningen och i 56 § om höjning av vitsord. Med avvikelse från 54 § 1 mom. bedöms kunnandet dock av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren, om det tidigare förvärvade kunnandet bedöms utan att den studerande deltar i ett yrkesprov. Om tidigare förvärvat kunnande erkänns utan bedömning av kunnandet tillämpas endast bestämmelserna i 56 § om höjning av vitsord.

Utbildningsstyrelsen kan meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av identifieringen och erkännandet av kunnande samt omvandlingen av vitsord.

48 §

Planering av förvärvande av kunnande

Utbildningsanordnaren ska planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska förvärvas, om den studerande inte har det tidigare förvärvade kunnande som behövs för att kunna visa sitt kunnande. Dessutom ska utbildningsanordnaren planera de handlednings- och stödåtgärder som den studerande behöver och vid behov de studier enligt 63 § som stöder studiefärdigheterna, det särskilda stöd och den anpassning av bedömningen av kunnandet som avses i 64 § och den avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som avses i 66 §.

Förvärvande av yrkesskicklighet eller kunnande planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel.

Det som i denna paragraf föreskrivs om studerande tillämpas också på den som söker till läroavtalsutbildning.

49 §

Planering av påvisande av kunnande

Utbildningsanordnaren ska planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska visas.

Påvisande av yrkesskickligheten eller kunnandet planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel.

6 kap.

Avläggande av examen eller genomförande av handledande utbildning och bedömning av kunnandet

50 §

Avläggande av examen och genomförande av handledande utbildning

En examensdel har avlagts när den studerande har visat det kunnande som anges i examensgrunderna på det sätt som föreskrivs i 52 § eller när kunnandet har erkänts i enlighet med 47 §. En examen har avlagts när alla examensdelar som enligt examensgrunderna krävs för examen har avlagts med godkänt resultat.

En utbildningsdel i handledande utbildning har genomförts när den studerande har visat det kunnande som anges i utbildningsgrunderna på det sätt som föreskrivs i 52 § eller när kunnandet har erkänts i enlighet med 47 §. Den handledande utbildningen har genomförts när alla utbildningsdelar som enligt utbildningsgrunderna krävs för utbildningen har genomförts med godkänt resultat.

51 §

Respons på hur kunnandet utvecklas

Studerande har rätt att få respons på hur deras kunnande har utvecklats under avläggandet av examen eller under utbildningen. Under examensutbildningen och den handledande utbildningen bedömer de lärare som svarar för undervisningen eller andra företrädare för utbildningsanordnaren hur den studerandes kunnande har utvecklats och ges respons på detta. Under utbildning som ordnas på en arbetsplats görs en bedömning och ges respons också av den ansvariga arbetsplatshandledaren. Om en studerande avlägger en examen eller examensdel utan att delta i examensutbildning, görs bedömningen av hur av hans eller hennes kunnande har utvecklats och ges respons på detta av de bedömare av kunnandet som avses i 54 §, i samband med bedömningen av kunnandet.

Genom respons handleds och uppmuntras de studerande att nå målen enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och utvecklas deras förutsättningar för självbedömning.

52 §

Påvisande av kunnandet

Den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser (*yrkesprov*). I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet eller det centrala kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som krävs för avläggande av gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt.

Det kunnande som krävs för genomförande av utbildningsdelar i handledande utbildning visas på något annat sätt än genom yrkesprov.

Utbildningsanordnaren svarar för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Den omgivning där yrkesprovet genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Vid behov kan det kunnande som visas genom ett yrkesprov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna med stöd av 15 § bestämmer om bedömningen av kunnandet. En studerande kan delta i yrkesprov oberoende av på vilket sätt han eller hon förvärvat sitt kunnande.

Utbildningsanordnaren ska ordna möjlighet för de studerande att visa sitt kunnande så snart som möjligt efter det att de anses ha uppfyllt kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller undervisningsgrunderna.

Möjlighet att avlägga examensdelar ska ordnas också för dem som av en myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer har fått ett sådant beslut om villkorligt erkännande av yrkeskvalifikationer enligt 13 § 2 mom. i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer där det av den sökande krävs sådana kompensationsåtgärder som avses i den lagen.

Utbildningsanordnaren ska erbjuda möjlighet att avlägga examen eller en examensdel även utan deltagande i examensutbildning samt i samarbete med sådana aktörer som på företagsekonomiska grunder erbjuder utvecklingstjänster gällande kunnande.

53 §

Bedömning av kunnandet

Genom bedömning av kunnandet ges information om det kunnande som den studerande har och säkerställs att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna nås samt utvecklas förutsättningar för självbedömning. Den studerandes kunnande bedöms mångsidigt genom att kunnandet jämförs med det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Bedömningen ska omfatta alla krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet som i examens- eller utbildningsgrunderna ställts för den examensdel som ska avläggas eller den utbildningsdel som ska genomföras. Om bedömningen av kunnandet har anpassats i enlighet med 64 § 2 mom. eller om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet har gjorts i enlighet med 66 §, bedöms kunnandet genom att det jämförs med målen i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet.

Bedömarna bedömer kunnandet hos en studerande separat för varje examens- eller utbildningsdel samt i fråga om gemensamma examensdelar separat för varje delområde. På grundval av bedömningen av kunnandet ger bedömarna vitsord för yrkesinriktade examensdelar, gemensamma examensdelar och deras delområden och för utbildningsdelar i handledande utbildning i enlighet med skalan för bedömning av kunnandet. Bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bedömarna ska bedöma kunnandet utan obefogat dröjsmål efter det att ett yrkesprov eller något annat påvisande av kunnande som gäller en examens- eller utbildningsdel har genomförts.

Utbildningsanordnaren utarbetar som en del av sitt kvalitetsledningssystem separat för varje examen eller utbildning en plan för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras.

Studerande ska ges möjlighet till självbedömning av sina prestationer. Självbedömningen påverkar inte bedömningen av kunnandet eller det vitsord som ges över kunnandet.

54 §

Bedömare av kunnandet

Två bedömare som utbildningsanordnaren utser ska tillsammans utföra bedömningen av kunnandet i fråga om yrkesinriktade examensdelar och separat för varje examensdel besluta om bedömningen. Den ena bedömaren ska vara lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren, och den andra ska företräda arbetslivet. Av särskilda skäl kan bedömningen utföras och beslut om den fattas också av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren.

Bedömningen av kunnandet i fråga om utbildningsdelar i handledande utbildning samt gemensamma examensdelar och deras delområden utförs och beslut om bedömningen fattas av en lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren. När en gemensam examensdel eller ett delområde av en gemensam examensdel avläggs och bedöms i samband med en yrkesinriktad examensdel, kan också företrädare för arbetslivet höras vid bedömningen av kunnandet.

Bedömarna ska ha tillräcklig yrkesskicklighet och tillräckligt kunnande i anknytning till den examen som ska avläggas och i synnerhet till den examensdel, det delområde av en gemensam examensdel eller den handledande utbildning som ska bedömas samt tillräcklig förtrogenhet med bedömning och grunderna för den examen som avläggs eller för den handledande utbildning som genomförs. Utbildningsanordnaren ska introducera bedömare som företräder arbetslivet i bedömningen av kunnandet. I fråga om jäv för bedömare tillämpas vad som föreskrivs i 27—29 § i förvaltningslagen.

55 §

Kontroll och rättelse av bedömningen

En studerande har rätt att få information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på bedömningen av hans eller hennes kunnande. Bestämmelser om förfaringssätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

En studerande kan av bedömarna skriftligen begära en kontroll av bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då han eller hon har haft tillfälle att ta del av resultaten av bedömningen och av information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes prestation. Bedömarna ska fatta beslut om en kontroll av bedömningen utan obefogat dröjsmål.

En studerande som deltar i examensutbildning kan hos respektive arbetslivskommission skriftligen begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. Rättelse ska begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Om bedömningen är uppenbart felaktig, får arbetslivskommissionen bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning kräva att utbildningsanordnaren ska utse nya bedömare.

En studerande som deltar i handledande utbildning kan hos rektorn skriftligen begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. Rättelse ska begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Om bedömningen är uppenbart felaktig, kan rektorn bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning utse en ny bedömare.

56 §

Omtagning av bedömning och höjning av vitsord

Utbildningsanordnaren ska ge de studerande möjlighet att ta om påvisandet av kunnandet, om deras kunnande bedöms som underkänt. Utbildningsanordnaren ska också ge de studerande möjlighet att höja ett godkänt vitsord som getts på basis av bedömningen av kunnandet.

57 §

Betyg över avlagd examen

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett examensbetyg när examen har avlagts på det sätt som anges i 50 §. Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande endast avlägger en eller flera examensdelar och det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet har nåtts. Den studerande ska också ges ett betyg över avlagda examensdelar, om han eller hon anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utbildningsanordnaren ska även utfärda ett betyg över avlagda examensdelar på begäran av den studerande. Betyg över examina och examensdelar utfärdas i enlighet med den bedömning av kunnandet som avses i 53 §.

Om utbildningen har ordnats enligt läroavtalsutbildning som avses i 27 § mom. 1, ger den utbildningsanordnare som läroavtalsutbildningen har anskaffats av examensbetyget som avses i moment 1. Om studerande ges ett i mom. 1 avsett betyg över avlagda examensdelar, som har ordnats i form av i 30 § avsedd anskaffning ger enbart den utbildningsanordnare, som examensdelen eller delarna har anskaffats av betyget.

Utbildningsanordnaren får dock inte utfärda ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av anpassning av bedömningen av kunnandet enligt 64 § 2 mom. eller avvikelse enligt 66 § inte har uppfyllt examensdelarnas centrala krav på

yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren utfärda ett betyg över den studerandes kunnande.

58 §

Betyg över genomförd handledande utbildning

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över genomförd utbildning, när en utbildning som handleder för yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv har genomförts på det sätt som anges i 50 §. Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över genomförda utbildningsdelar, om den studerande anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utbildningsanordnaren ska också utfärda ett betyg över genomförda utbildningsdelar på begäran av den studerande.

59 §

Intyg över deltagande i utbildning

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett intyg över deltagande i övrig yrkesutbildning enligt 8 §, när utbildningen har slutat eller om den studerande anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utbildningsanordnaren ska också utfärda ett intyg över deltagande i övrig yrkesutbildning på begäran av den studerande.

Utbildningsanordnaren ska på begäran av den studerande ge honom eller henne ett intyg över deltagande i examensutbildning eller handledande utbildning.

60 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter om betyg och intyg

Närmare bestämmelser om innehållet i och bilagorna till betyg och intyg enligt 57—59 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska föras in i betygen och intygen och i bilagorna till dem.

7 kap.

Förvärvande av kunnande

61 §

Rätt till undervisning och handledning

Studerande har rätt att i olika inlärningsmiljöer få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna.

En studerande har rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning.

62 §

Utbildningens innehåll

Utbildningsanordnaren beslutar om innehållet i och genomförandet av examensutbildning i enlighet med de examensgrunder som avses i 15 § samt om innehållet i och ordnande av utbildning som handleder för en yrkesinriktad examen och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv i enlighet med de utbildningsgrunder som avses i 16 §.

Om en studerande inom utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen inte har tidigare kunnande som förvärvats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som hänför sig till den examen som ska avläggas, ska det i den studerandes examensutbildning ingå utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Beslut om innehållet i och genomförandet och omfattningen av övrig yrkesutbildning fattas av utbildningsanordnaren, om inte regleringen inom branschen förutsätter något annat.

63 §

Studier som stöder studiefärdigheterna

Utöver det som anges i examensgrunderna kan det, som en del av examensutbildningen, ordnas studier som stöder studiefärdigheterna. Syftet med dessa studier är att den studerande ska förvärva sådant kunnande som baserar sig på de individuella behoven och som ger honom eller henne förutsättningar att delta i examensutbildning och visa sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt.

Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av studier som stöder studiefärdigheterna och om studiernas innehåll.

64 §

Särskilt stöd

En studerande har rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. I fråga om studerande som får särskilt stöd kan bedömningen av kunnandet i enlighet med grunderna för de yrkesinriktade grundexamina anpassas genom att en individuell bedömning av kunnandet utarbetas för den studerande. Bedömningen av kunnandet kan anpassas bara i den omfattning det är nödvändigt med hänsyn till den studerandes personliga mål och färdigheter.

Målet för det särskilda stödet är dessutom att främja en total rehabilitering av den studerande i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster.

65 §

Krävande särskilt stöd

En utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd enligt 27 § 2 mom. ska ordna utbildning för studerande som har stora inlärningsvärigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd som avses i 64 §.

66 §

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina får göras genom att den studerande låter bli att visa något av det kunnande som förutsätts i examensgrunderna, om

1) de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examensgrunderna till någon del är oskäligen för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller

2) avvikelsen är motiverad av skäl som har samband med den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd.

Målet för avvikelsen är att den studerande ska kunna avlägga en examen även om han eller hon av orsaker som avses i 1 mom. till någon del inte kan uppfylla kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna. Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet får göras endast i den omfattning detta är nödvändigt av de orsaker som avses i 1 mom.

67 §

Beslut om särskilt stöd och avvikelse

Utbildningsanordnaren beslutar om sådant särskilt stöd till de studerande och om sådan anpassning av bedömningen av kunnandet som avses i 64 och 65 § samt om sådan avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som avses i 66 §. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan beslut enligt detta moment fattas.

Utbildningsanordnaren ska i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet föra in innehållet i det särskilda stöd som tillhandahålls en studerande, anpassning av bedömningen av kunnandet och avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.

68 §

Undervisningens offentlighet

Undervisningen är offentlig, med undantag för den utbildning som ordnas på arbetsplatser. Rätten att åhöra undervisningen kan dock begränsas av grundad anledning.

8 kap.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats

69 §

Utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter

Utbildningsanordnaren kan ordna i denna lag avsedd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

70 §

Läroavtalsutbildning

Läroavtalsutbildning är utbildning som i huvudsak ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som vid behov kompletteras med förvärvande av kunnande som sker i andra inlärningsmiljöer. Läroavtalsutbildning grundar sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren eller på ett skriftligt avtal för viss tid mellan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentlighetsrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och arbetsgivaren (*läroavtal*). Arbetsiden per vecka för en studerande i läroavtalsutbildning ska i genomsnitt vara minst 25 timmar.

Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet ska fogas till läroavtalet till den del planen gäller läroavtalsutbildning. Av planen ska de praktiska arbetsuppgifter framgå som den studerande kan utföra för att nå det kunnande som har ställts som mål. Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i läroavtalet utfärdas genom förordning av statsrådet.

En förutsättning för att läroavtal ska kunna ingås är att utbildningsanordnaren och arbetsgivaren skriftligen avtalar om ordnande av läroavtalsutbildning. Genom ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning får avvikelser inte göras från det som ingår i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren utfärdas genom förordning av statsrådet.

Läroavtalsutbildning för en företagare kan ordnas i företagarens eget företag, om utbildningsanordnaren och företagaren avtalar om ordnande av läroavtalsutbildning på det sätt som avses i 3 mom.

Handledande utbildning och arbetskraftsutbildning får inte ordnas som läroavtalsutbildning.

71 §

Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

I utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal förvärvar den studerande kunnande på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Under sådan utbildning står den studerande inte i ett anställningsförhållande. Utbildningsanordnaren ingår ett skriftligt avtal med en företrädare för utbildningsavtalsarbetsplatsen om den studerandes förvärvande av kunnande på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter (*utbildningsavtal*).

Utbildningsavtalet är ett avtal för viss tid som i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ingås i fråga om enskilda examensdelar när det gäller annan utbildning än sådan som avses i 8 §. Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet ska fogas till utbildningsavtalet till den del planen gäller utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal. Av planen ska de praktiska arbetsuppgifterna framgå som den studerande kan utföra för

att nå det kunnande som har ställts som mål. Utbildningsavtalet och uppdateringar av det ska delges den studerande.

I fråga om fångars förvärvande av kunnande i anslutning till arbetsverksamhet i en straffanstalt ingår utbildningsanordnaren ett skriftligt avtal med en företrädare för straffanstalten.

I utbildningsavtalet bestäms med iakttagande av 77 § 2 mom. den arbetstid som ska tillämpas vid utbildning som ordnas på en arbetsplats.

Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i utbildningsavtalet utfärdas genom förordning av statsrådet.

72 §

Förutsättningar för läroavtal och utbildningsavtal

En förutsättning för att ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning eller ett utbildningsavtal ska kunna ingås är att det på den arbetsplats där utbildningen sker med tanke på utbildningen enligt examensgrunderna eller den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och ordnandet av yrkesprov finns tillgång till

- 1) tillräcklig produktions- och serviceverksamhet,
- 2) behövliga arbetsredskap,
- 3) personal som är kompetent i fråga om yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet.

På den arbetsplats där utbildningen sker utses det för den studerande en i fråga om yrkeskunskap, utbildning eller arbetslivserfarenhet kompetent ansvarig arbetsplatshandledare. För en företagare som får läroavtalsutbildning kan arbetsplatshandledaren också vara en person som kommer från en annan arbetsplats eller som i övrigt är lämplig för uppgiften.

73 §

Utbildningsersättningar

Om läroavtalsutbildningen uppskattas orsaka kostnader för arbetsgivaren, betalar utbildningsanordnaren arbetsgivaren utbildningsersättning på det sätt som överenskomms i det avtal om ordnande av läroavtalsutbildning som de ingår. Närmare bestämmelser om hur utbildningsersättningen bestäms får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Med avvikelse från 1 mom. betalas ingen utbildningsersättning för läroavtalsutbildning som ordnas för en företagare i dennes eget företag. Utbildningsersättning kan dock betalas till en annan arbetsgivare eller en annan i 72 § 2 mom. avsedd person för kostnaderna för handledning och rådgivning till den företagare som får läroavtalsutbildning.

För utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal betalas ingen ersättning. Utbildningsanordnaren och en företrädare för utbildningsavtalsarbetsplatsen kan dock ingå avtal om att den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats betalas utbildningsersättning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd enligt 65 §.

74 §

Skyldighet att ordna förutsättningar att nå målen för kunnandet

Utbildningsanordnaren svarar för att de praktiska arbetsuppgifterna inom läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal är sådana att den studerande genom att utföra dessa uppgifter kan nå de mål för kunnandet som anges i hans eller hennes personliga utvecklingsplan för kunnandet.

Inom utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal är den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats skyldig att ge akt på hur den studerandes kunnande utvecklas, att vidta åtgärder om det kunnande som anges i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet inte kan nås och att lämna utbildningsanordnaren rapporter om hur den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förverkligas.

75 §

Hävande av läroavtal och avtal om ordnande av läroavtalsutbildning samt avbrytande av sådan utbildning

Ett läroavtal kan hävas genom en gemensam överenskommelse mellan avtalsparterna.

Ett läroavtal som grundar sig på ett arbetsavtal kan dessutom hävas

- 1) på de grunder som anges i 1 kap. 4 § och 8 kap. 1 och 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001),
- 2) om arbetsgivaren upphör med sitt företag, försätts i konkurs eller avlider, eller
- 3) med utbildningsanordnarens tillstånd på de grunder som enligt arbetsavtalslagen berättigar till uppsägning av arbetsavtalet.

Utbildningsanordnaren kan efter att ha hört den studerande och arbetsgivaren häva avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i läroavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Ett läroavtal ska betraktas som hävt, om avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning hävs eller om utbildningsanordnaren har dragit in den studerandes studierätt med stöd av 81 §.

Utbildningsanordnaren och en företagare som får läroavtalsutbildning kan genom en gemensam överenskommelse häva ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning. Utbildningsanordnaren kan efter att ha hört företagaren häva avtalet om ordnande av utbildning, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i det i 70 § 4 mom. avsedda avtal som ingåtts mellan utbildningsanordnaren och företagaren inte iakttas i utbildningen.

Om ett läroavtal hävs på de grunder som avses i 1—3 och 5 mom., ska utbildningsanordnaren ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Om en studerande avstängs från läroanstalten för viss tid eller avhålls från studierna eller om den studerandes studierätt avbryts tillfälligt på de grunder som anges i 96 § 3 mom., avbryts läroavtalsutbildningen för motsvarande tid.

76 §

Hävande av utbildningsavtal och avbrytande av utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

Ett utbildningsavtal kan hävas genom en gemensam överenskommelse mellan avtalsparterna.

Vardera parten kan efter att ha hört den andra parten häva ett utbildningsavtal, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Dessutom kan vardera parten häva ett utbildningsavtal

- 1) om den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats upphör med sitt företag, försätts i konkurs eller avlider, eller
- 2) när den studerande övergår till att genom läroavtalsutbildning förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Utbildningsanordnaren ska häva ett utbildningsavtal, om det av information från den studerande framgår att bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen och det inte finns förutsättningar för att fortsätta utbildningsavtalet. Utbildningsanordnaren ska höra den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen innan utbildningsavtalet hävs.

Ett utbildningsavtal upphör att gälla, om utbildningsanordnaren drar in den studerandes studierätt med stöd av 81 §.

Om ett utbildningsavtal hävs på de grunder som anges i 1—4 mom., ska utbildningsanordnaren ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Om en studerande avstängs från läroanstalten för viss tid eller avhålls från studierna eller om den studerandes studierätt avbryts tillfälligt på de grunder som anges i 96 § 3 mom., avbryts den utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal för motsvarande tid.

77 §

Tillämpning av lagstiftningen om arbetstagare och tjänsteinnehavare

På läroavtal tillämpas den lagstiftning som tillämpas på arbetsavtalsförhållanden och tjänsteförhållanden. Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på läroavtal som grundar sig på arbetsavtal dock inte 1 kap. 3 och 8 §, 2 kap. 4 och 5 §, 4 kap. 4 och 5 §, 6 kap., 7 kap. 1—5 och 7—11 §, 9 och 10 kap. samt 13 kap. 3 och 4 § i arbetsavtalslagen.

Inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal tillämpas diskrimineringslagen (1325/2014) och de bestämmelser i lagen om unga arbetstagare (998/1993) som gäller arbetstiden samt säkerheten i arbetet och hälsoaspekter. En studerandes arbetstid får vara högst den ordinarie arbetstid som iakttas på arbetsplatsen i fråga. Dessutom tillämpas ifråga om studerandes arbete arbetstidslagens (605/1996) bestämmelser om dagliga vilotider, dygnsvila, ledighet per vecka och arbetsskiftsförteckning.

78 §

Arbetarskydd för studerande

Vid utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter svarar arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen för arbetarskyddet för den studerande i enlighet med arbetarskyddslagen (738/2002). Utbildningsanordnaren ska informera arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen om detta ansvar för arbetarskyddet.

79 §

Ledningen av utbildningen och övervakningen av avtalen

Utbildningsanordnaren svarar för ledningen av läroavtalsutbildningen och den utbildning som grundar sig på utbildningsavtal och för övervakningen av avtalen.

9 kap.

Trygg studiemiljö

80 §

Rätt till en trygg studiemiljö

En studerande har rätt till en trygg studiemiljö.

Till läroanstalten får inte medföras och under arbetsdagen får inte innehas sådana föremål eller ämnen som enligt någon annan lag inte får innehas eller med vilka den egna eller någon annans säkerhet kan äventyras eller som särskilt lämpar sig för att skada egendom och i fråga om vilka det inte finns någon godtagbar orsak för att de ska få innehas.

Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om hur dessa planer ska utarbetas.

I avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt trygghet och trivsel i studiemiljön ska utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas vid läroanstalten.

Ordningsstadgan och de andra ordningsbestämmelserna får innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln i studiemiljön samt närmare regler om de föremål och ämnen som avses i 2 mom. och om deras användning och förvaring. Dessutom kan regler meddelas om hur läroanstaltens egendom får hanteras och om hur man får vistas och röra sig i läroanstaltens lokaler och på läroanstaltens område.

81 §

Indragning av studierätten

När utbildningen eller utövandet av yrket inbegriper krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller klientsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan utbildningsanordnaren dra in rätten att avlägga en examen och rätten att delta i examensutbildning (*indragning av studierätten*), om

1) den studerande genom att inom utbildningen upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö,

2) det är uppenbart att den studerande i fråga om sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte uppfyller förutsättningarna enligt 40 § för antagning som studerande, eller

3) den studerande när han eller hon har ansökt om att bli antagen för att avlägga examen har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätten som avses i 41 § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagningen.

När utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö i väsentlig grad förutsätter arbete med minderåriga, kan utbildningsanordnaren dra in studierätten om det behövs för att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1—3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen (39/1889).

Innan studierätten dras in ska utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande utreda hans eller hennes möjligheter att ansöka om att få avlägga någon annan examen eller genomgå någon annan utbildning.

Bestämmelser om de examina som omfattas av denna paragraf utfärdas genom förordning av statsrådet.

82 §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett i 81 § 1 mom. 2 punkten avsett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan, kan han eller hon åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga. Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denne har bestämt att ska utföras.

Utbildningsanordnaren har trots sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av utbildningsanordnaren anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket av vilket det framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som avläggandet av examen ställer.

Utbildningsanordnaren har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av studierätten och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för en sådan bedömning av studierätten som avses i 81 § 2 mom. på begäran av utbildningsanordnaren visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 5 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö i väsentlig grad består av arbete med minderåriga.

Utbildningsanordnaren är trots sekretessbestämmelserna skyldig att lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten i enlighet med 81 § samt beslut om indragning av studierätten och grunderna för detta.

83 §

Återställande av studierätten

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 81 § 1 mom. 2 punkten kan hos utbildningsanordnaren anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas om den som anhåller om det visar att orsaken till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den som anhåller om återställande av studierätten ska lämna utbildningsanordnaren utlåtanden om sitt hälsotillstånd.

Utbildningsanordnaren är trots sekretessbestämmelserna skyldig att lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller beslut om återställande av studierätten och grunderna för detta.

84 §

Narkotikatest

Utbildningsanordnaren kan ålägga en studerande att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö eller att den studerande är narkotikaberoende. En ytterligare förutsättning är att testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och att den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

- 1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,
- 2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken,
- 3) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller
- 4) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) och som innehas av utbildningsanordnaren, en i 70 § avsedd arbetsgivare eller en i 71 § avsedd tillhandahållare av en utbildningsavtalsarbetsplats.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av utbildningsanordnaren anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och av vilket det framgår att den studerande har genomgått test för utrönande av användning av narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandes funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som bestäms av utbildningsanordnaren. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om att intyg över narkotikatest krävs.

Utbildningsanordnaren ska i samarbete med aktörer inom studerandevården göra upp skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av berusningsmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande.

Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för sådana intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som i 19 § i lagen om företagshälsövård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

85 §

Disciplin

En studerande kan ges en skriftlig varning, om han eller hon

- 1) stör undervisningen,
- 2) beter sig våldsamt eller hotfullt i studiemiljön,
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid läroanstalten eller i en annan studiemiljö,
- 4) vägrar att visa upp intyg enligt 84 § över narkotikatest, eller
- 5) enligt en utredning som avses i 84 § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller en annan lokal där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en tillställning som arrangeras av utbildningsanordnaren.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller för en person som arbetar vid läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla beteende eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

Om en studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 82 § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på behövliga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att visa upp ett straffregisterutdrag enligt 82 § 4 mom. kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

86 §

Disciplin på internatboenden

Utöver det som föreskrivs om disciplin i 85 § kan en studerande som bor på utbildningsanordnarens i 103 § avsedda internatboende ges en skriftlig varning, om han eller hon uppträder våldsamt eller hotfullt i internatboendets lokaler eller bryter mot ordningen på internatboendet.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande sägas upp från internatboendet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna.

87 §

Avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten

Om en studerande inte iakttar en i 85 § 3 mom. avsedd uppmaning att avlägsna sig från klassrummet, en annan undervisningslokal eller utbildningsanordnarens tillställning, har rektor och läraren rätt att avlägsna den studerande. Rektor och läraren har också rätt att från läroanstaltens område avlägsna en studerande som inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon förvägrats rätt att delta i undervisningen i enlighet med 85 § 4 mom.

Om en studerande som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom att göra motstånd, har rektor och läraren rätt att använda sådana maktmedel som behövs för att få honom eller henne avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

Rektor och läraren kan i situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Maktmedelsredskap får inte användas för att avlägsna en studerande. En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

88 §

Verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsavgörande på ett disciplinärt förfarande

Under den tid då åtal mot en studerande är anhängigt vid en allmän domstol får inte ett disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot den studerande.

Om en domstol har frikänt en studerande, får inte ett disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas annat än på grund av ett sådant förfarande som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär bestraffning.

Om en domstol har dömt en studerande till straff, får han eller hon inte av samma skäl påföras disciplinstraff. En studerande kan dock avstängas för viss tid från läroanstalten eller sägas upp från internatboendet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna, om det är motiverat med hänsyn till den studerandes brott eller omständigheter i samband med det.

89 §

Rätt att omhänderta föremål och ämnen

Rektorn och en lärare har rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen frånta en studerande ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 80 § 2 mom.

Om en studerande som innehar ett föremål eller ämne som ska omhändertas försöker förhindra omhändertagandet genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att omhänderta föremålet eller ämnet och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Rätten att använda maktmedel gäller enbart föremål och ämnen som äventyrar den studerandes eller andras säkerhet.

Maktmedelsredskap får inte användas vid omhändertagande enligt 1 eller 2 mom. Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

De rättigheter och skyldigheter som anges i denna paragraf gäller också under den tid som den studerande deltar i utbildning eller verksamhet som godkänts av utbildningsanordnaren och som är förenlig med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

90 §

Rätt att granska de studerandes saker

Rektorn och en lärare har rätt att under arbetsdagen granska de saker som den studerande har med sig och de förvaringsutrymmen vid läroanstalten som den studerande förfogar över och att utföra en ytlig granskning av den studerandes kläder för att omhänderta ett föremål eller ämne som avses i 80 § 2 mom. och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att den studerande innehar sådana föremål eller ämnen och den studerande trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana.

Den studerande ska meddelas orsaken till granskningen innan den utförs.

Granskning får utföras endast av en person som är av samma kön som den studerande. Vid granskningen ska förutom den som utför granskningen även en annan myndig person som hör till läroanstaltens personal närvara. På den studerandes begäran ska en person som hör till läroanstaltens personal och som den studerande utser närvara vid granskningen om denna person är tillgänglig.

Avvikelse från det sätt att utföra granskningen på som föreskrivs i 3 mom. får dock göras om det på grund av sakens brådskande natur är absolut nödvändigt med tanke på säkerheten.

De rättigheter och skyldigheter som anges i denna paragraf gäller också under den tid som den studerande deltar i utbildning eller verksamhet som godkänts av utbildningsanordnaren och som är förenlig med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

91 §

Allmänna principer för omhändertagande och granskning

De åtgärder som avses i 89 och 90 § ska genomföras på ett så säkert sätt som möjligt. Åtgärderna får inte ingripa i den studerandes personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studieron och säkerheten. Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en studerande ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas. Utbildningsanordnaren ska planera och ge anvisningar för användningen av åtgärderna.

En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel enligt 89 § ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren. Granskning av en studerande och omhändertagande av föremål och ämnen ska registreras. En minderårig studerandes vårdnadshavare ska så snart som möjligt informeras om omhändertagande och granskning.

92 §

Överlämnande och förstörande av omhändertagna föremål och ämnen

Föremål och ämnen enligt 89 § som fråntagits en studerande ska överlämnas till den studerandes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare eller till den studerande själv om han eller hon är myndig. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet, om den studerande, dennes vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare inte har laglig rätt att inneha dem.

Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt. Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits. Narkotika, skjutvapen, vapendelar, patroner, projektiler, gassprejer och explosiva varor som har omhändertagits ska omedelbart överlämnas till polisen. De föremål och ämnen som ska överlämnas till den studerande överlämnas efter arbetsdagens slut.

Om vårdnadshavaren inte inom tre månader efter det att han eller hon fått meddelande om omhändertagandet avhämtar föremålet eller ämnet får det bevisligen förstöras. Överlämnande och förstörande av föremål och ämnen ska registreras.

93 §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten och i disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende och avhållande från studierna fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. Efter beslut av utbildningsanordnaren får rektorn bestämma att en studerande för högst tre månader ska avstängas eller sägas upp från internatboendet.

I det kollegiala organ som avses i 1 mom. ska det ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, studerandevården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanord-

naren utser organets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning eller återställande av studierätten ska utbildningsanordnaren till organet dessutom utse en representant för den studerandes utbildningsavtalsarbetsplats eller, i fråga om läroavtalsutbildning, en representant för arbetsgivaren. Till ordförande för organet ska någon annan medlem utses än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänstestansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig expertutredning och annan utredning inhämtas och den studerande och dennes vårdnadshavare ges tillfälle att bli hörda.

Innan en studerande avstängs från läroanstalten, sägs upp från internatboendet eller ges en skriftlig varning ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning inhämtas och den studerande ges tillfälle att bli hörd. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller sägs upp från internatboendet ska också den studerandes vårdnadshavare höras. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om andra åtgärder enligt 85 §.

I fråga om disciplinstraff, indragning av studierätten och avhållande från studierna ska ett skriftligt beslut meddelas, och åtgärder enligt 85 § 3 och 4 mom. ska registreras.

I samband med att ett beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende eller avhållande från studierna ska det fattas beslut om verkställighet av beslutet innan det har vunnit laga kraft och om den tidpunkt då verkställigheten inleds.

10 kap.

Studerandes övriga rättigheter och skyldigheter

94 §

Studerandes skyldigheter

En studerande ska i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet delta i undervisning och yrkesprov samt visa sitt kunnande på andra sätt, om det inte finns grundad anledning till hans eller hennes frånvaro. Inom arbetskraftsutbildning tillämpas dessutom det som i 5 kap. 4 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om en studerandes skyldighet att delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier.

Den studerande ska utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt.

Bestämmelser om skyldigheten för en studerande att ersätta skada som han eller hon har orsakat finns i skadeståndslagen (412/1974).

95 §

Tystnadsplikt för studerande

På en studerandes skyldighet att hemlighålla vad han eller hon får veta vid utbildning som ordnas på en arbetsplats gäller vad som föreskrivs om tystnadsplikt för arbetstagare och tjänsteinnehavare i motsvarande uppgifter.

96 §

Studierätt

De studerandes studierätt börjar vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer.

De studerandes studierätt upphör när de har avlagt den examen eller den eller de examensdelar eller genomfört den utbildning till vilken de i enlighet med bestämmelserna i denna lag har blivit antagna som studerande, eller när de anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §.

En studerande har rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt för den tid som han eller hon utför sådan tjänstgöring som avses i värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller får sjukdagpenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Dessutom kan studierätten på begäran av den studerande tillfälligt avbrytas av någon annan grundad anledning.

97 §

När studerande anses ha avgått

En studerande anses ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att delta i undervisning eller yrkesprov eller visa sitt kunnande på andra sätt i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och inte har uppgett någon grundad anledning till sin frånvaro, eller om han eller hon inte har genomfört den handledande utbildningen inom den tid som anges i 11 §. Utbildningsanordnaren ska i ärendet fatta ett beslut enligt vilket studeranden anses ha avgått.

En studerande anses ha avgått också när han eller hon själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren att han eller hon avgår.

98 §

Studierätt inom arbetskraftsutbildning

Bestämmelserna i 96 § 1 mom. om när studierätten börjar och i 3 mom. om studerandens rätt att tillfälligt avbryta sina studier tillämpas inte inom arbetskraftsutbildning. Inom arbetskraftsutbildning börjar och upphör studierätten vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren och närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån kommer överens om. På studierättens upphörande inom arbetskraftsutbildning tillämpas dessutom 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

99 §

Studerandevård

Bestämmelser om rätt till studerandevård och studerandevårdstjänster för studerande inom utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen och studerande inom den handledande utbildningen finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013). Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om de centrala principerna samt målen för studerandevården. Utbildningsstyrelsen ska bereda föreskrifterna i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Utbildningsanordnaren beslutar med stöd av Utbildningsstyrelsens föreskrifter hur studerandevården ska ordnas.

Bestämmelser om studerandehälsovård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

När det gäller andra studerande än de som avses i lagen om elev- och studerandevård ska utbildningsanordnaren informera de studerande om de förmåner och tjänster inom studerandevården som är tillgängliga och vid behov ge dem handledning när det gäller att ansöka om dessa förmåner och tjänster. Utbildningsanordnaren ska samarbeta med de myndigheter och andra aktörer som tillhandahåller och ordnar studerandevård. Med studerandevård avses främjande och upprätthållande av de studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande samt understödande verksamheter.

100 §

Rätt till avgiftsfria måltider

En studerande inom heltidsutbildning för en grundexamen eller inom den handledande utbildningen har rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. Dessutom har en studerande även rätt till andra dagliga avgiftsfria måltider inom en utbildning som i enlighet med anordnartillståndet ordnas i en internatskola samt vid utbildning som leder till grundexamina om vilka det föreskrivs genom förordning av statsrådet och där förvärvandet av kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande en längre tid än en ordinarie arbetsdag på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på studerande i läroavtalsutbildning, arbetskraftsutbildning eller personalutbildning.

I fråga om studiernas karaktär av heltidsstudier tillämpas bestämmelserna i 5 a § i lagen om studiestöd (65/1994).

101 §

Studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd

Studerande som får särskilt stöd enligt 64 § har rätt till sådana assistenttjänster och särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för deras studier. Studerande som får krävande särskilt stöd enligt 65 § kan dessutom avgiftsfritt ges läroböcker, annat skolmaterial och personlig arbetsutrustning samt om de är inkvarterade erbjudas behövliga hemresor varje vecka och helpension på internatboende eller på något annat inkvarteringsställe.

Särskilda bestämmelser gäller för andra tjänster och stödåtgärder som ordnas för studerande på grund av deras funktionsnedsättningar.

102 §

Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning

Inom läroavtalsutbildning betalar utbildningsanordnaren efter ansökan den studerande dagpenning och familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader för den tid som den studerande förvärvat kunnande i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer. En studerande har inte rätt till dagpenning eller familjebidrag, om han eller hon för samma tid får lön eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag.

En studerande har rätt till ersättning för inkvarteringskostnader, om det förvärvande av kunnande som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer ordnas utanför den studerandes hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) eller utanför den kommun där läroav-

talsarbetsplats finns, och om studerande inte har rätt till ett avgiftsfritt boende i ett internatboende enligt 103 §

En studerande har rätt till ersättning för resekostnader, om det förvärvande av kunnande som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer förutsätter att den studerande reser över 10 kilometer i en riktning från hemmet eller läroavtalsarbetsplatsen till undervisningsplatsen. Den studerande har rätt till reseersättning för en resa tur och retur per vecka. Av särskilda skäl kan reseersättning betalas dagligen, om den studerande är inkvarterad i sitt hem. Om den studerande får ersättning för dagliga resekostnader, har han eller hon inte rätt till inkvarteringersättning. Reseersättning betalas endast för resa i hemlandet och enligt det billigaste färdssättet mellan undervisningsplatsen och hemmet eller läroavtalsarbetsplatsen, utifrån den faktiska platsen för avfärden och återresan.

Den studerande har rätt att få förmåner enligt denna paragraf också när han eller hon deltar i ett yrkesprov eller visar sitt kunnande på något annat sätt.

Bestämmelser om beloppet av dagpenningen, familjebidraget och ersättningen för inkvarteringskostnader utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

103 §

Internatboende

Utbildningsanordnaren kan ha ett internatboende för de studerande.

Det är avgiftsfritt för de studerande att bo på utbildningsanordnarens internatboende.

I avsikt att främja säkerheten och trivseln i boendemiljön kan utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga för internatboendet. Ordningsstadgan kan innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln på internatboendet. Dessutom kan regler meddelas om hur egendom i utbildningsanordnarens internatboende får hanteras och om hur man får vistas och röra sig i internatboendets lokaler och på dess område.

104 §

Beviljande av och rätt till en plats på ett internatboende

Utbildningsanordnaren beslutar om grunderna för beviljande av platser på ett internatboende. När platser beviljas ska jämlika grunder för beviljandet tillämpas och den studerandes behov av en plats på ett internatboende beaktas. Grunderna för beviljande av platser på ett internatboende ska på förhand meddelas dem som ansöker om en sådan plats.

En plats på ett internatboende beviljas för viss tid, dock högst för den tid studierna varar. Rätten till en plats på ett internatboende upphör dock, om

1) den studerande före utsatt tid har avlagt examen, genomfört handledande utbildning eller förvärvat något annat kunnande som ställts som mål för honom eller henne i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet,

2) den studerande anses ha avgått med stöd av 97 §,

3) den studerandes studierätt dras in.

Om den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid med stöd av 85 § 2 mom. eller 88 § 3 mom., förvägras rätt att delta i undervisningen med stöd av 85 § 4 mom. eller avhålls från studierna med stöd av 85 § 5 mom. eller om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts med stöd av 96 § 3 mom., kan utbildningsanordnaren besluta att den studerandes rätt till en plats på internatboendet upphör tillfälligt för motsvarande tid.

Det som föreskrivs i 103 § 2 mom. och 1 mom. i denna paragraf, tillämpas inte på en studerande inom arbetskraftsutbildning eller personalutbildning.

105 §

Avgifter som tas ut av studerande

Den utbildning för en yrkesinriktad grundexamen och den handledande utbildning som avses i denna lag är avgiftsfria för de sökande. Dessutom är de inträdes- och lämplighetsprov som används vid antagningen av studerande avgiftsfria för de sökande. Avgift kan dock tas ut för läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning.

I utbildning för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt i övrig yrkesutbildning enligt 8 § kan utbildningsanordnaren ta ut en skälig studieavgift av de studerande för att täcka en del av kostnaderna för ordnande av utbildningen.

De avgifter som avses i 1 och 2 mom. får inte tas ut inom arbetskraftsutbildning och inte heller inom personalutbildning.

Avgift får tas ut för att höja ett godkänt vitsord, om en person vill höja det vitsord som förts in i det betyg över avlagd examen som avses i 57 § eller i det betyg över genomförd handledande utbildning som avses i 58 §.

Om en i denna paragraf avsedd avgift som tas ut av en studerande inte är betald på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen med iakttagande av räntelagen (633/1982). Avgiften är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Bestämmelser om grunderna för avgifter som avses i denna paragraf utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

106 §

Tryggande av de studerandes påverkningsmöjligheter och studerandekårer

Utbildningsanordnaren ska säkerställa att de studerande har möjlighet att påverka utbildningsanordnarens i denna lag avsedda verksamhet och utvecklandet av den samt beslut som gäller de studerande och påverkar deras ställning.

Utbildningsanordnarens läroanstalt ska ha en studerandekår som består av dem som studerar hos utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnarens olika läroanstalter kan också ha en gemensam studerandekår. En utbildningsanordnare som i huvudsak ordnar sådan yrkesutbildning som behövs för den egna verksamheten eller för en medlemssammanslutnings verksamhet förutsätts dock inte ha en studerandekår. Utbildningsanordnaren ska säkerställa tillräckliga verksamhetsförutsättningar för studerandekåren.

Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande, öka de studerandes påverkningsmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan de studerande och utbildningsanordnaren.

Utbildningsanordnaren ska utöver studerandekårsverksamheten på något annat sätt säkerställa de studerandes möjligheter att delta och påverka i frågor som avses i 1 mom. Utbildningsanordnaren ska informera de studerande om de tillgängliga sätten att delta och påverka.

11 kap.

Behandling och utlämnande av uppgifter

107 §

Behandling av känsliga uppgifter

Uppgifter enligt 40, 81, 83 och 84 § om hälsotillståndet hos den som ansöker om att bli antagen och hos studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagning som studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter enligt 82 § om straffregisterutdraget för en studerande som deltar i examensutbildning får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Utbildningsanordnaren ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känsliga uppgifter.

Utbildningsanordnaren ska förvara känsliga uppgifter separat från övriga personuppgifter. De känsliga uppgifterna ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre finns någon grund för att bevara dem för de lagstadgade uppgifterna, dock senast fyra år från det att uppgifterna fördes in i registret.

På behandlingen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

108 §

Offentlighet och rätt att få uppgifter

På den verksamhet som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

En utbildningsanordnare har trots sekretessbestämmelserna vid skötseln av sina uppgifter rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistikuppgifter och övriga motsvarande uppgifter som krävs för planeringen och ordnandet av utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska trots sekretessbestämmelserna på begäran ge de statliga undervisningsförvaltningsmyndigheterna de uppgifter som de bestämmer och som krävs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska trots sekretessbestämmelserna på begäran ge de arbetslivskommissioner som avses i 119 § de uppgifter som krävs för att de ska kunna sköta sina uppgifter.

109 §

Rätt att få uppgifter i ärenden som gäller studerande

Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen samt närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter har oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som är nödvändiga för genomförande av arbetskraftsutbildning av en utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning.

En utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning har oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av arbets-

och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen få de uppgifter om studerande som är nödvändiga för ordnande av utbildningen.

Utbildningsanordnaren är oberoende av sekretessbestämmelserna skyldig att utan dröjsmål lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården de uppgifter om avlagda examina som förutsätts enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) och lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Den som har sådan information om de studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga som är nödvändig för skötseln av uppgifter har trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut den till

1) rektorn eller föreståndaren för en läroanstalt och andra personer som svarar för säkerheten vid läroanstalten, för att en trygg studiemiljö ska kunna garanteras,

2) dem som svarar för studiehandledningen, för att andra studier eller stödtjänster ska kunna anvisas,

3) dem som svarar för studerandehälsovården, för att de studerandes hälsa och säkerhet ska kunna tryggas och för att behövliga stödåtgärder ska kunna anvisas,

4) dem som ansvarar för utbildning som ordnas på en arbetsplats, för att säkerheten för de studerande och för personalen och kunderna på arbetsplatsen ska kunna garanteras, och

5) polisen och den företrädare för utbildningsanordnaren som har det primära ansvaret för att utreda ett hot mot säkerheten, för att ett direkt hot mot säkerheten ska kunna bedömas eller om en studerande vid bedömning av hälsotillståndet konstateras utgöra en fara för andras säkerhet.

Den som fullgör uppgifter som avses i denna lag har oberoende av tystnadsplikten rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om han eller hon vid fullgörandet av uppgifterna har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld.

110 §

Dataöverföring med hjälp av teknisk anslutning

Uppgifter i de register som avses i denna lag får lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning till den som har rätt att få uppgifterna. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas ska den som lämnar ut uppgifterna försäkra sig om att uppgifterna kommer att skyddas på behörigt sätt.

12 kap.

Ändringssökande

111 §

Begäran om omprövning

Om inte något annat föreskrivs nedan, får omprövning av utbildningsanordnarens beslut enligt denna lag begäras hos regionförvaltningsverket på det sätt som anges i förvaltningslagen, om beslutet gäller

- 1) tiden enligt 11 § för genomförande av handledande utbildning,
- 2) antagning som studerande enligt 43 §,

- 3) särskilt stöd enligt 64 § eller anpassning av bedömningen av kunnandet enligt 64 § 2 mom.,
- 4) avvikelse enligt 66 § från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet,
- 5) skyldigheten enligt 84 § att visa upp ett intyg över narkotikatest,
- 6) den studerandes rätt enligt 96 § att tillfälligt avbryta sina studier,
- 7) situationer enligt 97 § då en studerande ska anses ha avgått.

112 §

Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen

Ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs nedan, om beslutet gäller:

- 1) i 85 eller 86 § avsedd skriftlig varning till en studerande,
- 2) i 85 § avsedd avstängning av en studerande från läroanstalten för viss tid,
- 3) i 85 § avsett avhållande från studierna,
- 4) i 86 § avsedd uppsägning från internatboende,
- 5) i 100 § avsedd rätt till avgiftsfria måltider,
- 6) i 101 § avsedda studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd,
- 7) i 102 § avsedda studiesociala förmåner för studerande i läroavtalsutbildning,
- 8) i 104 § avsedd rätt till en plats på ett internatboende.

Ett beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning enligt 111 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs nedan.

113 §

Sökande av ändring hos rättsskyddsnämnden för studerande

Ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag och som gäller indragning eller återställande av studierätten får överklagas genom besvär hos rättsskyddsnämnden för studerande på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut av rättsskyddsnämnden för studerande finns i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande (956/2011).

114 §

Tid för sökande av ändring

Besvär över ett beslut som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende, indragning eller återställande av studierätten, avhållande från studierna eller ett ärende som avses i 112 § 2 mom. ska anföras samt omprövning i ett ärende som avses i 111 § begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

Ärenden som avses i denna paragraf ska behandlas skyndsamt.

115 §

Verkställande av disciplinbeslut och beslut om indragning av studierätten

Ett beslut om avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från internatboende, avhållande från studierna eller indragning av studierätten kan verkställas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen eller rättsskyddsnämnden för studerande beslutar något annat.

116 §

Besvärsförbud

Ett ärende som gäller sådant förvärvande av kunnande som planerats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet får inte överklagas genom besvär till den del ärendet gäller tidpunkten eller platsen för genomförandet av studierna. Ändring får inte heller sökas i ett ärende som gäller en studerandes individuella valmöjligheter eller i ett ärende som avses i 85 § 3 och 4 mom. Ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket besvär som anförts i ett ärende som avses i 111 § har avgjorts får inte överklagas genom besvär. Inte heller i 55 § avsedda beslut av arbetslivskommissionen eller rektorn som meddelats med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär.

117 §

Besvärstillstånd

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, får ett beslut av förvaltningsdomstolen överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

118 §

Personal

Varje sådan läroanstalt och varje sådant verksamhetsställe som en utbildningsanordnare har där det ordnas utbildning eller examina som avses i denna lag ska ha en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten och som uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för en rektor. Utbildningsanordnaren kan dock besluta att flera verksamhetsställen har en gemensam rektor eller föreståndare som svarar för verksamheten. Tvåspråkiga läroanstalter ska för vardera språkgruppen ha en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten, eller en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten och som fullständigt behärskar läroanstaltens bägge undervisningsspråk. Vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om rektorer, gäller också andra föreståndare som svarar för verksamheten.

En utbildningsanordnare ska med beaktande av det sätt som utbildningen ordnas på ha ett tillräckligt antal lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande. Utbildningsanordnaren kan dessutom ha timlärare och annan personal.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektor och lärare utfärdas genom förordning av statsrådet. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge utbildning på något konstområde i enlighet med vad som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

119 §

Tillsättning av arbetslivskommissioner samt deras sammansättning

Utbildningsstyrelsen tillsätter arbetslivskommissioner för högst tre år i sänder och utnämner högst nio medlemmar i varje kommission. Medlemmarna ska företräda arbetsgivare, arbetstagar, undervisningssektorn och, om den självständiga yrkesutövningen i branschen är av betydande omfattning, självständiga yrkesutövare. Dessutom kan Utbildningsstyrelsen på förslag av en arbetslivskommission utnämna permanenta sakkunniga i kommissionen. Utbildningsstyrelsen beslutar om arvoden för arbetslivskommissionernas medlemmar och sköter kommissionernas betalningar, bokföring och arkivering.

Arbetslivskommissionernas medlemmar handlar under tjänsteansvar. På jäv för medlemmar i arbetslivskommissionerna tillämpas i 27—29 § i förvaltningslagen.

Närmare bestämmelser om tillsättning av arbetslivskommissioner och om kommissionernas sammansättning och beslutsfattande får utfärdas genom förordning av statsrådet.

120 §

Arbetslivskommissionernas uppgifter

Utbildningsstyrelsen beslutar om arbetsfördelningen mellan arbetslivskommissionerna enligt examina. I fråga om arbetsfördelningen enligt examina ska utöver den yrkesskicklighet och det kunnande som ska visas i yrkesinriktade examina även antalet enskilda examina och deras omfattning samt antalet utbildningsanordnare som ordnar examina och antalet personer som avlägger examina beaktas.

Arbetslivskommissionerna ska

1) delta i kvalitetssäkringen i fråga om genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet och lämna uppgifter om brister de iakttagit till undervisnings- och kulturministeriet samt på begäran ge undervisnings- och kulturministeriet utlåtanden om de enskilda utbildningsanordnarnas planer för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras i fråga om varje examen,

2) delta i utvecklandet av yrkesutbildningens examensstruktur samt i utvecklandet av yrkesinriktade examina och av grunderna för dem i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen, och

3) behandla en i 55 § avsedd begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning.

Utbildningsstyrelsen ålägger de arbetslivskommissioner som den utser att utöver de uppgifter som avses i 2 mom. eller med avvikelse från arbetsfördelningen enligt examina

1) svara för ordnande och övervakning av prov som avses i 15 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och för utfärdandet av intyg och betyg som avses i 5 § 3 mom. i den lagen,

2) behandla en i 55 § i denna lag avsedd begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning, när begäran gäller gemensamma examensdelar som avses i 13 § 2 mom. eller delområden av sådana,

3) behandla en i 55 § i denna lag avsedd begäran om omprövning av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning, när begäran gäller examensdelar

som i enlighet med examensgrunderna kan höra till flera olika examina och den studerande endast avlägger en eller flera examensdelar.

Närmare bestämmelser om arbetslivskommissionernas uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

121 §

Sekretariatet för arbetslivskommissionerna

I samband med Utbildningsstyrelsen finns ett sekretariat för arbetslivskommissionerna. Sekretariatet har till uppgift att bistå arbetslivskommissionerna i deras uppgifter enligt 120 §.

122 §

Straffrättsligt tjänste- och skadeståndsansvar

På en utbildningsanordnares personal, på bedömare av kunskandet och på medlemmar i arbetslivskommissionerna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när dessa personer utför i denna lag avsedda uppgifter. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

123 §

Information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen

Utbildningsanordnaren ska se till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte personalutbildning.

Närmare bestämmelser om de frågor som det ska lämnas information om får utfärdas genom förordning av statsrådet.

124 §

Samarbetskyldighet för utbildningsanordnare

Utbildningsanordnarna ska samarbeta med arbets- och näringslivet, andra anordnare av yrkesutbildning, anordnare av gymnasieutbildning, högskolor, anordnare av den grundläggande utbildningen samt offentliga aktörer och privata sammanslutningar och stiftelser som bedriver ungdomsarbete i regionen. Dessutom ska en utbildningsanordnare samarbeta med de arbetslivskommissioner till vars ansvarsområde de examina hör som utbildningsanordnaren ordnar.

När det gäller studerande under 18 år ska utbildningen ordnas i samarbete med vårdnadshavarna.

När utbudet av arbetskraftsutbildning planeras ska utbildningsanordnarna samarbeta med arbets- och näringsbyrån samt med närings-, trafik- och miljöcentralen. En utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning i enlighet med sitt anordnartillstånd ska på inbjudan av närings-, trafik- och miljöcentralen delta i diskussioner som gäller planering av utbudet av arbetskraftsutbildning.

125 §

Prognostisering av kompetensbehoven

Utbildningsanordnaren ska prognostisera kompetensbehoven inom sitt verksamhetsområde med beaktande av behovet av arbetskraft och befolkningsutvecklingen inom det området.

126 §

Utvärdering av utbildningen och kvalitetsledning

Utbildningsanordnaren ska utvärdera de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar samt deras kvalitet och effekter. Utbildningsanordnaren svarar för kvaliteten på de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar och för en kontinuerlig förbättring av kvalitetsledningen. Utbildningsanordnaren ska också regelbundet delta i extern utvärdering av sin verksamhet och sina kvalitetsledningssystem och publicera viktiga resultat av utvärdering som den har ordnat.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och om utvecklandet av den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013).

127 §

Finansiering

Bestämmelser om finansiering som beviljas för verksamhet enligt denna lag finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009).

14 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

128 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), nedan *de upphävda lagarna*. En hänvisning någon annanstans i lagstiftningen till de upphävda lagarna avser efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till denna lag.

Bestämmelserna i 2 kap. om examensstruktur, samt om dimensioneringsgrunder för och omfattningen och uppbyggnaden av examina och examensdelar samt om examensgrunder tillämpas på de examensgrunder som träder i kraft efter ikraftträdandet av denna lag.

Grunderna för yrkesinriktade grundexamina träder i kraft den 1 augusti 2018. Bestämmelser om ikraftträdandet av grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina utfärdas genom

förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina träder i kraft tidigast den 1 januari 2018 och senast den 1 januari 2019.

Utbildningsstyrelsen ska när den bestämmer examensgrunderna se till att utbildningsanordnarna ges tillräckligt med tid för att ta dem i bruk vid de tidpunkter som anges i 4 mom.

129 §

Övergångsbestämmelser om examensgrunder

Efter denna lags ikraftträdande kan en utbildningsanordnare anta en studerande för att avlägga en examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna tills examensgrunder enligt 128 § 4 mom. för motsvarande nya examen gäller, dock inte yrkesinriktad grundexamen som avläggs som fristående examen. En studerande som har antagits för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen övergår den 1 augusti 2018 till att avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som bestäms med stöd av denna lag.

Studerande som har börjat avlägga en examen före ikraftträdandet av denna lag och studerande enligt 1 mom. som har börjat avlägga en yrkes- eller specialyrkesexamen har till och med den 31 december 2021 rätt att avlägga examen i enlighet med de grunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna. En studerande får dock övergå till att avlägga sin examen i enlighet med de examensgrunder som bestäms med stöd av denna lag. Efter den tidpunkt som nämns i detta moment övergår den studerande till att avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som bestäms med stöd av denna lag.

130 §

Övergångsbestämmelser om handledande utbildning

Utbildningsstyrelsen ska bestämma de i denna lag avsedda grunderna för den utbildning som handleder för yrkesutbildning och för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv så att utbildningsanordnarna kan ta i bruk utbildningsgrunderna när denna lag träder i kraft.

De studerande som före ikraftträdandet av denna lag har inlett utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen övergår vid ikraftträdandet av lagen till att genomföra i denna lag avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning. De studerande som före ikraftträdandet av denna lag har inlett utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen övergår vid ikraftträdandet av lagen till att genomföra motsvarande utbildning som avses i denna lag. På studietiden för studerande tillämpas dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

131 §

Övergångsbestämmelse om skydd av namn på examina och examensbenämningar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 17 § får för de examina som avlagts före ikraftträdandet av denna lag användas de namn på examina och de examensbenämningar som gäller vid ikraftträdandet.

132 §

Övergångsbestämmelser om försök

De försök som inletts enligt beslut som fattats med stöd av de upphävda lagarna innan denna lag trädde i kraft slutförs i enlighet med det beviljade försökstillståndet. De examens- eller utbildningsgrunder som ska iakttas vid försöket gäller medan försöket varar.

133 §

Övergångsbestämmelser om ändring av tillstånd att ordna utbildning

De tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna och de avtal om ordnande av fristående examina som ingåtts med stöd av dem upphör att gälla vid ikraftträdandet av denna lag, om inte något annat förskrivs i 134 §. Undervisnings- och kulturministeriet ändrar, på det sätt som anges i denna paragraf, utan ansökan de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning till tillstånd enligt denna lag att ordna yrkesutbildning.

De anordnatillstånd som beviljats med stöd av de upphävda lagarna ändras så att de motsvarar denna lag på så sätt att rätten att bevilja och ordna examina gäller de yrkesinriktade grundexamina som utbildningsanordnaren med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning har beviljats tillstånd att ordna samt de yrkes- och specialyrkesexamina i fråga om vilka examenskommissionen har ingått avtal med utbildningsanordnaren om ordnande av fristående examina med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Avvikelse från det som föreskrivs i detta moment kan dock av särskilda skäl göras på basis av utbildningsanordnarens faktiska verksamhet.

Om en utbildningsanordnare enligt ett med stöd av de upphävda lagarna beviljat tillstånd att ordna utbildning har

1) getts rätt att ordna utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning, ändras den till en rätt att ordna i denna lag avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning,

2) getts rätt att ordna utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare, flygledare eller uppgifter i den spårbundna stadstrafiken, ändras den till en rätt att ordna sådan utbildning som förbereder för sådana yrkesuppgifter som motsvarar utbildning enligt 8 § 2 mom.,

3) getts rätt att vara ett i 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare avsett utbildningscentrum, beviljas motsvarande rätt i det nya anordnatillståndet,

4) fått som särskild utbildningsuppgift att sörja för att det ordnas specialundervisning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, anvisas utbildningsanordnaren en motsvarande uppgift enligt 27 § 2 mom.,

5) getts rätt att ordna utbildning vid en internatskola, beviljas motsvarande rätt i det nya anordnatillståndet,

6) påförts sådana uppgifter som motsvarar i 27 § 4 mom. avsedda skyldigheter, villkor eller utvecklingsuppgifter och andra uppgifter, ska motsvarande skyldigheter, villkor och uppgifter anges i det nya tillståndet, om inte något annat följer av särskilda skäl.

De nya anordnatillstånden beviljas så att de undervisnings- och examensspråk som avses i 24 § motsvarar undervisningsspråket enligt ett tillstånd att ordna utbildning som har beviljats med stöd av de upphävda lagarna samt tillstånd att ordna utbildning på främmande språk. När beslut fattas om det verksamhetsområde som avses i 25 §, ska man beakta det som i de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning bestäms om de kommuner där utbildning får ordnas och även beakta utbildningsanordnarens faktiska verksamhetsområde. När beslut fattas om det minimiantal studerandeår som avses i 26 §, ska man beakta

det som i de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning bestäms om antalet studerande, läroavtal, studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar samt det antal studerande, läroavtal, studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar hos utbildningsanordnaren som har finansierats i enlighet med lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

134 §

Övriga övergångsbestämmelser om tillstånd att ordna utbildning och avtal om ordnande av fristående examina

Om en utbildningsanordnare enligt ett med stöd av de upphävda lagarna beviljat tillstånd att ordna utbildning har rätt att ordna förberedande utbildning eller läroavtalsutbildning för en examen för vilken utbildningsanordnaren inte beviljas i denna lag avsett tillstånd att ordna examina, upphör de tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna att gälla den 31 december 2019. Utbildningsanordnaren ska skaffa genomförandet av yrkesprov som avses i 52 § och den bedömning av kunnandet som avses i 53 § av en utbildningsanordnare som har beviljats ett i denna lag avsett tillstånd att ordna examen i fråga. Utbildningsanordnaren kan efter ikraftträdandet av denna lag dock inte anta nya studerande till en utbildning enligt ett sådant tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna. Om en studerande inte har slutfört sina studier senast den 31 december 2019 ska utbildningsanordnaren hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning.

Om utbildningsuppgiften enligt ett med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning beviljat tillstånd att ordna utbildning enbart omfattar sådan annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som motsvarar i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen, upphör tillståndet att ordna utbildning att gälla den 31 december 2021. Med avvikelse från det som föreskrivs i 9 § kan utbildning också ordnas i form av personalutbildning. Utbildningsanordnaren ska se till att de studerande slutför den utbildning som de inlett innan tillståndet att ordna utbildning upphör att gälla.

En i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avsedd arrangör av fristående examina som inte beviljas sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i denna lag ska hänvisa studerande som före denna lags ikraftträdande börjat avlägga en examen och vars personliga tillämpning arrangören av fristående examina svarat för i enlighet med 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning att söka sig till en examensutbildning eller ett yrkesprov som ordnas av en annan utbildningsanordnare.

135 §

Övergångsbestämmelser om personlig tillämpning

En personlig utvecklingsplan för kunnandet utarbetas inte, om den studerande avlägger examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna eller om den studerande har inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av denna lag. I fråga om en sådan studerande förblir den studerandes personliga studieplan som gjorts upp med stöd av 29 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, den studerandes individuella studieprogram som gjorts upp med stöd av 17 § i den lagen eller det dokument om personlig tillämpning som gjorts upp med stöd av 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i kraft vid ikraftträdandet av denna lag. Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag tillämpas dock på uppdateringen av planer som utarbetats med stöd av de upphävda lagarna.

136 §

Övergångsbestämmelser om rättelse av bedömningen av kunnandet

Rättelse av sådan bedömning av kunnandet som den studerande fått del av före ikraftträdandet av denna lag begärs i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Rättelse av ett sådant beslut om rättelse av bedömningen av kunnandet som avses i 25 c § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning och i 15 c § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning begärs dock i enlighet med 55 § 3 mom., om beslutet om rättelse har fattats den 15 november 2017 eller senare.

137 §

Övergångsbestämmelser om särskilt stöd och om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet

Om en studerande avlägger en examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna eller har inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av denna lag, förblir ett med stöd av 20 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning fattat beslut om ordnande av specialundervisning och en med stöd av det momentet utarbetad individuell plan för hur undervisningen ska ordnas i kraft vid ikraftträdandet av denna lag. Detsamma gäller ett med stöd av 19 a § 2 mom. i den lagen fattat beslut om anpassning samt ett med stöd av 21 § i den lagen fattat beslut om särskilda studiearrangemang. Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag tillämpas dock på uppdateringen av den ovan avsedda individuella planen för hur undervisningen ska ordnas.

138 §

Övergångsbestämmelser om läroavtalsutbildning och inläring i arbetet

Ordnandet av läroavtalsutbildning och en period av inläring i arbetet som har inletts före ikraftträdandet av denna lag slutförs i enlighet med de bestämmelser om läroavtalsutbildning och inläring i arbetet som gällde vid lagens ikraftträdande.

139 §

Övergångsbestämmelser som gäller utbildningsanordnarens personal

Med avvikelse från vad som i 4 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) föreskrivs om offentligt ansökningsförfarande, kan en kommun eller samkommun som är utbildningsanordnare anställa en lärare som vid ikraftträdandet av denna lag är anställd i arbetsavtalsförhållande i motsvarande tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande, om han eller hon uppfyller behörighetskraven. Anställning i tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande förutsätter att lärarens anställningsförhållande har fortgått utan avbrott efter ikraftträdandet av denna lag.

I 1 mom. avsedd anställning i tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande ska ske senast den 31 december 2018.

140 §

Övergångsbestämmelser om examenskommissioner

Examenskommissioner som har tillsatts med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning fortsätter sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. Examenskommissionerna utfärdar i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag betyg över avlagda examensdelar som har bedömts före ikraftträdandet samt över examina i fråga om vilka de examensdelar som krävs för examen har avlagts före ikraftträdandet. På kommissionernas verksamhet tillämpas bestämmelserna i 7 och 7 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och bestämmelser som utfärdats med stöd av de paragraferna.

Det sekretariat för fristående examina som avses i 7 c § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning får fortsätta sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. På sekretariatet tillämpas bestämmelserna i den paragrafen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen.

141 §

Övergångsbestämmelser om prestationsregister för fristående examina

Bestämmelserna i 7 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning tillämpas i fråga om Utbildningsstyrelsens och examenskommissionernas uppgifter i prestationsregister för fristående examina och bestämmelserna i 18 a, c och d § i den lagen tillämpas i fråga om examenskommissionernas uppgifter enligt 140 § fram till den 31 juli 2018.

Utbildningsstyrelsen för prestationsregistret för fristående examina från och med den 1 augusti 2018. På prestationsregistret för fristående examina tillämpas vad som i 7 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreskrivs om Utbildningsstyrelsens uppgifter samt vad som i 18 b § i den lagen föreskrivs om tiden för bevarandet av uppgifter.

142 §

Förordningar som förblir i kraft

Följande förordningar som har utfärdats med stöd av de upphävda lagarna förblir alltjämt i kraft:

- 1) förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998),
- 2) undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande (1323/2001),
- 3) statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009), och
- 4) statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014).

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 1 § 1 mom. 3 punkten, 5 § 2 punkten, 25, 27 och 27 a §, 31 § 4 mom., 32 § 2 mom. samt 45 a och 46 §,

sådana de lyder, 1 § 1 mom. 3 punkten, 31 § 4 mom. och 32 § 2 mom. i lag 1410/2014, 5 § 2 punkten i lag 926/2010, 25 § delvis ändrad i lagarna 1511/2011, 892/2013, 1410/2014, 248/2015 och 1486/2016, 27 § delvis ändrad i lagarna 926/2010, 1511/2011 och 189/2015, 27 a § i lag 1607/2015, 45 a § i lag 1486/2016 och 46 § i lag 1112/2015,

ändras det inledande stycket i 1 § 1 mom., 1 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom., 3 § 1 punkten, 5 § 1 punkten, 6 §, rubriken för 7 §, 7 § 1 och 3 mom., rubriken för 8 §, 8 § 1 och 4 mom., 9, 10, 23 och 23 b §, det inledande stycket i 31 § 1 mom., 32 § 1 och 4 mom., 48 § 1, 4 och 6 mom., 49—51 §, 57 § 2 mom. 2 och 3 punkten, 58 § 1 mom. och 59 §,

av dem 1 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom., 3 § 1 punkten, 5 § 1 punkten, rubriken för 7 §, rubriken för 8 §, 8 § 4 mom., 23 §, det inledande stycket i 31 § 1 mom., 32 § 1 mom. och 57 § 2 mom. 2 och 3 punkten sådana de lyder i lag 1410/2014, 6 § sådan den lyder i lagarna 1410/2014 och 1486/2016, 7 § 3 mom., 8 § 1 mom., 48 § 1 och 4 mom. och 50 § sådana de lyder i lag 1486/2016, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 926/2010 och 1486/2016, 23 b § sådan den lyder i lagarna 1607/2015 och 1486/2016, 48 § 6 mom. sådant det lyder i lag 486/2013 samt 49 och 59 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1511/2011, samt

fogas till lagen nya 9 a och 10 a § samt ett nytt 3 a kap. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

2) lagen om yrkesutbildning (/),

För andra kostnader än driftskostnader för lokaler, inventarier och annan lös egendom som används i verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning beviljas finansiering med iakttagande av 9 § i denna lag. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas lagen inte på finansiering av sådan utbildning som avses i 22 § 2 mom., 33 eller 35 § i lagen om yrkesutbildning.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) undervisningsverksamhet anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 1, 2, 3 a, 3 b, 4 och 8—10 punkten,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

6 §

Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen

För kostnader som föranleds av i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning och de per studerande bestämda priserna per enhet.

När kommunen beviljas statsandelar åren 2017—2019 beaktas 98,96 procent av grunden för statsandelen enligt 2 mom. för sådan utbildning som avses i gymnasielagen.

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbildningsanordnaren och enligt priserna per enhet.

Åren 2017—2019 beviljas samkommunerna för sådan utbildning som avses i gymnasielagen 98,96 procent av den finansiering som avses i 1 mom.

8 §

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för utbildning som avses i gymnasielagen

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 58,11 procent och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

Till följd av att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks läggs till kommunens självfinansieringsandel i fråga om gymnasieutbildningen årligen ett belopp på 14,69 euro per invånare på 2017 års nivå. När det årliga beloppet beräknas beaktas den uppskattade förändringen i kostnadsnivån för finansåret och förändringen i antalet invånare i hela landet.

9 §

Anslag för yrkesutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. (anslag för yrkesutbildning). Som finansiering beviljas på kalkylerade grunder basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Därtill beviljas strategifinansiering.

Det statliga anslag och den kommunala finansieringsandel som avses i 1 mom. och som anvisats för anordnare av yrkesutbildning det föregående året höjs med undantag av poster av engångsnatur så att höjningen motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt yrkesutbildningsindexet. Yrkesutbildningsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet. Närmare bestämmelser om uträkningen av yrkesutbildningsindexet och beaktandet av höjningen av kostnadsnivån utfärdas genom förordning av statsrådet.

Privata utbildningsanordnare beviljas dessutom ersättning för mervärdesskatt med iakttagande av 32 i §.

9 a §

Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning

Kommunens finansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning är det belopp som fås när det i 9 § 1 mom. avsedda statliga anslaget multipliceras med talet 1,3614. Kommunernas finansieringsandel motsvarar dock högst nivån för 2017.

Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning är det belopp som fås när det belopp av kommunens finansieringsandel som avses i 1 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

10 §

Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel

Anordnare av yrkesutbildning beviljas basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering till en sådan andel av det belopp av varje finansieringsandel enligt 32 a § som motsvarar den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnarens prestationer. Av det belopp enligt 32 a § som basfinansieringsandelen utgör dras dock först av det sammanräknade beloppet av de höjningar enligt prövning som avses i 32 e §.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. beviljas en kommun som ordnar yrkesutbildning i statsandel ett belopp som fås när man från det belopp som beräknats i enlighet med 1 mom. drar av kommunens självfinansieringsandel enligt 9 a § 2 mom.

10 a §

Beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018—2020

Vid beräkning av den i 10 § 1 mom. avsedda finansieringen för finansåren 2018 och 2019 görs det i anslaget för yrkesutbildning en kalkylerad ökning som är 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

Av den finansiering som finansåren 2018 och 2019 beviljas de kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning dras det belopp av som fås när 10 272 000 euro enligt nivån 2017 divideras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning och multipliceras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för utbildningsanordnaren i fråga.

Finansåret 2020 fogas till det anslag som tas in i statsbudgeten 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

23 §

Genomsnittliga priser per enhet

Genom förordning av statsrådet utfärdas årligen bestämmelser om de genomsnittliga priser per enhet för gymnasieutbildning och grundläggande konstundervisning som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret, med iakttagande av 54 § 2 mom. och 57 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Priserna per enhet bestäms av undervisnings- och kulturministeriet. De priser per enhet som avses i 24 § i denna lag bestäms så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet.

23 b §

Avdrag från det genomsnittliga priset per enhet

Från de genomsnittliga priser per enhet som beräknats i enlighet med 23 § 1 mom. dras årligen följande belopp av:

- 1) i fråga om gymnasieutbildning 1 048,52 euro,
- 2) i fråga om grundläggande konstundervisning 2,41 euro.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. ska det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning dock vara minst 5 954,28 euro och det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande konstundervisning minst 74,92 euro.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

32 §

Beaktande av mervärdesskatten i priserna per enhet för privata utbildningsanordnare

För privata utbildningsanordnare höjs priserna per enhet för gymnasier och grundläggande konstundervisning så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som dessa utbildningsformer orsakar de privata utbildningsanordnarna.

Den förhöjning som avses i 1 mom. beaktas inte när de genomsnittliga priserna per enhet föreskrivs enligt 23 § 1 mom. och inte heller när priserna per enhet bestäms enligt 2 mom. i den paragrafen.

3 a kap.

Grunderna för bestämmande av finansiering för yrkesutbildning

32 a §

Finansieringsandelar

Basfinansieringens andel är 50 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 35 procent och genomslagsfinansieringens andel 15 procent av det belopp som fås när beloppet för strategifinansiering enligt 32 h § dras av från anslaget för yrkesutbildning.

32 b §

Studerandeår

Med studerandeår avses 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen. Den studerande beaktas som grund för finansieringen från den dag då den studerandes studierätt börjar fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som grund för finansieringen om den studerandes studier t tillfälligt avbryts. När studierätten bestäms tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid.

Om det i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som avses i 44 § i lagen om yrkesutbildning eller i 8 § i den nämnda lagen avsedd utbildning i övrigt har överenskommits att den studerande inte studerar alla regelbundna studiedagar, beaktas den studerande som grund

för finansieringen endast till den del det är fråga om studiedagar som har överenskommit i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Närmare bestämmelser om beaktande av en studerande som grund för finansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 c §

Beslut om målinriktade studerandeår

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar årligen inom ramen för statsbudgeten och för finansåret om det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare samt om det där innefattade målinriktade antalet studerandeår inom arbetskraftsutbildningen. Det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnaren får inte understiga det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet.

Ministeriet kan under finansåret öka det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare eller det målinriktade antalet studerandeår för utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning.

I samband med de beslut som avses i 1 och 2 mom. kan ministeriet också besluta om det målinriktade antalet studerandeår för en viss examen eller utbildning, i fråga om det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet dock endast när det gäller arbetskraftsutbildning.

Ministeriet ska höra utbildningsanordnaren före beslut som gäller studerandeår enligt denna paragraf. Ministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet före beslut som gäller studerandeår för arbetskraftsutbildning enligt denna paragraf.

32 d §

Basfinansiering

Basfinansieringen bestäms utifrån det i 32 c § 1 mom. avsedda målinriktade antal studerandeår som har viktats med en viktkoefficient som baserar sig på det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret.

Antalet faktiska studerandeår viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, handledande utbildning och övrig yrkesutbildning samt ordnande av i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna,

2) examenstyper och ordnande av utbildning i form av läroavtalsutbildning,

3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,

4) ordnande av inkvartering enligt 103 § i lagen om yrkesutbildning,

5) ordnande av personalutbildning som avses i 9 § i lagen om yrkesutbildning,

6) ordnande av arbetskraftsutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning,

7) ordnande av fängelseundervisning.

Ett studerandeår räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet eller som ansvarar för anordnandet av utbildning som avses i 8 § i nämnda lag.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer och viktkoefficienterna för de grunder som anges i 2 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 e §

Höjning av basfinansieringen efter prövning

Den basfinansiering som beviljas utbildningsanordnare kan efter prövning höjas av särskilda skäl som hänför sig till utbildningsanordnarens verksamhet. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar på ansökan om höjning efter prövning.

32 f §

Prestationsbaserad finansiering

Den prestationsbaserade finansieringen bestäms utifrån kompetenspoängen för examensdelar och antalet examina som avlagts under året före det år som föregår finansåret.

Kompetenspoängen för examensdelar viktas på följande grunder:

- 1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen,
- 2) examenstyper,
- 3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen.

Examina viktas på följande grunder:

- 1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen,
- 2) examenstyper,
- 3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,
- 4) den studerandes utbildning efter grundstadiet.

En examensdel räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet. En examen räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utfärdat ett i 57 § i lagen om yrkesutbildning avsett examensbetyg. Om examen har ordnats i form av i 27 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd läroavtalsutbildning, beaktas examen dock som prestation för den anordnare som har skaffat läroavtalsutbildningen.

En examensdel beaktas inte som grund för prestationsbaserad finansiering om den har erkänts utifrån tidigare förvärvat kunnande så att den som avlagts examen inte har visat sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt enligt 52 § i lagen om yrkesutbildning.

Som grund för prestationsbaserad finansiering beaktas högst 120 kompetenspoäng per målinriktat studerandeår under finansåret i fråga. Om de faktiska studerandeåren för en utbildningsanordnare under finansåret i fråga har överskridit ett sådant maximalt antal studerandeår för en viss examen som anges i anordnartillståndet eller som bestäms med tanke på målinriktade studerandeår, beaktas dessa examensdelar eller examina till den överskridande delen inte som grund för prestationsbaserad finansiering, om inte utbildningsanordnaren uppger någon grundad anledning till överskridningen.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer, viktkoefficienterna för de grunder som anges i 2 och 3 mom. samt beräkningsgrunderna för de begränsningar som avses i 6 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 g §

Genomslagsfinansiering

Genomslagsfinansieringen bestäms på följande grunder:

1) sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen eller examensdelar,

2) studeranderespons, och

3) arbetslivsrespons.

Vid beräkning av examen och examensdelar som prestation för utbildningsanordnaren tillämpas vad som föreskrivs i 32 f § mom. 4.

Närmare bestämmelser om bestämmande och beräkning av grunderna för genomslagsfinansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 h §

Strategifinansiering

Strategifinansieringens andel är högst fyra procent av anslaget för yrkesutbildning. Som strategifinansiering beviljas de understöd för yrkesutbildning som avses i 44 § 1 mom.

Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av strategifinansiering får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 i §

Ersättning för mervärdesskatt till privata anordnare av yrkesutbildning

Privata anordnare av yrkesutbildning ersätts för andelen mervärdesskatt i de kostnader som utbildningsanordnaren har för anskaffningar som anknyter till utbildningstjänster enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och till annan än affärsekonomisk verksamhet. Ersättningen ska basera sig på uppgifterna i det senast fastställda bokslutet.

En privat anordnare av yrkesutbildning kan även i fråga om en sådan fastighet och sådana anläggningstillgångar som en kommun eller samkommun har överlåtit till en privat sammanlutning eller stiftelse för verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning efter ansökan beviljas en ersättning som högst motsvarar beloppet av den mervärdesskatt som betalas för de överlåtelser som sker för nämnda ändamål.

32 j §

Bestämmande av prestationer för nya utbildningsanordnare

Om ett nytt anordnartillstånd har beviljats efter det att utbildningsordnare har slagits samman, delats upp eller efter någon annan motsvarande omorganisering av verksamheten eller om en ändring har inträtt i utbildningsanordnarens ställning som juridisk person, bestäms utbildningsanordnarens prestationsbaserade finansiering och genomslagsfinansiering utifrån de faktiska prestationerna för sådana utbildningsanordnare som varit föremål för en ovan avsedd omorganisering.

Den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen för andra än i 1 mom. avsedda nya utbildningsanordnare bestäms utifrån det kalkylerade antalet prestationer som bestäms av undervisnings- och kulturministeriet. Kalkylen över antalet prestationer ska basera sig på alla utbildningsanordnarens genomsnittliga antal faktiska prestationer som har ställts i relation till utbildningsanordnarens faktiska studerandeår. Det kalkylerade antalet prestationer tillämpas tills det faktiska antalet prestationer kan tillämpas.

Den i 32 i § 1 mom. avsedda ersättningen för mervärdesskatt för en ny utbildningsanordnare bestäms utifrån en kalkyl som ministeriet bestämmer med iakttagande av de bedömningsprinciper som anges i 2 mom.

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasier beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet elever och studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet studerande.

En studerande, en elev eller de studerandeår enligt 32 b § som bestäms utifrån den studerandes studierätt kan under samma tid räknas som en sådan prestation som utgör grund för finansiering inom endast en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. Studeranden, eleven eller studerandeåren beaktas då som grund för finansieringen i den utbildning som studeranden eller eleven först har börjat genomgå.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det antal studerande och elever som ska användas när finansieringen bestäms och om beaktande av en studerande, en elev eller studerandeår som grund för finansieringen i de situationer som avses i 4 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

49 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal undervisningstimmar, ledda timmar och årsverken som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer utifrån de uppgifter som utbildningsanordnarna har lämnat med stöd av 58 § antalet prestationer som används som grund för den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen av yrkesutbildningen för följande finansår och beloppet av de ersättningar för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. De studerandeår, examina, examensdelar och andra prestationer som inte har anmälts inom utsatt tid kan lämnas obeaktade som grund för finansieringen.

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar utan ansökan kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 § de statsandelar som avses i 6 §, 10 § 2 mom. och 19—22 §, sådan finansiering för driftskostnader som avses i 7 §, 10 § 1 mom. och 11 § samt den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom.

Med undantag för den statsandel som avses i 10 § 2 mom., den finansiering som avses i 10 § 1 mom. och 11 § och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. justerar undervisnings- och kulturministeriet före utgången av finansåret den finansiering som beviljats i enlighet med 1 mom. så att den överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande under finansåret.

51 §

Utbetalning av finansiering för driftskostnader

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar ut den finansiering för driftskostnader som avses i 50 §, den höjning av basfinansieringen efter prövning som avses i 32 e § och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. till kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 §, med iakttagande av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Statsunderstöd betalas före utgången av kalenderåret. Strategifinansiering enligt 32 f § i denna lag och ersättning för mervärdesskatt enligt 32 i § 2 mom. betalas före utgången av finansåret.

57 §

Statsbidragsmyndighet

Utbildningsstyrelsen är statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller

2) inledande och utvecklande av verksamhet inom yrkesutbildning och för försök som gäller sådan verksamhet, samt för behövliga specialuppgifter i samband med verksamheten, dock inte strategifinansiering enligt 32 h §, om inte undervisnings- och kulturministeriet beslutar något annat,

3) statsunderstöd som avses i 45 § 2 och 3 mom.

58 §

Tillställande och granskning av uppgifter

Kommunen, samkommunen och en privat verksamhetsanordnare ska till statsbidragsmyndigheten lämna in de uppgifter baserade på budgeten, ekonomiplanen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt de övriga uppgifter som behövs för bestämmande av finansiering enligt denna lag och som gäller kostnader, verksamhetens omfattning och andra prestationer som används som grund för finansieringen. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas in kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

59 §

Förhandlingsförfarande

Innan undervisnings- och kulturministeriet lägger fram sitt förslag till de anslag för statsandelar för driftskostnader som ska tas in i det följande finansårets statsbudget ska ministeriet

förhandla om priserna per enhet och om anslaget för yrkesutbildning med Finlands Kommunförbund rf.

Ministeriet ska också förhandla med Finlands Kommunförbund rf om vilka uppgifter som ska anses vara behövliga när det gäller att bestämma och fastställa priserna per enhet samt bestämma statsandelarna och finansieringen av yrkesutbildning, samt om hur dessa uppgifter ska lämnas in till statsbidragsmyndigheten.

1. Denna lag träder i kraft den 20 .
2. Lagen tillämpas första gången på finansiering som för finansåret 2018 beviljas för utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning. Lagens 9 § 2 mom. tillämpas första gången på finansiering som beviljas för finansåret 2020.
3. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 a § är basfinansieringens andel 95 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 5 procent och genomslagsfinansieringens andel 0 procent finansåren 2018 och 2019. Finansåret 2020 är basfinansieringens andel 70 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 20 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent. Finansåret 2021 är basfinansieringens andel 60 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 30 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent.
4. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 d § viktas under finansåren 2018 och 2019 det målinriktade antalet studerandeår på basis av det genomsnittliga antalet studerande och antalet studerandeårsverken och studerandearbetsdagar under året före det år som föregår finansåret. Som antalet studerande, studerandeårsverken och studerandearbetsdagar samt som grund för bestämmande av viktcoefficients används uppgifterna om den slutliga finansiering för finansåret som en utbildningsanordnare beviljats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Vid bestämmande av studerandeår motsvarar en studerande och ett studerandeårsverke ett studerandeår. Finansåren 2018 och 2019 används arbetskraftsutbildning eller fängelseundervisning inte som grund för viktningen.
5. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 f § används under finansåren 2018 och 2019 inte avlagda examensdelar som grund för bestämmande av den prestationsbaserade finansieringen eller ordnandet av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd som grund för viktningen. Finansåren 2016 och 2017 beaktas en examen som avlagts som fristående examen som prestation för den utbildningsanordnare som har beviljats finansiering på basis av ordnandet av förberedande utbildning. Om examen eller examensdelen är utbildning avlagd under finansåren 2018 eller 2019 enligt det som avses i 134 mom. 1 i lagen om yrkesutbildning, räknas examen som prestation för den utbildningsanordnaren, som för den studerande har utarbetat den personliga utvecklingsplanen för kunskande enligt 44 § i nämnda lag.
6. Med avvikelse från vad som i 32 f § 1 mom. föreskrivs om kompetenspoängen för examensdelar, bestäms kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), på basis av kompetenspoängen för motsvarande examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). Kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, bestäms så att talet 150 i fråga om yrkesexamina och talet 180 i fråga om specialyrkesexamina divideras med det antal examensdelar som i enlighet med reglerna om examensgrundernas uppbyggnad krävs för avläggandet av en examen.
7. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 g § används under finansåren 2020 och 2021 inte arbetslivsrespons eller sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examensdelar som grund för bestämmande av genomslagsfinansieringen.
8. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 i § 1 mom. grundar sig den ersättning för mervärdesskatt som beviljas finansåren 2018 och 2019 på det genomsnittliga beloppet mer-

värdeesskatt som bestäms i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har ställts i relation till utbildningsanordnarens målinriktade antal studerandeår under finansåret i fråga, som viktas med i 32 d § 1 mom. avsedd viktcoefficient.

3.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om grundläggande undervisning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 40 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1288/2013, som följer:

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

Om en elev som är under 18 år övergår till undervisning, verksamhet eller utbildning som en annan utbildningsanordnare ordnar i enlighet med denna lag, gymnasielagen (629/1998) eller lagen om yrkesutbildning (/), ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnande av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 18 a § i gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i gymnasielagen (629/1998) 18 a §, sådan den lyder i lag 766/2004, som följer:

18 a §

Rätt för andra än gymnasiestuderande att avlägga studentexamen

Andra än studerande som avlägger gymnasiets lärokurs får delta i studentexamen och studentexamensprov, om de har avlagt

- 1) gymnasiets lärokurs eller motsvarande lärokurs vid ett utländskt gymnasium,
- 2) en yrkesinriktad grundexamen enligt lagen om yrkesutbildning (/) eller en motsvarande tidigare examen,
- 3) en annan examen eller andra studier i minst två år, än vad som avses i 2 punkten, förutsatt att examen eller studierna bygger på grundläggande utbildning eller motsvarande tidigare lärokurs, samt de extra studier som föreskrivits av den nämnd som avses i 18 b §.

En studerande som avlägger en examen enligt 1 mom. 2 punkten kan delta i studentexamen medan han eller hon fortfarande studerar inom den grundexamensutbildningen. En studerande kan delta i examen tidigast efter att ha förvärvat kunnande som motsvarar minst 90 kompetenspoäng.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 3 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1765/2009, som följer:

3 §

Övriga uppgifter samt samarbete

Bestämmelser om grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning som läroanstalterna för fritt bildningsarbete ordnar finns i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (/) och lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 37 och 37 a § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 37 § 1 mom. och 37 a § 2 mom., sådana de lyder, 37 § 1 mom. i lag 1172/2014 och 37 a § 2 mom. i lag 954/2011, som följer:

37 §

Behörighet för studier som leder till högskoleexamen och för specialiseringsutbildning

Till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen kan den antas som har avlagt

- 1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),
- 2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/), eller
- 3) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för motsvarande högskolestudier.

37 a §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

I fråga om studier som avses i 43 a § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i lagen om yrkesutbildning, 33 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) eller 43 a § i denna lag, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver det som föreskrivs i 37 § 1 mom. kan till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen den antas som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen.

7.

Lag

om ändring av 25 och 26 § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 25 § 1 mom. och 26 § 2 mom. som följer:

25 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort

1) gymnasiets lärokurs eller examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/), eller

3) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

26 §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

I fråga om studier som avses i 33 § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i lagen om yrkesutbildning, 33 § i denna lag eller 43 a § i universitetslagen, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver vad som föreskrivs i 25 § 1 mom. kan till studier som leder till yrkeshögskoleexamen antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen.

8.

Lag

om ändring av lagen om Sameområdets utbildningscentral

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010) 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 3 och 7 §, 8 § 1 mom. samt 11, 12 och 15 § som följer:

1 §

Läroanstaltens syfte

Sameområdets utbildningscentral är en statlig läroanstalt som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde.

2 §

Läroanstaltens hemort samt undervisnings- och examensspråk

Utbildningscentralens undervisnings- och examensspråk är finska och samiska.

3 §

Yrkesutbildning

På den grundläggande yrkesutbildning som ordnas vid utbildningscentralen tillämpas lagen om yrkesutbildning (/), om inte annat följer av denna lag.

7 §

Rättigheter och skyldigheter för dem som studerar samiska och samisk kultur

På antagning av studerande som studerar samiska och samisk kultur ska 38 § 1 mom. och 39 § i lagen om yrkesutbildning tillämpas.

Bestämmelser om de studerandes rätt till en trygg studiemiljö finns i 80 § i lagen om yrkesutbildning. Den ordningsstadga eller andra ordningsbestämmelser som avses i den paragrafens 4 och 5 mom. är gemensamma för de studerande som avses i 3 och 4 § i denna lag.

8 §

Studiesociala förmåner för dem som studerar samiska och samisk kultur

De studerande som studerar samiska och samisk kultur i en utbildning som räcker minst en termin har rätt till avgiftsfria måltider på det sätt som föreskrivs i 100 § i lagen om yrkesutbildning samt till en plats på utbildningsanordnarens internatboende på det sätt som föreskrivs i 103 § 2 mom. i den lagen. Av andra studerande får avgifter för material, måltider och inkvartering tas ut. Undervisningen är avgiftsfri. Avgifterna bestäms i tillämpliga delar med beaktande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om avgifter för offentlighetsrättsliga prestationer. Närmare bestämmelser utfärdas vid behov genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

11 §

Studerandekår

Utbildningscentralen har en studerandekår. Till den kan studerande för grundexamen inom den yrkesutbildning som avses i 3 § höra. Till studerandekåren kan också andra studerande inom den yrkesutbildning som avses i 3 § och studerande som avses i 4 § höra, om de studerar vid utbildningscentralen åtminstone en termin. Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande. Beslut om hur studerandekårens verksamhet organiseras fattas av direktionen.

12 §

Instruktion

I utbildningscentralens instruktion ska det föreskrivas närmare om de allmänna grunderna för anordnandet av utbildningen samt om förvaltningen, förvaltningsorganens och personalens uppgifter, delegationen, studerandekåren och annan intern verksamhet. I instruktionen föreskrivs dessutom om de allmänna grunderna för anordnandet av undervisningen i samiska och samisk kultur. Instruktionen godkänns av utbildningscentralens direktion.

15 §

Tystnadsplikt

Utöver det som föreskrivs i 3 § tillämpas på tystnadsplikten för utbildningscentralens organ och personal 108 § 1 och 3 mom. samt 109 § 5 mom. i lagen om yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten och 7 § 9 mom.,
sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lagarna 1243/2013 och 1402/2015, 5 a § 3 mom. i lag
249/2015, 6 § 1 mom. 3 punkten i lag 1402/2015 och 7 § 9 mom. i lag 249/2015, som följer:

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter beviljas studerande som

- 1) genomför utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/),
- 2) genomför gymnasieutbildning enligt gymnasielagen (629/1998) eller utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning,
- 3) genomför annan än i 1—2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010), eller
- 4) genomför yrkesutbildning som motsvarar utbildning som avses i 1 punkten och som övervakas av myndigheter inom något annat område än undervisningsmyndigheterna.

6 §

Begränsningar i fråga om studiestödet

Studiestöd beviljas inte den som

3) deltar i läroavtalsutbildning eller arbetskraftsutbildning som ordnas enligt lagen om yrkesutbildning,

7 §

Tidsbegränsningar

I en annan läroanstalt kan studiestöd beviljas för högst 12 månader efter den regelrätta studietiden. Med den regelrätta studietiden avses inom utbildning för grundläggande yrkesexamen högst fyra år och i fråga om andra studier den föreskrivna studietiden eller tiden för genomfö-

RP 39/2017 rd

rande av studierna utan förlängning eller tiden för genomförande av studierna enligt läroplanen eller undervisningsprogrammet, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

10.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten, sådana de lyder i lag 53/2011, som följer:

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland

2) inom utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen enligt 5 § i lagen om yrkesutbildning (/),

3) inom handledande utbildning enligt 7 § i lagen om yrkesutbildning,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

11.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998) 1 §
1 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utbildning som ordnas av staten eller en registrerad sammanslutning eller stiftelse och om vilken föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om yrkesutbildning (/),
- 4) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 5) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser (93 / 2017)
1 § 1 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på examina och på lärokurser för den grundläggande utbildningen och gymnasiet om vilka det föreskrivs i följande lagar och i förordningar som utfärdats med stöd av dem:

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om yrkesutbildning (/),
- 4) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 5) universitetslagen (558/2009),
- 6) lagen om Försvarshögskolan (1121/2008),
- 7) lagen om Brottpåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006),
- 8) lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013),
- 9) lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) 4 § 1 mom. som följer:

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med högskolor, statliga ämbetsverk och inrättningar och sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) eller tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/) eller att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller med en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning samt vid behov med andra registrerade samfund eller stiftelser med tillräcklig sakkunskap.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

14.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om registret över rättstolkar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om registret över rättstolkar (1590/2015) 5 § 1 mom. som följer:

5 §

Förutsättningar för registrering

Registernämnden antecknar på ansökan i registret över rättstolkar en tolk

1) som har uppnått myndighetsåldern och vars handlingsbehörighet inte har begränsats,

2) som har

a) avlagt specialyrkesexamen i rättstolkning enligt den examensstruktur som anges i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om yrkesutbildning (/) eller en motsvarande tidigare examen, eller

b) avlagt en högskoleexamen som lämpar sig för tolkuppdrag och genomfört studier i rättstolkning som omfattar eller motsvarar minst 35 studiepoäng,

3) som har lämnat registernämnden en skriftlig försäkran och som inte under de tre år som föregått ansökan har strukits ur registret över rättstolkar med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013) 2 § 2 punkten
underpunkt b, sådan den lyder i lag 792/2014, som följer:

2 §

Uppgifter

Utvärderingscentret har till uppgift att

2) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 §

b) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen
för de examensgrunder som avses i 15 § i lagen om yrkesutbildning (/) samt de grunder
för läroplanen som avses i 5 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande (956/2011) 1 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1409/2011, som följer:

1 §

Uppgifter och behörighet

Rättsskyddsnämnden för studerande (*nämnden*) är första besvärsinstans i ärenden som gäller
indragning och återställande av studierätt enligt lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshög-
skolelagen (934/2014) och universitetslagen (558/2009).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

17.

Lag

om ändring av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 49 § 2 mom. 5 punkten,
sådan den lyder i lag 1485/2016, som följer:

49 §

Utbetalning av statsandelar och hemkommunsersättningar

Finansministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet ger in följande uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning för utbetalning av de belopp som avses i 1 mom.:

5) i 6, 7, 10, 11, 19—22, 29 och 32 e § samt 32 i § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avsedda statsandelar och finansieringar,

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 14 kap. 3 § 1 mom.,
ändras 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten, 5 kap. 1—4 och 6 § samt 6 kap. 3 § 1 mom. 1 punkten,
av dem 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 1366/2014 och 6 kap. 3 § 1 mom.
sådant det lyder i lag 1456/2016, samt
fogas till 13 kap. 3 § 3 mom. en ny 7 punkt som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *anställningsförhållande* ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en arbetstagare enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en läroavtalsstuderande (*läroavtalsutbildning*) enligt lagen om yrkesutbildning (/),

5 kap.

Arbetskraftsutbildning

1 §

Arbetskraftsutbildningens mål

Genom arbetskraftsutbildning förbättras de vuxnas yrkesskicklighet, möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete och deras färdigheter att bedriva verksamhet som företagare samt främjas tillgången på yrkeskunnig arbetskraft och uppkomsten av ny företagsverksamhet.

2 §

Ordnande av arbetskraftsutbildning

Närings-, trafik- och miljöcentralen samt arbets- och näringsbyrån kan anskaffa yrkesinriktad utbildning som arbetskraftsutbildning, om syftet med utbildningen inte är att avlägga en examen eller en examensdel, och utbildning i företagsamhet samt integrationsutbildning enligt 20 § i lagen om främjande av integration, med undantag av läs- och skrivundervisning.

Bestämmelser om övrig arbetskraftsutbildning finns i lagen om yrkesutbildning. Detta kapitel tillämpas på arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning med iakttagande av det som föreskrivs i den lagen. Det som föreskrivs om arbetskraftsutbildning på något annat ställe i denna lag tillämpas också på arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning.

3 §

Antagning av studerande

Som studerande kan antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till annan utbildning än integrationsutbildning endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier.

Arbets- och näringsbyrån beslutar om antagningen av studerande till arbetskraftsutbildning. Närmare bestämmelser om antagningsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Själva antagningstillfället och lämplighetsproven i anslutning till antagningen till arbetskraftsutbildningen är avgiftsfria för dem som söker sig till arbetskraftsutbildning.

4 §

Studerandes rättigheter och skyldigheter

En studerande har rätt att få undervisning enligt utbildnings- eller undervisningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid arbetskraftsutbildningen pågår.

Den studerande ska regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier på det sätt som avses i utbildnings- eller studieplanen.

På arbetskraftsutbildning tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om

- 1) rätt till en trygg studiemiljö i 80 1 och 2 mom.,
- 2) narkotikatest i 84 §,
- 3) disciplin och disciplin på internatboenden i 85 och 86 §,
- 4) avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten i 87 §,
- 5) verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsbeslut på ett disciplinärt förfarande i 88 §,
- 6) förfarandet i disciplinärenden i 93 § 3—6 mom.,
- 7) tystnadsplikt för studerande i 95 §,
- 8) sökande av ändring i utbildningsanordnarens beslut i 12 kap.

6 §

Inlärn timer i arbetet i anslutning till utbildningen

Under tiden för en period med inlärn timer i arbetet i anslutning till utbildning står den studerande inte i anställningsförhållande till anordnaren eller utbildningsproducenten, om inte den studerande och den som anordnar perioden med inlärn timer i arbetet har kommit överens om något annat. Om det har avtalats att inlärn timer ska genomföras i ett anställningsförhållande, ska 2 och 3 mom. inte tillämpas.

Utbildningsproducenten, den som anordnar en period med inlärn timer i arbetet och den studerande ska ingå ett tidsbegränsat skriftligt avtal om perioden. På avtalet och på utbildningsproducentens uppgifter tillämpas vad som i 4 kap. 9 § föreskrivs om avtal om arbetsprövning och arbets- och näringsbyråns uppgifter. I avtalet ska det dessutom överenskommas om den lärare som ansvarar för handledningen och hur och under vilken tid handledningen genomförs.

Den som anordnar en period med inlärn timer i arbetet ansvarar för den studerandes skydd i arbetet under den perioden med iakttagande av arbetarskyddslagen. Utbildningsproducenten är skyldig att ordna grupplivförsäkring för de studerande under samma period.

6 kap.

Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

3 §

Förutsättningar för studierna

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på studier som betraktas som heltidsstudier enligt 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och

1) om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning, yrkeshögskolelagen eller universitetslagen och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att studeranden avlägger delar av nämnda examina, förvärvar tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar eller deltar öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskola,

13 kap.

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

3 §

De olika registrens informationsinnehåll

I registret över serviceproducenter kan för kundbetjäningen införas följande uppgifter:

6) andra uppgifter om serviceproducenten som behövs för planeringen och ordnandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

7) uppgifter om arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning och utbildningsanordnaren samt uppgifter om ansökan, urval och uppföljning i anslutning till utbildningen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 5 kap. 2 § 1 mom. får Arbetskraftsmyndigheten anskaffa arbetskraftsutbildning vars syfte är avläggande av en yrkesexamen eller en examensdel hos Stiftelsen Utbildning Nordkalotten, om personens arbetskraftsutbildning har börjat senast den 31 december 2019.

På arbetskraftsutbildning som har börjat före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om en arbetssökandes frivilliga studier har börjat stödas med arbetslöshetsförmån före lagens ikraftträdande och stödet fortgår utan avbrott eller indelat i perioder efter lagens ikraftträdande, tillämpas på stödet de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

19.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 24 § 1 mom. 3 punkten som följer:

24 §

Förutsättningar för frivilliga studier

När kriterierna i 23 § uppfylls kan som frivilliga studier stödjas studier

3) om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, samt tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar och öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskolor,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om en invandrars frivilliga studier har börjat stödjas med arbetslöshetsförmån före lagens ikraftträdande och stödet fortgår utan avbrott eller indelat i perioder efter lagens ikraftträdande, tillämpas på stödet de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

20.

Lag

om ändring och temporär ändring av 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten och temporärt 15 punkten, sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten i lag 764/2011 och 15 punkten i lag 1457/2016, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *anställningsförhållande* sådant arbete som utförs på grundval av ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) eller på grundval av ett läroavtal enligt lagen om yrkesutbildning (/) och som inte utförs i egenskap av företagare enligt 6 §,

15) *sysselsättningsfrämjande service* jobbsökarträning, karriärträning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, prövning enligt 4 kap. 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i den lagen, arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, frivilliga studier enligt 22—24 § i lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten gäller till utgången av 2018.

21.

Lag

om ändring av 17 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 17 § 1 och 4 mom., sådana de lyder i lag 1293/2013, som följer:

17 §

Studerandehälsovård

Den kommunala primärvården ska ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning och högskolor i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Studerandehälsovården för högskolestuderande kan med kommunens samtycke också ordnas på något annat sätt som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har godkänt. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i annan utbildning som ordnas på arbetsplatsen än sådan som baserar sig på ett läroavtal och i arbetspraktik.

Studerandehälsovården är en del av studerandevården enligt lagen om elev- och studerandevård och 99 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning (/). Den myndighet som svarar för den kommunala primärvården ska delta i utarbetandet av läroplanen enligt 11 § i gymnasielagen (629/1998) och av sätten att ordna studerandevården som utbildningsanordnaren beslutar om på basis av Utbildningsstyrelsens föreskrift enligt 99 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning till den del den gäller studerandevården och samarbetet mellan läroanstalten och hemmet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

22.

Lag

om ändring av 22 § i lagen om Polisyrkeshögskolan

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) 22 § 1 mom. som följer:

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort

1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller gymnasiets lärokurs,

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/),

3) tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser, eller

4) en utländsk utbildning, som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver vad som föreskrivs i 22 § 1 mom. kan för studier som leder till yrkeshögskoleexamen som studerande antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen.

23.

Lag

om ändring av körkortslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i körkortslagen (386/2011) 3 § 10 punkten, 5 § 3 mom., 38 § 4 mom., 40 § 1 mom. 4 punkten, 84 § 4 mom. samt 91 § 2 mom. 2 punkten, av dem 40 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1081/2012 samt 84 § 4 mom. och 91 § 2 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 70/2015, som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *inrättning som utbildar trafiklärare* utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt 23 § i lagen om yrkesutbildning (/) och som ger utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare,

5 §

Ålderskrav

Ålderskravet i 1 mom. 9 b-punkten gäller också erhållande av körkort för kategori D för körning enligt 6 § i lagen om yrkeskompetens, om det gäller en sådan yrkesinriktad grundexamen enligt den punkten som omfattar minst 180 kompetenspoäng, förutsatt att studeranden har förvärvat kunskaper motsvarande minst 90 kompetenspoäng avsedd för verksamhet i uppgifter som bussförare för persontrafik och fått 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare. Körkort för kategori D gäller bara i Finland innan innehavaren uppfyller ålderskravet i 9 a-punkten.

38 §

Förutsättningar för att få börja i bilskola

En elev inom sådan utbildning för yrkesinriktad grundexamen som är avsedd för uppgifter som lastbils- och bussförare och som står under övervakning av Utbildningsstyrelsen får utan krav på körkort för kategori B det år då han eller hon fyller 16 år delta i den förutbildning för körkort i grupp 2 som ges i samband med denna utbildning. Körundervisning i trafiken får

ges först när eleven har fyllt 17 år. Med buss får körundervisning i trafiken ges först när eleven har körkort för kategori B och med en fordonskombination för kategori E när eleven har körkort för dragbil.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På beviljande av undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

4) när det gäller undervisningstillstånd för körkort i kategorierna i grupp 2 krävs det, utöver vad som föreskrivs i 39 §, att undervisningen ges genom läroavtal för examensutbildning inom transportbranschen i samband med sådan av arbetsgivaren given utbildning som är jämförbar med yrkesutbildning för bilförare, att eleven har körkort för kategori B och dessutom körkort för dragbil, om utbildning för körkort för fordonskombinationer ingår i undervisningen, och att den som ansöker om undervisningstillstånd har trafiklärtillstånd för utbildning för kategorierna C och D,

84 §

Undervisningspersonal

Den som genomgår en med undervisnings- och kulturministeriets tillstånd ordnad utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare får med avvikelse från kravet på trafiklärtillstånd arbeta som lärare vid en bilskola om han eller hon har tillstånd för undervisningspraktik och, när det gäller undervisning enligt 2 mom., om studeranden har inlett studier för att avlägga den berörda examensdelen.

91 §

Tillstånd för undervisningspraktik

En förutsättning för att undervisningspraktiken ska kunna utvidgas till att gälla undervisning enligt 84 § 2 mom. eller för att tillstånd ska kunna beviljas för annan praktik är att

2) studeranden har inlett examensutbildning för en valfri examensdel som motsvarar undervisningen eller har hänvisats till ett yrkesprov för examensdelen,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

24.

Lag

om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) 5 § 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 1 mom., 15 § 1 mom. och 26 § 6 mom.,
av dem 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 389/2011, 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1315/2009, 15 § 1 mom. sådant det lyder i lag 71/2015 och 26 § 6 mom. sådant det lyder i lag 1113/2015, som följer:

5 §

Utbildning för grundläggande yrkeskompetens

Den som godkänns i provet får ett betyg över genomförd utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens. Anteckningen om genomförd utbildning kan också ingå i ett betyg över avlagd yrkesexamen som ett av undervisnings- och kulturministeriet godkänt utbildningscentrum utfärdat på basis av ett betyg som avses ovan.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för bussförare

Den som har avlagt yrkesinriktad grundexamen som är inriktad på uppgifter som bussförare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit kör rätt för fordonet. I körkortslagen föreskrivs om villkor för erhållande av kör rätt för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföraryrket före 20 års ålder finns i 2 mom.

10 §

Utbildningscentrum

Som utbildningscentrum för utbildning för grundläggande yrkeskompetens kan godkännas en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt 23 § i lagen om yrkesutbildning (/) eller av Trafiksäkerhetsverket beviljat tillstånd att hålla bilskola och meddela förarundervisning för erhållande av kör rätt för lastbil eller buss eller fordonskombinationer av dessa. Ett utbildningscentrum som har godkänts för utbildning för grundläggande yrkeskompetens har också rätt att ordna fort-

bildning, om Trafiksäkerhetsverket har godkänt det utbildningsprogram som används för fortbildningen.

15 §

Prov

För anordnande och övervakning av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som är godkända av undervisnings- och kulturministeriet samt för utfärdande av de betyg som avses i 5 § 3 mom. svarar under Utbildningsstyrelsens tillsyn den arbetslivskommission som avses i 119 § i lagen om yrkesutbildning.

26 §

Ändringssökande

På sökande av ändring i ett beslut av ett utbildningscentrum som godkänts av undervisnings- och kulturministeriet tillämpas 55 och 111—117 § i lagen om yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

25.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 5 mom., sådant det lyder i lag 215/2012, som föl-
jer:

6 §

Dessutom får en studerande ett i 2 mom. avsett straffregisterutdrag beträffande sig själv för
att i sådana praktiska uppgifter i läroanstalten, på en arbetsplats eller i en annan inlärnings-
miljö eller under praktik som har samband med utbildningen kunna åta sig en uppgift som i
väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag på begäran ska visas upp
för utbildningsanordnaren eller högskolan i enlighet med lagen om yrkesutbildning (/),
yrkeshögskolelagen (932/2014) eller universitetslagen (558/2009). Utdraget är avgiftsfritt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

26.

Lag

om ändring av 26 b och 33 f § i djurskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i djurskyddslagen (247/1996) 26 b § 1 mom. och 33 f §, sådana de lyder, 26 b § 1 mom. i lag 1389/2015 och 33 f § i lag 584/2013, som följer:

26 b §

Behörigheten för dem som håller broilrar och handledning av dem som hanterar broilrar

En fysisk person som håller broilrar och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ska ha kompetens som motsvarar minst en examensdel, fastställd av Utbildningsstyrelsen, med specialisering på slaktfjäderfä. Över kompetensen ska dessutom finnas ett intyg över genomförd examensdel utfärdad av en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/). Med broiler avses en fågel av arten *Gallus gallus* som föds upp för slakt.

33 f §

Anordnare av utbildning enligt avlivningsförfordningen

Utbildning som innefattar sådan kompetens som avses i avlivningsförfordningen får ges av en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/) för en sådan examen som innehåller kunnande enligt det kompetensbevis som förutsätts i avlivningsförfordningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Med avvikelse från 26 b § 1 mom. godkänns som intyg även ett intyg enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande.

27.

Lag

om ändring av 159 och 195 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 159 § 2 mom., sådant det lyder i lag (/), och
195 § som följer:

159 §

Kompetens som krävs av dem som hanterar ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser och hur kompetensen visas

En person som avses i 1 mom. ska visa sin kompetens i enlighet med ozonförordningen eller F-gasförordningen eller i enlighet med krav som föreskrivits med stöd av dem. Den som arbetar inom branschen för kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsanläggningar, inklusive branschen för hantering av kylväten i lastbilar och släpfordon med kylaggregat, ska visa sin kompetens i en yrkesexamen och utbildningsanordnaren ska utfärda ett intyg för den som visat sin kompetens på det sätt som föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (/). Den som arbetar inom branschen för släckanläggningar, branscher som kräver hantering av elektriska brytare eller branschen för luftkonditioneringsanläggningar i motorfordon och den som tar till vara fluorerade växthusgaser från anordningar som innehåller lösningsmedel baserade på dessa gaser ska visa sin kompetens vid ett prov ordnat av ett sådant organ med tillräcklig sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Som organ med tillräcklig sakkunskap räknas läroanstalter inom dessa branscher, företag som svarar för certifieringen av personer och importörer av anordningar eller utrustning. Den som har visat sin kompetens genom ett godkänt prov tilldelas ett intyg.

195 §

Sökande av ändring i vissa fall

Över myndighetsbeslut som gäller typgodkännande samt över Säkerhets- och kemikalieverkets beslut enligt 162 § att utfärda eller återkalla ett certifikat får besvär anföras på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Parter får begära omprövning av beslut som fattats av sådana besiktningsorgan och motsvarande inrättningar som avses i 26 § 2 mom. hos den som fattat beslutet, på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

I en bedömning av kompetens som har visats i en yrkesexamen i enlighet med 159 § 2 mom. får ändring sökas på det sätt som anges i lagen om yrkesutbildning.

Den vars kompetens har bedömts får begära omprövning av ett beslut om utfärdande av be-
tyg som ett av Säkerhets- och kemikalieverket eller Finlands miljöcentral godkänt sakkunnigt
organ har fattat med stöd av 159 §. Omprövning begärs hos den som har fattat beslutet och på
det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning
har avslagits får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltnings-
processlagen. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltnings-
domstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 24 april 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 1 § 1 mom. 3 punkten, 5 § 2 punkten, 25, 27 och 27 a §, 31 § 4 mom., 32 § 2 mom. samt 45 a och 46 §,
sådana de lyder, 1 § 1 mom. 3 punkten, 31 § 4 mom. och 32 § 2 mom. i lag 1410/2014, 5 § 2 punkten i lag 926/2010, 25 § delvis ändrad i lagarna 1511/2011, 892/2013, 1410/2014, 248/2015 och 1486/2016, 27 § delvis ändrad i lagarna 926/2010, 1511/2011 och 189/2015, 27 a § i lag 1607/2015, 45 a § i lag 1486/2016 och 46 § i lag 1112/2015,
ändras det inledande stycket i 1 § 1 mom., 1 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom., 3 § 1 punkten, 5 § 1 punkten, 6 §, rubriken för 7 §, 7 § 1 och 3 mom., rubriken för 8 §, 8 § 1 och 4 mom., 9, 10, 23 och 23 b §, det inledande stycket i 31 § 1 mom., 32 § 1 och 4 mom., 48 § 1, 4 och 6 mom., 49—51 §, 57 § 2 mom. 2 och 3 punkten, 58 § 1 mom. och 59 §,
av dem 1 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom., 3 § 1 punkten, 5 § 1 punkten, rubriken för 7 §, rubriken för 8 §, 8 § 4 mom., 23 §, det inledande stycket i 31 § 1 mom., 32 § 1 mom. och 57 § 2 mom. 2 och 3 punkten sådana de lyder i lag 1410/2014, 6 § sådan den lyder i lagarna 1410/2014 och 1486/2016, 7 § 3 mom., 8 § 1 mom., 48 § 1 och 4 mom. och 50 § sådana de lyder i lag 1486/2016, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 926/2010 och 1486/2016, 23 b § sådan den lyder i lagarna 1607/2015 och 1486/2016, 48 § 6 mom. sådant det lyder i lag 486/2013 samt 49 och 59 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1511/2011, samt
fogas till lagen nya 9 a och 10 a § samt ett nytt 3 a kap. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

2) lagen om yrkesutbildning (630/1998),
3) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),

2) *lagen om yrkesutbildning (/),*
(upphävs 3 punkt)

Gällande lydelse

För övriga kostnader än för driftskostnader för lokaler, inventarier och annan lös egendom som används i verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning *och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning* beviljas finansiering enligt 25 § i denna lag.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) **undervisningsverksamhet** anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1—3 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 1—4 och 8—10 punkten,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier *och grundläggande yrkesutbildning* på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

2) för yrkesinriktad tilläggsutbildning på basis av det antal studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av statsfinansieringen samt det per studerandeårsverke eller studerandearbetsdag bestämda priset per enhet, samt för sådan läroavtalsutbildning som ordnas som yrkesinriktad tilläggsutbildning på basis av antalet studerande och det per studerande bestämda priset per enhet,

Föreslagen lydelse

För *andra* kostnader än driftskostnader för lokaler, inventarier och annan lös egendom som används i verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning beviljas finansiering *med iakttagande av 9 § i denna lag. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas lagen inte på finansiering av sådan utbildning som avses i 22 § 2 mom., 33 eller 35 § i lagen om yrkesutbildning.*

3 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) **undervisningsverksamhet** anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1 *och* 2 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 1, 2, 3 a, 3 b, 4 och 8—10 punkten,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

(upphävs 2 punkt)

Gällande lydelse

6 §

Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen och för grundläggande yrkesutbildning

För kostnader som föranleds av de verksamheter som nämns i 5 § 1 punkten beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av

1) produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning och de per studerande bestämda priserna per enhet,

2) produkterna av antalet studerande inom grundläggande yrkesutbildning som ordnas av kommunen samt de per studerande bestämda priserna per enhet som beräknats särskilt för utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning och för annan grundläggande yrkesutbildning.

När kommunen beviljas statsandelar åren 2017—2019 beaktas 98,96 procent av grunden för statsandelen enligt 2 mom. 1 punkten för sådan utbildning som avses i gymnasielagen och 99,10 procent av grunden för statsandelen för sådan grundläggande yrkesutbildning som avses i 2 mom. 2 punkten.

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För sådana verksamheter som avses i 5 § 1 punkten beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbild-

Föreslagen lydelse

6 §

Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen

För kostnader som föranleds av i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning och de per studerande bestämda priserna per enhet.

När kommunen beviljas statsandelar åren 2017—2019 beaktas 98,96 procent av grunden för statsandelen enligt 2 mom. för sådan utbildning som avses i gymnasielagen.

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet

Gällande lydelse

ningsanordnaren och enligt priserna per enhet.

Åren 2017—2019 beviljas samkommunerna för sådan utbildning som avses i gymnasielagen 98,96 procent *och för grundläggande yrkesutbildning 99,10 procent av den finansiering som avses i 1 mom.*

8 §

*Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för utbildning som avses i gymnasielagen **och för yrkesutbildning***

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 58,11 procent, *av driftskostnaderna för grundläggande yrkesutbildning 52,52 procent* och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

Med anledning av att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks läggs årligen ett belopp på 53,65 euro per invånare på 2015 års nivå till kommunens självfinansieringsandel. När det årliga beloppet beräknas beaktas den uppskattade förändringen i kostnadsnivån för finansåret och förändringen i antalet invånare i hela landet.

9 §

Finansiering av fristående examina i vissa fall

Angående finansieringen av examina som avläggs i anslutning till utbildning som enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning förbereder för sådana yrkesinriktade grundexamina som avläggs i form av fristående examina gäller det som bestäms om finansiering av grundläggande yrkesutbildning i 25 §. Om

Föreslagen lydelse

studerande hos utbildningsanordnaren och enligt priserna per enhet.

Åren 2017—2019 beviljas samkommunerna för sådan utbildning som avses i gymnasielagen 98,96 procent av den finansiering som avses i 1 mom.

8 §

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för utbildning som avses i gymnasielagen

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 58,11 procent och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

Till följd av att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks läggs till kommunens självfinansieringsandel i fråga om gymnasieutbildningen årligen ett belopp på 14,69 euro per invånare på 2017 års nivå. När det årliga beloppet beräknas beaktas den uppskattade förändringen i kostnadsnivån för finansåret och förändringen i antalet invånare i hela landet.

9 §

Anslag för yrkesutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. (anslag för yrkesutbild-

Gällande lydelse

en yrkesinriktad grundexamen avläggs utan förberedande utbildning, gäller angående finansieringen av examen det som i 49 § 3 mom. bestäms om finansiering av fristående examina som avläggs utan förberedande utbildning.

Föreslagen lydelse

ning). Som finansiering beviljas på kalkylerade grunder basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Därtill beviljas strategifinansiering.

Det statliga anslag och den kommunala finansieringsandel som avses i 1 mom. och som anvisats för anordnare av yrkesutbildning det föregående året höjs med undantag av poster av engångsnatur så att höjningen motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt yrkesutbildningsindexet. Yrkesutbildningsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet. Närmare bestämmelser om uträkningen av yrkesutbildningsindexet och beaktandet av höjningen av kostnadsnivån utfärdas genom förordning av statsrådet.

Privata utbildningsanordnare beviljas dessutom ersättning för mervärdesskatt med iakttagande av 32 i §.

9 a §

Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning

Kommunens finansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning är det belopp som fås när det i 9 § 1 mom. avsedda statliga anslaget multipliceras med talet 1,3614. Kommunernas finansieringsandel motsvarar dock högst nivån för 2017.

Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning är det belopp som fås när det belopp av kommunens finansieringsandel som avses i 1 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

10 §

Statsandelen för driftskostnaderna för yrkesinriktad tilläggsutbildning

För driftskostnaderna för annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som avses i 2 och 3 mom. beviljas en sådan utbildningsanordnare som avses i lagen om yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i statsandel 85,60 procent av det be-

10 §

Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel

Anordnare av yrkesutbildning beviljas basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering till en sådan andel av det belopp av varje finansieringsandel enligt 32 a § som motsvarar den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer

Gällande lydelse

lopp som fås genom sammanräkning av produkterna av det antal studerandeårsverken som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av statsandelen och de per studerandeårsverke bestämda priserna per enhet. För sådan utbildning som ordnas i syfte att utveckla kompetensen hos personalen vid ett företag eller en annan sammanlutning utgör statsandelen emellertid 47,23 procent av det belopp som beräknas på nämnda sätt. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om hur de studerandeårsverken som läggs till grund för statsandelen fastställs.

För driftskostnaderna för sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning beviljas utbildningsanordnaren i statsandel det belopp som fås när antalet studerande som genomgår utbildningen multipliceras med de per studerande bestämda priserna per enhet för utbildningen.

För driftskostnaderna för en särskild yrkesläroanstalt beviljas utbildningsanordnaren i statsandel det belopp som fås när det antal studerandearbetsdagar som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av finansieringen multipliceras med det per studerandearbetsdag bestämda priset per enhet. Närmare bestämmelser om beräkningen av studerandearbetsdagar inom utbildning som ordnas i form av distansundervisning utfärdas genom förordning av statsrådet.

När en kommun eller samkommun beviljas statsandelar för yrkesinriktad tilläggsutbildning beaktas åren 2017—2019 98,93 procent av det i 1 mom. avsedda belopp som utgör grund för statsandelen.

Föreslagen lydelse

utgör av alla utbildningsanordnares prestationer. Av det belopp enligt 32 a § som basfinansieringsandelen utgör dras dock först av det sammanräknade beloppet av de höjningar enligt prövning som avses i 32 e §.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. beviljas en kommun som ordnar yrkesutbildning i statsandel ett belopp som fås när man från det belopp som beräknats i enlighet med 1 mom. drar av kommunens självfinansieringsandel enligt 9 a § 2 mom.

10 a §

Beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018—2020

Vid beräkning av den i 10 § 1 mom. avsedda finansieringen för finansåren 2018 och 2019 görs det i anslaget för yrkesutbildning en kalkylerad ökning som är 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

Av den finansiering som finansåren 2018 och 2019 beviljas de kommuner och sam-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kommuner som ordnar yrkesutbildning dras det belopp av som fås när 10 272 000 euro enligt nivån 2017 divideras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning och multipliceras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för utbildningsanordnaren i fråga.

Finansåret 2020 fogas till det anslag som tas in i statsbudgeten 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

23 §

Genomsnittliga priser per enhet

Genom förordning av statsrådet utfärdas årligen bestämmelser om de genomsnittliga priser per enhet för gymnasieutbildning, *grundläggande yrkesutbildning* och grundläggande konstundervisning som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret, i enlighet med vad som bestäms i 54 § 2 mom. och 57 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Priserna per enhet bestäms av undervisnings- och kulturministeriet. De priser per enhet som avses i 24 och 25 § i denna lag bestäms så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet.

23 b §

Avdrag från det genomsnittliga priset per enhet

Från de genomsnittliga pris per enhet som beräknats i enlighet med 23 § 1 mom. avdras årligen följande belopp:

1) i fråga om gymnasieutbildning 1 048,52 euro,

2) i fråga om grundläggande yrkesutbildning 826,73 euro, och

3) i fråga om grundläggande konstundervisning 2,41 euro.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. ska det

23 §

Genomsnittliga priser per enhet

Genom förordning av statsrådet utfärdas årligen bestämmelser om de genomsnittliga priser per enhet för gymnasieutbildning och grundläggande konstundervisning som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret, med iakttagande av 54 § 2 mom. och 57 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Priserna per enhet bestäms av undervisnings- och kulturministeriet. De priser per enhet som avses i 24 § i denna lag bestäms så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet.

23 b §

Avdrag från det genomsnittliga priset per enhet

Från de genomsnittliga priser per enhet som beräknats i enlighet med 23 § 1 mom. dras årligen följande belopp av:

1) i fråga om gymnasieutbildning 1 048,52 euro,

2) i fråga om grundläggande konstundervisning 2,41 euro.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. ska det

Gällande lydelse

genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning dock vara minst 5 954,28 euro, det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande konstundervisning minst 74,92 euro och det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning minst 10 278,43 euro.

25 §

Priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning

Priserna per enhet för studerande i grundläggande yrkesutbildning beräknas årligen genom att de riksomfattande totalkostnader som yrkesutbildningsanordnarna under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms har orsakats för utbildning enligt lagen om yrkesutbildning samt för utbildning som enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning förbereder för sådana yrkesinriktade grundexamina som avläggs i form av fristående examina divideras med det totala antal studerande inom den nämnda utbildningen som läggs till grund för beviljandet av statsandelen under året i fråga. När priserna per enhet beräknas beaktas inte kostnader för läroavtalsutbildning och inte heller studerande som genomgår sådan utbildning.

De per studerande bestämda priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning beräknas per utbildningsområde genom att de riksomfattande totalkostnader som alla yrkesutbildningsanordnare har orsakats för utbildningen inom respektive utbildningsområde divideras med det totala antalet studerande som fått utbildning inom utbildningsområdet under året i fråga. I de riksomfattande totalkostnaderna för respektive utbildningsområde inberäknas de avskrivningar för den grundläggande yrkesutbildningen som yrkesutbildningsanordnarna gjort enligt bokföringen. Om det inte är möjligt att utreda kostnaderna för utbildningen inom ett utbildningsområde, bestäms priset per enhet på basis av de kalkylerade kostnaderna för utbildningsområdet. Priserna per enhet graderas på basis av specialundervisning och andra faktorer som väsentligt inverkar på

Föreslagen lydelse

genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning dock vara minst 5 954,28 euro och det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande konstundervisning minst 74,92 euro.

(upphävs)

kostnaderna för utbildningen. Dessutom graderas priserna per enhet på basis av goda resultat i utbildningen. Den resultatbaserade graderingen bestäms på basis av studerandenas sysselsättning, övergång till fortsatta studier, avbrutna studier och studietider samt personalens behörighet och åtgärder för personalutveckling. Den andel som bestäms på basis av verksamhetens resultat utgör högst tre procent av de riksomfattande totalkostnader som avses i 1 mom. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om beräkandet av priserna per enhet i enlighet med detta moment.

Priserna per enhet för sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning samt för sådan utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv som avses i den lagen bestäms genom gradering av det genomsnittliga pris per enhet för grundläggande yrkesutbildning som bestämts med stöd av 23 §. Närmare bestämmelser om beräkningen av priset per enhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs det separat om graderingen av priserna per enhet för den ovannämnda utbildningen när utbildningen ordnas med stöd av 20 § 2 mom. och 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning på basis av en särskild utbildningsuppgift som har getts anordnaren av yrkesutbildningen.

När en utbildningsanordnare ordnar utbildning inom två eller flera sådana utbildningsområden som avses i 2 mom., eller sådan utbildning som avses i 3 mom., bestäms priset per enhet för utbildningsanordnaren enligt ett med antalet studerande vägt medeltal som beräknas på basis av antalet studerande inom de olika utbildningsområdena och inom den utbildning som avses ovan samt på basis av de priser per enhet som avses i 2 och 3 mom. Priset per enhet höjs på basis av att studerandena erbjuds inkvarteringsförmån. Undervisnings- och kulturministeriet kan dessutom på basis av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av andra särskilda skäl höja priset per enhet. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om be-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

räkandet av priset per enhet i enlighet med detta moment.

Priserna per enhet bestäms så att de belopp som fås när priserna per enhet multipliceras med antalet studerande inom varje utbildningsområde och inom den utbildning som avses i 3 mom. sammanlagt motsvarar de riksomfattande totalkostnader som avses i 1 mom.

Priset per enhet för sådan grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning utgör 63,13 procent av det genomsnittliga pris per enhet som föreskrivs för grundläggande yrkesutbildning i 23 §. Det pris per enhet som avses i detta moment höjs för specialundervisning i enlighet med vad som bestäms genom förordning av statsrådet.

Priset per enhet också för en del av en examen inom sådan grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning bestäms enligt 6 mom. när det läroavtal som finansieringen baserar sig på ingås för en person under 25 år som saknar examen efter att ha slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs.

Åren 2020—2022 utökas de riksomfattande totalkostnaderna för den grundläggande yrkesutbildningen med 9 089 000 euro.

27 §

(upphävs)

Priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning

De per studerandeårsverke bestämda priserna per enhet för sådan i 10 § 1 mom. avsedd yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas vid en läroanstalt beräknas på basis av det genomsnittliga pris per enhet som föreskrivs för grundläggande yrkesutbildning i 23 § 1 mom., särskilt för frivillig tilläggsutbildning och för personalutbildning. Priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning ska baseras på ett eurobelopp som utgör 93,8 procent av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning som avses i 23 §. Priserna per enhet graderas i fråga om utbildning som hör till olika prisgrupper och i fråga om specialundervisning, i enlighet med vad som bestäms genom förordning av statsrådet. Undervisnings- och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kulturministeriet kan dessutom av särskilda skäl höja priset per enhet.

Undervisnings- och kulturministeriet bestämmer årligen inom ramen för statsbudgeten priserna per enhet för sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning, särskilt för utbildning som förbereder för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen och särskilt för annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. De priser per enhet som avses i detta moment höjs i fråga om specialundervisning, i enlighet med vad som bestäms genom förordning av statsrådet.

De priser per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning som avses i 1 och 2 mom. graderas på basis av verksamhetens resultat. Den andel som bestäms på basis av resultatet utgör högst tre procent av utbildningsanordnarnas sammanlagda kalkylerade grund för statsandelen för yrkesinriktad tilläggsutbildning. Beloppet av den statsandel som baserar sig på verksamhetens resultat bestäms på basis av avlagda examina. Vid beräkning av den resultatbaserade finansieringen för sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas vid en läroanstalt beaktas dessutom den prisgrupp som avses i 1 mom. och andelen avlagda examina inom varje prisgrupp. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om fastställandet av den resultatbaserade finansieringen och om maximibeloppen för den resultatbaserade finansieringens andel för olika utbildningsanordnare.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen det per studerandearbetsdag bestämda priset per enhet för särskilda yrkesläroanstalter enligt priset per enhet för det föregående året justerat till den beräknade kostnadsnivån det år då priset per enhet tillämpas. Priserna per enhet graderas på basis av den prisgrupp utbildningen tillhör på det sätt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

27 a §

(upphävs)

Beräkning under åren 2016—2019 av priserna per enhet för särskilda yrkesläroanstalter

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 27 § 4 mom. om justering av priserna per enhet för särskilda yrkesläroanstalter till den uppskattade kostnadsnivån det år då priset per enhet tillämpas, ska förändringen i kostnadsnivån inte beaktas vid fastställandet av de årliga priserna per enhet under åren 2016–2019.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier, yrkesutbildning och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

Med avvikelse från vad som i 1 mom. 4 punkten föreskrivs om avskrivningar ska 25 § 2 mom. tillämpas i fråga om de avskrivningar som en yrkesutbildningsanordnare gör enligt bokföringen.

32 §

Beaktande av mervärdesskatten i priserna per enhet för privata utbildningsanordnare

För privata utbildningsanordnare höjs priserna per enhet för gymnasier, yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som dessa utbildningsformer orsakar de privata utbildningsanordnarna.

För en privat anordnare av yrkesutbildning kan priset per enhet på ansökan höjas i fråga om en sådan fastighet och sådana anläggningstillgångar som en kommun eller samkommun har överlätit till en privat sammanlutning eller stiftelse för verksamhet som avses i denna lag, så att förhöjningen multiplicerad med det antal studerande som läggs till grund för bestämmandet av finansieringen högst motsvarar beloppet av den mervärdesskatt som betalas för de överlåtelse som sker för nämnda ändamål.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

(4 mom upphävs)

32 §

Beaktande av mervärdesskatten i priserna per enhet för privata utbildningsanordnare

För privata utbildningsanordnare höjs priserna per enhet för gymnasier och grundläggande konstundervisning så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som dessa utbildningsformer orsakar de privata utbildningsanordnarna.

(2 mom upphävs)

Gällande lydelse

Den förhöjning som avses i 1 och 2 mom. beaktas inte när de genomsnittliga priserna per enhet föreskrivs enligt 23 § 1 mom. och inte heller när priserna per enhet bestäms enligt 2 mom. i nämnda paragraf. *Den förhöjning som avses i 2 mom. beaktas inte heller när kommunens självfinansieringsandel bestäms eller när den mervärdesskatteandel som avses i 1 mom. räknas ut.*

Föreslagen lydelse

Den förhöjning som avses i 1 mom. beaktas inte när de genomsnittliga priserna per enhet föreskrivs enligt 23 § 1 mom. och inte heller när priserna per enhet bestäms enligt 2 mom. i den paragrafen.

3 a kap.

Grunderna för bestämmande av finansiering för yrkesutbildning

32 a §

Finansieringsandelar

Basfinansieringens andel är 50 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 35 procent och genomslagsfinansieringens andel 15 procent av det belopp som fås när beloppet för strategifinansiering enligt 32 h § dras av från anslaget för yrkesutbildning.

32 b §

Studerandeår

Med studerandeår avses 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen. Den studerande beaktas som grund för finansieringen från den dag då den studerandes studierätt börjar fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som grund för finansieringen om den studerandes studier t tillfälligt avbryts. När studierätten bestäms tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid.

Om det i den personliga utvecklingsplan för kunnandet som avses i 44 § i lagen om yrkesutbildning eller 8 § i den nämnda lagen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

avsedd utbildning i övrigt har överenskommit att den studerande inte studerar alla regelbundna studiedagar, beaktas den studerande som grund för finansieringen endast till den del det är fråga om studiedagar som har överenskommit i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Närmare bestämmelser om beaktande av en studerande som grund för finansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 c §

Beslut om målinriktade studerandeår

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar årligen inom ramen för statsbudgeten och för finansåret om det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare samt om det där innefattade målinriktade antalet studerandeår inom arbetskraftsutbildningen. Det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnaren får inte understiga det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet.

32 d §

Basfinansiering

Basfinansieringen bestäms utifrån det i 32 c § 1 mom. avsedda målinriktade antal studerandeår som har viktats med en viktkoefficient som baserar sig på det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret.

Antalet faktiska studerandeår viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, handledande utbildning och övrig yrkesutbildning samt ordnande av i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna,

2) examenstyper och ordnande av utbildning i form av läroavtalsutbildning,

3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4) ordnande av inkvartering enligt 103 § i lagen om yrkesutbildning,

5) ordnande av personalutbildning som avses i 9 § i lagen om yrkesutbildning,

6) ordnande av arbetskraftsutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning,

7) ordnande av fängelseundervisning.

Ett studerandeår räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet eller som ansvarar för ordnandet av utbildning av utbildning som avses i 8 § i nämnda lag. Närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer och viktcoefficiënterna för de grunder som anges i 2 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 e §

Höjning av basfinansieringen efter provning

Den basfinansiering som beviljas utbildningsanordnare kan efter provning höjas av särskilda skäl som hänför sig till utbildningsanordnarens verksamhet. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar på ansökan om höjning efter provning.

32 f §

Prestationsbaserad finansiering

Den prestationsbaserade finansieringen bestäms utifrån kompetenspoängen för examensdelar och antalet examina som avlagts under året före det år som föregår finansåret.

Kompetenspoängen för examensdelar viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen,

2) examenstyper,

3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Examina viktas på följande grunder:

- 1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen,*
- 2) examenstyper,*
- 3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,*
- 4) den studerandes utbildning efter grundstadiet.*

En examensdel räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet. En examen räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utfärdat ett i 57 § i lagen om yrkesutbildning avsett examensbetyg. Om examen har ordnats i form av i 27 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd läroavtalsutbildning, beaktas examen dock som prestation för den anordnare som har skaffat läroavtalsutbildningen.

En examensdel beaktas inte som grund för prestationsbaserad finansiering om den har erkänts utifrån tidigare förvärvat kunnande så att den som avlagts examen inte har visat sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt enligt 52 § i lagen om yrkesutbildning.

Som grund för prestationsbaserad finansiering beaktas högst 120 kompetenspoäng per målinriktat studerandeår under finansåret i fråga. Om de faktiska studerandeåren för en utbildningsanordnare under finansåret i fråga har överskridit ett sådant maximalt antal studerandeår för en viss examen som anges i anordnartillståndet eller som bestäms med tanke på målinriktade studerandeår, beaktas dessa examensdelar eller examina till den överskridande delen inte som grund för prestationsbaserad finansiering, om inte utbildningsanordnaren uppger någon grundad anledning till överskridningen.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer, viktcoefficienterna för de grunder som anges i 2 och 3 mom. samt beräkningsgrunderna för de begränsningar som avses i 6 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

32 g §

Genomslagsfinansiering

Genomslagsfinansieringen bestäms på följande grunder:

1) sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen eller examensdelar,

2) studeranderespons, och

3) arbetslivsrespons.

Vid beräkning av examen och examensdelar som prestation för utbildningsanordnaren tillämpas vad som föreskrivs i 32 f § mom. 4.

Närmare bestämmelser om bestämmande och beräkning av grunderna för genomslagsfinansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 h §

Strategifinansiering

Strategifinansieringens andel är högst fyra procent av anslaget för yrkesutbildning. Som strategifinansiering beviljas de understöd för yrkesutbildning som avses i 44 § 1 mom.

Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av strategifinansiering får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 i §

Ersättning för mervärdesskatt till privata anordnare av yrkesutbildning

Privata anordnare av yrkesutbildning ersätts för andelen mervärdesskatt i de kostnader som utbildningsanordnaren har för anskaffningar som anknyter till utbildningstjänster enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och till annan än affärsekonomisk verksamhet. Ersättningen ska basera sig på uppgifterna i det senast fastställda bokslutet.

En privat anordnare av yrkesutbildning kan även i fråga om en sådan fastighet och sådana anläggningstillgångar som en kommun eller samkommun har överlätit till en privat sammanslutning eller stiftelse för

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning efter ansökan beviljas en ersättning som högst motsvarar beloppet av den mervärdesskatt som betalas för de överlåtelse som sker för nämnda ändamål.

32 j §

Bestämmande av prestationer för nya utbildningsanordnare

Om ett nytt anordnartillstånd har beviljats efter det att utbildningsanordnare har slagits samman, delats upp eller efter någon annan motsvarande omorganisering av verksamheten eller om en ändring har inträtt i utbildningsanordnarens ställning som juridisk person, bestäms utbildningsanordnarens prestationsbaserade finansiering och genomslagsfinansiering utifrån de faktiska prestationerna för sådana utbildningsanordnare som varit föremål för en ovan avsedd omorganisering.

Den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen för andra än i 1 mom. avsedda nya utbildningsanordnare bestäms utifrån det kalkylerade antalet prestationer som bestäms av undervisnings- och kulturministeriet. Kalkylen över antalet prestationer ska basera sig på alla utbildningsanordnarens genomsnittliga antal faktiska prestationer som har ställts i relation till utbildningsanordnarens faktiska studerandeår. Det kalkylerade antalet prestationer tillämpas tills det faktiska antalet prestationer kan tillämpas.

Den i 32 i § 1 mom. avsedda ersättningen för mervärdesskatt för en ny utbildningsanordnare bestäms utifrån en kalkyl som ministeriet bestämmer med iakttagande av de bedömningsprinciper som anges i 2 mom.

45 a §

(upphävs)

Statsunderstöd för kompetensprogrammet för unga vuxna och för yrkesutbildning för invandrare

Utöver det som föreskrivs i 5 § 1 och 2 punkten kan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, grundläggande

gande yrkesutbildning som ordnas vid en läroanstalt och utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt ordnande av fristående examina finansieras med statsunderstöd. Statsunderstöd kan inom ramen för de anslag som anvisats i statsbudgeten beviljas för kompetensprogrammet för unga vuxna och för sådan yrkesutbildning för invandrare som finansieras genom statsunderstöd.

Genom statsunderstöd som beviljas av anslaget för kompetensprogrammet för unga vuxna kan studierna finansieras för studerande som inte slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller som saknar examen efter denna och som var i åldern 20—29 år det år utbildningen inleddes. Understödet kan användas till finansiering av grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående examen och som ordnas vid en läroanstalt, utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen och som ordnas vid en läroanstalt, examens-tillfällen samt stöd-, handlednings- och rådgivningstjänster.

Genom statsunderstöd som beviljas av anslaget för yrkesutbildning för invandrare kan studierna 2017 finansieras för de invandrare som avses i 2 § 1 mom. i lagen om främjande av integration (1386/2010). Understödet kan användas till finansiering av yrkesinriktade grundexamina som ordnas som grundläggande yrkesutbildning vid en läroanstalt, yrkesinriktade grundexamina som ordnas som fristående examina och utbildning som förbereder för dessa examina och som ordnas vid en läroanstalt, utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning, yrkesexamina och specialyrkesexamina och utbildning som förbereder för dessa examina både när den ordnas vid en läroanstalt och när den ordnas i form av läroavtalsutbildning samt stöd-, handlednings- och rådgivningstjänster.

Statsunderstöd kan beviljas utbildningsanordnare som avses i 8 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och i 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Understödet kan beviljas för grundläggande yrkesutbildning och för ordnande av examenstillfällen samt för utbildning som förbereder för

grundläggande yrkesutbildning, om det i ansökan ingår en plan som visar att sökanden ordnar grundläggande yrkesutbildning med statsandelsfinansiering i sådan omfattning att det antal studerande som ligger till grund för finansieringen för finansåret enligt 48 § 1 mom. nås. För ordnande av yrkes- och specialyrkesexamina vid en läroanstalt och för ordnande av examenstillfällen kan understödet beviljas, om det i ansökan ingår en plan som visar att sökanden ordnar utbildning som förbereder för yrkesexamen och specialyrkesexamen med statsandelsfinansiering minst i en omfattning som motsvarar det antal studerandeårsverken som undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med 49 § 1 mom. har fastställt som grund för statsandelsfinansieringen för den yrkesinriktade tilläggsutbildningen vid en läroanstalt. För yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning och för ordnande av examenstillfällen kan understödet beviljas, om det i ansökan ingår en plan som visar att sökanden ordnar yrkesinriktad tilläggsutbildning i form av läroavtalsutbildning minst i en omfattning som motsvarar det antal studerande som undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med 49 § 1 mom. har fastställt som grund för statsandelsfinansieringen för den yrkesinriktade tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning.

Statsunderstöd som avses i denna paragraf får inte användas för sådana kostnader för studerande som finansieras med stöd av 6, 7 eller 10 § eller som sådan arbetskraftsutbildning som avses i 5 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

46 §

(upphävs)

Statsunderstöd för ordnande av fristående examina som avläggs utan förberedande utbildning

En sammanslutning eller stiftelse som med en examenskommission har ingått ett sådant avtal om att ordna fristående examina som avses i 7 d § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, men som inte får statsandel för

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ordnandet av examina, kan beviljas statsunderstöd för ordnande av sådana fristående examina som avses i 7 b § i den lagen och som avläggs utan förberedande utbildning. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om statsunderstödet.

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasier och yrkesutbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. För grundläggande yrkesutbildning beräknas finansieringen för finansåret dock högst enligt det antal som motsvarar 87,56 procent av det totala antalet studerande enligt tillståndet att ordna utbildning. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet elever och studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet elever.

En studerande eller en elev kan under samma tid räknas som en sådan prestation som utgör grund för finansiering inom endast en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag.

Närmare bestämmelser om beräkningen av antalet studerande och elever som ska användas vid bestämmandet av finansieringen utfärdas genom förordning av statsrådet.

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasier beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet elever och studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet studerande.

En studerande, en elev eller de studerandeår enligt 32 b § som bestäms utifrån den studerandes studierätt kan under samma tid räknas som en sådan prestation som utgör grund för finansiering inom endast en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. Studeranden, eleven eller studerandeåren beaktas då som grund för finansieringen i den utbildning som studeranden eller eleven först har börjat genomgå.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det antal studerande och elever som ska användas när finansieringen bestäms och om beaktande av en studerande, en elev eller studerandeår som grund för finansieringen i de situationer som avses i 4 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gällande lydelse

49 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal studerandeårsverken, läroavtal i anslutning till tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning, studerande-arbetsdagar, undervisningstimmar, ledda timmar och årsverken som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret. Undervisnings- och kulturministeriet fastställer antalet studerandeårsverken och läroavtal inom tilläggsutbildningen utifrån de antal studerandeårsverken och läroavtal som fastställts i tillståndet att ordna utbildning enligt 5 § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan vid fastställandet av det antal studerandeårsverken som avses i 10 § 1 mom. och som läggs till grund för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning ge utbildningsanordnaren anvisningar i fråga om utbildningsutbudet. Vid fastställandet av studerandeårsverken för utbildningsanordnarna ska ministeriet säkerställa att finansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning i regionalt avseende fördelas jämligt i enlighet med utbildningsbehovet. Innan ministeriet fattar beslut om huruvida en utbildningsanordnare kan beviljas sådan finansiering som grundar sig på antalet studerandeårsverken, ska ett utlåtande av den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen inhämtas om saken.

Vid fastställandet av det antal studerandeårsverken som läggs till grund för finansie-

Föreslagen lydelse

49 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal undervisningstimmar, ledda timmar och årsverken som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer utifrån de uppgifter som utbildningsanordnarna har lämnat med stöd av 58 § antalet prestationer som används som grund för den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen av yrkesutbildningen för följande finansår och beloppet av de ersättningar för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. De studerandeår, examina, examensdelar och andra prestationer som inte har anmälts inom utsatt tid kan lämnas obeaktade som grund för finansieringen.

Gällande lydelse

ringen av sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som avses i 10 § 1 mom., beaktas de yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs såsom fristående examina utan förberedande utbildning, i enlighet med vad som bestäms genom förordning av statsrådet.

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar utan ansökan kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 § de statsandelar som avses i 6, 10 och 19—22 § samt sådan finansiering för driftskostnader som avses i 7 och 11 §.

Med undantag för sådan finansiering som avses i 10 § 1 och 3 mom. och 11 § justerar undervisnings- och kulturministeriet före utgången av finansåret den finansiering som beviljats i enlighet med 1 mom. i denna paragraf så att den överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande under finansåret. *Finansieringen för grundläggande yrkesutbildning justeras dock så att den högst motsvarar 87,56 procent av det totala antal studerande som fastställts i tillståndet att ordna yrkesutbildning.*

51 §

Utbetalning av finansiering för driftskostnader

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning utbetalar den finansiering för driftskostnader som avses i 50 § 1 och 2 mom. till kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 §, i enlighet med vad som bestäms i 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Statsunderstöd betalas före utgången av kalenderåret.

Föreslagen lydelse

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar utan ansökan kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 § de statsandelar som avses i 6 §, 10 § 2 mom. och 19—22 §, sådan finansiering för driftskostnader som avses i 7 §, 10 § 1 mom. och 11 § samt den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom.

Med undantag för den statsandel som avses i 10 § 2 mom., den finansiering som avses i 10 § 1 mom. och 11 § och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. justerar undervisnings- och kulturministeriet före utgången av finansåret den finansiering som beviljats i enlighet med 1 mom. så att den överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande under finansåret.

51 §

Utbetalning av finansiering för driftskostnader

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar ut den finansiering för driftskostnader som avses i 50 §, *den höjning av basfinansieringen efter prövning som avses i 32 e § och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom.* till kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 §, *med iakttagande av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.* Statsunderstöd betalas före utgången av kalenderåret. *Strategifinansiering enligt 32 f § i denna lag och ersättning för mervärdesskatt*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

enligt 32 i § 2 mom. betalas före utgången av finansåret.

57 §

57 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet

Utbildningsstyrelsen är statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller

Utbildningsstyrelsen är statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller

2) inledande och utveckling av verksamhet inom yrkesutbildning *och yrkesinriktad vuxenutbildning* och för försök som gäller sådan verksamhet, samt för behövliga specialuppgifter i samband med verksamheten,

2) inledande och utvecklande av verksamhet inom yrkesutbildning och för försök som gäller sådan verksamhet, samt för behövliga specialuppgifter i samband med verksamheten, *dock inte strategifinansiering enligt 32 h §, om inte undervisnings- och kulturministeriet beslutar något annat,*

3) statsunderstöd som avses i 45 § 2 och 3 mom. *samt 46 §.*

3) statsunderstöd som avses i 45 § 2 och 3 mom.

58 §

58 §

Tillställande och granskning av uppgifter

Tillställande och granskning av uppgifter

Kommunen, samkommunen och en privat verksamhetsanordnare ska tillställa statsbidragsmyndigheten de uppgifter baserade på budgeten, ekonomiplanen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt de övriga uppgifter om kostnaderna *och* verksamhetens omfattning som behövs för fastställandet av finansiering enligt denna lag. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas in kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kommunen, samkommunen och en privat verksamhetsanordnare ska *till* statsbidragsmyndigheten *lämna in* de uppgifter baserade på budgeten, ekonomiplanen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt de övriga uppgifter om kostnaderna, verksamhetens omfattning *och prestationer som används som grund för finansieringen* som behövs för *bestämmande* av finansiering enligt denna lag. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas in kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

59 §

59 §

Förhandlingsförfarande

Förhandlingsförfarande

Innan undervisnings- och kulturministeriet lägger fram sitt förslag till de anslag för statandelar för driftskostnader som ska tas in i det följande finansårets statsbudget ska ministeriet förhandla om priserna per enhet med Finlands Kommunförbund rf.

Innan undervisnings- och kulturministeriet lägger fram sitt förslag till de anslag för statandelar för driftskostnader som ska tas in i det följande finansårets statsbudget ska ministeriet förhandla om priserna per enhet *och om anslaget för yrkesutbildning* med Finlands Kommunförbund rf.

Gällande lydelse

Ministeriet ska också förhandla med Finlands Kommunförbund rf om vilka uppgifter som ska anses vara behövliga när det gäller att bestämma och fastställa priserna per enhet samt bestämma statsandelarna, liksom om hur dessa uppgifter ska tillställas statsbidragsmyndigheten.

Föreslagen lydelse

Ministeriet ska också förhandla med Finlands Kommunförbund rf om vilka uppgifter som ska anses vara behövliga när det gäller att bestämma och fastställa priserna per enhet samt bestämma statsandelarna *och finansieringen av yrkesutbildning, samt* om hur dessa uppgifter ska lämnas in till statsbidragsmyndigheten.

1. Denna lag träder i kraft den 20 .

2. Lagen tillämpas första gången på finansiering som för finansåret 2018 beviljas för utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning. Lagens 9 § 2 mom. tillämpas första gången på finansiering som beviljas för finansåret 2020.

3. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 a § är basfinansieringens andel 95 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 5 procent och genomslagsfinansieringens andel 0 procent finansåren 2018 och 2019. Finansåret 2020 är basfinansieringens andel 70 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 20 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent. Finansåret 2021 är basfinansieringens andel 60 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 30 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent.

4. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 d § viktas under finansåren 2018 och 2019 det målinriktade antalet studerandeår på basis av det genomsnittliga antalet studerande och antalet studerandeårsverken och studerandearbetsdagar under året före det år som föregår finansåret. Som antalet studerande, studerandeårsverken och studerandearbetsdagar samt som grund för bestämmande av viktcoeffcienten används uppgifterna om den slutliga finansiering för finansåret som en utbildningsanordnare beviljats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Vid bestämmande av studerandeår motsvarar en studerande och ett studerandeårsverke ett studerandeår. Finansåren 2018 och 2019 används arbetskraftsutbildning eller fängelseundervisning inte som grund för viktningen.

5. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 f § används under finansåren 2018 och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2019 inte avlagda examensdelar som grund för bestämmande av den prestationsbaserade finansieringen eller ordnandet av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd som grund för viktningen. Finansåren 2016 och 2017 beaktas en examen som avlagts som fristående examen som prestation för den utbildningsanordnare som har beviljats finansiering på basis av ordnandet av förberedande utbildning. Om examen eller examensdelen är utbildning avlagd under finansåren 2018 eller 2019 enligt det som avses i 134 mom. 1 i lagen om yrkesutbildning, räknas examen som prestation för den utbildningsanordnaren, som för den studerande har utarbetat den personliga utvecklingsplanen för kunnande enligt 44 § i nämnda lag.

6. Med avvikelse från vad som i 32 f § 1 mom. föreskrivs om kompetenspoängen för examensdelar, bestäms kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), på basis av kompetenspoängen för motsvarande examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). Kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, bestäms så att talet 150 i fråga om yrkesexamina och talet 180 i fråga om specialyrkesexamina divideras med det antal examensdelar som i enlighet med reglerna om examensgrundernas uppbyggnad krävs för avläggandet av en examen.

7. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 g § används under finansåren 2020 och 2021 inte arbetslivsrespons eller sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examensdelar som grund för bestämmande av genomslagsfinansieringen.

8. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 i § 1 mom. grundar sig den ersättning för mervärdesskatt som beviljas finansåren 2018 och 2019 på det genomsnittliga beloppet mervärdesskatt som bestäms i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträ-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

dandet av denna lag och som har ställts i relation till utbildningsanordnarens målinriktade antal studerandeår under finansåret i fråga, som viktas med i 32 d § 1 mom. avsedd viktcoefficient.

3.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om grundläggande undervisning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 40 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1288/2013, som följer:

Gällande lydelse

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

Om en elev som är under 18 år övergår till undervisning, verksamhet eller utbildning som en annan utbildningsanordnare ordnar i enlighet med denna lag, gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (630/1998) eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnande av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

Föreslagen lydelse

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

Om en elev som är under 18 år övergår till undervisning, verksamhet eller utbildning som en annan utbildningsanordnare ordnar i enlighet med denna lag, gymnasielagen (629/1998) eller lagen om yrkesutbildning (/), ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnande av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 18 a § i gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i gymnasielagen (629/1998) 18 a §, sådan den lyder i lag 766/2004, som följer:

Gällande lydelse

18 a §

Rätt för andra än gymnasiestuderande att avlägga studentexamen

Andra än studerande som avlägger gymnasiets lärokurs får delta i studentexamen och studentexamensprov, om de har avlagt

1) gymnasiets lärokurs eller motsvarande lärokurs vid ett utländskt gymnasium,

2) en yrkesexamen som omfattar minst två och ett halvt år,

3) en examen eller studier som är kortare än den examen som avses i 2 punkten, förutsatt att examen eller studierna bygger på grundläggande utbildning i minst två år eller motsvarande tidigare lärokurs, samt de extra studier som föreskrivits av den nämnd som avses i 18 b §.

En studerande som avlägger en examen som avses i 1 mom. 2 punkten kan delta i studentexamen medan han eller hon fortfarande deltar i den utbildning som leder till den examen som avses i 1 mom. 2 punkten. En studerande kan delta i examen tidigast efter att ha avlagt studier som omfattar ett och ett halvt år.

Föreslagen lydelse

18 a §

Rätt för andra än gymnasiestuderande att avlägga studentexamen

Andra än studerande som avlägger gymnasiets lärokurs får delta i studentexamen och studentexamensprov, om de har avlagt

1) gymnasiets lärokurs eller motsvarande lärokurs vid ett utländskt gymnasium,

2) *en yrkesinriktad grundexamen enligt lagen om yrkesutbildning (/) eller en motsvarande tidigare examen,*

3) *en annan examen eller andra studier i minst två år, än vad som avses i 2 punkten,* förutsatt att examen eller studierna bygger på grundläggande utbildning eller motsvarande tidigare lärokurs, samt de extra studier som föreskrivits av den nämnd som avses i 18 b §.

En studerande som avlägger en examen enligt 1 mom. 2 punkten kan delta i studentexamen medan han eller hon fortfarande studerar inom den grundexamensutbildningen. En studerande kan delta i examen tidigast efter att ha *förvärvat kunnande som motsvarar minst 90 kompetenspoäng.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 3 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1765/2009, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Övriga uppgifter samt samarbete

Bestämmelser om grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning som läroanstalterna för fritt bildningsarbete ordnar finns i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) och lagen om grundläggande konstundervisning.

Föreslagen lydelse

3 §

Övriga uppgifter samt samarbete

Bestämmelser om grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning som läroanstalterna för fritt bildningsarbete ordnar finns i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (/) och lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 37 och 37 a § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 37 § 1 mom. och 37 a § 2 mom., sådana de lyder, 37 § 1 mom. i lag 1172/2014 och 37 a § 2 mom. i lag 954/2011, som följer:

Gällande lydelse

37 §

Behörighet för studier som leder till högskoleexamen och för specialiseringsutbildning

Till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen kan den antas som har avlagt

1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare studier,

3) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), eller motsvarande tidigare examen, eller

4) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för motsvarande högskolestudier.

37 a §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

I fråga om studier som avses i 43 a § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), 11 § 9 punkten i lagen om

Föreslagen lydelse

37 §

Behörighet för studier som leder till högskoleexamen och för specialiseringsutbildning

Till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen kan den antas som har avlagt

1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/), eller

3) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för motsvarande högskolestudier.

37 a §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

I fråga om studier som avses i 43 a § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i lagen om yrkesutbildning, 33 § i yrkeshögskolelagen (932/2014)

Gällande lydelse

yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 a § i yrkeshögskolelagen (351/2003) eller 43 a § i denna lag, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Föreslagen lydelse

eller 43 a § i denna lag, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver det som föreskrivs i 37 § 1 mom. kan till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen den antas som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen.

7.

Lag

om ändring av 25 och 26 § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 25 § 1 mom. och 26 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

25 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort

1) gymnasiets lärokurs eller examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare studier,

3) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), eller

4) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

26 §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

I fråga om studier som avses i 33 § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), 11 § 9 punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 33 § i denna lag eller 43 a § i universitetslagen (558/2009), om omständigheter som har samband med skydd-

Föreslagen lydelse

25 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort

1) gymnasiets lärokurs eller examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/), eller

3) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

26 §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

I fråga om studier som avses i 33 § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i lagen om yrkesutbildning, 33 § i denna lag eller 43 a § i universitetslagen, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

det för andras hälsa och säkerhet förutsätter
det.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Utöver vad som föreskrivs i 25 § 1 mom.
kan till studier som leder till yrkeshögskole-
examen antas den som enligt de bestämmel-
ser som gällde vid lagens ikraftträdande är
behörig för studier som leder till yrkeshög-
skoleexamen.*

8.

Lag

om ändring av lagen om Sameområdets utbildningscentral

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010) 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 3 och 7 §, 8 § 1 mom. samt 11, 12 och 15 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Läroanstaltens syfte

Sameområdets utbildningscentral är en statlig läroanstalt som hör till undervisningsministeriets ansvarsområde.

2 §

Läroanstaltens hemort och undervisningsspråk

Utbildningscentralens undervisningsspråk är finska och samiska.

3 §

Yrkesutbildning

På den grundläggande yrkesutbildning som ordnas vid utbildningscentralen tillämpas lagen om yrkesutbildning (630/1998) och på den yrkesinriktade tilläggsutbildning som ordnas lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), om inte annat följer av denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §

Läroanstaltens syfte

Sameområdets utbildningscentral är en statlig läroanstalt som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde.

2 §

Läroanstaltens hemort **samt** undervisnings- och examensspråk

Utbildningscentralens undervisnings- och examensspråk är finska och samiska.

3 §

Yrkesutbildning

På den grundläggande yrkesutbildning som ordnas vid utbildningscentralen tillämpas lagen om yrkesutbildning (/), om inte annat följer av denna lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Rättigheter och skyldigheter för dem som studerar samiska och samisk kultur

På antagning av studerande som studerar samiska och samisk kultur ska 27 § 1—3 mom. i lagen om yrkesutbildning tillämpas.

Bestämmelser om de studerandes rätt till en trygg studiemiljö finns i 28 § i lagen om yrkesutbildning. Den plan samt de ordningsregler eller andra ordningsbestämmelser som avses i paragrafens 2—4 mom. är gemensamma för de studerande som avses i 3 och 4 § i denna lag.

8 §

Studiesociala förmåner för dem som studerar samiska och samisk kultur

De studerande som studerar samiska och samisk kultur i en utbildning som räcker minst en termin beviljas studiesociala förmåner i enlighet med 37 § i lagen om yrkesutbildning. Av andra studerande får avgifter för material, måltider och inkvartering tas ut. Undervisningen är avgiftsfri. Avgifterna bestäms i tillämpliga delar med beaktande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om avgifter för offentligtgrättsliga prestationer. Närmare bestämmelser utfärdas vid behov genom förordning av undervisningsministeriet.

11 §

Elevkår

Utbildningscentralen har en elevkår. Till den kan studerande inom den grundläggande yrkesutbildning som avses i 3 § höra. Till elevkåren kan också studerande inom den yrkesinriktade tilläggsutbildning som avses i 3 § och studerande som avses i 4 § höra, om de studerar vid utbildningscentralen åt-

7 §

Rättigheter och skyldigheter för dem som studerar samiska och samisk kultur

På antagning av studerande som studerar samiska och samisk kultur ska 38 § 1 mom. och 39 § i lagen om yrkesutbildning tillämpas.

Bestämmelser om de studerandes rätt till en trygg studiemiljö finns i 80 § i lagen om yrkesutbildning. *Den ordningsstadga eller andra ordningsbestämmelser som avses i den paragrafens 4 och 5 mom.* är gemensamma för de studerande som avses i 3 och 4 § i denna lag.

8 §

Studiesociala förmåner för dem som studerar samiska och samisk kultur

De studerande som studerar samiska och samisk kultur i en utbildning som räcker minst en termin *har rätt till avgiftsfria måltider på det sätt som föreskrivs i 100 § i lagen om yrkesutbildning samt till en plats på utbildningsanordnarens internatboende på det sätt som föreskrivs i 103 § 2 mom. i den lagen.* Av andra studerande får avgifter för material, måltider och inkvartering tas ut. Undervisningen är avgiftsfri. Avgifterna bestäms i tillämpliga delar med beaktande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om avgifter för offentligtgrättsliga prestationer. Närmare bestämmelser utfärdas vid behov genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

11 §

Studerandekår

Utbildningscentralen har en *studerandekår*. Till den kan studerande *för grundexamen inom den yrkesutbildning* som avses i 3 § höra. Till studerandekåren kan också *andra* studerande inom den yrkesutbildning som avses i 3 § och studerande som avses i 4 § höra, om de studerar vid utbildningscentralen

Gällande lydelse

minstone en termin. Elevkårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande. Elevkåren för de studerandes talan enligt 36 § i lagen om yrkesutbildning. Beslut om hur elevkårens verksamhet organiseras fattas av direktionen.

12 §

Instruktion

I utbildningscentralens instruktion ska det föreskrivas närmare om de allmänna grunderna för anordnandet av utbildningen samt om förvaltningen, förvaltningsorganens och personalens uppgifter, delegationen, elevkåren och annan intern verksamhet. I instruktionen föreskrivs dessutom om de allmänna grunderna för anordnandet av undervisningen i samiska och samisk kultur. Instruktionen godkänns av utbildningscentralens direktion.

15 §

Tystnadsplikt

Bestämmelser om utbildningscentralens organs och personals tystnadsplikt finns i 42 § i lagen om yrkesutbildning.

Föreslagen lydelse

åtminstone en termin. *Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande.* Beslut om hur *studerandekårens* verksamhet organiseras fattas av direktionen.

12 §

Instruktion

I utbildningscentralens instruktion ska det föreskrivas närmare om de allmänna grunderna för anordnandet av utbildningen samt om förvaltningen, förvaltningsorganens och personalens uppgifter, delegationen, *studerandekåren* och annan intern verksamhet. I instruktionen föreskrivs dessutom om de allmänna grunderna för anordnandet av undervisningen i samiska och samisk kultur. Instruktionen godkänns av utbildningscentralens direktion.

15 §

Tystnadsplikt

Utöver det som föreskrivs i 3 § tillämpas på tystnadsplikten för utbildningscentralens organ och personal 108 § 1 och 3 mom. samt 109 § 5 mom. i lagen om yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten och 7 § 9 mom.,
sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lagarna 1243/2013 och 1402/2015, 5 a § 3 mom. i lag
249/2015, 6 § 1 mom. 3 punkten i lag 1402/2015 och 7 § 9 mom. i lag 249/2015, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter
beviljas studerande som

1) genomför yrkesutbildning enligt lagen
om grundläggande yrkesutbildning
(630/1998),

2) genomför utbildning som förbereder för
fristående examina eller annan yrkesinriktad
tilläggsutbildning enligt lagen om yrkesin-
riktad vuxenutbildning (631/1998),

3) genomför gymnasieutbildning enligt
gymnasielagen (629/1998) eller utbildning
som förbereder invandrare och personer med
ett främmande språk som modersmål för
gymnasieutbildning,

4) genomför annan än i 1—3 punkten
nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett
idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt
bildningsarbete (632/1998) eller i utbild-
ningscentralen enligt lagen om Sameområ-
dets utbildningscentral (252/2010), eller

5) genomför yrkesutbildning som motsva-
rar utbildning som avses i 1 eller 2 punkten
och som övervakas av myndigheter inom nå-
got annat område än undervisningsmyndig-
heterna

Studiestöd för studier i andra läroanstalter
beviljas studerande som

1) genomför utbildning enligt lagen om yr-
kesutbildning (/),

2) genomför gymnasieutbildning enligt
gymnasielagen (629/1998) eller utbildning
som förbereder invandrare och personer med
ett främmande språk som modersmål för
gymnasieutbildning,

3) genomför annan än i 1—2 punkten
nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett
idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt
bildningsarbete (632/1998) eller i utbild-
ningscentralen enligt lagen om Sameområ-
dets utbildningscentral (252/2010), eller

4) genomför yrkesutbildning som motsva-
rar utbildning som avses i 1 punkten och som
övervakas av myndigheter inom något annat
område än undervisningsmyndigheterna.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Begränsningar i fråga om studiestödet

Studiestöd beviljas inte den som

3) deltar i läroavtalsutbildning som ordnas enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning,

7 §

Tidsbegränsningar

I fråga om andra läroanstalter kan studiestöd beviljas för högst 12 månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med den regelrätta studietiden avses tiden för slutförande av studierna utan förlängning enligt 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller 24 § 1 mom. i gymnasielagen eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

6 §

Begränsningar i fråga om studiestödet

Studiestöd beviljas inte den som

3) deltar i läroavtalsutbildning *eller arbetskraftsutbildning* som ordnas enligt *lagen om yrkesutbildning*,

7 §

Tidsbegränsningar

I en annan läroanstalt kan studiestöd beviljas för högst 12 månader efter den regelrätta studietiden. Med den regelrätta studietiden avses inom utbildning för grundläggande yrkesexamen högst fyra år och i fråga om andra studier den föreskrivna studietiden eller tiden för slutförande av studierna utan förlängning eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen eller undervisningsprogrammet, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten, sådana de lyder i lag 53/2011, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland

2) inom utbildning enligt 3 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998),

3) inom sådan självutbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen,

Föreslagen lydelse

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland

2) inom utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen enligt 5 § i lagen om yrkesutbildning (/),

3) inom handledande utbildning enligt 7 § i lagen om yrkesutbildning,

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998) 1 §
1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utbildning som ordnas av staten eller en registrerad sammanlutning eller stiftelse och om vilken bestäms i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om yrkesutbildning (630/1998),
- 4) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),
- 5) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), samt
- 6) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

Denna lag tillämpas på utbildning som ordnas av staten eller en registrerad sammanlutning eller stiftelse och om vilken föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om yrkesutbildning (/),
- 4) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 5) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser (93/2017)
1 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens tillämpningsområde

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på examina och på lärokurser för den grundläggande utbildningen och gymnasiet om vilka det föreskrivs i följande lagar och i förordningar som utfärdats med stöd av dem:

- 1) lag om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998),
- 4) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),
- 5) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 6) universitetslagen (558/2009),
- 7) lagen om Försvarshögskolan (1121/2008),
- 8) lagen om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006),
- 9) lagen om Polisyркeshögskolan (1164/2013),
- 10) lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag tillämpas på examina och på lärokurser för den grundläggande utbildningen och gymnasiet om vilka det föreskrivs i följande lagar och i förordningar som utfärdats med stöd av dem:

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om yrkesutbildning (/),
- 4) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 5) universitetslagen (558/2009),
- 6) lagen om Försvarshögskolan (1121/2008),
- 7) lagen om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006),
- 8) lagen om Polisyркeshögskolan (1164/2013),
- 9) lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) 4 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Anordnande av examina

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med högskolor, statliga ämbetsverk och inrättningar och sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (630/1998) eller *lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998)* eller att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller med en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning samt vid behov med andra registrerade samfund eller stiftelser med tillräcklig sakkunskap.

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med högskolor, statliga ämbetsverk och inrättningar och sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna *examina och* utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998) eller lagen om yrkesutbildning (/) eller att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller med en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning samt vid behov med andra registrerade samfund eller stiftelser med tillräcklig sakkunskap.

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om registret över rättstolkar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om registret över rättstolkar (1590/2015) 5 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Förutsättningar för registrering

Registernämnden antecknar på ansökan i registret över rättstolkar en tolk

1) som har uppnått myndighetsåldern och vars handlingsbehörighet inte har begränsats, 2) som har

a) avlagt specialyrkesexamen för rättstolk enligt den examensstruktur som anges i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), eller

b) avlagt en högskoleexamen som lämpar sig för tolkuppdrag och genomfört studier i rättstolkning som omfattar eller motsvarar minst 35 studiepoäng,

3) som har lämnat registernämnden en skriftlig försäkran och som inte under de tre år som föregått ansökan har strukits ur registret över rättstolkar med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Föreslagen lydelse

5 §

Förutsättningar för registrering

Registernämnden antecknar på ansökan i registret över rättstolkar en tolk

1) som har uppnått myndighetsåldern och vars handlingsbehörighet inte har begränsats, 2) som har

a) avlagt specialyrkesexamen *i rättstolkning* enligt den examensstruktur som anges i bestämmelser som utfärdats med stöd av *lagen om yrkesutbildning (/)* eller en motsvarande tidigare examen, eller

b) avlagt en högskoleexamen som lämpar sig för tolkuppdrag och genomfört studier i rättstolkning som omfattar eller motsvarar minst 35 studiepoäng,

3) som har lämnat registernämnden en skriftlig försäkran och som inte under de tre år som föregått ansökan har strukits ur registret över rättstolkar med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013) 2 § 2 punkten underpunkt b, sådan den lyder i lag 792/2014, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Uppgifter

Uppgifter

Utvärderingscentret har till uppgift att

Utvärderingscentret har till uppgift att

2) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 §

2) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 §

b) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för de examensgrunder som avses i 13 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) och 13 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) samt de grunder för läroplanen som avses i 5 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),

b) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för de examensgrunder som avses i 15 § i lagen om yrkesutbildning (/) samt de grunder för läroplanen som avses i 5 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande (956/2011) 1 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1409/2011, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Uppgifter och behörighet

Rättsskyddsnämnden för studerande (*nämnden*) är första besvärsinstans i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätt enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998), *lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning* (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) och universitetslagen (558/2009).

Föreslagen lydelse

1 §

Uppgifter och behörighet

Rättsskyddsnämnden för studerande (*nämnden*) är första besvärsinstans i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätt enligt lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshögskolelagen (934/2014) och universitetslagen (558/2009).

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 49 § 2 mom. 5 punkten,
sådan den lyder i lag 1485/2016, som följer:

Gällande lydelse

49 §

Utbetalning av statsandelar och hemkommuners ersättningar

Finansministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet ger in följande uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning för utbetalning av de belopp som avses i 1 mom.

5) i 6, 7, 10, 11, 19—22 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avsedda statsandelar och finansieringar,

Föreslagen lydelse

49 §

Utbetalning av statsandelar och hemkommuners ersättningar

Finansministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet ger in följande uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning för utbetalning av de belopp som avses i 1 mom.:

5) i 6, 7, 10, 11, 19—22, 29 och 32 e § samt 32 i § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avsedda statsandelar och finansieringar,

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 14 kap. 3 § 1 mom.,
ändras 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten, 5 kap. 1—4 och 6 § samt 6 kap. 3 § 1 mom. 1 punkten, av dem 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 1366/2014 och 6 kap. 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1456/2016, samt
fogas till 13 kap. 3 § 3 mom. en ny 7 punkt som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

9) anställningsförhållande ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en arbetstagar enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en läroavtalsstuderande (läroavtalsutbildning) enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998) och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),

5 kap.

Arbetskraftsutbildning

1 §

Arbetskraftsutbildningens mål

Genom arbetskraftsutbildning förbättras de

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *anställningsförhållande* ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en arbetstagar enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en läroavtalsstuderande (*läroavtalsutbildning*) enligt lagen om yrkesutbildning (/),

5 kap.

Arbetskraftsutbildning

1 §

Arbetskraftsutbildningens mål

Genom arbetskraftsutbildning förbättras de

Gällande lydelse

vuxnas yrkesskicklighet, möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete och deras färdigheter att bedriva verksamhet som företagare samt främjas tillgången på yrkeskunnig arbetskraft och uppkomsten av ny företagsverksamhet.

Som arbetskraftsutbildning erbjuds utbildning som ger yrkesfärdigheter och integrationsutbildning enligt 20 § i lagen om främjande av integration. Som arbetskraftsutbildning kan dessutom erbjudas grundläggande utbildning för vuxna, om avsaknaden av lärokursen i grundläggande utbildning hindrar någon från att genomgå yrkesutbildning.

2 §

Ordnande av arbetskraftsutbildning

Studier som leder till högskoleexamen kan anskaffas som arbetskraftsutbildning för att en enskild kund ska kunna slutföra högskolestudier som avbrutits.

Ett villkor för att studier som leder till högskoleexamen ska anskaffas är att minst ett år förflutit sedan studierna bevisligen avbröts. Dessutom är det ett villkor att slutförande av studierna beräknas kräva heltidsstudier enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i högst

1) 12 månader för den som antagits för att avlägga en högre yrkeshögskoleexamen eller enbart en högre högskoleexamen,

2) 18 månader för den som antagits för att avlägga en yrkeshögskoleexamen eller enbart en lägre högskoleexamen,

3) 24 månader för den som antagits för att avlägga såväl en lägre som en högre högskoleexamen eller en högre högskoleexamen, när utbildningen inte erbjuder möjlighet att avlägga lägre högskoleexamen.

Oberoende av bestämmelserna i 1 och 2 mom. kan det för en enskild kund som har en examen på institutnivå eller en examen på motsvarande nivå som avlagts utomlands anskaffas studier som leder till högskoleexamen inom samma bransch.

Innan beslut om anskaffning av studier som leder till högskoleexamen fattas ska närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och

Föreslagen lydelse

vuxnas yrkesskicklighet, möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete och deras färdigheter att bedriva verksamhet som företagare samt främjas tillgången på yrkeskunnig arbetskraft och uppkomsten av ny företagsverksamhet.

2 §

Ordnande av arbetskraftsutbildning

Närings-, trafik- och miljöcentralen samt arbets- och näringsbyrån kan anskaffa yrkesinriktad utbildning som arbetskraftsutbildning, om syftet med utbildningen inte är att avlägga en examen eller en examensdel, och utbildning i företagsamhet samt integrationsutbildning enligt 20 § i lagen om främjande av integration, med undantag av läs- och skrivundervisning.

Bestämmelser om övrig arbetskraftsutbildning finns i lagen om yrkesutbildning. Detta kapitel tillämpas på arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning med iakttagande av det som föreskrivs i den lagen. Det som föreskrivs om arbetskraftsutbildning på något annat ställe i denna lag tillämpas också på arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

näringsbyrån begära utlåtande i saken av undervisnings- och kulturministeriet.

3 §

Antagning av studerande

Som studerande kan antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till utbildning som ger yrkesfärdigheter endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier.

På antagningen av studerande tillämpas dessutom bestämmelserna om grunderna för antagning av studerande, behörighet för studier, tillgänglighet och förutsättningarna för antagning som studerande och information om antagningen av studerande i lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) och universitetslagen (558/2009), beroende på utbildning.

Arbets- och näringsbyrån beslutar om antagningen av studerande till utbildning. Om studier som leder till högskoleexamen anskaffas som arbetskraftsutbildning beslutar universitetet eller yrkeshögskolan om antagningen av studerande. Närmare bestämmelser om antagningsförfarandet utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

Själva antagningstillfället och lämplighetsproven i anslutning till antagningen till arbetskraftsutbildningen är avgiftsfria för dem som söker sig till arbetskraftsutbildning.

4 §

Studerandes rättigheter och skyldigheter

En studerande har rätt att få undervisning enligt utbildnings- eller undervisningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid arbetskraftsutbildningen pågår.

Den studerande ska regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier på det sätt som avses i utbildnings- eller

3 §

Antagning av studerande

Som studerande kan antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till annan utbildning än integrationsutbildning endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier.

Arbets- och näringsbyrån beslutar om antagningen av studerande till arbetskraftsutbildning. Närmare bestämmelser om antagningsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Själva antagningstillfället och lämplighetsproven i anslutning till antagningen till arbetskraftsutbildningen är avgiftsfria för dem som söker sig till arbetskraftsutbildning.

4 §

Studerandes rättigheter och skyldigheter

En studerande har rätt att få undervisning enligt utbildnings- eller undervisningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid arbetskraftsutbildningen pågår.

Den studerande ska regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier på det sätt som avses i utbildnings- eller

Gällande lydelse

studieplanen. Som tillräckliga framsteg i högskolestudier anses att den studerande får studieprestationer som hör till hans eller hennes studiehelhet i en omfattning av i genomsnitt fem studiepoäng per studiemånad.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på respektive arbetskraftsutbildning den av de lagar enligt 3 § 2 mom. som gäller utbildningen i fråga och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den i fråga om

- 1) inskrivning,
- 2) erkännande av kunskande,
- 3) tillgodoräknande av studier,
- 4) bedömning av studieprestationer, rättelse av bedömning och rättelseförfarande,
- 5) studerandes rätt till en trygg studiemiljö,
- 6) indragning av studierätt, information om indragning av studierätten och återställande av studierätten,
- 7) disciplin och verkningarna av ett anhängigt åtal på ett disciplinärt förfarande,
- 8) förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten och i disciplinärenden,
- 9) avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller som äventyrar säkerheten,
- 10) narkotikatest,
- 11) tystnadsplikt för studerande, och
- 12) sökande av ändring i en utbildningsproducents beslut.

Om utbildning som inte omfattas av de lagar som anges i 3 mom. anskaffas som arbetskraftsutbildning, tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning på utbildningen.

6 §

Inlärn timer i arbetet och praktik i anslutning till utbildningen

Under tiden för en period med inlärn timer i arbetet eller en praktikperiod i anslutning till utbildningen står den studerande inte i anställningsförhållande till anordnaren eller utbildningsproducenten, om inte den studerande och den som anordnar perioden med inlärn timer i arbetet eller praktikperioden har kommit överens om något annat. Om det har avtalats att inlärn timer ska

Föreslagen lydelse

studieplanen.

På arbetskraftsutbildning tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om

- 1) rätt till en trygg studiemiljö i 80 1 och 2 mom.,
- 2) narkotikatest i 84 §,
- 3) disciplin i 85 § och disciplin på internatboenden i 86 §,
- 4) avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten i 87 §,
- 5) verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsavgörande på ett disciplinärt förfarande i 88 §,
- 6) förfarandet i disciplinärenden i 93 § 3—6 mom.,
- 7) tystnadsplikt för studerande i 95 §,
- 8) sökande av ändring i utbildningsanordnarens beslut i 12 kap.

6 §

Inlärn timer i arbetet i anslutning till utbildningen

Under tiden för en period med inlärn timer i arbetet i anslutning till utbildning står den studerande inte i anställningsförhållande till anordnaren eller utbildningsproducenten, om inte den studerande och den som anordnar perioden med inlärn timer i arbetet har kommit överens om något annat. Om det har avtalats att inlärn timer ska genomföras i ett anställningsförhållande, ska 2 och 3 mom. inte till-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

genomföras i ett anställningsförhållande, ska 2 och 3 mom. inte tillämpas.

Utbildningsproducenten, den som anordnar en period med inläring i arbetet *eller en praktikperiod* och den studerande ska ingå ett tidsbegränsat skriftligt avtal om perioden. På avtalet och på utbildningsproducentens uppgifter tillämpas vad som i 4 kap. 9 § föreskrivs om avtal om arbetsprövning och arbets- och näringsbyråns uppgifter. I avtalet ska det dessutom överenskommas om den lärare som ansvarar för handledningen och hur och under vilken tid handledningen genomförs.

Den som anordnar en period med inläring i arbetet *eller en praktikperiod* ansvarar för den studerandes skydd i arbetet under den perioden så som föreskrivs i 19 § i lagen om yrkesutbildning och 10 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Utbildningsproducenten är skyldig att ordna grupplivförsäkring för de studerande under samma period.

6 kap.

Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

3 §

Förutsättningar för studierna

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på studier som betraktas som heltidsstudier enligt 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och

1) om vilka det föreskrivs i lagen om grundläggande yrkesutbildning, *lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning*, yrkeshögskolelagen eller universitetslagen och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller lägre eller högre högskoleexamen vid ett universitet eller en yrkeshögskola eller som syftar till att studeranden avlägger delar av nämnda examina, förvärvar tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar eller deltar i öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskola,

lämpas.

Utbildningsproducenten, den som anordnar en period med inläring i arbetet och den studerande ska ingå ett tidsbegränsat skriftligt avtal om perioden. På avtalet och på utbildningsproducentens uppgifter tillämpas vad som i 4 kap. 9 § föreskrivs om avtal om arbetsprövning och arbets- och näringsbyråns uppgifter. I avtalet ska det dessutom överenskommas om den lärare som ansvarar för handledningen och hur och under vilken tid handledningen genomförs.

Den som anordnar en period med inläring i arbetet ansvarar för den studerandes skydd i arbetet under den perioden *med iakttagande av arbetarskyddslagen*. Utbildningsproducenten är skyldig att ordna grupplivförsäkring för de studerande under samma period.

6 kap.

Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

3 §

Förutsättningar för studierna

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på studier som betraktas som heltidsstudier enligt 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och

1) om vilka det föreskrivs i *lagen om yrkesutbildning*, yrkeshögskolelagen eller universitetslagen och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att studeranden avlägger delar av nämnda examina, förvärvar tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar eller deltar i öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskola,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

**Arbets- och näringsbyråns kundinformat-
ionssystem**

3 §

De olika registrens informationsinnehåll

I registret över serviceproducenter kan för kundbetjäningen införas följande uppgifter:

6) andra uppgifter som gäller serviceproducenten och som behövs för planeringen och anordnandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

13 kap.

**Arbets- och näringsbyråns kundinformat-
ionssystem**

3 §

De olika registrens informationsinnehåll

I registret över serviceproducenter kan för kundbetjäningen införas följande uppgifter:

6) andra uppgifter som gäller serviceproducenten och som behövs för planeringen och anordnandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice;

7) uppgifter om arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning och utbildningsanordnaren samt uppgifter om ansökan, urval och uppföljning i anslutning till utbildningen.

14 kap.

Sökande av ändring

3 §

Ändringssökande av vissa beslut

I ett sådant beslut av arbets- och näringsbyrån om antagning av studerande som grundar sig på förutsättningarna enligt de lagar som nämns i 5 kap. 3 § 2 mom. får ändring sökas enligt vad som föreskrivs i lagen om läroanstalten i fråga.

14 kap.

Sökande av ändring

3 §

Ändringssökande av vissa beslut

(1 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

19.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 24 § 1 mom. 3 punkten som följer:

Gällande lydelse

24 §

Förutsättningar för frivilliga studier

När kriterierna i 23 § uppfylls kan som frivilliga studier stödjas studier

3) om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, samt tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar och öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskolor,

Föreslagen lydelse

24 §

Förutsättningar för frivilliga studier

När kriterierna i 23 § uppfylls kan som frivilliga studier stödjas studier

3) om vilka det föreskrivs i *lagen om yrkesutbildning* (/), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, samt tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar och öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskolor,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om en invandrades frivilliga studier har börjat stödjas med arbetslöshetsförmån före lagens ikraftträdande och stödet fortgår utan avbrott eller indelat i perioder efter lagens ikraftträdande, tillämpas på stödet de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

20.

Lag

om ändring och temporär ändring av 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten och temporärt 15 punkten, sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten i lag 764/2011 och 15 punkten i lag 1457/2016, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *anställningsförhållande* sådant arbete som utförs på grundval av ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) eller på grundval av ett läroavtal enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998) eller *lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning* (631/1998) och som inte utförs i egenskap av företagare enligt 6 §,

15) *sysselsättningsfrämjande service* jobb-sökarträning, karriärträning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företags-service, prövning enligt 4 kap. 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i den lagen, frivilliga studier enligt 22—24 § i lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *anställningsförhållande* sådant arbete som utförs på grundval av ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) eller på grundval av ett läroavtal enligt lagen om yrkesutbildning (/) och som inte utförs i egenskap av företagare enligt 6 §,

15) *sysselsättningsfrämjande service* jobb-sökarträning, karriärträning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företags-service, prövning enligt 4 kap. 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i den lagen, arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, frivilliga studier enligt 22—24 § i lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

RP 39/2017 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 20 . La-
gens 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten gäller till
utgången av 2018.*

21.

Lag

om ändring av 17 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 17 § 1 och 4 mom., sådana de lyder i lag 1293/2013, som följer:

Gällande lydelse

17 §

Studerandehälsovård

Den kommunala primärvården ska ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning och högskolor i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Studerandehälsovården för högskolestuderande kan med kommunens samtycke också ordnas på något annat sätt som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har godkänt. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i inläring i arbetet och arbetspraktik

Studerandehälsovården är en del av studerandevården enligt lagen om elev- och studerandevård och 16 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998). Den myndighet som svarar för den kommunala primärvården ska delta i utarbetandet av läroplanen enligt 11 § i gymnasielagen (629/1998) och 14 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) till den del den gäller studerandevården och samarbetet mellan läroanstalten och hemmet.

Föreslagen lydelse

17 §

Studerandehälsovård

Den kommunala primärvården ska ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning och högskolor i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Studerandehälsovården för högskolestuderande kan med kommunens samtycke också ordnas på något annat sätt som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har godkänt. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i *annan utbildning som ordnas på arbetsplatsen än sådan som baserar sig på ett läroavtal* och i arbetspraktik.

Studerandehälsovården är en del av studerandevården enligt lagen om elev- och studerandevård och 99 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning (/). Den myndighet som svarar för den kommunala primärvården ska delta i utarbetandet av läroplanen enligt 11 § i gymnasielagen (629/1998) och *av sätten att ordna studerandevården som utbildningsanordnaren beslutar om på basis av Utbildningsstyrelsens föreskrift enligt 85 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning* till den del den gäller studerandevården och samarbetet mellan läroanstalten och hemmet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.

Lag

om ändring av 22 § i lagen om Polisyorkeshögskolan

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Polisyorkeshögskolan (1164/2013) 22 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkes- högskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort

1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller gymnasiets lärokurs,

2) yrkesinriktad grundexamen som omfattar minst tre år eller motsvarande tidigare examen,

3) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) eller någon motsvarande tidigare examen,

4) tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser, eller

5) en utländsk utbildning, som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

Föreslagen lydelse

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkes- högskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort

1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller gymnasiets lärokurs,

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/),

3) tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser, eller

4) en utländsk utbildning, som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver vad som föreskrivs i 22 § 1 mom. kan för studier som leder till yrkeshögskoleexamen som studerande antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen.

23.

Lag

om ändring av körkortslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i körkortslagen (386/2011) 3 § 10 punkten, 5 § 3 mom., 38 § 4 mom., 40 § 1 mom. 4 punkten, 84 § 4 mom. samt 91 § 2 mom. 2 punkten, av dem 40 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1081/2012 samt 84 § 4 mom. och 91 § 2 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 70/2015, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *inrättning som utbildar trafiklärare* utbildningsanordnare med tillstånd enligt 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som ger utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare,

5 §

Ålderskrav

Ålderskravet i 1 mom. 9 b-punkten gäller också erhållande av körkort för kategori D för körning enligt 6 § i lagen om yrkeskompetens, om det gäller sådan yrkesinriktad bussförarutbildning enligt den punkten som grundar sig på en läroplan och omfattar 120 studieveckor, förutsatt att studeranden har avlagt minst 60 studieveckor bussförarutbildning för persontrafik och fått 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare. Körkortet för kategori D

Föreslagen lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *inrättning som utbildar trafiklärare* utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt 23 § i lagen om yrkesutbildning (/) och som ger utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare,

5 §

Ålderskrav

Ålderskravet i 1 mom. 9 b-punkten gäller också erhållande av körkort för kategori D för körning enligt 6 § i lagen om yrkeskompetens, om det gäller en sådan yrkesinriktad *grundexamen enligt den punkten som omfattar minst 180 kompetenspoäng, förutsatt att studeranden har förvärvat kunnande motsvarande minst 90 kompetenspoäng avsedd för uppgifter som bussförare för persontrafik* och fått 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare. Kör-

Gällande lydelse

gäller bara i Finland innan innehavaren uppfyller ålderskravet i 9 a-punkten.

38 §

Förutsättningar för att få börja i bilskola

En elev som studerar vid yrkesläroanstalt inom ramen för grundexamen för lastbils- och bussförare som ges enligt läroplanen under övervakning av Utbildningsstyrelsen får utan krav på körkort för kategori B det år då han eller hon fyller 16 år delta i den förarutbildning för körkort i grupp 2 som ges i samband med denna utbildning. Körundervisning i trafiken får ges först när eleven har fyllt 17 år. Med buss får körundervisning i trafiken ges först när eleven har körkort för kategori B och med en fordonskombination för kategori E när eleven har körkort för dragbil.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På beviljande av undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

4) när det gäller undervisningstillstånd för körkort i kategorierna i grupp 2 krävs det, utöver vad som föreskrivs i 39 §, att undervisningen ges genom läroavtal för utbildning inför examen inom transportbranschen i samband med sådan av arbetsgivaren given utbildning som är jämförbar med yrkesutbildning för bilförare, att eleven har körkort för kategori B och dessutom körkort för dragbil, om utbildning för körkort för fordonskombinationer ingår i undervisningen, och att den som ansöker om undervisningstillstånd har trafiklärtillstånd för utbildning för kategorierna C och D,

Föreslagen lydelse

kort för kategori D gäller bara i Finland innan innehavaren uppfyller ålderskravet i 9 a-punkten.

38 §

Förutsättningar för att få börja i bilskola

En elev inom sådan utbildning för yrkesinriktad grundexamen som är avsedd för uppgifter som lastbils- och bussförare och som övervakas av Utbildningsstyrelsen får utan krav på körkort för kategori B det år då han eller hon fyller 16 år delta i den förarutbildning för körkort i grupp 2 som ges i samband med denna utbildning. Körundervisning i trafiken får ges först när eleven har fyllt 17 år. Med buss får körundervisning i trafiken ges först när eleven har körkort för kategori B och med en fordonskombination för kategori E när eleven har körkort för dragbil.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På beviljande av undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

4) när det gäller undervisningstillstånd för körkort i kategorierna i grupp 2 krävs det, utöver vad som föreskrivs i 39 §, att undervisningen ges genom läroavtal för *examensutbildning* inom transportbranschen i samband med sådan av arbetsgivaren given utbildning som är jämförbar med yrkesutbildning för bilförare, att eleven har körkort för kategori B och dessutom körkort för dragbil, om utbildning för körkort för fordonskombinationer ingår i undervisningen, och att den som ansöker om undervisningstillstånd har trafiklärtillstånd för utbildning för kategorierna C och D,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

84 §

Undervisningspersonal

Den som genomgår en med undervisnings- och kulturministeriets tillstånd ordnad utbildning *som förbereder* för specialyrkesexamen för trafiklärare får med avvikelse från kravet på trafiklärartillstånd arbeta som lärare vid en bilskola om han eller hon har tillstånd för undervisningspraktik och, när det gäller undervisning enligt 2 mom., om studeranden har inlett studier för att avlägga den berörda examensdelen.

84 §

Undervisningspersonal

Den som genomgår en med undervisnings- och kulturministeriets tillstånd ordnad utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare får med avvikelse från kravet på trafiklärartillstånd arbeta som lärare vid en bilskola om han eller hon har tillstånd för undervisningspraktik och, när det gäller undervisning enligt 2 mom., om studeranden har inlett studier för att avlägga den berörda examensdelen.

91 §

Tillstånd för undervisningspraktik

En förutsättning för att undervisningspraktiken ska kunna utvidgas till att gälla undervisning enligt 84 § 2 mom. eller för att tillstånd ska kunna beviljas för annan praktik är att

2) studeranden har inlett utbildning som förbereder för en valfri examensdel som motsvarar undervisningen eller har hänvisats till ett examenstillfälle för examensdelen utan den förberedande utbildningen,

91 §

Tillstånd för undervisningspraktik

En förutsättning för att undervisningspraktiken ska kunna utvidgas till att gälla undervisning enligt 84 § 2 mom. eller för att tillstånd ska kunna beviljas för annan praktik är att

2) studeranden har inlett *examensutbildning* för en valfri examensdel som motsvarar undervisningen eller har hänvisats till ett *yrkesprov för examensdelen*,

Denna lag träder i kraft den 20 .

24.

Lag

om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) 5 § 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 1 mom., 15 § 1 mom. och 26 § 6 mom.,
av dem 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 389/2011, 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1315/2009, 15 § 1 mom. sådant det lyder i lag 71/2015 och 26 § 6 mom. sådant det lyder i lag 1113/2015, som följer:

Gällande lydelse

5 §

Utbildning för grundläggande yrkeskompetens

Den som godkänns i provet får ett intyg över genomgången utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens. Anteckningen om genomgången utbildning kan också ingå i ett betyg över avlagd yrkesexamen.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för bussförare

Den som har avlagt grundexamen för bussförare i yrkesutbildningen för förare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller i klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit körkort för fordonet. I körkortslagen föreskrivs om villkor för erhållande av körkort för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföraryrket före 20 års ålder

Föreslagen lydelse

5 §

Utbildning för grundläggande yrkeskompetens

Den som godkänns i provet får ett betyg över genomförd utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens. Anteckningen om genomförd utbildning kan också ingå i ett betyg över avlagd yrkesexamen som ett av undervisnings- och kulturministeriet godkänt utbildningscentrum utfärdat på basis av ett betyg som avses ovan.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för bussförare

Den som har avlagt yrkesinriktad grundexamen som är inriktad på uppgifter som bussförare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit körkort för fordonet. I körkortslagen föreskrivs om villkor för erhållande av körkort för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföra-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

finns i 2 mom.

yrket före 20 års ålder finns i 2 mom.

10 §

Utbildningscentrum

Som utbildningscentrum för utbildning för grundläggande yrkeskompetens kan godkännas en utbildningsanordnare som har av undervisningsministeriet med stöd av 8 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) eller med stöd av 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) beviljat tillstånd att ordna yrkesutbildning eller av Trafiksäkerhetsverket beviljat tillstånd att hålla bilskola och meddela förarundervisning för erhållande av körkort för lastbil eller buss eller fordonskombinationer av dessa. Ett utbildningscentrum som har godkänts för utbildning för grundläggande yrkeskompetens har också rätt att ordna fortbildning, om Trafiksäkerhetsverket har godkänt det utbildningsprogram som används för fortbildningen.

15 §

Prov

För anordnande och övervakning av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som är godkända av undervisnings- och kulturministeriet samt för utfärdande av det intyg som avses i 5 § 3 mom. svarar under utbildningsstyrelsens tillsyn de organ med ansvar för planeringen och genomförandet av yrkesprov som avses i 25 a § i lagen om yrkesutbildning eller de examenskommissioner som avses i 7 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

26 §

Ändringssökande

På sökande av ändring i ett beslut av ett utbildningscentrum som godkänts av undervisnings- och kulturministeriet tillämpas 25 c,

10 §

Utbildningscentrum

Som utbildningscentrum för utbildning för grundläggande yrkeskompetens kan godkännas en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt 23 § i lagen om yrkesutbildning (/) eller av Trafiksäkerhetsverket beviljat tillstånd att hålla bilskola och meddela förarundervisning för erhållande av körkort för lastbil eller buss eller fordonskombinationer av dessa. Ett utbildningscentrum som har godkänts för utbildning för grundläggande yrkeskompetens har också rätt att ordna fortbildning, om Trafiksäkerhetsverket har godkänt det utbildningsprogram som används för fortbildningen.

15 §

Prov

För anordnande och övervakning av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som är godkända av undervisnings- och kulturministeriet samt för utfärdande av de betyg som avses i 5 § 3 mom. svarar under *Utbildningsstyrelsens tillsyn den arbetslivskommission som avses i 119 § i lagen om yrkesutbildning.*

26 §

Ändringssökande

På sökande av ändring i ett beslut av ett utbildningscentrum som godkänts av undervisnings- och kulturministeriet tillämpas 55 och

RP 39/2017 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

44 och 44 a—44 f § i lagen om grundläggande yrkesutbildning samt 15 c § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

111—117 § i lagen om yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

25.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 5 mom., sådant det lyder i lag 215/2012, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Dessutom får en studerande ett i 2 mom. avsett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att i sina studier eller i sådan inläring i arbetet eller sådan praktik som hör till studierna kunna åta sig en uppgift som i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag på begäran ska visas upp för utbildningsanordnaren eller högskolan i enlighet med lagen om yrkesutbildning (630/1998), *lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning* (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009). Utdraget är avgiftsfritt.

Föreslagen lydelse

6 §

Dessutom får en studerande ett i 2 mom. avsett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att *i sådana praktiska uppgifter i läroanstalten, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö eller under praktik som har samband med utbildningen* kunna åta sig en uppgift som i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag på begäran ska visas upp för utbildningsanordnaren eller högskolan i enlighet med lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshögskolelagen (932/2014) eller universitetslagen (558/2009). Utdraget är avgiftsfritt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

26.

Lag

om ändring av 26 b och 33 f § i djurskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i djurskyddslagen (247/1996) 26 b § 1 mom. och 33 f §, sådana de lyder, 26 b § 1 mom. i lag 1389/2015 och 33 f § i lag 584/2013, som följer:

Gällande lydelse

26 b §

Behörigheten för dem som håller broilrar och handledning av dem som hanterar broilrar

En fysisk person som håller broilrar och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ska ha kompetens som motsvarar minst en examensdel, fastställd av Utbildningsstyrelsen, med specialisering på slaktfjäderfä. Över kompetensen ska dessutom finnas ett intyg över avlagd examensdel utfärdad av en utbildningsanordnare som undervisnings- och kulturministeriet har beviljat tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning eller yrkesinriktad tilläggsutbildning eller av den examenskommission som svarar för examen i fråga. Med broiler avses en fågel av arten *Gallus gallus* som föds upp för slakt.

33 f §

Anordnare av utbildning enligt avlivningsförrordningen

Utbildning som innefattar sådan kompetens som avses i avlivningsförrordningen får ges av en utbildningsanordnare

1) som har ingått avtal med en av Utbildningsstyrelsen tillsatt examenskommission om att ordna sådan examen som innehåller kunnande enligt det kompetensbevis som förutsätts i avlivningsförrordningen, eller

Föreslagen lydelse

26 b §

Behörigheten för dem som håller broilrar och handledning av dem som hanterar broilrar

En fysisk person som håller broilrar och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ska ha kompetens som motsvarar minst en examensdel, fastställd av Utbildningsstyrelsen, med specialisering på slaktfjäderfä. Över kompetensen ska dessutom finnas ett intyg över genomförd examensdel utfärdad av en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/). Med broiler avses en fågel av arten ***Gallus gallus*** som föds upp för slakt.

33 f §

Anordnare av utbildning enligt avlivningsförrordningen

Utbildning som innefattar sådan kompetens som avses i avlivningsförrordningen får ges av en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/) för en sådan examen som innehåller kunnande enligt det kompetensbevis som förutsätts i av-

Gällande lydelse

2) som av undervisnings- och kulturministeriet har beviljats tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning eller yrkesinriktad tilläggsutbildning för sådan examen som innehåller kunnande enligt det kompetensbevis som förutsätts i avlivningsförfordningen.

Föreslagen lydelse

livningsförfordningen.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Med avvikelse från 26 b § 1 mom. godkänns som intyg även ett intyg enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande.*

27.

Lag

om ändring av 159 och 195 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 159 § 2 mom., sådant det lyder i lag (/), och
195 § som följer:

Gällande lydelse

159 §

*Kompetens som krävs av dem som hanterar
ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa
fluorerade växthusgaser och hur kompeten-
sen visas*

En person som avses i 1 mom. ska visa sin kompetens i enlighet med ozonförordningen eller F-gasförordningen eller i enlighet med krav som föreskrivits med stöd av dem. Den som arbetar inom branschen för kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsanläggningar, inklusive branschen för hantering av kylväten i lastbilar och släpfordon med kylaggregat, ska visa sin kompetens i en fristående examen enligt vad som föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) eller i en yrkesinriktad grundexamen enligt vad som föreskrivs i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). Vid fristående examina ska en examenskommission och vid yrkesinriktade grundexamina utbildningsanordnaren utfärda ett be-tyg för den som visat sin kompetens.

Den som arbetar inom branschen för släckanläggningar, branscher som kräver hantering av elektriska brytare eller branschen för luftkonditioneringsanläggningar i motorfordon och den som tar till vara fluorerade växthusgaser från anordningar som innehåller lösningsmedel baserade på dessa gaser ska

Föreslagen lydelse

159 §

*Kompetens som krävs av dem som hanterar
ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa
fluorerade växthusgaser och hur kompeten-
sen visas*

En person som avses i 1 mom. ska visa sin kompetens i enlighet med ozonförordningen eller F-gasförordningen eller i enlighet med krav som föreskrivits med stöd av dem. Den som arbetar inom branschen för kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsanläggningar, inklusive branschen för hantering av kylväten i lastbilar och släpfordon med kylaggregat ska visa sin kompetens i *en yrkesexamen och utbildningsanordnaren ska utfärda ett intyg för den som visat sin kompetens på det sätt som föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (/)*. Den som arbetar inom branschen för släckanläggningar, branscher som kräver hantering av elektriska brytare eller branschen för luftkonditioneringsanläggningar i motorfordon och den som tar till vara fluorerade växthusgaser från anordningar som innehåller lösningsmedel baserade på dessa gaser ska visa sin kompetens vid ett prov ordnat av ett sådant organ med tillräcklig sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Som organ med tillräcklig sakkunskap räknas läroanstalter inom dessa branscher, företag som svarar för certi-

Gällande lydelse

visa sin kompetens vid ett prov ordnat av ett sådant organ med tillräcklig sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Som organ med tillräcklig sakkunskap räknas läroanstalter inom dessa branscher, företag som svarar för certifieringen av personer och importörer av anordningar eller utrustning. Den som har visat sin kompetens genom ett godkänt prov tilldelas ett betyg.

195 §

Sökande av ändring i vissa fall

Över myndighetsbeslut som gäller typgodkännande samt över Säkerhets- och kemikalieverkets beslut enligt 162 § att utfärda eller återkalla ett certifikat får besvär anföras på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Parter får begära omprövning av beslut som fattats av sådana besiktningsorgan och motsvarande inrättningar som avses i 26 § 2 mom. hos den som fattat beslutet, på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Den som är missnöjd med bedömningen av kompetens som har visats i enlighet med 159 § i en fristående examen får söka ändring i bedömningen på det sätt som anges i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Den som är missnöjd med bedömningen av kompetens som har visats i enlighet med 159 § i en yrkesinriktad grundexamen som baserar sig på en läroplan får söka ändring i bedömningen på det sätt som anges i lagen om yrkesutbildning.

Den vars kompetens har bedömts får begära omprövning av ett beslut om utfärdande av betyg som ett av Säkerhets- och kemikalieverket eller Finlands miljöcentral godkänt sakkunnigt organ har fattat med stöd av 159 §. Omprövning begärs hos den som har fattat beslutet och på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen på

Föreslagen lydelse

fieringen av personer och importörer av anordningar eller utrustning. Den som har visat sin kompetens genom ett godkänt prov tilldelas ett intyg.

195 §

Sökande av ändring i vissa fall

Över myndighetsbeslut som gäller typgodkännande samt över Säkerhets- och kemikalieverkets beslut enligt 162 § att utfärda eller återkalla ett certifikat får besvär anföras på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Parter får begära omprövning av beslut som fattats av sådana besiktningsorgan och motsvarande inrättningar som avses i 26 § 2 mom. hos den som fattat beslutet, på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

I en bedömning av kompetens som har visats i en yrkesexamen i enlighet med 159 § 2 mom. får ändring sökas på det sätt som anges i lagen om yrkesutbildning.

Den vars kompetens har bedömts får begära omprövning av ett beslut om utfärdande av betyg som ett av Säkerhets- och kemikalieverket eller Finlands miljöcentral godkänt sakkunnigt organ har fattat med stöd av 159 §. Omprövning begärs hos den som har fattat beslutet och på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen på

Gällande lydelse

det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Föreslagen lydelse

det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning

I enlighet med undervisnings- och kulturministeriets beslut föreskrivs med stöd av 32 b, 32 d och 32 f—h i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1 §

Dagar som ingår i ett studerandeår

Som dagar som ingår i ett studerandeår enligt 32 b § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) räknas den dag då studierätten börjar och den dag då studierätten upphör samt de ferier och veckoslut som utbildningsanordnaren beslutat om.

Vid fastställande av den andel enligt 32 b § 2 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som motsvarar studiedagar anses en regelbunden studievecka omfatta fem studiedagar. Som en sådan studiedag som avses i det momentet anses en dag under vilken en studerande i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet deltar i

- 1) handledda när-, distans- eller flerformsstudier som utbildningsanordnaren ordnar i olika inlärningsmiljöer,
- 2) utbildning som ordnas på arbetsplatsen och som baserar sig på ett läroavtal eller ett utbildningsavtal,
- 3) påvisande av kunnande i ett yrkesprov eller på något annat sätt.

2 §

Kostnadsgrupper för examina och annan utbildning

Examina som ingår i examensstrukturen enligt 6 § i lagen om yrkesutbildning (/) indelas i kostnadsgrupper utifrån de genomsnittliga kostnaderna för att ordna examen i enlighet med bilagan till denna förordning. Viktkoefficienterna för de olika kostnadsgrupperna är

- 1) kostnadsgrupp 1 0,69,
- 2) kostnadsgrupp 2 0,99,
- 3) kostnadsgrupp 3 1,24,
- 4) kostnadsgrupp 4 1,61,
- 5) kostnadsgrupp 5 2,33.

Viktkoefficienten för utbildning som handleder för yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är 1,98. Viktkoefficienten för övrig yrkesutbildning som avses i 8 § i lagen om yrkesutbildning är 1,17. Viktkoefficienten för studier som stöder studiefärdigheterna enligt 63 § i lagen om yrkesutbildning är 1,38.

Kostnadsgruppen för en examensdel bestäms i enlighet med den examen i vilken examensdelen ingår i enlighet med examensgrunderna. Gemensamma examensdelar som avses i 13 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning hör dock till kostnadsgrupp 1.

Om en examensdel i enlighet med examensgrunderna kan ingå i flera examina, bestäms examensdelens kostnadsgrupp i enlighet med den examen som den studerande avlägger. Om en studerande som avses ovan inte avlägger hela examen, hör examensdelen till kostnadsgrupp 1.

3 §

Viktkoefficienter för examenstyper samt utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning

Inom basfinansieringen är viktkoefficienten för yrkesinriktad grundexamen 1,0 och viktkoefficienten för yrkesexamen och specialyrkesexamen 0,72.

Inom den prestationsbaserade finansieringen är viktkoefficienten för yrkesinriktad grundexamen 1,0 och viktkoefficienten för yrkesexamen och specialyrkesexamen 0,36.

4 §

Viktkoefficienter för särskilt stöd

Viktkoefficienten för särskilt stöd enligt 64 § i lagen om yrkesutbildning är 0,53 inom examensutbildning och 0,9 inom handledande utbildning.

Viktkoefficienten för krävande särskilt stöd enligt 65 § i lagen om yrkesutbildning är 1,94 inom examensutbildning och 1,89 inom handledande utbildning. För studerande med en svår funktionsnedsättning är viktkoefficienten dock 3,94 inom examensutbildning och 4,36 inom handledande utbildning. Om ordnandet av utbildning förutsätter att den studerande har en personlig skolgångsassistent är viktkoefficienten 8,81 inom examensutbildning och 10,42 inom handledande utbildning.

Studerandeåren viktas med viktkoefficienterna för särskilt stöd för de dagar då ett beslut om särskilt stöd enligt 64 § i lagen om yrkesutbildning är i kraft för den studerande.

En examen eller en examensdel anses ha avlagts av en studerande som fått särskilt stöd, om beslutet om särskilt stöd enligt 64 § i lagen om yrkesutbildning är i kraft den dag då examen eller examensdelen avläggs.

5 §

Viktkoefficienter för inkvartering

Viktkoefficienten för ordnande av inkvartering enligt 103 § i lagen om yrkesutbildning är 0,44. Inom utbildning som ordnas vid en internatskola är viktkoefficienten dock 0,58 och för inkvartering som ordnas i samband med krävande särskilt stöd är viktkoefficienten 1,86.

Studerandeåren viktas med viktkoefficienterna för ordnande av inkvartering för de dagar då en studerande i enlighet med utbildningsanordnarens beslut har rätt till internatboende enligt 103 § i lagen om yrkesutbildning.

6 §

Viktkoefficienter för personalutbildning, arbetskraftsutbildning och fängelseundervisning

Viktkoefficienten för personalutbildning enligt 9 § i lagen om yrkesutbildning är -0,90. Viktkoefficienten för arbetskraftsutbildning enligt den lagen är 0,34.

Om utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning ordnas som fängelseundervisning är viktkoefficienten 0,90.

7 §

Beräkning av basfinansiering

Det antal prestationer som används som grund för beviljande av basfinansiering erhålls så att det målinriktade antalet studerandeår enligt 32 d § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet multipliceras med det vägda antalet studerandeår som föreskrivs i 2 mom. och divideras med det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret.

Det vägda antalet studerandeår erhålls genom att för året före det år som föregår finansåret räkna samman

1) de faktiska studerandeåren vägda med koefficienterna för kostnadsgrupperna enligt 2 § 2 mom. samt med koefficienterna enligt 3 § för examenstyper och utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning,

2) de faktiska studerandeåren inom handledande utbildningar, övrig yrkesutbildning samt studier som stöder studiefärdigheterna vägda med koefficienterna enligt 2 § 3 mom.,

3) de faktiska studerandeåren vägda med koefficienterna enligt 4 § för särskilt stöd,

4) de faktiska studerandeåren vägda med koefficienterna enligt 5 § för inkvartering,

5) de faktiska studerandeåren inom personalutbildning vägda med koefficienten enligt 6 §,

6) de faktiska studerandeåren inom utbildning för yrkesexamen och specialyrkesexamen som ordnas i form av arbetskraftsutbildning vägda med koefficienten enligt 6 §, och

7) de faktiska studerandeåren inom utbildning som ordnas i form av fängelseundervisning vägda med koefficienten enligt 6 §.

8 §

Beräkning av prestationsbaserad finansiering

Det antal prestationer som används som grund för beviljande av prestationsbaserad finansiering erhålls genom att räkna samma de prestationer som avses i 2 och 3 mom.

Det antal prestationer som bestäms på basis av examensdelar erhålls genom att räkna samman

1) de med koefficienterna för kostnadsgrupperna enligt 2 § 2 mom. och med koefficienterna enligt 3 § för examenstyper vägda kompetenspoängen för examensdelarna, och

2) de med koefficienterna enligt 4 § för särskilt stöd vägda kompetenspoängen för examensdelarna.

Det antal prestationer som bestäms på basis av examina erhålls genom att räkna samman

1) de med koefficienterna för kostnadsgrupperna enligt 2 § 2 mom. och med koefficienterna enligt 3 § för examenstyper vägda examina, som multipliceras med 72, om den studerande har saknat yrkesexamen efter grundstadiet när examen började avläggas, och annars med 18,

2) de med koefficienterna enligt 4 § för särskilt stöd vägda examina, som multipliceras med 72.

9 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018. Denna förordning tillämpas första gången på finansiering enligt lagen om yrkesutbildning som beviljas för finansåret 2018.

Kostnadsgruppen 1:

Grundexamen inom företagsekonomi

Yrkesexamen för dokumentadministration och arkivväsen

Yrkesexamen inom finansbranschen

Yrkesexamen inom fastighetsförvaltning (ikraftträdande 1.8.2017)

Yrkesexamen inom fastighetsförmedling

Yrkesexamen för arbete som teamledare

Yrkesexamen inom marknadsföringskommunikation

Yrkesexamen i försäljning

Yrkesexamen för sekreterare

Yrkesexamen i ekonomiförvaltning

Yrkesexamen inom tullbranschen

Yrkesexamen inom utrikeshandeln

Yrkesexamen inom informationsförmedling och logistiska tjänster

Yrkesexamen för expeditiönsvakt

Yrkesexamen för företagare

Specialyrkesexamen inom fastighetsförvaltning (ikraftträdande 1.8.2017)

Specialyrkesexamen i ledarskap

Specialyrkesexamen för föreståndare inom handeln

Specialyrkesexamen inom marknadsföringskommunikation

Specialyrkesexamen för matmästare

Specialyrkesexamen i ekonomi- och personalförvaltning

Specialyrkesexamen inom utrikeshandeln

Specialyrkesexamen för informationsförmedling och logistiska tjänster

Specialyrkesexamen i företagsledning

Specialyrkesexamen för företagsrådgivare

Kostnadsgruppen 2:

Grundexamen inom bilbranschen

Grundexamen inom livsmedelsbranschen

Grundexamen i tandteknik

Grundexamen inom hårbranschen

Grundexamen inom hotell-, restaurang- och cateringbranschen (avlägsnas 31.7.2018)

Grundexamen inom skönhetsbranschen

Grundexamen i ur- och mikromekanik

Grundexamen inom fastighetsservice

Grundexamen inom maskin- och metallbranschen (avlägsnas 31.7.2017)

Grundexamen inom maskin- och produktionsteknik (ikraftträdande 1.8.2017)

Grundexamen i hemarbets- och rengöringsservice

Grundexamen inom laboratoriebranschen

Grundexamen i barn- och familjearbete

Grundexamen i flygledning

Grundexamen i logistik

Grundexamen inom läkemedelsbranschen

Grundexamen i turism

Grundexamen inom mediebranschen (ikraftträdande 1.8.2017)

Grundexamen i sjöfart
Grundexamen i plast- och gummiteknik
Grundexamen i ungdoms- och fritidsinstruktion
Grundexamen i grafisk kommunikation (avlägsnas 31.7.2017)
Grundexamen inom ytbehandlingsbranschen
Grundexamen inom processindustrin
Grundexamen inom träbranschen
Grundexamen inom byggnadsbranschen
Grundexamen inom restaurang- och cateringbranschen (ikraftträdande 1.8.2018)
Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen
Grundexamen inom el- och automationsteknik
Grundexamen inom husteknik
Grundexamen i teknisk planering
Grundexamen inom textil- och beklädnadsbranschen
Grundexamen inom datateknik och datakommunikationsteknik
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik
Grundexamen inom säkerhetsbranschen
Grundexamen i båtbyggnad
Grundexamen inom tapetsering och inredning
Grundexamen i teckenspråkshandledning

Yrkesexamen inom fordonsbranschen (ikraftträdande 1.8.2018)
Yrkesexamen för kontakttolk
Yrkesexamen för arbetsledning inom bil- och transportbranschen
Yrkesexamen för karosseri- och bilplåtsmekaniker (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för billackerare (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för automationsmontör
Yrkesexamen för bilförsäljare (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för digital tryckare (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för livsmedelsförädlare
Yrkesexamen inom livsmedelsindustrin
Yrkesexamen för personbilsmekaniker (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för massör
Yrkesexamen för hissmontör
Yrkesexamen inom hårbranschen
Yrkesexamen för hotellreceptionist
Yrkesexamen för ventilationsmontör
Yrkesexamen för rengörare av ventilationssystem
Yrkesexamen inom skobranschen
Yrkesexamen i fotvård
Yrkesexamen inom gruvbranschen
Yrkesexamen för fjärrvärmemontör
Yrkesexamen inom omsorgsarbete för utvecklingsstörda
Yrkesexamen inom kemisk industri
Yrkesexamen i fastighetsservice
Yrkesexamen i gipsning
Yrkesexamen för installatör av säkerhetsanordningar i spårbunden trafik
Yrkesexamen för stenarbetare
Yrkesexamen för konditor
Yrkesexamen för maskinmontör
Yrkesexamen för verkstadsmekaniker

Yrkesexamen för korrosionsskyddsmålare
Yrkesexamen för installatör av hushållsmaskiner
Yrkesexamen inom hushållsservice
Yrkesexamen för ledare för skolgång och morgon- och eftermiddagsverksamhet
Yrkesexamen inom gummibranschen
Yrkesexamen inom underhåll
Yrkesexamen för kylmontör
Yrkesexamen för anstaltsvårdare
Yrkesexamen inom skeppsbyggnadsbranschen
Yrkesexamen i glaskeramik
Yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom
Yrkesexamen inom lasthantering
Yrkesexamen för golvläggare
Yrkesexamen inom väsk- och läderbranschen
Yrkesexamen inom bageriindustrin
Yrkesexamen för bagare
Yrkesexamen i flygplansmekanik
Yrkesexamen inom plåtslagar- och svetsningsbranschen (ikraftträdande 1.1.2017)
Yrkesexamen inom skivbranschen
Yrkesexamen för köttförädlare
Yrkesexamen i köttkontroll
Yrkesexamen inom köttindustrin
Yrkesexamen i idrott
Yrkesexamen för idrottsanläggningsföreståndare
Yrkesexamen för låssmed
Yrkesexamen för värmeanläggningsinstallatör
Yrkesexamen för målare
Yrkesexamen inom lantmäteribranschen
Yrkesexamen för mjölkförädlare
Yrkesexamen i programtjänster för turister
Yrkesexamen för guide
Yrkesexamen inom mediebranschen (ikraftträdande 1.8.2016)
Yrkesexamen inom mejeriindustrin
Yrkesexamen inom sjöfartsbranschen (ikraftträdande 1.1.2018)
Yrkesexamen i metallförädling
Yrkesexamen för skogsmaskinsmontör
Yrkesexamen för mätare och kalibrerare
Yrkesexamen för plastmekaniker
Yrkesexamen för läderberedare
Yrkesexamen för sotare
Yrkesexamen för obduktionspreparator
Yrkesexamen inom pappersindustrin
Yrkesexamen för familjedagvårdare
Yrkesexamen för småmaskinsinstallatör (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för rörmontör
Yrkesexamen inom träbranschen
Yrkesexamen i arbete bland missbrukare
Yrkesexamen för byggnadsplåtslagare
Yrkesexamen inom branschen för byggnadsprodukter
Yrkesexamen för tungmaterielsmekaniker (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen i underhåll av järnvägsmateriel

Yrkesexamen för restaurangkock
Yrkesexamen inom däckbranschen (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen för instruktör i romkultur
Yrkesexamen inom sågbranschen
Yrkesexamen för kyrkvaktmästare
Yrkesexamen för planeringsassistent
Yrkesexamen för kock i storhushåll
Yrkesexamen för elmontör
Yrkesexamen inom elindustrin
Yrkesexamen för elnätsmontör
Yrkesexamen i husbyggnad
Yrkesexamen för servitör
Yrkesexamen för teknisk isolerare
Yrkesexamen inom textilbranschen
Yrkesexamen i textilvård
Yrkesexamen för industriytbehandlare
Yrkesexamen för rörmontör inom industrin
Yrkesexamen i datateknik och datakommunikationsteknik
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik
Yrkesexamen för körsnär
Yrkesexamen för vindkraftsmontör
Yrkesexamen för verktygstillverkare
Yrkesexamen inom beklädnadsbranschen
Yrkesexamen för avgjutare
Yrkesexamen för tränare
Yrkesexamen för framställare av gjutmodeller
Yrkesexamen för reservdelsförsäljare (avlägsnas 31.7.2018)
Yrkesexamen inom lagerbranschen
Yrkesexamen för väktare
Yrkesexamen för båtbyggnadsbranschen
Yrkesexamen inom vattenförsörjning
Yrkesexamen för operatör vid kraftverk
Yrkesexamen för instrumentskötare
Yrkesexamen i miljövård

Specialyrkesexamen för försäljare inom bilbranschen
Specialyrkesexamen för arbetsledning inom bilbranschen
Specialyrkesexamen för karosseri- och bilplåtmästare
Specialyrkesexamen för billackerarmästare
Specialyrkesexamen för automationsövermontör
Specialyrkesexamen för bilmekaniker
Specialyrkesexamen för barmästare
Specialyrkesexamen för dietkock
Specialyrkesexamen i livsmedelsteknik
Specialyrkesexamen för massör
Specialyrkesexamen för svetsarmästare
Specialyrkesexamen inom hårbranschen
Specialyrkesexamen för ventilationsmontör
Specialyrkesexamen inom skobranschen
Specialyrkesexamen för fjärrvärmeövermontör
Specialyrkesexamen inom skönhetsbranschen

Specialyrkesexamen inom omsorgsarbete för utvecklingsstörda
Specialyrkesexamen inom kemisk industri
Specialyrkesexamen i fastighetsservice
Specialyrkesexamen för gipsningsmästare
Specialyrkesexamen för konditormästare
Specialyrkesexamen för maskinmontörmästare
Specialyrkesexamen för verkstadsmästare
Specialyrkesexamen för ledare för skolgång och morgon- och eftermiddagsverksamhet
Specialyrkesexamen inom underhåll
Specialyrkesexamen för kylmästare
Specialyrkesexamen inom skeppsbyggnadsbranschen
Specialyrkesexamen för fartygselmästare
Specialyrkesexamen inom lasthantering
Specialyrkesexamen för golvmästare
Specialyrkesexamen för väsk- och lädermästare
Specialyrkesexamen för bagarmästare
Specialyrkesexamen i flygplansmekanik
Specialyrkesexamen för skivmästare
Specialyrkesexamen för plåtarbetsmästare
Specialyrkesexamen för trafikförman
Specialyrkesexamen för idrottsanläggningsmästare
Specialyrkesexamen för låssmedsmästare
Specialyrkesexamen för målarmästare
Specialyrkesexamen för föreståndare inom inkvarterings- och kosthållsbranschen
Specialyrkesexamen inom mediebranschen (ikraftträdande 1.8.2016)
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård (ikraftträdande 1.8.2016)
Specialyrkesexamen i plastteknik
Specialyrkesexamen för läderberedarmästare
Specialyrkesexamen för sotarmästare
Specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare
Specialyrkesexamen för rättstolk
Specialyrkesexamen inom pappersindustrin
Specialyrkesexamen för ytbehandlingsmästare
Specialyrkesexamen för tolk för talhandikappade
Specialyrkesexamen för rörmontör
Specialyrkesexamen inom träbranschen (Specialyrkesexamen inom snickeribranschen)
Specialyrkesexamen för arbetsplatschef inom byggnadsbranschen
Specialyrkesexamen för byggnadsplåtslagarmästare
Specialyrkesexamen i byggproduktion (ikraftträdande 1.8.2016)
Specialyrkesexamen för instruktör i romkultur
Specialyrkesexamen för sågmästare
Specialyrkesexamen för städtekniker
Specialyrkesexamen för ledare av städningsarbete
Specialyrkesexamen inom elnätsbranschen
Specialyrkesexamen för elövermontör
Specialyrkesexamen i husbyggnad
Specialyrkesexamen i teknik
Specialyrkesexamen inom textilbranschen
Specialyrkesexamen i textiltvård
Specialyrkesexamen för arbetsledning inom industrin
Specialyrkesexamen i datateknik och datakommunikationsteknik

Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik
Specialyrkesexamen för produktutvecklingsarbete
Specialyrkesexamen för körsnärsmästare
Specialyrkesexamen för säkerhetsvakt
Specialyrkesexamen i arbetslivsträning
Specialyrkesexamen för verktygsmästare
Specialyrkesexamen inom beklädnadsbranschen
Specialyrkesexamen för avgjutarmästare
Specialyrkesexamen för tränare
Specialyrkesexamen för gjutmodellmästare
Specialyrkesexamen i äldreomsorg
Specialyrkesexamen inom lagerbranschen
Specialyrkesexamen för båtbyggnadsbranschen
Specialyrkesexamen för kraftverksbranschen (ikraftträdande 1.1.2017)
Specialyrkesexamen för instrumentskötare
Specialyrkesexamen inom miljöområdet

Kostnadsgruppen 3:

Grundexamen i audiovisuell kommunikation (avlägsnas 31.7.2017)
Grundexamen inom gruvbranschen
Grundexamen i fiskeri
Grundexamen i visuell framställning
Grundexamen inom hantverk och konstindustri
Grundexamen i logistik: kompetensområdet för transportservice
Grundexamen i natur och miljö
Grundexamen inom lantmäteri branschen
Grundexamen i trädgårdsskötsel
Grundexamen inom cirkusbranschen
Grundexamen i dans

Yrkesexamen för arborist
Yrkesexamen för vapensmedsgesäll
Yrkesexamen inom bioenergi branschen
Yrkesexamen för djurskötare
Yrkesexamen för vildmarks- och naturguide
Yrkesexamen inom föreställnings- och teaterteknik (ikraftträdande 1.1.2017)
Yrkesexamen för florist
Yrkesexamen för skötare av golfbana
Yrkesexamen inom hästhushållning (ikraftträdande 1.1.2018)
Yrkesexamen för hästtränare (avlägsnas 31.12.2017)
Yrkesexamen inom ädelmetall branschen
Yrkesexamen för fiskförädlare
Yrkesexamen för fiskodlare
Yrkesexamen för fiskeguide
Yrkesexamen för hovslagare (avlägsnas 31.12.2017)
Yrkesexamen för bokbindare
Yrkesexamen för förgyllare
Yrkesexamen för hantverkare
Yrkesexamen för glasblåsargesäll
Yrkesexamen inom naturvetenskaplig konservering

Yrkesexamen inom branschen för naturprodukter
Yrkesexamen för lantbruksmaskinmontör
Yrkesexamen för biodlare
Yrkesexamen för företagare inom skogsbruk
Yrkesexamen inom renhushållning
Yrkesexamen för ridlärare (avlägsnas 31.12.2017)
Yrkesexamen för restaureringsgesäll
Yrkesexamen för producent inom rytmisk musik
Yrkesexamen för sameslöjdsbesätning
Yrkesexamen för seminolog
Yrkesexamen för smedbesätning
Yrkesexamen inom inredningsbranschen
Yrkesexamen för instrumentbyggargesäll
Yrkesexamen i informations- och bibliotekstjänst
Yrkesexamen för skötsel av och omsorg om produktionsdjur
Yrkesexamen för fotograf
Yrkesexamen för tapetserare
Yrkesexamen för grönsaker
Yrkesexamen i grönsaker
Yrkesexamen inom vinproduktion
Yrkesexamen för odlare
Yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare

Specialyrkesexamen för vapensmedsmästare
Specialyrkesexamen inom föreställnings- och teatertechnik (ikraftträdande 1.1.2017)
Specialyrkesexamen för blomstermästare
Specialyrkesexamen för golfbanemästare
Specialyrkesexamen inom hästhushållning (ikraftträdande 1.1.2018)
Specialyrkesexamen för ädelmetallbranschen
Specialyrkesexamen för bokbindarmästare
Specialyrkesexamen för skötare av försöksdjur
Specialyrkesexamen för maskinbokbindarmästare
Specialyrkesexamen för förgyllare
Specialyrkesexamen för hantverkarmästare
Specialyrkesexamen för glasblåsmästare
Specialyrkesexamen för trafiklärare
Specialyrkesexamen inom branschen för naturprodukter
Specialyrkesexamen för kartläggare av naturen
Specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden
Specialyrkesexamen i vattenhushållning på landsbygden
Specialyrkesexamen för skogsmästare.
Specialyrkesexamen i virkesdrivning
Specialyrkesexamen för ridlärare (avlägsnas 31.12.2017)
Specialyrkesexamen för restaureringsmästare
Specialyrkesexamen för viltmästare
Specialyrkesexamen för sameslöjdsbesätning
Specialyrkesexamen för smedsmästare
Specialyrkesexamen för instrumentbyggarmästare
Specialyrkesexamen för stallmästare (avlägsnas 31.12.2017)
Specialyrkesexamen för fästmästare
Specialyrkesexamen för fotograf

Specialyrkesexamen för tapetserarmästare
Specialyrkesexamen för grönssektor

Kostnadsgruppen 4:

Grundexamen inom livsmedelsbranschen: kompetensområdet mejeribranschen
Grundexamen inom hästhushållning
Grundexamen i flygplansmekanik
Grundexamen i idrott
Grundexamen inom lantbruksbranschen
Grundexamen inom skogsbranschen
Grundexamen i musik
Grundexamen inom byggnadsbranschen: kompetensområdet för schaktningsmaskintransport

Yrkesexamen för fordonskranförare
Yrkesexamen för yrkesdykare
Yrkesexamen inom transportbranschen (ikraftträdande 1.1.2018)
Yrkesexamen för flygfältsservice
Yrkesexamen för busschaufför (avlägsnas 31.12.2017)
Yrkesexamen inom markanläggningsbranschen
Yrkesexamen för skogsmaskinsförare
Yrkesexamen i biltransport av trävaror
Yrkesexamen för kombinationsfordonsförare (avlägsnas 31.12.2017)

Specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen

Kostnadsgruppen 5:

Grundexamen inom skogsbranschen: kompetensområdet för körning av skogsmaskiner